

Bijlagen

Inhoud

Bijlage 1 – Projectplan	2
Bijlage 2 – Ontwerpfase/onderzoeksplan	10
Bijlage 3 – Gevonden jongeren	15
Bijlage 4 – Planning	16
Bijlage 5 – Opzet interview	19
Bijlage 6 – Samenvatting interviews	21
Bijlage 7 – Volledig uitgewerkte interviews	56
Bijlage 8 – Analyse verbanden interviews	285
Bijlage 9 – Vragenlijst specialisten	292
Bijlage 10 – Reflecties specialisten	293
Bijlage 11 – Literatuurstudies	300
1. Wat is bekering?	300
2. Invloed op niet-christenen	307
Bijlage 12 – Popularisering	316

Bijlage 1 – Projectplan

Projectopdracht: hoe komen jongeren tot geloof?

Versie	: 3.2.2
Datum	: 22 december 2010
Auteur	: Cornee Bruin en Michel Koekkoek
Opdrachtgever	: Evangelische Alliantie Werkgroep Jeugd Vincenza La Porta

Projectplan

Dit format is verplicht binnen de opleiding GPW

In de *Definitiefase* wordt het projectplan opgesteld en in de vorm van een 'Eerste concept Projectplan' ter goedkeuring ingediend bij de betreffende afstudeercoördinator. Deze versie bevat minimaal de invulling van de punten 1 en 2, en een indicatie voor de punten 3 en 5). Daarna wordt dit, in samenspraak met de afstudeercoach en opdrachtgever, uitgewerkt in een definitief projectplan.

1. Aanleiding

We hebben contact gezocht met de werkgroep EA Jeugd. Het initiatief lag bij ons als studenten. Professionele jeugdwerkers hebben goed zicht op de uitdagingen. Samen met de leden van de werkgroep hebben we in kaart gebracht wat de uitdagingen in jeugdwerk Nederland zijn. We wilden een relevant afstudeeronderzoek kiezen die bijdraagt aan het werkveld. Tijdens de bijeenkomst kwam een duidelijk onderwerp naar voren. De afgelopen jaren is er weinig verantwoord onderzoek gedaan naar hoe jongeren tot geloof komen en wat daarin belangrijke factoren zijn. In 1995 is er een onderzoek gedaan onder de naam 'Gevonden Vader'. Ons onderzoek zal niet identiek zijn. Het is relevant om deze thematiek opnieuw te onderzoeken, want de wereld van jongeren is dynamisch.

De EA Werkgroep Jeugd wil onze opdrachtgever zijn met als praktisch begeleidster Vincenza la Porta (coördinator EA Jeugd) en een andere inhoudelijke begeleider.

2. Probleem en doelstelling

Doelstelling

De Werkgroep Jeugd van de EA informeren over wat belangrijke factoren zijn die invloed hebben op het tot geloof komen van een jongere. De werkgroep informeert vervolgens het werkveld (kerken/organisaties) over de resultaten.

Het aanreiken van een adviesplan gebaseerd op onze conclusies rondom jeugdwerk.

Probleemstelling

Wat zijn belangrijke factoren die van invloed zijn op het tot geloof komen van een jongere?

- Wat zegt de literatuur over het begrip 'tot geloof komen' en in hoeverre wij invloed mogen uitoefenen op niet-christelijke jongeren?
- Wanneer gingen jongeren zichzelf als christen zien en wat houdt het zijn van een christen voor hen in?

- Wat zeggen de jongeren en wat zien wij over wat belangrijke factoren zijn in de interviews over het tot geloof komen?
- Welke verklaring kunnen wij als aankomende Godsdienst Pastoraal Werkers geven voor de belangrijke factoren die terugkomen in de interviews?
- Wat zien specialisten als belangrijke factoren vanuit hun vakgebied (psychologie, theologie en sociologie)?
- Hoe verhouden de gevonden factoren uit de verschillende bronnen zich tot elkaar?
- Wat betekenen deze gevonden factoren voor het jeugdwerk in Nederland?

Begripsafbakening

Tot geloof komen = het proces en het keuzemoment dat ertoe geleid heeft dat ze kunnen aangeven dat Jezus hun persoonlijke Heer is. Wat betekent dat Jezus voor hun zonden is gestorven en dat ze Hem willen volgen. Dit is onze voorlopige definitie, waarin we in de literatuurstudie nog gaan werken.

Jongere = kenmerken:

- Leeftijd bij interview: 15 t/m 25 jaar;
- Minimaal 1 jaar christen, maximaal 5 jaar (wordt in proces eventueel aangepast);
- Heeft geen christelijke opvoeding gehad, dat blijkt o.a. uit:
 - o minder dan 1 keer per maand naar een kerkelijke activiteit.
 - o Ouders hebben niet bewust het christelijk geloof in de opvoeding willen overdragen.
- Nederlandse identiteit
- Leeftijd waarop ze tot geloof zijn gekomen: 12¹ t/m 24 jaar.

Protestantse (niet-katholiek) tiener (... jaar).

Specialisten = een persoon die universitair geschoold is (master behaald) en relevante informatie kan bijdragen aan ons onderzoek, waaronder 1 socioloog, 1 theoloog en 1 psycholoog, 1 godsdienst pedagoog en 1 communicatiedeskundige.

3. Projectresultaten

In augustus 2012 overhandigen we het adviesplan gebaseerd op ons onderzoek (zie doelstelling) aan de werkgroep Jeugd van de Evangelische Alliantie.

Na ons afstudeeronderzoek hebben we inzicht gegeven over de belangrijke factoren die van invloed zijn op het tot geloof komen van een jongere.

We informeren op deze manier de werkgroep Jeugd van de Evangelische Alliantie. Deze werkgroep bestaat uit een aantal professionele jeugdwerkers die invloed hebben op jeugdwerk Nederland. Deze jeugdwerkers zullen onze doelgroep zijn. Hierdoor kan deze informatie breder gecommuniceerd worden, bv door IDEA, Innov8 of een boek.

4. Activiteiten²

1. Concept projectplan in overleg met afstudeerdocent en opdrachtgever officieel maken.
2. Boek "onder spanning" lezen en kiezen uit welke vakgebieden (bv. theologie, psychologie) we ons onderzoek willen gaan doen.
3. Uitzoeken literatuur.
4. Onderzoeksmethode kiezen.
5. Literatuuronderzoek doen.
6. Theologische onderbouwing.
7. Bedenken hoe we jongeren gaan uitkiezen.

¹ Wij hanteren hier de adolescentieperiode. De onderzoeksvraag gaat immers over een jongere die tot geloof komt en niet over een kind.

² Zie voor een uitgebreidere planning het document 'Overzicht Planning (2^e optie).doc'.

8. Opstellen van interview/enquête.
9. Interviewen van 20 jongeren.
10. Vanuit verschillende invalshoeken bekijken en analyseren.
11. Resultaten verwerken.
12. Conclusies trekken en schrijven.
13. Adviesplan maken.
14. Presenteren aan de werkgroep Jeugd van de EA.
15. Communiceren op andere manieren (IDEA, Innov8, boek).

5. Tijd

Op 25 juni 2012 is het concept klaar voor de meelezer. Op 4 oktober ontvangen we dan ons diploma. De totale tijd voor het project is 1000 uur.

Januari	Startcursus afstuderen: - Onderzoeksmethode kiezen. <i>Om goed onderzoek te doen, is het belangrijk om in een vroeg stadium te bepalen wat onze onderzoeksmethode wordt.</i> - Overleggen wat de behoefte van de werkgroep is: communiceren op andere manieren (IDEA, Innov8, boek). <i>We willen met de opdrachtgever in gesprek over hun wensen. Wat zijn hun wensen over de communicatie? Wat willen zij als eindproduct?</i> - Overleggen wanneer we presenteren aan de werkgroep Jeugd van de EA. <i>Voor een goede planning is het belangrijk om vroegtijdig afspraken over de presentatie te maken.</i> - Conceptprojectplan in overleg met afstudeerdocent en opdrachtgever officieel maken. <i>Om te starten met ons afstuderen is het belangrijk om het projectplan definitief te maken.</i>
----------------	--

Januari / februari	Project zelf: - Planning Onze planning uitwerken in een urenoverzicht. Document ‘vragen en antwoorden’ uitwerken. - Theologische onderbouwing. <i>Voor we beginnen met het onderzoek willen we eerst kort formuleren waarom dit onderzoek nuttig is, en hoe het zich verhoudt tot het werk van de Heilige Geest.</i> - Boek “onder spanning” lezen en specialisme kiezen. <i>Dit boek was volgens Sabine een aanrader voor de oriëntatie van verschillende specialismen. Na het kiezen van de specialismen (bijvoorbeeld psychologie en theologie) kunnen wij contact zoeken met specialisten).</i> - Bedenken hoe we jongeren gaan uitkiezen (oriënteren, andere activiteiten kunnen doorgaan). <i>Voor de interviews hebben we jongeren nodig. Deze jongeren moeten niet via specifieke organisaties gekozen worden, zodat we niet één doelgroep krijgen. We willen een zo breed mogelijke groep.</i> - Contact zoeken met specialisten van bepaald gebied (oriënteren, andere activiteiten kunnen doorgaan). - Plaatsen zoeken waar we jongeren vandaan kunnen halen (oriënteren, andere activiteiten kunnen doorgaan) en hiermee contact opnemen. - Zoeken van literatuur. <i>Deze literatuur gaat ons helpen om basiskennis te krijgen van het onderwerp.</i> - Literatuuronderzoek doen.
Maart t/m juni	- Opstellen van interview/enquête. - Interviewen van jongeren. - Resultaten van de interviews verwerken. - Vanuit het perspectief van een Godsdienst pastoraal werker verschillende invalshoeken de interviews bekijken en analyseren. - Specialist vragen om vanuit hun beroepsperspectief te analyseren. - Gestructureerde vragenlijst maken en deze sturen naar de specialisten zodat zij dit kunnen invullen en wij een overzichtelijk resultaat hebben van de analyse. <i>Wij bedoelen hiermee dat we een aantal specialisten vragen om vanuit hun vakgebied te reageren op de interviews. Wat kunnen zij vanuit hun vakgebied verklaren? Dit vragen we hen te doen a.d.h.v. een vragenlijst. Dat helpt ons weer om het te verwerken in ons adviesplan.</i> - Verschillende resultaten vergelijken en conclusies trekken. - Adviesplan maken.

Juli / Augustus

- 8-9 weken voor eindgesprek → Voorlaatste versie naar opdrachtgever en afstudeercoach.
- 7 weken voor eindgesprek → Eindproduct naar meelezer (digitaal) Tevens naar de afstudeercoach en opdrachtgever.
- 6 weken voor eindgesprek → Digitale aanmelding voor afstuderen inleveren bij examencommissie (In deze periode is ook nog tijd om te werken aan andere opdrachten die nog open staan (afstuderen Visie, enz)).
- 5 weken voor eindgesprek → Reactie van meelezer ontvangen + reactie van coach.
- 2 weken voor datum projectpresentatie (3 weken voor eindgesprek) Alle eindproducten inleveren.
- 3 werkdagen voor presentatie → Inleveren 'popularisering'.
- 6 werkdagen voor eindgesprek → Projectpresentatie en beoordeling.
- 5 werkdagen voor eindgesprek → Beoordeling van het project toevoegen aan dossier voor afstuderen. Coach zorgt voor afhandeling (Studentzaken).
- Eindgesprek: 24 augustus 2012 (voorlopig).

De exacte invulling van deze deadlines worden door de examencommissie vermeld op Entree. Het kan zijn dat hiervoor per afstudeerronde kleine verschillen optreden vanwege lesvrije perioden (bijv. zomervakantie, herfstvakantie e.d.).

6. Geld/uren

Vergoeding, administratieve zaken en coaching worden in overleg met onze opdrachtgever verder bepaald. In overleg met de opdrachtgever hebben we afgesproken dat we kosten tijdig aangeven, zodat dit eventueel vergoed kan worden. Het afstudeerproject levert per persoon 19 ECTS op. Dit betekent dat we totaal voor het project 1000 uur hebben. Wij zullen samen met de opdrachtgever nader afstemmen hoeveel uur we waar aan zullen besteden. In het project hebben we hulp nodig. We willen de uitgeschreven interviews van de jongeren laten analyseren door specialisten van een vakgebied. Dit betekent dat we op tijd contact moeten opnemen met deze mensen. Verder hopen we dat er mensen zijn die ons willen helpen in kleine taken. Denk bijvoorbeeld aan het vinden van jongeren. Wij moeten op tijd starten met contact zoeken met deze mensen.

7. Kwaliteit

In ons onderzoek maken wij gebruik het boek '*Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*' van Ferdie Migchelbrink. In ons onderzoek houden we rekening met onze opdrachtgever. Onze onderzoeksvraag is ontstaan uit praktische vragen.

Wij willen literatuur bestuderen, interviews houden met jongeren, als Godsdienst Pastoraal Werkers de interviews analyseren, de interviews laten analyseren door specialisten, en al deze resultaten vergelijken.

Het bestuderen van de literatuur heeft als doel verdieping te brengen in de vraagstelling hoe jongeren tot geloof komen, en inzicht te geven in hoe wij dit onderzoek het beste kunnen uitvoeren. Hierdoor krijgen wij een goede basiskennis van het onderwerp en weten wij de goede vragen te stellen. Een aantal zaken willen wij weten: 1. Wat is er al eerder rond dit onderwerp onderzocht? 2. Wat is belangrijk om in gedachte te houden als we een interview houden? 3. Wat is onze theologische visie over dit onderwerp? Dit is nog geen volledige lijst en zal in het project aangevuld worden. Wanneer we antwoord hebben op deze vragen is het geslaagd.

Wij doen kwalitatief onderzoek, en willen een steekproef doen onder jongeren. We streven ernaar personen, momenten en tijdstippen te selecteren waarvan we verwachten dat ze veel informatie opleveren voor de beantwoording van de vraagstelling. We willen het zo selecteren dat het voldoende garantie biedt voor de reikwijdte, overdraagbaarheid en representatie van de informatie dan wel de resultaten.

Wij willen jongeren interviewen die geen christelijke achtergrond hebben. Deze jongeren willen wij door scholen, organisaties en andere contacten vinden. De jongeren moeten voldoen aan een leeftijdscategorie (zie punt 2). Inhoudelijk willen we door middel van de interviews de volgende vragen beantwoorden: 1. Hoe oud is deze persoon? 2. Wanneer kwam deze persoon tot geloof? 3. Een uitgebreide beschrijving van deze persoon wat voor hem/haar belangrijke factoren zijn geweest in het proces van tot geloof komen? Dit is nog geen volledige lijst en zal in het project aangevuld worden. Wanneer dit gebeurt, zijn wij tevreden.

Daarna zullen wij als Godsdienst Pastoraal Werkers de interviews analyseren. Wij hebben les gehad over verschillende onderwerpen. Denk aan sociologie, psychologie en filosofie, maar ook les in bijvoorbeeld Oude en Nieuwe testament en verschillende kerkstromingen. Wij willen onze kennis gebruiken om de interviews te analyseren. De mensen die gespecialiseerd zijn in een vakgebied zullen de interviews ook analyseren. Wanneer wij en de specialisten inhoudelijk wat kunnen zeggen over de interviews zijn wij tevreden.

Als laatst worden de resultaten met elkaar vergeleken. Wanneer wij hieruit onze conclusies hebben geschreven zijn wij tevreden.

Uiteindelijk is het project geslaagd als het voldoet aan de criteria geformuleerd in het beoordelingsformulier van de nota afstuderen.

8. Communicatie

Onze opdrachtgever is de werkgroep jeugd van de Evangelische Alliantie (EA). De contactpersoon naar de CHE is Michel Koekkoek en de contactpersoon naar de opdrachtgever en extern is Cornee Bruin. Projectcoach is Sabine van der Heijden. Praktisch begeleidster vanuit de opdrachtgever is Vincenza La Porta en de inhoudelijk begeleider vanuit de opdrachtgever is Corjan Matsinger.

We informeren de opdrachtgever via de contactpersoon per e-mail en telefoon. We zullen vorderingen in het proces op deze manier communiceren. Onze voorkeur gaat uit naar een tweewekelijkse rapportage. Dit in nader overleg met onze opdrachtgever. Daarnaast zullen we een aantal keer langskomen bij de praktisch en/of inhoudelijk begeleider of bij de werkgroep. Hiervoor maken wij van tevoren een afspraak.

De projectleden werken op afstand via Dropbox. Dit is de digitale opslag voor alle bestanden. Daarnaast zullen zij vergaderingen in zowel face-to-face als via skype houden.

We onderhouden met Jos de Kock contact voor samenwerking tussen beide onderzoeken. Dit zal incidenteel gebeuren en niet structureel. Momenten zijn bij ons interviewopzet en na de conceptversie van de resultaten.

Voor een goede communicatie is het nakomen van afspraken en het halen van deadlines van belang.

Bovenstaande communicatielijnen gelden in alle fasen van het onderzoek.

Contactpersonen

Naam	Email	Telefoonnummer
Cornee Bruin <i>Contactpersoon extern</i>	cebruin@student.che.nl	06-15602812
Michel Koekkoek <i>Contactpersoon CHE</i>	mgkoekkoek@student.che.nl	06-51311102

	Vincenza La Porta <i>Praktisch begeleider</i>	vincenza@EA.nl	+31 (0)343-513693 (EA kantoor) Mobiel: +316-11490480 Thuis: 033-4530578
	Corjan Matsinger <i>Inhoudelijk begeleider</i>	corjan.matsinger@yfc.nl	06-17288401 (mobiel) 0343-515744 (kantoor)
	Sabine van der Heijden <i>Projectcoach</i>	smevdheijden@CHE.NL	
	Jos de Kock Docent PThU	adekock@pthu.nl	088-3371713

Legenda

- = projectleden
- = opdrachtgever
- = begeleiding vanuit CHE
- = samenwerking onderzoek

9. Organisatie

Bij vergaderingen is het volgende van belang: degene die notuleert is de volgende keer voorzitter. We rouleren zo de voorzitter en notulist.

Voor contactpersonen zie punt 8 communicatie.

Er zal duidelijk gecommuniceerd worden waar we mee bezig zijn. Vanuit de projectgroep bepalen we bij wie we welke vragen leggen. Zo kan een vraag specifiek aan de praktisch begeleider, inhoudelijk begeleider, projectcoach, werkgroep, e.d. gericht zijn. Met deze personen zullen we in dit project regelmatig contact hebben.

De opdrachtgever is de werkgroep jeugd van de Evangelische Alliantie. Dit is een werkgroep met professionele jeugdwerkers die eens in de zoveel tijd bij elkaar komen om actuele ontwikkelingen in jeugdwerk Nederland te bespreken.

Praktisch begeleider

Van de werkgroep is Vincenza La Porta aangewezen als praktisch begeleider van ons afstudeerproject. Zij is het eerste aanspreekpunt, houdt het proces in de gaten, geeft antwoord op onze basisvragen en zal alle praktische zaken met ons afhandelen. Wij hebben één keer per maand een gesprek van ongeveer driekwartier met haar. We mogen haar thuis eventueel bellen. Daarnaast mailen wij één keer per twee weken waar wij in het proces staan. Alle inhoudelijke stukken die we naar de inhoudelijk begeleider sturen, wil zij ook ontvangen. In de e-mails geven we aan voor wanneer wij een reactie terug willen.

Inhoudelijk begeleider

Daarnaast is er een inhoudelijk begeleider aangewezen (Corjan Matsinger). Hij zal ons van inhoudelijke feedback voorzien. Inhoudelijk heeft alles te maken met methodiek, resultaten, literatuuronderzoek en andere geschreven stukken. Verder zal hij een aantal keer bij het gesprek met Vincenza aanwezig zijn. In de e-mails geven we aan voor wanneer wij een reactie terug willen.

Jos de Kock

We zullen mogelijk ons onderzoek integreren met het onderzoek van Jos de Kock. Hij is docent op de PThU en doet onderzoek naar geloofsleer bij jongeren. Ons onderzoek kan van toegevoegde waarde zijn voor zijn onderzoek. Hij zal met ons meedenken bij ons interviewopzet. Daarnaast zullen we na de conceptversie van onze resultaten contact onderhouden met Jos om te kijken wat de verdere mogelijkheden voor integratie met zijn onderzoek (boek, o.i.d.).

Eén keer per maand hebben we een gesprek.

Het adres van de opdrachtgever is Hoofdstraat 51a, 3971KB in Driebergen.

Om te kijken of we procesmatig op de goede weg zijn, houden we contact met de projectcoach.

Bijlage 2 – Ontwerpfase/onderzoeksplan

Dit is niet de laatste versie. Deze wordt toegevoegd als het naar de meelezer gaat.

0. De oriëntatiefase

We hebben contact gezocht met de werkgroep EA Jeugd. Het initiatief lag bij ons als studenten. Professionele jeugdwerkers hebben goed zicht op de uitdagingen. Samen met de leden van de werkgroep hebben we in kaart gebracht wat de uitdagingen in jeugdwerk Nederland zijn. We wilden een relevant afstudeeronderzoek kiezen die bijdraagt aan het werkveld. Tijdens de bijeenkomst kwam een duidelijk onderwerp naar voren. De afgelopen jaren is er weinig verantwoord onderzoek gedaan naar hoe jongeren tot geloof komen en wat daarin belangrijke factoren zijn. In 1995 is er een onderzoek gedaan onder de naam 'Gevonden Vader'. Ons onderzoek zal niet identiek zijn. Het is relevant om deze thematiek opnieuw te onderzoeken, want de wereld van jongeren is dynamisch.

De EA Werkgroep Jeugd wil onze opdrachtgever zijn met als praktisch begeleidster Vincenza la Porta (coördinator EA Jeugd) en een andere inhoudelijke begeleider.

1. Vraag- en doelstelling

Probleemstelling

Wat zijn belangrijke factoren die van invloed zijn op het tot geloof komen van een jongere?

- Wat zegt de literatuur over belangrijke factoren die van invloed zijn op het tot geloof komen van een jongere?
- Wanneer gingen jongeren zichzelf als christen zien en wat houdt het zijn van een christen voor hen in?
- Wat zeggen de jongeren zelf over wat belangrijke factoren voor hen zijn in het tot geloof komen?
- Wat zien wij als afstudeerders als belangrijke factoren die vanuit verschillende vakgebieden (psychologie, theologie en sociologie) naar voren komen?
- Wat zien specialisten als belangrijke factoren vanuit hun vakgebied (psychologie, theologie en sociologie)?
- Hoe verhouden de gevonden factoren uit de verschillende bronnen zich tot elkaar?
- Wat betekenen deze gevonden factoren voor het jeugdwerk in Nederland?

Doelstelling

De Werkgroep Jeugd van de EA informeren over wat belangrijke factoren zijn die invloed hebben op het tot geloof komen van een jongere. De werkgroep informeert vervolgens het werkveld (kerken/organisaties) over de resultaten.

Het aanreiken van een adviesplan gebaseerd op onze conclusies rondom jeugdwerk.

2. Maken van de opzet

Paradigma

Wij hanteren het *interpretatieve* paradigma. Dit betekent dat wij kwalitatief onderzoek gaan doen. Wij willen de jongeren begrijpen. Achterliggende gedachte willen we analyseren. Dit doen we door interviews. Het vraagt dus om kwalitatief onderzoek.

Onderzoekstype

Inventariserend onderzoek. Wij doen onderzoek naar de huidige stand van zaken. Wij analyseren jongeren en proberen in kaart te brengen wat voor hun belangrijke factoren zijn in het tot geloof komen.

3. De voorbereidingsfase

A. Literatuurstudie

We hebben vier thema's voor onze literatuurstudie:

1. Het begrip 'tot geloof komen'
2. Welke rol spelen de mens en de Heilige Geest in het bekeringsproces?
3. Jongeren en onderzoeken die al eerder zijn gedaan.
4. Opstellen en verwerken van interviews.

Zie voor onze bronnen de literatuurlijst.

B. Databronnen

- Individuele personen:
 - o Jongeren van 15 t/m 25 jaar (zie definitie projectplan)
 - o Specialisten
 - o Wij als GWP'ers
- Documenten: vakliteratuur.
- Databank (eventueel):
 - o SCP
 - o Jeugdmonitor

C. Steekproef

We doen gerichte steekproeven. Hierbij hanteren we de maximum variantie, omdat we eenheden selecteren die veel van elkaar verschillen. Wij proberen hiermee de variatiemogelijkheden (zoals dorp, stad, stroming, leeftijd, geslacht) zoveel mogelijk te dekken. Wij kiezen niet voor statistische representativiteit³, maar voor inhoudelijk representativiteit. Dat betekent dat de overeenkomsten uit onze interviews representatief zijn voor onze doelgroep. Wij willen goed en gedetailleerd inzicht krijgen in hoe jongeren tot geloof komen.

D. Dataverzamelingstechniek

Jongeren: half-gestructureerd interview

Specialisten: vragenlijst

E. Aandachtspunten presentatie

We hebben een open en een gesloten presentatie. In de open presentatie, gaan we ons eindproduct en adviesnota presenteren aan de opdrachtgever, de projectcoach en andere belanghebbende (Specialisten, Jos de Kock, mensen uit Innov8 netwerk, Werkgroep Jeugd en andere belangstellenden). In deze presentatie zullen we de conclusies presenteren en achteraf de mogelijkheid geven om hier inhoudelijk op te reageren.

In de besloten presentatie gaan we meer in op het eindproduct en het verantwoordingsdocument. Dit resulteert in een beoordeling.

Zie punt 6 voor de inhoud van het eindproduct.

F. Aandachtspunten kwaliteit

Bruikbaarheid

- Onze onderzoeksvraag komt voort uit een probleem in de praktijk.
- We oriënteren ons op het praktijkprobleem door hierover literatuur te bestuderen. Zie hiervoor ons literatuuronderzoek.

³ Statistische representativiteit

- De adviezen uit ons adviesnota moeten bruikbaar, concreet en gericht op de praktijk zijn. Wij informeren de Evangelische Alliantie over hoe kerken de conclusies van ons onderzoek kunnen toepassen en dit is ons advies.

Validiteit: geloofwaardigheid en betrouwbaarheid

- Het onderzoek moet een waarheidsgetrouw beeld opleveren. Hiermee bedoelen we dat de interviews/onderzoek de werkelijkheid moet weerspiegelen. Wij houden hier rekening mee door onze doelgroep zorgvuldig uit te zoeken en alle 'ruis' te voorkomen (zie hieronder).
- In de analyse van de interviews is het belangrijk dat we de hoofd- en bijzaken kunnen onderscheiden. Daarin moeten we recht doen aan de woorden van de respondent. Bij een samenvatting laten we deze indien mogelijk controleren door de geïnterviewden om te vragen of de woorden die wij gebruiken overeenkomen met hun bedoeling.
- De waarheid moeten we in de juiste woorden vertalen. Dit doen wij door opnames van de interviews te maken en overige zaken (zoals gezichtsuitdrukking) tijdens het interview te noteren. Hiermee proberen we interpretatie zoveel mogelijk te voorkomen.
- Toevallige factoren ('ruis') die voorkomen moeten worden.
 - o Interviewers: wij proberen een veilige omgeving te scheppen. Dit doen wij door een klimaat te creëren waarin de geïnterviewde kan zeggen wat hij wil zeggen.
 - o Dataverzamelingstechniek: wij mogen geen waardeoordeel, suggestieve vraag stellen of advies geven tijdens het interview.
 - o Analyse: tijdens analyse proberen we hoofd- en bijzaken van elkaar te onderscheiden en houden we ook elkaars gesteldheid in de gaten.
 - o Te onderzoeken persoon: de persoon moet zijn gedachten en gevoelens onder woorden kunnen brengen en hierin niet verhinderd worden door zijn emotionele gesteldheid (rusteloosheid, moeheid, verdriet). De locatie en het tijdstip moeten hieraan bijdragen.
- Triangulatie: zowel wij als de specialisten analyseren de interviews.

Zelfcontroles:

- Tussentijdse evaluatie: in deze evaluatie controleren we of we op de goede weg zitten.
- Bewust zijn van onze mening, voorkeuren en opvattingen in dit onderzoek.

4. De uitvoeringsfase

We willen 20 interviews doen. We willen 5 specialisten bevragen.

Voor jongeren:

We doen een half-gestructureerd interview. Het is een open gesprek waarin structuur aangebracht wordt m.b.v. een interviewschema (topiclijst). We stellen van tevoren de gespreksonderwerpen vast, maar laten de volgorde van het gesprek hier niet van afhangen. Het schema is een checklist om te kijken of alles aan bod zijn gekomen. Ter plekke worden de vragen bepaald en gesteld. Het is de bedoeling dat de geïnterviewde de thema's in eigen woorden invult en concretiseert. Belangrijk is dat wij interesse tonen, doorvragen en open vragen stellen om verduidelijking. In de topiclijst formuleren wij van tevoren enkele aanwijzingen voor de manier van vragen.

In de voorbereiding van het interview is het belangrijk is het dat we een duidelijke plaats kiezen waar het interview gehouden zal worden. Het interview moet ongestoord verlopen en mag niet langer dan anderhalf uur duren.

In het gesprek is het belangrijk dat we de volgende houding hebben: open en belangstellend, aandachtig, aanvaardend, niet-oordelend, respectvol, invoelend, inlevend en stimulerend.

Bij het stellen van vragen zijn de volgende dingen van belang. Allereerst moeten we open vragen stellen zonder suggestie. We willen zo neutraal mogelijk blijven, en dus niet d.m.v woorden of lichaamstaal zeggen wat we ergens van vinden. De topiclijst laten we ook aan de opdrachtgever en

projectcoach zien. De vragen moeten helder en duidelijk geformuleerd zijn, waarbij het niveau van de geïnterviewde in gedachte gehouden moet worden. Ook mogen we geen meervoudige vragen stellen.

In het luisteren is het van belang dat we zowel letten op de dingen die gezegd worden, als ook op de dingen die niet gezegd worden. Hierbij valt te denken aan ondertoon, lichaamstaal en horen wat de ander niet verwoord.

In het interview zijn de volgende fasen van belang: begin, kern en afronding.

Begin: we beginnen het interview met de volgende zaken:

- doel van het onderzoek en interview neerzetten.
- Navragen of dit duidelijk is.
- Afspraken maken over de vertrouwelijkheid en anonimiteit van het onderzoeksmateriaal.
- Toestemming vragen voor opname van het gesprek.

Kern:

- begint met openingsvraag.
- Daarna inhoudelijke vraag.
- Belangrijk is het vervolg is vragen om verduidelijking, uitnodigen om meer te vertellen en doorvragen.

Afronding:

- formeel en informeel. Formeel: dit waren mijn vragen. Informeel: essentiële zaken die nog gezegd worden als het interview formeel is beëindigd.

Voor specialisten:

We gaan een vragenlijst samenstellen en die naar de specialisten versturen. We geven de specialisten de tijd en ruimte om de interviews te lezen en daarop – d.m.v. onze vragenlijst – te reflecteren vanuit zijn/haar vakgebied.

We hanteren het volgende stappenplan bij het maken van onze vragenlijst:

- Stap 1: Lijstje maken
- Stap 2: Operationaliseren (grijpbaar maken)
- Stap 3: Eerste formulering van vragen
- Stap 4: Indelen van vragen
- Stap 5: Routing
- Stap 6: Beoordeling vragenlijst
- Stap 7: Inhoudelijke check
- Stap 8: Probeer de vragenlijst uit
- Stap 9: Productie vragenlijst

Er zijn verschillende soorten vragen. Wij gaan kennisvragen/opinie vragen stellen. Daarmee bedoelen we het volgende. We vragen aan specialisten of ze op de interviews kunnen reageren vanuit de kennis en inzicht die ze hebben gekregen vanuit hun vakgebied. De vragenlijst zal bestaan uit open vragen. Taalgebruik stemmen we af op het referentiekader van de specialist.

Toesturen:

- Hele interview (zijn er 20)
- Samenvatting (wat wel wat niet?)

Inhoudelijke criteria:

- Gericht op vakgebied
- Gericht op thema “tot geloof komen”

- Samenhang in interviews: vragen aan specialisten of ze willen reageren op de samenhang van de interviews (startpunt is dus niet hun eigen literatuur/vakgebied, maar de interviews met hun samenhang). Dit moeten we vooral meenemen in opstellen vragenlijst.
- Vragen of specialisten reageren in 2 – 4 A4.

5. Analysefase

De half-gestructureerde interviews gaan we analyseren. Dat betekent dus dat we een kwalitatieve analyse moeten doen. We gaan de verzamelende gegevens open coderen. We kunnen op verschillende manieren analyseren, maar deze manier van analyseren past het beste bij ons. Het analyseren op deze manier, betekent dat we niet beginnen met een raamwerk van labels, maar dat die voortkomen uit de interviews. Zie hiervoor pagina 115 – 117 uit 'Praktijkgericht onderzoek in Zorg en Welzijn'. Verder kiezen we nog voor een 'specifieke gerichte analyse'. Dit is het zoeken naar patronen, frequentie, tegenstellingen en onverwachte/verrassende zaken.

6. Rapportagefase

Het **eindproduct** bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Presentatie van het onderzochte praktijkprobleem;
2. Vraagstelling en doelstelling van je onderzoek;
3. Opzet en uitvoering van het onderzoek, beschrijving en verantwoording van:
 - a. Onderzoeksontwerp/onderzoeksbenadering.
 - b. Populatie/steekproef;
 - c. Feitelijk uitgevoerde gegevensverzameling en analyse;
4. Resultaten
5. Conclusies
6. Discussie
 - a. Welke vragen zijn blijven liggen?
 - b. Zijn er suggesties voor verder onderzoek?
 - c. Hoe had je het bij nader inzien beter kunnen aanpakken?
7. Samenvatting

De **adviesnota** bestaat uit adviezen die we baseren op de conclusies van het onderzoek. De conclusies vormen daarmee een belangrijk onderdeel van de adviesnota. Met conclusies bedoelen we de terugkoppeling van de resultaten op de vraagstelling/probleemstelling. De adviezen vormen het belangrijkste onderdeel van de adviesnota. We proberen de conclusies en adviezen aan elkaar te koppelen in onze schrijfwijze.

Daarnaast schrijven we een artikel voor het blad Idea en voor op de website van de EA.

Bijlage 3 – Gevonden jongeren

Wie	Leeftijd bij interview	Leeftijd tot geloof komen	Levensfase bij start proces tot geloof komen ⁴	Stad/dorp	Hoogst genoten opleiding
Marjolein	21	17	13 t/m 16	Stad	Universiteit
Piet	23	17/18	13 t/m 16	Stad	Universiteit
Tessa	19	13	0 t/m 12	Dorp	MBO
Max	23	18	13 t/m 16	Stad	HBO
Nienke	22	18	13 t/m 16	Stad	HBO
Bert	24	19	17 t/m 21	Stad	HBO
Sara	23	18/19	17 t/m 21	Stad	HBO
Tim	21	20	17 t/m 21	Stad	Universiteit
Jan	21	18	17 t/m 21	Dorp	MBO
Lucas	25	21	13 t/m 16	Dorp	MBO
David	22	21	17 t/m 21	Dorp	MBO
Robert	26	22/23	0 t/m 12	Stad	HBO
Christine	24	19	13 t/m 16	Stad	HBO
Sander	18	16	13 t/m 16	Stad	VWO
Wim	23	17	0 t/m 13	Stad	HBO
Mirjam	22	21	17 t/m 21	Stad	Universiteit
Marlies	23	21	0 t/m 13	Stad	Universiteit

⁴ Het kan interessant zijn in welke levensfasen jongeren zaten toen het proces van tot geloof komen begon. Het is soms lastig om te bepalen op welke leeftijd het precies begon. Daarom spreken we van levensfasen. In deze levensfase geeft een jongere zelf aan dat zijn proces van tot geloof komen begon. Wij gebruiken de volgende indeling: 0 t/m 12 jaar, 13 t/m 16 jaar, 17 t/m 21 jaar en 21 t/m 25.

Bijlage 4 – Planning

De planning hieronder is de planning die we in het begin hebben gemaakt. Het daadwerkelijk aantal besteden uren kan daarom verschillen met de geplande uren die we vooraf bedacht hadden.

Wat	Waar	Wie	Uren	Deadline
Planning maken	CHE	Cornee + Michel	8	
Onderzoeksmethode uitwerken	CHE	Cornee + Michel	20 + 2	
Literatuurstudie: 1: Literatuur kiezen 2: Begrip 'tot geloof komen' 3: andere onderzoek en gerelateerde informatie/boeken.	CHE	Cornee + Michel	1: 15 uur 2: 20 uur 3: 10 uur	
Bedenken hoe we jongeren gaan uitkiezen (oriënteren, andere activiteiten kunnen doorgaan). - Concreet kanalen kiezen (welke kerken? Welke organisaties?)	CHE	Cornee + Michel	10 + 1	
Contact zoeken met specialisten van bepaald gebied (oriënteren, andere activiteiten kunnen doorgaan).	CHE	Cornee + Michel	20 + 2	14 t/m 22 maart.
Plaatsen zoeken waar we jongeren vandaan kunnen halen (oriënteren, andere activiteiten kunnen doorgaan) en hiermee contact opnemen.	CHE	Cornee + Michel	30 + 3	14 t/m 22 maart.
Literatuuronderzoek doen. 3: Het proces van samenwerken met visie 4: Opstellen/verwerken van interview 5: Literatuur over belangrijke factoren waardoor een jongere tot geloof komt	CHE	Cornee + Michel	3: 10 uur 4: 20 uur 5: 15 uur 90 + 9	
Opstellen van interview jongeren.	CHE	Cornee + Michel	80 + 8	19 – 30 maart.
Gestructureerde vragenlijst maken en deze sturen naar de specialisten zodat zij dit kunnen invullen en wij een overzichtelijk resultaat hebben van de analyse.	CHE	Cornee + Michel	30 + 3	19 – 30 maart. <i>Deze kan wel uitlopen.</i>
Interviewen van jongeren.	Op locatie	Cornee + Michel	30 + 3	Tot 27 april.

Tussenevaluatie (zie ook onderzoeksplan)	CHE	Cornee + Michel		
Resultaten van de interviews verwerken (uittypen). + samenvatting	CHE	Cornee + Michel	70 + 7	Vanaf 24 april tot 1 mei.
Vanuit het perspectief van een Godsdienst pastoraal werker verschillende invalshoeken de interview bekijken en analyseren. - kernwoorden opzoeken. - verbanden leggen. - theorie vanuit opleiding ernaast houden.	CHE	Cornee + Michel	80 + 8	Vanaf 2 mei Tot 9 mei
Specialisten vragen om vanuit hun beroepsperspectief te analyseren. - Contact onderhouden - Vragenlijst sturen + terug ontvangen	CHE	Cornee	5 uur	Bij specialisten: 2 mei. Terug ontvangen: 1 juni.
Verschiedende resultaten vergelijken en conclusies trekken.	CHE	Cornee + Michel	80 + 8	Vanaf 25 mei.
Adviesplan maken.	CHE	Cornee + Michel	80 + 8	Vanaf 4 juni.
Voorlaatste versie naar opdrachtgever en afstudeercoach.	CHE	Cornee + Michel	1	4 juni 2012 (zacht) 11 juni 2012 (hard) 18 juni 2012
Eindproduct naar meelezer (digitaal). Tevens naar de afstudeercoach en opdrachtgever.	CHE	Cornee + Michel	1	18 juni 2012 (25 juni)
Digitale aanmelding voor afstuderen inleveren bij examencommissie (In deze periode is ook nog tijd om te werken aan andere opdrachten die nog open staan (afstuderen Visie, enz)).	CHE	Cornee + Michel	1	25 juni 2012
Reactie van meelezer ontvangen + reactie van coach.	CHE	Cornee + Michel	0	2 juli 2012
Verwerken feedback meelezers	CHE	Cornee + Michel	80 + 8	2 juli – 2 augustus
Alle eindproducten inleveren. - opmaak - literatuurlijst compleet - Grammatica check - Lay-out check	CHE	Cornee + Michel	10 + 1	2 augustus 2012

Inleveren 'popularisering'.	CHE	Cornee + Michel	80 + 8	13 augustus 2012
Projectpresentatie ¹ (voorbereiden) - wat gaan we vertellen? - hoe/wie gaat wat vertellen? - verdediging voorbereiden - presentatie maken	CHE	Cornee + Michel	35 + 3	16 augustus 2012
Beoordeling van het project toevoegen aan dossier voor afstuderen. Coach zorgt voor afhandeling (Studentzaken).	CHE	Cornee + Michel	1	17 augustus 2012
Eindgesprek/presentatie	Gebouw EA, Driebergen	Cornee + Michel + Opdrachtgever + Projectcoach	16	24 augustus 2012

Bijlage 5 – Opzet interview

1. Opdracht voorafgaand aan interview

Doel:

Om de jongeren alvast voor zichzelf te laten ordenen wat voor hun belangrijke factoren in het tot geloof komen.

Vraag:

Denk voor jezelf welke factoren (bijvoorbeeld personen, situaties en gebeurtenissen) belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen.

Opdracht

Schrijf dit in steekwoorden op papier en neem dit mee.

2. Topiclist

- Inleiding (5 min)
 - Bedankje
 - Kort uitleggen onderzoek + waarom zit je hier + doel van onderzoek
 - Juiste omstandigheden creëren (bijv als je ergens niet over wil praten geef dat aan, enz)
 - Anonimiteit
- Wie ben je (10 min)
 - Doornemen informatie die we al hebben (en bevestiging vragen)
 - Kun je nog wat over jezelf vertellen?
- Hoofdvraag (30 min)
 - Terugkomen op thuisopdracht en verder over vertellen
 - Doorvragen
- Onderwerpenlijst (15 min)
 - Uitleg van de lijst
 - Doel (geheugensteun voor de jongere)
 - Jongere hoeft niet te zeggen als hij dit niet wil, of mag zoveel kaartjes pakken als hij/zij zelf wil.
 - Startvraag: Zijn er onderwerpen op deze kaartjes die ook belangrijk zijn geweest?
 - Doorvragen
- Definitie Christelijk geloof (10 min): De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij voor onze zonden gestorven is en het besluit om Hem te volgen.
 - Duidelijk de intentie van de definitie
 - Mening vormen: Wat vind je van de definitie?
 - Standpunt nemen: Kun je je vinden in de definitie?
- Afsluiting (5 min)
 - Afronding input: Zijn er nog dingen die niet aan bod zijn gekomen en toch belangrijk zijn, of die je kwijt wil?
 - Bedanken dat hij/zij heeft meegedaan.
 - Op de hoogte blijven?

3. Onderwerpenlijst

School / Opleiding	Hobby's
Gezin (Bijvoorbeeld ouders, familieleden, opvoeding, gewoontes, enz...)	Omgang met mensen (Bijvoorbeeld vriendschappen, kennissen, vriendengroepen, enz...)
Omgeving (Bijvoorbeeld wijk, dorp/stad, enz...)	Levensovertuigingen
Religieuze ervaringen	Internet
Heftige gebeurtenissen (Bijvoorbeeld gepest, overlijden, misbruik, enz...)	Anders (Eigen inbreng...)
In contact komen met het christelijk geloof (Bijvoorbeeld met christenen, kerken, evenementen, enz...)	

Bijlage 6 – Samenvatting interviews

1. Samenvatting Marjolein Braamsma

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenis	Overige bijzonderheden
Marjolein: - Studeert Nederlands, 2^e jaar. - Lid bij studentenvereniging Navigators - Woont in een stad. - Hobby's: boeken lezen, bloggen, koken, concerten bezoeken.	
Opgeschreven steekwoorden	- Beste vriendin - Iets missen - Youth Alpha - Ex-vriend - Christelijk onderwijs - Opgroeien in Ede - Uitstraling - Leegte - Geen oplossing - Depressieve gevoelens
Hervormde basisschool	- Super hervormd - Traditionele muziek: Psalmen en Gezangen - Gedegen christelijk onderwijs: psalmen uit je hoofd leren, uit de Bijbel verteld; ze kende de verhalen.
Ik mis wat	- Pieken en dalen
Opgroeien in Ede	- Biblebelt: veel christen en kerken - Overall mee geconfronteerd: kerkdiensten bezocht
Studeren	- Is er een christelijke studentenvereniging?
Beste vriendin (volgens haar belangrijkste invloed)	- Gelovige vriendin - Vriendin probeerde haar geforceerd te bekeren: ruzie - Periode elkaar minder gezien - Gesteund in onzekere, verdrietige periode met depressieve gevoelens: God zorgt voor je, door mensen heen - Gesprekken - Meegenomen naar de kerk
Iets missen	- Leegte, andere dingen geprobeerd - Christenen straalden iets uit: rust. Dat wilde zij ook. - Afgewezen door jongens - Iedereen leefde voor zichzelf
ONE op middelbare school	- Opwekking zingen, Bijbel lezen in muzieklokaal - Vond het erg mooi. Vooral Prijs Adonai

	sprak aan. - Ervaring met de Heilige Geest. - Gevoel van gemeenschap zijn: geloof is bindfactor. - Moeilijk om te beseffen dat iets wat ze niet kan zien wel van haar houdt.
Alpha cursus	- Iets borrelen: waarschijnlijk de Heilige Geest. Geschrokken. God bestaat dus toch. - Ruimte om mening en twijfels te uiten. - Terug naar de basis: ontdekte wat het geloof betekent.
Kerken	- Traditionele hoek: vriendjespolitiek en buitenstaanders worden raar aangekeken (rok) - Evangelische hoek: blij dat er buitenstaanders kwamen en zij dragen geloof naar buiten uit (uitnodigend)
Gezin	- Nooit durven vragen - Moeder wilde er wel over praten - Vader begint over andere dingen - Zusje is atheïst - Eerst dachten ze dat het een bevestiging was, later merkte ze dat het serieus was. - Ouders negatieve ervaringen: streng christelijke opvoeding
Gesprekken met vriendinnen	
Religieuze ervaringen	- Boeddhisme - Mediteren, Yoga: hielp tijdelijk. - Hillsong in Amsterdam - Hand in hand bidden: huilen, overweldigend. Lang gezeten, alsof God haar vast pakte. Rust. - Gebeurde vaker
Soort strijd	- Opvoeding: idee van christendom van moeten en dingen niet mogen. - Alpha cursus: juist vrijheid. - Een vriendin raakte in coma van drugs - 6^e klas: nu moet ik de keuze maken
Ex-vriend	- Geholpen te groeien in het geloof door de gesprekken - Samen naar de kerk
Definitie christelijk geloof	- Klopt - Aanvulling: besluit om Hem te volgen en te gehoorzamen. Vrijheid hoort er ook in.

2. Interview Piet Kramer

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Piet: - Geboren en getogen hier in een stad. - Moeder is niet gelovig. - Vader Atheïstische achtergrond. - In het kader van zijn opvoeding dacht zijn moeder: 'we doen niets aan het geloof, maar we sturen hem naar een katholieke school.' - Geneeskunde gaan studeren. - Getrouwd met Liesbeth. - loopt nu coschappen. - Later wil ik iets doen met kindergeneeskunde.	- Perfectionistisch ingesteld - Ervaren moeilijk, rationeel ingesteld.
Langzaam tot geloof gekomen	- Het is een proces: groeit als een kiem.
Opvoeding ouders	- Idee: er is wel een God - Hoe wat waar en wanneer moest hij zelf weten
Katholieke basisschool	- Iets bezig met Kerst en Pasen - Christelijk geloof had een klein fundament in hem.
Negatieve kijk op christenen	- Buren: hypocriete eikels - Antipathie tegen iedereen die naar de kerk toe ging.
Leegte	
Verkering met Suzanne	- Zij ging naar de kerk - Vol discipline en overtuiging - Nooit lopen pushen
Verdiepen in de Bijbel	Lezen, vragen stellen aan schoonmoeder
Kerkbezoek	- Had hij niet veel mee. - Ingewikkeld voor iemand die niet in kerkelijke termen thuis is. - Ging op een gegeven moment mee vanwege Suzanne - Gezocht naar verschillende kerken
Bezoek clubs, catechese	- Eerst een drama, later beter - Catechese: niets geleerd. (negatief) Dominee kon vrolijk ouwehoeren (monoloog van hier tot Tokio). Alles wat hij tot zich nam was slechts kennis. - Diverse clubs (negatief): alles was slechts kennis - Tienerclub (positief): veel geleerd (vooral wonder van het kruis van Wilkin van de Kamp)
Bijzondere gebeurtenis met zijn broertje	- Bidden of broer stopt met snurken. - Broer stopt met snurken

	- Bizar - Stap 2 in openstellen voor christelijk geloof. Stap 1 is opvoeding.
Dopen	- Moeilijk voor ouders: raken we niet onze zoon kwijt? - Worsteling met zichzelf: twijfels over doop.
Clubavond over profeteren	- Iemand zei wat op hem van toepassing was over zijn dopen. - Het ging over hem, maar dat kon zij echt niet weten, want Piet was niet spraakzaam op de club.
Steeds meer geleerd	- Basis van evangelie, kracht van Heilige Geest, genezing, profetie, spreken in tongen, etc. - Leerde veel over de Heer, maar niet MET de Heer: gevoelsleven bleef achter.
Kerkbezoek	- Op een gegeven moment teleurgesteld in eigen kerk - Nu: op zijn plek in die gemeente, maar niet het gevoel dat hij geweldig wordt opgebouwd.
Stille tijd	- Proberen te focussen op toewijding en dagelijkse wandel met God - God ervaren in de kleine dingen - Indeling stille tijd: christelijke muziek (manier van gevoelens uiten), Bijbel lezen, bidden, dagelijks studieboekje - Niet reguliere basis, regelmatige basis.
Godsbesef was er altijd, godsbeeld niet	- Godsbesef: er moet een hogere macht zijn die alles in zijn hand heeft. - Geleerd: met God kan je praten - God als Sinterklaas (verlanglijstje). - Iedereen gaat naar de hemel. - Verandering godsbeeld: christelijke riedeltje: door God gemaakt, Hij heeft je lief, is liefdevol, rechtvaardig en genadig. Wij kunnen niet bij Hem komen, omdat we van nature zondig zijn. We hebben Jezus nodig, hij is de weg tot de Vader.
Verandering Godsbeeld begon bij lezen Bijbel	- Begonnen in Genesis: erg geschiedkundig, toen (op advies van schoonmoeder) in NT begonnen. - Vragen schreef Piet op, gaf die aan zijn schoonmoeder en zijn schoonmoeder beantwoordde die (behulpzaam).
Piet had vragen over bijzaken	- Een antwoord was erg belangrijk, omdat de Bijbel anders niet plausibel kon zijn. Het moet totaal compleet waar zijn. - Evangelie klinkt volstrekt van het potje getikt

	- Vragen als: waarom genas Jezus iemand op de sabbat? Waarom werden de Farizeeën daar boos om? Waarom mochten de leerlingen van Jezus graan plukken op sabbat? - Evangelie moeilijk te bevatten, omdat iemand zonder christelijke achtergrond zich op de bijzaken gaat concentreren.
Clubavond over wonder van het kruis	- Heeft Piet laten zien waarom Jezus is gekomen en wat het voor ons nu betekent, waarom Hij heeft moeten lijden.
Clubavond over genezing	- Iemand geneest van scoliose en kyphose: been centimeter gegroeid. - 'Dit is bizar' - God heel concreet in deze wereld aanwezig met Zijn kracht. -
Belangrijkste in hoe hij tot geloof is gekomen	- Clubleider Klaas: bracht kennis en passie over. - Gezin in algemeen: voorbeeldfunctie (bijv. zijn ouders materialistisch, Liesbeth haar ouders geven aan goede doelen) - Liesbeth: aanstichtster
Vrienden op college/werk (nadat Piet tot geloof was gekomen)	- Lange gesprekken over schepping en evolutietheorie (wil Piet niet aannemen)
Rol ouders in dit proces	- Niet verboden, wel ontmoedigen. Ontmoedigingsbeleid: soepelheid richting kerk was 0. Puberteit heeft me in de kerk gedreven: hij zette zich af van ouders.
Definitie van het christelijk geloof	- Stemt hij mee in: ten diepste het christelijk geloof, al het andere is randzaak. - Breek met zonden, bekeer je daarvan. Bijvoorbeeld hoogmoedigheid. - Vader herkent in Piet verandering.

3. Samenvatting Tessa Schouten

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Tessa: - 19 jaar - Woont in een dorp. - Studeert onderwijsassistente - Wil PABO gaan studeren - Doet aan stijldansen, tekent en zingt	- Geloof, familie en vrienden zijn belangrijk in het leven
Katholieke basisschool	- Met kerst lezen ze uit de Bijbel en voor het eten gingen ze bidden - Catechese
Kinderkoor	- Katholieke kerk: gelovige liederen - Tot haar 11^e jaar - Ze bad onbewust
Altijd geïnteresseerd in het christelijk geloof	- Ze wilde graag naar de kerk, dat vroeg ze aan haar ouders.
Naar kerk	- Met moeder mee (12 jaar) - Erg interessant - Moeder ging slechts een half jaar naar de kerk, Tessa bleef gaan - Voelde zich welkom - "er zijn meer mensen die geloven"
Emma leerde ze kennen	- Beste vriendin geworden - Emma nam haar mee naar 10 choice - Veel gesprekken mee gehad en gebeden - Lezen ook samen uit de Bijbel
10 Choice	- Leerde veel over het geloof - Basisstappen leren kennen - Tessa kon hier met vragen terecht
Vragen die Tessa had	- Veel vragen - Hoe zit het met het occulte? - Wat is wel en niet van God? - Wat kan wel of niet? - Wie is Jezus en wat heeft Hij gedaan?
Occult	- Haar moeder hield zich bezig met occulte dingen - Tessa was bang voor wat dat met haar deed - Tessa hield zich bezig met engelenkaarten en stenen (wilde daar niet verder over praten) - Bang dat het er achterna zat (bang voor nachtmerries) - Jeugdleiders hielpen haar, want ze is nu gelovig, dus hoe gaat ze er nu mee om? - Nu: meer rust. Een keer na het bidden voelde ze een soort van knuffel (God is bij mij)
Kidsclub gedaan (leiding)	- Kwam steeds dingen te weten over het

	geloof - Later werd het promiseland - Leerde op een kinderlijke manier de Bijbel kennen - Zag wat het geloof met kinderen doet - Leerde als een kind naar het geloof te kijken
Bijzonder moment (eerste ervaring met God)	- Ging samen met Emma naar buiten, ging bidden en de regen stopte en de wind ging liggen (ze merkte de aanwezigheid van God) - Sindsdien gelooft ze echt
Keuze voor opleiding	- Voelde ze leiding van God
16+ jeugd (club)	- Meer diepgang en meer de Bijbel in gedoken - Veel gesprekken met tieners en leiders
Jeugdleiders	- Jeugdleiders vertelde enthousiast over hun geloof (werkte aanstekelijk) - Bijzondere band met 1 jeugdleider: serieuze gesprekken over thuissituatie - Bemoediging
Evenementen	- EO Jongerendag: super veel christenen - Soul Survivor - Opwekking
Definitie christelijk geloof	- Mee eens

4. Samenvatting Max Heuveling

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Max - 23 jaar oud - Heeft VWO gedaan - Studeert elektrotechniek - Hobby's: muziek maken, duiken, magic toghetering - Wil als beroep nieuwe producten maken (software kant)	
Protestantse basisschool	- Niet veel mee gedaan - Iedere dag/week klein stukje uit de Bijbel. Hij herinnert alleen de voorleesronde waar hij een hekel aan had. - Christelijke liedjes zingen - Met Pasen een Paasontbijt/lunch - Christelijke verhalen hadden geen betekenis (maar kende ze wel): het hadden net zo goed Donald Duck verhaaltjes kunnen zijn
Ouders	- Ouders hebben niets met en tegen het geloof. Max is altijd gesteund
Ritalin	- Emoties onderdrukt (net als vulcans in Star Treks) - Officieel contactstoornis - Stopte hiermee op middelbare school
Hoe hij tot geloof is gekomen is hoofdzakelijk één persoon: Eva	- Had het altijd over Jezus en de gebedsgroep (niet opdringerig) - Verlieft op haar - Door haar is hij over geloof gaan nadenken (open voor God) - Ze draagt geloof naar buiten, ze valt op: ze heeft iets (= liefde van God)
Klik 'waarom zou God eigenlijk ook niet bestaan?'	- Puzzelstukjes vielen op z'n plaats - Bewustwording dat God bestaat - God en Christus één en dezelfde. Sindsdien gelooft hij in Jezus
Gebedsgroep	- Mensen ontmoeten - Met God bezig zijn - Geloof verdiepen - Kennisoverdracht
Vuurdoop bij gebedsgroep.	-
Bidden en enorm warm gevoel, liefde en dat soort dingen	- Iets bovennatuurlijks - Waarheid van God - Gevoel opgevangen te worden (nadat het uitging met vriendin)
Taizé	- Bijzonder: sfeer - Uur waarin je helemaal met God bezig

	bent - 3000 tegelijk gaat zingen
Kerk	- Op zoek naar kerk die bij hem past - In Protestantse Gemeente zijn draai gevonden - Zoekt in kerk diepgang - Respect voor elkaars standpunten - Voelt hij zich thuis
Tijdens bidden beelden voor anderen in zijn hoofd	- Geeft voorbeeld
Leven met God is zoveel beter	- Zekerheid
Definitie christelijk geloof	- Mooie definitie - Belangrijk dat je mensen niet dwingt tot de keuze voor God. - De definitie mist de opstanding van Jezus, daarin heeft hij de dood overwonnen.

5. Samenvatting Nienke de Vries

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Nienke - 22 jaar oud - Opleidingsniveau: VWO, HBO - Studeert SPH - Is verloofd - Hobby: Navigators - Woont op kamers - Ze wil in de jeugdzorg/voogdij werken.	- Ouders zijn gescheiden - Vader hertrouwd - Ze vindt het belangrijk om zo dicht mogelijk bij God te leven, om dat uit te dragen naar zoveel mogelijk mensen en er gewoon zijn voor anderen.
Kerk	- Met Kerst en Pasen verplicht naar de kerk (dus kreeg wel iets mee)
Leuke jongen	- Ze ging veel MSN'en met hem. - Hij vertelde veel over zijn geloof (ze wist niet wat ze ermee moest, maar was wel benieuwd, nieuwsgierigheid). Het geloof betekende persoonlijk iets voor iemand. - Ze vertelde aan hem over de bijzondere ervaring van Livingstone. - Hij nodigde haar uit voor de Alpha cursus - 1^e aanraking dat het geloof ook persoonlijk kan zijn.
Livingstone	- Ze wilde heel graag iets goeds doen - Bleek een erg christelijke organisatie te zijn - Dagboek: 'ik denk dat ik heel veel van deze mensen kan leren.' - Bijzonder dat mensen erg overtuigd waren van hun geloof (en ook nog eens jongeren). - Bijzonder: waarheid bestond uit wat ze uit de Bijbel vertelden. - Kinderen waren erg blij dat ze er waren - 2^e aanraking dat het geloof ook persoonlijk kan zijn: er zijn blijkbaar veel meer mensen die dat hebben.
Alpha cursus	- Vrij ontvangen: 'iedereen vond het leuk dat ik er was.' Open en gezellig, nooit alleen. - Hechte groep - Erg interessant - In haar groepje zaten twee mensen die totaal anders dachten. - Ontdekte wat het christelijk geloof inhoudt: erg interessant
Drie meiden die bij haar in het groepje van de Alpha cursus zaten	- Namen haar op sleeptouw, mee naar de kerk, activiteiten bij Navigators en bij

	elkaar slapen. - Onderhielden contact, ontstonden vriendschappen.
Beta cursus	- Veel Bijbel lezen (Johannes) - Leerde hoe belangrijk Jezus is en dat hij een hele goede vent was/is. - Leerde Bijbel lezen en zag dat het niet alleen maar een boek was. - Elke dag een spreuk lezen en naar elkaar mailen wat je ervan vond. - Laatste avond vroeg iemand of ze christen was of wilde worden: gebed uitgesproken (vanaf dat moment ziet ze zichzelf als christen)
Soul Survivor (tijdens Beta cursus, vlak voor het einde)	- Heftig: zag mensen juichen en op de grond vallen en liggen op hun knieën. - In kring bidden: raar gevoel door haar heen (= door God aangeraakt). Bijzonder. Ze weet niet waarvoor is gebeden, maar wel dat ze een warme gekke gloed kreeg.
Kerk	- Niet vreemd om een kerk binnen te gaan. - Ze vond het leuk om naar verschillende kerken te gaan.
Navigators	- Geloofsfamilie - Thuis komen
Definitie christelijk geloof	- Kort maar krachtig - Een bepaald punt dat je tot geloof komt - De Heilige Geest komt er alleen verder niet in voor.
	Als laatste geeft ze de tip mee dat we als christenen teveel onze eigen wereld opbouwen, maar relaties met niet-christenen zijn erg belangrijk.

6. Samenvatting Bert Jansen

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Bert - 24 jaar - Espresso Reparateur - 6 jaar gestudeerd, 3 studies: laboranten opleiding, elektrotechniek, deeltijd GPW - Verloofd met Marieke - Hobby's: gamen, stappen, poolen	- Eerlijk en oprecht met mensen omgaan is belangrijk in het leven.
Katholieke kerk	- Met kerst wel eens naar de kerk - Gedoopt en communie gedaan (vanwege de cadeaus, geen besef wat het was) - Beeld van de kerk: je mag niets, alles is streng, het leuke wordt uit je leven gehaald
Kinderbijbel	- Las de verhalen, maar die waren voor hem hetzelfde als Jip en Janneke en de gebroeders Grimm.
Handoplegster	- Aantal keer geweest, omdat hij moeilijk handelbaar was
Jeugdclub	- Spelletjes, niets met het geloof - Ze organiseerde zelf dingen
Meisje die mooi kon zingen waar Bert verliefd op was.	- Ontmoet bij theatertechniek op middelbare school - Raakten aan de praat - Ze was gelovig: afknapper - Ze heeft geprobeerd Bert in de kerk te krijgen - Ze kwam voor haar geloof uit en kon grenzen onderbouwen
Gepest	- In 1^e en 2^e gepest - 'Als er dan iets is, waarom gebeurt er dan niets? Waarom krijg ik dit te verduren?' - Wetenschap werd belangrijk
Zelfmoordpoging	- Had alles klaar hangen en toen kwam zusje thuis - Als hij zo ver kan gaan dat hij zichzelf kan vermoorden en zijn zusje en ouders in verdriet stort, dan kan er niets zijn dat zich om hem bekommert, dan alleen hijzelf. - Wraakgevoelens
Vriendengroep	- Reiki: wel interessant (manipulatie) - In eerste twee klassen had hij geen vrienden. - Toen in vriendengroep waar alles goed was (seksueel gebied)

	- Vriendengroep waarin wetenschap erg belangrijk was
Reiki	- Hand (wond) genezen door Reiki. - Voelde van alles in zijn hand gebeuren - Achteraf vond hij het niet prettig
Geloofde nergens in, alleen in zichzelf	- Wetenschap was erg belangrijk - 'Als God wel bestaat, dan maakt Hij er een puinhoop van.' - Wetenschap was houvast: het had niets met zijn leven te maken, maar kon wel veel dingen verklaren
Youth Alpha	- Wilde eerst niet, dat hij mocht discussiëren en mening vertellen triggerde hem. - 1^e avond: geweldig; gevoel dat hij gewaardeerd werd. Die mensen gaven onvoorwaardelijk om Bert. - Ruimte voor anderen die niet geloofden - Twee mensen in zijn groep die hem een weerwoord konden geven (niet afkeurend tegen hem) - Uitwisseling van Cd's. - Mensen gaven ook aan als ze iets niet wisten - Jezus leven bleek op feiten te zijn gebaseerd: hij ging het onderzoeken. Sloeg hem van zijn stuk af. - 5^e avond: gevoel dat hij er niet omheen kon - Weekend: zonden opschrijven, hij brak, liep weg, iemand met hem gepraat en God zei toen duidelijk tegen hem: 'Bert en nu gaan we het anders doen.' (=omslagpunt) - o Besef dingen die hij gedaan had - o Besef waarvoor Jezus moest sterven - o Besef dat hij miezerig ventje was - o Rationele argumenten vielen weg
Strijd over wel of niet geloven	- Veilige haven verlaten - Dingen op orde moeten brengen - Strijd: 'daar heb ik helemaal geen zin in eigenlijk.' - Vraag die ineens in hem opkwam: 'wat zou Jezus doen?' - Zinnen die hem veel deden: 'als je het gedacht hebt, dan heb je het al gedaan.' - Hij merkte verandering
Verandering in denken	- Beel van christenen: niet per definitie saai

	- Feiten over Jezus - Persoonlijk geloof
Bijbel	- Ging in Nieuwe Testament lezen - 'Wauw, God heeft dit allemaal gegeven'
Droom	- Had een droom over zijn vriendin en haar gezin en die kwam uit: God is dus niet alleen tijdens de Youth Alpha met me bezig, maar ook daarna.
Definitie christelijk geloof	- Omvat het grootste gedeelte - Wat drie-eenheid precies is, is op moment van bekering niet belangrijk

7. Samenvatting Sara Dekker

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Sara - 23 jaar oud. - Werkzaam op het ROC als leraar loopbaan en burgerschap - Heeft culturele en maatschappelijke vorming gestudeerd, daarna docent onderwijskunde 2^e graads. - Hobby's: lezen, koken en zingen.	Oprechte interesse en genieten van de dingen hier en nu vindt Sara belangrijk in het leven.
Opvoeding	- Af en toe naar de kerk (met Kerst). - Ouders zijn wel bezig met spiritualiteit - Ze had kinderbijbel thuis. - Oppervlakkig wist ze wat over het christelijk geloof - Ouders wilden haar naar de vrije school sturen (antroposofie/ Rudolf Steiner), maar uiteindelijk niet gedaan.
Af en toe aangesproken door dezelfde man op straat die evangelie ging uitleggen	- Wel geïnteresseerd, maar ze heeft God niet nodig.
Verkering Jan	- Hij was christen, deed er niet veel mee. - Hij was jeugdleider in zijn kerk - Af en toe gesprekken over het geloof (niet dwingend) - Na een jaar gaf Jan aan dat hij er moeite mee had dat Sara niet geloofde: fundamentele verschillen (rits). - Sara had het gevoel dat de druk van buitenaf kwam (ouders, jeugdleiders etc) - Jan moest stoppen in zijn functie als jeugdleider: vond Sara belachelijk. - Crisis in de relatie - Jan brengt zijn relatie bij God.
Clubavond	- Verhaal van de verloren zoon - Ze vond het leuk om te horen (mooi verhaal, geen betekenis) - Ze heeft de hele avond zitten klappertanden (geestelijke strijd). Gebeurde vaker in contact met christenen.
Kerk	- Beeld van de kerk: stoffig, saai, oude mensen - Ze wilde wel naar de kerk, omdat het voor Jan zo belangrijk was. - Ze moest heel erg huilen, vooral tijdens de muziek. Ze wist niet waarom. Verwarrend. Ze werd geraakt. - Op een keer ging ze meebidden. - Voelde zich aangesproken (bijv. door muziek)

'Ik weet dat ik ga geloven, maar nog niet hoe ik dat moet doen.' Gevoel	- Ze wist het niet te verwoorden. - Raar gevoel - Keuze: eerst haar gevoel, later haar verstand - Gevoel dat het klopte, dat dit de waarheid was. Rust
Alpha cursus	- Hierdoor kon ze dingen meer benoemen - Geweldig, een feestje - Ze kon alles vragen - Gevraagd om vervulling met de Heilige Geest (niet op het weekend, later): leek of er soort schelletjes van haar ogen afvielen. - Tot het besef gekomen dat ze God nodig heeft
Herdefiniëren	- Jan en Sara beide gelovig. - Samen bidden, Bijbel lezen, etc.
Proces van 3, 4 maanden	- Besef kwam - Afkeren van oude leven - Keuze voor Jezus maken
Definitie christelijk geloof	- Ze mist nog wel iets. Het geloof in Jezus houdt meer in. Het krijgt een groter plaatje. Gods Koninkrijk mist ze in de definitie en dat we toeleven naar dat Jezus terug komt. - Ze kan wel instemmen met de definitie

8. Samenvatting Tim Koopman

Zoveel mogelijk, maar niet per definitie chronologisch (gebeurtenissen lopen vaak door elkaar heen).

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Tim - 21 jaar oud. - Vierdejaars student internationale bedrijfskunde - Gaat komend jaar Nederlands studeren - Dit jaar een bestuursjaar - Lid van Navigators - Hobby's: sporten (tennis, voetbal, squash), lezen, politiek, nieuws, vriendin en dingen met vrienden doen	- Hij heeft ambities: wil ergens komen, maar ook genieten - Workaholic - Wil kritisch denken - Wil keuzes wel overwogen maken - Is rationeel
Opvoeding	- Bewust naar openbare scholen gestuurd - Wat hij wist over geloven was in algemene ontwikkeling onder gemiddeld - Godsbeeld: het beperkende: je wordt alleen maar tegen gehouden met dingen. Er zijn regels waaraan je je moet houden. Verplichtingen - Beeld van christenen: schijnheilig - Nooit vragen over het geloof gehad. Je kan je leven leiden zonder vragen te stellen. Nooit confrontatie - Alle mensen komen in de hemel - Meegekregen om na te denken over: 'waarom doe je wat je doet?' - Agnostische, humanistische wereldvisie
Relatie met christelijk meisje	- Zij is erg streng christelijk opgevoed - In eerste instantie antipathie tegen christelijk geloof - Als het over christelijk geloof ging: 'donder op daarmee.' - Tijdens uitwisseling en daarna gingen ze er steeds meer over praten - Julia veranderde, ze ging echt geloven. Hij wilde weten: zou het voor mij ook zoiets kunnen betekenen?'
Uitwisseling in kader van internationale studie	- Julia kwam bij Navigators terecht en ze ging echt met God bezig. - Tim was geïnteresseerd hoe het kwam dat Julia zo veranderde. - Beeld van christenen veranderde, het kreeg een positieve connotatie door Julia. Wekte nieuwsgierigheid
Broertje aangereden in Spanje	- Wonder boven wonder overleefd - Het moment waarop je aan het denken wordt gezet. - Vragen als: 'wat zou er gebeuren als Pim zou overlijden?' Komt dichtbij.

Besef dat hij weinig van christelijk geloof wist	- Hij wilde mening kunnen vormen. Irritant gevoel
Crisis in de relatie	- Fundamentele verschillen - Tim besluit het een kans te geven - Op welke manier kunnen we de rest van ons leven verder?
Navigators	- Open dispuut. Gewoon kijken. Erg gezellig en interessant - Het feit dat hij geïnteresseerd was, was genoeg voor een discussie. - Gewoon lid geworden - Keuze gemaakt dat hij God interessant vond - Ontgroening (rustmoment): hij merkte dat hij achterstand met het geloof had. Had kring, ging Lucas en Johannes lezen. Voor het eerst dat hij Bijbel serieus ging bekijken. - Vervangt de kerk - Doet triade
Alpha cursus	- Kon met zijn vragen terecht - Kennis en basisvragen - Nederig geweest - Credo, ut intelligam: 'Ik geloof opdat ik zal begrijpen' want hij is erg rationeel - Focus was niet zo smal als hij verwacht had - Besef dat interesse er is en niet meer weg gaat - Bij keuze werd cursus minder interessant en interesse werd ook minder - Tijdens de cursus echt gekozen voor God - Hij denkt: dit geloof ik en dit vind ik echt interessant.
Kerk	- Geen behoefte aan kerk: gevoel dat je dan moet goedmaken wat je de rest van de week fout doet - Negatief beeld - Zondag wil hij andere dingen doen - Zit best wel diep
Definitie christelijk geloof	- Mooie definitie - Probeer te leven zoals Hij geleefd heeft. - Goed dat hij positief is geformuleerd

9. Samenvatting Jan Driebeek

Het meeste is chronologisch.

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Wie is Jan: - 21 jaar oud. - Werk is grondverzet. - Hobby's zijn: genieten, heel graag wandelen, vissen. - Twee broertjes elf en zestien. - Begon bij VWO, uiteindelijk MAVO gedaan. - Bosbouw opleiding gedaan (MBO 3 jaar) - Ook in origine (?) bosbouw gewerkt, soms tien weken van huis, 90 uur per week werken.	- Harde werker
Scheiding ouders Vanaf 13^e	- Snel echtscheiding - Werkte eerst veel, vooral bosbouw - Ging niet goed op school - Overlijden vader: Alcoholic, kotste altijd, had leverscirrose, werd knal geel wakker, overleden. Reageerde passief. - Problemen met andere familieleden - Elke dag dronken - Veel drugs - Onrespectvol naar moeder - Uit huis geplaatst - Altijd boos, altijd vechten met een ander jongens, soms drie keer per week - Vrienden asociaal - Christenen boeide hem niet
Vanaf 18^e	- Werkte bij meisje die hij goed kende - Vond haar leuk en stuurde valentijnskaart - Ze wees hem af, maar hij werd uitgenodigd op een jeugdavond
Jeugdavond	- Eerst onwennig - Werd gepraat, iets gedeeld, chips - Heilige Geest was er - Toen hij daar was, voelde hij zich geliefd en gewenst - Kreeg verlangen daar 's avonds te gaan bidden: God bestaat u? - Voelde in gebed wel weerstand - Na gebed kwam alle emotie eruit - Vanaf dat vader overleden was niet echt gehuild, maar toen huilen. Bijzonder. - Afkeer levensstijl die hij had. - Ging daarna naar de kerk

Belangrijke factoren volgens hem	- Mensen die gebeden hebben - Valentijn meisje die niet blokkeerde maar uitnodigde - Mensen bij jeugdavond hem accepteerde - De jeugdavond: van vergeving gehoord, besepte dat hij nodig had - God heeft alles voorbereid, hoe dingen liepen - Kwam christenen tegen op veel plaatsen waar hij zich op zijn gemak voelde
familie	- Moeder: Vindt het fijn dat hij christen is, probeert mee te gaan naar de kerk met kerst. - Oma: overleden, reageerde ook passief, bad voor hem,
Definitie	Aantekeningen van hem: - Geen keuze om te geloven - Besluit om te volgen mee eens - Kan zich met kanttekeningen erin vinden

10. Samenvatting Lucas van Steen

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Lucas - Vijfentwintig jaar. - Woont ik Hall - Opleiding gedaan van 'Sound en vision'. - Sportopleiding gedaan. - Werkt nu als fitness instructeur - Wil nog door studeren	- Vindt familie belangrijk - Relatie met God belangrijk
Opvoeding	- Ouders niet in God geloven. - Ook bewust ervan af gehouden op basisschool, mocht niet naar godsdienst les.
Middelbare school	- Ging de vraag stellen: 'Is dit alles?' Vanuit een soort leegte. - Op onderzoek uit. Veel duisternis gezien, leegte bij mensen (drugs verhandelen bijvoorbeeld)
Na middelbare school 'toerisme en recreatie' studeren	- Ook in deze tijd geprobeerd de leegte op te vullen. - Kreeg folder in zijn hand in de stad. Jezus met een schaap over zijn schouders. Het plaatje greep hem aan. - Op gegeven moment problemen met ouders, ging rondje lopen en naar God gebeden. - Ging dingen opzoeken op internet. Kwam op gegeven moment bij site: 'Keerpunt'. Vond het bijzonder.
Vakantie in Frankrijk	- Kwam daar aantal christenen tegen, en uitstraling sprak hem aan. Zuivere uitstraling. - Had altijd beeld van saaie mensen die in kerk zitten. - Hadden contact gehouden.
Media opleiding	- Kwam jongen tegen in de trein op een van eerste schooldagen. De jongen bleef hem aanspreken. - Die jongen bleek in zijn klas te zitten en christen te zijn. - Die jongen heeft hem meegenomen naar de kerk, Bijbel gegeven, en bij hem thuis gezeten. - Kreeg iedere keer als hij mee ging naar kerk bijvoorbeeld minder behoefte om te

	blowen. - Daarna weer even uit oog verloren en ging weer terug naar oude leven. - Daarna kwam hij die jongen weer tegen en is hij toch maar weer de Bijbel gaan lezen. - Kreeg relatie met een meisje. Haar beste vriendin auto ongeluk en overleden. Moeilijke relatie. - In moeilijke tijd bad hij tot God.
Rij instructeur	- Volgde rijlessen en de man die de lessen gaf was christen. Hij had een goede klik met de instructeur. - De instructeur straalde veel eerlijkheid en vertrouwen uit, was bijzonder. - Nodigde hem uit voor pinkster conferentie. - Hij ging mee. Het stootte hem af, maar trok ook aan. - Werd voor hem gebeden, gebeurde op dat moment niet heel veel. Maar was een enorme blijdschap die hij niet herkende. - Hij lag een keer buiten in de tuin, mooi weer, en had toen een ervaring met God. Leek alsof hij vernieuwd was binnen. - Ging weer mee met rij instructeur naar de kerk. Vond de gemeenschap bijzonder. - Uit gegaan vriendin.
Naar Canada	- Op vakantie met familie. - In drie/vier weken daar acht christelijke boeken uitgelezen. Hij had er erg honger naar. - Hij had in Canada de keuze gemaakt om voor God te gaan. - Is daarna naar de kerk blijven gaan.
Belangrijke factoren	- Moment in de tuin was cruciaal. - Gesprekken met christenen die hij heeft gehad waren erg belangrijk. Omgang met mensen heel belangrijk, belangrijker dan de rest. - Ook dat ze interesse hebben in jouw situatie. - 2009 zich laten dopen
Definitie	- Kan zich vinden in definitie. - Vindt het erg omvattend.

11. Samenvatting David Boer

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
David - tweeëntwintig jaar. - Studeert SPW. - Loopt stage op basisschool voor kinderen met leerproblemen. - Speelt bas gitaar. Zit in bandje van zijn gemeente. - Geboren met een lichamelijke beperking. Spreekt moeilijker, en een lichaamshelft functioneert minder dan andere.	
Opvoeding	- Opgevoed twee ouders niks met geloof te maken willen hebben. Geen christelijke achtergrond. - Vond christenen altijd mensen met geiten wollen sokken, stereotype beeld.
Helpende zorg en welzijn	- Drie/vier jaar geleden helpende zorg en welzijn studeren. - Werd met stage geplaatst op vrijgemaakte basisschool. Liep doodskoppen op shirt, enz. Verwonderlijk dat hij werd aangenomen. - Moest op gesprek komen. Hij gaf aan dat hij niet geloofde. Toch mocht hij op de school stage lopen. - Hij vond het eerst maar niks, maar de Bijbel verhalen vond hij wel mooi. - Daar steeds meer gesprekken over het geloof. Met vooral de directeur. Ook docenten en ouders. - Omdat hij interesse toonde mocht hij daar nog een jaar stage lopen. Dit was voordelig voor hem omdat hij niet meer hoefde te zoeken. - In zijn stage was er een jongetje dat zijn oma had verloren. - Het jongetje huilde niet. Dit verbaasde hem. Het jongetje haalde veel steun uit het geloof. Dit vond hij enorm bijzonder. Ging meer open staan voor het geloof. - Hij besloot om samen met de directeur Bijbelstudie te gaan doen. - Werd daarna verplaatst naar een andere vrijgemaakte school.
Jeugdouderlingen en dominee	- De drempel was nog te hoog. - Op een dag kwamen er twee

	jeugdouderlingen aan de deur. Zij dachten dat David gedoopt was, maar David was nog nooit in de kerk geweest. Dit vond hij raar, en later bijzonder. - Pakte de kans en vroeg waar hij terecht kon met zijn vragen over het geloof. De jeugd ouderlingen stuurde heb door naar de dominee. - Met hem deed hij lang catechisatie. - Na een tijd vroeg hij of David geen belijdenis wilde doen. - Hij heeft dat toen gedaan.
Belangrijke factoren	- Je moet God duidelijk de eer geven. Hij Kreeg de juiste voeding wanneer hij het nodig had. - De ervaring met het jongetje was wel echt belangrijk. Dat deed hem de ogen open. Een kind is puur en eerlijk. - De directeur is ook heel belangrijk geweest. Er zijn heel veel gesprekken geweest over het geloof. - De jeugdouderlingen die op de stoep kwamen. Die gaven het laatste duwtje. - Leerde een christen kennen die de brug had geslagen tussen de muziekstijl metal en het geloof. - De mensen uit zijn dorp vroegen regelmatig hoe het met David en zijn Bijbel ging. Dit stimuleerde.
Definitie	- Wel mee eens. - Lastig, van mening dat Jezus niet God is (komt daar misschien wel op terug).

12. Samenvatting Robert de Wit

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Robert - Zesentwintig jaar oud - Geboren en getogen Amsterdam - Studies geprobeerd Delft en Leiden, Studeert nu Maatschappelijk Werk en Dienstverlening - Houdt van kitesurfen, motor rijden, snowboarden, heel actief.	- Dertiende twee jaar internaat gewoond voor gedragsproblemen.
Als klein kind	- Hij was elf toen vader zich van leven beroofd had. - Vanaf overlijden vader nadenken: wat is zin van leven? - Voor overlijden vader al een bewustzijn hogere macht. Negen jarig mannetje ging hij al bidden. - Moeder heeft idee overgebracht dat er 'meer' is. Ze was spiritueel.
Pubertijd	- Pubertijd afgezet tegen christenen. - zeventien/achttien heel erg depressief. - In aanraking gekomen met Hare Krishna's, tijd in verdiept. - Geïnteresseerd in spiritualiteit. - Psychose terecht gekomen. - Christelijke afkick kliniek.
Ervaring met Hare Krishna's	- Mensen daar waren niet écht vriendelijk. Waren met zichzelf bezig. - Paar weken in tempel in België gezeten. - Moest heel veel opgeven. - Ging allemaal heel snel, deed iets wat hij eigenlijk nog niet helemaal geloofde (wat nog niet geworteld was).
Christelijke afkick kliniek	- Hadden het heel vaak over Jezus, en verwezen bij veel dingen naar Jezus. - Veel met het geloof bezig daar. - Leiding had het vaak over Jezus en de Bijbel - Was vegetarisch door Krishna's en wist niet hoe hij er mee moest om gaan in de afkick kliniek. Leiding gaf een Bijbeltekst dat hem heel erg raakte.

	- Heeft daar geleidelijk gekozen voor het geloof en zich laten dopen.
Belangrijke factoren	- Vader alcoholist, heeft hierin machteloosheid gevoeld. Stiefvader die ook verslaafd bleek te zijn, en veel woede had. Onvoorwaardelijke liefde, warmte en veiligheid gevonden in geloof. - Ervaring met oom juist negatief naar geloof - Moeder die lichtelijk spiritueel was heeft het makkelijker gemaakt over dit soort dingen te praten. - In de depressie ervaren hoe moeilijk het is om uit het leven te stappen (zelfmoord). Dat lukte hem niet, en dacht hij: nu moet ik zaak maken van het leven en het proberen te begrijpen. - De Krishna's waren alleen maar met zichzelf bezig, geruchten over nare dingen. Bij de christelijke leken ze echt om je te geven, onvoorwaardelijke liefde. - Eigen interesse. Op school godsdienst, kreeg daar hoge cijfers.
Definitie	- Kan zich er niet in vinden. - In uitleg gaat het teveel over Jezus, draait heel erg om God. - 'De keuze' klinkt maakbaar. Alleen de keuze dat hij open stond, daarna is het geen keuze meer.

13. Samenvatting Christine Uittocht

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Christine – Gaat trouwen binnenkort. – Werkt bij naschoolse opvang. – Heeft opleiding cultuur en maatschappelijke vorming gedaan, en docent omgangskunde. – Geeft nu omgangskunde op het MBO, is Studie Loopbaan Begeleider en geeft maatschappijleer. – Houdt van dansen, lezen, film kijken en wandelen.	
Jeugdavonden	– Op de HAVO sprak ze met iemand af, en ging ze meer naar een jongerenavond. Daar bleken allemaal christelijke jongeren te zijn.
Mee naar de kerk	– Daar heeft ze met verschillende mensen gesproken. Toen is ze een keer meegenomen naar de NGK, en is ze het christelijke wereldje ingerold. – Bij een jeugdavond ging ze ook meehelpen en achter de bar staan. Dit was in 2007/2008. – De dominee sprak haar echt niet aan in de kerk, zingen vond ze leuk. – Als er verhalen werden verteld ging de dominee uit van een basis niveau (dat je de verhalen kent), maar deze kende ze niet.
Haar vriend	– Ze had een relatie gekregen in die tijd. Haar vriend is christelijk, en daar kon ze al haar vragen bij kwijt. – In Milan ging ze op bezoek bij een pinkstergemeente, en dat vond ze helemaal niks. Hier ontstonden nog meer vragen uit. – Haar kritische blik vond hij lastig.
Bekering	– Toen ze in Suriname was, was ze al drie jaar op zoek en liep vast. Toen heeft ze besloten er gewoon voor te gaan, en als het niets was kon ze altijd nog terug. – Daarna gaan kerkshoppen maar toch weer terug gekomen bij dezelfde NGK.
Belangrijke factoren	– Initiatief vanuit de ander: 'ga je mee?' – Openheid van anderen. Hierdoor kon ze haar vragen kwijt. Hierbij werd de Bijbel ook gebruikt. – De tijd voor haar namen, en niet te snel antwoord geven.

Definitie	- Mee eens. - Mist alleen onderdeel: 'Jezus volgen als geliefde kinderen. Ik mis een beetje liefde.'
-----------	---

14. Samenvatting Sander Klein

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Sander - Achttien jaar. - Komt uit een gezin van negen kinderen. Is zelf ongeveer de middelste. - Wonen met ze alle bij moeder (ouders gescheiden). - Doet nu VWO. - Hobby's zijn: lang gebasketbald, fitnessen nu quin tjun? (soort kung fu)	- Hiervoor niet gelovige vrienden die hem hebben verlaten omdat hij gelovig is geworden. - Zit nu in pinkster gemeente
Opvoeding	- Tot geloof komen is ongeveer twee jaar geleden gebeurd. - Van huis uit niet mee gekregen. Moeder was gelovig maar gestopt vanwege radicaliteit. - Ouders gescheiden - Vader alcoholist.
Jeugdavond en Kerk	- Kwam bij iemand in klas die gelovig was. Wist er zelf maar heel weinig vanaf. - De jongen vroeg of hij mee wilde gaan naar kerk. Vond dit raar, maar ging mee voor hem. - Jeugddienst ging over de duivel. Vond het mooi onderwerp. Vertelde verhaal van zijn vader en alcoholisme. Hier volgde een gesprek. Had het gevoel dat hij zich kon bloot geven. - Ervoer dat er geen trots en eer was zoals bij andere vrienden. Daar moest je je status hoog houden, hier hoefde dat niet. - De leidinggevende vroeg bij de dienst of hij voor hem mocht bidden. Er was een soort bescherming. - Hij durfde weer contact te leggen met zijn vader na het gebed, voelde dat God bij hem was. - Daarna gevraagd of hij nog een keer mee mocht naar de kerk. Hoe de mensen met elkaar om gingen verraste hem. - Er was een jeugd gebedsavond, hier voelde hij de aanwezigheid van God en is toen tot geloof gekomen.

	- Gaat nog steeds naar dezelfde kerk.
Vader	- Alcoholist. Vaak dronken thuis, veel geweld. Nooit echt een vader gehad. Oudste broer was een beetje vader. - Merkte dat hij alles aan God kwijt kon. De band die hij miste met zijn vader, kon hij hebben met God. - Merkte dat toen hij weer contact zocht met zijn vader, hij ervoer door God een doel, of taak te hebben. - Ook gaat hij weer met echte vader om.
Bekeringsmoment	- Ervoer aanwezigheid van God. - Wist niet hoe hij zijn leven aan God moest geven. - Had het gevoel dat hij iets heel groots moest doen voordat hij tot geloof mocht komen (perfect mens zijn). - Was zenuwachtig, stond in de kring. - Hij liet alles op zich afkomen.
Belangrijke factoren	- Het vertrouwen. Hij had nooit een vertrouwenspersoon met de scheiding. Maar hij kon alles tegen God zeggen. - Het opnieuw hebben van een Vader - Voorbeeldfunctie van hoe de mens hoort te zijn. Hij zag hoe christenen tegen elkaar deden. Oprecht. - Dat de keuze die hij heeft gemaakt, een keuze is voor Gods keuze. - Internet gaf een verkeerd beeld over christenen. Omdat de teksten vaak radicaal zijn geeft dat veel tegenreactie van mensen op youtube.
Definitie	- Is het er mee eens. - Voor hem is het zo'n waarheid dat het eigenlijk geen keuze is. - Als iemand gestorven is voor jouw zonde ga je hem altijd wel volgen.

15. Samenvatting Wim de Jong

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Wim - Drieëntwintig jaar. - Opgegroeid in Zoetermeer. - VWO gedaan. - Studeerde Godsdienst Pastoraal Werk. - Ouders nog bij elkaar. - Een broertje van eenentwintig. - Houdt erg van muziek. Speelt akoestisch gitaar en maakt beats/raps. - Houdt ervan met vrienden Bijbelstudie te doen. - Zit bij stichting 'out of the box'	
Periode voor bekering	- Hij was altijd al spiritueel filosofisch figuur, ook al als klein jongetje. - Geloofde wel in bovennatuurlijke dingen. - Vanaf jongs af aan al bezig met het doel van het leven, voelde wel dat er iets bovennatuurlijks was. - Al vanaf dat hij acht was zong hij mee met het lied 'Marco Borsato' – de bestemming' mee. Dat was toen eigenlijk soort gebed. - Opa en Oma ook lieve mensen en christelijk. - Moeder geloofde wel ergens in Jezus, en basisschool heeft op christelijke basisschool waar regelmatig verhalen werden verteld over Jezus. - Afgeknapt bij christenen omdat hij hypocriet vond. - Hij was een beetje in het gangster leven, wiet roken en in de hip hop wereld zijn. - Veel van school spijbelen, liegen tegen ouders. Vond zichzelf vijftien/zestien een rot joch. - In die tijd geïnspireerd door verschillende rappers. Door rappers als Tupac wel bepaalde sympathie voor God. - God kwam ook terug in zijn raps die hij vroeger schreef, terwijl hij niet gelovig was.
Omgang met christelijke vriend	- Had vijf vrienden waar hij goed mee om ging, een was christen. - De christen was een beetje een loner, dat hij christelijk was. Maar het was voor hem wel een vriend die 'close' was. Wim wilde hem tonen dat hij een vriend kon zijn. - Hij was nieuwsgierig naar wat die vriend geloofde.

Bekeringsavond	- Op een avond gesprek over wat je zou doen als op een onbewoond eiland zou leven. - Gesprek draaide echter en werd vooral een christen 'bash', waar hij christelijke overtuigingen middeleeuws noemde. - Kwam te laat thuis hierdoor, ouders waren ongerust en boos. - Deed heel intens mee met de discussie. - Probeerde zwakke plek te vinden bij christen maar lukte niet. - Lukte niet, en dacht dat hij het misschien wel verkeerd kon hebben. - Op dat moment rare ervaring: mentaal vast in ketens, beschrijft het nu als geestelijke strijd. Maakte hem angstig. - Moest huilen en vroeg aan christen of hij hem wilde helpen. Christen begon te bidden. Vond het raar maar liet het toe. - Er kwam rust en hij ervoer een grote liefde. Hij vroeg aan God of Hij het was. Kreeg hier antwoord op. - Besepte dat als dit God was, dit levensveranderende consequenties had. - Is de volgende dag mee naar de kerk gegaan. Hij kwam in een evangelische kerk terecht waar hij heeft kunnen groeien.
Belangrijke factoren	- Dit is hij wel beetje als persoon, kijken naar diepere kaders van het leven. Naar aanleiding daarvan gesprekken over het leven. - Moment dat het gebed er was, en God zich liet zien. Dat heeft omslag gegeven. - Het feit dat God zich zo aan hem persoonlijk liet zien. - Dingen als christelijke basisschool, weet hij niet zeker. - Houdt er heel erg van om dingen met mensen te beleven. Ook belangrijk dat dit gebed samen met andere gebeurde. - Natuur en heelal zijn redenen geweest om over de schepping na te denken.
Definitie	- Kan zich in definitie vinden, wel kanttekeningen. - Opstanding is bijvoorbeeld ook heel belangrijk. - De vraag is of je echt een keuze kan maken of dat ook door omgeving komt. - Belangrijker nog dat God zijn 'ja-woord' aan ons geeft.

16. Samenvatting Mirjam Vliet

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Mirjam - Tweeëntwintig jaar. - Studeert internationale ontwikkelingsstudies, sociologie kant. - Wil uiteindelijk 'Disastr studies' doen. - Droom baan is bij Rode Kruis. - Hobby's NSW, lezen, met vriendinnen kletsen, hockey en reizen. - Wilt in het buitenland wonen.	
Opvoeding	- Niet christelijk opgevoed. Moeder katholiek maar doet er eigenlijk niks mee. Heeft alleen communie willen overdragen. - – Op basisschool hoorde je het kerst verhaal, meer niet. Ze heeft niet echt kern van verhaal mee gekregen.
Middelbare school	- Middelbare school atheïstische wereldbeeld verkondigd. - Volgde vak filosofie op middelbare school. Leerde daar dat atheïsme ook een bril is, en niet per se de waarheid. Ze was toen achttien. - Christelijk meisje op middelbare school waar ze erg aan irriteerde. Ze was wel benieuwd omdat ze antropologie wilde doen, dus vroeg of ze mee mocht naar kerk. - Kerk was een drama. Niemand sprak haar aan, preek ging over de hel. Voelde zich niet welkom. - Ging mee naar flevo, daar werd haar beeld over christenen anders, waren ook hippe mensen. Preek van Reinier Zonneveld bleef hangen.
Vrije Hogeschool	- Tussenjaar vrije hogeschool. Daar is ze godsdienst meer gaan uitdiepen. In dat jaar veel christelijke boeken gelezen. - – Alpha gedaan. Man wist niet goed wat hij met haar aan moest, omdat ze veel vragen had.
Navigators	- Een van die meisjes van Alpha zat bij NSN (navigators). Uiteindelijk is ze in haar studenten stad gaan kijken bij navigators. - Aangemeld bij navigators, maar vergist in hoe christelijk het was. Ze vond het hele erge subcultuur en had geen aansluiting. Vond christelijkheid vaak te overdreven en

	dacht er over na lid af te worden. - Wilde even weer los komen van christelijke subcultuur.
Zuid-Afrika	- Ze ging zeven maanden naar Zuid-Afrika toen ze eenentwintig was. Was blij dat ze daar weer even los kwam en naar haar idee student kon zijn. - In Zuid-Afrika uitgenodigd voor introductie feestje door een meisje dat ze kort kende. Die mensen bleken echter ook allemaal christen te zijn. - Hoewel ze niet wilde, is ze toch maar gaan mee draaien met hun, omdat ze anders niemand kende. - Ze was daar verbaasd door het verschil in geloof. Daar heel veel activiteiten en daden. Veel bidden. Hier vind ze soms alles een toneelstuk. - De mensen in Zuid-Afrika leefde ervoor. Ze had een helder moment. Ze liet het kritische los en dacht: 'Wat als het wel zo is?' - Heeft zich daar laten dopen.
Belangrijke factoren	- Mensen zijn heel belangrijk. Mensen de rode draad. - Openheid binnen navigators. - Radicaliteit echtheid van de mensen in Zuid-Afrika. - Werd na haar keuze meerdere keren bevestigd door God.
Definitie	- Kan zich er in vinden. - Zeker dat Jezus centraal staat, en volgen in daden.

17. Samenvatting Marlies Hoek

Deze samenvatting is niet helemaal chronologisch.

Gebeurtenissen	Overige bijzonderheden
Marlies - Drieëntwintig jaar oud. - Studeert biologie. - Eerste jaar van haar master. - Bijna zes jaar een vriend. - Alleen nog een moeder, vader is overleden toen ze vijftien was. - Hobby's: muziek luisteren, zingen, buiten zijn en genieten van de natuur, naar concerten gaan en lekker eten.	
Opvoeding	- Niet christelijk opgevoed. Maar vond het altijd wel interessant. - Ze wilde in zesde klas profiel werkstuk over intelligent design. Maar kon niet. - Ouders ziek, vader overleden. Ze heeft erg de ouder rol over genomen. - Eerst heel erg boos op God, maar later zag ze dat God er altijd al was. Zonder God had ze misschien nog ergere jeugd. - Had toen ze acht was een nachtmerrie die steeds terg kwam. Ze had toen bedacht dat God het een happy end, daarna heeft ze nooit meer die nachtmerrie gehad. Toen nog geen betekenis, maar achteraf wel. - Ook dat toen haar vader bijna overleed, hij nog een laatste opdracht voor God moest doen. En dat hij uiteindelijk goed terecht is gekomen. - God was met haar bezig
Haar vriend	- Leerde op achttiende jarige leeftijd haar vriend kennen. Die was er wel gelovig opgevoed maar niet mee bezig. - Haar vriend vroeg toen een keer of ze de Alpha cursus wilde doen. Hier voelde ze geen weerstand tegen. - Maar ze was daar de enige die echt niks had met het geloof. Aan het begin was het heel goed, maar daarna minder. - Was met haar vriend naar opwekking gegaan. Ze werd daar emotioneel door de preken. - Ze heeft best wel een moeilijke jeugd gehad, ze is niet gewend dat mensen zo maar wat voor har over hebben. Daarom spraken christenen haar ook zo aan.

Alpha/Bèta cursus/Navigators	- Na de Alpha cursus aanbod om de bèta cursus te doen. Dat heeft ze anderhalf jaar gedaan. - Ze kwam daar steeds meer in contact met christelijke mensen. - Kan niet echt vertellen hoe ze tot geloof was gekomen. Ze is er geleidelijk ingerold en merkt dat haar gedachtegang is veranderd. - Via bèta cursus is ze bij navigators gekomen. Ze dacht: 'Waarom niet Bijbel en gezelligheid combineren?' - Bij navigators waren ze erg aardig en geïnteresseerd. De gesprekken gingen ook veel dieper, en ze had diepgaand contact met mensen - Ongeveer twee jaar geleden bij opwekking getuigenis gedaan.
Belangrijke factoren	- Met christelijke mensen in contact komen. - Heeft veel meer rust gekregen in haar verleden. - De liefde die ze krijgt bij God - God is haar gaan zoeken, en zij Hem. En halverwege hebben ze elkaar ergens gevonden. Maar waar kan ze niet precies zeggen.
Definitie	- Zo denkt zij er ook over.

Bijlage 7 – Volledig uitgewerkte interviews

1. Interview Marjolein Braamsma

Algemene opmerkingen

1. rommelig huis.
2. ze leek wat onzeker (voorstellen).
3. Veel loesjes uitspraken op de muur.
4. Gewone literatuur: kookboeken (chocolade) .
5. Facebook stond nog aan.
6. Wilde niet verder praten over haar ex-vriend.
7. Studentenhuis, gang met veel kamers voor studenten.
8. Geen luxe meubels.
9. Puur en eerlijk product (musli) gezien.
10. Tijdens het praten keek ze mij amper aan.

Interview

M: Allereerst dus wat van uh wat meer over jezelf. Je wat wij van je weten is dat je dus 21 jaar bent. Op dit moment. En 17 toen je tot geloof was gekomen. Ongeveer plus minnus. Wel af en toe naar een evangelische gemeente gaat en soms een NGK gemeente. Uh naja en dus in Nijmegen gewoont. En je zei net dat je ook in studeert hier in Nijmegen aan de Universiteit. Kan je nog wat meer over jezelf vertellen?

L: Uh nou ik studeer daar Nederlands en ik zit nu in het 2^e jaar. En uh... ja ik heb.. uh... en... vorig jaar ben ik – was het vorig jaar? Ja – ik ben nu 2^e jaars bij NSN. Ik ben eigenlijk 3^e jaars student, een beetje vertraging en zo. (lach)

En uh.. ja.. verder de opleiding heb ik nog een vriendin die toevallig – of dat toevallig is weet ik niet – die is ook christen. Die widel alleen niet lid worden van een vereniging helaas. En ja, wat nog meer. Uh.. Ik kom uit Ede oorspronkelijk. Ik heb daar tot mijn 19^e gewoont en toen ging ik hier wonen en uh.. Ja, wat wil je nog meer weten?

Uh, misschien hobbies of zo?

Uh, ik vind het leuk (ja) om boeken te lezen en ik heb een blog waar ik af en toe dus wat op schrijf en ik vind het leuk om te koken en... naar concerten te gaan af en toe. Dat is het een beetje.

En Nederlands studeer je, dat is nu het 2^e jaar. En uh ja.. je wilt dan waarschijnlijk iets van NL docent worden ofzo, of uh... Ik weet niet wat je er allemaal mee kan worden.

Nou dat is een vooroordeel bij veel mensen. (haha)

Oke.. een vooroordeel.. (haha)

Dus, maar Ik denk dat het 30% is die uiteindelijk in het onderwijs terecht komt. Van iedereen die afstudert. En ik weet het zelf nog niet. Wat ik wil. Ik wil... uh .. ja ik wil ... volgend jaar ga ik daar nog meer over na denken. Ik wil eerst dit jaar goed afronden. En uh..

...

Ja, ik weet het eigenlijk niet.

Wat zijn een beetje de dingen, de richtingen waarin opgegaan wordt?

Nou je kan natuurlijk een promotietraject doen. Dus dat je zeg maar bij een docent promoveert. Maar ja dan moet je echt een hele goede student zijn. En je kunt uh bij een redactie komen, of voorlichtingsbureaus of communicatie of adviseur, dan moet je wel meer richting bedrijfs.. gaan. Daar moet je vakken kiezen. En... Sommigen komen bij de overheid. Of... ja...

Genoeg keuze..

Ja er is genoeg keuze.

Dat is wel grappig, het is echt wel breder ..

Breder dan de meeste mensen in eerste instantie denken.

Ja.. Oke... Uh... Dan wil ik dan wil ik graag door naar uh ja... de uh... de hoofdvraag van ons onderzoek van hoe je tot geloof gekomen bent"

Je hebt het al wat opgeschreven zei je net. Wil je dat in eerste instantie gewoon uh ja... met mij delen?

Ja. Uh... wat heb ik allemaal opgeschreven? Ik ben niet zo goed in steekwoorden. (haha) dus uh... ik hoop. Mijn beste vriendin, iets missen, Youth Alpha, uh... mijn Ex-vriend, christelijk onderwijs, opgroeien in Ede, uh... uitstraling, leegte, uh... geen oplossing..., depressieve gevoelens.. Ja.. dat was het wel.

Ok, nou mooi. Een heel aantal in ieder geval. Interessant. Nou, zullen we anders gewoon één voor één langs gaan? En dan uh.. Of misschien is het goed om eerst nog even wat te vertellen van wanneer ben je dan precies tot geloof gekomen? Uh.. Wanneer is dat gegaan en waarschijnlijk zullen we dan gelijk overgaan...

Ja uh... Er is niet echt een precies tijd/punt aan te wijzen. Maar uh... Ja het is ongeveer vier jaar geleden. Ik was daarvoor al wel van "ja...ik mis wat" en het ging een beetje zo... En Pieken en dalen.. En.. ik wist het allemaal niet meer zo goed. En toen dacht ik weet je, misschien moet ik de keuze wel gewoon maken en dan zie ik wel wat er dan gebeurt. Dat heb ik gedaan. En uh ja.. ik was niet lid van een kerk ofzo, dus ik dacht ik ga gewoon overal heen en dan... Ja, je hebt zoveel kerken in Ede (lach). Dus ik vind er is vast wel iets wat bij me past. Ik ben er nog steeds niet helemaal achter. Maar... ik voel me wel erg thuis in een Evangelische gemeente. Dus ik denk dat het wel zoiets gaat worden. Uiteindelijk.. En uh ja.. ik uh ging studeren en toen dacht ik: 'zou er zoiets bestaan als een christelijke studentenvereniging?' Ik was echt helemaal nieuw in dat wereldje en dus ik dacht echt oke... En toen ging ik gewoon googlen en toen kwam ik bij Navigators uit en bij Lichtus. En toen dacht tik oke en toen ging ik de websites bekijken en toen... NSN is wel een bredere vereniging, dat spreekt me wel aan. Zeker als je helemaal geen achtergrond hebt. Dan uh toen ben ik daar lid geworden. En het bevalt heel goed. Het is gewoon leuk met mensen van je eigen leven dat je erover kan praten. Die kende ik eigenlijk helemaal niet zoveel. Uh... ja (lach)

Ja.. oke.. Uh... Nou, je vertelde al wat uh over je beste vriendin. Dat was één van de punten die je noemde. Of misschien van de punten die je noemde dat je zegt van dat is de belangrijkste voor mij.

Uh.... (zucht) Ja.... Ik denk toch wel mijn beste vriendin. Ik ken haar eigenlijk al heel lang. Ik uh ben nog wel gedoopt als baby. Mijn ouders zijn ook wel christelijk opgevoed, maar die hebben daar eigenlijk niets meer mee gedaan daarna. Die hebben het niet door gegeven zeg maar. En uh ik ken haar echt al super lang en zij is altijd wel gelovig geweest en ze probeerde me – hoe noem je dat – te bekeren. Echt een beetje geforceerd en zo en daar hield ik niet zo van. Maar uh, dan kom je toch op

een punt dat je komt van uh ja.. En dan kom ik op het punt van 'iets missen'. Er was toch iets van een leegte en toen heb ik ook nog andere dingen geprobeerd. Maar dat werkte allemaal niet. Maar zei heeft gezegd ga is een keer met mij mee naar de kerk en zo en ik kon met haar er wel goed over praten. En uh ja... Denk dat ze wel Tenminste ik denk zelfs dat God via haar mij dichterbij God heeft gebracht.

Ja, ja..

Dus...

En uh... en en je vertelde dat ze je een soort van wilde bekeren en dat het wat geforceerd ging. Kan je daar wat over vertellen?

Ja, uh.. Dat was wel iets eerder hoor. Dat was toen ik 12/13 was. Ik had er helemaal niets meer mee. En ik had op dat moment ik kende alles ik kreeg christelijk onderwijs gehad. Ik kende alle verhalen en dacht zoiets 'dat zal allemaal wel'. En zij was toen helemaal in een flow zeg maar. "Ja, maar goed is goed en dit en dat" en Jezus houdt van je. Ik had echt zoiets van 'ja, leuk...' en wat wil je nou? Ik zeg ja: sorry, ik heb echt geen zin in dit gezeur en je moet er nou over op houden. En daar hebben we wel een beetje ruzie over gehad. Toen op een gegeven moment zei ze 'ja je hebt ook wel gelijk. Ik zal niet meer zo pushen.' Dat heeft wel gewerkt, want nu ben ik wel gelovig zonder gepust te zijn door de haar.

Maar wat veranderde dan in de loop der tijd? Zeg maar. Dat ze eerst wat meer pushte en daarna niet meer?

Ja, omdat ik het op een gegeven moment zat was. En nou moet je erover op houden. Ik heb nou ff geen zin om erover te praten. En toen dacht ze waarschijnlijk van 'ja oke, dan zal ik er wel over op houden'

En wanneer is dat ongeveer geweest? Hoe oud was je toen?

Uh... ja we hebben elkaar een tijdje niet zoveel gezien. Dus ik denk dat ik 14 was ofzo.. ja..

En toen hebben jullie een tijdje elkaar niet zo heel veel gezien zei je. Maar speelde zij dan na dat moment ook nog een rol in hoe je...

Nou iets minder. We hebben elkaar ongeveer een jaar amper gezien, omdat ik op een andere middelbare school zat dan zij. En uh... ja... er was gewoon niet zoveel contact en zo en ik was heel erg bezig om vrienden te maken op die middelbare school.. en zij zat op het ichtus in veenendaal en ik zat op de streek. En dus ik ja door de weeks 'ja maar ik zit tot half 5' ja maar ik ben al klaar. Ze moest dan nog een uur terug fietsen. En toen kwam het er gelke keer niet van. En na een jaar ze zij van nu moeten we echt een keer afspreken. En dat hebben we toen gedaan. En sinds dien zien we elkaar regelmatig weer.

En en.. dat moment was je toen al voor jezelf al wat meer met het christelijk geloof bezig was?

Ja, jawel.. Uh.. Ik had op een gegeven moment op de middelbare school, wat een christelijke school was, christelijke vriendinnen die me mee wilde slepen naar ONE hetetne dat bij ons. Dat was in de pauze en dan gingen ze uh opwekking zingen en stukje uit de Bijbel lezen enzo en dat was in het muziek lokaal. En ja. Ik dacht jaa.. dat is leuk, maar daar ga ik niet mijn pauze aan verspillen. En op een gegeven bleven ze er maar over door zeuren. En ik dacht van OKE IK GA WEL MEE. Maar uh..

En dat waren vriendinnen van de middelbare school?

Ja, die hebben me er mee naar toe gesleept zeg maar. En toen daar dacht ik wauw, dat is best wel mooi eigenlijk.

Weet je nog welk liedje dat was?

Ja, dat was, hoe heet die? Prijs Adonai van opwekking. En ik dacht echt van WAUW, zo kan het ook. Ik was al vanuit mijn basisschool – die super hervormd was – en zo, psalmen en traditionele muziek enzo. Had ik dit nog nooit gehoord en dacht ‘dit is wel mooi!’ toen ben ik het gaan opzoeken en toen kwam ik nog meer mooie muziek tegen. En daar heb ik naar geluisterd en dat past wel meer bij me dan die psalmen en gezangen.

En was dat de vorm van de liederen, de klank, de melodie of was het meer ook de teksten of.... Of misschien wat anders?

Het was uh ja ik denk wel de melodie. En ook uh dat het om me heen zag de mensen die er toen waren, die daar helemaal ja... het voelde gewoon goed of zo. Het was een hele positieve sfeer en ik had wel het idee je gewoon ook al zong je niet mee, het maakte niet uit. En uh. Ja... Het had iets... iets wat ik miste op dat moment.

En kan je beschrijven wat je dan miste voor je gevoel?

Nou, ik merkte dat die mensen die dan echt christen waren zegmaar die straalde iets uit of zo, iets heel rust gegevends. Iets heel positiefs en ik dacht “dat wil ik ook wel”. Maar ja, ik wist niet waar het vandaan kwam. Dus... En toen begonnen ze over de HG enzo die dan in hun woonde. En ik dacht ‘oh’ is dat het. Zou ik dat ook kunnen krijgen? En toen heb ik er met wat mensen over gepraat en uh.. ik weet nog dat ze tijdens godsdienstles kwam er iemand van de NGK vertellen over de ALpha cursus. En dat was dan ja dan ga je helemaal terug naar de basis. En toen ging het over waarom Jezus gestorven is voor de mensen en wat je daar aan hebt. Toen dacht ik. Goh, dat is wel leuk, daar wil ik eigenlijk wel heen, maar ik durfde niet alleen. En toen heb ik een vriendin van toen meegevraagd met ‘wil je mee?’ ja dat is goe. En toen kwam ik daar en toen bleek dat er allemaal mensen van de basisschool zaten. Ik dacht toen ‘ik ken toch mensen blijikbaar’ en uh... toen heb ik die cursus gevolgd. En toen – ik was daarvoor al eens een keer naar de kerk geweest – toen voelde ik wat borelene. Dat was en toen zeiden ze dat is waarschijnlijk de HG. Oh oke, die is erg aanwezig dan. En en toen kwam dat weer. En toen was ik heel erg geschrokken. En toen dacht ik ‘oh wat gebeurt hier’. En het gebeurt heel af en toe nog wel eens een keer dat hij heel sterk aanwezig is, maar uh ja, toen dacht ik hij bestaat dus wel..

Ja, en was - dat moment toen je die borrels had – besepte je toen al dat het de HG was? Of kijk je er nu meer op terug van ‘het dat was toen de HG’?

Ik wist het niet zeker, ik had het dus van één van de leiders gevraagd van ‘joh ik voelde dat helemaal’ en wat zou het kunnen zijn? En toen zeiden ze tegen mij dat het de HG zou kunnen zijn. En toen ging ik daar wat over op zoeken wat dan de HG kon doen. Lichamelijk zeg maar. En uh toen kwam ik ook van ja dat je een beetje kriebels kreeg en borrelig. Toen dacht ik ‘okeee.’

En hoe ging je het opzoeken dan?

Ja, op internet. (haha). Ja.. ik weet niet in hoeverre dat betrouwbaar is, maar ik wist niet zo goed waar ik het verder moest zoeken. Ja..... En toen dacht ik van ‘ja oke, hij bestaat wel’. Maar toen

heeft het nog wel even geduurd voordat ik gekozen had. Dat heeft denk ik nog wel - hoe oud was ik toen ik de Alpha cursus deed – ik was 16 denk ik – en toen heeft het nog wel een jaar geduurd.

Bij de Alpha cursus kreeg je het gevoel van er is wat zeg maar, maar voordat je het echt ging geloven ofzo, de keuze was dan later?

Ja, want.. uh... ik had nog steeds twijfels, omdat ik dacht dat het een bevlieging was. De ene keer ging het heel goed en was ik er veel mee bezig en ging ik naar de kerk en toen was het een tijdje dat er niet zo veel aan de hand was. En mijn ouders begonnen te denken dat het een bevlieging was of zo en die hebben – omdat zij niet geloven – hebben ze toch nog best wel invloed op gehad voordat ik er echt voor durfde te kiezen. Want, ik dacht wel eens van als ik kies voor God dat ik mijn ouders afval. Dat heb ik nog heel lang gedacht. Pas een tijdje terug heb ik er een gesprek over gehad en toen uh toen zeiden ze dat het helemaal niet zo was. En we zijn blij dat je daar je rust in kan vinden. En ik dacht oh pff (gelukkig, opluchting) gelukkig, want het wordt wel erkend.

Want daar was je van tevoren wel een beetje bang voor dat het niet erkend zou worden of...

Ja, ik heb dat gevoel gehad. Ik heb het ze nooit echt durven vragen, want mijn moeder wilde er wel eens over praten, maar mijn vader gtaat heel snel over iets anders beginnen. Mijn zusje naja.. (haha) die ziet toch, die zie ik al niet zoveel. Die begint al gelijk over atheïsme als ik over christendom begin. En daar valt geen discussie mee te voeren. En uh..

... Uh... Vader en moeder en zusje dan. Dus daar bestaat jou gezin uit?

Ja. En ja. Het was gewoon. Ik praatte er niet zoveel over. Als ik dan naar de kerk was geweest vroeg me moeder 'hoe was het?' ja goed, en verder niet.

M: Dus bij je ma merkte je wel iets meer interesse, maar met je vader kon je er niet zoveel mee, hij begon ergens anders over en je zusje was helemaal het tegenovergestelde.

L: Ja, of ze begint over de evolutietheorie of over atheïsme. Ze studeert psycho-biologie, dus misschien ligt het daar ook aan. (lach) Heel wetenschappelijk allemaal.

M: En wat doet dat met je? Zo'n gesprek? Met je zusje bijvoorbeeld dan?

L: Ja ik vind het jammer dat ze er niet echt voor open staat ofzo, omdat ze gelijk in de verdediging schiet. Kijk, dat ze atheïst is om het zo te noemen, dan moet ze zelf weten. Ik bedoel, daar kan ik verder niet zo heel veel invloed op uit oefenen. Ik kan alleen vertellen wat God voor me doet. En ja, dan moet goed de rest doen zegmaar. En uh... Ik vind het jammer, maar ik vermijd het maar gewoon. Dan ga ik het gewoon over andere dingen hebben, want ik heb er gewoon geen zin in om er over te discussiëren. Voor zover dat gaat.. (lach).

En merk je dat de houding van je gezin in de loop der tijd dan veranderd is? Want je kon de laatste keer er wel goed over praten.

Ja, op een gegeven moment merkte ze dat het toch geen bevlieging was. Want ik was lid van NSN en ging vaker naar de kerk. En ja, mijn toenmalige vriend was ook christen. EN ja.. Toen dachten ze 'oke, ze is hier wel serieus mee.' Zeker toen ik me ook liet dopen. Hoe lang is dat ook alweer geleden, 1,5 jaar. Ik denk dat ze daar toch zoiets hadden van oke, het hoort bij haar. En we kunnen het beter maar gewoon respecteren en uh niet uh hele discussies met haar over voeren. Dus...

Wat was het dat ze er wel negatief in stonden?

Nou, ze zeiden er nooit zoveel over. Maar als ze er dan wat over zeiden kwam het wel negatief over. Ze dachten echt dat het een bevlieging was. Zeker de eerste tijd. Dus eigenlijk meer die aanloop naar mijn keuze zeg maar. Toen ik naar Alpha ging en zo, toen dachten ze echt zo iets van wat doe je daar. Toen zei ze ook, ze hebben ook niet zo'n hele positieve ervaring met de kerk. En ik denk dat ze een beetje bang waren dat ik ook zo'n ervaring zou krijgen. Daar wilden ze me voor behoeden denk ik.

En wat voor ervaring dan?

Nou, ze zijn heel strikt gelovig opgevoed. En hele strenge kerk. Ja, het is een beetje oneerbiedig, maar je zou het zwarte kousekerk kunnen noemen. Dat idee. En uh... Mijn moeder vertelde dat toen ze een keer vroeger in de dienst zat en uh er was avondmaal dat er iemand naar voren kwam en dat de dominee zei 'nee, jij niet...' dat soort dingen en ik dacht ik snap wel dat je er iets tegen hebt.

Ja, precies. Echt wel wat negatieve ervaring die ze hebben opgedaan zeg maar..

En toen hebben ze het nog wel een keer geprobeerd. Ze zijn toen naar – volgens mij nu – PKN gegaan. Maar uh, ja daar voelde ze zich ook niet echt betrokken. Op een gegeven moment, mijn vader had er geen zin meer in. Ik vind er niets. Ik was toen heel klein, dus ik heb dat niet echt meegekregen. En uh, toen zijn ze niet meer gegaan. En ze zijn al die tijd wel lid gebleven, maar mijn moeder zei "er kwam niemand langs om te vragen waarom we niet kwamen en hoe het ging. Ze kwamen alleen maar langs voor geld." Dus ik snapte best wel iets van dat ze dachten van 'kerk, hoepel op'

Ja, precies. Ja.. En ondanks dat, deed het toch wel wat met jou op een gegeven moment. Je ging toch een hele andere kant op wat dat betreft. Dus met de ervaring van de HG, wat je zei. En de Alpha cursus. Wat vond je überhaupt van de Alpha cursus?

Ja, ik vond het heel leuk. Er was ruimte om je mening te geven en je twijfels te uiten. En ik vond het fijn dat het weer even terug ging naar de basis, ondanks dat ik dat op school wel had meegekregen. Ik wist eigenlijk heel weinig. Ik kende de verhalen, maar waar ze stonden, geen idee... En uh ik wist wel dat Jezus aan het kruis was gegaan en dat je dat herdenkt met Pasen, maar wat dat dan echt betekent. Daar kwam ik toen allemaal achter.

Zeg maar dat je dat wist, was dat door school of was het dat je ouders dat vertelde of misschien iets anders?

Nou, dat ik dat wist is voornamelijk door school. Ik had op een basisschool gezeten waar er echt gedegen christelijk onderwijs was. Echt heel veel, elke week moest je Psalmen uit je hoofd leren en werd er uit de Bijbel verteld. En er waren vieringen met kerst en Pasen. Er werd wel echt bij stil gestaan. Ik had die kennis allemaal wel. Ik kende al die verhalen maar ik deed er niet smee. Ik vond die verhalen mooi, maar.. ja leuk..

Het had nog niet echt een betekenis, het waren echt verhalen. En op de Alpha cursus is het moment dat die verhalen betekenis kregen?

Ja, na iets daarvoor ook al wel. Toen ik in gesprek was met vriendinnen. Maar Alpha cursus heeft daar wel voor gezorgd.

Gesprek met vriendinnen ging dan over wat het betekende of...?

Ja, ik zei van 'ja wat moet ik daar nou mee' ik mis wat. Wat moet ik daar nou mee? Ze konden er ook niet echt antwoord geven, omdat iedereen anders is. En toen dacht ik 'oke, naja, uh ik heb toen boeddhisme geprobeerd. En mediteren en dat soort dingen' En dat was het ook allemaal niet. Ja, dan hoor je rustig te worden. Nou, daar word ik helemaal niet rustig van. Ik zat echt van 'ahh, oke'.

Maar je was dus wel echt op zoek naar iets van wat je miste? Je was op zoek op zoek naar om dat niet meer te missen ofzo. Je hebt een stukje boeddhisme geprobeerd en mediteren.

Dat werkte niet zo...

Het gaf niet zeg maar die die vervulling van die leegte ofzo...?

Nee want dan uh... weet je het is. Net als Yoga en mediteren is daar heel belangrijk. Dat deed ik dan ook wel. En dan was het heel even van 'het is goed'. En dan was ik klaar en dan was het weg. Het moet wel blijven dacht ik dan. En dat vond ik pas in het christendom. Nou ja. Als je tegen mij 6 7 jaar geleden had gezegd dat jij komt tot geloof en gaat bij NSN. Dan dacht ik 'ja dhaha..' (Lach) Dan had ik iedereen keihard uit gelachten.

En wat is dan in het christendom dat dan zegmaar blijft? Wat in het Boeddhisme wat je daar geprobeerd had verdween?

Na, nou ja. Wat ze dan zeggen is dat de HG in je komt. En dat als je gelooft dat hij dan ook echt blijft. En ook een vergelijking die ik vaak hoorde was een waakvlammetje zegmaar. Die dan bleef en dan af en toe groot werd. En.. ja.. Die er al was en als je dan vergelijkt met het Boeddhisme waar ze heel erg rust en balans zoeken dan dat soort dingen, dan is het er wel eventjes, maar ik heb dan het idee dat je eigenlijk de hele dag te moeten mediteren om die uh leegte niet meer leeg te laten zijn.

Ja precies.. En, maar is dat dan voor je gevoel die leegte er nu niet meer?

Uh.. nee. Ja, soms wel als ik me echt rot voel, dan lijkt het net zo alsof... alsof die leegte er weer is. En dan uh... dat ik dan meestal doe is of ik ga bidden of opwekking luisteren, want opwekking helpt bij mij heel erg goed om me iets beter te voelen weer. En dan denk ik 'hij is er wel, want dan voel ik weer iets'.

Dus dat soort momenten helpen je om de HG te voelen.

Ja, om dan een beetje positief muziek te draaien, of te bidden, of te praten. Joh, ik voel me zo rot. (haha)

Hee en je vertelde net dus over dat ONE, wat op school dan was. En dat dat een soort van eerste ervaring was met de HG. En uh. Maar dat dat het pas later dan nog die keuze hebt gemaakt. Kan je iets over die periode er tussen vertellen?

Oei, dan moet ik echt even graven. (lach) Ja... uh ik ging daarna wel vaker naar ONE. Niet altijd. Maar zo af en toe dacht ik 'ik ga wel een keer mee' ik vind het wel gezellig, leuke mensen. En mensen hebben daar echt heel veel invloed gehad op mijn bekering of tot geloof gekomen. Ik denk dat als ik geen leuke christelijke mensen ontmoet had, dat het nooit gebeurd was. Dus uh..

Want wat was het dan? Uh. Was het dan leuke gesprekken die je met ze had of...?

Ja, dat. En het gevoel van een gemeenschap zijn. Omdat naja, zeker op de middelbare school iedereen een beetje voor zichzelf leeft. En dat vond ik heel vervelend. En ik had zoiets van 'ja, dat is

toch niet leuk'. Dat iedereen alleen maar met zichzelf bezig is. En dan zei me moeder 'ja dat is gewoon de puberteit, dan is iedereen met zichzelf bezig.' Ik vond dat belachelijk. Ik vond echt zo van dat je een beetje met jezelf bezig bent oke, maar dat vond ik wel heel extreem. En dat was daar veel minder. Ik vond het leuk. Gewoon het idee dat je ergens bij hoort en dat je er goed bij voelt en dat mensen je nemen zoals je bent. En ja.. Dat is mooi. Dat is goed.

Ja, je wilde ergens bij horen. Je merkte aan die christelijke vrienden dan dat die echt iets hecht hadden ofzo, of...?

Ja, het was gewoon. Ik denk dat het iets dat het geloof zegmaar een bindfactor was. Omdat je allemaal heel verschillend bent, je naar een andere kerk gaat, sluit de ander niet uit. Het was gewoon, we geloven allemaal in Jezus en dat maakt ons zegmaar een. Gemeenschap, of ... Ja...

Oke, uh... hele interessante dingen allemaal.

(lach)

Dan nog even terug naar de beste vriendin die je in eerste instantie had opgeschreven. Uh... Op een gegeven moment was het even wat minder dat jullie elkaar zagen en toen weer wat meer. En uh.. hoe is het vanaf dat moment tot nu gegaan met die vriendschap. En welke rol heeft dat in jou geloof gespeeld?

We zagen elkaar weer vaker. We deden gewoon leuke dingen. We spraken dingen af. We zaten natuurlijk op andere scholen. En ik ging af en toe met haar mee naar de kerk. En ja. En het was wel prettig. Het was niet helemaal precies wat ik zocht. Ik ging in elk geval met iemand die ik ken, want ik durfde niet zo goed naar een kerk te gaan met mensen waar ik helemaal niet ken. En op een gegeven moment toen, toen ik ook rond de tijd 16 en 17, toen zat ik niet zo lekker in mijn vel. Onzeker, vaak verdrietig enzo. En depressieve gevoelens. En uh zij is ook depressief geweest. Echt depressief geweest. En zij.. Ik heb dat nooit door gehad. Ik was niet de enige, zij kon dat heel goed verborgen houden. Maar zij zag wel bij mij dat ik die kant op ging. En uh... Op een gegeven moment toen.. We waren in elk geval ergens. En uh toen moest ik uh... Ja, ik had helemaal nergens zin meer in. Stomme school, stomme meiden, rot maar op. En uh... Ja, toen was ik een beetje ingestort en toen zei ze "ja, maar God houdt van je en ik ben er voor je..." En nouja, nog andere mensen zijn er voor je. We zorgen ja.. je hoeft niet bang te zijn. Ze zei 'joh, ik zie gewoon dat je depressief aan het worden bent en ik wil niet dat je dat wordt.' Toen heeft ze helemaal uitgelegd hoe het bij haar is gegaan en toen dacht ik 'whow, oke (lach).' Toen hebben we hele goede gesprekken gehad en uiteindelijk ben ik het niet geworden. Maar echt depressief ben ik nooit geworden. En ik denk dat niet zij dat zozeer zelf is geweest, maar God. En toen dat ik 'JA, God is er voor me en zorgt voor me' Hij doet dat niet direct, maar wel via mensen van wie ik houd, dus zij. En toen dacht ik whow oke en die rol heeft ze wel gespeeld.

God werkte door haar heen. God sprak niet direct tot je zegmaar. Maar Hij zorgde er wel voor dat mensen om je heen klaar stonden. Ja, en uh. Je zei ook van die onzekerheid die je dan had. En de onzekerheid die je dan had. Kan je daar nog wat meer over vertellen? Want je was 15 16 ofzo?

Ja, uh... Het was gewoon dat ik heel vaak vooral door mensen van het andere geslacht werd afgewezen. Die me, dan vond ik een jongen leuk, en eindelijk de moed verzameld om het te zeggen, zei hij 'je bent mijn type niet'. Ik dacht echt van, daar werd ik helemaal niet blij van. En ook gewoon dat ik iets, ja er was een leegte en daar werd ik ook niet blij van. En iedereen leefde maar voor zichzelf. En die zogenaamde vriendinnen die ik dan had – die trouwens niet christelijk waren, ik had twee groepjes – die waren ook alleen maar met zichzelf bezig. Die wilde me wel helpen dacht ik. Maar die hadden, omdat ik me zo afsloot ook maar op gegeven. Daar word je ook niet heel bij van

(lach). En ja... toen dacht ik oke, jullie moeten me blijkbaar niet. Jullie zijn geen echte vrienden, anders waren jullie wel gebleven. En toen schoof ik een beetje op naar de alternatieve mensen (lach). Waarvan ik de enige was die met geloof bezig was en naar de kerk gingen en zo en zij totaal niet. En uh maar die mensen die namen me ook zoals ik was. Gewoon uh ja 'iedereen is anders, maar dat is leuk'

Dat bindt...

Ja... En uh... Ja dat was wel, toen heb ik ook nog wel eens een keertje soft drugs gebruikt en zo. Dat was ook allemaal nog zo dat ik die pieken en dalen had van 'eigenlijk geloof ik wel, maar ik wil ook dingen niet opgeven' En daarom ging ik ook maar mee met een jointje roken. (lach)

Je was echt bezig met allerlei dingen te proberen dan... Alternatieve vriendengroep, softdrugs.

Ja, en uh... Het ging echt zo (wijst op en neer). Dan was ik heel heilig of hoe je dat wilt noemen. En dan was ik dat toch eigenlijk ook niet. En ja. Ging gewoon. (lach)

Maar je was er nog niet helemaal uit wat je precies wilde. Je wilde aan de ene kant wel een beetje christelijke voordoen of zoiets – als ik dat zo kan zeggen, en aan de andere kant ook niet opgeven.

Ja, het was wel een soort strijd. Van, want ik was ook best een beetje opgevoed met het idee van christendom is heel erg van moeten moeten moeten en dat mag niet. En daar had ik ook geen zin in. En ik denk van ja... want ik had op alpha cursus gehoord van dat het juist heel veel vrijheid geeft. En dat ervaarde ik dan niet zo. Omdat het in sommige kerken heel erg nare was, dit moet je doen, dat moet je doen. En ik dacht 'hm...' En uh... Dus daarom ging ik ook wel een beetje soms weer het pad af en uh... naja... uh... dan eens een keertje een jointje roken – dat is 2 keer gebeurd. Het was niet dat ik fulltime aan het blowen was. (lach). Dat niet. Er waren er wel, maar ach ja.. dat gaat ook een beetje te ver. En ik was denk dat ik op een gegeven moment het eind of begin 6^e klas dat ik zoiets zat van 'nou ga ik die keuze maken' en nu moet ik eens ophouden. Ik was echt heel blij dat ik weg ging uiteindelijk.

Van school..?

Van de mensen. De meeste mensen. Die meiden die dan geen zin meer in hadden. En ja, het was gewoon een beetje van iedereen voor zich. En ja, als je toch dan over evolutie theorie hebt – survival of the fittest – ik was niet de fittest. Het was gewoon niet altijd even leuk. En ik merkte op een gegeven moment wel, dat als ik naar God toe ging dat ik me beter voelde. Alleen dan dacht ik 'jaa, dat verzin ik allemaal zelf.' En dan... Dat was dus als ik, toen ik nog aan het zoeken was.

En hoe bedoel je dat dan? Dat je aan de ene kant dacht dit is God en het andere moment daaraan twijfelde dat dat God was?

Ja, ik denk dat het ook wel met omgeving heeft te maken. Omdat al die mensen niet geloofden, en mijn ouders ook. Die, ja... niet dat ze.. dingen die ze af en toe zei. Misschien is het ook niet allemaal zo, misschien verzin ik het allemaal zelf. Maar ja, ik vond het ook wel raar, want het kwam ook wel heel vaak terug. Ik dacht: "ik kan het niet allemaal zelf bedenken, dat is toch raar..." Dus toen dacht ik 'oke, het is dus wel God'. Ik dacht ik ga er gewoon voor. Ik zie wel waar ik terecht kom.

Maar je had het op een gegeven moment dat je besepte dat je een keuze moest gaan maken.

Ja, ik dacht dat oke, ik kan niet langer en dat doen en dat doen. Dat gaat niet samen. Ik moet één van de twee kiezen. En ik zag dus een meisje op mijn school die dus had gezegd 'ga een keer mee blowen'

– die blowde heel veel en die gebruikte allemaal medicijnen. En dat ging helemaal niet goed. Op een gegeven moment was het zo erg, dat ze bijna in coma was geraakt. En dat er een ambulance op school moest komen. Toen dacht ik ‘wow, ik ga geen drug meer gebruiken.’ En toen heb ik het niet meer gedaan. Toen dacht ik na ja... en.. daar ben ik best wel van geschrokken. Ik dacht van oke, er kan dat gebeuren. Dat wil ik niet. Dus toen ging ik de andere kant op.

Dat maakte dat je echt besepte dat je niet die kant op wilde gaan. En wel de andere kant. Oke.

Daar was ik echt van geschrokken.

Ja ik kan me voorstellen. Het is uiteindelijk wel goed gekomen?

Volgens mij leeft ze nog. Ze was op een gegeven moment gezakt voor haar examen en toen heb ik haar niet meer gezien. Naar mijn weten leeft ze nog, maar ik weet niet hoe ze er aan toe is.

Oke, maar ze is van dat moment wel hersteld.

Ja, ze heeft een tijdje in het ziekenhuis gelegen.

Oke. Ik was ook wel benieuwd. Je had het erover van uh dat die ene vriendin zei dat “Jezus houdt van je.” En op een gegeven moment zeiden die meiden van – toen je dat moment ervaarde bij ONE – dat ze zei ‘dat is de HG in jou’. Wat vond je van het taalgebruik van Jezus houdt van je en dat is de HG. Begreep je wat ze bedoelde? Wat vond je ervan? Dat bedoel ik eigenlijk: wat vond je er van?

Uh... Ik dacht ‘ja dat klinkt allemaal wel zweverig hoor.’ Wat moet ik daarmee? Ik kende de begrippen wel. Ja tuurlijk, ik bedoel... Maar...

De begrippen waren niet meer nieuw.

Nee, daar was ik al mee bekend. Het was gewoon. Het was heel moeilijk voor mij om op dat moment te beseffen dat iets wat ik niet kan zien van mij houdt. Ik dacht echt van ‘ja oke...’ het duurde echt even voordat dat een beetje doordrong. Ik dacht ‘oh, bedoelen ze het zo. Oke’.

Op welke manier drong dat dan door?

Naja, ze zeiden op een gegeven moment tegen mij ‘Jezus houdt van je.’ Ik zei, oke dat is allemaal wel mooi gezegd. Ik moet even ergens gaan zitten en erover nadenken. En een uurtje ging ik er over nadenken. Jezus houdt van me. Ik leef nog. Het had heel anders kunnen lopen. Ja... Ik vond het in eerste instantie een beetje zweverig, maar hoe meer ik het liet bezingen en erover na ging denken hoe meer ik het begreep.

Oke. Je had nog een aantal punten opgeschreven. Kies er maar één uit, ik ben benieuwd.

Ja. Uh... Ik ga voor... opgroeien in Ede. Ze zeggen altijd van ‘Ja, ede ligt in de biblebelt. Heel veel kerken en veel christelijke mensen. Dat klopt ook wel denk ik. En uh ik werd er best wel veel om mij heen mee geconfronteerd. Op straat, en overal staan kerken (frustratie), er staan er in elke wijk zes kerken. En ik ben in heel veel verschillende kerken geweest in die tijd ook. (Lach) Van baptisten naar Nederlands Gereformeerd, naar ... naja, ik ben ook wel eens – dat was meer voor familie aangelegenheden – in een zwarte kouse kerk geweest. Dus ik heb alles gezien. Ik denk dat, omdat het er toch al was, uh... ben je er op de ene manier ook wel meer mee bezig. Omdat je overal waar ik heen ging kwam ik wel weer een kerk tegen. En uh... en de CHE en naja, mijn school waar ik op zat.

Het was gewoon zo aanwezig, dat je ja het wel een invloed heeft gehad. Als het er niet zo was, was ik misschien wel niet zo, ja.. dan had het langer geduurd voordat ik christen werd.

Ja, want doordat het zo aanwezig was moest je er mee bezig zijn zeg maar of werd je er mee geconfronteerd?

Nou, ja.. Ik dacht er zijn echt wel heel veel mensen die naar de kerk gaan. Dan moet het wel iets goeds zijn ofzo. En dan zijn Hogeschool met veel mensen die veel mensen kenden en die goed aangeschreven staat / stond. Ik weet niet precies hoe het nu is.

Nog steeds.

Nog steeds, nou kijk.

Nu voor de 8^e keer ofzo de beste hogeschool van NL.

Oh kijk, nou. (lach). En uh... Ik dacht: dan zal het wel iets goeds zijn. En waarom dat dan precies in Ede is en niet in Amsterdam, naja, dat weet ik niet.

Het feit dat je dus in die omgeving was heeft er wel toe geholpen.

Ja dat denk ik wel.

Je denkt dan ook wel dat als je niet in zo'n omgeving was geweest, dat het moeilijker was geweest om tot het christendom te komen zegmaar?

Ja, nou ja, het was gewoon zo van 'ik wil naar de kerk'. Nou, kies er één uit. Als ik in Amsterdam opgegroeid was, dan was dat wel lastiger geweest, omdat het dan niet in elke straat was – zoals je wel in Ede hebt.

Oke. Nou wat had je nog meer opgeschreven?

Uh... Die hebben we al gehad. Ohja, mijn ex-vriend (lacht negatief). Ik praat niet graag over mijn ex-vriend. Als ik er dan op terug kijk, dan heeft hij mij wel heel erg geholpen om verder te groeien in het geloof en om er met hem over te praten.

Want hij was zelf ook gelovig?

Ja. En gewoon als ik... Ja.. Denk jij daar over? Geloof je dat mensen in de Geest kunnen vallen? Nou ja, een beetje evangelisch. En hoe gaat dat dan? En hij was ook wel van ook wel evangelisch zeg maar. Dus we gingen samen naar evangelische kerken waar we allebei thuis voelde. Ik ben daar ook gedoopt. Omdat het mis is gelopen, had niet te maken met het geloof. Dat had te maken met andere dingen die speelden. Daar wil ik verder niet over praten.

Maar je kon met hem wel praten over het christelijk geloof. En was dat dan in een periode dat je wel tot geloof was gekomen of nog daarvoor?

Nee, dat was toen ik tot geloof was gekomen. Toen ik bezig was met dat te ontwikkelen.

Hij heeft jou daarin heel erg geholpen.

Ja.

En waren het dan vooral de gesprekken?

Ja, en ja.. De gesprekken en gewoon dat je samen naar de kerk ging en zo. Ja...

Stukje van samen beleven.

Ja, maar ik heb nou een andere vriend en daar kan ik dat ook wel mee. Want alleen hij (lach) heeft een iets andere... hij gaat liever naar een iets andere kerk, een andere vorm. Daar hebben we nog wel eens discussies over. Daar ben ik het dan niet mee eens. En ja..

Dus dat zijn weer hele andere gesprekken dan...

(Lach) ja.

Precies. Want hij gaat dan naar denk ik wat meer zwaardere kerk of zo of een wat strengere kerk.

Ja, en ik ben helemaal niet van tradities. Ik ben dan van 'dat wil ik niet'.

Want waarom wil je dat niet?

Ja.. Ik heb gewoon iets tegen regeltjes. En uh. Zeker met dingen als het avondmaal enzo. Dan heb ik zoiets van... ohja dat weet ik nog. Dan ging ik met een vriendin naar een vrijgemaakte kerk. En er was avondmaal. En ik dacht 'jaaaa'. Ik ben hier geen lid dus ik ga hier niet aan mee doen. Zij ging ook niet. En ik dacht hmmm. Dus ik vroeg zo van waarom ga je niet naar voren? Ja ik moet nog belijdenis doen, dan pas mag ik meedoen met het avondmaal. Dus ik dacht van 'Nou, wat belachelijk!' iedereen heeft daar toch recht op? Daar hoef je toch geen belijdenis voor doen? Ik was echt helemaal over de zeik! En bij evangelischen mag je gewoon meedoen.

Een stuk vrijheid...

Ja! Niet zo stijfjes. Ik heb soms het gevoel dat mensen niet blij zijn dat ze geloven. En dat niet uitspreken. Het is allemaal een beetje statisch ofzo. Maar dat is mijn mening hoor (lach).

Het mag allemaal wat blijer..

Ja dat vind ik wel.

Oke. Uh.. Had je verder nog iets op het lijstje?

Uh geloof dat ik alles wel een beetje behandeld heb.

Of iets van het lijstje waar je misschien nog wat meer over wilt vertellen?

Uh... nee. Ik heb alles, ja.. Volgens mij wel.

Oke. En als je dan van al deze dingen misschien heel moeilijk om een keuze te maken, maar ik ga het toch proberen. Als je van al deze dingen is dat het belangrijkste geweest in hoe ik tot geloof ben gekomen, wat is dat dan?

... uh... Ja, dan kom ik toch weer bij die beste vriendin uit.

En dat en dan en dan bij die beste vriendin, is dat dan die gesprekken? Of dat zij je wilde bekeren? Of wat is dat dan?

Ik denk toch de gesprekken. Iedere kerk, ja... achteraf denken. Ik snap wel dat ze dat wilde doen, maar ze had dat een beetje verkeerd aangepakt. En gewoon dat ik met haar meekon naar de kerk en... ja vooral van joh ga ik een keer mee. En naja, zij was de enige die nog thuis woonde en dan zit ze ook alleen met haar ouders en dat vond ze ook niet zo prettig. Dus dan ging ik mee. Soms meer voor haar dan voor mezelf. Maar ik heb toch wel wat dingen opgepikt denk ik. Maar uiteindelijk heeft dat wel geholpen.

Want zij nam jou ook mee naar de kerk en kerkdiensten?

Ja, ja.

Of ook club? Of dat soort dingen, catechisatie?

Nee, dat heb ik nog nooit gedaan. Nee gewoon puur kerkdiensten. En het grappige is dat zij student Alpha heeft gedaan. Zij ging toen niet mee naar gewoon Alpha. Ik vond het nogal apart dat zij na een paar jaar dacht van 'oh ja, ik wil ook wel een Alpha cursus doen' (lach). In dezelfde kerk ook nog.

Ja, want voor je gevoel had zij het dan niet nodig ofzo...

Nou, ik had het niet echt verwacht. Ik dacht volgens mij had ze wel een redelijk stevig geloof. Blijkbaar toch niet helemaal. (korte lach).

Want je bent nog in best wat kerken geweest. Wat is in de loop van de jaren de indruk geweest van de kerk. Heeft dat vooral een negatieve kant?

Ja, ik heb zelf. Uh.. Ja, wat ik.. In de meer traditionele hoek heb ik soms zoiets van ja het is een beetje vriendjes politiek soms heb ik het gevoel. En in zeg maar buitenstaanders, dus mensen die niet lid zijn, worden een beetje raar aankijken. Dat ervaaarde ik. Misschien is dat helemaal niet zo. En uh... Bij andere evangelische hoek had ik meer zoiets van dat uh... dat ze juist blij waren dat er buitenstaanders kwamen omdat uh.. ik soms het idee heb dat zij geloof meer naar buiten willen dragen dan de traditionele kerken, want die willen het een beetje in hun eigen kring willen houden.

En wat bedoel je met naar buiten dragen. Aan andere mensen laten zien, of...?

Ja, ja... uh... Of gewoon hoe leg je dat uit. Uh... Ze ze.. Ze maken meer – nou reclame vind ik zo'n negatief woord – gewoon als ze dan iets organiseerde ofzo dan zag je overal posters hangen. Je kon er heen en super leuk. Ik dacht ja... Dat doen de traditionele kerken minder.

Ze waren meer uitnodigend.

Ja, uitnodigend, dat is het goede woord. (lach).

En bij de andere had je het gevoel dat je raar werd aangekeken? Wat bedoel je daarmee?

Na ja, het was meer van ondanks dat het helemaal niet nodig was om als je in de PKN nodig is om een rok aan te hebben als vrouw, deden veel vrouwen dat toch. En ik deed dat niet. Dus ik viel gelijk op als ik in mijn spijkerbroek binnen kwam wandelen. En vooral zo van, een beetje zo van ja uh... Dat 'waarom kom je hier in je spijkerbroek' en ik dacht ja hallo, het is toch niet verplicht om een rok aan te hebben hier? Ik kan toch gewoon in mijn spijkerbroek komen? En gewoon dat ik uh... Ja die

mensen, het is een beetje ons kent ons en dan zien ze iemand die ze niet kennen en dan kijken ze gelijk van 'he, die is nieuw'. Maar ze komen ook niet naar je toe van 'ben je nieuw?' Of uh, ben je een gast? Of nee, niet. En dat doen ze bij de evangelische gemeente wel meer.

Daar komen ze wel naar je toe...

Ja. Ja.

En is het dan ook zo dat, er is een bepaalde groep, en je valt gelijk op dat je nieuw bent. Ze maken dus niet contact met jou. En had je het gevoel dat ze je aan het veroordelen waren om wat je aan had of dat ook weer niet?

Uh. Ik denk dat het meer was van dat het de kat uit de boom kijken was van wat voor iemand dat is. Want ik had ook zelf naar ze toe kunnen gaan, maar ik kwam daar niet heel vaak. Heel af en toe een keertje. Ik dacht misschien, dat is ook een beetje raar. Hé, ja ik kom hier wel eens... en nee, dat deed ik gewoon niet. Het viel me ook op dat de PKN waar ik naartoe ging dat er niet zo heel veel jonge mensen waren. Dus ik dacht ja, ik kan wel heel leuk met die oude mensen praten, maar die hebben toch vaak een iets andere beleving dan ik heb.

Oke. Uh... Nou dan wil ik nog naar de onderwerpenlijst. Ik ben benieuwd of daar wat tussen zit. Even kijken.. Veel dingen komen ook wel weer terug die jij gezegd had. Maar, uh. Hobby's spreekt voor zich denk ik. Dat kan met allerlei verschillende hobby's te maken hebben. Omgang met mensen, dus daar hebben we veel over gehad. Bijvoorbeeld vrienden, kennissen en vriendengroepen. Levensovertuigingen, van wat geloofde je in de loop der tijd? Hoe keek je naar andere godsdiensten? En wat geloofde je niet. De rol van het internet. Nou ja, goed, misschien anders nog, maar veel over gehad. School of opleiding. Gezin zelf, ouders, familieleden, opvoeding van je ouders, hoe zijn ze met het geloof om gegaan, bepaalde gewoontes die er in het gezin waren. De omgeving waar je in woonde. De wijk, dorp, stad. Je vertelde natuurlijk over Ede en de kerk, dus dat kan daar mee te maken hebben. Religieuze ervaringen. Uh, dus alles wat je aan religieuze ervaringen hebt beleefd zeg maar. Bepaalde heftige gebeurtenissen die zijn gebeurd, zoals gepest zijn, overlijden van iemand, misbruik of wat dan ook. En de laatste was dan het in contact komen met het christelijke geloof, door andere christenen, kerken, evenementen misschien, dat soort dingen. Uh... Zijn ze helder? Zijn ze duidelijk?

Ja, ze zijn helder.

Oke. Kijk er eens naar en ik benieuwd of er iets bij zit wat een bepaalde rol heeft gehad.

Uh... ... (stilte) Ik ga voor deze.

Religieuze ervaringen.

Ja.

Ik ben benieuwd.

Dus dan moet ik over mijn religieuze ervaringen gaan vertellen of...?

Dus dat is zegmaar van invloed geweest op jou tot geloof gekomen. Ja? Klopt dat?

Ja, dat klopt.

Dan ben ik benieuwd op wat voor een manier?

Uh... Ja, zoals ik al had verteld van de HG en dat ik dat voelde. Ik ben ook een keer, dat was ook nog in de fase dat ik nog geen keuze had gemaakt, een keer in Amsterdam naar hoe heette dat nou, hillsong geweest. En dat was een vriendin ook die mij meesleepte en die zei van 'joh, ga een keer mee'. En ik dacht: wat kan dat voor kwaad? Ik dacht: ik ga wel mee. Het was ook niet zo duur, dus dat heeft ook wel een rol gespeeld denk ik. En ja, die liedjes kende ik allemaal niet. Naja, ik kende er eentje. Het was wel mooi. Het was leuk om een keer mee te maken. Op een gegeven moment was het in het Olympische stadion en toen ging iedereen hand in hand staan. En uh...

Was dat trouwens – sorry dat ik je even onderbreek – een soort 100 jarige bestaan, nee zoveel jarig bestaan van evangelische gemeente of pinkster gemeente.

Zou goed kunnen, het was vijf jaar geleden.

Ja, dat was in Olympisch stadion in Amsterdam.

Ja.

Oh, daar ben ik ook geweest.

Echt waar? (lach)

Dat moet wel dezelfde zijn. Dat kan haast niet missen. Met hillsong en alles. Ja, maar goed. Grappig. Maar vertel verder.

Uh.. Ja, nou we gingen hand in hand staan en we gingen, ik denk dat het de worship leider was en dan iemand die vertaalde, ging bidden. En dan op de achtergrond – zoals altijd bij dat soort dingen – een muzikje. En er gebeurde wat joh, ik kan het niet echt beschrijven, maar er gebeurde iets en ik moet HUILEN niet normaal. En ik dacht echt, oooh, oke, hallo, (lach). Ik moest echt gaan zitten enzo.

Je kan het niet omschrijven zeg je. Maar waren het emoties die je overvielen of...?

Ja, nou ik weet niet. Hij zei dingen. Ik kan het me niet meer herinneren wat hij precies heeft gezegd. Maar het sloot heel erg aan bij wat ik op dat moment bezig was en wat ik op dat moment voelde. En het was een beetje overweldigend. En toen... toen barste ik gewoon. En daarna voelde ik me opgelucht en ook wel blij of zo. Dat was heel, ja, alsof ik denk dat het meer was alsof God mij uh vast pakte zeg maar van joh, je komt er wel en ik weet dat het een strijd is, maar ik ben er nog steeds. En dat zo, zo is dat, heb ik dat ervaren. Ik heb daar gewoon, ik weet niet hoe lang, het was heel lang in elk geval, daar gezeten. En dat was echt heel apart.

En en, uh... Je kijkt er zeg maar wat je hoe je er nu op terug kijkt zeg maar is dat hoe je er nu op terug kijkt of ervaarde je op dat moment ook dat het God was en dat het goed was?

Ja, dat ervaarde ik wel. Ik dacht van wat kan het anders zijn. Ik ben hier op een christelijk evenement. Ik dacht dan ja, en die dingen die hij zegt dat dat dat lijkt oprecht die worshipleider. En hoe kan hij nou weten dat hij precies zegt wat ik op dat moment voelde? Dat kan hij niet weten. Dat heb ik niet tegen hem gezegd. Ik dacht: dat moet wel God zijn. Dus, vandaar dat ik dacht van ja.

Ja, precies. Dat maakte dat je dat moment daar bewust van was.

En uh... Wat nog meer? Ik heb het ook wel eens gehad dat een kennis van mij liet zich dopen en uh ik ging daar heen dat was volwassendoop enzo en uh toen zag ik dat en ik zag hoeveel het los maakt bij haar en ik dacht wat gaaf, dat ga ik ook een keer doen. Ik was er toen echt nog lang niet aan toe, maar... Toen voelde ik ook wel iets van blijdschap en vooral bij mij als ik heftige emoties ervaar, dan ga ik eigenlijk altijd huilen. Ik weet niet wat het is. Dat was toen ook weer. Maar daarna voelde ik me wel blij en opgelucht en dacht ik van ja... Echt als ik er klaar voor ben, dan ga ik me ook laten dopen. Niet dat ik iets tegen belijdenis heb, maar ik vind dopen echt een symbool dat je je oude leven achter je legt, dat vond ik heel mooi. En uh, dat was dat was vooral bij ervaringen dat er heel veel emoties tegelijk gaan/waren. En dat ik echt even niet wist wat ik ermee moest. En dan dan ging ik huilen of ik ging even zitten of naja... En daarna voelde ik een soort rust over me heen komen en alsof iemand handen op me schouders legt van joh het is goed en er komt nu wel veel over je heen nu, omdat je het allemaal nog niet kent en ja, dat dat was wel ging altijd zo... En nu is het wel iets minder, maar.. Zeker in het begin had ik dat heel vaak.

En uh... Misschien ook andere religieuze ervaringen.. Je noemde al boeddhisme natuurlijk, of misschien nog meer?

Oh, uh, nee, niet echt. Uh, ik ben niet.. Ik weet nog wel dat ik wel wat over de Islam heb gelezen, maar ik dacht 'ja.. uh.. ik weet niet het trok me niet zo aan'. Dat was misschien ook hoe de media de moslims in beeld bracht, dat ik daar een beetje van afgeknapt was. Daar ging ik me niet mee bezig houden. Ik had op internet gelezen hoe mensen helemaal rustig werden en van boeddhisme en dat ze dan zo'n balans hadden en ik dacht dan ja dat wil ik ook wel. Daarom ging ik dat proberen. Maar bij mij werkte dat voor geen meter. Dat is, ik werd daar heel onrustig van juist. Dus. Ja.

Zijn er nog andere kaartjes die uh belangrijk zijn geweest?

Uh... (stilte) ja (zucht), ik weet het niet zo goed.

Als het niet is, dan is het ook goed hoor.

(lach) oke.

Want we hebben het ook al over een heel aantal dingen gehad.

Ja daarom.

Dus het gaat er niet om dat je nu nog wat verzint. Maar als je zegt van he dat heeft echt nog wel een belangrijke rol gespeeld, dan willen we het graag weten.

Nee, het meeste hebben we wel gehad, dus ik houd het hierbij.

Oke. We hebben een heel aantal dingen besproken. Mooi. Uh. Ik bedacht me net nog dat ik over beste vriendin een vraag had. Jij vertelde van uh dat ze het wel wat geforceerd probeerde te bekeren zegmaar. Ik vroeg me nog af: hoe ging dat?

Nou, dan was ik bij haar thuis. Dan ging ze muziek opzetten en dan ging ze vertellen over dat programma van de EO, bla bla, super leuk. Eerst dacht ik: wat is de EO ook alweer? Oh, de Evangelische Omroep, oke. En uh ja en uh Rebacce St James komt op de radio. En ik dacht is dat 538? Nee of 3fm. En ik dacht echt: ik luister 538 lieve schat, geen 3fm. Dat soort dingen, ze probeerde me elke keer van alsof alle gewone seculiere muziek enzo alsof dat heel slecht was en ik had zoiets van ja, hallo, uh, ik had nog nooit van die rebecca st james gehoord. Ik had uberhaupt ik keek niet naar de EO en mijn ouders ook niet. En ze zouden het echt, nou ja, die gaan echt niet gezellig met mij naar de

EO kijken. (lach). Ik had echt zoiets van, ja sorry hoor. Ze gooide allemaal dingen in de rond van 'ja en dat is cool' en je moet dat boek eens lezen. En dan kwam ze weer bij zo'n een of andere EO programma is ze op TV geweest. Ik weet niet eens meer hoe het heet. Ik had zo iets van, prrr. Sorry hoor ik heb echt geen zin in dat gezeur.

Het was echt totaal anders dan jou wereldje waar jij mee bezig was.

Ja. Ze is ook gewoon zo opgevoed. Echt helemaal in het wereldje. Dat is later wel heel erg veranderd hoor, maar. En ik had echt zoiets van ja, nee.

Daar wilde jij niets van weten.

Nee, ik had zoiets van ik kijk liever MTV en luister 538 en lees gewoon gewone boeken. (lach). Ja, nee. Ik uh ze moest het niet zo opleggen. Uiteindelijk zijn we wel naar de EO jongerendag geweest. Daar hadden we het ook een keer over. Zij ging daar heel vaak mee. En toen ben ik daar vorig jaar eeeiindelijk geweest op de EO jongerendag en toen dacht ik 'hier ben ik misschien toch iets te oud voor'. Het was heel leuk voor hoor, maar het hoeft niet nog een keer. Dus.. Het is er toch gelukt uiteindelijk, maar. Het heeft wel heel lang geduurd.

Mooi. Oke. Nou, dan als laatste willen we nog even over die definitie van het christelijk geloof. En uh. Dus waarom we dat doen is om te proberen te vergelijken tussen de verschillende interviews en te kijken of iedereen zich daar in kan vinden om dingen toch meetbaar te maken voor ons onderzoek. Dus die leggen we aan iedereen voor. En de eerste vraag is wat vind je van deze definitie en de tweede is dan kan je daarin vinden. De definitie is als volgt. Heel basic. Dus dan is het christelijk geloof de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonde en het besluit om Hem te volgen. Dus nog een keer. De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonde en het besluit om Hem te volgen. Wat vind je daarvan die definitie? Wat vind je ervan? Zal ik hem omdraaien, zodat je hem nog een keer kan lezen. Hij staat hier.

Ohja. Uh. Ja, hij klopt wel. (klinkt als maar...) Ik vraag me wel af of er niets mist. Dan moet ik even bedenken wat dan precies mist. En... (stilte) Ja, ik zou misschien ook zeggen. Misschien ook wel het besluit om Hem te volgen en te gehoorzamen ook kan dat bij andere misschien wat negatieve associatie oproepen, maar ik vind dat dat er wel bij hoort.

Dus echt verandering. Zichtbare veranderingen. Bedoel je dat?

Ja, dat bedoel ik. En uh. Ja dat kan niet echt in de definitie, maar ik vind dat vrijheid van krijgt al geloofde ik dat niet toen ik niet geloofde, maar uh... je vrij kan voelen. En uh.. Het is gewoon zoals ik het nu in mijn hoofd heb is dat je kunt al die keuze kun je zelf maken zonder God, maar je kan er ook voor kiezen om ze met God te maken en die vrijheid die je hebt en God neemt je uiteindelijk niets kwalijk. Want het is jouw keuze. Maar hij weet gewoon van 'ja het is beter als je de keuze met mij maakt'. Maar Hij geeft je die vrijheid en die vrijheid bedoel ik. Niet zozeer van 'ja doe maar lekker waar je zin in hebt', maar... dat. Dat vind ik ook belangrijk.

En uh... dan ben ik wel benieuwd van. Dus maar goed je kan dus wel zegmaar je vind het wel een goede definitie dus je kan er wel mee instemmen en je zou er wat toevoegen. En uh... je opmerking van je zei ook van die verandering. En uh... merk je bij jezelf verandering? In de loop der jaren?

Ja, vooral in uh ik heb één slechte gewoonte en dat is dat ik rook, helaas. Maar ik dronk altijd redelijk wat. Ik kan al niet zo goed tegen alcohol, dus ik was altijd vrij snel aangeschoten. Maar dat gebeurde regelmatig, dat ik aanschoot. En dat komt nou eigenlijk niet meer voor. Ik wil uh niet uh omdat ik in een bepaalde toestand ben door iets dingen doen die andere kunnen schaden of die mezelf kunnen

schaden en dat ik mezelf weer moet verantwoorden tegenover God. En dat probeer ik een beetje te voorkomen. En uh. Ja, tuurlijk dat is normaal. Je doet altijd wel dingen waarvan je denkt 'nou, dat was misschien niet zo slim'. Maar wat ik ook probeer, ik ben de enige gelovige op de gang en ik kwam er liep ik terug van de bushalte en toen kwam ik er eentje tegen en toen vroeg ze van joh waar ben je geweest. Ik zeg van ja, bij NSN. Oh wat is dat? Helemaal uitleggen Oh ben je christen? Oh oke. En uh ja.. Toen had ik haar gezegd dat we bijbelstudie hadden en dat als ze zin hadden dat ze wel een keer langs mocht komen. Dat heeft ze nog niet gedaan. Ik dacht, dan heb ik het in ieder geval verteld weet je. Gewoon van mensen vertellen wat het voor me doet en in me gedrag laten zien dat het helemaal niet slecht is om christen te zijn, omdat veel mensen het beeld hebben dat je als christen heel veel moet en niets mag. Dus in die zin probeer ik gedrag te veranderen. En dat is wel moeilijk af en toe. Dat zal iedereen wel ervaren.

Wat vind je dan wat wat wat vind je daar moeilijk in?

Nou je valt wel eens terug. Ik bedoel ik ben nogal eens een keertje fliks aangeschoten geweest, een keertje dronken geworden dat ik dacht van 'ooooh, dit is niet zo slim dit.' Ik gedraag me ook wel eens een beetje bot tegenover mensen, terwijl ik dat juist helemaal niet wil doen en dat ik soms dingen eruit flap en dan denk ik dat ik dat beter niet had kunnen zeggen. En daarom vind ik dat wel eens lastig, omdat ik gewoon.. je valt wel eens terug.

Ja, dus dus zegmaar je verandert wel in de tijd heen. Je merkt echt wel verandering, en tegelijkertijd is het soms ook gewoon moeilijk. Af en toe gaan de dingen ook gewoon fout.

Ja dat gaat heel langzaam.

Ja, oke. Nou mooi dank je wel. Dat was het eigenlijk. Uh.. Of zijn er nog dingen die niet aan bod zijn gekomen en die toch belangrijk zijn die je toch wel kwijt wilt?

Uh... Nee, ik zou het echt niet weten.

Oke, nou dan ga ik hem uitzetten.

2. Interview Piet Kramer

Huis: netjes, verzorgd, piano en harp, huurflat
Veel CD's: ook christelijk (opwekking).

M: Nou allereerst dus de vraag over het thema wie ben je? Kun je wat meer over jezelf vertellen?

Uh.. ja. Ik ben geboren en getogen hier in Alphen. Uh... Mijn moeder is niet gelovig, omdat een katholieke achtergrond, maar niet gelovig. Mijn vader Atheïstische achtergrond. Uh... In het kader van mijn opvoeding dacht mijn moeder 'na ja, we doen niets aan het geloof, maar we sturen hem naar een katholieke school.' Dat is het enige. Nou verder, verder dat is ook echt het enige. Uh... En ze.... Altijd in alphen blijven wonen. Geneeskunde gaan studeren. Getrouwd met Susanne. En... ik loop nu coschappen.

Wanneer ben je getrouwd eigenlijk? 2 jaar geleden, 3 jaar geleden?

2010.

En nu dus geneeskunde in het 5^e jaar waarschijnlijk.

Ja, eind 5^e jaar.

Leuk, spannend, echt aan het eind he.

Nou ja, 6 jaar. Met een beetje uitloop, niet alles sluit perfect aan. Nog een jaar, nog een dik jaar.

Weet je al wat je daarna gaan doen?

Nee, maar, ik ben nou met kindergeneeskunde bezig. Dat is wel erg leuk (stemverlaging). Al die kindertjes. Die zeggen: 'gaat u mij beter maken dokter?' (haha)

Mooi.

Ja heel mooi ja.

Leuk. Hee dat even daar over. Dan uh echt over het echte onderwerp van dan is de vraag van uh... Welke factoren zijn belangrijk geweest in hoe je tot geloof bent gekomen? Dat is dan de hoofdvraag. En uh ik ben eerst benieuwd kan je wat vertellen over wanneer ben je tot geloof gekomen?

Dat is bij mij niet – je hoort van die spectaculaire verhalen van bam – dat is bij mij niet het geval. Het is bij mij geleidelijk gegaan. Ik kreeg verkering met Liesbeth. Dat is een gelovig meisje die ging naar de kerk twee keer per zondag. En ik ging dat niet. Ik had in die zin wel iets meegekregen van een godsbesef maar acht weet je maar hoe je dat verder er is meer in deze wereld dus hoe je dat invult moet je vooral zelf weten. En uh maar goed toen kreeg ik verkering met Liesbeth. Toen dacht ik van dat is wel interessant. Dat was ook niet van het ene op het andere moment van we hebben verkering en nu en nu ga ik en nu vind ik het interessant. Dat heeft wel een jaar of wat geduurd. Maar goed, uiteindelijk uh ben ik me gaan verdiepen in de Bijbel.

Liesbeth: vrij snel.

Piet: vrij snel hoor ik hier in mijn oor. Maar ik ik ben toen in eerste instantie gaan lezen. Met goede input, ik begon in de evangeliën. En uh.. later ben ik toen ook meegegaan naar uh... clubs,

tienerclubs, met Liesbeth in zevenhoven en omstreken, in ter aar, naar catechisatie van de dominee van de hervormde kerk in ter aar. Waar we in een goed moment alleen maar met z'n tweetjes zaten. De rest was allemaal weg. Dus dat was toch wel bizar, maar goed. Uh en op den duur ook den duur ook ja.. relatie duurt langer.. ik leerde ook steeds meer. Toch maar een keer mee naar de kerk. Soms wat vaker mee naar de kerk. Maar daar had ik eigenlijk niet zo veel mee. Ook met de catechisatie had ik wat minder. Want de kerk vond ik wat ingewikkeld voor iemand die uh in de kerkelijke termen niet thuis is. EN eigenlijk uh überhaupt amper het evangelie net te weinig kaas gegeten hebt om de kerk en de dienst goed te begrijpen. Dus dat raakte niet echt. Uh.. we zijn een poosje in alphen nog wezen zoeken. De ene zondag gingen we dan omdat haar ouders dat graag wilde in ter aar naar de kerk en andere zondag in alphen naar de kerk. In de adventskerk, de lichtkring. Ken je die kerken? (ja) op den duur zijn we een keer meegevraagd naar Bap Noord. Dat sprak eigenlijk wel aan.

Liesbeth: toen was je al tot geloof gekomen..

Piet: was dat zo? Dat is mij niet helemaal meer helder. Ja dat denk ik ook wel trouwens. Wat wel heel grappig is op een gegeven moment waren we met mijn ouders en ... is er bij en Liesbeth was er bij. We lagen we lagen gewoon in een slaapkamer en mijn broertje snurkte ongelofelijk (benadrukt het non-verbaal). En ik denk oke 'heer, als u nou echt bestaat. Bewijs dat maar eens. Laat hem dan ophouden met snurken.' En BAM. Hij stopte met snurken. En ik heb de rest van de avond, de nacht lekker geslapen. Dat is wel even bizar. Nou goed, ik verder niet bij nagedacht. Maar ik denk dat het wel stap 1 is dat me verder heeft opengesteld zeg maar. Nou, misschien niet stap 1 maar 2. Want ik ben wel opgevoed met het idee dat er is wel een God is. Maar hoe wat waar en wanneer moest je zelf weten. Dus er was voor mij wel een God maar wat het inhield wist ik niet. En wat dan de juiste God was. Mijn moeder is daar heel open in. Die zegt dan van "Allah of god maakt mij niet uit." Het maakt mij wel uit maar.. dat is wel waar ik vandaan kom. Dus dan zo'n moment van ineens bam gebedsverhoring heeft me wel verder doen groeien uiteindelijk. En uiteindelijk van oke ja dus toen klopte het dus wel, het besef is gekomen dat je dan ja.. ik uh er is geenmoment aan te koppelen maar dat je het niet aan kan zonder Jezus. In eerste instantie kan je de wereld niet aan. Je hebt een soort leegte hebt die toch gevuld wordt. Maar ook dat je erg gesterkt wordt door het feit dat er een God is die naar je luistert en die echt je helpt. En waar het niet alleen bij luisteren blijft, maar die je echt help. En uh... Langzaam in gegroeid. Uh... Op den duur meegegaan steeds vaker mee gegaan naar Bap Noord, nog steeds kerken afgewisseld. In Bap Noord ook op een tienerclub gegaan. Toen de oudste tienerclub was, eerste jaren heel veel – ja sowieso veel geleerd hebben – maar 1 van de eerste jaren hebben we het heel erg gehad over het wonder van het kruis. Aan de hand de tienerleider deed het toen aan de hand van het boek van Wilkin van de Kamp. Ik weet niet of je het kent? (ja). Niet om het boek zo op te hemelen, maar hij heeft gewoon systematisch geschreven 'het wonder van het kruis' wat dat nou eigenlijk voor ons inhoud. In heel pakkende termen zegmaar het evangelie uitgelegd. En dat kwam zeg maar voor mij in elk geval heel erg binnen. En uh... ja goed, ik was wel op een punt van oke, dit klopt voor mij, ik geloof. Ik geloof in Jezus als mijn redder en heer, maar verder was ik nog niet. En op een goede avond hadden we het..

Bedoel je verder dan.. het weten... ofzo

Ja, nou verder dan het weten? Ervaren vind ik het moeilijk, want ik ben heel rationeel ingesteld. Dus je hebt altijd van die mensen die zeggen dat je alles moet voelen. Dat vind ik lastig. Aan de ene kant is het wel waar dat je dingen hier mag voelen, maar het weten vind ik voor mij wel heel belangrijk. Het ervaren is er wel bij gekomen uiteindelijk, maar het begon later met een avond over profetie. En uh.. ja wat natuurlijk in een baptistengemeente gebruikelijk is is om je op oudere leeftijd te laten dopen. Dat was wel een vraag waar ik mee zat, van ja, de Bijbel zegt dat je moet laten dopen indien je gelooft. Zo simpel is het. Ik geloof, moet ik me dan laten dopen? Ja eigenlijk wel. Maar mijn ouders reageerde niet zo positief dat ik naar de kerk ga/ging enzo en die vonden dat niet zo fijn en ja toch wel bizar, een beetje sektarisch en raken we je dan niet kwijt als zoon? Nou ja allemaal twijfels

hadden ze erover. Ik zag er wel tegenop om te zeggen van ja – ik ging wel regelmatig naar de kerk, dat wisten ze wel – maar ik ga me ook laten dopen. Ik zat er dus mee te worstelen voor mezelf. En op die avond dat we het over profetie hadden, toen werd het uitgedaagd van ‘we hebben nu theorie gehad, laten we het nu in de praktijk brengen.’ Daar zaten we dan bij de tienerclub. WE waren toen 18/19, ik was toen 18. Over elkaar profeteren... Er was toen een meisje en die zei van ‘ja, ik heb het gevoel, ik krijg de indruk dat er iemand zit – ik was toen niet zo spraakzaam dus dat wisten ze echt niet – dat er hier iemand zit met de vraag of hij zich moet laten dopen. En God wil tegen die persoon zeggen dat je je twijfels moet laten varen en het gewoon moet doen. Nou ja, ik zat Liesbeth aan te kijken, want alleen Liesbeth wist het. Het zal wel over mij gaan zeker? En waar gaat het over? Dus ja, inderdaad het gaat over mij. Dus ik zeg: het zal wel over mij gaan. Dus uh een beetje toelichting gegeven toen van zus en zo. Ik bedoel uh... Toen ik ook zei van ja “Jezus roept je op om je te laten dopen indien je gelooft.” Ik geloof, ik moet me laten dopen, maar ik heb mijn twijfels zeg maar over de gevolgen op aards gebied ten opzichte van mijn ouders. Zo simpel is het. Ik bedoel uh... Voor hen is het een vreemde wereld, een vreemd ding en de enige ervaring die zij met het geloof hebben is negatief. Dus zij zijn een beetje angstig daar over. Maar goed... Het liet me niet los, s avonds nog, midden in de nacht ik de voorganger mailen. Van uh joh, zus en zo het wordt tijd dat ik mij laat dopen. Prima, geregeld. De volgende ochtend mijn ouders ingelicht. Dat was geen succes... Maar goed, binnen drie weken was ik toen gedoopt. In de roze wolken zegmaar, helemaal happy. Dus wat ervaring betreft toen wel. Eigenlijk sinds dien steeds meer geleerd uh... over de basis dingen van het geloof, maar ook over de basis van het evangelie, maar ook over andere dingen zoals de kracht van de Heilige Geest, genezing, profeties, over uh spreken in tongen bijvoorbeeld. Niet dat ik daar allemaal zo fan van ben, ik ben nuchter ingesteld. Maar wel heel veel over geleerd. En wat dat betreft denk ik dat ik nu best wel aardig wat kennis over daarvan heb. Maar er is wel een periode geweest met christen, waar het af en toe wat lauwer was en het vooral bij kennis bleef.

En bedoel je is dat een periode dat dan toen je voor je gevoel al tot geloof was gekomen?

Ja! Toen waren we al gedoopt. We waren bezig met trouwen en alle stress rondom het trouwen. Uh.. Het krijgen van een huis, waar we meer gewoon praktische dingen deden, zoals het krijgen van een huis, het inrichten van je trouwdag. Toen we uiteindelijk – we hadden 6 weken van tevoren pas een huis dat leverde ook behoorlijk wat stress op – het inrichten van het huis etc. En toen trouwen. En toen de trouwdag hadden we zo van ‘wo alles is geregeld’. En toen hadden we ineens door dat we allebei, als ik dat zo mag zeggen, in ons geloofsleven een hoop kennis hadden opgedaan ook. Maar het gevoelsleven betreft van ervaring, relatie, het persoonlijk contact zeg maar bleef een beetje stil liggen. We leerden veel over de Heer, maar niet MET de Heer. We leefden niet met. Dus dat is, ja, langzaam maar zeker wel weer terug gekomen. Dus ik kan nu wel zeggen dat er periode zijn waarin het heel goed gaat wat betreft, persoonlijke relatie met de Heer.

En wat wat zorgde daarvoor, dat je dat uh?

Nou, na ons trouwen. Eerst heb je de roze wolken en is alles fijn. Maar als je daar een beetje van af komt, dan uh komt het van oh ja, waarom gaan we eigenlijk naar de dienst? De dienst in Bap Noord zegt ons niet zoveel meer. We hadden heel veel geleerd over de Heilige Geest, over allerlei ja pinksterachtige invloeden noemen. Maar dat zagen we niet terug in onze eigen kerk. Dus we waren een beetje teleurgesteld in onze eigen kerk. We zijn een beetje rond gaan shoppen zeg maar. Ken je de leg in Aalsmeer? (ja). Daar zijn we een paar keer geweest. Dat was voor ons ook niet helemaal uiteindelijk – 1 het is ver weg en 2 te massaal en 3 is het niet helemaal ons type kerk uiteindelijk. Dus ja.. Het paste niet helemaal bij ons. En dus ja omdat de andere kwamen we er ook achter dat aan een andere kerk laat je je meezeulen door het gevoel daar, maar je moet je geloofsleven niet baseren op je gevoel, maar op je relatie met God. En ja, daar meer aan gaan werken. Proberen meer stille tijd te doen. Niet dat mijn stille tijd nou zo geweldig is. En veel conferenties – ken je de conferenties van geboren om vrij te zijn van Wilkin van der Kamp? (ja, van Wilkin van der Kamp doet dat. Ik ben er nog

nooit geweest, maar ik ken het wel) – maar goed, ook daardoor wordt je helemaal meegetrokken, maar als je weer thuis komt lijkt het een beetje zoetsappig. Daar werd je meegenomen en nu moest je het weer zelf doen zeg maar. Maar nu... heel duidelijk afgelopen mannendag heel duidelijk zo van ja het is gewoon heel belangrijk, je kan naar conferenties gaan, allemaal heel goed om opgebouwd te worden, onderwezen te worden, allemaal prima, maar je geloofsleven is je dagelijks leven. Het is je dagelijks stille tijd, je dagelijkse toewijding en je dagelijkse wandel met God. En ik merk dat ik nou ik daar steeds meer op probeer te focussen, dagelijks stille tijd – bij voorkeur aan het begin van de dag – dan merk ik dat ik het ook steeds ervaar in de kleine dingetjes dat de Heer er bij is, dat God het beste met mij voor heeft. Dat hij echt ook, Hij heeft, de toekomst is met Hem zegmaar. Je hebt eeuwig leven in Hem. Maar ook het leven hier op aarde is in Hem. En dat stukje mag ik ook steeds meer in de simpele dingen ervaren en dan heb je helemaal geen denderende band voor nodig, en een denderende spreker voor nodig. Nu gaan we weer naar Bap Noord en dat is prima. Dus ja, prima. Nog steeds niet het idee van we worden geweldig opgebouwd, maar gewoon het zijn daar is prima. We zijn daar in die gemeente op onze plek, dus steeds meer het idee van we hebben niet, ik heb niet, ik moet het een beetje bij mezelf houden, ik heb niet alle poespas erom heen nodig, ik heb gewoon een relatie met de Heer nodig om in mijn geloofsleven te groeien.

En hoe ziet zo'n stille tijd er voor jou uit?

Wisselend. Ik heb een periode meer in het begin van mijn christelijke leven gehad dat het heel fijn was om gewoon christelijke muziek te luisteren. Ik houd heel erg van muziek. En het was gewoon heel fijn om christelijke muziek te luisteren, daar echt God in ervaarde zegmaar. Maar ik dan kom je toch echt op een punt dat je ja minder vaak muziek luisterde, dan ben je het ook weer kwijt. Dus ja.. Dagelijks bidden is ook niet mijn sterkste kant. Uh dagelijks Bijbel lezen ook niet, bidden, dagelijks een studieboek lezen ook niet. Ik doe het wel, maar niet op reguliere basis, regelmatige basis. Dus op het moment dat die man zei zo van 'ja als ik het niet inplan in mijn agenda, we hebben mooie telefoontjes met uh reminders, dan doe ik het ook niet,' zei 1 van die sprekers. Dus ik heb het in mijn agenda gewoon gezet en dagelijks een reminder met 'ping, stille tijd. Vergeet niet.' Nou, dan doe ik het gewoon. Want het is helemaal niet verkeerd om het op die manier in te plannen en jezelf de discipline op te leggen om een moment van toewijding te hebben. Niet als een wettisch idee maar meer als gewoon als een toewijdings idee zeg maar. Op want het hoeft niet, het is geen plicht, maar het is wel op die manier merk ik een goed, goed om je relatie op te bouwen. Het is gewoon goed om te investeren daarin. Op het moment doe ik dat door uh, gewoon 's ochtends een Bijbeldagboek te lezen. Te lezen en daarna te bidden. En doorgaands doe ik het tijdens het eten en dan stap ik in de bus naar het ziekenhuis en in de bus bid ik verder. Maar dat is wel hoe ik mijn dag kan starten.

Hee en je had het in het begon ook, je begon eigenlijk met een soort Godsbesef. Dat je wel van huis hebt meegekregen. Dus even een stap terug, naar het begin. En uh je vertelde van uh dat er dus wel een soort godsbesef was meegegeven, maar dat het heel erg persoonlijk bepaald kon zijn voor wie God dan kon zijn. Kan je nog iets meer vertellen over jou godsbesef vroeger, en hoe die is veranderd?

Vind ik lastig aan te geven hoe.. In de zin van een godsbesef was er wel, maar een godsbeeld was er niet. Dus wat voor een beeld ik van God had, weet ik niet zo goed. Ik had wel geleerd van met God kan je praten en dat noem je dan bidden. En dan was het vaak van ik wil dat ik wil dat en ik wil dat. Dus een beetje een verlanglijstje/Sinterklaas idee. Maar tegelijkertijd besepte ik ook dat het niet altijd ingewilligd werd, dus ook weer niet helemaal Sinterklaas. Maar hoe dan precies mijn godsbeeld precies in elkaar stak weet ik niet. Mijn godsbesef was wel in de zin van leuk dat we hier allemaal zijn, maar er moet toch een hogere macht zijn die alles in zijn hand heeft? Dat is wat ik wel in mijn opvoeding heb meegekregen zeg maar. En ook van, heel typisch, wat dan bij begrafenissen zegmaar gezegd werd van overleden mensen die zijn in de hemel bij God. Dus toen de tijd dacht ik dat iedereen naar de hemel ging. Dat was ook hoe mijn godsbeeld was, dus van iedereen gaat naar de

hemel. Iedereen komt na zijn dood bij God. Dat is denk ik mijn godsbeeld toen, en wat dan veranderd is is dan dat ik nu weet dat God ons geschapen heeft, dat hij je lief heeft, dat hij liefdevol is, maar ook rechtvaardig en genadig en daaruit volgt dat wij – gewoon het christelijk riedeltje – dat wij niet bij Hem kunnen komen zeg maar. Dat God op die manier zijn zoon gezonden heeft, om nog wel die toegang tot Hem te bereiken. Dat wij nu een vrije manier hebben om tot Hem te benaderen. Maar omdat wij van nature zondig zijn, kunnen we dat niet zomaar. We hebben Jezus nodig. Dus niet iedereen kan meer bij Hem komen, omdat niet iedereen Jezus accepteert. En daardoor niet de weg tot de Vader heeft. Dus dat is wel wat mijn godsbeeld ten diepste veranderd heeft. God is er wel voor iedereen, maar je moet het wel zelf aannemen. En God als Sinterklaas, ja

En wanneer begon die verandering?

Ik denk wel toen ik in de Bijbel ben gaan lezen. Dus in het aller begin eigenlijk. Ik heb vanuit de Bijbel geleerd wie God is, wie Jezus is, waarom Hij naar de aarde gekomen is en waarom God dat gewild heeft eigenlijk. Dus in de zin van heb ik wat gehad aan die catechisatie – aan die tienerclub, die jongste tienerclub waar ik het over had toen ik nog meeding met Liesbeth en daar ergens in al die dorpjes naar club gingen – heb ik daar wat aan gehad in mijn geloofsopvoeding? Ik denk het niet. Ik denk niet dat dat iets veranderd heeft. Dat ik daar iets geleerd heb, nee. Ik denk dat ik het meest geleerd heb van het feit dat ik zelf gelezen heb in de Bijbel. Ik heb niet iets geleerd van de catechisatie, niet van de tienerclubs en zeker niets van de kerk daar. Maar zelf lezen en zelfs andere boekjes erbij lezen en zelfs erover na denken en met God bidden. En God tot je laten spreken. En later heb ik heel veel geleerd op de tienerclub, de echt club zeg maar, de echte club? Niet dat de andere clubs niet echt waren, maar de op de club waar ik toen terecht ben gekomen in de Baptistengemeente. Ik denk dat dat wel essentieel is geweest.

En uh... van uh. Van wanneer, wat, hoe... Had je het verlangen op een gegeven om uit de Bijbel te gaan lezen?

Ja ik denk van wel. Ik weet niet wat het is. Enerzijds dat je een vriendinnetje die christelijk is en naar de kerk is, maar dat zegt is niet alles. Ik bedoel uh zij speelt ook harp, nou eerlijk gezegd vind ik dat niet zo'n heel mooi instrument om te horen. (korte lach) Dat weet je toch (vraagt dat aan Liesbeth) (ja, dat weet ik). Ik vind het leuk als ze er op speelt, daar niet van. Maar het is niet mijn ding, ik ga ook geen harp spelen. Dus ja alleen naar de kerk gaan, als zij naar de kerk gaat, is voor mij niet genoeg. Maar op de een of andere manier, ik zat op een christelijk lyceum, dus we hadden een Bijbel gekocht voor de 1^e klas. Dus ik had een Bijbel in mijn kast. Ik ben op een goede dag gaan zitten en ben begonnen in Genesis. Nou goed, ik heb het scheppingsverhaal gelezen, en ik heb de zondeval gelezen en toen ging het over Abraham. E uh... (Liesbeth: toen zei je schoonmoeder...) En toen dacht ik 'nou, dit wordt wel heel geschiedkundig.' Toen ik had het er met haar (kijkt naar Liesbeth) over gehad. En ja, niet direct mijn schoonmoeder, maar jij zei via jou moeder van (stem verlaging) 'misschien moet je beginnen in de Evangelien.' Dus oke, ik begin bij het eerste evangelie, Johannes, Mattheus, Markus, ik weet het nog steeds niet. (Mattheüs). Ik begon in Mattheüs. En dan had ik vragen en die schreef ik dan op en dan die gaf ik aan mijn schoonmoeder. En die probeerde zo goed en kwaad als dat kon met behulp van 'Het Leven' te beantwoorden. Het leven, het boek, de studiebijbel daarvan zeg maar. En dan gaf ze mij weer een blaadje terug met de antwoorden/dingen, dingen die ze uit Het Leven had opgezocht. En dan kon ik weer verder lezen, begreep ik weer het één en ander. En uh.

Jij ging wat vragen opschrijven. Zij probeerde die weer naar jou te beantwoorden. En uh was dat voor jou op dat moment een, ja, wat vond je daar van?

Wat ik daarvan vond, weet ik veel.. Behulpzaam denk ik. Ja.

Hielp het jou verder in het begrijpen van de Bijbel?

Nou... dat weet niet per se. Maar het zijn gewoon de kri.. Het waren gewoon de kritische punten van ja waarom moet het dan op die manier? Bijvoorbeeld uh, ja, het werd ook als ik met een ongelovig iemand praat, dan heb ik het idee dat ik dat en dat wil vertellen, dat zijn de hoofdpunten van mijn verhaal. Maar dan krijg je vragen over de bijzaken waarom zit dat dan zo en dat dan zo? En dan denk je van 'ja, maar daar gaat het helemaal niet over.' Nou, met dat soort vragen had ik toen ook. En heel concreet weet ik daar nu even geen voorbeelden van. Maar het zijn wel de vragen waar ik toen mee zat. En als je die vragen niet goed kan beantwoorden, dan wordt het wel heel onplausibel om de rest ook als koek te slikken. Want heel eerlijk gezegd, ja iemand die naar de aarde toe komt en dan vrolijk daar rond leeft en dan op een gegeven moment 12 man om zich heen verzamelt en dan op een goede dag zegt van jongens ik moet naar Jeruzalem, want daar moet ik dood. Dat klinkt natuurlijk totaal, volstrekt van het potje getikt, iedereen in de oren. Het is een bizar verhaal. En gelukkig dat zegt de Bijbel ook, dat het een bizar verhaal is. Maar het is wel datgene wat waar is, maar op een gegeven moment, dat stukje dat Jezus aan het kruis moest gaan en dat Jezus dat wist en dat voorspelde. Dat is zo onvatbaar, dat ik daar amper mee uit de voeten kon. Dat ik me over dingen ging, uh, dingen af ging vragen zoals 'Jezus genas iemand op zondag, de sabbat, waarom mocht dat niet? Waarom werden de farizeeën daar zo boos om? Of waarom uh mochten de leerlingen van Jezus graan plukken op de sabbat. Dat soort dingen. Uh, wat nog meer? Na ja, dat schoot me even te binnen aan voorbeelden. Dan denk ik van ja, dat zijn dingen die voor het grote verhaal van het evangelie niet belangrijk zijn, maar het zijn wel, het evangelie zelf is zo moeilijk te bevatten uiteindelijk, dat je als iemand die geen achtergrond heeft op de bijzaken gaat concentreren.

En was je je op dat moment ook van bewust dat je?

Nee, ik vond dat heel belangrijke vragen. Ik vond het heel belangrijk.

Want waarom vond je het belangrijk?

Weet ik niet. Weet ik niet. Gewoon om een plausibel te zijn, ik had zoiets van ja, voordat ik dit aanneem, moet de Bijbel kloppen, dus moet er overal een verklaring voor zijn.

Het moet te begrijpen..

Het moet totaal compleet waar zijn. Zo'n idee had ik. Ondertussen heb ik geleerd dat er zoveel in staat dat je niet alles kan weten. En niet weet dat alles helemaal in elkaar gaat passen. En waarschijnlijk past alles wel in elkaar, maar dat je er wel over na moet denken. Dus dat uh Jezus iemand geneest op de Sabbat, dat vind ik nou niet meer zo belangrijk dat het op Sabbat was. Want dat soort dingen gebeuren, ik werk in het ziekenhuis ook op de Sabbat. Lekker belangrijk. En Jezus is Heer een meester. Hij is heer en meester over de Sabbat, dus hij mag ook zelf bepalen wat hij op Sabbat doet. Zo kan ik er nu over denken.

En wanneer kwam dat op?

Ik denk sinds het moment dat ik meer ben gaan beseffen zeg maar over wie Jezus was en waarom hij hier op aarde was en waarom hij aan het kruis moest zeg maar. Wat het voor ons betekent. Waarom hij eigenlijk onze plaatsvervanger is. Zeg maar ons ultieme offerlam waardoor wij bij hem kunnen komen. Op dat moment dat je de hoofdboodschap, de hoofdboodschap van het evangelie dat ik dat ben gaan begrijpen denk ik dat ik zeg maar de bijzaken die wel belangrijk zijn om er dingen van te leren, die wel minder belangrijk vond, voor het idee van mijn geloof.

En wat was er voor nodig om dat te gaan begrijpen?

Meer begrip van, ik denk meer begrip van waarom Jezus er was.

Begrip waarom Jezus er was. Wat bedoel je daar mee?

Waarom Jezus op aard is gekomen. Waarom God zijn zoon gezonden heeft. Het besef, dus dat wij, meer het besef dat wij zondig mensen zijn en niet zo bij God kunnen komen, zomaar. Dus op het moment, op het moment, ja ik denk dat ik een beetje lastig, ik ben toch goed, ik doe toch goed, waarom uh is Jezus voor mij gestorven? Zeg maar als je dat niet vat, dan gaan de bijzaken belangrijker worden. De hoofdzaak is dan minder belangrijk. Maar als je zelf ziet dat de hoofdzaak belangrijker is, omdat je aan jezelf ziet van ja maar ik kan dit niet, goed leven hier op aarde, ik ben niet een waardig mens. Dan wordt de hoofdzaak dat Jezus hier is gekomen belangrijker en de bijzaak minder belangrijk, dus ga je er minder op concentreren. Snap je het een beetje?

Ja. En maar en en zeg maar die hoofdzaak die je op een gegeven moment doorhad. Je stelde uh Bijbel lezen was daar een belangrijke rol in. Ook de vragen die je kon stellen aan je schoonmoeder. Zijn er nog meer dingen geweest die daarin een belangrijke rol hebben gespeeld?

Ik denk uiteindelijk ook dat het verdere besef wel geland is op de club waar we het wonder van het kruis besproken hebben. Dat laat heel veel zien waarom Jezus gekomen is en wat het voor ons nu betekent, waarom hij heeft moeten lijden voor ons.

Want toen je dat bij de club voor het eerst, nou niet voor het eerst misschien, maar wel ging begrijpen. Wat deed dat toen met je?

... Dat is een vrouwenvraag Michel. Een vrouwenvraag. Ik weet niet of ik die kan beantwoorden. Ik weet het niet.

Was het voor je zelf zoiets van 'hee, hier moet ik wat mee?' Of was het zo van er zijn wel dingen duidelijk geworden?

Nou, in de zin van 'oke, dat is het dus'. Het besef groeit langzaam in me. Ik kan met recht zeggen dat ik niet van het een op het andere moment bekeerd. Dat is langzaam gegroeid. Oke, op een gegeven moment, dat groeit langzaam als een kiem, heel de Bijbel spreekt daarover hoe het kan groeien in je. Niet dat andere mensen die in 1 klap bekeren dat dat niet waar is. Maar, bij mij ontkiemt dat heel langzaam. En op een gegeven moment had ik ook het besef van joh eigenlijk ben je er zoveel mee bezig, dus je eigenlijk wel kan zeggen dat je in God gelooft en dat je in Jezus gelooft. Dus ik kwam erachter oke ik geloof. Indien je gelooft, laat je dopen. Sta op en laat je dopen. Dus dat zeg maar toen kwam dat geëttter zeg maar. Dan moet ik daar wat mee. En op dat maar even terug te koppelen op de avond van profetie dan duurt dat vraagstuk van dopen speelde toen dat ook al heel erg lang, minstens een jaar speelde dat van zou ik me nou niet eigenlijk moeten laten dopen? Op die avond van profetie dacht ik van oke, dan moet dat dus. Maar dus, daarvoor een jaar had het misschien 2 jaar daarvoor, ik weet het echt niet zo goed, waren we al, was het al op het moment dat het besef, had ik het besef al van je gelooft echt wel, alleen je moet ja je moet gewoon veel meer bijleren zeg maar. Ik bedoel ik leer nu nog steeds dingen over plaatsvervangende van Jezus richting ons, over genezing wat dat betekent voor ons. Je bent niet uitgeleerd, maar de basis ligt er wel zeg maar. En nu ik de basis beseft hebt, ja.

Uh.. OP een gegeven moment zei je ook, in het begin, van het godsbesef en je had op een gegeven moment een relatie met Susanne. En op een gegeven moment vond je het christelijk geloof interessant.

Nou nee. Enerzijds vond ik het interessant dat Liesbeth zo vol nou ja vol discipline en overtuiging, ik weet niet of ik dat kan zeggen, maar, naar een kerk toe ging twee maar daags per zondag. En een kerk waar ik niets van begreep. Dat intrigeert zeg maar. Ik bedoel.

Op wat voor manier intrigeerde dat?

Nou ja, ik merk nu ook in mijn in mijn contact naar patiënten dat ik graag wil weten waarom mensen dingen doen. Dus ik wou ook weten waarom Liesbeth dingen dat deed. Nou ja, er was maar 1 manier om daar achter te komen. Het boek te lezen wat Liesbeth ook leest.

Liesbeth: je ging ook echt al, ik denk al na een paar weken mee naar de kerk.

Piet: ja, hadden een groep, twee maanden verkering, en toen kwamen we terug uit uh van vakantie. Toen zagen, toen kwamen we zaterdagnacht terug en zondag zou ik naar jou toe gaan. Ja toen mocht dat alleen als ik naar de kerk ging. Nou dan ga ik toch naar de kerk, lekker belangrijk. Ik snapte er geen bal van, maar dan ga ik toch mee naar de kerk. In ieder geval, enerzijds dus dat ik wil weten wat haar bewoog en anderzijds toch wel interessant. Maar ik heb dat niet gehad met de Koran ofzo, dan denk ik, die hebben mijn ouders ook in huis en had ik ook kunnen pakken om te lezen, maar daar had ik totaal niets mee.

En wat maakte dan dat je daar niets mee had.

Ik denk het begin, dat het toch had met, ik had toch op een katholieke basisschool gezeten. Dus je bent toch iets bezig met kerst en met Pasen. Naja, met katholiek is het meer Palmpasen, dan met Pasen. Maar je bent in ieder geval bezig met de geloofsfeesten. Dus het eerste wat je dan doet is het geloof pakken, of het boek pakken dat toch een beetje een basis heeft al.

Een basis in je eigen leven.

Ja. Verder dan het kerstverhaal kwam het niet hoor. Ik wist het niet goed uit te leggen. En wat er met Pasen gebeurd was wist ik op mijn 15^e ook niet echt precies.

Maar het christelijk geloof stond daarin dicht bij je dan andere.

Precies. Het was dicht bij, omdat het ergens een fundament had in me. Het was al eerder als het ware gezaaid.

En vanaf welk moment zie je dat dan, dat dat gezaaid is.

Ja, in mijn basis periode denk ik. Of gewoon het feit dat mijn moeder dus katholiek is, en het wel altijd heeft over God, over een god. Dat iedereen naar God toe gaat en dat iedereen met God mag praten en weet ik het allemaal. Dus ja. En dat er een God is uit de Bijbel en een God is die ook Jezus heet. Dus dat is een beetje mijn opvoeding geweest. Maar vooral de opvoeding van ja maar wat moeten we er mee, want gelovigen zijn vooral ook rare mensen, enge mensen. Want de burens die gelovig waren, christelijk waren, en die hadden het niet zo breed. En dan ging mijn moeder, dacht ze 'ooh wat een goed idee, ik ga boodschappen voor het hele gezin halen, anders hebben ze niet te eten'. Nou, daar heeft mijn moeder het nog steeds af en toe over. In plaats dat mijn moeder bedankt wordt door die burens, zegt die buurman 'oh heer, dank u wel dat we deze week weer te eten hebben.' Dus me moeder die loopt weer naar huis toe. Trekt de deur dicht, gaat eten koken, en zegt (stem verheffend) 'wel verdraait, die stomme klote burens, ik koop voor zoveel euro geld aan geld boodschappen voor ze. Ik krijg niet eens een bedankje. Nee, in plaats daarvan krijgt alleen maar die

PIEPHeer van ze daarvoor bedankt. Stelletje hypocriete eikels.’ Dus dat was ook mij met de paplepel ingegoten. Een soort antipathie tegen iedereen die naar de kerk toeging.

Dus ergens wel het besef van er is een God

‘er is een God’, maar die christenen zijn rare mensen. Dat was ook zeg maar mijn insteek. Dus daar daarom ook dat ik dat ik tegen dopen opzag, want ja dan moest ik richting mijn ouders uitkomen van ja ik ben ook christen, dus ik ben een van die rare mensen ook voor jullie uiteindelijk. Dus uh ja dat was wel ingewikkeld.

Maar je krijgt op een gegeven moment een relatie met Liesbeth, een christen.

Ja, dat vonden ze ook lastig.

Ja. En jij? Hoe hoe, wat vond jij daarvan?

Ik stond er niet zo bij stil eigenlijk. Nee, het was een leuk meisje. Ohja, zeg gaat naar de kerk. Oh ja, ze is een leuk meisje. Ik bedoel hoe denk jij als je verliefd ben. Dan ga je niet denken dat ze naar de kerk toe gaat, dan zie je gewoon een leuk meisje. Dus dat is mijn redding geweest denk ik.

En welke rol heeft Liesbeth daarin gespeeld, in het hele proces van tot geloof komen?

Ja, we hebben het er niet heel veel over gehad. Ze heeft nooit lopen pushen ofzo. Het was alleen zo van ja ik ga naar catechisatie vrijdagavond, je mag wel komen eten, maar dan ben je wel alleen. Dan blijf je bij mijn broertjes, of je gaat mee. Nou, de eerste paar keer heb ik het vol gehouden om bij haar broertjes te blijven, maar dan denk ik nou oke ik ga wel een keer mee. En het was nog best interessant. Die dominee kon vrolijk ouwehoeren. Die had een monoloog van hier tot Tokio, die kon niet met tieners omgaan, maar die heeft een monoloog van hier tot Tokio.

Liesbeth: je hebt er wel veel kennis opgedaan.

Piet: ik weet niet of het bij hem is, maar goed.

Maar dat moment he. Dus die dominee had een mooi verhaal, maar het deed niet zoveel met je?

Nee, het was kennis. Het was kennis. Net zo goed als dat ik kennis over de Islam tot mij kan nemen, was het bij de dominee alsof ik heel veel kennis over het christendom tot me nam. Het deed me niets. Zoals ik al zei, voor mijn geloofsleven heeft die man weinig betekend. In de catechisatie en in de zondagse dienst. Hij heeft veel kennis overgebracht, maar hoe je nou een persoonlijke relatie met de Heer opbouwt, met Jezus opbouwt, dat denk ik niet. Dat denk ik dat ik van Jelke geleerd hebt. Ik denk, ik weet niet of hij dat überhaupt zelf wel heeft.

Uh je had het ook op een gegeven moment over heel wat clubs en catechisatie. Kan je nog wat meer vertellen over welke clubs je bent geweest en welke club eerst en welke later.

Er was... In Ter Aar hebben we catechisatie bij de Nederlands Hervormde Kerk hadden we een club bij de NHK. En in Zevenhoven hadden we ook nog een club eens in de maand eens in de twee maanden. Dat zijn. Die liepen langs elkaar, door elkaar heen. Catechisatie was 1 keer in de week, club was 1 keer in de 2 weken in de NHK. En in Zevenhoven was de kerkelijke club eens in de maand, eens in de twee maanden. Daar zijn we allemaal wel heen geweest en dat was leuk en gezellig. Nog steeds kennis aan overgehouden en als je ze tegen komt nog even mee kan babbelen. Ik heb daar niet zo veel geleerd eigenlijk.

Het had geen rol voor je.

Nee, ik weet überhaupt niet. Bijbelstudie was heel kort. Ik kan me geen studie herinneren, echt niet.

Dat ging pas komen toen je echt de Bijbel ben gaan lezen.

Ja, eigen studie. En toen we van kerk geswitcht zijn en uiteindelijk bij Bap Noord terecht gekomen zijn en bij de andere club terecht gekomen zijn. Daar heb ik veel geleerd.

Maar kan je wat vertellen daarover. Wat heb je daar geleerd?

Daar hebben we dus in eerste instantie het wonder van het kruis helemaal de clubleiding uitlegt. Dus heel concreet wat betekent het nou dat Jezus voor ons gestorven is. Dus heel basis. Dus heel goed. En ja ook wel heel veel andere dingen. Over bidden en vasten hebben we het gehad bijvoorbeeld, over uh... nou ik kan nu niet alles meer herinneren, maar over ook losse onderwerpen. En we hebben het een hele poos over de Heilige Geest gehad. Dat was bijna een heel seizoen over de HG gehad. Over de ja oke, het eerste jaar was stap 1. Wat betekent Jezus voor ons en bouw een relatie met hem op. EN stap 2 oke, God heeft zijn HG gezonden, wat betekent dat dan voor ons? Dus, nou goed, toen der tijd ook een beetje de pinksterinvloeden gekregen van ja uh genezing. God zegt dat het kan. Dan gaan we er voor bidden jongens. Heel bizar. Hij had zelf ook het idee van ja hallo. Maar die man had zelf een uh scoliose en kyphose. Ik weet niet of je dat wat zegt. (nee) Een scoliose is een, als je ruggenwervel normaal gesproken zo staat (wijst aan). Is normaal is dan een S vorm die dan een beetje zo staat. En een kyphose is dat je een bochel hebt. Dus één te kort been dat veroorzaakt dus een scheve rug uiteindelijk. Kort in het Nederlands gezegd. Hij was op een genezingsconferentie en zei die kom, er zit hier iemand in de zaal en die heeft last van zijn rug. En die heeft een te kort been. Ja, die man zat achter in de zaal. Ik heb dit van horen en zeggen. En zijn vrouw 'dat ben jij, dat ben jij.' Dus hij naar voren. Daar gingen ze voor hem bidden. Zijn ene voet was echt een centimeter te kort, zijn been. Ze ene been is een centimeter aangegroeid. Hij heeft het nagemeten zelf. Zijn rug staat weer recht, hij heeft geen last van rugklachten meer. Dat is bizar. Maar dat is dus gewoon ook weer een stukje van ja.

Liesbeth: dat heeft hij op ons weten over te brengen.

Piet: dat hij overbrengt van oke, God, je hebt wel een relatie met God, maar God is ook heel concreet hier in deze wereld heel aanwezig met zijn kracht. En zijn kracht, dan wel zijn HG, heeft hij ons gegeven, die HG is woont in ons. Wij zijn een tempel van de HG. De HG is de kracht die Jezus uit de dood heeft opgewekt. Die kracht die levende kracht, die HG, die opwekkingskracht is in jou. Die heeft God aan jou gegeven. Wat betekent dat dan voor ons? De gaven van de Geest. Profetie, uh, de vrucht natuurlijk: liefde, blijdschap, vrede, goedheid. (zingt kinderliedje: liefde blijdschap, vrede). Goedheid en ook trouw. Maar de gaven van de Geest: groot geloof, leraarschap, discipelschap, wat was het nog meer? Genezing, profetie. Leiderschap. Nou goed, die dingen. Wat betekent dat dan voor ons? Dat zijn ook gaven waar we ons naar uit mogen strekken uiteindelijk. Dus oke, we gaan bidden voor genezing. Nou, dat hebben we ook meegemaakt op club zeg maar.

Dat er gebeden werd voor genezing?

En dat er genezen werd, ter plekken.

Wat vond je daarvan?

Bizar. Ja, dan, op dat moment dacht ik pas echt 'dit is bizar'. Zeg maar. Op de een of andere manier als zoete koek, het ging er in als zoete koek dat Jezus aan het kruis gestorven was zeg maar. Dat was nog van oke, dat zit hier (wijst naar hoofd). Dat is nog steeds zo van oke, dat wil ik, dat geloof ik. Maar nog steeds nog niet verbonden. En op een gegeven moment kwam er echt van: wauw, dus en God is er. En dat wist ik stiekem al. Maar nu weet ik wie God is, dat heb ik ontdek in mijn christen wordt periode. En wat het voor mij betekent. En nou leer ik wat God doet. Wauw, bizar.

Was je voor jezelf toen al tot geloof gekomen?

Ja, toen was ik ook al gedoopt uiteindelijk. Mijn doop is daarvoor geweest en mijn bekering is 1 of 2 jaar daarvoor geweest. Ik ben in 2008 gedoopt. Of was het 2007? 2008. In 2008 ben ik gedoopt. En in 2006 ben ik tot geloof gekomen.

Maar dat soort momenten van genezingen enzo. Hebben die ook bepaalde. Volgens mij vertelde je ook over je broer Jelle.

Toen toen geloofde ik nog niet echt.

Toen geloofde je nog niet echt. Hebben dat soort momenten, welke rol heeft dat gespeeld?

Nou, ik vertel vaak dat verhaal als eerste aanzetje dat mijn broer stopte met snurken. Ja, dat klinkt heel knullig, want ja iemand kan ook zo maar ineens stoppen met snurken. Maar voor mij, denk ik gewoon van ja op een vaag moment gebeurt dat opeens. En op de rest van de avond snurkt een snurkt niet meer voor de rest van de nacht. Dat vind ik bijzonder. Dat vond ik al bijzonder, dus het was nog een soort van 'ja, nou, he, fijn.'

En wat voor een rol hebben heeft zo'n moment gespeeld? In de rest van het hele proces?

Nou, ik weet niet of het snurken van mijn broertje een bijzondere rol heeft gespeeld, het is meer een leuke anekdote zeg maar. Maar het het verhaal zeg maar van wat er gebeurt is met de clubleider en wat hij op ons overgedragen heeft is wel iets waar ik op terug grijp op mindere momenten. Van uh genezing is dat überhaupt mogelijk? Ja dat is mogelijk. Kijk nou naar Klaas. Die is, die heeft gewoon zijn benen aangegroeid. Dat is gewoon niet menselijkerwijs mogelijk.

Terwijl je dat wel heel graag wilde begrijpen. Je wilt wel dingen heel graag begrijpen en verklaren.

Ja, en op een gegeven moment kwam ik op een punt dat ik het los moest laten. En dat is wel een van mijn zwakke punten, loslaten. Ik wil alles onder controle hebben. Ik ben een beetje perfectionistisch ingesteld, een controlfreak. Dus alles zelf in de hand houden, maar ik moet en moest en moest en nog steeds leren dat God de dagen en alles in de hand heeft. Dus ook het feit waarom iets wel of niet gebeurt kan ik niet helemaal vatten, maar het gebeurt. Dus ik ben ik 1 weet dat God bestaat en ervaar zijn goedheid en zijn liefde, ik zie dat Hij werkt, ik zie dat Hij geneest en nee ik vat het niet. Maar God is zo oneindig veel groter dan ik kan bevatten, ik hoef het niet te vatten, maar hij is er wel, en Hij werkt er, Hij werkt met mij. Hij werkt, dat is 1. En daardoor kan ik bijvoorbeeld, niet dat dat een hoofdpunt in mijn leven is, genezing komen. Ook als ik dat uitleg aan medestudenten, die vatten dat niet. Ik zeg, het is ook niet te vatten, maar het gebeurt. En medicerwijs, wetenschappelijkerwijs, ik bedoel, ja het is als medicistudenten, als medicus, wil je het graag vatten, wat is er gebeurd? Dan kan ik het niet vatten. Maar ik moet het loslaten want God is wat dat betreft niet te vatten, maar het gebeurt wel. En ik kan het aan seculiere, uh bovennatuurlijke kracht toeschrijven, ik kan het God toeschrijven. Dus ik weet wel wat er gebeurt en dat God dat heeft gedaan. Ik geloof in wonderen, dat God almachtig is en dat Hij kan genezen. En hoe hij dat doet, zal mij een worst zijn, ik hoef dat niet te vatten, het gebeurt. Dat is een stuk loslaten geweest, maar het gebeurt wel. Ja. Ik heb daar in

het begin ook mee gezeten, van uh, bijvoorbeeld in een heel gesprek over bidden en vasten, waar we het op een bepaalde avond over hadden. Dan zeg ik ja maar, ik ben medisch ingesteld he, je moet gewoon eten, anders heb je tekort. Je moet gewoon drinken, anders droog je uit. Toen zeiden hij zo van, ja oke, medisch gezien, menselijkerwijs gezien heb je gelijk, maar God is machtig, dus geloof je niet dat God je er niet doorheen helpt als je gaat bidden en vasten en je toewijdt aan hem? Uh ja dat geloof ik dan eigenlijk ook wel. Ja, dat is wel moeilijk, maar het is wel zo. Of uh.

Uh hier onderbreek ik je even. Uh, vanwege de tijd ook een beetje. Uh, even 1 vraag nog over over dit stuk zeg maar, van hoe je tot geloof bent gekomen. Je hebt heel veel dingen verteld. Die een rol hebben gespeeld. En uh als je nou allemaal op een rij zet en misschien iets anders nog, welke factor, dus bijvoorbeeld personen, situatie of een gebeurtenis is voor jou het belangrijkste geweest in hoe jij tot geloof bent gekomen?

Ik denk dat Klaas mijn clubleider een hele belangrijke rol heeft gespeeld. Onze clubleider. Ik denk ja, gezin in het algemeen. Omdat dat toch gewoon een voorbeeldfunctie is zegmaar. Een voorbeeldfunctie in de zin van ja uh zo kan een christelijk gezin eruit zien. Dat kende ik niet, dat wist ik niet. En Liesbeth zelf.

En uh dus Klaas zei je. Dat was de clubleider. Die vertelde het wonder van het kruis enzo. (ja, ja, ja). En bedoel je dan dat vooral dat soort momenten dat hij die kennis overbracht, dat dat een heel belangrijk moment was?

Ja, behalve de kennis over het over God overbracht, ook de passie over God zegmaar. Je kan 1 ding overdragen, alleen kennis, maar hij bracht het op zo'n manier, op een enthousiaste manier, dat hij ook zegmaar aanstekelijk was. In die zin is hij daarin wel een voorbeeld. En achteraf nu we niet op club zitten en vriendschappelijk met die mensen omgaan, hoor je ook dat zij ook in die periode niet altijd makkelijk hebben gehad, maar hij heeft dat niet laten merken aan ons.

Die passie heeft hij weten over te brengen. (Ja) Dus dat was iets belangrijk om te zien, dat hij er echt voor ging. (Ja precies) Dat het echt van betekenis was misschien wel.

Ja, ja. Ik bedoel je kan wel wat vertellen over dat het zo leuk is, maar als je er zo zit met een gezicht als een boer met kiespijn (trekt zo'n gezicht), dan houdt het op.

Liesbeth: hij leefde het voor.

Piet: voorleven ja.

He en uh het gezin van Liesbeth zei je. Je vertelde natuurlijk over haar moeder die jou hielp ook met het begrijpen van de Bijbel, antwoord gaf op jou vragen. Bedoel je dat daar mee. Of bedoel je er meer mee.

Deels, maar niet alles. Dus gewoon meer ja het huisgezin daar was zo anders dan waar ik vandaan kwam. Dat is ook een voorbeeld op zich. Niet dat mijn ouders rare of slechte mensen zijn. Het zijn hele lieve mensen. Maar het was gewoon anders. En mijn ouders allebei hebben niet het fundament van het geloof waar ze het leven op baseren en nu als ik daar nu op terugkijk, dan zie ik wel dat het gewoon, dat het wel gewoon een gezin kentekent als je daar je leven op baseert. Heel simpel, mijn ouders zijn materialistisch, heel erg materialistisch. Dat heb ik ook wel een beetje meegekregen, maar het is en het geven aan goede doelen doen ze bijvoorbeeld amper. Nou dat soort en vrijgevig zijn ze ook niet heel erg. En dat soort dingen, christelijke waarde en eigenschappen zitten er wat minder in. EN die herken ik in mijn schoonfamilie heel erg terug. En dat is wel iets om te zien, dat ja onbewust raakt het je toch denk ik. Raken, ervaar je dat toch.

De manier hoe zij hun gezin inrichten.

Ja, niet dat hun gezin perfect is. Integendeel, maar het is gewoon anders. Wel, het is wel bepalend.

En als laatste van de drie noemde je Liesbeth.

Ja, zij is de aanstichter geweest. Ik bedoel als ik niet verkering had gehad met Liesbeth. Wat als het niet is natuurlijk een lastig verhaal. Maar dan was ik niet op dat moment tot geloof gekomen, dan was het anders gelopen. Dan had ik niet naar de kerk gegaan, misschien op een andere manier, dat weet je niet.

Zij zette je heel erg aan tot het christelijk geloof en de interesse in.

Ja, maar ik stond er wel open voor. En ik denk dat het wel belangrijk is dat je er open voor staat. Als je er niet open voor staat, dan komt het ook niet.

Vanaf welk moment ben je er voor je gevoel voor open gaan staan? Is dat altijd al zo geweest of is dat?

Ja, ik denk altijd al zo. IN feite het godsbesef, er is een god. Dan moet je daar ook invulling aan geven.

Dus zeg maar jou godsbesef in het begin van er is een god heeft je geholpen om er open voor te staan. En vervolgens krijg je een christelijke vriendin die naar de kerk gaat.

Dan krijg je iemand om er invulling aan te geven.

En dan je raakt geïnteresseerd in het christelijk geloof. Je bent Bijbel gaan lezen. Dat deed wat met je. Je hebt vragen daarover gesteld, antwoord op gekregen. Clubs gezocht. En je leerde steeds meer over wie God is en naarmate je meer leerde ging je ook meer beseffen wie God is.

Ja, mooie samenvatting.

He en nog eventjes. Je hebt echt heel veel verteld, heel veel verschillende onderwerpen. Echt super gaaf om te horen. Wij hebben dus ook wat onderwerpen.

Oh nee, daar komen de kaarten op tafel. (lach)

Dan komen de kaarten eraan. Dan mag je kijken of er iets bij zit en het kan zijn dat er niets bij zit dat is helemaal niet erg. Maar het kan zijn dat er iets bij zit waarvan je zegt dat heeft wel een belangrijke rol gespeeld in hoe ik tot geloof ben gekomen, maar heb ik nog niet verteld. Of daar heb ik al wel wat over verteld, maar wil ik nog meer over vertellen. De eerste is in het contact komen met het christelijk geloof. Dat is bijvoorbeeld in het contact met christenen, met kerken of evenementen. Bepaalde heftige gebeurtenissen in je leven. Dat kan te maken hebben met gepest zijn, overlijden, misbruik. School of opleiding. Omgang met mensen. Dus vriendschappen die je hebt gehad, kennissen, vriendengroepen. Internet. Je omgeving, wijk, dorp, stad. Hobby's. Religieuze ervaringen, dus dat kan ervaring zijn met met christendom of dat kan ook zijn met hele andere godsdiensten. Levensovertuigingen, wat jouw geloof in de loop der jaren is geweest. Iets anders, je eigen inbreng. Of het gezin: ouders, familieleden, opvoeding.

Ik heb al heel veel verteld van die dingen.

Je hebt heel veel verteld. Klopt, er is zit heel veel overlap. Maar zit er nog iets bij? School/opleiding?

Dat heeft me wel. Geneeskunde, dan ben je natuurlijk heel erg bezig met schepping. Uh je wordt gewoon, het onderwijs is: we zijn uit de apen ontstaan. Evolutietheorie enzo. Nou dat heeft mij wel kritisch gemaakt 1 richting evolutietheorie maar 2 ook richting het scheppingsverhaal. En het heeft me ook wel, met mijn vrienden op college in gesprek gebracht en goede lange gesprekken gehad over het feit waarom ik de evolutietheorie niet aan wil nemen. Ten eerste omdat ik denk vind dat daar gewoon op wetenschappelijke onderbouwing teveel gaten in zitten. Ik zeg altijd als Darwin bijvoorbeeld nu zijn hypothese zou publiceren zou het niet aangenomen worden, want iedereen die een beetje wetenschappelijk kritisch onderlegt is die veegt het zo van tafel. Er zijn teveel rare drogredenen zitten er in. Dus dan zeg ik ook wel eens van ja als het nu gepubliceerd zou worden is het niets. Maar als je dan vraagt van ja, ik had het er laatst nog met 1 van de artsen over in het ziekenhuis. Van geloof je in het scheppingsverhaal? Ik ben in eerste instantie geneigd om te zeggen ja, want ik geloof dat God almachtig is. Dus als God het op die manier gedaan heeft, waarom niet? Waarom zou het niet kunnen? Maar aan de andere kant ben ik ook zo reëel om in te zien om te zeggen van ja Genesis is niet bedoeld als geschiedkundig boek. Het is een verhalend boek, het is meer een boek om de verhalen over te brengen. Dus ja, in het kader van, het is niet een boek van stap 1, van stap naar stap 2 en van stap naar stap 3. Het lijkt wel zo, omdat God op dag 1 bedacht, dag 2 bedacht en dag 3 bedacht. Maar ik zeg de bottomline is God heeft de wereld geschapen voor mij. En of het nou linksom of rechtsom is, dat vind ik de Bijbel niet heel duidelijk leren, want het is gewoon geen geschiedkundig leerboek. Maar het is wel duidelijk dat God de wereld geschapen heeft, en niet per toeval is. Dus dat heeft me wel kritisch gemaakt denk ik.

En dat was nog, was dat dan nadat je tot geloof was gekomen of?

Het was al nadat ik tot geloof gekomen.

Ja, dus je was tot geloof gekomen en je startte studie geneeskunde en dan wordt je daarmee geconfronteerd. En dan moet je daar ook antwoord op, nou ten minste je weg in te gaan van wat doe je daarmee.

Ja, precies. Ook die vrienden vragen van ja, wat vindt jij daarvan? Dat is wel grappig als je toch op de universiteit zit met allemaal seculiere vrienden, want ik heb op de universiteit geen christelijke vrienden. De ene kant lastig, de andere kant ook wel een uitdaging.

He en uh is er nog een kaartje waarvan je zegt nou dat heeft een belangrijke rol gespeeld in hoe ik tot geloof ben gekomen.

Ik houd van muziek. Piano.

Dus hobby's.

Ik ben uh heel vroeg rondom mijn bekering gelijk ook een poos bij Liesbeth in de kerk praise-avonden georganiseerd, gelijk daar in de band geschoven.

Wat deed de muziek met je?

Weet niet, muziek is voor mij een manier. Mannen zijn moeilijk om over hun emoties te praten, om daarbij te komen. Muziek is voor mij een manier om tot mijn emoties te komen en daar uiting aan te geven. Dus wat het me doet, het brengt me op die manier bij God. OP die manier kan ik mijn gevoelens uiten. Door de muziek. Dat is voor mij belangrijk.

Mooi. Nog meer van de kaartjes?

Nee, dat was het.

Uh, nou dan heb ik nog een, hebben wij dus nog een zeg maar een definitie van het christelijk geloof, heel basic. Dat doen we om te komen, wat als je al die 20 mensen het voorgelegd hebt, zijn ze het er allemaal mee eens. Om het een beetje meetbaar te maken. Wat vinden ze er van. De definitie is als volgt, ik zal hem twee keer voorlezen. Dus het christelijk geloof is de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Dus nog een keer. De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen.

Amen.

Ja, wat vind je ervan?

Daar stem ik mee in. Dat is ten diepste het christelijke geloof en al het andere is randzaak. Ik bedoel of je je nou op jonge leeftijd of oude leeftijd doopt, ja, lekker belangrijk. Als je maar 1 gelooft dat Jezus God is, gelooft dat Hij voor je zonde gestorven is en wel achter Hem aangaat. Dat zijn ook mijn drie doopvragen min of meer geweest.

Achter hem aan gaat, wat bedoel je daarmee?

Nou ja goed, als je je tot Jezus bekeert, maar je niet bekeert van je leven, als je Jezus aanneemt als je redder en Heer, maar niet je zondige praktijken probeert te beteren, ik bedoel we blijven zondig, maar als je iets weet wat niet goed is, dan moet je het denk ik stoppen als God dat van je vraagt. Als je dat niet doet, in hoeverre ben je dan eigenlijk wel bekeerd? Want als je je bekeert zeg je eigenlijk van ja Jezus ik ga voor U, ik hoor bij U, ik wil bij U horen, ik wil U beter leren kennen, ik wil van U houden. Ik houd van U. Als je van iemand houd doe je dingen voor die persoon die die graag wilt. Dus breek je met zonden, tenminste je bekeert je daarvan. Anders houd het ook weer van God af. Want die zonden trekken je weer bij God vandaan. Dus ik denk dat het belangrijk is om dat ook te doen.

En op welke manier heeft dat voor jou gegolden?

Lastige vraag, nog een keer, wat bedoel je precies.

Je zegt van een soort verandering, omkeer. En je bent op een gegeven moment tot geloof gekomen. Welke rol heeft dat voor jou, is dat voor jou geweest? Van het moment dat je tot geloof gekomen ben tot nu. Zie je daar voor jezelf ook dat wat je net beschrijft?

Nou ja, stap 1 geloof dat Jezus God is, dat is dus denk ik ja. Stap 2 is dat Hij voor je zonden aan het kruis gestorven, dat besef moet dus groeien. Stap 3 is bekeer je van je zonden, daar komt het uiteindelijk op neer. Of ga achter Hem aan, doe dingen voor Hem. Ja, bekeer je van zonden vind ik lastig, want ik was een beetje hoogmoedig van wat doe ik nou verkeerd? Nou dat is wel een zondige houding, dat probeer ik, dat leer ik af, dat probeer ik af te leren. Maar heel duidelijk van één op de andere dag daar moet ik mee stoppen, dat is lastig. Uh, maar wel invulling geven aan wat is een christelijke levensstijl. En dat is wel wat er denk ik ook bij hoort. Ik bedoel als je zegt ik geloof in Christus, maar je hebt geen christelijke levensstijl, wat is het dan waard?

En merk je dan voor jezelf daarin verandering van dat je die christelijke levensstijl ben gaan invullen of daarover na gaan denken?

Nou, er is 1 mooi moment. Ik zelf heb het zelf niet zo herkend, maar mijn vader zei op onze trouwdag met zijn speech zei hij ook heel eerlijk van 'ja, wij vonden het eng dat je naar de kerk heen ging, maar ik kan zien dat jij nu een veel mooier mens bent dan vijf jaar geleden.' Mijn atheïstische vader, die niets van het geloof moet hebben, die op het moment dat je over God praat zijn oren dicht stopt en het gesprek niet meer deelneemt. Die vader, die zegt dat ik door het geloof in Jezus anders ben geworden. En dat hij mij een mooier mens vindt, en dat vind ik prachtig. En zelf denk ik het zal wel, maar dat jij dat ziet vind ik mooi.

En welke rol hebben je ouders in dit hele proces gehad? Je vertelde natuurlijk al over je moeder die wel wat meegaf, maar je vader is atheïst.

Maar als het op de kerk aankomt, dat vindt mijn moeder ook helemaal niets. Wat hadden ze voor een rol? Mijn ouders hebben me altijd vrij gelaten. Maar, ze hebben wel hun mening, ze hebben hun mening niet onder stoelen of banken geschoven.

En wat bedoel je daarmee?

Dat ze heel duidelijk hebben laten merken dat ze het niets vonden. Ze hebben me het niet verboden, maar wel geprobeerd verbaal tegen te houden zegmaar. Ze zijn niet fysiek voor de deur gaan staan van je mag niet weg, maar ze hebben wel geprobeerd te ontmoedigen.

Op wat voor een manier deden ze dat?

Laten merken dat het belachelijk is dat je naar de kerk toe gaat. Heb je nu weer club? Moeten we nu weer op tijd eten, daar hebben we geen tijd voor, eet maar een boterham. Dat soort dingen. Een ontmoedigingsbeleid. Niks supporten als het om de kerk ging. Mag ik je auto lenen, nou me vader, toen we nog geen auto hadden, waarvoor is het? Oh, nee dan mag het niet. Dat soort dingen. Als het voor de kerk was mochten we opeens de auto niet lenen. Of als we naar een restaurant wilden gaan wel. Dat soort dingen. Dat soort zaken. De soepelheid richting de kerk was 0 komma 0. Maar ze hebben me wel vrij gelaten. Maar goed dan ben je een puber, dan denk je van fuck it. Ik doe lekker mijn eigen zin. Wat dat betreft heeft mijn puberteit me in de kerk gedreven ook.

Ja zeg maar je ouders die.

Maar als me ouders, die niet wilde dat ik naar de kerk ging, dan wilde ik wel naar de kerk.

Ja, dus het bracht je juist naar de kerk.

Ja.

Grappig.

De meeste christelijke tieners doen het andersom. Je moet naar de kerk, dus ik ga niet. (lach).

Grappig is dat ja, dat het voor jou op die manier heeft gegolden. Oke. Nou dat was het. Zijn er dingen die nog niet aan bod zijn gekomen die je wel wilt zeggen of andere dingen die je kwijt wilt.

Die vraag stel ik zelf altijd aan het eind van een gesprek met de patiënten. Dan geef ik aan dat en dat waren uw klachten, zijn er nog dingen die u wou vertellen? Die u op uw hart had, maar die ik niet gehoord heb, waarvan u wel denkt dat het belangrijk is? Die zijn er nu niet. Nu ook niet.

Nu ook niet? Dank je wel voor het interview.

3. Interview Tessa Schouten

Algemeen

- Veel soorten beelden in huis (ook soort rode boeddha achtige beelden)
- Ze komt een klein beetje onzeker over.
- Groot huis, moderne inrichting.
- Woont nog bij ouders.
- Veel schilderijen.
- Non-verbaal: soms een moeilijk gezicht bij ingewikkelde vragen.
- Behulpzaam: bracht mij met de auto naar het station.

Interview

Oké, nou allereerst dus van wie ben je. Kan je wat meer over jezelf vertellen?

Nou ik ben Tessa, Tessa Schouten. Ik ben 19 jaar en woon dus hier. En ik studeer onderwijsassistente. En ja, volgend jaar ga ik naar de christelijke hogeschool hoop ik. (lach)

In Ede dan ook?

Ja, in Ede.

Weet je al wat je daarna wilt gaan doen?

PABO.

Oké, dus je wilt echt met het onderwijs verder.

Ja, dat wil ik heel graag.

Dat is nu dan je laatste jaar en dan rond je dit af.

Ja, het is nu mijn laatste jaar ook. Dus.

En je woont hier al je leven lang.

Ik woon hier al mijn leven lang in Zevenaar.

En helemaal naar je zin?

Ik heb het inderdaad naar mijn zin ja. (lach).

Oké En uh heb je verder nog hobby's of iets?

Nou ik stijldans. Dat vind ik heel erg leuk. En ik teken heel graag. Pas heel graag op. En ja, zingen is ook één van mijn grootste hobby's. Ik zit ook in het combo van onze kerk.

Lekker creatief in ieder geval. Muziek tekenen enzo.

Ja inderdaad.

En uh.. Wat is voor jou belangrijk in het leven?

Geloof. Dat is sowieso belangrijk. En familie. En ja, vrienden zijn ook belangrijk.

Oké. Mooi. Uh... nou dan dus gaan we door naar uh de hoofdvraag die we hebben gemaakt. En de vraag die we je willen stellen is: denk welke factoren, denk aan personen, situaties en gebeurtenissen belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Je hebt al wat opgeschreven. Wil je dat met me delen?

Dat wil ik wel delen hoor, anders schrijf ik het niet op.

Oké, top! Vertel... Wat heb je opgeschreven?

Nou, als kind zat ik dus in een kinderkoor. En in dat kinderkoor zongen we altijd gelovige liederen. Het was een kerkkoortje van een katholieke kerk. Dat vond ik erg leuk. De liedjes onthoud ik ook altijd. Het was ook één van de dingen die bij mij speelden, toen was ik nog best wel jong. En nou ja uh... Ik was dus eigenlijk al altijd geïnteresseerd in het christelijk geloof, maar ik wist niet zo goed waar ik heen moest. De katholieke kerk deed me niet zoveel. En toen was ik 11 en toen stopte ik er mee. Maar toen ik 12 was ging mijn moeder naar de kerk en toen ben ik mee gegaan, dat was toen in een Zevenaar, de baptistengemeenten. En uh, ja dat vond ik toen heel erg interessant. Dus ik ben toen gebleven. En mijn moeder ging toen ook nog een tijdje mee. En uh naja toen ging die verhuizen naar Duiven en toen leerde ik Emma kennen, en dat is een beste vriendin van mij geworden. Die leerde ik kennen via het dansen. Dat is wel grappig. En zij heeft mij meegenomen naar de 10 choice. En daar leerde ik heel veel over het geloof. Daar heb ik ook de basisstappen leren kennen laat maar zeggen. Ik kon daar met vragen terecht, dat was heel belangrijk voor mij. (lach). En uh naja... Na de 10 choice ben ik naar, uh oh nee ik heb ook nog de kidsclub gedaan. En de kidsclub was bij ons in de kerk en dat deed ik eigenlijk best snel. En daar heb ik ook steeds dingen uitgezocht waardoor ik steeds dingen te weten kwam over het geloof.

En waar was dat?

Dat was in Duiven. Kidsclub was op de zondag gewoon 's ochtends. Ik deed dan groep 1 en 2. Eerst was het dat je eerst nog in de dienst zat en daarna de club. En later werd het van promiseland dus dan heb je een eigen aparte dienst met de kinderen. En uh naja dat was voor mij ook wel fijn, want ik wist niet zo super veel van het christelijk geloof. En daar leerde ik op een kinderlijke manier de Bijbel kennen. Uh ja... Emma had me dus meegenomen naar de 10 choice. Daar heb ik heel veel gesprekken mee gehad en gebeden. Ik heb toen ook een keer met haar gebeden en dat was toen ik 13 jaar was denk ik, toen had ik ruzie met een vriendin van mij en toen – na ja ik was toen best wel overstuur, het was tijdens een kerkdienst – en toen gingen we naar buiten. Het was aan het regenen en zo en toen gingen we bidden en toen werd het ineens windstil en de regen stopte ook en dat was mijn eerste aanvaring met God. Laat maar zeggen. En sindsdien geloof ik ook echt.

En wat vertel nog eens wat over die... je was buiten en het regende.

Ja, het regende en het waaide heel erg en toen gingen we bidden voor rust en toen werd het in 1 keer wind stil en toen merkte ik ook de aanwezigheid van God. Ja, dat was wel heel gaaf. (lach)

Ja gaaf. En was het dan dat je bad voor rust van wat je meemaakte of was het echt puur van God geef me een teken, stop de regen.

Nee, het was eigenlijk gewoon meer rust van wat ik meemaakte en van wat er allemaal gebeurde want ik.. ja toen die tijd vond ik dat best wel lastig. En toen kreeg ik dus een aanvaring met God en dat gaf mij ook rust.

Dus die regen die dan stopte was dan een teken van God die jou op dat moment rust wilde geven.

Ja, inderdaad. En toen we klaar waren met bidden begon het weer met regen en waaien en dat was echt heel erg mooi.

Echt het moment.

Ja, als ik eraan denk krijg ik er nog steeds kippenvel van. Dat was dus eigenlijk de belangrijkste, vind ik zelf. En uh ja... Op de 16+, dat is na de 10 choice. Ik heb ook 10 choice en 16+ jeugd heb ik naast elkaar staan. Daar hebben we nog meer diepgang gehad en nog meer de Bijbel in gedoken. En daar heb ik ook heel veel gesprekken gehad met andere tieners en andere jeugd en ook met de leiders. En toen in 2009 ben ik dan gedoopt en dat was al heel lang mee bezig, al heel lang, niet zo super lang, maar ik was er al lang mee bezig en ja en ja... wat moet ik er nog meer voor vertellen?

Dat was voor jou een belangrijk in ieder geval een belangrijk moment om over te leren.

Ja inderdaad. Dat wilde ik ook laten zien aan mijn familie, dat ik ook echt voor het geloof GA. Ja, dat was echt wel mooi.

Oké. Hee, en je vertelde in eerste instantie begin je bij het kinderkoor. Is het daar een beetje begonnen van hoe je tot geloof bent begonnen?

Ja, nou ja... het kinderkoor daar zong ik dan over God. En ik daar was ik ook heel erg geïnteresseerd in en onbewust bad ik ook wel. Maar voor de rest deed ik er nog niet echt wat mee. Ik was toen best jong en werd niet gelovig opgevoed. Ik wist eigenlijk niet wat ik er dan mee moest. (lach). Ik vond het gewoon leuk om te zingen, dat was het.

Maar je wist niet wat je ermee moest..

Ja, ik wist niet wat ik met... met wie ik het kon delen ofzo. Of hoe ik met het geloof verder moest of iets dergelijks. Naja toen ik op school, in de 1^e zat, was ik er al mee gestopt. En toen ging mijn moeder naar de kerk toen ik in de 2^e zat. En toen dacht ik van hee maar ik vind het wel altijd heel erg interessant. Dus toen ga ik wel mee.

Hee, en je moeder, ging die ineens naar de kerk...?

Voor mij was het wel ineens. Tenminste, ze is heel erg occult eigenlijk. Maar goed. Ze was zoekend enzo.

Zoekend. Bedoel je daar nog steeds mee of in die periode?

In die periode in ieder geval. En toen is ze via vrienden van haar bij de kerk gekomen. En toen ging ze daar in één keer heen. Ik weet ook niet precies waarom. Maar na een half jaar is zij weer weg gegaan. Maar naja.

En jou moeder vertelde op een gegeven moment van ik ga naar de kerk.

Ja, ze zei ineens van ik ga morgen naar de kerk. Toen zei ik oh mag ik mee (lach). Ja, ik weet ook niet meer waarom mijn moeder het in 1 keer zei. Maar ik zei oh mag ik mee? En ja toen ben ik meegegaan.

En toen, toen ging je naar de kerk. Wat vond je daarvan?

Ik vond het wel eng. Want het was best wel groot en andere muziek en anders dan ik gewend was bij de katholieke kerk. Maar ik voelde me wel heel erg welkom. Je ging daarna drinken met z'n allen, koffie drinken.

Dat maakte dat je welkom voelde.

Je, inderdaad. En ze staan daar ook om een handje te geven, welkom te heten en je krijgt een liturgie en daar staat dan duidelijk in hoe de dienst gaat.

En toen op een gegeven moment ging je ma niet meer mee, ze stopte toen...

Ja, me moeder ging na een half jaar weer weg. Ze heeft nog wel toen een keer Alpha gedaan.

Daarna nog of?

Nee, in de tussentijd heeft ze dat gedaan.

Maar voor haar was het geen reden om verder te gaan.

Nee ze kon niet alles accepteren. Ze vond het moeilijk om Jezus op de 1^e plek te zetten en familie op de 2^e plek. Daar kon ze niet bij. En omdat ze ook nog naast het geloof ook nog occult dingen had, dat werd niet geaccepteerd ofzo en toen ja is ze eigenlijk niet meer gekomen.

Wat vond je daar van?

Jammer. (lach). Ja, dat vind ik nog steeds maar goed.

Maar op dat moment was het niet voor jou een reden van mijn ma gaat niet, dus ik haak ook af.

Nee, ik weet niet hoe dat precies is gegaan, ik ben gewoon op de fiets ben ik gewoon gegaan. En eerst was het dat ze één zondag niet ging, en ik ging toen wel. En toen, ja was het steeds vaker dat ze niet ging. Maar ik had ook vrienden om me heen van de 10 choices en van de 16+.

Want de 10 choice is vanaf...? Toen je daar kwam?

Het is vanaf uh.. Ja, toen ik daar kwam, van 12/13 jaar is dat tot 16. En ja...

En die vrienden hielpen ja om te blijven komen.

Ja.

Want het was gezellig ofzo...

Ja dat ook. Het was gezellig. Ja, het was inderdaad gezellig en dat is het nog steeds.

Oké, je kent ze nog steeds?

Ja, ik zie ze nog steeds allemaal vrienden en vriendinnen. (lach)

Maar zeg maar die relatie die je met hen had, maakte dat je o.a. bleef komen. Uh... Zijn er nog meer dingen waarom je wel bleef gaan?

Uh ja... de diensten, ik vond de muziek vond ik heel erg mooi. En de kidsclub, dat deed ik toen ook, dus daarom bleef ik ook komen. Uh ja.

En wat voor muziek was het dan?

Opwekking.

Opwekking sprak je dus aan. Weet je nog wat van opwekking je aansprak?

Ik weet niet, de woorden ofzo. Ik weet het eigenlijk niet. En ja.

Het heeft iets in ieder geval.

Ja, het heeft iets inderdaad. (lach).

He en uh... je zei van.. nog terug naar het kinderkoor te gaan. Van onbewust bad je wel, was je aan het bidden. Is het altijd al zo geweest?

Of ik altijd al gebed heb? Ja, eigenlijk wel. Ik zat ook op een katholieke school. Basisschool. Maar daar deden ze niet zoveel mee hoor. Met kerst deden ze dan, lazen ze een stukje uit de Bijbel en gingen ze voor het eten bidden. En ja.. Ik weet het eigenlijk niet. Nou ik weet wel dat ik vanaf toen ik in het kerkkoor zat ik wel onbewust of bewust aan bidden was.

Hoe bedoel je bewust, onbewust?

Ja, ik weet niet. Soms heel soms deed ik het wel bewust, maar eigenlijk meer onbewust.

Maar bedoel je dan een standaardgebed dat je gewend bent om op te zeggen?

Nee, want ik werd ook gepest. Van dat ik op zo'n moment een gebed uitsprak. Waar ik toen eigenlijk helemaal niet aan dacht ofzo.

Je deed het gewoon.

Ja, ik deed het gewoon.

En uh.. Deed je dat dan bijvoorbeeld naar aanleiding dat je gepest werd. Merkte je dan dat het hielp om te bidden?

Ik had er toen nog niet zo'n erg in, dat het dan tot gebed kon komen. Ik werd wel steeds sterker. Maar (lach) toen had ik nog niet door dat het daar aan kon liggen laat maar zeggen.

Dus nu kijk je er meer op terug van oké dat ik toen gebeden had, maakt uiteindelijk dat ik er nu sterker door ben geworden.

Ja inderdaad.

Je vertelde dus ook dat je niet gelovig bent opgevoed. Maar je ging wel naar het kinderkoor en naar een katholieke school. Kan je nog wat meer vertellen over het niet gelovig opgevoed zijn. Hoe ging dat? Was dat heel bewust tegen het geloof in?

Nee, het was niet tegen het geloof in. Ze hebben wel... Mijn oma gelooft wel, dus heel af en toe gingen we naar de katholieke kerk. Maar mijn vader moet er niets van weten, dus die ging er ook niet verder op in ofzo. Maar ja... Het was niet echt het was niet echt geweest dat ze zeiden van 'geloof is niets' (benadrukt non-verbaal). Dat hebben ze nooit gezegd hoor. Het was wel gewoon vrij. Maar... Echt mee bezig zijn, hebben we niet gedaan.

En maar en je vader wilde dan echt niets van weten of?

Nee, die is daar een beetje afstandelijk in, die vindt het egoïstisch als hij naar de kerk gaat als hij niet gelooft. Hij vindt het niet erg als anderen geloven, maar naja..

Voor hem heeft het geen betekenis.

Nee inderdaad.

Oké. En uh... na je zei ook van dat je ook altijd al geïnteresseerd was in het geloof. Kan je daar nog wat meer over vertellen wat je daarmee bedoelt?

Nou... Ik ... bijvoorbeeld niet mee en andere kinderen bij mij erom heen wel. En ik vond het altijd erg interessant als ze het over hadden. Bijvoorbeeld catechese hadden we dan op de basisschool en dat vond ik dan heel erg leuk. Er werd dan een klein stukje verteld over het geloof. En uh.. Ik heb niet alles onthouden, maar ik weet wel dat ik het nooit erg vond. En ja.. Ja, ik vond het altijd ja, wel wat hebben.

Ja, en uh... uh... en wat vond je van de verhalen die ze vertelden vond je wel wat hebben ofzo?

Ja, die verhalen inderdaad. Ja. Die verhalen. Ik weet ook nog wel dat ik als kind, dan ging je heel af en toe met oma mee naar de kerk, en dan ging ik altijd aan mijn ouders vragen 'wanneer gaan we weer naar de kerk' maar dan was het zo van 'ja, maar dat doen we alleen met Pasen of dat doen we alleen met Kerst.'

Wat je vond het heel erg interessant.

Ja, ik weet het niet precies, ik denk door de verhalen.

Ja precies. Er was iets in jou dat interesse had in geloof, de Bijbel en de verhalen.

Ja inderdaad.

Uh... En toen ben je op een gegeven moment meegenomen met je ma naar de kerk. En dat is belangrijk geweest het naar de kerk gaan dan denk ik. Welke rol heeft de kerk gespeeld in hoe je tot geloof bent gekomen?

Uh bedoel je... Hoe bedoel je dat?

Nou je bent zeg maar naar de kerk gegaan. Kan je iets vertellen uh welke rol de kerk in het algemeen heeft gespeeld in hoe je tot geloof bent gekomen. Dus uh misschien heeft het helemaal geen rol gespeeld in hoe je tot geloof bent gekomen, maar misschien zeg je wel van de kerkdiensten dat vond ik zo iets bijzonders, daar wilde ik bij horen of... nou ik geef maar voorbeelden horen.

Ja, nou het was eigenlijk ik vond de mensen, je kwam in eens allemaal mensen tegen die je ook al kenden van de basisschool of van de omgeving ofzo. Toen dacht ik hee er zijn eigenlijk veel meer

mensen die geloven dan dat ik in eerste instantie zou denken. Want er zitten ook meerdere in de klas dan dat je eigenlijk weet. En naja, toen ben ik mensen gaan herkennen en naja, bij het dansen kwam ik dus Emma tegen die nou mijn beste vriendin is en toen ging ik gewoon vragen van uh 'hee ga je naar de kerk?' Dus ik weet niet, de mensen allemaal.

En in het bijzonder noem je Emma dan he? En wanneer leerde je haar kennen?

Ja, toen ik 13 jaar was geloof ik. Toen ging ik.. Ja ik weet niet. Bedoel je: waar of wanneer?

Ja, wanneer. Je zei 13.

Ja toen ik 13 was ongeveer.

Volgens mij zei je in 10 choice.

Ja 10 choice. Ja, nee daar heb ik haar niet leren kennen. (lach). Ik heb haar leren kennen op dansles. Want wij zaten in altijd dezelfde groep en ik had haar al eens zien zitten, want ze zat altijd bij haar familie ook vooraan in de kerk. En daar ging ik ook altijd zitten. En uh toen dacht ik 'hee, ik ken haar ergens van.' En toen heb ik gevraagd van uh 'ga je toevallig naar de kerk?' en toen zei ze 'hee, ja ik ga naar de kerk.' En zij heeft mij eigenlijk sindsdien overal mee naartoe genomen. Naar de 10choice in eerste instantie, ja.

Hee en uh je zei dat jullie veel gesprekken hadden en gingen bidden en dat dat belangrijk is geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Waar gingen die gesprekken dan over bijvoorbeeld?

Eerst, ja we hebben ook een tijd ruzie gehad en dat heb ik ook niet verteld. Maar ze was eerst altijd heel erg druk en aanwezig en soms deed ze me best wel veel pijn. We hadden dan gesprekken over van alles, ook over het geloof en de Bijbel en wat het met ons deed.

En wat deed het met je?

Ik vond het altijd leuk om erin te lezen. We gingen dan bladeren en de eerste bladzijde die we dan opensloegen gingen we dan lezen en daar gingen we over doorpraten. En uh ja daarna gingen we bidden.

Dus het ging heel erg over uh over wat de Bijbel met je deed, in de gesprekken. En ja.. En ging je dan ook wel hadden jullie ook bepaalde gesprekken over het geloof in het algemeen: wat je ervan vindt of..

Ja ook, want zij was er in die tijd helemaal niet meer zo mee bezig. En dan was ze heel erg druk en aanwezig en ze flapte er dan alles uit. En naja toen had ze ze ging alleen maar naar de kerk voor vriendinnen en voor haar familie dan. Maar toen we ruzie kregen heb ik heel veel gebeden en zei dus ook en in die tijd is zij verder ook echt tot geloof gekomen en toen heb ik ook heel erg gezien hoe zij veranderde. En nu hebben we ook gesprekken over dat ze wel dat ze er wel echt voor open staat.

Waar voor open staat bedoel je?

Ja, voor het geloof.

Want ze geloofde...

Ze geloofde in die tijd dat we ook gesprekken er over hadden en zij dacht toen nog anders over van 'ja, ik ga alleen nog naar de kerk omdat er vriendinnen zijn en familie gaat er heen.' En na ja. Dat is nu dus anders. (lach).

Voor haar is dat anders bedoel je..

Voor haar is dat anders ja. Ja...

Wel grappig dan dat je zelf uit een zeg maar helemaal niet uit een kerkelijke iets komt en juist wel in de kerk wilt zijn en iemand die in de kerk thuis hoort er niet wil zijn. (lach). Dat is dan wel heel tegenstrijdig dan he.

Inderdaad, dat is wel waar.

Ja, grappig. En uh dus je naja je gaf in de gesprekken met Emma aan. Die waren belangrijk en bidden. Uh... En zij nam je dus mee naar 10 choice. En uh kan je wat vertellen over wat 10 choice is en uh wat je daarvan vond.

De 10 choice is voor tieners van 12 tot 16 dus. En dan is het uh je gaat dan gezamenlijk spelletjes doen en je gaat dan over het geloof praten en je gaat altijd wel eens in groepjes uit een om verder te praten over wat je die dag behandeld hebt. En uh ja... Het was ook heel erg gezellig (lach). Ja...

En wat vond je er van, want je zei gezellig.

Ja, ik vond het heel gezellig. Maar dat was ook ja op de duur krijg je een band met iedereen en dan kun je gewoon met iedereen lekker omgaan en dan is het ook leuk om met elkaar over van alles te praten.

En was het dan vooral gezellig, of.

Nee, het was ook interessant. (lach).

En welke manier was het interessant? Wat vond je interessant?

Nou ik vond het altijd wel interessant om nieuwe dingen te leren laat maar zeggen. Ja... en het had ook wel een toevoeging over hoe ik tot geloof ben gekomen dan, want ik heb daar wel dingen geleerd over het geloof.

Kan je iets vertellen over welke dingen je geleerd heb.

Dat is wel lastig hoor. (lach).

In ieder geval die voor jou belangrijk zijn geweest.

Nou ik vond het wel belangrijk ik heb daar uh geleerd hoe je in de Bijbel kan lezen. En hoe je dat samen kan nabespreken enzo. Me moeder komt trouwens zo binnen. (lach) Maar uh ja... ja, dat was voor mij belangrijk geweest. Maar het is best wel lang geleden, dus ik weet het niet meer allemaal zo helemaal uit mijn hoofd hoor.

Vind je het trouwens vervelend als je ma zo binnenkomt als we hier zo zitten?

Nee hoor. (lach) Nee, maar dan weet je dat.

Nee is goed. Goed dat je het zegt. Uh... Even kijken hoor. En je zei dat het belangrijk was om met vragen te komen, ook bij 10 choice. Kan je iets vertellen over welke vragen je had en...

[Moeder komt binnen... We stellen elkaar voor en moeder loopt weer weg...]

Even kijken uh dus waar waren we?

Je vroeg net welke.

Welke uh... Ja, van welke vragen je had. Je vond het belangrijk, vertelde je, om met vragen te komen bij 10 choice. En mijn vraag was dan: welke vragen had je?

Ja, welke vragen had ik? Ik had eigenlijk heel veel vragen. Ik had vragen over hoe het zat met het occulte en wat er dan wel en niet van God was en wat dan wel of niet kan laat maar zeggen. Ik bedoel ik was toen ook nog wel eens met engelenkaarten bezig.

Met wat?

Engelenkaarten. Want die heeft mijn moeder dan in huis. En stenen. Stenen kunnen dan ook allemaal dingen doen enzo. En daar wil ik nu niets meer over hebben, maar goed... Ja... Dat vond ik wel belangrijk om te weten: wat is er nou eigenlijk verkeerd aan? Waarom is het er wel laat maar zeggen? Dat vond ik 1 van de belangrijkste vragen. En wie Jezus is en wat hij allemaal gedaan heeft. En voor de rest weet ik niet meer zo goed welke vraag allemaal.

Nee, de belangrijkste ging dus over het occulte en daarnaast wie Jezus was en wat hij allemaal gedaan had. En op dat moment wist je al iets over wie Jezus was en wat hij gedaan was.. Want je was wel.

Ik wist er wel wat van, want ik had natuurlijk allemaal verhalen gehoord in de katholieke kerk dan en liedjes enzo. Maar ik wist nog niet precies wat het echt betekende, want ik had er nooit zo bewust naar gekeken en toen wel. (lach).

Dus het was belangrijk om goed te beseffen wat iets betekent. En je kende het verhaal, maar nog echt. Maar bedoel je met betekenen ook wat het voor jezelf betekende?

Ja dat inderdaad ook.

Ook?

Ook van wat het voor mij betekent, maar ook wat het in het echt betekent. Dus dat verhaal en wat dat nou in het echt is en hoe je daar naar moet kijken. Verder weet ik het niet zo goed.

En weet je nog... Nee, en kan je nog herinneren uh uh toen je zeg maar je hoorde het een beetje voor het eerst, wat dat op dat moment – nu zeg ik het heel specifiek – maar toen je het ging begrijpen wat het met je deed? Dus vond je het juist van dit herken ik, nu snap ik het eindelijk en het is iets heel moois of had je iets van ik vind het eigenlijk helemaal niet fijn om te weten?

Ja, ik vond het juist heel erg fijn om te weten. Ik weet niet hoe ik dat moet uitleggen.

Het was gewoon... uh.

Het was gewoon bevestiging.

Bevestiging en toevoeging. Oké.. uh. Je vertelde wat over kidsclub. Uh was dat nog, was dat nog voor 10 choice?

Nee, kidsclub was ik dus 1 van de leiding van, van groep 1 en 2. (lach). En dat was eigenlijk toen ik al bij 10 choice zat, toen ik al wat gehoord had, wist ik nog niet alles van het geloof, maar ik aanvaard wel alles wat er in de Bijbel staat. Ik heb sowieso iets met kinderen en ik zag bij andere mensen wat het met hen deden. En er werden mensen gevraagd die dat wilde doen en ik ben toen op iemand afgestapt die ik eigenlijk niet kende en zei toen van 'ik wil eigenlijk wel de kidsclub doen.' (lach). Want, want daarvoor hadden ze iemand gevraagd en die kon niet. En dat had ik dus gezien. (lach) En blijkbaar wil ik wel. En ja... Dat is dus, ja was gewoon in de tijd dat ik nog bij 10 choice zat.

Je wist dus niet alles en je leerde daar ook nog dingen. Kan je nog herinneren wat voor dingen je daar herinnerde?

Uh, ja dat is wel een lastige ook. Dat weet ik niet zo specifiek te beantwoorden.

En wat is de betekenis geweest van de kidsclub voor je geloof?

Voor mij, nou, naast dat ik daar dingen heb geleerd, heb ik ook gezien wat het met kinderen het geloof kan doen. En hoe kinderen daarover na kunnen denken. En dat voor en dat uh... ja... dat je eigenlijk soms als kind moet kijken naar het geloof en niet als volwassenen moet gaan nadenken. Want sommige dingen zijn ook lastig te begrijpen. Maar als je het als een kind bekijkt laat maar zeggen dat is het eigenlijk vrij logisch. Of hoe ik dat ook moet zeggen.

En merkte je dat het voor jezelf ook zo gold? Dat je echt moest leren om als een kind naar het geloof te kijken en dus niet teveel na te denken over het geloof?

Ja, niet zo, ja. Je moet er wel over nadenken natuurlijk, maar ja, het heeft me wel geleerd om sneller dingen te begrijpen laat maar zeggen.

En dan te begrijpen over het christelijk geloof.

Ja, over het christelijk geloof.

En uh... Je zei ook dat het heel bijzonder was om te zien wat het met kinderen deed. Wat dan?

Ik vond het heel erg bijzonder om te zien hoe ze zo enthousiast waren en hoe ze erover vertelde en over meezongen en over meepraten. En ook, want we deden toen ik daar eerst was, hadden ze ook altijd een Bijbel, maar er was ook iets een boekje in ieder geval en daar was iets uitgesneden en daar werd elke week iets uitgehaald. En soms gebruikte ze daar ook kaartjes bij. En dan mochten de kinderen, het werd dan op de grond geleerd, dan mochten de kinderen een kaartje uit pakken en dan mochten ze daar een gebed over uitspreken. Dus ja dat vond ik ook wel heel erg mooi, om te zien.

Want dan. De kinderen mochten dan iets uit die bak halen en dan daarvoor bidden?

Ja inderdaad. En dan mochten ze ook vertellen waarom ze dat wilden doen. Dus dat vond ik wel gaaf om te zien hoe kinderen daar mee om gaan. Maar ook dat als je op straat één van die kinderen tegen komt, of je hoort verhalen van de ouders, dat ze dan ook tegenover anderen over God praten. Of dat ze stoepkrijt zeiden: 'God houdt van jou' opschrijven. (lach)

Ja, dat zijn bijzondere dingen.

Dus de kidsclub en dan op een gegeven moment promiseland.

[Telefoon gaat. Tessa neemt op.]

Even kijken, uh... Dus, wat ik nu een beetje heb gehoord is van het begon eigenlijk al bij de kinderclub. Dat uh... het meezongen vond je heel mooi om mee te zingen over God. En uh ook was je onbewust af en toe wel aan het bidden. En uh eigenlijk kan je zeggen dat je vanaf het begin altijd al geïnteresseerd geweest in het christelijk geloof. Er is altijd iets in je geweest dat daar interesse in had. En dan op een gegeven moment ging je ma naar de kerk en jij vond dat leuk en ging gelijk mee. Jou ma is toen op een gegeven moment gestopt, maar jij bleef door gaan, want jij kende er mensen en uh toen heb je op een gegeven moment ook Emma leren kennen. EN uh. Met name dan de gesprekken die je met Emma had, met andere had en het bidden heeft je geholpen in het tot geloof komen. Uh en toen daarna ben je kidsclub gaan doen en vond je het ook mooi om te zien wat het met kinderen deed.

Ja inderdaad.

Uh... Is er iets wat ik nu zei wat niet helemaal klopte?

Nee, het klopte wel.

Had je nog iets op je blaadje geschreven wat nog niet aan bod is gekomen?

Uh... De jeugdleiders...

Jeugdleiders?

Ja. Met de jeugdleiders heb ik ook heel vaak, vond ik heel mooi om te zien hoe die jeugdleiders over het geloof enthousiast vertelden. Dat ze iets konden overbrengen. En nu ben ik zelf ook wel eens jeugdleider bij de Youth Alpha. Dus nou ja, dat vond ik, vond ik ook wel erg gaaf. En op den duur had ik ook een best wel een sterke band met een iemand die nou geen jeugdleider meer bij ons is. Daar mocht ik dan bij oppassen en daar had ik dan serieuze gesprekken mee over bijvoorbeeld hoe het hier thuis gaat. En dat soort dingen. En ja... uh. Ik vind het best wel lastig.

Hoe bedoel je lastig? Ja, oké, maar die jeugdleiders die zijn dus belangrijk geweest. En dan met name hun enthousiasme trok je aan. En wat was dat dan? Een enthousiasme over het geloof ofzo?

Ja over het geloof inderdaad. En ook naar ons toe. Gewoon spontaan en gewoon uh op je af stappen, praatje maken, maakt niet uit waarover. En uh dat ze ook gewoon enthousiast vertelde over het geloof inderdaad.

En dat trok je aan.

Ik bedoel als er iemand voor je staat en die is helemaal niet enthousiast over iets, dan ga je ook niet luisteren. Dan ga je al gauw je eigen ding doen. (korte lach)

En was het dan dat je iets zag in hun wat je aantrok van he dat wil ik ook! Van iets waar zij enthousiast over zijn. Dat je dat ook wilde ofzo of?

Ja! Als ze ergens enthousiast over zijn, dan denk ik 'wow, ik wil daar ook enthousiast over zijn'. Ja, dan wil je dat ook wel, tenminste dat wil ik, weten waarom ze enthousiast zijn en hoe dat komt.

En die uh je hebt dan met 1 jeugdleider een iets sterkere band. En met hem had je ook gesprekken. Kan je nog iets meer vertellen over uh welke rol hij heeft gespeeld zeg maar in jouw geloofsvorming? Waren dat vooral die gesprekken of waren dat nog andere dingen?

Uh, ja dat waren eigenlijk vooral die gesprekken. Maar ook, want zijn vrouw was er dan ook deels bij betrokken. Daar had ik dan ook, die vroeg dan ook altijd hoe het ging. En die stuurde dan ook wel eens een mail met een bemoediging. Eigenlijk gesprekken, maar ook bemoedigingen. Dat deed me ook heel erg goed. Dan stuurde ze een Bijbelvers, ofzo. Want ik was toen best wel bang, omdat hier nog steeds occulte dingen staan en dat vond ik best wel eng, want: wat doet dat nou eigenlijk met je? Want ik ben nu gelovig en hoe ga ik daar nou mee om? Ik was wel bang dat het me achterna zat ofzo.

Bang dat het je achterna zat.

Ja, dat ik daar ook mee verder zou gaan. Zoiets. Maar ze hebben me eigenlijk altijd bemoedigd en gezegd van uh ja als jij gewoon elke avond standvastig blijft bidden en je blijft bij wie je bent. Je blijft zoals je nu bezig bent, dan dan... dan moet je je daar niet druk over maken laat maar zeggen.

Dus zij boden je daarin een soort rust. Ondanks dat je die angst hebt, mag je ook weten dat als je ook bid dat dat ook goed komt. Een stukje bescherming ook ofzo? (ja ook). En je zei dus over dat je bang was voor het occulte en ook in het huis enzo. Was het dan bang dat het wat met jou ging doen?

Ja, ja, ja, hoe moet ik dat uitleggen. Mijn zus heeft toen heel vaak nachtmerries gehad en ik wist dus dat dat niet zomaar kwam, voor mijn gevoel ligt het dus echt bij hetgeen wat hier in het huis speelt. En toen was ik bang dat ik dat ook zou krijgen. Dat ik nachtmerries zou krijgen. Dat het me zou achtervolgen, dat het wat met mij ging doen, of dat ik juist ook met die dingen bezig zou gaan. Terwijl ik dat niet wil.

Waarom wilde je dat niet?

Omdat ik er bang voor was. En omdat ik weet dat het eigenlijk niet goed is.

En dat je weet dat het niet goed is, waar kwam dat door? Doordat je toch iets van het christelijk geloof wist?

Ja, inderdaad. Omdat ik al wat wist van het christelijk geloof en omdat ze daarvoor gewaarschuwd hebben. En er waren ook kinderen op de kidsclub en die ouders waren eerst ook met dat soort dingen bezig en die zijn nu door hun kinderen tot het geloof gekomen. Dus dat was wel gaaf. Maar sinds het geloven hebben ze daar geen last meer van. Die kinderen hadden ook altijd nachtmerries en die konden niet meer slapen, die konden niet meer op hun eigen kamer. Daarom wist ik dat het niet goed was.

Precies. Dat soort ervaringen maakten dan dat je het in ieder geval niet wilde. En die jeugdleider en zijn vrouw hielpen jou daarin bij om jou te bemoedigen. En merkte je dan ook dat het werkte om te bidden?

Ja, dat merkte ik heel erg. Het heeft me veel minder angst gegeven en veel meer rust. Als ik dan aan het bidden was, toen had ik een keer dat ik zo bang was, en toen ging ik bidden en toen in 1 keer

voelde ik een soort van een knuffel. Ik dacht toen van ik hoef helemaal niet zo bang te zijn, want God is bij mij.

Bijzonder.

Ja, dat is inderdaad heel bijzonder.

Waren het dan juist de momenten dat je juist bang werd, dat je ging bidden?

Ja, dat als ik bang was en dan ging ik bidden. Maar als ik die jeugdleiders niet had gekend had ik dat waarschijnlijk niet zo snel gedaan.

Dan was je iets anders gaan doen misschien wel of?

Ik weet niet wat ik dan ging doen. (korte lach)

Nee, dat is gissen natuurlijk. Maar je merkte dat het bidden hielp in de onrust. Waren er nog meer dingen die jou rust gaven?

Bijbel lezen, of verschillende muziek luisteren, of zingen.

En dan was je aan het Bijbel lezen of zingen, dat maakte je rustig. En deed je dat dan ook speciaal op die momenten dat je die angst ervaarde?

Nee, ook daarnaast. Eerst deed ik het wel alleen op de soort momenten. Nee, ook daarnaast.

... Je hebt nu al best wel heel veel verteld. En volgens mij hebben we elk puntje op jou blaadje nu gehad he? (ja). Zijn er tot nu toe zelf nog dingen waarvan je denkt, die persoon of situatie of gebeurtenis is belangrijk voor mij geweest in hoe ik tot geloof ben gekomen? (Nee) Voor je gevoel heb je nu het belangrijkste verteld? (ja) Oké, dan wil ik nog naar de onderwerpen gaan. Dus dat is die geheugensteun waar ik het in het begin over had. Ik zal ze even laten zien en dan denk er dan even over na. Als er eentje is die belangrijk is geweest voor jou, wil je die er dan uit pakken en vertellen op welke manier dat belangrijk is geweest? De eerste is een lege, dus die slaan we over. Religieuze ervaringen, dus dat kan van alles zijn, christelijke religieuze ervaringen, kan ook andere niet-christelijke religieuze ervaringen: islam of andere religies of het occulte wat je net zei. Het gezin, dus hoe je ouders, familieleden, de opvoeding van je ouders, hoe ze je hebben opgevoed of bepaalde gewoontes die er waren. Je levensovertuigingen: wat geloofde je en wat niet en hoe is dat dan veranderd? Internet. De omgeving waarin je leefde, dat kan zijn de wijk waarin je woonde. Dus dat is waarschijnlijk hier, je bent nog wel verhuisd toch? (ja maar dat is twee straten verder). En het feit dat je dus in het dorp woont, misschien heeft dat invloed gehad. Omgang met mensen, vriendschappen die je hebt gehad, kennissen of vriendengroepen. In contact komen met het christelijk geloof, met christenen, kerken of evenementen. Je was al best wel vroeg in contact gekomen met het christelijke geloof. Anders is eigen inbreng. School of opleiding. Hobby's. Of bepaalde heftige gebeurtenissen, zoals gepest zijn, overlijden of misbruik. Wat dan ook. Laat ze even op je inwerken en dan ben ik benieuwd als er eentje bij zit waarvan je zegt van die is belangrijk voor mij geweest in hoe ik tot geloof bent gekomen, wil je hem dan aanwijzen? Zijn ze überhaupt trouwens helder de kaartjes (ja). Oké, dat is belangrijk.

Sommige heb ik al een beetje verteld.

Ja, er zit overlap in je verhaal. Het kan zijn dat je eentje pakt waarover je al wat hebt verteld, maar wil je nog meer over vertellen. Dus die overlap heeft. Maar het kan ook zijn dat er eentje bij zit waar je nog niets over verteld hebt.

Bedoel je dan voordat ik tot geloof kwam, of ook gewoon de hele weg.

Ja, dat mag de hele weg zijn.

Dan deze. In contact komen met het christelijk geloof. Evenementen enzo. Zal ik gewoon?

Ja, vertel er maar wat over.

De EO jongerendag. Ik wist eerst helemaal niet dat er allemaal evenementen waren. Toen werd er tegen mij verteld dat er een EO jongerendag was. Het jaar dat ze me dat verteld hadden kon ik niet, ik was in Texel. Ik heb het toen wel op TV gekeken. Met een vriendin.

Met Emma?

Nee, dat was met Eva, een andere goede vriendin van mij. En dat jaar erna ben ik dus wel naar de EO jongerendag gegaan. En daar zag ik in 1 keer super veel christenen en toen dacht ik van: 'wauw, dat is echt veel.' En daar heb ik ook allemaal christelijke mensen, toen kwam ik achter dat het niet alleen EO jongerendag was, maar ook Soul Survivor en opwekking en Flevo Festival. Daar ga ik nou ook heen. Daar leer je ook altijd nieuwe dingen. Ik vind het altijd wel gaaf om te merken hoe het is voor anderen om dan van andere kant te bekijken, want sommige denken er weer anders over, want die komen uit een andere kerk. Dat vind ik altijd wel wat hebben. Om samen te zijn.

Dus het samen zijn was daarin heel bijzonder. En was het ook de verwondering dat er zoveel mensen waren die christen waren? (ja) Want je zei dat er zoveel christenen bleken te zijn. Dat had je niet verwacht.

Nee, dat had ik niet verwacht nee.

En je ging dan naar de EO jongerendag en ook op een gegeven moment naar Soul Survivor en dat soort evenementen.

Ja en opwekking. En dit jaar voor het eerst naar Flevo Festival.

Leuk, ik ben daar wel eens geweest en dat is heel leuk. Verder nog iets over het in contact komen met het christelijke geloof? (nee, eigenlijk niet). Zijn er nog andere kaartjes?

Deze. [wijst school en opleiding aan]. Want ik zat eerst op ROC Oost. Dat is een groene school.

Een groene school?

Ja, een groene school zo noem ik dat even. Daar kun je bloemschikken en met tuinen werken. Of werken met agrarische producten, koken ofzo. Toen zat ik dus bij bloemschikken. Toen heb ik ook stage gelopen in een bloemenwinkel. Dat was toen ik nog op VMBO zat. Ik vond het heel erg leuk en ik was bijna klaar met mijn opleiding, opleiding? Met mijn VMBO dan. En toen moest ik iets anders kiezen. Tenminste toen moest ik een opleiding kiezen, maar ik wist het echt niet wat ik moest kiezen. Ik wilde in eerste instantie heel graag bloemschikken, maar heel veel mensen om mij heen zeiden: 'is kinderen dan niets voor jou dan?' Want ik paste heel vaak op. En toen ben ik gaan bidden en toen merkte ik dat kinderen toch wel wat meer bij mij van toepassing waren. Toen heb ik ook nog stage

gelopen, want we moesten 3 snuffelstages lopen. Toen heb ik ook nog een tijdje stage gelopen op een basisschool en toen ben ik erachter gekomen dat kinderen wat meer voor mij weg gelegd waren. En dat God mij daar ook echt iets wil laten zien, voor me laten gebruiken.

Voor kinderen. En je zei dat je op een gegeven moment ging bidden. Met bloemen, van wat hoort bij mij? En merkte je daarin Gods leiding?

Ja, want hij heeft me wel laten zien. Want in de tijd van die stages heeft Hij door mensen op me af te laten sturen, die spontaan in 1 keer zeiden van: 'moet je niet iets met kinderen gaan doen?' Toen ging ik nadenken van: 'hé, het wordt nu zo vaak gezegd. Dan moet ik daar iets mee gaan doen?' Want bloemschikken was wel heel leuk, maar niet iets wat elke dag voor mij bedoeld was.

Je vond daar leiding in van God. (ja). Een soort bevestiging door wat andere mensen dan zeiden. (ja inderdaad). Dat dat de kant was die je op moest gaan, gaaf. Wel wat anders dan bloemschikken (korte lach).

Ja inderdaad (korte lach). Maar wel creatief ook. Nou ja, onderwijsassistente dan nu. Dus ja.

Leuk. Was er verder nog een kaartje, waarvan je zegt dat is voor mij wel belangrijk geweest?

Eigenlijk niet zo snel.

Als het niet zo is, dan is het ook goed. Dan wil ik nog over na die definitie van het christelijk geloof, waarvan ik je vertelde. Ik ga hem twee keer opnoemen en als je dan nog een keer wil lezen, draai ik mijn blaadje, zodat je hem goed op je in kan laten werken. Wil je er dan even over nadenken en dan is mijn vraag: 'wat vind je van deze definitie?' De definitie is dan als volgt: 'de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen.' Dus nog een keer: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Zal ik hem omdraaien?

Nee, ik heb hem wel in mijn hoofd.

Oké, wat vind je ervan?

Ja, ik ben het daar wel mee eens. Je moet eerst wel weten dat Jezus ook God is, de drie-eenheid. En als je dat weet, dan mag je ook weten dat je Hem moet volgen, of mag volgen laat maar zeggen.

Dus wat dat betreft kan je daar wel (ja daar kan ik me wel). En dat je Hem moet volgen zei je, op wat voor manier merk je dat in je eigen leven?

Dat ik Hem volg? (ja). Door naar Gods stem te proberen te luisteren, zover dat lukt. En dan als je bijvoorbeeld als er dan iets in je opkomt waarvan je weet: 'moet ik dat nou echt doen?' Dat je dat ook echt moet doen. Je weet maar nooit waar het goed voor is. Ik had bijvoorbeeld een keer, als er in 1 keer een gedachte in je opkomt van: 'je moet nu even die persoon bellen, dat heeft hij nodig.' Dan doe ik dat. Maar het is best wel lastig.

Ja, hoezo?

Ja, ik vind het best lastig om Hem te volgen. Ik doe wel mijn best, maar ja. Het is wel gewoon moeilijk te onderscheiden van: 'wanneer volg je Hem wel en wanneer niet?'

Te weten wanneer ga ik naar Gods kant op. (ja). Dus over de definitie heb je zoiets van daar kan ik wel mee instemmen (ja). Oké, top. Zijn er nog dingen die wel aan bod moeten komen, of die belangrijk zijn, die nog niet aan bod zijn gekomen?

Niet dat ik zo snel weet.

Of dat er andere dingen die je nog kwijt wilt?

Nee.

Oké, je hebt echt veel verteld. Boeiende dingen. Dus hiermee ga ik hem ook zetten, maar ik vond het erg bijzonder om je verhaal te horen in ieder geval.

4. Interview Max Heuveling

Algemeen

- Nette kamer.
- Redelijk makkelijk in de omgang.
- Gitaar in de kamer.

Interview

Allereerst dan de vraag van kan je wat meer over jezelf vertellen

Euh ja hoor. Ik ben dus Max, ik ben 23 jaar. Ik ben een jaar of 5 geleden tot geloof gekomen. Ik studeer nu, nu nog elektrotechniek ik hoop ik augustus klaar te zijn. Ik heb als hobby's muziek maken, duiken magic toghetering sinds kort. Dat is een kaartspel, al een jaar of 20 ofzo dat het bestaat. Ouder dan poker. Beetje dat idee, maar dan iets complexer. Op het moment ben ik heel erg druk bezig met afstuderen. En ja eigenlijk heb ik nog meer hobby's dan tijd.

Vertel eens wat over je hobby's

Ik ben, zit sinds 2 jaar, zit ik op duiken. Dat vind ik echt heel leuk om te doen. Om echt gewoon te zien hoe Nederlands onderwaterleven eruit ziet en wat voor vissen en andere dieren die je allemaal tegenkomt. En ik heb altijd al wat met water gehad. We hebben altijd campings aan het water uitgezocht zodat we lekker konden zwemmen. In het zwembad zit ik meestal met een duikbril op ook al zelf onderwater. Ja, het is gewoon hele ervaring om dat te doen. Ik ben al in een steengroeve tot 26 meter diepte geweest. Ja, ga je later terug rekenen, dan kijk je naar een flatgebouw, van nou zo diep was ik toen.

Maar in Nederland doe je dat ook dan? Gewoon in slootjes ofzo?

Nou voornamelijk meertjes. De Vinkeveense plassen in een vaste duikstek voor onze club waar we hier in de zomer maanden iedere donderdag zitten. Er is ook een weekend dat we naar Zeeland gaan. Zeeland heeft toch wel de meeste duikaspecten van Nederland. Ook dus een weekend, ieder jaar naar België naar een paar steengroeven. Waar ze dan weer vissen in hebben uitgezet en heel tam zijn omdat er altijd duikers komen die ze lopen te voeren. Dat is gewoon een hele bijzondere ervaring.

Leuk, en je bent dan dus nu aan het afstuderen. Je loopt dus stage en weet je al wat je daarna wil gaan doen?

In school gaan werken. Ik kom van het VWO af en heb ervoor gekomen een hbo studie te gaan doen. Had ik universitair willen gaan doen, was ik dat met een oog gaan doen.

Je wilt dus nu gelijk het werkveld in

Ja, het is ook zo dat voor de Electrotechniek daar is heel veel vraag naar. Er zit eigenlijk weinig tot geen verschil in qua instap of je nou van het hbo of van de universitair, universiteit vandaan komt. Dus waarom zou ik dan doorstuderen als ik gewoon hetzelfde werk nu al kan gaan doen.

En wat dan in de elektrotechniek. Waar moet ik dan een beetje aan denken?

Ik wil me vooral bezig gaan houden met het ontwerpen van trendplaten, van software daarvoor. Echt de ontwikkeling daarvan. Het maken van nieuwe producten. Zorgen dat alles gaat doen, zoals je hoopt dat het gaat doen van te voren. En dat vooral de software kant wil ik graag mee bezig zijn. Zon 'trendplaat moet je toch wel op hardwaren niveau weten wat elektrische signaaltjes doen. Ik ben liever echt bezig met software kant. Dan heb ik dat puzzelstukje aan de praat en heb ik dat aan de

praat en dan moet ik het nog met elkaar laten praten. Dat vind ik juist leuk om te doen, om te achterhalen waarom het nou niet doet.

Daarnaast zei je van hou je veel bezig met muziek.

Muziek, duiken, ja op het moment ik heb aan het begin van het jaar heb ik tijd lang last gehad van nevelroos waardoor ik minder goed heb kunnen werken. Ik heb daardoor ook al een maand verlenging gehad voor mijn minor. En ben nu nog weer bezig met het verbeteren van het verslag. Dus dat kost nu op dit moment ook nog wel veel tijd. En ik heb een vriendin en ook dat kost tijd natuurlijk. Wel leuk, maar het kost wel tijd.

Ja precies, ok dat even over jou over zeg maar wie ben je. Dan wil ik dan nu toch over naar de hoofdvraag. En kan je mij vertellen welke personen, situaties of gebeurtenissen er belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen.

Nou dat is eigenlijk voor mij hoofdzakelijk 1 persoon geweest. Een goede vriendin van mij, Eva die had het op de middelbare school altijd over Jezus, over de gebedsgroep. En ik heb zelf op een Protestants Christelijke basisschool gezeten. Maar mijn ouders zijn niet gelovig dus ik heb er nooit heel erg veel mee gedaan. Ooit is een keer bedacht: er is ellende in de wereld dus God bestaat niet en nooit meer wat mee gedaan. Juist omdat Eva het er altijd over had ben ik erover gaan nadenken. Destijds was ik verliefd op haar dus had ik extra veel aandacht voor haar. Toen ben ik gewoon heel vroeg gaan nadenken. Op een gegeven moment was er een klik waarom zou God eigenlijk ook niet bestaan. Toen ben ik mee geweest naar gebedsgroep waar zij bij, nog steeds bij zit. Waar ik nu zelf ook in de leiding zit. Dat was wel gewoon heel leuk, mensen te ontmoeten echt met God bezig te zijn. Ik heb in die tijd ook echt God leren kennen. Ik ben toen van de zomer naar Taizé mee geweest met de middelbare school. En zo ben ik steeds meer met het geloof gaan doen en als ik nu terugkijk zie ik echt gewoon wel een verbetering met mijn leven. Mijn leven voordat ik God leerde kennen was zeker niet slecht. Met God erbij is het zoveel beter.

En op wat voor manier?

Sowieso God is iemand bij wie ik met alles waar ik ook mee zit, daar kan ik altijd bij terecht. Gewoon om te weten dat er zoiets goeds in de wereld is. Er is helaas ook een hoop ellende in de wereld. Omdat ik weet dat God er is zorgt ook voor vertrouwen soort zekerheid dat het wel weer goed komt. Op wat voor manier, geen idee, dat is denk ik niet aan stervelingen om dat te weten. Dat het goed komt is voor mij eigenlijk gewoon een zekerheid.

Je begon al gelijk voor mij is 1 iets heel belangrijk geweest, dat is 1 persoon, Eva, goede vriendin. Kan je daar nog wat meer over vertellen op wat voor manier was zij belangrijk?

Gewoon door wie ze is, ze is gewoon heel er met God bezig. En dat draagt ze ook echt naar buiten uit en dat valt gewoon op. Ik merk het zelf ook. Ik heb ook zelf gemerkt in mijn vriendenkring die ook wel zoiets hebben van er is iets anders aan je. En dat geldt wel meer voor mensen. Dat niet christenen vaak over christen zeggen je hebt iets. Er is iets wat ik niet heb. Ik heb wel altijd het idee dat het toch iets soort van de liefde van God is. Ik doe ook zelf altijd mijn best om gewoon er te zijn voor mensen, mensen te helpen. En tuurlijk ook niet christenen zijn er die dat doen, maar ik heb toch het idee dat christenen dat meer doen dan niet christenen.

En dat is iets wat je in Eva ook zag?

Ja, die draagt gewoon de liefde van God uit. Die is er voor andere mensen die is ook vooral veel met God bezig. Heeft het ook gewoon over gebedsgroep en over God. Mij viel het destijds echt op.

Als je het dan zo opvalt, wat vond je daar toen van?

Eerst wist ik niet helemaal wat ik er mee moest, omdat ik toen eigenlijk niet echt gelovig was. En ja we waren wel al vrienden ook voordat ik toen verliefd op haar werd. En op een gegeven moment was het echt ineens of er een schakelaar omging: klik waarom zou God ook eigenlijk niet bestaan?

En kan je nog herinneren van wanneer dat was?

Dat jaar was met sport oriëntatie, we hadden toen snowboarden. We waren met z'n tweeën op weg naar het snowboarden en toen overviel ik haar ineens met de vraag mag ik anders een keer mee naar die gebedsgroep. En toen heb ik het later er ook wel eens een keer met haar over gehad. Ze viel nog net niet van der fiets. Ze verbaasde zich er echt heel erg over.

Je was dus naar het snowboarden toe fietsen en toen ineens was er een klik van waarom ook niet. Wat gebeurde daar dan? Wat gaf jou die klik?

Ik denk toch wel dat doordat Eva het er telkens over had ben ik er over na gaan denken en ik ben iemand op de fiets, ik let wel op de omgeving maar ben ook heel erg aan het nadenken. Dus toen ineens vielen er een aantal puzzelstukjes op z'n plaats of zoiets.

En ik ben dan benieuwd, kan je iets vertellen over die puzzelstukjes die op z'n plaats vielen, wat voor puzzelstukjes het waren?

Niet echt eigenlijk

Het was gewoon een moment van waar je ineens had je een klik had van waarom ook niet. En toen vertelde je tegen Eva en ze was verbaasd.

Ik heb het pas later eigenlijk echt aan Eva verteld. Ik heb op een gegeven moment gevraagd of ik een keer mee mocht naar de gebedsgroep. Dat is inmiddels 5 jaar geleden. Helemaal precies in details weet ik het niet meer. Als ik er nu over nadenken denk ik ook van, op het moment dat jij open staat voor God dan pas komt god binnen. God gaat zichzelf niet forceren. Hij gaat niet opdrukken. Dus ik denk dat het er heel erg mee te maken heeft dat ik er over na ging denken en toen open voor stond voor God.

Heb je voor je gevoel al altijd open gestaan voor God, of is dat op een bepaald moment gekomen?

Ik denk echt dat op dat moment ik ineens echt open stond voor God. Daarvoor had ik er niks mee. Net zoiets als dat je me nu vraagt of ik open sta voor de Kerstman. Zoals ik het nu zie, bestaat de Kerstman niet, leuk sprookje leuk verhaal voor de kinderen maar... als je niet gelooft dat niets bestaat kun je er ook niet voor open staan. En ik denk dat Eva, doordat ze het er over heeft, voor mij de drempel heeft weggenomen zodat ik er voor kon open staan.

Zij liet het aan jou zien, door haar kon je er voor open staan. Maar ze had het op een gegeven moment over Jezus, zei je. En ik vraag me af wat vond je daar toen van?

Ik heb nooit iets tegen gelovige mensen gehad. Ik weet het niet meer, maar ik zal zeker niet zoiets hebben van waar slaat dat nou op. Maar misschien zoiets van, daar kan ik dan niks mee. Zoiets zal ik denk ik hebben gedacht.

Daar kan ik niks mee?

Ze had het toender tijd net zo goed over Klaasvaak kunnen praten, maar doordat het telkens weer er over heeft, daardoor ben ik gaan nadenken.

Waar dacht je dan over na?

Over God, waarom hij wel of niet zou bestaan. Toen kreeg ik dus die klik.

Dus ze hebt je echt aan het nadenken gezet over God.

Ja, zodat ze op een open manier, niet opdringerige manier het over God heeft.

En dan bedoel je, niet open niet opdringerig, dat ze het gewoon heel vrijblijvend vertelt?

Ja, ik bedoel ze verteld het van je hoeft er niet per se iets mee te doen. Ik heb nog nooit Jehova getuigen aan de deur gehad, maar het lijkt mij erg vervelend. Zij komen echt naar jou eigen plek, ze komen zich bij jou een beetje opdringen. Dat is in mijn ogen niet goed, geloof kun je niet opdringen. Geloof kun je laten zien en hopen dat iemand het opvangt.

En zij liet het zien en jij ving het op. En in de gesprekken met Eva, kun je er iets meer over vertellen waar dat dan over ging?

Dat weet ik echt niet meer.

Waren het voor je gevoel wel dan de gesprekken die het toen deden?

Nee, het was meer door de gesprekken ben ik gaan nadenken. Zij heeft mij echt aan het nadenken gezet. Door het nadenken had ik op een gegeven moment die klik aan: zal God wel of niet bestaan. Als gevolg daarvan heb ik zelf ook weer alles aan de gang gezet door naar de gebedsgroep te gaan, naar Taizé en later dan hier naar de kerk. Ja, ik zit nu iedere woensdagavond bij gebedsgroep, ik zit sinds kort tegenwoordig ook bij het jongerenkoor van de kerk. Nu ben ik heel actief ermee.

Je had het dan ook over dat je op een christelijke basisschool had gezeten. Kan je daar nog wat meer over vertellen hoe christelijk die basisschool was? Wat ze met het christelijk geloof deden?

Nou, het was voornamelijk iedere dag of iedere week wel een klein stukje uit de Bijbel. Ik herinner me wel dat ik er altijd een hekel had aan een voorleesronde, want ik wilde nooit voorlezen, en iedereen moest 1 regeltje voorlezen en op een gegeven moment kom je dan aan de beurt. Ook wel liedjes zingen. Ik heb hem hier nog wel ergens liggen. Zo'n map met allemaal liedjes van de basisschool. Het zijn allemaal wel christelijke liedjes. Verder volgens mij niet heel actief. Met Pasen hadden we wel een Paasontbijt of lunch, ik weet het niet eens meer. Dat was ook matzes, eieren. Ik kan me niet herinneren dat daar ook echt uitgebreid verhalen uit de Bijbel werden verteld.

De verhalen kan je niet meer herinneren.

Toen ik later een Bijbel had, had ik wel zoiets van: 'oh ja, dit heb ik wel eens gelezen.' Maar toen niet echt heel erg onthouden. Er was wel ieder jaar, of één keer in de zoveel jaar een kerstmusical met het kerstverhaal.

Die kleine dingen die dan wel gedaan werden van zingen en Bijbel lezen. Je vertelde al dat je dat eigenlijk niet zo leuk vond, want dan kwam jij aan de beurt. Wat vond je er voor de rest van, van de christelijke dingen die er toen waren?

Omdat ik eigenlijk niets had met het geloof, heeft dat ook nooit veel voor mij betekent. Het hadden net zo goed Donald Duck verhaaltjes voor kunnen lezen.

Het raakte je niet.

Nee, komt ook nog bij dat ik destijds Ritalin gebruikte. Dat heeft als bijwerking dat emoties onderdrukt worden. Ook op de basisschooltijd, op emotioneel vlak is er voor mij weinig gebeurd. Ik heb er ook maar weinig van onthouden, van de basisschooltijd.

En dan bedoel je dat je niet het emotionele herinnerd, maar het feitelijke.

Ja. Om maar even een voorbeeld te noemen. In Star Treks heb je vulcans die eigenlijk geen emoties tonen, zo liep ik ook ongeveer rond. Ik was niet boos te krijgen, niet verdrietig te krijgen.

En hoe was dat voor jou? Zo was het gewoon?

Ja, zo was het gewoon. Ik heb officieel contactstoornis en daarvoor heb ik dus Retalin voor geschreven gekregen. In de loop van de middelbare school ben ik er mee gestopt, omdat toen nog de regels waren dat je het een jaar niet moest hebben gebruikt, voordat je überhaupt in een auto mocht rijden, voor auto rijden.

Je wilde je rijbewijs halen en dus stoppen. Zijn de regels tegenwoordig aangescherpt dan?

Nee, tegenwoordig zijn ze iets soepeler. Tegenwoordig mag je met Ritalin wel auto rijden, maar dan moet je iets speciaals doen bij SBR, omdat je medicijn gebruikt hebt. Er zitten nog steeds haken en ogen aan, maar het is niet meer gewoon: 'nee, het mag niet.'

Je bent toen op een gegeven moment, dus eerst Eva kwam in je leven. Vervolgens ging je nadenken en op een gegeven moment kwam die klik er. Je vertelde het tegen Eva en toen kwam je in de gebedsgroep terecht. Je wilde in de gebedsgroep. Toch? (ja). Je zei dat je daar echt God hebt leren kennen. Ik ben benieuwd: op wat voor manier heb je God leren kennen? Hoe heb je God leren kennen?

Dat is eigenlijk heel geleidelijk gegaan, ik kan me daar niet echt concrete situaties bedenken. Er was een gast die meeging. Eens in de drie weken ging je met elkaar eten. Je ging praten en bidden, muziek maken, Bijbel lezen. Dus daar heb ik echt mijn vuurdoop gehad. Echt het bezig zijn met God, met christelijke dingen. Daardoor heb ik geleidelijk aan God leren kennen.

Dus vooral door het bezig zijn met God.

Ja. Ook wel. Bijvoorbeeld dat ik zat te bidden en zo'n gevoel kreeg, een enorm warm gevoel kreeg, liefde en dat soort dingen. Dat had ik daarvoor niet op zo'n manier ervaren. Dat kan haast niet anders dan God zijn.

Kan je nog wat meer over dat moment vertellen? Je ging bidden en toen kwam er ineens het gevoel dat je geliefd was?

Het was een warm gevoel dat er iemand bij me was. Natuurlijk er waren wel mensen bij me in de buurt, maar echt iets, iets bovenmenselijks.

En dat was voor jou echt zoiets van: 'hé...' Het betekende echt dat er meer was dan iets.

Met de klik had ik wel zoiets van: 'er is meer.' Maar dat is een moment waar ik dat echt ervaarde.

Waar je God ervaarde dichtbij bedoel je.

Ja. Echt een waarheid van God. Ook vier jaar geleden, toen ging het uit mijn mijn vriendin destijds. Dat was voor mij echt een enorme. Ik had echt het gevoel te vallen ineens. Ik had ook het gevoel opgevangen te worden. Dat was een moeilijke tijd voor mij, maar toen was het echt, God was er om mij te steunen destijds.

Wat bedoel je met dat je het gevoel had dat je ging vallen?

Dat is echt na. Ik was zo blij en ineens was er heel veel blijheid weg, omdat we niet meer samen waren. Toen had ik, toen was God echt heel erg aanwezig. Ook in mijn gevoel.

Dat moet dan wel bijzonder zijn geweest, juist omdat je door de medicijnen zo weinig gevoel hebt.

Nou, toen was ik al gestopt ermee. Ik heb later, als ik later terugkijk, vind ik het echt jammer dat ik die jaren eigenlijk niet of nauwelijks emotie heb ervaren. Dat heb ik echt wel in moeten halen.

Die emoties kwamen toen je stopte met de medicatie weer terug.

Ja, het is echt een bijwerking van het gebruik ervan. Dus als je stopt met het gebruik, komen je emoties weer terug.

Dat gevoel, dat geliefd te zijn en die nabijheid van God. Zijn er meer momenten geweest dat je dat zo hebt ervaren?

Er zijn zeker meer momenten geweest. Dit zijn twee hele concrete dingen die ik heb onthouden.

Die in elk geval belangrijk zijn geweest.

Ja. Wat voor mij ook belangrijk is geweest in mijn geloof, is dat ik ook wel eens heb gehad van ik krijg tijdens het bidden voor anderen vrij regelmatig beelden in mijn hoofd. En soms heb ik echt een beeld voor iemand waarvan die echt zoiets heeft van: 'dat kan je niet weten.' Of dat andere mensen precies hetzelfde beeld hebben. Vorig jaar was het ook zoiets. Een vriendin van mij twijfelde van: 'moet ik nou terug naar Engeland om DTS, daar les te gaan geven? Of moet ik hier wat anders gaan doen.' En toen had ik een beeld wat zij blijkbaar bij haar vorige reizen had gehad van dat ze moest gaan. En die was echt gewoon helemaal raak. Dat zag ik gewoon echt. Vol verbazing van: 'maar dat heb ik jou toch nooit verteld?' 'Nee, dat heb je ook niet verteld.'

Dat zijn wel bijzondere dingen natuurlijk. Op een gegeven moment ben je ook naar Taizé gegaan. Wanneer enzo?

Ik ben in januari zoiets, toen was die klik, dat is eind juni denk ik geweest dat ik met school naar Taizé ging. Een paar maanden later. In Taizé heb ik echt mijn eerste kerk ervaring gehad. De eerste echte kerkdienst.

Want je was daarvoor nog nooit naar de kerk geweest?

Nee, mijn ouders zijn niet gelovig. De basisschool is vrij weinig. Dus ik was eigenlijk met kerstmusicals in de kerk geweest en verder nooit in dat hele gebouw geweest. Dat vond ik wel echt bijzonder zo'n

kerkdienst. Na Taizé ben ik ook hier op zoek geweest naar welke kerk past bij mij. Hier in Houten hebben we een hele hoop, ik geloof 10, 15 zoiets zijn. Dat zijn er echt heel veel. Dus.

Je vond het dus bijzonder, in Taizé, de kerkdiensten. Maar kan je nog herinneren wat je dan bijzonder vond?

Gewoon de hele sfeer, echt zo'n moment, je hebt een uur waarin je echt helemaal met God bezig bent. Dat was voor mij heel bijzonder, dat had ik eigenlijk op de woensdagavond. Het is toch anders wanneer het in een huiselijke sfeer is met 10 mensen, dan wanneer je met z'n 3000 tegelijk gaat zingen. Daarom ben ik ook hier op zoek gegaan. Het heeft echt indruk op mij gemaakt. Hoe mensen bezig kunnen zijn met God en ook met heel veel mensen tegelijkertijd.

Dat had iets dus, in de zin van: je ging wel woensdagavond naar de gebedsmomenten, maar in zo'n kolossaal iets, dat had iets bijzonders. Daarna ben je wel naar een kerk opzoek gegaan. Kan je daar wat over vertellen?

Ik ben voornamelijk op advies van Eva afgegaan. Zij had zoiets van: 'ik denk dat deze of deze kerken het meeste bij je zullen passen.' Ik ben toen naar de NGK, Nederlands Gereformeerde Kerk, daar ben ik toen naartoe gegaan. Ook een hele tijd, ik denk wel iets van 2 jaar, ben ik bij die kerk geweest. Toen ben ik een paar keer mee geweest naar de Protestantse Gemeente hier. Ik merk dat bij de protestantse gemeente een zekere diepgang was die ik bij de Gereformeerde Kerk echt miste. Toen ben ik langzamerhand over gegaan op een andere kerk en nu zit ik al iets van 3 jaar bij de Protestantse Gemeente. Ik ben ook bij de Protestantse Gemeente gedoopt. Ik ben als kind niet gedoopt, dus dat was ook iets wat ik echt wel wilde doen. En nu kom ik eigenlijk nooit meer bij de NGK. Ik ben wel een paar keer mee geweest, 1 keer met iemand mee geweest naar de katholieke kerk. Leuk om een keer mee te maken, maar veel te veel rituelen wat mij iets té is. Ik ben ook een keer naar de Evangeliedienst geweest. Dat was voor mij weer veel te losjes, veel te weinig structuur. Als ik het zo kijk heb ik hier bij de Protestantse Gemeente mijn draai gevonden.

En dan vooral de diepgang is daarin belangrijk?

Ja, diepgang. Ik vind het wel jammer dat ze heel veel uit het liedboek zingen. Er wordt ook steeds meer uit andere dingen gezongen. Ik heb niets tegen het liedboek, maar alleen maar het liedboek vind ik iets te ouderwets eigenlijk.

En diepgang, waar zit dat hem in?

Voor de preken in de Gereformeerde Kerk, die blijven vaak heel oppervlakkig. Die gaan niet de diepte in. Hier gaan ze echt de diepte in. Dat vind ik echt leuk. Dat oppervlakkige, dat is een beetje lezen. En zeker bij de gebedsgroep zijn we allemaal rond deze leeftijd en ook geen dominees. We proberen de diepgang wel te zoeken, maar het is toch altijd lastiger als je dat zelf moet doen, dan bij iemand die daarvoor gestudeerd heeft en er al jaren en jaren wat mee doet.

En de diepgang zat hem in de breedte, in de zin van dat het tot nadenken zette, dat het in dat opzicht wat met je deed of dat het persoonlijk werd, dat het over jou ging?

Nee, meer dat het echt tot nadenken. Dieper op de achtergrond in, meer over wat je er zelf ook mee kan. Terwijl het bij de NGK meer een leuk verhaaltje erbij was, dan dat er echt heel diep over na wordt gedacht. Op zich niet erg, maar niet wat ik zoek.

Jij vindt het wel fijn om lekker na te denken. Je noemde net al een heel aantal dingen die voor jou belangrijk zijn geweest toen je tot geloof bent gekomen. En even samengevat is dat met name dus

Eva geweest, in de manier hoe ze was en de dingen die ze in de gesprekken zei. Zij zette jou tot nadenken. Jij ging er over nadenken en had je op een gegeven moment zoiets van: 'waarom zou God ook eigenlijk niet bestaan?' Dat was een belangrijk moment. Toen ben je naar de gebedsgroep gegaan en naar Taizé. Daar heb je eigenlijk God verder leren kennen. En heb je een verbetering in het leven tegen gekomen. Klopt dat?

Ja.

Zijn er nog meer dingen waarvan je zegt, die hebben voor mij een belangrijke rol gespeeld in hoe ik tot geloof ben gekomen?

Ik denk ook wel dat het voor mij belangrijk is geweest dat ik wel ook wat kennis had van de Bijbel. Ik deed er niet iets mee, maar ik heb wel die verhalen op de basisschool gehoord. Ik was er niet actief mee bezig, maar het is wel enigszins blijven hangen.

Maakte dat dan dat het daardoor niet nieuw was of niet vreemd was?

Het was wel veel nieuw ook, maar er was ook een stuk wat ik al wel kende.

Vertrouwt ofzo.

Het maakt het makkelijk om er mee bezig te zijn. Als je je er wel al wat vanaf weet. Ik heb ook op mijn werk, stage, zowel deze als mijn vorige stage, is het wel eens tot gesprekken over het geloof gekomen. En er zijn mensen die er echt helemaal niets van weten. Die hebben ook vaak van: 'ik hoef er ook helemaal niets van te weten.' Dan is het zo'n enorme, een extra drempel die er voor iemand ligt om er mee bezig te zijn. Het is geen onmogelijke drempel, het kan nog steeds, maar het maakt het wel lastiger.

Het feit dat jij er in elk geval iets van afwist, maakte het in elk geval makkelijker dat die drempel er niet was.

Ja. Ik wist wel wat Pasen ongeveer inhield, wat Kerst ongeveer inhield. Terwijl op mijn stage kwam het laatst ter spraken zei iemand: 'Pasen is toch dat Jezus 40 dagen in het graf heeft gelegen?' (lach). Bijna goed.

Hij wist in ieder geval dat Jezus in een graf had gelegen. (korte lach).

Ja, en hij had ook nog iets met 40 dagen. (korte lach).

Ja, mooi gecombineerd. En verder nog dingen die voor jou belangrijk zijn geweest?

Wat ook wel belangrijk is, hoewel mijn ouders niets met het geloof hebben, hebben ze er ook niet iets tegen. Mijn ouders hebben me er altijd gewoon in gesteund. Je bent je eigen persoon, veel plezier. Ze hebben gezien dat het leren kennen van nieuwe mensen echt een goede invloed is geweest op mij. Dan denk ik van er is ook iemand met een hoofdletter G die invloed heeft. Maar dat zien ze dan weer niet helemaal. Maar ze zijn wel altijd, ze hebben me er wel altijd in gesteund. Zo van: 'doe maar.' Dus omdat ze er niets mee hebben, zijn ze ook wel, proberen ze er ook wel geïnteresseerd in te zijn.

En wat voor manier geïnteresseerd?

Af en toe vragen over hoe het is gegaan. Wat heb je gedaan? En dat soort zaken.

Als ze dan niet geïnteresseerd waren geweest en er niet naar gevraagd hadden, was het heel anders geweest?

Nou had ik denk zelf nog niet eens zo erg gevonden, maar ik weet van een vriendin die een beetje op de grens zit, zat. De laatste keer dat ik haar heb gesproken op de grens zat, haar ouders hebben echt helemaal niets met het geloof. Die hebben zoiets van: 'ja, dat slaat toch nergens op.' Dat je keihard zulke uitspraken krijgt. Dan kan ik me voorstellen dat je minder, dat je er sneller weg bij blijft.

In ieder geval demotiveerde je ouders er niet in.

Nee, ze hebben me er in gesteund.

Want hoe staat jou gezin in het geloof? Tenminste ze geloven niet, maar?

Mijn moeder is wel christelijk opgevoed, maar is op een gegeven moment van haar geloof af gevallen, al heel lang geleden. Mijn opa en oma van mijn moeders kant die geloven nog. Die gaan nog steeds naar de kerk en dat soort dingen. Voor mijn vaders kant heb ik het nooit echt gevraagd, maar die opa en oma van die kant zijn niet gelovig volgens mij en mijn vader ook niet. En mijn broer heeft ook niets met het geloof.

Oké, maar ze staan er in elk geval niet heel negatief in. Je had het over het moment nogmaals, die klik. Bijvoorbeeld die gebedsgroep dat je God hebt leren kennen. Wanneer ging je jezelf zien als christen?

Dat is wel een lastige. In ieder geval toen ik naar Taizé ging, toen zag ik mezelf wel in ieder geval als christen. Maar ik denk dat het eigenlijk wel in die weken na die klik is geweest. Dat ik toen mezelf christen ben geworden.

Was het een bewustwording ofzo? Hoe zag dat eruit?

Het was eigenlijk meer een bewustwording van God bestaat. Voor mij is God en Christus één en dezelfde. Dus sindsdien geloof ik in Jezus. Dat is het moment dat ik mezelf christen ben gaan noemen. Het geloof in Christus. Of je dan bij een kerk zit aangesloten of niet, dat vind ik helemaal niet belangrijk voor zoiets. Het gaat om het geloof in Christus. Sommige mensen hebben zoiets van: 'ik wil mezelf geen christen noemen, want dan word ik meteen geassocieerd met allerlei dingen.' Dan heb ik zelfs zoiets van: 'er is een verschil tussen christen zijn en bij de kerk horen.' De kerk is een instituut, Christen zijn is een geloof. Natuurlijk heeft het met elkaar te maken, veel, maar het is niet hetzelfde.

Wat bedoel je? Je kan in de kerk zitten zonder te geloven?

Dat ook en de kerk is een instituut die er ook op gericht is om mensen erbij te houden. Ze moet financieel rondkomen. In de hoofdlijnen gaat het om dezelfde dingen als het geloof, maar er zijn een paar andere die in een kerk belangrijk zijn, die bij het geloof eigenlijk niet of weinig met het geloof te maken hebben.

Dan heb je het over dingen als financieel rondkomen?

Ja. Er moet een bestuur zijn. Er moet gezorgd worden dat er predikanten zijn. De organisatie. Ik vind het zelf ook haast onmogelijk om een kerk te vinden waarbij je echt 100% eens bent met de visie van de kerk.

Dat was voor jou dus niet belangrijk?

Deels wel, het moet wel in grote lijnen overeen komen, maar ik denk dat het haast onmogelijk is om een kerk te vinden dat op ieder puntje exact hetzelfde denkt als jij. Zolang jij dat niet erg vindt dat een kerk een ander standpunt heeft over bepaalde zaken en als een kerk het niet erg vindt dat jij anders denkt over bepaalde zaken, is er in mijn ogen niets aan de hand. Een mooi voorbeeld hiervan is het avondmaal. We hebben met de gebedsgroep wel eens avondmaal gevierd. Terwijl we bij onze kerk, waar de meeste van onze gebedsgroep bij horen, waar in principe de regels is dat alleen ouderlingen het avondmaal mogen uitdelen. De dominee zegt van: 'in principe is het zo.' Maar hij vindt het ook niet erg.

Ruimte voor je eigen inbreng.

Er is inderdaad ruimte om, zo lang als het niet té tegenstrijdig is, je eigen dingen te doen. Ik weet dat het in de NGK gaan mensen soms wel eens lopen vlaggen tijdens het zingen. Dat hoeft je bij een Protestantse Gemeente niet te proberen. Niet bij een normale dienst.

Had je verder dingen die belangrijk zijn in hoe je tot geloof bent gekomen? Je hebt al heel aantal genoemd, maar misschien zijn er nog meer dingen?

Nee, ik denk dat dit echt de hoofdzaak is in hoe ik tot geloof ben gekomen, wat de crux is van jullie willen weten.

Oké. Dan heb ik nog die onderwerpenlijst. Ik leg ze één voor één neer. En leg ze kort uit. Kijk even, zit er eentje bij waarvan je zegt die heeft voor mij nog een rol gespeeld in hoe ik tot geloof ben gekomen. Of misschien zit er eentje bij waarvan je zegt van daar heb ik wel wat over verteld, maar daar wil ik nog meer over vertellen. Dat kan allebei. De eerste is dan omgang met mensen. Dus vriendschappen, kennissen of vriendengroepen. Internet.

Moet ik het na afloop zeggen?

Ja, ik leg ze eerst even allemaal neer. Dan kan je daarna eentje kiezen. Dus gezin, van ouders, familieleden, de manier hoe je bent opgevoed, bepaalde gewoontes die er in het gezin waren. Hobby's. Bepaalde gebeurtenissen die heftig waren, zoals gepest zijn, overlijden, misbruik. Levensovertuigingen, het zijn allemaal dingen die je gelooft door de jaren heen, maar ook dingen die je niet geloofde. Religieuze ervaringen, eigenlijk alle ervaringen die je religieus kan noemen, die met godsdienst te maken hebben, die je hebt opgedaan in verschillende religies. Omgeving, de wijk, dorp, stad waar je woonde. Het in contact komen met het christelijk geloof door christenen, kerken en evenementen. Of de school of opleiding. Of nog anders. Daar hebben we het ook al over gehad natuurlijk. Zijn ze zo op het eerste gezicht helder? (ja). Zit er eentje voor jou bij waarvan je zegt die heeft voor mij wel een rol gespeeld?

Ja, ik denk dat voor mij het belangrijkste omgang met mensen is. Specifiek met Eva. Voor de rest zijn er wel religieuze ervaringen, de gebedsgroep heeft mijn geloof verdiept, maar echt het tot geloof komen is omgang met mensen geweest, met Eva.

Omgang met mensen en met name Eva. Naast Eva ook andere mensen?

Voornamelijk toen ik bij de gebedsgroep ben gekomen, toen was ik eigenlijk ongeveer wel christen, maar daar heb ik ook weer een hele hoop nieuwe christenen ontmoet, die ook weer mijn geloof hebben gesterkt. Mij daarin steunde natuurlijk. En een stuk kennisoverdracht eigenlijk. Ik wist wel

een beetje wat van het geloof, maar ook nog een hele hoop niet. Dat heb ik daar bij de gebedsgroep, vond niemand het raar als ik naar dingen vroeg die de meeste mensen zo vanzelfsprekend vinden, omdat ze het van kinds af aan al wisten, deed niemand er raar over als ik er wat over vroeg.

Daar had je alle ruimte voor.

Daar was alle ruimte voor, daar deed niemand raar over. De 40 dagen tijd, dat was voor mij een totaal nieuw iets. Daar had ik nog nooit van gehoord.

En hoe komen die dingen dan voor het eerst op je over?

Ik heb eigenlijk bijna nooit dingen raar gevonden. Soms bepaalde gebruiken in de katholieke kerk met die soort van oneerbiedig met die wc-borstel loopt, daar kan ik echt helemaal niks mee. Maar toen had mijn geloof al een hele goede fundering. Het was dan zo van: prima dat mensen hier wat mee doen, maar voor mij.. ik kan met dat water niks. Maar dat is ook niet erg.

Daar moet de ruimte voor zijn.

Ja, er zijn zoveel mensen die toch gelovig zijn, maar toch anders denken. En ik heb altijd zoiets van, zoals ze het kunt accepteren dat andere mensen misschien net iets anders denken, is er niks mis als andere mensen het niet helemaal hetzelfde zien als ik.

Zijn er nog meer dingen waarvan je zegt die is van invloed geweest?

Nee, ik kan er wel een hele hoop weghalen die sowieso helemaal niks of nauwelijks wat hebben gedaan.

Stel dat je ze weg zou leggen zonder uit te leggen, welke zouden dat dan zijn? Die nauwelijks invloed hebben, daar ben ik wel benieuwd naar.

Ik ben tot geloof gekomen met helemaal niks. Het gezin: ik zit in een niet christelijk gezin dus, door niet in een niet christelijk gezin te zitten kom je niet tot geloof. Hobby's, ook niet echt. Ik heb geen hobby's die iets te maken hebben met mij geloof. Ik heb nu hobby's, gitaar spreken trek mij wel. Christelijk muziek: is eigenlijk pas gekomen toen ik al christen was. Dus ik heb eigenlijk ook bijna niks anders gespeeld dat christelijke muziek. School, op zich heeft de basisschool voor mij echt een stukje kennis gegeven. En een Bijbel. Die gebruik ik eigenlijk niet. Dat is de Groot Nieuws Bijbel, hij leest lekker maar hij is niet zo heel zuiver.

Wat bedoel je met niet zo heel zuiver?

Als ik dan met de Statenvertaling met de Bijbel een grondtekst bekijkt, dan wijkt de Groot nieuws Bijbel vaker af dan bijvoorbeeld het NBV. En van de Staten Vertaling weet ik echt weinig af, maar die vind ik weer niet te lezen. Ik snap wat er staat maar, is niet mijn ding. Mijn vaste vertaling die ik gebruik is de NBV. Als ik me echt wil verdiepen, dan pak ik gewoon meerdere vertalingen erbij.

Je hebt tegenwoordig ook de Herziene Statenvertaling, weet niet of je daar wel eens van gehoord hebt?

Ja, daar heb ik al een stukje uit gelezen, die is al een stuk beter. Is al wel beter, maar ik heb nu al de NBV studie Bijbel, maar ik ga niet nog met een dikke pil slepen.

Zijn er nog onderwerpen waar je bij stil wilt staan? Of is dit het?

Omgeving misschien wel. Taizé is voor mij ook echt wel een belangrijk iets geweest in mijn geloofsleven. En ik ben daar echt heel veel met God bezig geweest. Tot was dan toe alleen maar 1 avondje in de week bezig met God. Dat heeft mij wel echt voor gezorgd dat ik meer met geloof bezig wilde zijn. Ik ben ook sindsdien ieder jaar naar Taizé geweest. Vorig jaar in Rotterdam geweest en afgelopen oud en nieuw ook in Berlijn, maar ook Taizé dit jaar, dat blijft voor mij een bijzondere plek. Als ik daar ook kom is het niet een of ander verweg plekje maar voel ik mij thuis. Hier voel ik me ook thuis, begrijp me niet verkeerd. Ook toen ik van de zomer weer aan kwam gewoon ook weer vertrouwd, een plek waar ik tot rust kan komen en met God bezig kan zijn.

Dan nog over de definitie van het christelijk geloof. Die is dus minimaal, kort. Ik wil hem voorlezen en dan ben ik benieuwd wat je van de definitie vind. Daar mag je ook op reageren. Ik zal hem eerst twee keer voorlezen en als je hem dan nog een keer weer lezen dan schuif ik gewoon het blaadje naar je toen. De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om hem te volgen.

Ik vind het wel een mooie definitie, zeker ook staat er hele belangrijke dingen in. Het sterven van Jezus voor onze zonden. Er zitten drie hele belangrijke dingen in. Sowieso dat geloof een keuze is, als nadeel dat er ook mensen zijn die er niet voor kiezen. Maar ook wel heel erg belangrijk opduikt, wat ik ook heel belangrijk vind dat je niet andere mensen ertoe dwingt, maar laat mensen zien wat het betekend om te geloven, maar dwing iemand daar nooit toe. Sterven voor onze zonden vind ik ook heel belangrijk en er voor kiezen om het te volgen... ja je hebt mensen die geloven in Jezus, maar willen helemaal niks met hem te maken. Wat ik me wel een beetje mis daarin persoonlijk is dat er niets in staat over de opstanding. Ook dat is voor mij echt een belangrijk punt in Jezus leven. Dat hij echt de dood heeft overwonnen.

Het blijft niet bij gestorven, uiteindelijk gaat het om het opstaan.

Ja, als Jezus niet was opgestaan is het maar de vraag of mensen nog wel hadden geloofd. Dat we nu ergens in de geschied schriften hadden over de dwaze profeet die dacht dat hij zelf de zoon van god was. Terwijl we het nu over Jezus christus de zoon van god hebben. Maar ik vind het wel een mooie definitie.

Je kan er in ieder geval mee instemmen dus.

Ja, er mist misschien nog een stukje, maar drie hele belangrijke fundamenten van het geloof staan hierin.

Dat was het. Zijn er nog dingen die niet aan bod zijn gekomen, die wel belangrijk zijn om te benoemen of dingen die je nog kwijt wilt?

Nee, niet dat ik zo kan bedenken.

5. Interview Nienke de Vries

Algemeen

- Positieve indruk: netjes gekleed, makkelijk in de omgang.
- Studentenkamer: netjes ingericht, moderne stijl.
- Opleidingsniveau: VWO en HBO

Interview

Als eerst, dan over van wie ben je? Kan je nog meer over jezelf vertellen?

Ja, ik ben Nienke de Vries. Ik ben 22 jaar. Ik kom officieel uit Pijnacker, maar toen ik, ik wilde heel graag op kamers en studeren, dus toen ben ik SPH gaan studeren en gelijk op kamers gegaan. Uh... Op dit moment zit ik bij NSR, dat is Navigators studentenvereniging in Rotterdam. En daar uh... leid ik mijn dispuut nu op christelijk gebied, als ik het zo mag zeggen, dan ben je een soort van nestor is dat dan. Dus dat doe ik nu, daar ben ik druk mee. En ik ben dus af aan het studeren. Daar ben ik ook druk mee. En ik ben heel druk met mijn bruiloft voorbereiden. Die is in september. En we hebben net een huis gekocht, dus ben nu zo van alles aan het doen zeg maar. En even denken wat kan ik nog meer vertellen?

Hobby's?

NSR is nu een beetje mijn hobby. Dus als ik daar niet ben, ben ik heel benieuwd wat voor nieuwe hobby ik dan ga creëren. Ik sportte eerst heel veel, maar dat is nu echt helemaal weg. En ik heb een tweelingbroer en mijn ouders zijn vijf jaar geleden uit elkaar gegaan. En daarom, mijn vader is hertrouwd, die heeft een nieuwe vrouw en die heeft ook twee zoons. Ik heb nog twee stiefbroertjes. En mijn moeder heeft een latrelatie met een man en die heeft ook een dochtertje. Maar die zie ik niet per se als mijn stiefzusje, Maar gewoon, het is wel een heel leuk meisje, maar dat is toch wel anders. En ik heb nog heel even bij mijn vader gewoond een paar maanden, voordat ik op kamers ging. Nee, ja, bij mijn vader en zijn vrouw. Toen mijn ouders uit elkaar gingen ben ik bij mijn vader blijven wonen met zijn vrouw. Dus dat is een beetje mijn geschiedenis.

En je woont nu op kamers?

Ja, dat is nou drie en half jaar. Ik ging in september studeren en in oktober ging ik op kamers. Dus het was echt heel druk met wat vinden en toen heb ik 1,5 jaar ergens anders gezeten. En ik zit nu meer dan 2 jaar hier.

En je studeert dus SPH. Weet je al wat je daarmee wilt gaan doen?

Nou ik werk nu in de jeugdzorg. Ik werk nu vast 12 uur in de week. En ik ga ook in een gezinshuis werken aankomende twee maanden, dat is bij horizon. Ik weet niet of dat ..., omdat het onregelmatig werk is. En anders, of ik blijf daar een beetje plakken, of ik ga de voogdij in. Dan mag ik beslissingen maken over kinderen. Of ze thuis mogen wonen of niet. En ook hulp...

De jeugdzorg echt.

Ja, ja, dat vind ik wel echt het leukst. Dus daar zou ik wel iets mee gaan doen in ieder geval.

He en wat vind je het belangrijk in het leven?

Wat vind ik belangrijk in het leven. (korte lach). Even denken horen. Dat vind ik een beetje een moeilijke vraag hoor, wat ik belangrijk vind in het leven. ... Dat poeh... Even denken, wat vind ik belangrijk in het leven. Ja, dan kom je denk ik toch wel, vanuit mij uit denk ik, dat vind ik belangrijk,

dat ik uh.... Zo dicht mogelijk niet bij God, jawel, zo dicht mogelijk bij God mag leven, dat je daar mee bezig mag zijn, dat vind ik gewoon heel cool. Dus dat vind ik heel belangrijk en ook om dat uit te dragen naar zoveel mogelijk mensen. En daarom vind ik bijvoorbeeld Apha geweldig, en Bèta cursus. En daar wil ik me ook heel graag ja voor inzetten laat maar zeggen. En wat ik nog meer belangrijk vind, is, ja gewoon er zijn voor mensen. Dat is voor mij wel heel, zeker ook als nestor zijn, dan kan je ook echt wel dingen betekenen voor mensen. En dat vind ik heel leuk, en ook als ik kijk naar mijn werk, dan gewoon met mensen.

Er voor mensen zijn.

Ja, er voor mensen zijn en helpen eigenlijk. Dat is wel zo'n beetje. Ja, ja.

Mooi. Oké, dus dat even over jezelf. En dan uh naar het grote onderwerp dan voor vandaag. Dat is dan, je had al wat aantekeningen gemaakt. En de vraag is dan, die we je hadden gesteld, denk voor je zelf welke factoren, dat zijn dan personen, situaties en gebeurtenissen, belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. En je hebt al dingen opgeschreven. Zou je de dingen die je hebt opgeschreven met me willen delen en je verhaal willen vertellen?

Ja. Dat is eigenlijk best makkelijk, nee niet makkelijk, dat valt wel mee hoor. Ik was denk 17, toen zat ik op de middelbare school, nou 16 misschien, ja 16. En toen zag ik een hele leuke jongen in Pijnacker. En toen dacht ik "hee, jij bent leuk". Ik ging een beetje met hem MSN'en, en toen vertelde hij over de MSN heel veel over zijn geloof. En ik dacht echt 'oké, wat moet ik hiermee.' Ik had er gewoon echt niets mee. En uh, nou ja, dat dat is 1 ding wat er op dat moment gebeurde. En op dat moment wilde ik ook heel graag iets goeds doen. Ik weet niet waar dat vandaan kwam. Ik wilde iets goed doen. Ik wil op vakantie en mee met een organisatie die in het buitenland mensen helpt. Afrika was te duur, dus toen moest ik het dichterbij zoeken. En toen kwam ik bij een organisatie die ging naar Oekraïne en die heette Livingstone. Dus ik dacht 'oh nou dat ziet er wel interessant uit, leuk, ik ga me opgeven en ik ga mee.' En toen kwam ik daar het eerste weekend en toen uh, ja, toen kwamen we allemaal bij elkaar en toen had ik pas door dat het heel christelijk was die organisatie. Dat wist ik eigenlijk, ja ik heb, ik had het wel een beetje gelezen, maar dacht naja maakt mij het uit. En toen dacht ik poeh, shit dit is echt wel echt uh, oepsie. En uh ja maar ja ik dacht ik heb me nu al ingeschreven, dus ik ga wel mee en dan zie ik wel dat uh, hoe het daar gaat. En ja toen was ik daar en dat was heel vet, want al die mensen waren heel uh overtuigd van hun geloof en dat vond ik echt heel bijzonder. En het waren ook hele jonge mensen die meegingen. En als ik zag dat we voor die betekende niet zo heel veel, maar die kinderen waren heel blij dat we er waren en zo. En ook verhalen vertellen, en zingen en van dat soort dingen en naar de kerk enzo. Dus ja, ik vond dat echt heel bijzonder en ik wist eigenlijk niet zo goed wat ik daarmee moest. Dus toen was ik weer in Nederland en dacht ik ja en nu? Wat ga ik nu doen? Toen ging ik weer terug naar die jongen, want hij was de enige die me daar iets over verteld had. Ik zei van ja ik uh weet het niet maar dit en dit is er gebeurd. Wat moet ik nu? Toen zei hij nou dan kan je wel naar de Alpha cursus. Toen zei ik: 'oh, nou, ok.' Dus hij had me wel een beetje aange... gedrinkt, gedrongen dat ik daar naar toe moest bellen. En hij zei: 'ja ik ga met je mee.' En toen dacht ik oké, dan wil ik er wel naar toe. En dat was hier bij NSR die Alpha cursus. Want hij, zijn broer zat er al, en daardoor wist hij al dat die er was. Dus de eerste keer vond ik gelijk al heel interessant, want ik zat tussen twee mensen die wel en die niet, iemand die wel en iemand die niet geloofde. En ik zat daar tussen en dacht zoiets van oh interessant, interessant. Dus nou ik deed die Alpha cursus mee en ik had een groepje en daar zaten drie meiden bij mij en die namen me echt op sleeptouw laat maar zeggen. Die namen me mee naar de kerk en als er iets bij NSN was moest ik met hun mee, en ik moest bij ze slapen. En weet je ze namen me echt die 10 weken aan de hand en namen ze me overal mee naartoe. En toen kreeg ik ook wel een beetje door die tien weken oké volgens mij weet ik wel een beetje wat het christelijk geloof is. Maar ik vond het vooral interessant en toen dacht ik ja oké, dat dat is dan maar zo. En toen hadden er al een paar gezegd 'ja, dan moet je bèta cursus gaan doen.' Maar ik dacht, je komt een beetje in het

studentenleventje terwijl ik nog gewoon in 6 VWO zat, dus ik dacht ik weet niet of ik dat nou zo zie zitten. Maar uiteindelijk dacht ik oké, ik ga die bèta cursus dan ook doen. Ik later ingestroomd dan eigenlijk de bedoeling was. En daar gingen we heel veel Bijbel lezen en toen pas had ik door hoe belangrijk dat was, maar ook omdat je daar Johannes leest hoe belangrijk Jezus is en was. Dus dat kreeg ik toen, dat kreeg ik toen ook door. En ik ging naar Soul Survivor. Ja, dat is echt best wel wat allemaal, maar. (korte lach). En toen gingen we daar in zo'n rondje bidden en toen kreeg ik echt zo'n heel raar gevoel door mij heen en dacht echt van ooh, wat is dit. Dus nou ik heb dat aan hun verteld. Dus ja, we denken wel dat misschien is God dat wel geweest. Toen zei ik: 'oh, oké.' Nou, dat vond ik ook wel, toen dacht ik oh dat is wel bijzonder. We waren er natuurlijk God aan het aanbidden en dan wordt je ook een soort van aangeraakt ofzo. Nou, dat vond ik heel bijzonder. En ik bleef naar de kerk gaan met hun en ook de Bèta cursus doen en toen de allerlaatste avond, toen kwam iemand van een andere groep waarmee we de afsluiting hadden, een beetje raar verhaal, maar die zei 'ja, ben je nou al christen.' Toen zei ik 'ja, ik weet niet of ik dat nou ben, want ja, ik wist het allemaal niet zo goed.' Toen zei hij 'ja wil je dat dan worden.' Toen zei ik 'ja, volgens mij wel. Ja ik wil dat wel.' Toen zei hij 'nou, dan gaan we daarvoor bidden.' Ik dacht echt 'ooh echt.' En toen met nog een man hebben zij voor mij gebeden, maar ik heb zelf ook dat gebed uitgesproken van God wilt u bij mij komen? En ja ik wil mijn leven aan U geven. Dat was in juli 2008. En ja toen heb ik eigenlijk gewoon die stap genomen. En uh toen wilde ik heel graag in Zwolle studeren, maar ik was niet door de test heen gekomen en het was allemaal een beetje moeilijk en toen dacht ik 'nou dan ga ik toch gewoon naar NSR en naar Rotterdam dan kan ik NSR lid worden, en dan ga ik ook hier studeren.' En toen is het eigenlijk zo gelopen. En ja, daar heb ik wel gewoon echt mijn geloof kunnen opbouwen. En daar is ja een beetje mijn geloofsfamilie. Dat heb ik daar wel gekregen. Ja. Dus dat is een beetje, en dat heeft dus ongeveer een jaar geduurd.

Oke, best wel snel.

Ja, ja. Dat is best wel snel. Het was oktober toen is in het begin 6 VWO toen ging ik de Alpha doen en juli was het zomaar zeggen.

He en je begon over die ene jonge die je op MSN dan sprak. Want hij vertelde dan dingen over het geloof?

Ja, echt heel apart.

Hij begon dat zomaar te vertellen ofzo?

Ja, nou we praatte gewoon heel vaak met toen, je weet wel hoe dat was misschien als je ging MSN'en, dan elke avond zat je er natuurlijk dan achter. Je communiceerde heel veel via de MSN. En hij communiceerde heel veel over zijn geloof, gewoon hoe hij daar in stond en naar de kerk ging en hoe hij zich voelde en allemaal van dat soort dingen. En ook als we elkaar zagen vertelde hij daar heel veel over. En ik luister daar gewoon naar. Ik dacht: 'oh oké.'

Want wat vond je daarvan toen hij dat vertelde?

Ja, ik vond dat niet, ja ik dacht nou ik ben wel wat benieuwd hoe je dat beleeft weet je wel. Niet van dat wil ik zelf ook heel graag ofzo. Ik was gewoon heel erg benieuwd van he, hoe zit dat nou. Zeker omdat het ook zo'n jong iemand was, was ik daar gewoon heel nieuwsgierig naar. Het was puur nieuwsgierigheid. Het was niet van het is een leuke jongen, zal ik net doen alsof ik het heel interessant vind of zo, nee ik dacht van kom maar op met je verhaal.

En de dingen die hij vertelde, waren die helemaal nieuw voor je?

Dat weet ik eigenlijk niet zo goed meer, als ik heel eerlijk ben. Maar ik denk het wel. Ja. Hoe hij daar in stond dacht ik echt van 'oh, zit dat zo.' Hij vertelde de basisdingen en toen dacht ik 'ja, oké daar heb ik ook wel eens van gehoord.' Maar niet hoe mensen dat persoonlijk beleven. Daar had ik echt nog nooit van gehoord hoe dat ging, of hoe mensen dat deden. Dus.

Het werd heel persoonlijk.

Ja. Ja. En dat ja.

Want je had er wel eens wat van gehoord zei je.

Ja ik had er wel eens wat van gehoord, ook omdat mijn ouders me wel bijvoorbeeld die hebben me laten dopen. Omdat dat zo hoorde. Ja dus toen hebben ze dat gedaan. En uh me opa en oma gingen ook wel naar de kerk, en wij gingen daar ook af en toe, ja, je ging daar ook wel eens heen. Zeker met kerst en Pasen dan was het verplicht. Dat moest ik in de kerk zitten. En dan zat ik daar en dan krijg je wel wat mee. Het was niet dat ik dacht van oh dit is echt de eerste keer dat ik daarvan hoor. Dat was niet zo. Maar wel dat ik dacht oh, ik dacht dat het ja in de kerk hoorde. Dat dacht ik.

En niet bij iemand persoonlijk.

Nee, nee, want dat had ik ook nog nooit gezien. We praten er ook nooit over. Het was nooit een onderwerp van gesprek geweest.

He, en die momenten dat je dan in de kerk kwam. Kan je daarvan nog wat herinneren. Wat je daarvan vond?

Het zingen, denk ik. En verder ja ik moet naar de kindernevendienst, dat vond ik altijd heel leuk. Een beetje spelen en tekenen en dat soort dingen.

Het bezig zijn.

Ja, en uh ja dat was het denk ik vooral.

Dus je was wel een beetje, je wist wel iets van het christendom, maar je was er nog niet heel veel mee in aanraking geweest en hij begon gewoon te vertellen en dat interesseerde je op de een of andere manier, omdat het een heel persoonlijk verhaal was.

Ja, maar aan de ene kant dat vond ik toen, dat was op een gegeven moment, werd dat contact ook minder, dus het zat nog wel in mijn hoofd. En dat was echt de eerste aanraking laat ik maar zeggen.

De eerste aanraking met...

Dat geloof heel persoonlijk kan zijn. En toen kwam Livingstone en dat was echt de tweede aanraking. En toen dacht ik 'oh er zijn dus echt heel veel mensen die dat blijkbaar hebben.' Ook toen we daar, want al die vakanties kwamen daar bij elkaar, al die mensen, op dat eerste weekend. En toen dacht ik oh dit zijn echt heel veel mensen. En als die dat allemaal hebben, dan, dat vond ik wel..

Want zei vertelde een beetje op dezelfde manier als die jonge over hun geloof?

Ja, nou ja, uh, ja zeker die eerste keer toen dacht ik van oh chips dit zijn allemaal christenen. Zullen die hetzelfde als hem beleven? En op die vakantie werd dat wel heel duidelijk, dat in de groep waar ik mee was, dat allemaal hadden. Dus dat was heel bijzonder.

Je zegt bijzonder, maar je had ook in het begin iets van oh chips zei je.

Ja want ik wist het allemaal niet. Ik wist niet dat dat er was. Ik ging met hun mee omdat ik gewoon op zo'n vakantie wilde, niet omdat.

Vond je dat dan eng ofzo?

Nee, dat niet. Dat is wel grappig, ik heb zo'n dagboekje bijgehouden en dat heb ik nog wel eens nagelezen. Op de eerste bladzijde stond: 'ik denk dat ik heel veel van deze mensen kan leren.' Zoiets heb ik erin gezet. Ik was dus niet terughoudend ofzo, maar wel dat ik het graag wilde weten. En toen kreeg ik ook nog zo'n boekje achteraf waar iedereen wat had ingeschreven. En iedereen had eigenlijk iets leuks geschreven, maar 1 iemand had gezegd: 'ja, ik hoop dat je het niet te christelijk vond ofzo.' Toen dacht ik oh, nou, nee dat heb ik helemaal niet zo gevoeld. Maar voor hem was ik dus wel, ja hoe zeg ik dat, ja voor hem was ik dus wel degene die daar nog niets mee had ofzo. Dus dat was wel zo ja.

En je beschrijft in je dagboek dat je denkt dat je iets kan leren. Weet je nog waar dat in zat wat je kon leren?

Nou, ik denk vooral hoe hun in het leven stonden en hoe zij met hun geloof omgingen. Dat ik daar heel nieuwsgierig naar was. En dat ik dat van hun kon leren. En dat ze aan mij konden vertellen hoe ze dat deden. Hoe ze het in de praktijk brachten.

En was je dan een soort van op zoek naar verbinding van wat het christelijk geloof voor iemand kan betekenen en dus ook voor jou.

Op dat moment denk ik nog niet. Ik denk dat ik vooral naar hun, en dat ik dacht: 'oké, ik neem het in me op, net als op school. Ik leer heel veel.' Daar was ik vooral heel erg mee bezig.

Het was nieuw. Je was geïnteresseerd en je wilde zien wat het met mensen gewoon deed.

Ja, dat was het denk ik vooral.

En je zei net dat je het bijzonder vond wat daar gebeurde. Wat vond je bijzonder?

Nou, vooral dat ik zag dat ze hun liefde aan die kinderen zagen. Dat vond ik heel mooi. Maar ook dat er zoveel waarheid bestond uit wat ze uit de Bijbel vertelden en wat ze aan de kinderen meegaven. Dat vond ik heel bijzonder. Ik heb nog Rachel gespeeld, heel grappig. En dan dacht ik, ze pakte de kern uit het verhaal en dat gaven ze mee met de kinderen. En dat deden we elke dag. En dat vond ik heel bijzonder. Dat geeft die kinderen ook weer heel veel kracht.

Zeg maar ze haalden er iets uit, een boodschap, en sprak dat jou dan aan of vond je dat gewoon interessant dat het aan de kinderen gecommuniceerd werd of?

Ik vond het heel mooi, omdat ik dan zag wat het bij de kinderen deed. Dan gingen we er een knutselwerkje bij maken. Ik vond dat, niet dat dat op dat moment sprak het mij zelf niet per se aan, maar meer wat er op dat moment gebeurde. En hoe daar van tevoren over na werd gedacht.

Je vond het ook iets gaafs dat ze zo overtuigd van hun geloof waren. Kun je daar nog wat meer over vertellen? Wat trok je aan?

Nou dat ze allemaal heel sterk erin stonden en ook vol overtuiging waren. En dat ook gewoon deelden met iedereen die dat wilde. En dat vond ik heel cool, dan dacht ik: 'oh, het is niet iets grijs, of vaags, maar het is gewoon heel dichtbij voor hun.' Dat sprak mij wel aan. Dat denk ik dat dat het wel was.

Je dacht dat het iets heel vaags zo zijn.

Denk ik ja en dat het ook een beetje, het was voor mij een beetje voor de oude mensen. Ik kon me gewoon niet meer voorstellen dat je naar de kerk ging. Dat was opeens zo anders.

Het was voor een generatie voor ons en dat heeft niets meer met ons te maken. En ineens bleek dat er toch nog van je eigen leeftijd mensen waren die er wel weer wat mee hadden.

Ja, klopt. Want in die kerk waren ook niet veel kinderen. En dan helemaal geen jongeren. Tenminste, bij zo'n kerstdienst, nee hoor. Nee.

En toen kwam je daarna weer terug. Je vertelde het tegen die jongen. Van wat je beleefd had ofzo?

Ik zei: 'ja, al die mensen vond ik echt zo mooi. Nu ben ik weer terug in Nederland en ik wil gewoon meer ervan weten.'

Meer van...?

Meer van het geloof. Ik wilde meer van het geloof weten. Ik was daarin aangesproken. Ik dacht ik kan nu niet in mijn oude leven terugvallen, ik moet nu kijken wat het precies is.

Je moest er iets mee.

Ja voor mijn gevoel moest ik er wat mee doen ja.

Hij stuurde je vervolgens naar de Alpha cursus. En wat vond je van zijn idee van de Alpha cursus?

Ik wist niet zo goed wat het was, maar hij had me voorgesteld en ik dacht prima. Laat het maar zien dat het gaat gebeuren. En toen belde hij de dag van tevoren op: 'ja, we gaan morgen daar samen naar toe en ik ga met je mee. Ik breng je er naar toe.' Echt zo van begeleiding. Toen kon ik voor mijn gevoel geen nee meer zeggen.

Had je wel nee willen zeggen?

Als hij niet had gebeld, was ik niet uit mezelf gegaan.

Want?

Ik denk dat ik het gewoon eng vond. Je kent daar niemand. Ik zat nog op de basisschool. Het was in Rotterdam. Ik wist het gewoon ook niet zo goed nee.

Maar doordat hij je meenam, dat hielp om die keuze te maken.

Ja absoluut.

En toen kwam je daar bij de Alpha.

Ja, je werd daar heel vrij ontvangen. Iedereen vond het leuk dat ik er was. Dat vond ik heel bijzonder. Iedereen was helemaal enthousiast van: 'oh, wat leuk dat je er bent.' Dat is al die 10 weken zo geweest, dat iedereen heel open en gezellig was. Ik stond nooit alleen. Iedereen kwam met me kletsen. Dus ja, die open sfeer, dat was heel leuk.

Was het een bepaalde sfeer die je ergens anders niet ervaarde of die niet voor je was?

Ja, nou ja, vooral dat vreemde mensen, weet je je bent toch met je eigen vrienden, met je eigen toneelclubje of balletclubje en mijn voetbalclubje. Weet je dat had ik allemaal. Die clubjes had ik allemaal. En ik ging niet naar zo'n grote groep mensen om daar nou eens 10 weken elke week.. Dat was helemaal nieuw natuurlijk. En dat, maar dat is me absoluut heel erg megevallen. Na die eerste keer dacht ik al oh leuk. Al die mensen vonden het ook zo leuk dat ik er was.

Als mensen het al leuk vinden dat jij er was, dan moet het wel leuk zijn. (korte lach).

Ja, precies een beetje zo ja.

En je zat in een groepje met een gelovige en een niet gelovige of zo?

Ja de eerste keer. Die niet gelovige is daarna weg gegaan. Maar toen zat er een niet gelovige naast mij en een gelovige. En die gingen de discussie aan die avond. En hij zei dingen waarvan ik dacht: 'oh, ja, dat kan wel kloppen.' En zij zei ook daar dingen over en toen dacht ik: 'oh ja, dat kan ook kloppen.' En daarom vond ik het vooral die eerste avond dacht ik gelijk van: 'hier moet ik mee verder.' Het is zo leuk om te weten en interessant. Dus dat was wel een goede trigger voor mij.

Weet je nog een beetje waar die dingen over gingen?

Echt wel echt de grote dingen hoor. Dan zei hij dit. Een beetje fundamentele dingen. Hoe is de wereld dan geschapen? Echt van zulk soort dingen.

En ze hadden allebei hun eigen mening.

Ja, die heel uiteenlopend waren.

Hoe verliepen die gesprekken? Was er een gemoedelijke sfeer?

Ja, maar meer van allebei een mening en niet daarin elke veroordelen. Gewoon oké, dit is de vraag, wat vind jij daarvan en wat vind ik daarvan?

Ja precies, jij zat erbij en hoorde het en vond het heel interessant. Want waarschijnlijk herkende je iets van beide kanten?

Ja, aan allebei de kanten dacht ik: "oh, daar ben ik het mee eens. Oh, dat niet. Dat dan weer wel."

Je had in ieder geval zo iets van hier moet ik wat mee, hiermee moet ik verder. Hoe is het in het vervolg gegaan bij de Alpha cursus?

Die jongen ging weg die niet gelovig was. Ik zat in een groepje met 2 kringleiders en 3 hele lieve meiden die ook meededen, maar die wel geloofde. Twee al wel zeker en eentje nog niet zeker. Het was echt een heel hecht groepje waarmee ik at. We vertelden heel veel aan elkaar. Het was gewoon heel fijn, dat je zo'n hecht groepje om je heen had staan die tien weken, waarin je alles kan vragen en zeggen. Niets was gek. Ze moedigde mij ook heel erg aan, we gingen 1 keer Bijbellezen. Ze vroegen:

‘Nienke, wat denk jij dat hier bedoeld wordt?’ Dus ik: ‘ja, ik denk dit en dit en dit.’ Ja, dat is goed! En ja, weet je dan, ik werd wel bevestigd in, en dat was ook fijn denk ik. Dat heeft ook wel geholpen.

Je las uit de Bijbel. Gebeurde dat tijdens de Alpha cursus?

Ja, we gingen dan uit de Bijbel lezen en gingen dat toepassen. En toen zei ik: ‘wat kan ik hier nou mee?’ Dan zeiden ze: ‘wat denk je?’ Ik: ‘ja, als ik het zo en zo lees, dan kan dit en dit.’ Zei: ‘ja, dat denk ik ook.’ Dan gingen we er een beetje over praten. Dat was echt een hele fijne tijd. Dat was echt cool.

Je was geïnteresseerd in het christelijk geloof en de Alpha cursus heeft jou geholpen om dingen te leren over het christelijk geloof of deed het ook persoonlijk dingen met je?

Vooraf leren en nog meer interesse wekken.

Oké, en interesse wekken..

Ik dacht: ‘oh ik wil nog wel meer weten, want volgens mij weet ik nog niet alles.’ Dus dat. Dat was het vooral.

Naarmate je meer leren, zorgde ervoor dat je nog meer wilde leren. (ja, ja.) Die meiden van de Alpha cursus, die hebben ook wel een belangrijke rol dus gespeeld. (ja heel erg). Op wat voor een manier?

Dat ze mij, dat ze heel veel contact met mij hielden. Ze zeiden: ‘ga je hiermee naar toe? Ga je mee naar de kerk? Kom je dan bij me slapen?’ Echt buiten de Alpha cursus om ook heel veel deden. En dat was heel leuk.

Want er ontstonden vriendschappen?

Ja, absoluut! Dat was wel bijzonder. Dat ene meisje daar woon ik nu mee samen. Dus dat is heel, dat is heel bijzonder.

En, maar jullie deden dus leuke dingen.

We gingen ook naar de kerk, maar dat is niet, ja het is ook leuk. (lach). Niet alleen gezellig.

Het was dus gezellig en serieus. Dus je werd meegenomen naar de kerk.

Allemaal verschillende.

Allemaal verschillende kerken. Kan je iets vertellen over waar je geweest bent en wat je daarvan vond?

Even denken waar ik allemaal geweest ben. Ja, ik liet het maar een beetje over me heen komen. Ik ging maar gewoon mee. Ik dacht ik zie het wel. En we gingen dan naar allemaal van het ene uiterste naar het andere uiterste. En dat vond ik ook alleen maar interessant. Ik dacht: ‘oh, gaan die er hier zo mee om. En oh dit is heel vrolijk. En bij het andere was het wat meer neergeslagen.’ Ik vond het op dat moment alleen maar leuk. Ik dacht: ‘oh, oh, nou we gaan weer naar de kerk, leuk. Wat zal ik nu weer leren en wat zal daar weer zijn.’ Dat was het eigenlijk vooral.

Zeg maar die interesse die je in het begin had, die bleef bestaan met naar de kerk. Je wilt het gewoon ervaren van wat is dan de kerk. Je had natuurlijk in het begin was al naar de kerk gegaan, met Pasen enzo.

Ja, het was niet vreemd ofzo. Het was niet vreemd om een kerk in te lopen. Maar de verschillen waren wel aanwezig.

En je had wel zoiets van dit wil ik blijven doen.

Nou, op dat moment denk ik nog niet per se, van dit vind ik zo fijn, dat moet ik blijven doen, nee. Ik denk dat het op dat moment nog niet zo was.

Het was meer gewoon het kijken van wat het is (ja). En toen zij je ook van je ging naar Soul Survivor.

Nou, eerst, ik startte met de Bèta cursus. En een beetje op het einde van die Bèta cursus, die duurt 14 weken, toen ging ik naar Soul Survivor. Dat was wel echt in de zomer. Dat was wel een beetje aan het eind.

Dus eerst ging je naar de Bèta cursus. Kan je wat over de Bèta cursus vertellen wat het is?

Ja, dan ga je het Johannes evangelie lezen en elke week doe je een hoofdstuk. Je gaat hem niet helemaal door, je slaat er een paar over volgens mij. Elke week lees je dan een hoofdstuk en dan krijg je uitleg over dat hoofdstuk en dan ga je het er daarna met elkaar over hebben. Ik had een Bijbel gekregen ondertussen. Dus ik kon ook zelf, dan las ik van tevoren dat hoofdstuk. En dan gingen we daarna met elkaar praten. Wat wordt ermee bedoeld? En daar heb ik eigenlijk leren Bijbel lezen. Dat was een beetje de Bèta cursus.

En waarom ging je naar de Bèta cursus?

Ja, gewoon, omdat ik nog meer wilde weten. En ik dacht ja iedereen heeft het wel over de Bijbel, dan zal het ook wel belangrijk zijn. Dus dat wilde ik ook wel ervaren.

Je ging dus uit de Bijbel lezen. Kan je nog herinneren wat je daarvan vond toen je uit de Bijbel las?

Nou, ik weet nog dat 1 van de eerste opdrachten las dat je de karaktereigenschappen van Jezus moest opzoeken in Johannes. Toen kreeg ik een hoofdstuk en daar moest ik het dan in opzoeken. En dan kwamen we tot zo'n lijst met z'n allen en dat vond ik zo leuk eigenlijk om het op te zoeken en bezig te zijn en dingen te leren daaruit. Dus dat was het denk ik vooral. Dat ik het echt gewoon heel leuk vond om er mee bezig te zijn. En dat ik zag dat het, dat het niet alleen een boek is. Dat was denk ook wel.

Want wat deed het met je?

Ja, want we gingen daarna over praten van wat kan je daar dan uit leren voor je eigen leven. En daar kwam ook altijd wel dat ik dacht van oh ja he, het is dus niet alleen maar om te lezen, maar ook om toe te passen.

En weet je ook nog wat voor dingen je daar dan leerde?

Nou dat weet ik nou niet precies wat ik daar exact leerde dat kan ik niet specifiek zo zeggen. Ik denk vooral dat ik zag dat Jezus een hele goede vent (lacht kort) meneer was en is. En hoe dat dan precies ging, dat was denk ik heel belangrijk. En dat je ook, ik heb later nog de Bèta cursus ook gegeven, en

als ik daar een beetje aan terug denk, daar ging het vooral heel erg over wie je mag zijn als christen. Als je eenmaal christen ben. En dat vond ik denk ik ook wel, hoe zeg je dat, wel boeiend om te weten van hoe is dat dan als je christen bent.

En je zei ook van dat je daar zag dat Jezus daar belangrijk was en is. Ervaarde je dat ook op dat moment dat Hij belangrijk was/is.

Nou, ja, want we zaten bij de Bèta cursus ook met heel veel mensen die wel geloofden, en die konden dat ook wel vertellen. Van dit doet het in mijn leven. Dus dat ik ervoer niet, maar zag het wel.

Maar je ervoer het nog niet in je eigen leven, meer dat je het bij de andere zag (ja). In de loop van de Bèta cursus ging je het Johannes evangelie door en je leerde daar meer over het leven van Jezus en dat trok je steeds meer aan?

Ja (twijfelachtig), dat denk ik wel. En ik denk ook dat gewoon als ik naar die mensen die om mij heen stonden die wel christen waren, dat ik dacht, dat trok mij ook heel erg aan. Hoe zij in het leven stonden en hoe zij met die Bijbel omgingen en met die verhalen omgingen. Dat was het denk ik ook wel heel erg.

Kan je nog een voorbeeld herinneren van iets wat je heel bijzonder vond van wat ze ermee deden of hoe het in hun leven?

Nou op een gegeven moment, dat vond ik heel leuk. Toen gingen we ook handelingen ernaast lezen, nee dat zeg ik niet goed, spreuken. (denk na). Ik weet het even niet meer. En dat deed je dan in duo's en dan ging je elke dag volgens mij, nee ik denk dat het spreuken was, want we gingen elke dag een spreuk lezen, of een hoofdstuk en dan gingen we de mooiste naar elkaar mailen. En dat vond ik heel leuk, want dan zei hij van: 'dit vond ik de mooiste.' En zei ik: 'dit vind ik de mooiste.' En dat gingen we dan naar elkaar mailen. En elke dag was het dus echt in mijn leven aanwezig. En dat zag ik om mij heen en dat kon ik toen ook een beetje ervaren hoe dat was. En dat vond ik heel bijzonder toen.

Dus naast dat je het waarschijnlijk bij de Bèta cursus kwam (ja)? En daarnaast kwam je er dan elke dag mee in aanraking, met spreuken (ja)? En wat deed dat dan met je? Want je zei dat werd wel.

Ik ervaaarde het hoe het was. En ik ervaaarde ook dat iemand best wel zo dichtbij stond en ook zijn verhaal deed. En dat vond ik ook heel bijzonder. En ja, ik vind spreuken sowieso een heel mooi boek. Er staan hele coole dingen in. Ik vond het dus heel leuk om te lezen.

En was het dan ook dat de Spreuken persoonlijk wat met je gingen doen?

Ja, ik denk dat ze wel wat meer gingen landen, maar ik leefde er denk ik nog niet per se naar. Maar alhoewel denk ik ook dat mijn leven nou niet 180% heeft omgedraaid. Het was niet losgeslagen.

Je wilde ook wel iets goed doen in het begin vertelde je. Livingstone, dus het zat in je om iets goeds te doen.

Ja, het was niet zo dat ik nou zo'n... Dat was echt niet zo. Maar ja ik vond het wel steeds interessanter en ook wel dat ik dacht: 'oh, oké. Dus dat en dat. Is dat dan ook voor mij?' Daar ben je dan heel erg in je hoofd mee bezig.

En toen kwam Soul Survivor.

Ja, ik wist ook niet wat dat was, anders was ik er ook niet naartoe gegaan.

Want hoe bedoel je?

Ja, ik was best wel, poeh, heftig toen ik daar kwam. Ik ben nog nooit bij zoiets geweest en toen kwam ik daar opeens en zag ik mensen juichen en op de grond vallen en liggen en op hun knieën. En ik dacht echt.

Dat was het moment dat je binnen kwam?

Dat was bij een dienst. Eerst kom je daar gewoon op een grasveld en is het chill kletsen met de mensen die je kent. Maar toen bij die dienst dacht ik echt: 'woow, wat is dit.' Ja dat was echt wel heavy.

Heavy. Wil je daar niets van weten?

Nou, dat niet, maar ik dacht wel van: 'zo..'.

Je wist niet wat je daarmee aan moest (nee). En je zegt ook van op een gegeven moment ging je dus wel gewoon bidden. Jullie maakten een rondje ofzo?

Ja een kring met elkaar.

Was dat tijdens de dienst?

Na de dienst. En ik weet echt niet meer waarvoor we hebben gebeden. Geen flauw idee. Maar ik weet wel dat ik zo'n hele warme gekke gloed had, door heel mijn lichaam kreeg. En dat ik dat toen later tegen hun zei, toen we weglieden uit die tent. Toen zeiden ze allemaal: 'echt.. waa?' Toen dacht ik: 'oh, oké.' Weet je, dat was wel bijzonder.

Het moment dat je dat ervaarde was heel bijzonder.

Het moment, nee, want ik dacht: 'wat is dit?' Ik vond het heel gek, ik wist niet wat er gebeurde. Maar toen ze dat later zeiden, dacht ik van oh, toen vond ik het wel heel bijzonder.

En wat zeiden ze dan dat het was?

Ze zeiden van ja, waarschijnlijk is het God geweest die je op dat moment heeft aangeraakt.

En ervaarde je dat zelf ook op die manier?

Nou, toen ik daarop terugkeek dacht ik: 'oh, oké, dat zou best wel kunnen. Ja, ja, dat geloof ik wel dat dat zo was.'

En vervolgens ging de Bèta cursus nog door.

Ja, heel even. Niet zo heel lang meer hoor, maar toen en toen was wel echt het punt dat ik dacht van oké, hier moet ik iets mee, voor mezelf.

Het was heel interessant geweest in die hele periode. Je had veel geleerd. En op een gegeven moment kwam het besef.

Ja, soms dacht ik: 'moet ik hier nou zelf wat mee?' En toen had ik een beslissing gemaakt dat ik dat wel wilde.

En weet je nog wanneer je ging denken dat je er wat mee moest? Was dat na het bidden, na het bijzondere gevoel?

Ja, dat was wel toen in die weken gekomen. Het was niet zo (tikt met haar vingers) meteen hoor. Maar het is wel dat ik dacht: 'oké.' En toen kwam iemand met die vraag: 'ben je nou christen of niet? En wil je dat graag?' En toen dacht ik: 'oké, oké, ja. Dat wil ik. Ja.'

Maar in het begin zei je van 'volgens mij wil ik het wel.' Maar het klonk nog onzeker.

Ja, hij zei: 'ben je het al?' En toen dacht ik: 'ja, ik was er heel erg mee bezig, en dacht ik wil het voor mezelf.' Maar of ik nou christen was, dat wist ik niet. En of ik dat nou wilde, ja... Ik was niet, het was een beetje, het overviel me een beetje op dat moment. Joh, wat vraag je me nou, en wat moet ik dan als ik dat dan wil? Daar voelde ik me wel een beetje onzeker over.

Want wist je dan niet wat je ermee moest?

Nou, ik dacht: wat moet ik dan gaan doen als ik dat wil? Ik wist dat niet.

Wat voor gedachten waren dat dan?

Nou, ik dacht meer van: 'moet ik dan nu iets gaan doen. Moet ik mijn leven dan omgooien?' Een beetje zo.

Welke dingen moet ik veranderen.

Ja, en daarmee dus wel een beetje angstig voor natuurlijk, tenminste ik was wel een beetje angstig daarvoor.

En angstig om bepaalde dingen te veranderen die je niet wilde veranderen.

Nou, meer dat ik niet wist wat er dan ging gebeuren.

Een stuk onzekerheid.

Ja, ik denk dat dat het was ja.

Maar toch werd er een gebed uitgesproken en had je voor jezelf.

Ik vond dat ook wel heel fijn.

En ben je jezelf vanaf dat moment christen gaan zien? Of zijn daarna nog dingen gebeurd?

Nee, gewoon vanaf dat moment. Ik moest dat gebed ook opschrijven en ik moest aan drie mensen vertellen. Nou, als je dat dan eenmaal doet, dan ga je het steeds aan meer mensen vertellen. Het was voor mij, weet je, ik ging gewoon elke keer naar de kerk. Ik vroeg gewoon mensen waar zij heen gingen en dan ging ik mee. Dat vond ik heel belangrijk toen. En ja, toen was dus zomervakantie en toen werd ik lid bij NSR. Dus dat was wel gelijk voor mij een soort van thuiskomen.

Thuiskomen. Herkenning.

Ja, haha. (lach). Dat was voor mij wel echt, dat vond ik wel heel fijn.

Bijzonder dat je dan zo de keuze hebt gemaakt, dat je daar dan verder in het hele wereldje in opgenomen wordt dan.

Ja, nooit meer spijt gehad.

En dan voor de rest heb je binnen NSR je geloof opgebouwd.

Ja, wat heb ik allemaal gedaan. Ik heb dan een paar keer de Alpha mogen leiden. Dat vind ik nog steeds zo iets cools. Daar wilde ik graag bij aanwezig zijn. En ook de Bèta mogen leiden, en kringen. Weet je, je leert veel van andere mensen, maar op een gegeven moment kan je ook zelf gaan uitdelen. Dus dat vond ik ook heel leuk om te doen.

Op een gegeven moment ben je ook, je hebt wat ontvangen, ben je gaan uitdelen.

Ja, zo is dat een beetje opgebouwd.

Oké. Dus even kort samengevat. Het begon, tenminste je bent als kind wel eens naar de kerk geweest. En bent op een gegeven moment, kwam je een jongen tegen die je via MSN wat vertelde. En je wist niet echt goed wat je ermee moest, maar je vond het ook wel heel interessant wat hij zei, want het was iets heel persoonlijk. Met wat het met hem deed. Je wilde iets goeds doen, kwam bij Livingstone terecht. Daar kwam je ineens in aanraking met mensen die ook christen waren en waarin het christelijke geloof ook iets voor hen betekende. Dat vond je heel bijzonder. Vervolgens kwam je bij die jongen en zeg je van: 'wat moet ik hier nou mee?' Hij nam je mee naar de Alpha cursus. Bij de Alpha cursus leerde je weer veel en was je ook nog steeds geïnteresseerd in het geloof en moet je die meiden die je ook meenamen mee naar de kerk. En dat soort dingen. En daarna de Bèta cursus gedaan. Uit de Bijbel gelezen, spreken. Soul Survivor geweest. En een bijzonder moment gehad dat je een raar gevoel had. En uiteindelijk aan het eind van de Bèta cursus de keuze gemaakt om te kiezen voor God. Dat is een beetje in het kort hoe het gegaan is.

Ja, helemaal goed. Volgens mij is dat het.

Oké, nou, boeiend verhaal. Zijn er dingen die ik nu benoemd heb, waarvan je zegt: 'dat is niet aan bod gekomen of onvoldoende aan bod gekomen?'

Nee. Volgens mij niet.

Oké, dan wil ik naar de onderwerpenlijst. Dat zijn dus wat thema's die wij hebben samengesteld van wat een rol heeft kunnen spelen in hoe je tot geloof bent gekomen. En ik ben heel benieuwd van zit daar iets bij in hoe je tot geloof bent gekomen. Ik zal ze eerst even neerleggen en kort toelichten. De eerste is dan omgeving, dat kan alles te maken hebben met de wijk of dorp of stad waarin je woonde. Bepaalde religieuze ervaringen die je hebt opgedaan, dat kan met het christelijke geloof te maken. Het kan ook met andere religies te maken hebben. Levensovertuigingen, dat gaat om dingen die je wel of niet geloofde in de loop der tijd. Bepaalde heftige gebeurtenissen, dus dan kan je denken aan gepest zijn, overlijden van iets of misbruik. Hobby's, bepaalde hobby's die je had. Het gezin, ouders, familieleden, de opvoeding die je hebt meegekregen en bepaalde gewoontes die in het gezin waren. De omgang met mensen, dat kunnen dus vriendschappen zijn, kennissen zijn of vriendengroepen. Het internet. School of opleiding waar je op hebt gezeten. In contact komen met het christelijk geloof, door christenen, kerken of evenementen. Of anders, dat is nog je eigen invulling. Zijn de thema's zoals die hier liggen duidelijk? (denk het wel. Wat moet ik erover zeggen?)

Dan is mijn vraag van: 'zit hier een thema bij waarvan je zegt dat het belangrijk is geweest in hoe je tot geloof bent gekomen?' Het kan zijn dat we het er al over gehad hebben, dan hoef je het niet per definitie te noemen, tenzij je nog een aanvulling daarop heb. Dus het kan raakvlak hebben. Of is er een thema geweest wat wel een belangrijke rol heeft gespeeld en waar je nog niets over hebt gezegd. Wil je er dan één uitpakken en wil je dan toelichten op welke manier. En het kan ook zijn dat er helemaal niets een rol heeft gespeeld verder. Laat het even op je inwerken.

... Ze liggen er wel bij van wat ik heb verteld denk ik. Wat ik er verder nog over kan zeggen..

Er zijn in elk geval geen kaartje bij van waar je nog niets over hebt verteld en die wel belangrijk zijn geweest?

Nee. Hier heb ik wat over verteld. School absoluut niet belangrijk. Internet, dat MSN'en. Dit heb ik al verteld. Trouwens, mijn vrienden enzo waren allemaal niet christenen, dus daar kan ik niets over zeggen.

Ze kunnen je er bijvoorbeeld er wel weer van af hebben gehouden.

Ja, maar dat hebben ze niet gedaan. Dat hebben ze wel geprobeerd.

Wel geprobeerd?

Ja, maar toen was ik al ver in de Bèta cursus. Toen zeiden ze: 'ja, Nienke, die kerken enzo, dat loopt toch allemaal leeg.' Toen zei ik: 'nou, ik vind het wel interessant en ik wil daar wel blijven. Dus dat jullie het erg vinden dat boeit me nu even niets.' Dat heeft toen geen invloed meer gehad. Gelukkig niet. Nee, al denk ik wel dat ik een beetje volgens niet echt christelijke normen en waarden, maar mijn ouders wel goede normen en waarden hadden. Ik hoefde dus niet 180% om te draaien, om te leven naar het christelijke geloof. Dat ging ook best wel vanzelf. Dus al denk ik niet, het is geen christelijke opvoeding geweest, maar vanuit hun ogen, het zat er niet heel erg ver vanaf. Ondank dat ze geen geloofsovertuiging daarin hadden.

En dan heb je het over dingen als naastenliefde ofzo?

Ja, precies. En respect hebben. En hoe ga je met anderen om. Dat soort dingen. ... Nee.

Als er niets bij zit is het ook goed.

Nee, dat is het denk ik. Verder is er niets denk ik.

Oké. Dan weten we in elk geval dat we alles gehad hebben.

Dat denk ik wel.

Dat is belangrijk. (korte lach). En dan als laatste nog over een definitie van het christelijke geloof. Dus dan is de vraag, eerste vraag is: 'wat vind je van de definitie?' en de tweede vraag zou dan zijn: 'kan je je erin vinden?' Ik ga hem twee keer voorlezen, laat hem op je inwerken. Mocht je hem dan nog niet tot je hebben genomen, kan je hem van het blaadje lezen. Dan is het: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Dus: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Als je hem wilt lezen, dan staat hij hier.

Ik denk dat ik hem wel begrijp.

Wat vind je ervan?

Kort maar krachtig denk ik. Ik heb het zelf ook wel eens geprobeerd. Om het evangelie zo kort mogelijk te zeggen. Ja, ik denk inderdaad dat dit het eerste is. Dat dit de keuze is die je maakt op dat moment. Heel, hoe zeg je dat, en dat vind ik soms wel cool dat ik zeg van ik heb echt een punt dat dat zo is geweest. Mensen die christelijk zijn opgevoed hebben dat niet. Dat is een beetje zo gekomen. En voor mij is dat echt een bewuste keuze geweest op dat moment. Dus daarom kan ik, vind ik het volgens mij wel, volgens mij vind ik de definitie die waar is. Keuze voor het geloof en dat Jezus God is. Heilige Geest komt er alleen verder niet in voor.

Die zou je er wel een plek in willen geven.

Ja, dat zou ik wel doen.

Op wat voor manier? Leg eens uit.

Nou, ik heb wel echt ervaren dat de Heilige Geest ook wel bij mij mag zijn en dat Hij me ook dingen duidelijk maakt nu in dit leven. Dus ik denk dat dat nog wel belangrijk is.

Maar je vertelde over de Heilige Geest, dat dat er nog wel in mag zitten.

Ja, dat zou ik nog misschien toevoegen, ja.

Maar voor zover kan je er wel mee instemmen.

Ja.

Oké, top. Nou zijn er dan nog dingen die niet aan bod zijn gekomen en die wel belangrijk zijn om te noemen of zijn er andere dingen die je nog wilt zeggen?

Nou ja, wat ik eigenlijk dus wil zeggen dat zeker als je ziet in mijn verhaal dat relaties heel belangrijk zijn. En dat je echt mensen nodig hebt die een beetje om je heen gaan staan. En ik denk dat we dat als christen te weinig doen nog. Zeker met onchristelijke mensen. Dat we heel erg onze eigen wereldje opbouwen met christelijke mensen om ons heen. Dat voelt fijn en vertrouwd. En dat weet ik, dat ervaar ik ook zo, maar het zou wel echt heel cool zijn als je dat verder kan opbouwen. En het ook aan niet christelijke mensen.

Relaties aangaan met niet christelijke mensen, en niet alleen in je eigen wereldje leven.

Ja, dat is denk ik wel echt heel belangrijk.

Want dat is ook bij jou de manier hoe je in contact bent gekomen met het christelijk geloof.

Ja, want anders was het bij mij ook niet gebeurd. Iemand moet een keer die stap zetten natuurlijk.

Verder nog iets?

Nee.

Oké, dan ga ik hem uitzetten.

6. Interview Bert Jansen

Opmerkingen

- Kwam een beetje gehaast over: ik had van 16:30 tot uiterlijk 18:00 uur een afspraak met hem en hij had tussen 17:30 en 18:00 uur een afspraak met een vriend.
- Erg rommelige kamer, een studentenhuus.
- Brood lag nog op zijn bed.
- Gitaar, veel DVD's, microscoop.
- Een aantal Bijbelse symbolen in de kamer (kruis, christelijke teksten op kaartjes, etc.)
- Een aantal christelijke boeken

Interview

Allereerst dus nog even over wie je bent. Kan je wat meer over jezelf vertellen?

Ik ben Bert, ik ben 24 jaar. Ik werk als espresso reparateur bij E-Care in Duiven. Ik heb in totaal zes jaar gestudeerd, waaronder 3 studies. Waaronder het eerste jaar een laboranten opleiding. Dat was een feestenopleiding. Drie jaar elektrotechniek en twee jaar deeltijd GPW. Ik ben verloofd met Marieke. Ik hoop op 14 september te trouwen.

Hobby's?

Niet zo heel veel meer. Ik vind het wel leuk om een beetje te gamen, een beetje gezellig met mensen te stappen en te gaan. Poolen vind ik ook wel leuk om te doen. Ik wil weer iets aan sport gaan doen, maar daar komt de laatste tijd niet zo heel veel van.

Druktes waarschijnlijk (korte lach).

Ja, Marieke woont in Den Haag, dus ieder weekend reizen we heen en weer. Dus nu heb ik er ook niet heel veel tijd meer voor.

Hobby's niet echt meer zei je, eerst wel dan?

Ja, ik heb badminton gespeeld, ik heb op Judo gezeten en op voetbal gezeten. Best wel wat sporten gedaan.

En wat is voor jou belangrijk in het leven?

Wat voor mij belangrijk is in het leven. Uh... Ja eerlijk en oprecht met mensen omgaan. Gezelligheid eigenlijk, maar dat ook wel met een diepere laag.

Diepere laag?

Ja, dus dat je ook vriendschappen dat je ook wel echt vrienden bent. Dus niet van dat oppervlakkige van: 'he, kom je gezellig eventjes een filmpje kijken?' Maar ook als je ergens mee zit. Dus samen zijn met mensen, gezelligheid, maar ook op het moment dat het nodig is dat je elkaar kan helpen. Dat vind ik heel belangrijk.

Dat even in het kort over jou. Dan wil ik over gaan naar onze hoofdvraag. Als voorbereiding hadden we gevraagd van: denk welke factoren, zoals personen, situaties en gebeurtenissen er belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Je hebt al wel een lijstje gemaakt, maar dit zit ook in je hoofd zei je. Zou je me je verhaal kunnen vertellen?

Dat kan ik. Even kijken waar ik begin. Op een gegeven moment had ik, ik heb theatertechniek gedaan op middelbare school. En daar was op een gegeven moment een meisje en die kon ontzettend mooi zingen en ze zag er ook nog wel leuk uit. Ik was op dat moment atheïst en we raakten aan de praat en vroeg: 'waar heb je zo leren zingen?' Ze zei zo: 'in de kerk.' Dat was een gigantische afknapper voor mij. Ondanks dat we wel vriendschappelijk bleven optrekken, liet ze wel duidelijk merken van 'je bent geen christen, dus ik zie het niet zitten om iets met jou te beginnen.' Toen, ze heeft bijna 3 jaar lang geprobeerd mij in de kerk te krijgen, want daar zong ze wel eens. En nou ja, dat lukt natuurlijk totaal niet. Ik had er geen zin in. Ik geloofde nergens in. Alleen in mezelf. Dat ik een vriendengroep, wetenschap was bij ons erg belangrijk. Wel echt vrienden worden dat je er voor elkaar bent, maar het geloof was iets wat niets was. Toen op een gegeven moment datzelfde meisje muziek begon te sturen. Op een gegeven moment zei ze: 'er komt binnenkort een Youth Alpha bij ons in de gemeente.' Ik zei: 'ja, ja, leuk, weer iets van de kerk. Dat gaan we niet doen.' 'Ja, je mag discussiëren en je mening vertellen.' Dat triggerde mij gelijk. Toen ben ik daar heen gegaan en de eerste avond was gewoon geweldig. Ik kwam binnen en mensen begonnen tegen mij te praten. Ik had gelijk het gevoel dat ik gewaardeerd werd, iets was ik niet veel heb ervaren, ondanks dat ik wel een leuke vriendengroep had. Iedereen was open, je krijgt een maaltijd, het is gezellig, spelletjes, muziek die gespeeld wordt is op zich ook niet heel erg slecht. Dat beviel me wel en toen in de kleine groepjes hadden we goede gesprekken en er zaten een paar, we zaten op leeftijd ingedeeld. We zaten met twee mensen in het groepje voornamelijk, die konden goed mij een weerwoord geven. Plus het weerwoord wat ze gaven was niet zo van dat ik verkeerd bezig was, maar dat ze echt zoiets hadden van: 'leuk standpunt.' We hebben het over muziek gehad, de normale dingen van het leven. En natuurlijk de eerste avond gelijk over de feiten die bekend zijn over Jezus leven. En dat was voor mij toch wel 1 van de dingen van als er feiten bekend zijn. Ik dacht eerst dat Jezus leven niet op feiten was gebaseerd. Het is leuk dat mensen erin geloven, maar het is niet zo dat het op waarheid berust. Toen ben ik gaan onderzoeken, eens gaan kijken en toen had ik zoiets van 'ja, hé.' Dus na die eerste avond was het van dit zijn toch wel de dingen die waar zijn. Dus dat sloeg me even van mijn stuk af. De 2e avond had ik zo van: 'ja, er zijn wel wat dingetjes die waar zijn.' Weer een goed gesprek en in mijn waarde gelaten. Eigenlijk heel snel op de 5e avond dat ik al iets voelde van ik kan er niet om heen. Als er feiten zijn en dingen die hier gebeuren, dat kan niet zomaar iets zijn. Toen kwamen we op het weekend en toen was het voor mij, het hele weekend was gewoon geweldig. Daar heb ik voor mezelf voor het eerst gebeden dat ik zoiets van: 'wauw, ik word gewoon meegenomen in een gebed, terwijl ik niet dat idee had.' Toen mocht aan het eind, mocht je je zonden opschrijven. Een steentje bij het kruis leggen en voor je laten bidden. En toen moest ik mijn zonden opschrijven en ik ben gepest in de 1^e en 2^e en daar heb ik wraakgevoelens voor gehad en zelfs zo uitgewerkt dat ik op een gegeven moment een hele lijst had met wie ik wat zou aandoen. En toen brak ik. En toen ben ik weggelopen. Toen is er iemand achter me aangekomen en met me staan praten. En toen heb ik voor me laten bidden en toen kreeg ik gewoon heel duidelijk dat God zei: 'Bert en nu gaan we het anders doen.' Je mag weg blijven rennen, dat is jouw keuze, ik heb iets veel beters met je leven. En dat was voor mij het echte omslagpunt van toen had ik zoiets van: 'nu kan ik er ook helemaal niet meer omheen.' Het klopte nog steeds niet alle feiten. Er zijn nog steeds punten waar geen bewijs voor is, maar het feit dat ik met God toen gesproken heb en nog steeds kan praten, is voor mij, toen was het voor mij echt wel duidelijk. Er is niet iets wat verzonnen is en waardoor andere mensen hun wil in op willen leggen. Er is een God en die bekommert zich om mij. Zo ben ik eigenlijk tot geloof gekomen.

Mooi. Waar is het voor jou begonnen voor je gevoel? Is dat in die theater? Was het een theateropleiding?

Nee, het was geen opleiding. Op de middelbare school had je extra groepen. Toen kon je keuze werktijd moest je dan doen. En daar deed ik licht- en geluidstechniek voor. En daar ben ik dat meisje tegen gekomen.

En zij was voor jou het eerste moment dat je in aanraking?

Ja, nee, toen ik klein was. Mijn moeder ging wel eens naar de katholieke kerk met Kerst. Ik ben toen gedoopt en we moesten communie doen. Ik zat daar dan bij en deed een beetje interessant. Ik had een kinderbijbel. Daar las ik dan verhaaltjes uit, maar het was voor mij hetzelfde als het Jip en Janneke boek en de gebroeders Grimm. Daar stond het ook zo tussen. Het was voor mij ook zo iets van het zijn leuke verhaaltjes. Dus de verhalen had ik wel eens gehoord en gelezen, maar zelf nooit ergens een link gelegd.

Want zat dat bij je ouders?

Mijn vader is niet gelovig. In ieder geval niets met religie geloof. En mijn moeder gaat met Kerst naar de kerk. Wij moesten gedoopt worden, communie en vormsel doen. Maar we deden het meer om de cadeautjes. Je beseft het op dat moment helemaal niet waar je mee bezig bent.

Het had toen geen betekenis.

Het had voor mij echt geen betekenis. Het Onze Vader geleerd en daar hield het eigenlijk mee op. En heel af en toe eens een keertje een gesprek hebt van: 'als God wel bestaat, dan maakt Hij er een puinhoop van.' Ik heb ook een beetje op een openbare school gezeten.

Als het dan wel over God ging, was het in het negatieve van: 'dan maakt hij er een puinhoop van.'

Nou, niet altijd in negatieve zin, maar wel de vraagtekens erbij altijd bijzetten. Het is leuk dat mensen het zo zeggen, maar de andere kant zie je er ook van.

En was je dan ook op zoek naar die andere kant?

Nou, ik ben er niet zo heel erg bewust bezig geweest met God. Ik had wel vrienden die aan Reiki deden en dat was op zich wel interessant. Me moeder die heeft me ook ooit naar een handoplegster meegenomen. En dat soort dingen. Dat wel, maar verder qua geloof nee. Me moeder heeft het soms wel eens een keer geprobeerd. Omdat mijn vader er niets mee heeft, verwaterde dat heel snel.

Hoe heeft ze dat dan geprobeerd?

Om ons toch naar de communie en vormsel te krijgen. En toen heb ik nog heel even op een, dat was vanuit de katholieke kerk wel, een jeugdclub. Maar dat had niets met het geloof te maken. Het was gewoon spelletjes spelen. We hebben een keer een casino avond gehad. (korte lach). Dat organiseerde je dan zelf en dat werd dan gesponseerd door de gemeente daar. Dat is prima, maar wij hadden er helemaal niets mee. We hebben een keer gerend door de kerk dat er op een gegeven moment iemand achter ons aankwam van: 'ssttt, ssttt, ssttt.' (lach). Ohja, we mogen hier niets, doe he.

En je zei over het Reiki en handoplegging, dat je dat wel interessant vond.

Ik vond wel interessant, maar ik had ook zo iets van: 'ja, leuk hoor, er zal wel iets zijn, je kan wel heel makkelijk mensen manipuleren.' En als je een beetje zweverig met je stem gaat doen en op mensen zijn gevoelens inspeelt, dan kom je ook al een heel eind. Eigenlijk schaarde ik het op hetzelfde niveau als het christelijke geloof van een beetje manipuleren en misschien dat er wel iets van een kern van waarheid in zit, maar niet waarheid genoeg dan wat de wetenschap kan aantonen.

Want wetenschap was wel erg belangrijk.

Ja, dat was heel erg belangrijk voor mij.

Is dat altijd zo geweest?

Nee, tot mijn 12 eigenlijk. Toen werd ik behoorlijk gepest. Toen had ik zoiets: 'als er dan iets is, waarom gebeurt er dan niets? Waarom krijg ik dit te verduren?' Dat was voor mij de reden van er is dus niets. Dus de wetenschap werd toen zo belangrijk. En natuurkunde, wiskunde, scheikunde, dat lag me harstikke. En biologie ook.

Kan je nog iets meer vertellen over wanneer je dan met Reiki en handoplegging wanneer dat is geweest en waarom?

Ja, dat was in de 4^e, dus toen was ik 16. Toen kreeg ik op een gegeven moment een vriendengroep en dat klikte heel goed. Dat was een leuke vriendengroep en 1 van de beste vrienden daarin die vader doet aan Reiki en hij ook. Toen was het op een gegeven moment. We hadden het er alleen over. En toen ik 18 was kwam ik hier op een gegeven moment bij elektrotechniek te zitten en toen had ik mijn hand kapot geslagen op een bierflesje. Ik was toen naar hun toe gegaan om pleisters te halen en toen heeft die vader mij vastgehouden bij mijn vinger en toen was het echt een aanraking. Toen voelde ik ook van alles in mijn hand gebeuren. Achteraf vond ik het niet zo heel prettig. En de handoplegging, toen was ik heel klein en heel druk. Ook agressief naar mijn moeder toe dat ze zoiets had van: 'er moet iets gebeuren.' Toen ben ik naar een handoplegger geweest. Maar het enige wat ik daarvan weet is een groot raam wat ik kon zien en dat ik met mijn rug naar iemand toe zat. En verder weet ik daar helemaal niets meer van.

Het doel was dan om jou rustig te krijgen in dat geval.

Ja, en dat lukte ook vaak voor eventjes.

Want je ging daar dan vaker heen?

Ja, ik ben er wel bijna een jaar 1 keer in de 2 weken wel geweest.

En wat vond je ervan om daar naartoe te gaan?

Toen had ik niet zoiets van ik ga daar tegenin. Ik was denk ik een jaar of 6, 5 of 6 ofzo zal ik geweest zijn. We woonden net hier in de buurt. Ik zal iets van 5 jaar geweest zijn. Ik heb op dat moment vrij weinig benul van. Achteraf heb ik ook wel gezien dat de dingen uit gekomen zijn die niet goed zijn. Met het reiki had ik veel meer negatieve ervaringen op dat moment dat die man mijn vinger genas. Toen genas mijn vinger ook echt wel, mijn vinger voelde prettiger, maar ikzelf voelde me totaal niet prettig op dat moment. Dat was voor mij ook zoiets.

Kan je nog herinneren wat er dan gebeurde waardoor je niet prettig voelde?

Nee, gewoon het gevoel dat ik op dat moment door mij heen kreeg. Van dit is het niet. En eigenlijk een half jaar daarna ben ik Youth Alpha cursus gaan volgen.

Je noemde ook het manipuleren. Dat je het idee hebt dat het een beetje manipuleren is. Kan je daar nog wat meer over vertellen wat je daarmee bedoelt?

Uh... Ik heb daar zoveel kleine onderzoeken naar gedaan. Gewoon de moodsetting, gewoon als we hebben het over christelijke kerken een beetje. Dan gewoon, de setting van, de Amerikaanse predikers die je soms ziet, hun stem verheffen, of een muziekje eronder zetten. Daar had ik echt

zoiets van: 'kom op he!' Als ik zelfs met de reclame over honger laat ik kleine kinderen met lieve oogjes naar je kijken en dan vind je het erger. En zet daar nog een mooi, verdrietig muziekje onder. Dan vind je het nog veel erger. En dat gevoel had ik wel heel erg erbij. Het is leuk allemaal, maar jullie maken de setting ernaar. En dan komt het vanzelf wel.

Setting om mensen er juist naartoe te krijgen.

Ja. Voor mijn gevoel was het niet eerlijk. Want je wordt er al een beetje lekker voor gemaakt en dan komen de mensen ook wel.

Is dat op een bepaald moment gekomen dat je dat dacht of is dat altijd al zo geweest?

Toen ik me er meer bewust van werd ben ik meer zo gaan denken. Vanaf mijn 12^e, dat ik atheïst was en voor mijzelf ging denken, toen had ik wel zoiets van: 'het is allemaal manipulatief, manipulatie.' Gewoon zet de setting zo neer en dan komen er altijd wel mensen.

Terug naar op een gegeven moment ging je dus licht en geluid volgen. Daar kwam je dus een leuk meisje tegen. En jullie raakten aan de praat. Je vond haar leuk zei je. Je vond dat ze een leuk kon zingen. Je wilde, je had gevoelens voor haar op dat moment.

Ja, zeker, ik had gevoelens voor haar. Ook toen ik de Youth Alpha ging volgen ging ik het eigenlijk meer doen zo van: 'zij gaat er heen, nou weet je wat, misschien wordt het nog wat, dus laten we het maar proberen.' (korte lach) En toen ze zei dat je ook mocht nog mocht discussiëren ook dacht ik van: 'kom maar op. We gaan even de Dodo's laten zien dat ze het helemaal verkeerd hebben, helemaal bij het verkeerde eind.' Dat liep even iets anders.

Want, toen ze zei dat ze in de kerk had leren zingen, was het wel een afknapper zei je.

Ja, dat was het zeker.

Want, waarom?

Op één of andere manier had ik altijd het gevoel bij de kerk van daar mag je toch niets. Het is allemaal streng. Eigenlijk wat de meeste jongeren wel zeggen. Je moet van alles, je mag niets en al het leuke wordt uit je leven gehaald. En dat gevoel had ik ook zoiets van, oké, dan wordt dat niets tussen ons. Alles wat ik wil gaan doen, mag zij zo niet. Dan wordt het ook niets. En ik had ook geen zin om er over na te denken ofzo.

Geen zin.

Nee, er waren veel leukere dingen om je over druk te maken dan over of er nou een God bestaat of niet.

En wat voor dingen denk je dan aan?

Gewoon gezellig avondje met vrienden waar iets meer gedronken wordt dan wat eigenlijk slim is. Dat was toen wel iets wat trok. Daar heb je niet zo heel veel, we dachten na over hoe zou het zijn en een beetje filosoferen. Dat had geen, het maakte niet uit voor je leven. En dat is wel bij het christelijk geloof. Als je gaat geloven, als je in God gaat geloven, dan maakt het ook iets uit voor je leven.

Wat dan?

Nou ja, op dat moment dacht ik dat je dus helemaal niets meer mocht. Dat je moest luisteren naar andere mensen en die zeiden dan van: 'je mag niet zus, je mag niet zo, je mag niet drinken, je mag niet roken. En een relatie: ja, ja, ja, dan moet je wel heel goed oppassen.' Daar had ik helemaal geen zin in. Allemaal mensen die wat van je vinden, terwijl ze je helemaal niet kennen. Daar had ik helemaal geen zin.

Als je al christen zou worden, zaten er al alleen maar negatieve kanten aan.

Ja, voor mijn gevoel wel.

Met dat meisje, raakten jullie ook aan de praat over het christelijke geloof?

We hebben het wel heel licht aangestipt. Ik was meestal nogal fel daarover.

Kan je een voorbeeld noemen?

We hebben het wel eens over Jezus gehad. En toen kwam ik met feiten dat Hij niet de wonderen gedaan zou hebben, waarvan zij wel dacht dat ze het gedaan hadden. Dat kan allemaal niet. En als je dat wetenschappelijk gaat bekijken, zo werkt dat niet. En we hebben het over evolutie gehad, dat was een heerlijk paradepaardje. Erg makkelijk. Ik was meer bezig om haar te overtuigen dat ze verkeerd zat, dan dat ik naar haar aan het luisteren was. Meestal zette ze het ook wel een beetje opzij. Dat is wat jij er van vindt en ik ga gewoon met plezier naar de kerk en ik geloof. Wat ik achteraf gezien best wel knap van haar vind.

Hoezo knap?

Zij was wel, op dat moment waren we met meer mensen, en zij was de enige die ook voor haar geloof uit kwam. Wij hadden allemaal, bijna iedereen van, van de techniekteam, die had zoiets van: 'ja, het christelijke geloof dat klopt niet. Dat is iets van de middeleeuwen en als je een beetje goed nadenkt, dan kom je ergens anders op uit.'

Maar ze kwam wel voor haar geloof uit.

Ze zei wel van: 'ik geloof.' Ze was er niet zo actief mee bezig als ze nu is, maar ze was er wel gewoon actief mee bezig. In ieder geval voor die leeftijd van 15, 16 jaar was ze heel erg actief bezig.

En dat actief bezig zijn, dat zag jij d.m.v. dat zij erover praatte of dat ze dingen anders deed? Waarin zag je dat?

Het is niet zozeer dat ze iets anders deed. Meer van dat we het er over hadden hoe ze nou had leren zingen. Dat ze het gewoon vertelde dat ze het in de kerk had geleerd. We gaan op zondag naar de kerk en ik zing daar en als je een keer wilt luisteren kom je gewoon rustig mee. Dat was natuurlijk niet hetgene wat wij wilde. We hadden liever gehad dat ze in een bandje zong die niet christelijk was en dat we daarnaar konden luisteren. Maar dan zei ze het ook wel gewoon. Vloeken heb ik nooit echt meegemaakt. Volgens mij heeft ze er wel eens een paar keer wat van gezegd. Maar ze deed ook gewoon de leuke dingen mee. Als we naar de kermis gingen met een hele groep, ging ze ook gewoon mee. Het enige wat denk ik wel het verschil was, is dat ze in ieder geval minder dronk dan de meeste andere mensen die meegingen. En ze ging gewoon netjes op tijd naar huis. Ze haalde geen halsbrekende toeren uit.

En was het dan ook van, je zei dat als je bij het christelijke geloof hoort dan mag je minder. Dat is een beetje het beeld dat je had. Allerlei dingen worden je ontnomen. Dan mag je dit niet meer en dat niet meer. Was dat ook wat je bij haar zag?

Niet heel bewust. Meestal als ik met haar iets leuks aan het doen was, we aan het praten waren. Dan had ik niet het idee dat ze belemmerd werd doordat ze het geloofde. En dan dacht ik er ook niet aan dat ze christelijk was en dan stelde ik wel eens voor om wat langer weg te blijven, maar dan zei ze: 'nee, nee, nee, nee ik ga naar huis.' En dan dacht ik: 'oh ja, ze is christen. Dus dan moet ze wel opletten.' Dat was het altijd, maar niet zo dat het heel vervelend was. Ze mocht ook gewoon de dingen doen die ze leuk vond.

Dus je zag ergens wel grenzen die ze stelde, maar aan de andere kant kon ze ook gewoon meedoen.

Ze kon ook haar grenzen onderbouwen, waarom ze dat deed. En dat was ook gewoon redelijk waarom ze het niet of wel deed. En dat was wel iets, dat is best wel knap dat je het, ik had niet zo iets van ze heeft iets extra's wat ik ook wil hebben, maar ik had er toen echt wel respect voor dat ze dat zo deed.

En op een gegeven moment heeft ze je wel geprobeerd om naar de kerk te krijgen zei je. Hoe ging dat?

Nou, meestal had ze ergens gezongen, op school, en dan zei ik dat ik haar ook wel eens een keer ergens anders willen horen. Dan moet ik meekomen naar de kerk. Maar dat bedoel ik niet (lach). En af en toe een keer op MSN dat ze zei: 'ik moet morgen weer zingen.' 'ja, maar morgen is het zondag. Vanavond ga ik naar de stad, dat ga ik niet doen.'

Je had nooit echt de behoefte gehad om mee te gaan, of was het dat je wel.

Nou, als ik mee zou gaan, dan zou ik er naartoe gaan om te horen hoe zij daar zingt. Ik had er gewoon geen behoefte aan om daar in de kerk te gaan zitten.

En je hebt dat toen ook nooit gedaan.

Nee, ik ben er nooit naartoe geweest.

Op een gegeven moment zei je ook dat wetenschap erg belangrijk is in jullie vriendengroep.

Ja, de vriendengroep die ik toen had, was wetenschap gewoon heel belangrijk. Er kwamen wel eens gewoon wetenschappelijke artikels ter sprake. Die had iemand dan gelezen en dan gingen we die bespreken.

Waarom vond je wetenschap zo belangrijk?

Voor mij was dat een houvast. Ten 1 had het niets te maken met mijn leven verder, maar het kon wel heel veel dingen verklaren voor mijn gevoel.

Wat voor dingen kon het verklaren?

Waarom we hier zijn. Hoe het alles groeit en hoe alles werkt in de natuur. In je eigen lichaam hoe dat werkt. Nou en dat was voor mij eigenlijk, ik had zoiets van dat vond ik leuk om te weten.

Het was een verklaring van het leven hier op aarde.

Ja, gewoon het biologische leven was voor mij een verklaring en dat was op dat moment genoeg.

Maar op een gegeven moment nodigt ze je uit voor de Youth Alpha. Kan je nog iets meer vertellen wanneer ze jou heeft uitgenodigd en hoe dat is gegaan?

We waren op een gegeven moment over MSN muziek aan het uitwisselen. Ik houd van muziek, dus ze gaf me al wat dingetjes van wat zij leuk vond om te luisteren. Telkens als er gezongen werd, dan hoor je de tekst en had ik zoiets van: 'oké, muziek is leuk, maar die tekst hadden ze er eigenlijk uit moeten laten.'

Want?

Het waren christelijke liedjes, dus dan ging het over God. En dan had ik zoiets van daar heb ik helemaal geen zin in. Dan ging er weer eentje van halleluja de Heer prijzen, terwijl het harstikke mooie muziek is, maar dat verpeste het voor mij wel. En toen zei ze op een gegeven moment gewoon, dat was op een zaterdag: 'nou maandagavond is er een Youth Alpha.' Ik zo van: 'ja, wat is het?' Zei: 'dat heb ik je al eerder verteld.' Ik: 'dat ben ik al vergeten, maar wat is het nou precies?' Toen had ze het uitgelegd van we gaan samen eten, er wordt wat gezongen. Toen zei ze van ik zing daar ook. Toen dacht ik oké, dat is wel iets leuks. Toen had ik nog wel iets van het is van de kerk, dus liever niet. En toen zei ze dat ik mocht discussiëren en dat was voor mij echt het punt geweest van oké, dan ga ik er dus heen. één ik houd van zingen, twee ik kan doen alsof ik geïnteresseerd ben in wat haar drijft, dus misschien wordt het dan nog wat en drie was voor mij toch dat ik de discussie aan kon gaan. Eigenlijk met het idee dat ik hun kan overtuigen dat ze mis zitten.

Je vond het belangrijk om andere daarvan te overtuigen.

Ja, ik heb wel altijd gehad van als iemand liegt, dat vond ik niet netjes. Of het nou bewust deed of niet. Ik wou dat mensen gewoon de waarheid weten. Dat vind ik belangrijk. Dus toen ook en dus was ik daarmee bezig en ging ik daar heen om de andere toch ook te overtuigen dat ze het bij het verkeerde eind hadden.

En dan daarnaast ook vanwege dat je haar kon zien. Dat is een belangrijke reden.

Ja, in het begin was dat een hele belangrijke reden.

En toen was je op de eerste avond en dat vond je geweldig zei je. Wat vond je geweldig?

Gewoon de eerlijkheid, de openheid dat er was. Gewoon de gezelligheid. Lekker los, niet al te veel poes pas om het geloof heen. Gewoon delen van wie ben jij en wat doe je in het dagelijks leven, wat vind je belangrijk? Dat was voor mij gewoon echt zoiets van: 'oké, er wordt naar me geluisterd.' Er werd ook echt naar me geluisterd. De volgende avond dat mensen ook echt ergens op terug kwamen, wat je de eerste avond gezegd had. Dus er is dus echt naar mij geluisterd. Dat was voor mij echt wel, de vrije manier waarop er met het geloof om gegaan werd, maar toch ook duidelijk van dit is waar wij voor staan. En daarbij wel de ruimte gelaten voor mij en de andere die niet geloofde. Als we er niet mee eens zijn dan mag dat ook. Degene die dan de muziek speelde zei dan: 'wij gaan staan, maar als je dat niet gewend ben, mag je ook blijven zitten en je hoeft niet mee te zingen als je dat niet wilt.' Dat was voor mij zoiets van oké, prima.

Het gevoel dat je daarin gerespecteerd werd daarin. En ook dat mensen je waarderen of in elk geval horen wat je zegt en daarom terug komen. Was dat nieuw voor je?

Daarvoor had ik dat vrij weinig. In de vriendengroep waarin ik zat was dat wel. In de eerste 2 klassen had ik geen vrienden. Toen kwam ik in een vriendengroep waar alles goed was, en dan met name op seksueel gebied. Iedereen deed het met iedereen en ik dacht: 'dit is echt niets voor mij.' En toen kwam ik in een vriendengroep waar het was van wetenschap en gamen erg belangrijk. En dat was wel, we luisterde wel naar elkaar en we hadden echt wel diepe gesprekken. Maar dit was voor mij echt iets nieuws. Iemand die mij totaal niet kent, maar wel gewoon volledig naar mij luistert en mij dingen toevertrouwd, waarvan ik zoiets heb van: 'hé, je kent mij niet en toch ben je met mij een echt gesprek aan het aanknopen.' Dat was voor mij echt zoiets van ja.

Belangrijke ontdekking.

Ja, ze gaven om je, ondanks dat ze je niet kende. Ze gaven om me. En dat was voor mij toen echt zoiets van 'wauw'. Dat er mensen zijn die ik onvoorwaardelijk, wat ik ook doe, om mij geven. Dat was voor mij heel erg. Dat was een punt waarvan ik echt achterover sloeg van 'wauw'.

En de gesprekken. Je zei dat je het goede gesprekken vond. Kan je meer vertellen van waar die gesprekken over gingen en wat maakte dat je het goede gesprekken vond?

In die gesprekken ging het over de hele simpele dingen van: hoe gaat het met je? Wat heb je gedaan deze week? Tot over muziek hebben we het gehad. Dat was iets wat ik geweldig vond. En dat mensen vragen: wat luister je dan? Mogen we het een keer horen? Dat was voor mij echt wel iets van 'wauw'. Ik kreeg hele Cd's vol gebrand met muziek van hun: dan moet je dit een keer luisteren. Daar staan een paar nummertjes en dit moet je eens een keer. Niet heel erg, ja over het geloof hebben we het wel vrij diep gehad. Dat gaat natuurlijk best wel diep. Maar ook gewoon waar zit je mee in het dagelijks leven? Het was niet zo dat als ik ergens liep en ik kwam zo iemand tegen dat ik dan gelijk geconfronteerd werd van: 'gaat het wel jongen, want je hebt dat en dat gezegd?' Nee, er werd gewoon normaal gedaan en gewoon gevraagd: 'hoe gaat het nu, goed?' Prima! 'Oké, ik moet even verder.' En dat was zo. Er werd niet aan me gehangen en gekleefd waar ik eigenlijk heel bang voor was. Dat ik meer geleefd werd dan dat ik zelf kon leven.

Meer geleefd dan dat je zelf kon leven?

Ja, dat andere mensen vertellen wat ik wel moet doen en niet moet doen i.p.v. dat ik mijn eigen weg kon gaan.

Een stukje vrijheid

Ja, ik kreeg daar ook gewoon vrijheid van: 'wil je niet bidden, dan bid je niet. Maar zou je dan wel even stil willen zijn? Wij willen wel bidden voor het eten.' Prima.

Die gesprekken bij de Youth Alpha, als die over het geloof gingen, wat vond je daarvan?

Ik vond het harstikke leuk. Ik kon mijn punten er goed in kwijt. Ik houd wel van een beetje praten, dus dat ging wel goed. Maar het leukst wat ik daaraan vond is dat er gewoon mensen waren die ook gewoon mij tegen gingen spreken. Ik zat in een vriendengroep en we praatten allemaal dezelfde taal. We hadden allemaal zoiets van: 'we moeten die kant op.' En nu waren er opeens mensen die redelijk waren en gewoon netjes zeiden van: 'he, maar wij zien het die kant op. Jij ziet het naar rechts, maar wij zien toch iets meer naar links. Misschien dat je daar eens naar moest kijken.' En dan kijken ze ook mee met wat ik bedoelde en zeiden ze: 'bedoel je dit?' 'ja, dat klopt wel, dat bedoel ik eigenlijk wel.' Over de feiten, over Jezus leven dat ik daar nooit zo over nagedacht en dat eigenlijk niet zo zag. Maar dat ik wel zoiets had van: 'zij kijken naar mijn kant, dan moet ik ook naar hun kant gaan kijken.' Want

anders ben ik een beetje hypocriet bezig van jullie moeten naar mij luisteren en naar mij kijken en ikzelf dan niet.

Want waaraan merkte je dat zij naar jou kant keken?

De manier, gewoon de opmerkingen die ze maakten. De dingen die ze zeiden. Gewoon ook vroegen van: 'bedoel je dan...?'

Jij ging op een gegeven moment in hun verhaal verdiepen.

Ja, ik vond het sowieso wel knap dat er mensen waren die zeiden dat ze het op dat punt ook gewoon niet wisten. Een avond over ziekten. Dat weet ik eigenlijk ook niet. Dat was al wat later op de avonden. Maar het is wel een goed voorbeeld van daar weet ik ook niet alles van. Dat vond ik dan wel heel netjes en eerlijk. Gewoon heel open, dat dat ook gewoon benoemd werd. Dat mensen gewoon niet weten, punten aangeven dat je het niet weet.

Je benoemde ook het gesprek bijvoorbeeld over wie is Jezus? En dat je daar nog eens over nagedacht had. Wat deden al die momenten bij de Youth Alpha wat er gezegd werd inhoudelijk? Wat deden die met je?

Die hebben me heel erg aan het denken gezet in de eerste plaats. Ik zat ontzettend op een gegeven moment van als ik hiermee verder ga, dan betekent dat niet alleen dat ik me veilige haven moet gaan verlaten: de wetenschap enzo. Maar dat betekent ook dat ik iets met mijn leven moet gaan doen. Dingen gewoon op orde moet gaan brengen en ja, dat, het heeft gewoon heel veel impact in je leven. In je dagelijks leven. Niet alleen, ook in je gevoel op emotioneel vlak. Het doet gewoon ontzettend veel met je. En daar had ik toen wel zoiets van he, dan moet ik alles gaan bekijken van: wie is Bert nou eigenlijk? En wat doet Bert? En op dat moment had ik zoiets van leuk dat Jezus rondgelopen heeft en dat Hij wonderen heeft gedaan en aan het kruis is gegaan, maar dan moet ik er dus wel wat mee. Dan moet ik wel een keuze maken. En dan moet ik me ook over gaan gegeven moment of niet, dat is dan de keuze die je moet maken. En dat heeft wel behoorlijk strijd opgeleverd bij mezelf van: 'daar heb ik helemaal geen zin in eigenlijk.'

Kan je me vertellen wat voor strijd?

Gewoon dat je met vrienden aan het stappen bent en aan je 5^e, 6^e en 7^e biertje gaat en denk van ik begin nu dingen te roepen die ik eigenlijk, als ik nuchter ben, niet zou roepen. Oh, wat vindt Jezus daar eigenlijk van? Dat was een vraag die eigenlijk nooit in me opkwam en toen ineens wel en dat je daar ineens staat van: 'jongens, ik ga over op de cola.' Dat was heel bizar eigenlijk dat je daar opeens over na gaat denken.

Kwam dat dan ineens dat je daar overna ging denken? Hoe kwam dat?

Bij mij is alles best wel plotseling gebeurt voor mijn gevoel. Het heeft wel 5 Youth Alpha avonden en een weekend geduurd voordat ik tot geloof kwam. Het is allemaal vrij snel gegaan. En die gedachtes kwamen ook gewoon plotseling in me op dat ik ineens terug dacht aan de avond dat Jezus aan het kruis gestorven is voor mijn zonden en daarvoor heb ik het lopen uitleggen en ineens dacht van: 'wacht eens eventjes.' Zinnetjes die me veel deden is: 'als je het gedacht hebt, dan heb je het al gedaan.' Dan had ik zoiets van: 'wacht even.' Dan heb ik diegene net helemaal verrot gescholden, terwijl ik niets tegen hem gezegd heb en we nog glimlachend naast elkaar slaan. Maar het liefst zou ik hem met zijn hoofd op de bar slaan. En toen had ik op zoiets van 'wacht even, dat zijn niet de dingen wat je een beter mens maakt.' Een beter mens is misschien, die er toe doen. Het is veel beter om iemand werkelijk te zeggen van: 'ik vind het vervelend wat je gedaan hebt, maar we pakken nog

een drankje en we vergeten het verder.' I.p.v. dat je doet alsof er niets gebeurd is en de ander eigenlijk helemaal verrot wil slaan. Dat zijn dingen die in me opkwamen waarvan ik zoiets had van ja. Ik ben zelf nooit een vechter geweest ofzo, maar in mijn hoofd had ik wel vaak mensen in tweeën willen slaan. En op een gegeven moment kwamen dan die gedachten dat dat niet goed zou zijn. Ja, terwijl normaal gesproken hadden we het er wel eens met vrienden worden van als je op iemand boos bent is dat normaal. Iedereen is wel eens een keer op iemand boos en je hoeft niet gelijk alles te zeggen. En dat klopt ergens ook wel, je hoeft niet alles breed uit te meten, maar ik kwam er op een gegeven moment wel achter dat als je iemand niets verteld van waarmee je zit dat het ook niet eerlijk is naar de andere persoon. Eerlijk zijn tegen elkaar werd veel belangrijker, nog belangrijker voor me dan het eigenlijk al was. Maar ook veel verder gaan. Dus ook in de dingen als je boos bent op iemand: gewoon eerst rustig zeggen. Van: 'wat je nu doet, vind ik gewoon niet leuk.' Dat was wel iets waarvan ik zoiets had van hé. In die week ging dat steeds meer. Ik werd daardoor van mezelf ook een stuk rustiger en het liep allemaal een stuk beter.

Hoe bedoel je rustiger?

Wat ik al zei: ik ben een ontzettend druk persoon. Nog steeds hoor. Ik ben vrij onhandelbaar geweest als kind voor mijn ouders. Niet dat ik echt flinke streken uitgehaald heb, maar ik kon het ze nog wel lastig maken. Ik ging in huis dingen helpen. Als mij gevraagd werd om een keertje extra de tafel te dekken of af te ruimen, dan normaal gesproken had ik zoiets van: gisteren al gedaan en het is vandaag niet mijn taak. Vandaag is het mijn zusjes taak. Leuk dat ze iets later is, maar ik ga het niet doen. En toen was het voor mij zoiets van: ze is later, er zal wel een goede reden voor zijn, weet je ik doe het gewoon, als het me gevraagd werd. Op een gegeven moment was het zelfs zo dat ik het al ging doen zonder dat het aan me gevraagd werd. Ondanks mijn ouders die dan niet gelovig zijn, ik zit dan nu bij twee mensen in de gemeente en die zijn vrienden van mijn ouders. En toen had mijn moeder met haar een gesprek van: 'Bert is wel echt veranderd. Hij is socialer geworden.' Iets wat ik telkens dacht dat ik al heel erg dacht, was ik opeens gewoon veel meer. En dat was voor mij van buiten af niet een christelijke persoon, was dat een bevestiging dat God echt bezig was. En dat ik zoiets had van ja.

Je merkte dat je veranderde.

Ja, ik merkte het ook echt dat ik veranderde. Niet zo van dat ik altijd het idee had van: 'het is leuk dat je zegt dat je veranderd en dat je rustiger bent en meer omziet naar een ander. Maar dat kan ook gewoon je wilskracht zijn en dat kan je zelf bewerkstelligen.' En dat deed ik ook. Dan deed ik het twee weken en had ik zoiets van: 'kijk eens wat ik heb gedaan, ik ga nu weer op de oude voet verder.' En toen was het voor mij echt op zoiets van, ik ging echt mensen helpen. Het was niet twee weken, het duurde een maand. Op een gegeven moment werd het gewoon standaard voor mij dat ik mensen makkelijker ging helpen. Ook minder mensen flauw ging uitdagen op een zogenaamde humoristische manier. Een beetje dat galgenhumor achter. Dat heb ik nog steeds wel een beetje. Het is ook niet erg. Maar ik krijg wel steeds meer christelijke oog van op het moment dat je een grap over iemand maakt, kan het iemand wel raken. Dus op het moment dat je de grap gemaakt heb, moet je ook wel even terug op komen van vond diegene het niet heel erg vervelend. En desnoods je excuses aanbieden.

Toen je in de Youth Alpha zat. Veranderde op een gegeven moment hoe je tegen het christelijk geloof aankeek?

Ja! Sowieso wat ik zei de eerste avond was voor mij zo andere beeld van het christelijk geloof van wat ik zelf had gedacht. Dat ik ook echt zoiets had van: oké, dus zo kan het ook. Er werd over muziek gepraat. Ook gewoon over uitgaan hadden we het. En over een, een biertje drinken i.p.v. een hele boel drinken. Dat ik echt zoiets had van: oké, zo kan het dus ook. En dat was voor mij de eerste

avond al. En dat werd ook steeds meer voor mij dat ik er anders tegenaan ging kijken, omdat je elke avond als je kwam deden ze precies hetzelfde.

Kan je beschrijven van wat er dan veranderd is in de loop van die weken? Welke dingen dat zijn?

Meer voor mij het zicht dat christenen niet per definitie saai zijn. Dat ze per definitie niet niet kijken naar de andere argumenten. Dat ze zo zitten met hun oogklepjes op. Dat is niet zo. Dat was voor mij wel een verandering. Natuurlijk, je hebt christenen die dat wel zo zijn. Daar kwam ik ook wel achter. Maar niet allemaal.

Dus het feit dat niet alle christenen saai zijn. Zijn er nog meer dingen veranderd in hoe je tegen het christelijk geloof aan ging kijken?

Ja, wat ik al wel zei, die feiten. Dat was voor mij heel belangrijk, omdat ik wetenschappelijk best wel belangrijk vond. Maar ook, hoe moet ik dat zeggen, wie Jezus, de avond over wie is Jezus. Dat het ook echt een persoon is en dat het niet een God is die daar boven ergens zit en aan de touwtjes trekt en als hij even geen zin heeft dan laat hij alle touwtjes vieren en dan maken wij er een puinhoop van. Dus eigenlijk Hij, want Hij heeft de touwtjes officieel in handen. En als Hij dan weer zin in heeft, dan trekt Hij weer ergens aan. Toen werd het voor mij ook echt zoiets van het is een persoonlijk geloof. Het is niet zomaar iets wat opgelegd wordt van boven, nee, het is echt iets van jezelf. En dat je in een gemeenschap mag delen, in het beste geval eigenlijk moet delen. En dat was voor mij wel een hele. Dat laatste stukje trouwens, dat je het moet delen met anderen, dat was op dat moment totaal niet belangrijk. Het was voor mij persoonlijk heel erg dat God persoonlijk met mij een relatie aan wilde. Dat was voor hetgeen van oké. Hij was nog steeds zo gigantisch groot, waar we het wel hypothetisch over nagedacht hadden. Dat hij boven alles staat. Maar het werd nu ook een God die gewoon heel dichtbij kwam en ook echt Zich interesseerde in mijn leven. En ik had al wel vrij snel door dat ongeacht die mensen die er allemaal waren zich interesseerde in mij, ze niet 24 uur per dag bij mij waren. Ik denk dat het na de avond van gebed, dat was bij ons de 4e avond, nee Bijbel lezen was de 4e avond. Toen kreeg ik de Bijbel van iemand, want ik had geen Bijbel. Zei ze van: 'hier, deze heb ik van mijn moeder meegekregen en mocht ik aan jou geven.' Dank je wel. 'Dan moet je in het nieuwe Testament begonnen. Dus ik van: 'oké, dat ga ik doen, ik ga vanavond.' En toen ben ik gaan lezen en ik heb het in 1 maand heb ik het hele Nieuwe Testament toen uitgelezen. Op openbaring na. Die vond ik iets te heftig toen ik eraan begon. En toen was het voor mij ook echt zoiets van: 'wauw, God heeft dit allemaal gegeven, alleen maar om te zorgen dat Hij weer met mij kan praten. Dat ik tegen Hem kan zeggen wat me dwars zit.' Daar had ik echt zoiets van wauw. Dat Hij zo persoonlijk met mij bezig wil.

Hoe merkte je dat? Dat Hij persoonlijk met je bezig wilde zijn?

Door de Bijbel heen, maar ook door mijn gebed. Dat ik gewoon echt gesprek met God voerde. En ook echt in het begin had ik nog zoiets van: verzin ik dit nu? Is het iemand die dit tegen me zegt? Maar ook tekenen die je dan krijgt. Een hele stomme was: ik had nog voordat ik geloofde had ik een droom gehad, dat ik bij die vriendin die me naar de Youth Alpha genomen had, chocolademelk aan het drinken was. En dat het broertje naar boven moest en die dat niet wilde. En dus dat. En zij en haar moeder en haar vader op een gegeven moment naar boven liepen. En ook de exacte woorden die ze zei weet ik niet meer. Ik zit daar op een gegeven moment, kerstnachtdienst gehad, ik krijg een kop chocolademelk. Oké, dit ziet er wel heel erg bekend uit. En op dat moment zeggen drie mensen achter elkaar. Waarvan ik bij de laatste had: jij gaat dit en dit zeggen. Toen zei hij ook precies datgene. En toen had ik echt zoiets van: God is dus niet alleen tijdens de Youth Alpha met me bezig, maar ook ervoor al. Dat was echt helemaal, het was een bevestiging op bevestiging. En ook al toen ik net tot geloof kwam, de eerste weken, dat God echt met je bezig is en met je praat en met je dingen

met je deelt dat je zoiets hebt van: 'ja, maar uh, ik snap er nog helemaal niets van waar U heen wilt. Maar het zal wel.'

Daarin merkte je dus Gods nabijheid. Mooi. Op een gegeven moment kwam dus het moment dat je er niet meer omheen kon, zei je: 'ik kan er niet meer omheen.' Weet je nog wanneer dat was?

Dat was voor mij op het weekend, dat ik mijn zonden moest opschrijven. En toen was er echt gewoon iets, nu achteraf God die tegen mij zei van: 'Bert nu is het punt gekomen dat je moet kiezen.'

Hoe kwam dat dat je dat? Wat gebeurde er?

Ik besepte opeens de dingen die ik gedaan had en waarvoor Jezus heeft moeten sterven en wat voor eigenlijk miezerig ventje ik was secus nog ben. Dat besef had ik opeens, maar ook gelijk het besef erbij dat er maar één iemand is, God, die dat allemaal zo weg wil vagen en dan zegt van: 'hier heb je een schone lei en ik ga verder met jou.' Dat was voor mij echt zoiets van, toen viel ook alle rationele argumenten die er nog tegen waren, die vielen op dat moment gewoon weg. Ik had zoiets: 'ja, nu is het gewoon dat punt.' Daar kon ik niets anders meer doen, dan er gewoon voor gaan. Op dat moment.

En toen heb je dus die keuze gemaakt.

Toen heb ik echt die keuze gemaakt, ja.

Oké. ... Dus eventjes kort samengevat. Je bent wel in het contact gekomen op jonge leeftijd, doordat je af en toe eens naar de kerk ging, maar het is allemaal maar heel minuscuul en het deed niet zoveel met je, maar je kende wel een paar verhalen. En op een gegeven moment ontmoette je een christelijk meisje die je heel leuk vond, zij zong heel mooi. Je wilde daar meer mee met dat meisje. Toen bleek ze in de kerk te zitten en dat was iets minder leuk. Jullie hadden het er al eens over. Voor jou was zelf wetenschap erg belangrijk in je wereldbeeld en op een gegeven moment ging je dus toch naar de Youth Alpha. Je kon daar discussiëren enzo. Op de Youth Alpha ontmoette je mensen die geïnteresseerd in je waren. Daarin kon je discussiëren met mensen waarin zij zich verdiepten in jou en jij in hun. En op dat moment ging dat wat met je doen. Je ging vragen bij jezelf stellen als: wat zou Jezus nou doen? Op een gegeven moment had je de indruk van: 'hier kan ik niet omheen.' En heb je de keuze gemaakt voor God. En is ook het relationele aspect gekomen met God. Even kort gezegd. Wat ik het zo goed samen of zijn er dingen die ik mis?

Ja, volgens mij heb je de hoofdlijnen zo zeker te pakken.

Dat wil ik naar de onderwerpen gaan. Het kan zijn, er zit heel veel in wat je al verteld hebt hoor wat een rol heeft gespeeld. Maar er kan zijn van iets dat nog niet benoemd is. Ik heb eigenlijk twee vragen. Zijn er bij deze kaartjes dingen die nog niet benoemd zijn en die wel benoemd moeten worden die belangrijk zijn in hoe je tot geloof bent gekomen? Of zijn er dingen die al wel aan bod zijn gekomen, maar waar je nog iets verder over wilt vertellen? Het eerste kaartje is leeg (korte lach). Tweede kaartje is hobby's. Eigen inbreng nog. Religieuze ervaringen, kan met het christelijke geloof zijn, kan met andere religies te maken hebben. Omgeving zoals wijk, dorp of stad. Levensovertuigingen die je had. In het contact komen met het christelijke geloof door christenen, kerken of evenementen. School, de opleiding. Internet. Bepaalde heftige gebeurtenissen in je leven die zijn geweest, zoals gepest zijn, overlijden of misbruik. Omgaan met mensen. Vriendschappen, kennissen of vriendengroepen. Of het gezin, zoals ouders, familieleden, opvoeding, gewoontes die er waren, wat dan ook. Zijn er dingen die op het lijstje staan waarvan je zegt die nog niet aan bod zijn gekomen, maar wel een belangrijke rol hebben gespeeld in hoe je tot geloof bent gekomen? Zo ja, wijs hem dan aan.

Dat pesten is denk nog wel even een punten wat belangrijk is. Ik ben in de 1^e en 2^e gepest. Zover zelfs dat ik een zelfmoordpoging gedaan. Ik had alles klaar hangen en toen kwam mijn zusje thuis. Dat heeft ook echt gemaakt dat ik toen ook echt voor mezelf had: alles dat nog maar iets aanschud tegen dat er wel iets zou zijn, klapte op dat moment weg.

Want, waarom?

Als ik zo ver mag gaan persoonlijk om mezelf te vermoorden, en daarmee mijn kleine zusje en ook mijn ouders en mijn andere zusje het verdriet in te storten, dat was voor mij zoiets van: 'dan kan er niet iets zijn dat om mij bekommert, dan alleen ik.' En mijn ouders dan, omdat dat nou eenmaal zo hoort. Dat was voor mij wel het punt waarop ik echt alle banden met welke, wat ik dan ook maar iets met religie had, verbrak. Dat maakte ook dat ik heel wantrouwend was naar mensen. Dus ook naar de kerk toe. Van leuk dat jullie zeggen dat jullie om elkaar geven, maar ik heb wel anders gemerkt. Het waren ook gewoon, in het eerste waren het gewoon vrienden. We waren met z'n negenen, daar kwamen we van dezelfde basisschool af. Waarvan er 7 besloten dat ik er niet meer bij hoorde op een gegeven moment. En dat was op dat moment ook een breuk tussen mij en normale relaties aangaan. En dat is denk wel ook iets geweest, omdat ik dat zo had, dat het ook natuurlijk nog heftiger was voor mij om zo'n eerste avond, dat er wel mensen waren die duidelijk lieten merken dat ze onvoorwaardelijk een gesprek wilden houden, zonder dat ze er iets voor terug wouden. En dat was, ik denk dat dat wel een heel grote rol gespeeld heeft.

Dus in eerste instantie het feit dat je het besef kreeg van als ik zelfmoord kan plegen, dan breng ik daarmee lijden aan mijn zusje en ouders. Als dat mogelijk is bestaat er eigenlijk geen God, want anders moeten Hij dat voorkomen. In ieder geval niet iemand die om je geeft. Dat bestaat dus niet. Op dat moment was dat heel erg duidelijk. En het feit dat niemand om, geen vrienden onvoorwaardelijke relatie met je aangaan. En in de Alpha cursus dat ineens wel gebeurde.

Ja, later ook het besef dat God dus wel om mij gegeven heeft, want anders was mijn zusje toen niet thuis gekomen.

Want die link maakte je toen nog niet dus.

Nee, die maakte ik toen zeker niet. Ik maakte toen de negatieve kant op. Terwijl ik hem ook op de positieve kant had kunnen opmaken toen.

Was je daarvan bewust op dat moment?

Nee, ik was zo kwaad, in eerste instantie op mezelf en in tweede instantie op mensen die me zover hadden gedreven dat ik dat wilde doen. Dat was veel belangrijker op dat moment dan dat ik de positieve kant zag, dat ik het niet gedaan had omdat mijn zusje thuis kwam.

Oké. Zijn er nog meer dingen die er in zitten?

Nee.

Zijn er dingen misschien die al wel aan bod zijn gekomen, maar die verder nog toegelicht moeten worden?

... Nee.

Dan wil ik nog naar het laatste onderdeel, dat is over een definitie van het christelijk geloof. Die wil ik twee keer voorlezen. Dan kan je hem op je in laten werken. En dan ben ik in eerste instantie benieuwd naar wat vind je van de definitie. Mocht het zo zijn dat je hem na 2 keer nog niet pakt, dan draai ik mijn blaadje naar je toe en kan je hem goed op je in laten werken. Daar komt ie. De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Dus de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Heb je hem of zal ik hem omdraaien? In het grijs staat hij daar. En dan ben ik benieuwd: wat vind je daarvan?

... Volgens mij omvat hij wel het grootste gedeelte.

Ook zoals jij dat ziet?

Ja, voor mij is Jezus God. Dat heb ik op dat moment zelf, kijk, op het moment dat je tot geloof komt is dat niet het belangrijkste dat Jezus God is. Het belangrijkste is dat Jezus voor jou gestorven is, omdat Hij het belangrijk vond, dat God het belangrijk vond dat je bij Hem kon komen. En of Jezus dan, wat dan de drie-eenheid dan precies is, dat maakt op dat moment niet zo heel veel uit. Ik denk dat het belangrijkste wat ik vind is het besluit om Hem te volgen. Het is uiteindelijk God openbaart het, maar het is wel jouw keuze om er iets mee te doen. Dat is denk ik wel het belangrijkste wat ik vind.

Het besluit om Hem te volgen. Dat zie je bij jezelf dan ook terug, en dan voornamelijk in die dingen dat je ging nadenken over wat zou Jezus doen? En dat andere van dat andere zeggen dat er een verandering is.

Ja.

Maar in zoverre kan je dus wel vinden in de definitie?

Ja. Nu zeker, in begin dat Jezus God is heb ik in het begin helemaal niet veel over na gedacht.

Wanneer is dat gekomen?

Nou, omdat ik wetenschappelijk aangelegd ben, wilde ik ook veel theorie weten. Dus ging ik me veel verdiepen in wie is God dan? Hoe zit alles in elkaar? En als je dan de vier evangeliën: waarom heb je dan de vier evangeliën? Dat vond ik gewoon harstikke leuk om mee bezig te zijn. Plus ik ging het jaar daarop ook zelf meedraaien in de Youth Alpha als hulpgespreksleider. Dus dan word je nog eens een keertje ook in de theorie.

Oké. Zijn er dan nu nog meer dingen die niet aan bod zijn gekomen die wel belangrijk zijn om te noemen of zijn er andere dingen die je nog kwijt wil?

Nee. Ik vond het een prettig gesprek zo.

Oké. Ja, ik ook. Dan ga ik deze in ieder geval uitzetten.

7. Interview Sara Dekker

Opmerkingen

- Rustig en open.
- Oud huis, neutrale inrichting.

Interview

Oké. Nou dan het eerste onderwerp van wie ben je. Kan je wat meer over jezelf vertellen?

Dat kan ik. Mijn naam is Sara, ik ben 23, ik werk momenteel op het ROC als leraar loopbaan en burgerschap. En dat betekent dat ik burgerschap, het zijn vormende lessen over allerlei onderwerpen in de maatschappij en daar discussiëren we met elkaar over.

Want wat voor onderwijsvorm is dat? Middelbare school?

ROC is MBO. MBO niveau 4. Een beetje vergelijkbaar met HAVO qua niveau. Verder geef ik intervisie aan examenklassen, dat is erg leuk. Ik doe projecten en dan zit ik niet op de inhoud, maar op het proces. Als groepjes bijvoorbeeld ruzie hebben of gedoe enzo, dan kom ik in beeld. En ik ben mentor van twee klassen. Daarnaast coördineer ik nog een domeinbrede klas. Dus een oriëntatie halfjaar voor mensen die aan een opleiding begonnen zijn, maar die toen dachten van dit is toch niet wat ik wil. Die kunnen dan dit halfjaar traject doen en binnen het domein zakelijke dienstverlening gaan ze dan verschillende opleidingen bekijken en daar een dagje meelopen. Ze hebben wel algemene vakken, maar het doel is oriënteren. En dan ook met een warme overdracht noemen we dat dan, kunnen ze instromen in de keuze van hun opleiding die ze dan maken.

En wat voor opleiding heb je zelf gevolgd?

Ik heb eerst culturele maatschappelijke vorming gedaan, hier in Utrecht op de Uithof. Daarna heb ik docent onderwijskunde gedaan. Dat is een soort pos-bachelor, dan kan je in 1 jaar je docentbevoegdheid 2^e graads halen.

En hobby's?

Hobby's? Ik houd wel van lezen, ik houd ook van koken, ik vind het leuk om recepten te verzamelen.

Ook zelf te verzinnen?

Nee, dat kan ik niet zo goed. (lach) Ik ben wel goed in het precies uitwerken en dan wordt het wel wat lekkers, maar ik ben niet zo heel goed in het zelf bedenken. Ik houd van muziek maken, we maken ook samen muziek. Of tenminste, ik maak, Jan maakt het dan. We zingen graag samen.

Want jij speelt piano dan?

Nee, hij speelt piano en dan zingen we samen. Wat vind ik nog meer leuk? Mijn vrienden, familie omgaan. Ik houd ook van naar buiten gaan. Lekker wandelen.

En wat vind je belangrijk in het leven?

Oprechte interesse vind ik belangrijk.

Oprechte interesse?

Ja. Sorry, ik moet heel even kijken of het goed gaat met de wasmachine. [loopt even weg en komt daarna weer terug.]

Oprechte interesse zei je.

Ja, dat vind ik wel belangrijk. Ik vind het ook wel belangrijk om gewoon te genieten van de dingen hier en nu. Ik probeer altijd zo min mogelijk zorgen maken over dingen, natuurlijk gebeurt het wel. Ik probeer wel gewoon van nu is het goed en dat is goed. Wat vind ik nog meer? Zoiets.

Top. Nou dan wil ik eigenlijk door naar het belangrijkste gedeelte van hoe je tot geloof bent gekomen. Je had al wel wat opgeschreven.

Ja, ik heb het wel vaker verteld hoor.

Ik ben heel benieuwd naar je verhaal.

Ja, nou hier deze kan je bij je houden is wel makkelijk voor je. Ik had dus verkering met Jan, ik was toen 17 en hij 19. Het was wel leuk allemaal. Het was me eerste echte vriend. En Jan was christen, maar hij deed er op dat moment niet heel veel mee. Dat kan ik wel zo zeggen. Maar hij had daarvoor ook al een relatie gehad met een meisje die niet christelijk was, maar wel tot geloof is gekomen, maar het lag allemaal niet zo heel lekker, want hij was jeugdleider in zijn oude gemeente in Apeldoorn, in Berea. Nou ja, dat is allemaal niet zo lekker afgelopen, dus hij deed zelf ook niet zo veel met het geloof. Maar hij was wel christen, dus af en toe hadden we daar gesprekken over, maar hij was absoluut niet dwingend, niet mee bezig om mij over te halen ofzo. Zo heb ik dat als ik terugkijk niet ervaren. Wel dat we het er absoluut over hadden. Nou ja, hij gaf wel aan dat het voor hem belangrijk was. Dat wel. Hij ging ook wel naar de kerk en had ook vrienden uit de kerk, dus hij ging wel naar jeugdclub en was er wel mee bezig. En toen op een gegeven moment, hadden we denk iets van een jaar verkering en toen zei Jan op een gegeven moment: 'ik vind het eigenlijk wel moeilijk zo, dat ik wel geloof en jij niet.' Dat er best wel fundamentele verschillen zijn. Ik zei bijvoorbeeld: 'ohja, als je elkaar leuk vindt, kan je best samenwonen en als het dan niet bevalt ga je toch gewoon uit elkaar.' Heel andere gedachten dan Jan daar over dacht. Dat zijn natuurlijk uitwerkingen van fundamentele hoe sta je in het leven. Dus daar liepen we wel tegenaan. Hij zei op een gegeven moment, dat was een mooie typering van hem: 'het voelt een beetje als een soort rits. Jij bent de ene schakel en God de andere. En eerst ging het best wel goed samen, maar nu krijg ik het niet meer dicht.' Zo, als een beeld van hoe het voor hem was. Maar ik begreep het allemaal niet zo, want ik vond eigenlijk dat het van buitenaf, dat er mensen in de kerk, zijn ouders, dat die vonden dat onze relatie niet kon. Ik vond dat het eigenlijk heel goed ging.

Zijn ouders of jouw ouders?

Nee, zijn ouders. Mijn ouders zijn helemaal niet christelijk opgevoed. Wel christelijk opgevoed, maar niet christelijk. Dus ik had meer het idee van het komt van buitenaf. Of ja van buitenaf? Dat andere mensen zeggen van dit is niet goed, want zij is geen christen, dat kan je beter niet doen. Ook wel vanuit die jeugdleiders, de coaches van de jeugdleiders. Hij was wel echt bezig met jeugdwerk als tienerleider ook. Die er niet zo blij mee waren. En uiteindelijk mocht Jan ook niet meer in die functie blijven. Hij moest stoppen met jeugdleider zijn, want hij was geen goed voorbeeld voor de tieners. Dat vond ik dus echt belachelijk. Dat hij moest stoppen omdat hij van mij hield. Dat snapte ik echt niet waarom het niet goed zou zijn. Dus daarom had ik het idee van het komt van buitenaf. Maar dat was niet zo voor Jan. Dat zei hij ook wel hoor. En eigenlijk was het een beetje crisis in onze relatie. Het was eigenlijk bijna uit zo'n beetje. We zagen elkaar wel, maar het was moeizaam. Gewoon niet goed. En voor Jan, die zei, dat weet ik achteraf, toen wist ik dat niet. Hij had een gesprek gehad met zijn oudste in Berea van ja: 'wat moet ik nou doen? Wat is mijn rol in dit geheel? Moet ik het nou

ineens proberen dat zij ook christen wordt, maar dat kan ik helemaal niet. Wat moet ik nou doen?' En die oudste zei: 'breng het bij God. Als jullie relatie door zou moeten gaan, dan gaat er iets gebeuren, en zo niet. God heeft ook het beste voor met Sara. Dus leg het in zijn handen. Of er gaat niets gebeuren, dan is dat het. Of er gaat wel iets gebeuren en dan is dat het ook.' Dus dat heeft hij gedaan en was voor hem, achteraf natuurlijk, toen wist ik dat niet, een moment geweest van: 'oké, Heer, dan is het aan U. Als het dan uit gaat is dat het beste.' Eigenlijk toen dacht ik van: 'als het zo belangrijk is voor Jan, dan kan ik ook wel eens een keertje meegaan naar de kerk.' Dat is eigenlijk een beetje de schakel geweest voor ons ook heel erg de bevestiging van dit is goed. Zo duidelijk dat God daar een rol in speelde. Dus dat was een beetje het begin van dat ik wel mee ging en dat was een hele ervaring, want ik ging naar de kerk (lach). Ik ging normaal alleen met de kerst en ik moest heel erg huilen. Vooral tijdens de muziek. Tijdens het spelen van liederen. Ik moest gewoon helemaal huilen, alleen maar huilen en ik dacht nog van wat is dit nou? Wat gebeurt er nou? Dat had ik totaal niet verwacht. Ik vond het ook heel verwarrend, heel raar, huilen: huh? Ik was toen 18,5. Best dat ik wel eens hilde, natuurlijk, iedereen huilt wel eens. En ook een soort als jongeren dat je op zoek bent naar dingen en twijfelt. Dat had ik wel eens. En dan moest ik huilen omdat ik het gewoon even niet meer wist. Maar dit was heel anders.

Anders?

Ja, het was meer, niet omdat ik twijfelde, maar ik weet niet, omdat ik geraakt werd. Ik denk dat de Heilige Geest me gewoon op de schouder tikte. Dus het was heel raar allemaal en eigenlijk in die periode ging ik dan wel mee, want ik wilde wel weten wat het dan is en wat er dan gebeurd. En Jan was in die tijd, soms ging hij naar Apeldoorn, maar hij woonde al wel in Utrecht. Ik woonde inmiddels ook in Utrecht denk ik, ja. We gingen ook wel eens naar de Evangeliegemeente Utrecht. Nou, daar gebeurde hetzelfde. Toen zeiden ze.

Hetzelfde wat bedoel je daarmee?

Nou, dat ik geraakt werd. Maar ik herinnerde ook nog een moment en dat was in Berea en dat ze gingen bidden en dat ik dacht: 'ik kan best wel een keer meebidden.' Dat ik mijn ogen dicht deed. Dus dat was wel een rationeel besluit om mee te bidden. Dus dat herinner ik me ook nog. En ik weet ook nog dat we een keertje bij Jans kamer stoep stonden en dat ik zei: 'Ik weet wel dat ik ga geloven, maar ik weet niet hoe ik dat moet doen.' Ik wist wel dit is de waarheid, die is goed, dit klopt. Maar ik wist helemaal niet hoe ik dat moest verwoorden, of wat het dan precies was of wie God dan was. Het was een heel raar gevoel. Ik weet wel dat het nog, hoe dat was.

Je had op dat moment een keuze willen maken voor God ofzo? Hoe bedoel je?

Nou het lande helemaal niet. Het was echt voor mij, veel mensen hebben eerst hun verstand en dan hun gevoel. Bij mij was het eerst mijn verstand en daarna kon ik het pas verstandelijk benoemen, beschrijven.

En wat voor gevoel had je dan?

Nou ja, het gevoel dat dit klopte. Dat dit de waarheid was. Ja, wat voor gevoel is dat dan? Een soort thuiskomen, nee dat niet. Ja, rust ook wel. En toen zieden ze in de Evangelische gemeente, in Utrecht was dat, zeiden ze: 'we gaan beginnen met een Alpha cursus.' En toen had ik ook heel duidelijk van dit is voor mij. Ik ben dat gaan doen en dat heeft een enorm grote rol gespeeld in dat ik het veel meer kon benoemen. Het was echt geweldig, een feestje elke avond om daar naartoe te gaan en om terug te fietsen. En dan belde ik Jan en zei ik: 'wist je dit al van Jezus? Dit heeft Hij gedaan.' Voor hem was het heel raar. Hij wist dat allemaal al.

Voor jou was het nieuw.

Voor mij was het nieuw. Dus dat was heel leuk en bijzonder. Nou en ik vind het grootste verschil dat ik vroeger wel blij was, maar nu ervaar ik echt vreugde. En dat is echt anders. Die vreugde, dat borrelt op uit je binnenste en dat is echt wat God bewerkstelligt. Vreugde dat ik straks bij Hem zal zijn en om wat Jezus voor mij gedaan heeft en dat ik vrij mag zijn. Dat is heel anders dan blij.

In wat voor dingen zie je dat terug dan?

Vooral over gevoel dan. Bijvoorbeeld als ik iets in de Bijbel lees en dan: 'ah, dat het gewoon tot je spreekt. Dat God echt leeft.' Dat er hoop is. En ik zie dat terug bij anderen. Bijvoorbeeld met onze kring, dat mensen dan hun getuigenis delen. God is zo goed. Hij zorgt voor je en is bij je. Hij is trouw. En toen heb ik de Alpha cursus gedaan. Toen moesten we ook samen opnieuw herdefiniëren van 'oh nu zijn we ineens allebei christenen.' (lach). En ook wel, we hebben echt wel moeten zoeken naar: we kunnen ook samen bidden, samen Bijbel lezen. Hoe geven we dat vorm? Dus dat was wel echt zoeken en ook wel naar anderen toe. Bijvoorbeeld naar mijn ouders of vriendinnen van mij. Dat vond ik best wel zoeken. Ik vond het ook best lastig om echt te kunnen uitleggen wat er nou gebeurde. Het is niet zo, kijk in de Bijbel lees je soms dat mensen in één dag tot geloof komen, maar vaak is het meer een periode. Ik denk dat het bij mij iets van 3, 4 maanden, gedurende die periode dat ik echt tot besef kwam, me bekeerde, me afkeerde van mijn oude leven en keuze voor Jezus maakte dan. Dat duurde wel, dat duurde een tijdje. En gedurende die tijd zag ik natuurlijk mijn ouders en vriendinnen, maar ik vond het best lastig om uit te leggen wat er nou precies gebeurde.

Want wat vond je dan lastig?

Nou, om uit te leggen wie Jezus dan is en wat Hij dan gedaan had, omdat ik zelf nog aan het zoeken was van wat is het dan?

Je was er voor jezelf nog niet uit.

Nee, en ik kon wel vertellen dat ik daar over na aan het denken was. Maar vaak zagen mensen het helemaal niet zo en vonden ze het maar raar. Dus ik ging daar ook niet heel lang over door.

Wat vond je daarvan dat andere mensen zagen of vonden.

Ik vond dat wel moeilijk. Het voelde toch wel een stukje persoonlijke afwijzing, dat ze dan niet begrepen waarom dat voor mij zo belangrijk was, is.

Want wilde je dat het ook voor hun belangrijk werd?

Ja, natuurlijk.

Je was er zelf nog niet helemaal over uit toch?

Nee, maar ik had wel, ik weet niet meer hoe dat kwam, maar ik wist wel dat dit is de waarheid. God is waarheid. Jezus is de weg. Wat Hij zelf ook zegt: ik ben de weg, de waarheid en het leven. Maar wat dat precies inhield, ik weet niet. Ik wist al wel dat het eindstation bijvoorbeeld 10 was, maar ik zat zelf op 3, 4. (lach). Heel vaag.

Je wist dat het waar was, vooral ook in je gevoel.

Ja, maar verstandelijk kon ik dat nog niet echt beredeneren.

En dat is in de loop van de tijd steeds meer gekomen, door de Alpha curus.

Ja, maar ook daarna heb ik me vrij snel laten dopen. Maar als ik nu terug kijk en ik heb ook veel dingen opgeschreven. Dat is leuk om misschien nog te bekijken, van dingen waar ik over na dacht. Hoe ik toen in mijn geloof stond is natuurlijk heel anders dan nu. Ik denk misschien was ik toen wel op 8, maar ik wist wel dat ik naar 10 ging, omdat het toch gaat gebeuren. Dan kies ik daarvoor. Niet dat ik nu op 10 zit, maar meer als.

Je hebt een heel aantal punten genoemd. Ik wil eigenlijk een paar punten langsgaan en daar nog meer op ingaan en kijken hoe die periode er dan uitzag. Je begon eigenlijk met de verkering met Jan. Dat is dan het eerste moment dat je een beetje in aanraking kwam met het christelijk geloof. Voornamelijk omdat hij christen was. Hij deed daar aan de ene kant niet zo veel mee, maar aan de andere kant was hij het wel. Kan je iets meer uitleggen hoe dat zat?

Hij zit hierboven. Zal ik hem?

Nee, zeg maar.

Hij was dus tienerleider. Ik bedoel, ik neem aan dat iedere christen herkent wel dat je wel christen bent, maar een soort woestijnperiode waarin hij zat.

Dus hij was wel christen. Hij deed ook echt dingen.

Ja, naar de kerk en hij deed ook wel eens aanbidding. Dat wel, maar in zijn geloofsleven was het niet echt halleluja prijs de Heer.

Jullie hadden af en toe wel gesprekken over het geloof. Waar gingen die gesprekken over?

Ik vind dat best wel, mensen vragen het vaak aan me hoor. Volgens mij gewoon over, voornamelijk over hoe we over dingen dachten. Dus bijvoorbeeld ook over seks voor het huwelijk, of over vriendschap, of over de liefde. Meer gewoon thema's. Daar bemerkte we dus dat we daar allebei een ander uitgangspunt hadden. Dat ik meer vanuit mezelf beredeneerde en dat Jan ook daar voor God een grote plaats had, heeft.

Je merkte verschil in hoe jullie over dingen dachten. Hij gaf in die gesprekken aan het christelijk geloof belangrijk voor hem was. Hoe zag je dat, dat het voor hem belangrijk was?

Dat hij er tijd aan besteden. Omdat hij ervoor uitkwam. We zaten ook op een studie waar vrijwel niemand christen was. Daar zag ik dat wel aan. En ook wel dat hij, hij was wel overtuigd van Jezus. Dat hij naar de hemel zou gaan. En Jezus zijn zonden voor hem had gedragen.

En wat vond je daarvan?

Een beetje vaag. (lach).

Beetje vaag?

Ja, ik vond het wel mooi dat dat voor hem zo belangrijk was. Dat ik het natuurlijk met respect zag dat hij dat vertelde. Ik vroeg daar ook wel eens over door. Hoe denk je dan over dit? Ik weet het ook niet meer helemaal precies hoor hoe dat ging, als ik het me zo probeer terug te halen. Maar ik weet niet, het was gewoon, ik nam het gewoon voor lief. Gewoon het was een onderdeel van Jan. Net zoals stel

ik ben iemand die houd heel erg van fietsen en ik ga elke dag mountainbiken, dan ben je er ook vol van. Zo.

Hoe verliepen die gesprekken met Jan. Als je het erover had, op wat voor manier?

Ohjee. We gingen heel vaak afspreken en dan zaten we in onze kamer een beetje te kletsen over dingen die weh hadden meegemaakt, over dingen die ons bezig hielden. Poeh. Niet ongemakkelijk ofzo. Net zoals andere onderwerpen. Maar het voelde voor mij ook niet zo van: 'ooh, nu hebben we het over geloof.' Meer Jan vertelde er iets over en ik vertelde er iets over hoe ik dat ervaarde.

Eén van de vele onderwerpen.

Ja, zo.

Hij ging dus wel naar de kerk en club. En hij was jeugdleider op dat moment. En wat vond je van dat soort dingen dat hij dat deed?

Leuk, dat vond ik erg leuk dat hij dat allemaal vrijwillig deed. Dat hij daar echt zijn tijd instak. Dat vond ik leuk. En ik weet ook nog 1 keer, dat was voordat we die dip in onze relatie hadden, ging ik een keertje mee naar een clubavond. Dat was voor 18+ ofzo, nou ik denk eigenlijk 17, 18, 19, nou ja, die leeftijd. En toen het verhaal van de verloren zoon bespraken. En ik kende dat natuurlijk niet en vond het leuk om te horen. Ik weet nog dat ik de hele avond heb zitten klappertanden. Heel raar vond ik dat. Maar dat is vaker gebeurd. Dat op bepaalde momenten dat ik, hoe zeg je dat, dingen doorkreeg. Ik ben er nog steeds niet over uit of dat dan een geestelijke reactie is van dat, ja hoe moet ik dat zeggen? Ik kon het niet zelf stoppen. Het ging gewoon door dat klappertanden, zo (doet voor). Maar dan zonder geluid. Ik denk dat dat een soort fysieke uiting was van de geestelijke strijd die op dat moment zich afspeelde, want ik had natuurlijk niet daar, ik was daar nooit mee bezig. Ik las nooit Bijbel en ineens zat ik een hele avond de Bijbel te bestuderen.

Op dat moment, zag je dat op dat moment ook zo?

Nee, helemaal. Ik dacht: 'ik heb het toch niet koud, wat raar.' En later, omdat het dus vaker terugkwam. Later, en ook dat ik het pas later met anderen over gesprekken had, dat die zeiden: 'oh, misschien heeft het wel daarmee te maken.' En dat denk ik ook wel.

En op dat moment kon je het niet plaatsen. En wat vond je ervan dat dat gebeurde?

Dat ik zo moest klappertanden?

Ja.

Raar. (korte lach). Ik dacht: 'wat is dit nou?' Maar ik heb er niet zoveel aandacht aan geschonken. Meer van: 'je hebt soms wel eens een spiertje dat trilt bij je oog.'

Het gebeurde nou eenmaal. Maar je was dus wel een keer naar de club mee gegaan en dat was nog voordat je naar de kerk ging en de keuze had gemaakt.

Ja, dat denk ik eigenlijk wel, dat weet ik niet precies.

Maar wat vond je van de club toen je daar was?

Gezellig. Ja. Allemaal jongeren en toen dacht ik: 'oh, dat is wel leuk, dat heb ik eigenlijk nooit zo gehad.'

En dat ging over de verloren zoon. Wat deed dat verhaal met je?

... Ja, een mooi verhaal. Dat denk ik. Niet dat ik daardoor dacht van dat ga ik nog eens nalezen.

Een mooi verhaal. Maar niet dat het voor jou van betekenis was?

Niet dat ik ineens dacht van: 'ik ben net als verloren zoon.' Of dat ik dacht: 'oh die vader dat is God en ik mag ook.' Nee, dat niet.

Dat werd wel op die manier uitgelegd dan?

Nou, nee, eigenlijk, ja, dat weet ik niet zo goed meer. Ik denk het eigenlijk niet, omdat ik de enige was, de rest kende het allemaal al. Ik denk dat ze er meer vanuit gingen dat iedereen het wel kende. Maar ik weet nog wel, want we waren laatst op een bruiloft, dat was wel grappig, de toenmalige jeugdleider van die club dan, die is nu in de 30, die zei van: 'ja, ik weet nog wie je bent. Want je stelde hele goede vragen, juist omdat je verhalen niet kende.' Dat vond ik wel grappig om terug te horen.

Weet je nog wat voor vragen?

Nee, ik kan niet herinneren wat ik dan vroeg. Ik heb ook niet meer gevraagd wat ik dan vroeg.

Wel grappig dan dat iemand anders dat zo opvalt. Je had het over fundamentele verschillen. O.a. over samenwonen en dat soort dingen. Wat vond je ervan op dat moment?

Dat hij daar zo anders over dacht?

Ja.

Ik had er niet zo'n uitgesproken mening over. Het was gewoon zo.

Wat deed het met je dan?

Ja, wat deed het? Ik dacht: 'oh, dan moeten we het daar nog eens over hebben.' Ik was allemaal niet zo. We hadden het gewoon vooral heel leuk samen en dat we daarin verschilden, samenwonen, dat doe je pas over 5 jaar bij wijze van spreken en misschien zijn we dan niet eens meer samen. Zo dacht ik.

Oké, dus het was op dat moment eigenlijk niet eens zo belangrijk.

Nee, en pas toen we maar, 1,5 of 2 jaar samen waren. Toen was het serieus. En toen merkte we ook dat het ging scheuren, natuurlijk.

Het crisismoment waar je het over had.

Ja, dat was echt het begin geweest.

Want wat gebeurde er dan, omdat het het begin was geweest.

Volgens mij begon het toen een beetje dat Jan werd gevraagd om te stoppen. Nou ja, gevraagd, een soort van gesommeerd werd om te stoppen. En ik vond dat raar gewoon. Maar hij begreep het wel. En toen kwamen we dus eigenlijk van oh, maar, dat is dan wel heel anders. Dat jij begrijpt waarom ze jou laten stoppen en ik begrijp dat niet. Vind jij dan ook dat, vond ik dan, Jan denk jij dan ook dat onze relatie eigenlijk niet goed is? Wil je dan maar liever ook dat ik christen ben? Dat was eigenlijk wel het begin geweest. En ik denk dat Jan het ook heel leuk daarmee geworsteld heeft, maar met mij niet heeft kunnen delen. Omdat ik dat natuurlijk niet begreep.

En toen ging het ineens wel over dat soort dingen. Van kan de relatie stand houden ofzo?

Ja. Is het dan wel, ja, is het dan wel goed om door te gaan? Ook omdat ik dan wel dacht van: 'is het dan niet beter dat je wel met een christelijk meisje, dat je daarmee verder gaat? Is dat niet beter.' En dat was voor hem heel ingewikkeld, want hij vond mij de leukste, maar ik geloofde niet. Dus dat was hee lastig. Ik hoor wel vaker van mensen die dan een relatie krijgen met iemand die geen christen is. Dat is heel ingewikkeld. Want je vindt op dat moment diegene het leukst en liefde is, dat gebeurt ook. En dan moet je dus eigenlijk een soort gaan strijden van: 'oké, wie staat er dan op de eerste plek?' Dat is natuurlijk een heel lastige vraag, vooral omdat ik begreep het niet. Ik begreep wel dat God voor hem heel belangrijk was, maar ik dacht ook wel eens van: 'ja, maar is onze relatie dan niet ook wat waard?' Zo iets.

Ik kan me voorstellen dat het enorm lastige periode is geweest.

Ja, dat was het ook wel.

Ik probeer nog even meer in te zoomen in die crisissituatie van wat het met je deed. Want je zei ook dat je merkte dat de ouders van Jan het ook niet goed vonden?

Ja, ik weet nog 1 keer, toen zaten we bij hem thuis en hoe kwamen we daar eigenlijk op? Weet ik niet meer. Maar we hadden het in ieder geval over onze relatie en dat die moeder toen eigenlijk een beetje zo zat te huilen, omdat ze het allemaal wel moeilijk vond. Dat maakte wel veel indruk op mij.

Wat maakte indruk?

Nou, dat zij ervan moest halen dat ik geen christen was en hij wel. En ook wel dat. Ik denk, ik weet niet meer in welke periode, ik weet het niet meer precies, het spijt me, ik weet niet dat het tijdens die crisis was of daarvoor. Dat weet ik niet meer.

Had je daardoor het gevoel dat je daardoor ook christen moest worden?

Nee, dat heb ik nooit gehad. Dat vind ik wel een heel. Ze hebben dat wel, en Jan zijn ouders, en broer en zus en Jan zelf en vrienden, ik heb nooit het gevoel gehad dat iemand vond dat ik ook christen moest worden. Het kan met mij te maken hebben, maar ik denk dat het ook te maken hebben met de manier waarop ze mij benaderd hebben. En dat ik gewoon mezelf mocht zijn. Dat dat ook goed was.

Je zei ook van dat het voor de rest van buitenaf ook dat je dat gevoel meekreeg. Dat je eigenlijk de relatie niet mocht. En dan heeft het waarschijnlijk mee te maken dat hij moest stoppen. En eigenlijk vond je het maar belachelijk. Zou je wat meer willen vertellen over waarom je dat belachelijk vond?

Uh, ik vond het raar dat hij moest stoppen, omdat hij met mij verkering had. En net alsof onze relatie niet goed was, terwijl ik juist vond dat het heel goed ging. En ja. Het ging ook gewoon heel goed. We waren gelukkig samen. We konden echt de dingen delen. Gewoon goed, op alle punten goed. Dus ik

begreep niet waarom dat een reden zou zijn dat hij moest stoppen met jeugdleider zijn. Want ik begrijp het nu wel. Ik vond het nog steeds wel ingewikkeld, maar ik begrijp het wel. Dat je dan niet echt een voorbeeld bent voor tieners. Als je met iemand verkering hebt die geen christen is. Maar ik vond het wel moeilijk te vatten.

Je begreep het eigenlijk niet waarom het niet mocht.

Nee, nee. En daarom had ik dus het idee dat ze dan dat zij dan dus een soort tegen Jan zeiden: 'nee, is echt niet goed, moet je niet doen.' En dat hij daarom ook niet meer met mij wilde.

Oké. Op een gegeven moment was een belangrijk moment dat je besloot om mee te gaan naar de kerk. Weet je nog wat er voor nodig was om jou dat besluit te laten maken?

Nee, dat weet ik niet zo goed. Nee, ik denk wel, meer omdat ik toen zei dat ik dacht: 'als het zo belangrijk is, dan kan ik wel een keertje meegaan.' Dat, ik weet niet meer precies.

En toen ging je naar de kerk. Wat vond je daarvan?

Leuk. Het was wel anders dan het beeld dat ik had uiteraard.

Want, wat voor beeld had je? Wat was anders?

Net zoals de meeste niet christelijke mensen denken: stoffig, saai, oude mensen. En dat was het allemaal niet.

Hoe kwam het dat je dat dacht? Had je het er met vrienden over?

Nee, ik ging met kerst.

En toen was het saai en stoffig.

Ja, en lang. Je moest lang stil zitten. Niets voor de kinderen.

Kan je vertellen wat voor kerk je dan bezocht?

Ik denk dat dat een, weet ik niet, ik denk een hervormde gemeente ofzo. Dus echt een traditionele gemeente.

En kan je nog wel iets herinneren dat je er was? Je vond het saai en stoffig. Waarom ging je dan?

Ja, omdat ik met mijn ouders ging.

Want je ouders gingen wel naar de kerk dan?

Nee, (lach) alleen met de kerst. Ze zijn wel, nog steeds, ze zijn wel bezig met spiritualiteit en wel met religiositeit. Een hogere macht. Dus wel in dat kader gingen ze ook wel naar de kerk. En een keertje dan dus. We hadden ook wel een kinderbijbel thuis, dus het is niet dat ik helemaal niet wist wat het christendom inhield. Ik heb het ook op school gewoon gehad. De meeste mensen weten wel wat het christendom inhoud. Oppervlakkig. En dus als, ik weet ook absoluut niet meer wat er dan in die dienst was. Het heeft me niet aangesproken. En dat was dus wel heel anders in Berea en in Utrecht. Daar voelde ik me wel aangesproken. Ook wel door de vorm die paste meer bij me.

En dan heb je het over? Muziek?

Ja, met name die muziek. Muziek heeft me altijd wel snel geraakt. Ik kan nog steeds ontroert zijn door alleen te luisteren naar muziek. Hoeft niet alleen christelijke muziek te zijn. Dus daar, dat, vooral de liedjes en de muziek. Die raakte mij heel erg. Wat vroeg je nou eigenlijk ook alweer?

Ik ben ook benieuwd naar je vertelde dat je ouders altijd wel spiritueel waren. Was dat voor jou ook zo?

Jawel. Ik was er geïnteresseerd in. Ken je de vrije school? Het idee van antroposofie en Rudolf Steiner? Dat is een bepaalde, hoe moet ik het zeggen, leer. Je kan het wel een leer noemen. Hij zegt van meer van God is in je, het is een bepaalde kracht. Iedereen kan uit die kracht putten. Een soort boeddhisme en christendom ineen, zoiets.

En dat was op school ofzo?

Nee, nee, de vrije school is een school waarbij ze antroposofische leer naleven. Mijn ouders hebben wel overwogen om ons daar naartoe te laten gaan. Uiteindelijk hebben ze dat niet gedaan. Maar wel dat ze daarmee bezig waren. Mijn moeder las, mijn vader las ook wel eens tijdschriften over religie. Niet dat ze er afwijzend tegenover staan, nog steeds niet. Maar wat ik wel vaak merk als ik met mijn moeder praat over Jezus of als ik praat over het kruis en als ik praat over de Heilige Geest bijvoorbeeld. Dan hebben we het wel over hetzelfde, maar we bedoelen niet hetzelfde. Dus zei heeft het dan ook over een soort Christus bewust zijn van wat iedereen, God leeft in iedereen, de liefde, zo. En ik heb het ook wel over liefde, maar het is niet hetzelfde. (korte lach).

En nog voordat je Jan leerde kennen, zag je het een beetje het zelfde als je ma, of?

Ja, dat denk ik wel.

Had je ook zoiets van God is iets in me, een kracht? Of hoe zag je God dan?

Ja. Ik zag het vooral, dat weet ik nog, dat ik een keertje, in Gouda heb je van die mensen die met van die kaartjes en dan met God en medemens en dan zo'n ene berg en dan de andere berg en dan zo'n kruis. Zo'n plaatje weet je wel. Dan wordt je op straat aangesproken. Het was altijd dezelfde man die mij aansprak, achteraf gezien. Dan ging hij verhalen uitleggen. Hij was best wel geïnteresseerd hoor, maar ik zei dan: 'ik heb God niet nodig.'

Want God niet nodig?

Ik heb genoeg te eten, ik heb leuke vriendinnen, ik heb ook wel eens een vriendje, ik heb genoeg geld, ik ga naar een leuke school, het gaat goed bij mijn gezin, niemand is ziek. Ik ben gelukkig.

Er was geen reden voor God.

Ja. En dat is denk ik wat heel veel mensen voornamelijk dan in het Westen, we hebben ook heel veel. Ik snap dat het in Afrika makkelijker is om tot geloof te komen. Omdat je, je hebt niet zoveel om je aan vast te houden. Ik dacht meer van: God heb ik niet echt nodig. En door die Alpha cursus dan zag ik dan van ik heb wel degelijk God nodig. Want zonder Jezus gaat het hem niet worden.

Want toen kwam je dus op een gegeven moment naar de Alpha cursus. Kan je vertellen wat je vond van de Alpha cursus en wat het met je heeft gedaan?

Veel. Ik zat met een heel klein groepje, we waren met, ik kwam er dan, een oudere vrouw en nog een meisje van het AZC. Die hadden we er ook bij getrokken. En het was bij een echtpaar thuis. Dus het was eigenlijk maar een heel klein groepje, want meestal heb je de Alpha cursus met een man of 15. We deden wel eten, dus ik ging daar dan ook eten. Maar soms stond ik daar ook wel eens in me eentje. Dat was heel gek (korte lach). Dan had ik de hele avond voor mezelf. Dat vond ik ook wel prettig. Dan kon ik alles vragen. Maar het was veel minder interactief dan volgens mij gewoonlijk de Alpha cursus is en dat je over dingen discussieert. Dat hadden wij niet zo. Het was voornamelijk informatie overdragen, maar dat was voor mij ook wel goed, omdat ik dat nog nodig had.

Was dat het moment waar je het al wel voelde van dit is goed?

Ja, daarvoor had ik dat gevoel dus al wel. Maar ik kon het allemaal niet beschrijven.

Want wanneer was dat moment gekomen dat je het bent gaan voelen?

Dat voelen. Dat was al best wel snel tijdens als ik meeding dat ik dan moest huilen. Daardoor.

Nog even daar dan. Je zat in de kerk en je werd emotioneel. En waardoor was dat dan de muziek?

Ja, de muziek en dan de teksten die ze zongen. Maar.

Kan je nog herinneren wat je daarin aansprak?

Nou, niet precies. Het was.

Of wat er met je gebeurde?

Ja, wat er met me gebeurde, uh... Nou ja, vooral denk dat God genoemd werd. Dat Hij werd genoemd als een Vader en als iemand die je wel nodig hebt. Dat denk ik.

Iemand die je wel nodig hebt. Eerst had je heel erg een beeld van God heb ik niet nodig. En was het heel belangrijk dan dat het duidelijk werd dat je God wel nodig hebt?

Ja, dat is denk ik wel een belangrijke omkeer geweest. Dat gebeurde dus niet in 1 dag dat ik dat doorhad, maar het gebeurde in een periode.

Dus op een gegeven moment gebeurden er dingen en o.a. dus dat je zag dat God belangrijk was. Ik zit even te denken wat. Wanneer, waardoor kreeg je dat gevoel?

Bedoel je dat ik, het gevoel dat God wel belangrijk is. Ik denk toch dat dat pas kwam gedurende de Alpha cursus, daarvoor was het nog vaag. Echt alleen maar gevoel. Gewoon hier moet ik iets mee. Ik denk voornamelijk bij de Alpha cursus dat ik echt, dat we het gewoon bespraken: Jezus, discipelen, Hij ging naar het kruis, daar is Hij gestorven. Hij werd gemarteld en verschrikkelijk gemarteld en uiteindelijk heeft hij de hoogste prijs betaald om alle dingen, om de gedachte dat ik God niet nodig had. Die zondige gedachten. De basiszonden. Denken dat je het zelf allemaal wel kan. Dat hij dat teniet heeft gedaan.

En wat vond je van al die verhalen van Jezus toen je dat zo hoorde?

Ja, wel bijzonder. Wat vond ik daarvan? Wat wou je zeggen?

Dus, wat wou ik zeggen? Uh, goede vraag (korte lach). Ik weet het niet meer.

Ja, wat vond ik ervan. Vooral bijzonder denk ik. ... En ook wel verwarrend, omdat ik daarvoor helemaal niet, ik heb in die periode ook echt wel waarheid zien worden dat in de Bijbel staat dat de Heilige Geest je denken vernieuwd. Dat heb ik echt wel gemerkt. Oh, oh, ja. Dus dat bedoelen ze met gemeente zijn. Oh, oh, dat is verlossing. Ik merkte gewoon echt dat ik met andere ogen naar dingen ging kijken.

Bijzonder, omdat je leerde van wat het christelijke geloof is en om het in mijn woorden te zeggen ging leven. En verwarrend, omdat het heel anders was dan je daarvoor had geleerd. Maar je had wel het gevoel van hier moet ik wat mee?

Ja, ik had echt wel het idee van ja hier moet ik wat mee. Omdat het me zo raakt. Dat is goed beschreven.

En wat ik ook interessant vond, op een gegeven moment zei je dat je begon mee te bidden en dat het een rationeel besluit was. Kan je wat meer vertellen over wanneer was dat moment en waarom ging je bidden?

Meer om het eens een keer te proberen. Iedereen zat dan netjes zo en met zijn ogen dicht (lach) en dan zat ik zo. Ik dacht: 'dan kan ik ook een keer zo gaan zitten en kijken wat er dan gebeurt.' Gewoon zo. En wanneer dat was, voor de Alpha cursus, dus in de periode dat ik wel geraakt was maar niet wist wat het dan was.

Oké, en je hebt op een gegeven moment je ogen dicht gedaan om mee te bidden. Kan je nog herinneren wat je ervan vond, wat het met je deed?

Het deed niet zo heel veel met me, dat weet ik nog wel. Ik dacht van: 'oh is dit het.' Maar ik ging ook niet echt bidden, het was meer, nou ook weer wel. Ik weet nog wel dat ik een dag erna met twee vriendinnen had afgesproken en, is wel grappig eigenlijk, want 1 worstelde met haar lesbi zijn. En dat ik toen vroeg: 'Here God, wilt U haar helpen om duidelijkheid te krijgen.' Zoiets.

Maar dat kreeg ze dan?

Dat weet ik niet. Ik heb niet gevraagd of ze daardoor. Ik had wel tegen haar gezegd: 'ik heb voor je gebeden.' En toen zei ze: 'oh, nou, leuk.' (lach). Maar nee, het was meer een keertje proberen. En pas toen ik echt zelf ben gaan bidden en ook, gisteren las ik nog een mooie over bidden van het kan soms zijn dat je wel de woorden oppakt en wel bidt, maar je bent eigenlijk niet echt gefocust op God. Je hebt nog niet zijn nummer gedraaid. Ik denk dat ik in het begon meer de hoorn oppakte en ontspande, het gaf me wel rust. Maar me pas later pas ging, je probeert je gedachten, je mind op God te richten en te focussen.

Maar je zei: 'het geeft wel ontspanning en rust.'

Ja, want ik merkte gedurende die periode en ook wel daarna, nog steeds, dat ik echt wel mee rust had. Gewoon antwoorden op de levensvragen van: waarom ben ik hier? En waar leidt het allemaal naartoe? Er is ook nog wel één belangrijk moment geweest dat ik, we hadden het over de Heilige, met Alpha cursus sluiten we af met de Heilige Geest weekend. Heel leuk (korte lach). We hebben de Youth Alpha met onze eigen tieners, en we gaan komend weekend op Heilige Geest weekend. Ik ben erg benieuwd (korte lach). En toen kon je ook voor je laten bidden om vervulling van de Heilige Geest te vragen. En toen had ik dat niet gedaan op het weekend, maar wel die keer erna, toen ging ik weer mee met Jan naar Berea, en toen dacht ik: 'dat wil ik eigenlijk wel graag, om te vragen of Jezus of God ook in mij wil komen wonen met Zijn Geest.' En toen dat gedaan werd, we gingen staan en

twee mannen gingen met mij bidden. Toen leek het een soort of er schelletjes van mijn ogen afvielen. Omdat, het klinkt een beetje gek (korte lach), alsof ik de dingen meer helder kon zien. Meer helder kon zien.

En welke dingen dan?

Gewoon alles. Scherpere kleuren, niet per se dat ik het glas helderder zie, maar meer alles kreeg een extra glans.

Dat ervaren je heel sterk op dat moment. (ja). Bijzonder (ja is heel bijzonder). Zijn er meer van dat soort momenten geweest?

Ja, ook nog wel 1 avond dat ik toen in mijn bed lag en als ik zo moest huilen over het lijden dat Jezus heeft doorgemaakt, ook voor mij en echt een enorm besef van dit is veel groter dan ikzelf. Meer van dat soort momenten? Nou mijn doop vond ik ook wel echt een stap om het aan andere te laten zien van hier wil ik voor gaan.

Maar dat moment in dat weekend dat was wel 1 van die grotere moment. (ja). Ik wil doorgaan naar de kaartjes. Ik leg ze voor je neer en eigenlijk zijn er twee vragen. Eerste vraag is zijn er in deze kaartjes dingen die niet genoemd zijn, maar wel belangrijk zijn? En tweede vraag is zijn er dingen die wel genoemd zijn maar verder uitgelegd moeten worden? Eerste zijn heftige gebeurtenissen, zoals gepest zijn, overlijden en misbruik. Tweede is internet. Omgang met mensen, bepaalde vriendschappen die je had, kennissen of vriendengroepen. School of opleiding. In het contact komen met het christelijk geloof, zoals christenen, kerken of evenementen. Levensovertuigingen die je in de loop der tijd had en die veranderde. Het gezin, ouders, familieleden, opvoeding, de gewoontes die er waren. Religieuze ervaringen, dat heeft alles met spiritualiteit te maken binnen of buiten het christelijk geloof. Andere dingen die in je op komen. Je omgeving, zoals de wijk waarin je woonde, dorp of stad. Of hobby's. Eerste vraag: zijn ze helder zo?

Wat bedoel je met internet?

Alles wat met internet te maken heeft. Het kan zijn dat je op internet dingen zoekt, dat je op MSN zit. Zo breed als internet is. Eerste vraag is dan zijn er dingen die op de kaartjes staan die belangrijk zijn geweest, maar nog niet genoemd zijn?

Nou, op zich, dit was natuurlijk wel belangrijk (omgang met mensen, vriendschappen).

En daar bedoel je waarschijnlijk Jan mee?

Ja, dat is dus eigenlijk deze.

Maar niet zozeer eentje waarvan. Niet eentje die nog wel belangrijk is geweest, maar niet aan bod is gekomen? (Nee). En zijn er dan dingen die wel aan bod zijn gekomen, maar die nog meer aandacht verdienen of waar je nog meer over wilt zeggen?

Nee, eigenlijk niet. Nee, met internet helemaal niet.

Er is niet nog eentje bij.

Waarvan ik denk, oh nee.

Oké, dat is ook goed. Das lekker snel. Want je liet net even je map zien ofzo?

Ja, ik dacht oh ja. [pakt de mappen erbij.] Ik heb wel dingen opgeschreven. Dit zijn voornamelijk preekaantekeningen. [bladert door boekjes].

Dit was een soort dagboek?

Nee, eigenlijk zijn dit meer preekaantekeningen. Maar, ik heb ook nog mijn Alpha boekje. Die kan ik ook nog even te voorschijn halen. [pakt Alpha boek] Dit is volgens mij mijn eigen Alpha boekje. Dat is wel grappig. Dit is dan, oh nee, jawel, nee. Maar heb je wel eens zo'n Alpha boekje ingekeken?

Ja, ik heb zelf ook wel Youth Alpha gegeven en de Alpha cursus zelf gedaan.

Nou ja, gewoon echt van die basis dingen. Van wat doet de Heilige Geest dan? Maar dit is niet mijn eigen boekje. Maar hier bijvoorbeeld heb ik van alles bijgehouden. Dingen, bijvoorbeeld dromen. Ik heb wel regelmatig dromen gehad. Hier staat bijvoorbeeld: 'ik denk vaak als ik op de fiets zit aan hoe waar ik naartoe rijd het zal zijn. Ik probeer dat steeds meer aan de Heilige Geest over te laten.' Zulk soort dingen. En hier had ik bijvoorbeeld gegeven moment toen een vriendin met twee van haar huisgenoten en dat die twee bleken christen te zijn en getrouwd te zijn en nog met een andere huisgenoot ook, die waren allemaal geen christen. Toen hebben we heel lang gepraat over geloof en wat het allemaal inhield en toen had ik weer dat klappertanden. Dus dat is al echt heel vaak terug gekomen, vaak als ik met andere praat die niet christenen waren. Dus daarom denk ik ook dat het wel te maken heeft met een stukje geestelijke strijd.

Er gebeurt in ieder geval iets met je.

Ja. Dus dit is eigenlijk allemaal wat ik verteld heb. Hulp van God bij overwinnen. Angst om uit te spreken dat ik christen ben. En dat ik toen drie keer in 1 dag erachter kwam dat 3 van mijn medestagiaires ook christenen waren.

Je zei ook angst om uit te komen dat je christen ben. Hoe bedoel je dat?

Bijvoorbeeld tegenover wat ik eventjes noemde bij vrienden die dan mij helemaal niet kende zo. Dat ik echt, het is best wel lastig als je, ik heb bijvoorbeeld 1 keer in de 3 maanden. Maar als je in die drie maanden een enorme verandering doorgaat, om dan in die verandering te blijven staan als je met iemand bent die jou alleen maar kent van daarvoor.

Want hoe zag die verandering eruit?

Dat ik mezelf beschouwde als iemand die Jezus volgt, als een christen.

Was het ook dat je gedrag anders werd? Of vond je het vooral heel moeilijk om te zeggen dat je christen was.

Vooraf om dan uit te leggen wat dat dan was, wat het dan is.

Dus echt het overbrengen van wat je nou precies dan gelooft.

Ja, het is best wel gek om ineens out of the blue te zeggen van: 'oh ja en trouwens, ik ben christen.' Snap je?

Ja, precies, je staat nog in een beginfase dus je weet het zelf nog niet precies en dan moet je het ineens tegen anderen zeggen.

En de meeste mensen, zoals ikzelf, denken: 'het christelijk geloof stelt niet zoveel voor of God heb ik niet nodig.' Ik vond het een soort suf onderwerp (korte lach). Terwijl het voor mezelf wel erg leefde. Dus mensen zeggen wel: 'oh, die beginfase dat je het tegen iedereen vertelt van hoe goed Jezus is.' Dat heb ik nooit zo gehad. Wel als mensen erop doorvroegen, ik bedoel ik heb wel passie voor Jezus en wat Hij gedaan heeft, maar het is nooit zo dat ik mensen helemaal wilden overtuigen, dat heb ik nooit zo gehad.

Dank je wel. Dan wil ik, of wil je verder hier nog iets over zeggen?

Nee, ik denk, verdere dingen heb ik al gezegd.

Dan wil ik nog even stilstaan bij een definitie van het christelijk geloof. Ik wil hem twee keer voorlezen, dan kan je hem op je in laten werken. Ik ben dan gewoon benieuwd van wat vind je daarvan? En kan je daarin vinden. Ik lees hem voor, mocht die niet duidelijk zijn draai ik me blaadje om en kan je het zelf nog een keer lezen. De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Dus: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen.

Als definitie van als iemand aan jou vraagt: 'he, wat is nou het christelijk geloof?'

Zal ik mijn blaadje omdraaien? (ja). Hij staat hier.

Het is wel lastig eigenlijk om een definitie te geven van het christelijk geloof. Ik mis wel het stukje, gestorven voor onze zonden, ja, ja wat is dat dan Jezus volgen? Maar ook wat dat betekent ofzo. Dit vind ik eigenlijk meer een definitie van bekeren. Dus: bekeren is aannemen, de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is aan het kruis en je zonden op Zich neemt, op Zich nam. En het besluit om Hem te volgen vind ik eigenlijk meer een definitie van bekering. Ik denk dat in zijn geheel, ja, dat het geloof in Jezus meer inhoud. Het gaat uiteindelijk niet meer om jezelf. Het krijgt allemaal een groter plaatje. Bijvoorbeeld Gods Koninkrijk mis ik hierin. En dat we uiteindelijk toelevan naar dat Jezus terugkomt. Maar dan vraag je natuurlijk hoe ik het zelf zou definiëren (lach).

Nou ja, zo ingewikkeld wil ik het niet maken, maar ik ben wel benieuwd naar dit soort reacties. Het koninkrijksaspect mis je dan. Als je het nog iets concreter maakt.

Wat bedoel ik daarmee?

Ja, ik durf het haast niet te vragen (korte lach).

Wat ik bedoel met Gods Koninkrijk. Nou, Gods plan voor de wereld. Dat het niet alleen gaat dat je met mensen hier op aarde dingen doet, maar dat, ja.

Niet leven voor jezelf, maar leven voor God.

Ja, ook. Maar ook, het zijn zulke vagen termen. Gericht zijn op God. Ook verlangen naar de beloften die Hij doet en daarmee aan de gang gaan. En je gezindheid veranderen. En wat is Gods Koninkrijk nou? Dat Hij Koning is, dat dat uiteindelijk het belangrijkste is. En ook leren denk ik, ik las laatst iemand die zei: 'vaak zeggen we dat christenen er zijn om God te dienen en vanuit ons christen zijn om God vreugde te geven.' Dat vond ik wel een mooie. God geniet ook van zijn schepping. Wij zijn ook onderdeel van die schepping. En daarom wil ik proberen om niet mijn eigen eer voorop te laten staan, maar Gods eer voorop te laten staan. Dat begin van dat leven was dit.

Daar is het begonnen en vervolgens wordt het steeds meer.

Ja, het wordt steeds rijker. God heeft zoveel te geven. En we mogen ook zelf doorgeven aan anderen.

Oké. Maar voor zover, los van of hij volledig is of niet, kan je wel instemmen met de punten die er staan?

Ja, ja.

Zijn er verder nog dingen die nog niet aan bod zijn gekomen en die wel belangrijk zijn of andere dingen die je kwijt wil?

Uh nee.

Oké, dan laat ik hem hierbij.

8. Interview Tim Koopman

Algemeen

- Aardig, gemakkelijk in de omgang.
- Workaholic
- Veel boeken (Bijv. biografie van Steve Jobs) en ordners.
- Veel foto's: belangrijke levensmomenten.
- Chinese kalender.
- Studentenkamer: redelijk netjes.

Interview

Allereerst over wie ben je? Kan je wat meer over jezelf vertellen?

Ja, tuurlijk. Ik ben Tim. Ik ben 21 jaar. Ik ben nu vierdejaars student. Ik heb afgelopen jaar mijn bachelor internationale bedrijfskunde in het Engels afgerond. Toen wilde ik beginnen met een master, maar toen heb ik uiteindelijk gekozen om het niet te doen. Dan zou ik klaar zijn als student en dat hoefde nog niet van mij. Toen besloot ik eigenlijk dat ik iets wilde gaan dat ik echt leuk vond. Dat is Nederlands. Dus ik ga komend jaar Nederlands studeren, pre-master. Ik hoef niet weer mijn bachelor te doen, maar een schakeljaar naar een master taalbeheersing. En op dit moment doe ik dus een bestuur, dan doe ik organisaties advies geven en ben ik penningmeester of eigenlijk vicepresident. Ik doe van alles wat, omdat ik ambities heb. Dat kost me ongeveer drie dagen in de week en de andere twee dagen werk ik als student op de universiteit.

En dan bij navigators denk ik.

En ik ben inderdaad sinds dit jaar bij navigators. Ik ben dus vierdejaars student, maar eerstejaars lid.

Leuk. En hobby's?

Ja, sporten: tennis en voetbal. En hier squash, dat probeer ik te doen, maar doe ik eigenlijk te weinig. En lezen, politiek, nieuws, ik heb een vriendin die ik zie, dingen doen met vrienden. Van alles.

Wat vind je belangrijk in het leven?

Wat vind ik belangrijk in het leven? Ik best wel een workaholic, dus ik heb wel ambitie. Ik wil wel ergens komen, maar ook genieten. Die combinatie, dat is wel heel moeilijk. Dan stel ik mezelf op de proef. Dan wil ik eigenlijk genieten. Eigenlijk, wat ik belangrijk vind is iets betekenen voor andere mensen en alles uit jezelf halen.

Dan wil ik overgaan op de hoofdvraag die we hadden. De opdracht was denk voor jezelf na welke factoren, zoals personen, situaties en gebeurtenissen er belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Kan je me vertellen, hoe ben je tot geloof gekomen?

Ja. Ik ben dus, ik zal bij het begin beginnen. Ik ben dus niet gelovig opgevoed. Vier jaar geleden kreeg ik een relatie met een meisje die wel christelijk is opgevoed, haar ouders komen uit Rijssen, dus ook best wel streng christelijk opgevoed. Haar ouders zijn verder hele relaxte ouders, maar de kerk was best wel belangrijk. Eigenlijk is het nooit echt een punt van discussie in onze relatie geweest. Ik had wel zoiets van: 'donder op ermee, ik heb daar helemaal geen zin in.' En zij had ook zoiets van: 'ik hoef jou helemaal niet per se te bekeren.' Tot ik, wanneer was dat, in het najaar van 2010 op uitwisseling geweest, in het kader van mijn internationale studie ben ik naar Hong Kong geweest. Op hetzelfde moment, Julia studeerde in Groningen en is toen lid geworden van Navigators in Groningen. Toen was zij er dus heel erg mee bezig. Ze vond God eigenlijk nooit leuk en interessant, maar vond het nu wel leuk om er mee bezig te zijn. Toen begonnen wij er ook wat over te praten. Dat ging via Skype, ze

is ook nog langs geweest tussendoor en toen hebben we het er ook over gehad. Ik vond het wel leuk om te zien dat zij, ze was heel natuurlijk, ze was echt wel op haar plek daar. En ik was gewoon geïnteresseerd hoe dat kwam. Want ik heb het idee, mijn godsbeeld wat ik voor die tijd had, was vooral het beperkende. Dat je alleen maar tegen gehouden wordt met dingen. Dat er een kerk is waar je naartoe MOET. Dat er regels zijn waar je je aan MOET houden. Dat er alleen maar verplichtingen zijn. En ook voornamelijk dat ik allemaal christenen zie die wel braaf op zondag naar de kerk gaan en door de weeks asociaal zijn. Dat was heel erg mijn beeld van christenen en is nog steeds best wel mijn beeld van christenen. Van behoorlijk wat christelijke mensen. Dat vind ik schijnheilig. Dat beeld veranderde toen ineens, omdat ik die positieve connotatie van Julia kreeg. Toen is mijn broertje aangereden daar. Ik weet niet of dat er echt mee te maken heeft. Maar het was wel een situatie van, mijn broertje zat in Spanje voor een jaar en is aangereden door een lijnbus en dat heeft hij wonder boven wonder overleefd. Toen heeft hij twee weken op de Intensive Care gelegen en zijn mild is hij kwijt, maar voor de rest heeft hij alles nog. Dat is ook niet echt problematisch, hij heeft heel veel geluk gehad. Toen ga je wel misschien, dat ik toen er meer over na ben gaan denken. Maar als ik terug denk is dat niet echt een factor. Maar dat is wel een moment waar je aan het denken wordt gezet. Dat denk ik wel. Toen kwam ik terug in januari. Ik heb het met Julia erover gehad en toen merkte ik ook dat zij wel moeilijk vond dat ik niet geloofde. Dat ze toen ineens begon te zien dat als je dus echt je leven bouwt op zoiets fundamenteels, als je daarover oneens bent dat het toch wel lastig is in een relatie. En ik heb toen ook gezegd van: 'geef het een kans. Je respecteert elkaar.' Dus toen ben ik over mijn vooroordeel heen gestapt. En ben ik hier, ik kende al wat mensen die bij NSR zaten, ga ik kijken wat dat is. Wat is dat nou? Wat doen die mensen? Toen vond ik het eigenlijk interessant. Het was gezellig, het waren leuke mensen. Interessante discussies. Wat ik heel prettig vond is dat het feit dat ik geïnteresseerd was dat dat genoeg was voor een discussie. Dat het niet per se moest van: 'oh, geloof je niet?' Die vraag dacht ik te gaan horen, maar die hoorde ik helemaal niet echt. Toen dacht ik: 'weet je wat, ik ga gewoon kijken wat voor mensen het zijn.' Toen ben ik lid geworden. En op dat moment had ik nog steeds, ik had de keuze gemaakt dat ik God interessant vond. Ik ben heel erg van het weten. Ik vind het gewoon belangrijk dat je als mens over veel dingen wat af weet en dat je je ontwikkelt. En dit is iets waar ik dat helemaal niet had. En dat wil ik eigenlijk ook. Ik wil weten wat het allemaal precies inhoudt. Ik ben de Alpha cursus gaan doen en tijdens die Alpha cursus heb ik echt gekozen voor God denk ik. Dat ik ook denk van dit geloof ik en dit vind ik echt interessant. En wat zijn dan belangrijke factoren geweest als je dat samenvat? Relatie met een christelijk meisje, dat is ook het veranderde beeld van hoe je christenen ziet denk ik, dat is het tweede punt. Dat is een prettig christelijke omgeving, zoiets. En de Alpha cursus denk ik.

Dan wil ik eigenlijk gewoon weer terug naar het begin gaan en de stapjes één voor één langslopen en daar op in gaan. Je begon bij dat je niet christelijk bent opgevoed?

Ja, niets mee. Mijn ouders hebben me bewust naar openbare scholen gestuurd, omdat ze vonden dat ik van alles iets af moest weten. Maar eigenlijk was het onderwijs op al die scholen niet aanwezig. Qua wat ik überhaupt weet over geloven dat is zeg maar het enige punt in mijn algemene ontwikkeling wat onder gemiddeld is, zeker.

Je bent bij een openbare school, met als doel dat je van verschillende religies wat af weet. Maar zelf had je niet zoiets van dat je daar iets van opgestoken hebt.

Ik heb daar nooit iets van gehad.

Hoe keek je in die tijd naar het christelijke geloof? Voordat je het christelijke meisje ontmoette?

Ik denk dat mijn ouders best wel een negatief beeld schetste van het christelijk geloof. Dus inderdaad dat beperkende, dat dat toch wel de overhand had. Ik moet ook zeggen dat ik ook bijna niemand

kende die christelijk was. Je hoorde wel af en toe van mensen dat ze naar, eigenlijk niemand joh, dat ze naar de kerk gingen. Maar dan hoorde ik alleen maar het verhaal van kinderen dat ze mee moesten. Niet echt het verhaal van iemand dat ze geloofde.

Het beperkende, waar zat het hem dan in?

Dat je altijd naar de kerk moest op zondag, terwijl je ook kon voetballen en zwemmen, naar een voetbalwedstrijd gaan, van alles.

Minder vrijheid ofzo. Dan dat je zou willen.

Dat ook, maar ik denk zeker op die leeftijd, toen was ik 16, was ik klaar met gymnasium, nog niet zo. Ik moet zeggen dat je als openbaar bent opgevoed, dat je deze vragen nooit voorgelegd krijgt. Je kan je leven leiden zonder je deze vragen af te vragen denk ik. Er is nooit een confrontatie geweest en heb nooit echt een mening over gevormd.

Want er waren nooit mensen die confrontatie brachten of waar zit het hem dan in?

Ja, niemand heeft het erover. Iedereen chillt gewoon. Waar ben jij geweest? Daar hadden we het over.

Je hebt het over andere dingen. Toen ontmoette je een christelijk meisje. Zij was in eerste instantie streng christelijk opgevoed.

Ja, je kan haar ook zien als een stereotype meisje dat ook moest en daardoor echt antipathie heeft tegen het christelijk geloof.

Zij?

Ja, want ze moest gewoon naar de kerk en dat vond ze echt verschrikkelijk. Op het moment dat ik haar ontmoette speelde het geloof ook geen rol. Zij had ook zoiets van: 'ja, ik hoef er helemaal niet naar toe. Het is omdat mijn ouders dat willen.' Ik ga lekker met Tim daar schijt aan hebben.

Dus op dat moment had het nog geen functie voor haar, het christelijk geloof.

Nee, maar ik denk wel dat ze echt, ze geloofde zeker wel. Dat geloofde ze zeker.

Wat dan?

Dat God bestond. Dat geloofde ze zeker. Ze zag alleen het nut van de kerk niet. En nog steeds niet en dat zie ik ook nog steeds niet heel erg in. Daar was ze het wel over eens. Als je aan haar had vraagt: 'geloof je in God?' Dan had ze zeker weten ja gezegd. Dat weet ik heel zeker.

Wel dus dat ze wist dat God er was, maar niet dat het betekenis had voor haar leven in hoe zij haar leven inrichtte. Je zei ook dat als jullie er het over hadden van 'donder op met het christelijk geloof.' Want blijkbaar hadden jullie het er dan wel eens over.

Ja, het was meer, natuurlijk, maar dan denk ik wel van dat is niets voor mij. Op het moment dat zij tegen mij zei dat ze geloofde, dacht ik van: 'dat ga ik helemaal niet doen.' Dus in die zin hebben we het erover, maar eigenlijk dus niet. Ik bood helemaal geen ingang tot een dergelijk gesprek.

Al had ze het al willen bespreken, dan waarschijnlijk had ze daar al weinig behoefte aan omdat ze er zelf niet heel veel mee bezig was,

En anders had ik er wel voor gezorgd dat het over iets anders was gegaan.

Toen had je in het najaar van 2010 een uitwisseling voor je studie destijds. En dan ging je voor een jaartje naar het buitenland?

Ik ging vier maanden, maar ik ben uiteindelijk eerder terug gegaan voor mijn broertje. Dus 3,5 maand.

En in die periode, Julia heet ze he? Die ging dus naar navigators in Groningen. Wat is daar met haar gebeurd dan?

In eerste instantie ging ze dus naar, ze wilde wat mensen om zich heen hebben vanwege het feit dat ik weg was. En toevallig zat er een vereniging die christelijke was. Ze woonde in het plaatsje erboven. En toen dacht ze: 'weet je, is wel leuk, waarom niet? Het zijn vast goede mensen, lieve mensen. Ik ga gewoon kijken of het wat is voor mij.' En je wordt bij de Navigators met de ontgroening en hoe het begint, word je best wel geconfronteerd, wat ik zelf ook heb meegemaakt, met geloof jij nou? En wat geloof je nou precies? En waarom? Die vragen worden echt wel direct aan je gesteld. En dat zet je aan het denken. Dat heeft het met haar ook gedaan.

Het heeft haar aan het denken gezet. En op een gegeven moment had ze wel die behoefte om er wat mee te gaan doen?

Ze vindt het belangrijk, ja. Ik zag gewoon dat zij opleefde en dat zij het gewoon wel heel essentieel zou vinden dat ik ook zou geloven, omdat het anders niet zou werken een relatie.

En waarom zou dat niet werken?

Omdat het toch fundamenteel anders.

Kan je een voorbeeld noemen wat fundamenteel anders is?

Dat je gewoon, stel dat je kinderen naar de kerk wilt sturen en ik wil niet naar de kerk. Dat is gewoon geen signaal dat je aan je kinderen wilt geven. Bijvoorbeeld. En daarnaast heb je met heel veel andere dingen denk ik.

Daar zou je teveel verschillen van elkaar hebben. Jullie spraken elkaar vervolgens in die periode via Skype en ze is ook een keer langs gekomen.

Ze is toen voor 10 dagen langs geweest.

En toen hadden jullie het ook over dit onderwerp, het christelijk geloof en wat het met haar deed.

Ja, we hadden het er toen over gehad. Ik was gewoon wel benieuwd. Ik vond het gewoon leuk om te zien dat zij het een stuk meer naar haar zin had in Groningen. En dat dat door Navigators kwam. Ik vond het een grappige bijkomstigheid dat ze met het christelijk geloof bezig was. Dat wekte mijn nieuwsgierigheid, zo moet je het zien.

En waar gingen die gesprekken over?

Waarom zij in God geloofde en dat heeft ze me toen uitgelegd. En voor de rest meer praktisch. Wat doe je nou daar? Hoe ben je dan met God bezig door de weeks? Dat soort vragen had ik. Dat heeft ze me uitgelegd.

En wat God voor haar betekende. Wat deed dat met je toen ze dat vertelde?

Ik vond het opmerkelijk. Ik was verbaasd. Ik vond het wel uiteindelijk heel leuk om te zien.

En verbaast.

Omdat ik haar kende hoe zij in eerste instantie praatte over de kerk en over opvoeding dat ik dacht van er zijn een paar dingen niet helemaal handig gegaan. En dat ze dan toch zo enthousiast was, daar was ik verbaasd over.

En tegelijkertijd wekte dat ook dus je interesse.

Ik had ook het besef dat ik er eigenlijk heel weinig over weet. En dat besepte ik toen. Ik dacht: ik kan hier niet eens een keuze over maken, want ik heb geen flauw idee waar het over gaat. Dat vond ik een irritant gevoel. In Hong Kong heb ik daar niet zoveel mee gedaan. Het was daar alleen maar chillen en leuke dingen doen. Ik ging ieder weekend naar een ander land op vakantie en relaxen. Studie stelde helemaal niets voor.

Maar was dat dan het moment dat je wel tot nadenken werd gezet in die gesprekken?

Ja, zeker. Ik zou niet meer kunnen vertellen of dat nou echt was over Skype of dat dat in die tijd dat ze er was toen. Maar het is zeker die periode. Dan hebben we het over een jaar en 8 maanden geleden.

Dus je begon het interessant te vinden, het christelijk geloof. En je vertelde over je godsbeeld dat het in de loop der tijd veranderde van het beperkende, dus naar, van dus de negatieve kant ook het beeld van christenen van schijnheiligheid. Kan je nog meer iets over het beeld dat je over christenen had vertellen? Hoe kwam je daarbij?

Ik denk dat als je kijkt hoe, dat er best wel veel christenen zijn die ook gewoon heel veel verkeerde beslissingen nemen en asociale dingen doen. Een voorbeeld is mijn moeder is huisarts in een dorpje in Twente. Een christelijk dorp. Tenminste christelijk? Eigenlijk niet, maar van oudsher wel. En als ik dan verhaalde horen van wat patiënten door de weeks deden met vreemdgaan of mensen asociaal ontslaan of een bedrijf runnen en iedereen 2 euro per uur geven. En dat ze dan wel iedere keer die zondag in die kerk zaten. Ik denk van dan mag je wel wakker geschud worden en even normaal gaan doen. En dat vond ik schijnheilig. En dat vind ik nog steeds heel erg. Ik denk nog steeds dat heel veel kerken, weet je, je gaat er maar naar toe moet gaan en niet omdat je echt als Jezus wil leven of een beter mens wil zijn voor andere mensen. Dat is nog steeds, want ik heb hier nog geen kerk gevonden. En ik heb ook geen behoefte om naar die kerk toe te gaan, omdat ik nog steeds het gevoel heb van het is een beetje goedmaken wat je de rest van de week fout doet.

Het heeft geen raakvlak met het dagelijks leven.

Uh.

Of is dat niet helemaal wat je bedoelt.

Nee, dat is niet helemaal wat ik bedoel. Ik doe triade, ik begin en eindig best vaak met gebed. Ik begin wel altijd en eindig drie van de vijf dagen. Maar ik probeer er wel mee bezig te zijn, ook een stil moment. Maar, het hoeft voor mij gewoon niet zo.

Wat zou de kerk je moeten bieden?

Ik denk dat je zeker wel heel veel kan leren. Ik heb heel weinig Bijbelkennis, dat zou ik daar wel vandaan kunnen halen en nog meer. Ik heb er gewoon niet zoveel zin in. Dus ik heb liever zoiets van ik ga zondag lekker naar vrienden wat andere dingen doen, i.p.v. dat je daar naartoe gaat. En dat zit hem best wel diep. Dat komt een beetje door hoe ik ben opgevoed, zondag is gewoon een soort chill dag. Helemaal nu ik bestuur 3, 4 dagen in de week heb en 2 dagen werken. Je bent eigenlijk zaterdag en zondag, je moet altijd 3, 4 uur ergens mee bezig zijn.

Dat is een belangrijk rust moment, de zondag. Omdat je al zo druk bezig bent.

Dan wil ik echt doen waar ik zelf zin in heb, daarom ga ik niet, zo kan je het wel zeggen.

Nog even verder denken. Het feit van de kerk daar heb je dus niet zo heel veel mee. Ik zit nog een beetje te zoeken wat het dan precies is, wat je in de kerk dan.

Weet je, ik denk. Kijk, wat is nou een kerk? NSR is ook een soort kerk. Het is een kerkelijke gemeenschap met mensen met wie je dus op een soort dezelfde manier gelooft. En misschien dat NSR dat nu een beetje vervangt en dat ik er daarom geen behoefte aan heb, omdat ik er door de weeks ook mee bezig ben. Ik doe die triade nu ook. Ik zie op zich wel de waarde van de kerk later, dat erken ik allemaal, maar het is meer dat ik voor nu, dat die andere dingen voor mij genoeg zijn.

Oké, helder.

En ook nog steeds dat negatieve beeld dat ik bij de kerk heb.

In de zin dan ga je op zondag naar de kerk om goed te maken wat je in de rest van de week fout hebt gedaan. (ja). En toen werd je broertje op een gegeven moment aangereden. Twee weken in coma gelegen. Wat deed dat met je? Dat je broertje aangereden was.

Dat was verschrikkelijk natuurlijk. Het ergste is dat je er niets aan kan doen, je bent ook zo ver weg. Je bent echt machteloos.

Op een gegeven moment heeft je dat aan het nadenken gezet?

Ja, je denkt van: 'nou, als hij gaat overlijden, wat gaat er dan gebeuren?' Hij was niet twee weken in coma, hij heeft twee weken op de Intensive Care gelegen. Hij was wel bij bewustzijn de hele tijd, alleen het was heel kritiek. Ze hebben vier, vijf dagen om uiteindelijk besloten om te opereren. En daarna heeft hij nog een hele zware tijd gehad dat hij een catheder kreeg. Mijn vader moest hem iedere keer eten geven, dat kon hij nog niet zelf. Als hij dan een dag had gezeten, want dat was beter voor je, daar werd hij dan een week slecht van en moest hij weer liggen. Dat was het meer. Dan kon ik wel af en toe bellen, dat was ook goed. Maar ik merkte ook dat mijn ouders het er echt ongelooflijk moeilijk mee hadden. Je wilt het liefst gewoon bij elkaar zijn. Dat is gewoon het moeilijkste. Op een gegeven moment weet ik wel, na die 3, 4 dagen, wist ik dat het goed zou komen. Wel dat het lang zou duren, dat hij echt slecht uit zou worden steeds. Ik zag af en toe zo'n lijkleke foto, hij was knijter bruin omdat hij in Spanje zat, maar zelfs dan nog was hij lijkleek.

He en die vragen waardoor je aan het nadenken ging, wat voor vragen waren dat?

Dat was wat er zou gebeuren als Gijs zou overlijden. Daar ga je dan over nadenken. En wat gebeurt er überhaupt als mensen overlijden, omdat het voor het eerst zo dichtbij komt en het niet iemand is die boven de 90 is.

Hoe dacht je daar toen over?

Toen gaf Julia bijvoorbeeld wel aan dat alleen mensen voor God kiezen in de hemel komen. Daar was ik het niet mee eens. Zo zag ik het niet, want ik zag alleen maar de goede punten van mijn broertje.

Hoe zag jij het?

Hoe ik het zag? Ik denk wel nog steeds dat God een soort barmhartige God is. Ik heb daar wel eens een discussie over gehad en je kan daar niet over oordelen, want wij zijn God niet. Maar ik denk in die zin wel als iemand echt consequent bewust zoiets ontdekt, ja dan logisch dat je er dan niet komt. Maar als je je leven leidt zonder daar echt zo over na te denken, je leidt wel een goed leven en probeert het goed te doen, wie weet dat het dan anders is.

Is dat hoe je er nu in staat of is dat hoe je er toen over dacht?

Toen was ik nog fanatieker.

Op wat voor manier fanatieker?

Dat ik me niet kon voorstellen dat God iemand als mijn broertje naar de hel zou sturen. Ik weet niet of ik toen al echt geloofde in hemel en hel, ik dacht: 'het komt vast goed met Gijs, want hij is Gijs.' Meer die gedachte. Mocht er een God zijn, dan ook zo een beetje.

Als er geen God zou zijn, dan zou het wel goed zijn (ja). Maar andere confronteerden toch met de andere kant. Wat deed dat met je, wat zij zei?

Daar was ik het in eerste instantie echt niet mee eens. Dat vond ik onzin. Ook wel een soort van ruzie over gehad. Ruzie, ruzie? We hebben het er wel over gehad. Uiteindelijk ben ik wel benieuwd waarom ze dat dan zo stellig is, en hoe het dan precies zit. En toen heeft ze gewoon een beetje tekst en uitleg gegeven. Een paar dingen gestuurd. En toen kreeg ik er wel meer begrip voor. Het was anderzijds meer van: 'bij mij zijn er mensen die er zo over denken, maar zelf weet ik het niet direct.' Zo een beetje. Het is meer van ben je ervan bewust dat er mensen zijn die zo in het leven staan.

Zette dat je wel tot aan nadenken bijvoorbeeld: 'stel dat het wel zo zou zijn?'

Ja, zeker. Dus dat is wel waarom. Et is wel een moment dat je er over na gaat denken. Het komt dichterbij dan anders.

Echt die hele gebeurtenis heeft er voor gezorgd dat je meer bent gaan nadenken over dat soort fundamentele vragen. In januari kwam je terug, op dat moment was het lastig in de relatie?

Ja, toen is het wel even lastig geweest.

En dat zat hem in met name in dat zij christelijk was geworden of waar zat het hem in?

Ja, dat je beseft dat je dingen. Je gaat bekijken van. Het was sowieso anders dan daarvoor natuurlijk. Zij zat bij die vereniging en ik zat hier in Rotterdam. We dachten dat we elkaar heel veel gingen zien,

maar dat was ook niet echt zo. Ik ben toen heel veel naast mijn studie gaan doen ineens, waardoor ik ook minder tijd voor haar had. We hadden daarom ruzie en moeilijke dingen en voor de rest, deze vragen zeker. Daar hebben we het over gehad. Je gaat kijken van: 'zouden we dit ons hele leven kunnen doen?' In Hong Kong hebben we het daar ook over gehad.

Zij zat er dan heel erg mee waarschijnlijk van kunnen we dit verder doen. Hoe zag jij dat?

Eerste wat ik dacht van: dan ga jij toch lekker naar de kerk. Zo zat ik erover te denken. Dan wil ik af en toe wel mee, dat vind ik ook niet erg. Beetje zo.

Dat had je er wel voor over.

Precies. Maar ook heel erg oppervlakkig nog.

Toen ben je bij NSR terecht gekomen?

Ik zag wat zij deed en ik kende een Chris en uiteindelijk ben ik vlak voor Pasen naar een open dispuut geweest. Ik was daarvoor al met zijn verjaardag even geweest en met Pasen dan open dispuut. En dan moest je samen iets goeds doen. En toen dacht ik: 'ja, ik vind dit wel interessant. Ik wil wel kijken.' Het grappige is eigenlijk dat zowel Julia als Chris eigenlijk hebben gezegd van: 'gast, ik weet niet of je dit moet doen.' Zij hadden het idee dat ik toevallig met de goede mensen had gesproken, je bent niet christelijk, je bent gewoon geïnteresseerd dus ik weet niet of je dat wel moet doen. Toen heb ik zelf toch besloten dat ik dacht van, ik heb uiteindelijk een sterke mening, ik ga hier van leren en vind dit gewoon leuk.

Want je was gewoon geïnteresseerd dus. Waar kwam die interesse vandaan?

Dat was door die mensen en door Julia was veranderde. Voor haar ging het iets betekenen en ik wilde weten: 'zou het voor mij ook zoiets kunnen betekenen.'

Interesse dus. Je kwam bij NSR. Welke rol heeft NSR gespeeld in dit verhaal?

Eigenlijk die Alpha cursus vond ik leuk. Ik had een hele goede kringleider waar ik al mijn vragen kwijt kon, maar in mijn dispuut en NSR valt wel mee. Ik zie nu ook best wel dingen waar ik het gewoon niet mee eens ben, waarvan ik denk: 'moet dat nou zo?' Het is gewoon dat bepaalde dingen zijn gewoon heel small denk ik. Wat ik bijvoorbeeld jammer vind van NSR dat het teveel met mensen binnen NSR is. Ik ben iemand, als er een probleem is wil ik alle kanten ervan zien en wil een hele diverse groep vrienden hebben. Ik heb het gezellig met NSR, maar ik zou het ook gezellig hebben met andere verenigingen. Dus in die zin, NSR zelf, heeft mij niet meer bij het geloof gebracht, meer bij het feit van. Sommige christelijke mensen zijn echt bekrompen en moeten nadenken waarom ze überhaupt dingen in het leven doen. Er zijn heel veel mensen die gewoon ja en amen zeggen, nog steeds. En dus ook niet, uiteindelijk moet je je laten omringen door volwassenen, die in staat zijn een mening te vormen, ook over politieke situaties en andere situaties, i.p.v. dat te zeggen wat je hebt gehoord in de kerk zonder daar zelf een gevoel bij te hebben. En dat vind ik wel a-relaxed aan NSR.

Je hebt teveel het gevoel dat bepaalde dingen door de kerk zijn opgelegd.

Ik vind het prima dat je gelooft, heel goed, alleen denk er gewoon kritisch over na. Denk na met een kritische blik en die vind ik echt ontbreken. Ook zo van: 'wat ga ik verder doen met mijn leven?' 'Ik ga binnen NSR achter de bar staan en dat is het mooiste wat er is.' Dan denk ik van: 'ja, inderdaad leuk, kan je doen. Maar er is meer dan dit.' Er zijn heel veel mensen gewoon dicht getikt en voor hen is de vereniging het belangrijkste wat er is. Ik denk gewoon van dat is triest. Dat is gewoon jammer. En ook

bijvoorbeeld, je zit in een open vereniging, een open karakter, want je wilt student zijn onder de studenten, maar dan onder de christelijke studenten. Maar als je dan kijkt naar wat de vereniging daarvoor doet. Als eerstejaars lid moet je flyeren, als tweedejaars moet je flyeren. En dan sta je daar te flyeren en te bidden. Zo ben je dus christen in een studentenstad. Daar is gewoon niet over nagedacht. Dat is gewoon knijter dom. En zonde van ieders tijd. Dat bevestigt mij in mijn beeld over christenen, want ik denk echt dat je i.p.v. dat mensen worden opgevoed van 'zo hoort het', i.p.v. dit zijn de mogelijkheden en dan kan je zelf eentje kiezen. Natuurlijk kan je als ouder richting dat geloof spitsen. Maar wat heb je aan iemand die christen is, omdat jij dat bent? Je hebt iemand nodig die christen is, omdat hij in God gelooft, omdat hij christen wil zijn. Maar die Alpha cursus. (korte serieuze lach) Dat heeft me wel versterkt. Dan kom je op kennis en dan ga je de basisvragen behandelen. Je kent de missie natuurlijk helemaal. Toen ben ik nederig geweest en veel vragen gesteld en op een gegeven moment dacht ik wel van: credo, ut intelligam. Ik geloof opdat ik zal begrijpen, want ik ben natuurlijk vrij rationeel. Ik denk niet dat je je met je verstand voor God kan kiezen. Dat kan gewoon niet. Daar geloof ik niet in, dan zal je eindeloos bewijs nodig moeten hebben. Dus ik heb op een goed moment gezegd van: 'ik kies nu gewoon, ik voel het gewoon. Het credo, opdat ik het allemaal ooit ga begrijpen.' En dat heb ik gedaan in oktober tijdens de Alpha cursus.

Dus die Alpha cursus is daarin een belangrijk moment geweest, vooral ook vanwege die basale vragen. Kan je iets meer vertellen van, wat de loop der weken met je deed in hoe je tot geloof bent gekomen?

Tijdens de Alpha cursus? (Ja). Het was bij NSR. Dus donderdagavond gingen we ernaar toe en dan ging het om hele basale vragen: is het christelijk geloof achterhaald? Wie is Jezus? Waarom is Jezus aan het kruis gestoven? Dat soort vragen. We hadden iedere keer een spreker, hoe kan ik zeker zijn van mijn geloof? Wat het was, ik vond het iedere keer een interessant verhaaltje wat er werd verteld en een interessante discussie en de focus was niet zo smal als ik dacht dat het was. Dus dat je ook best veel mogelijkheden binnen het christelijk geloof hebt en dat je dat ook op allemaal verschillende manieren kan doen. Iedereen is een kind van God.

Hoe bedoel je smal?

Smal, dan bedoel ik dus die regeltjes. Als je christen bent, dan doe je dit niet, dan doe je dit niet en dit niet en moet je 2 keer naar de kerk, moet je lid zijn. Ik denk dus dat dat een verkeerde focus is. Dat heb ik hier, wat deed die Alpha cursus? Je ging heel persoonlijk kijken naar God. Wat is God nou, wie is God? Waarom is God er? Waarom heeft God mensen op aarde gezet? Waarom heeft God Jezus gestuurd. Zo kon je kijken hoe Jezus heeft geleefd en hoe kan jij dat doen met je leven. Die vragen, die hebben mij getriggert. In die zin geloof ik ook echt dat je een beter mens gaat worden als je in God gelooft en probeert zo God te dienen en andere mensen te dienen. En dat vond ik heel interessant.

Maar bij zo'n eerste avond, volgens mij over wie is Jezus, wat deed dat dan met je zo'n onderwerp, zo'n thema als je dat voor het eerst hoort? Neem je dat aan als.

Nee, ik denk gewoon geïnteresseerd. Ik ben gewoon open en ik filter mijn eigen oordeel en ga er heel open in. Om uiteindelijk wel kritisch te zijn.

Was het nog steeds ter kennisgeving? Of had je zoiets van: 'he, hier moet ik wat mee?'

Nou, dat is goed dat je dat vraagt. Ik denk dat het zeker in het begin nog wel ter kennisgeving was. Dat ik op een gegeven moment heb gezegd in de kring: 'ik ben al zo lang geïnteresseerd en vind het echt leuk, misschien moet ik hier iets mee.' Dat was vlak voor, 2 of 3 weken voordat ik die keuze heb gemaakt.

Wat gebeurde er met je dat je die knop omzette van misschien moet ik hier iets mee. Hoe kwam dat?

Hoe dat kwam? Dat weet ik niet. Het was meer op een gegeven moment het besef dat die interesse er was en niet meer weg zou gaan. Ik moet het gewoon doen. Ik moet gewoon voor God kiezen en er mee bezig gaan.

En toen je die keuze had gemaakt, duurde het nog twee, drie weken zei je?

Nee, ik denk dat het twee drie weken heeft geduurd van het moment dat ik het besef van die interesse kreeg totdat ik die keuze had gemaakt. Dat ik echt koos. Op het moment dat ik die keuze had gemaakt was het ook wel gek, want de cursus was gelijk minder interessant. De interesse werd ook iets minder. En ook als ik kijk naar wat ik praktiseer is dat ook dat ik er zelf mee bezig ben, maar dat is ook minder dan ik me had voorgenomen. Ik zou in een soort dipje zitten, want het was niet wat ik had verwacht toen ik ja zei.

Want wat had je verwacht?

Verwacht, op een gegeven moment, je kiest ervoor en dan op het moment dat je dat doet, wordt de weg smaller, want zo wil je leven, denk ik. Dan heb je op dat moment beseft van 'zo heb ik altijd geleefd' en dan ga je dus eigenlijk, ben ik een beetje gaan schipperen. In plaats van die lijn vast te houden, ben ik er veel mee bezig. Ik doe die triade, lees ik Bijbel, probeer ik er te zijn voor andere mensen. Maar niet denk ik zo vol als ik had verwacht.

Want je had dan meer verwacht? Alsof je er meer voor zou gaan?

Ja. Ik heb nu bijvoorbeeld dat ik niet eens naar de kerk ga.

Meer naar de kerk gaan, meer Bijbel lezen misschien, meer bidden.

Ja, ja, ja, ja. Dat ben ik wel, maar ook niet echt. In die zin denk ik dat we allebei geloven, allebei het proberen goed te doen, maar het is niet dat we, ik denk niet dat wij ons leven echt naar God inrichten. We leiden ons leven best wel, i.p.v. dat God ons leven leidt.

Maar dat zou je wel willen?

Weet ik nog niet. Ik denk in die zin dat ik op het punt zit dat het heel goed zou zijn. Het zou echt heel goed zijn. Maar ik weet of ik dat ga doen, eigenlijk.

Want?

Omdat het nu ook gewoon prima gaat, ofzo. Een soort luiheid misschien wel, ik weet het niet precies. In die zin wel, ja, ik wil er wel veel achter komen. Maar ik hoef het niet continu over het geloof te hebben, want ik vind andere dingen ook super interessant. En dan ben ik een beetje bang dat ik dan ook in dat smalle kom. Dat wil ik gewoon niet. Ik wil in deze maatschappij staan en over van alles wat weten, verschillende culturen ontmoeten, verschillende mensen ontmoeten. En dan blijft wel in mijn gedachte van dat is een christelijk gedachtegoed en daarnaar probeer ik te handelen. Ik wil alle Bijbelboeken hebben gelezen, daar iets mee doen, met die kennis doorgeven en als ik kinderen krijg dan ga ik waarschijnlijk wel naar de kerk, omdat je dat dan wilt doen voor je kinderen. Maar ik ga niet nu zeggen van: 'God, wat moet ik doen met mijn leven?'

Want hoe zou je leven eruit zien als God je leven zou leiden?

Weet ik niet. Meer evangeliseren, ik weet het niet. Geen idee wat Gods plan met mij zou zijn. Ik weet wel dat ik echt gelukkig mag zijn, dat ik echt gezegend ben. Ik leer heel makkelijk, leer makkelijk mensen kennen en dat ik hier mag wonen. Daar ben ik heel gezegend mee. Het geloof brengt me ook wel dat ik daarvoor verantwoordelijkheid heb. Dat is ook terdege, dat ik iets met mijn leven moet doen om het andere mensen beter te maken. Maar dat is het grappige, want dat zat al in mijn hele opvoeding. Zo ben ik opgevoed van zorg dat je iets voor iemand anders doet. Maar zonder het hele plaatje van God en die keuze heb ik gemaakt. Dat doe ik nu.

Dus nu is God in dat plaatje erbij gekomen. Merk je ook bij jezelf een verandering? In denkwijze, handelswijze sinds je die keuze voor God hebt gemaakt?

Ja, dat je wel meer over bepaalde dingen nadenkt. Dat je sneller een schuldgevoel krijgt en dat je continu probeert eerlijk te zijn tegen iedereen. Dat merk ik wel echt dat je gewoon, ik heb nu gekozen voor God en daar hangen wel consequenties aan vast. Het is niet een soort vrijblijvende keuze.

Je vertelde op een gegeven moment wel over NSR, dat er met die mensen interessante discussies ontstonden. Bedoelde je daarmee binnen de Alpha, of.

Nee, dat was nog voordat ik lid werd. Het was meer van Johan nam me mee en zei: 'dit is een vriend, hij gelooft verder niet, maar hij vind het gewoon leuk om een keer te kijken.' En dan had je vaak interessante gesprekken.

En wat vond je interessant aan die gesprekken?

Over wie God voor hen was en hoe zij God zagen, de kerk zagen en leefden met of zonder God. Waarom ze deden wat ze deden. Ik kan best wel serieus en filosofisch zijn, dus dat vind ik gewoon interessant, dat soort gesprekken.

Interessant om te weten hoe dat voor hun geldt.

En om andere dingen te horen.

Naast die interesse die je had, deed het ook persoonlijk iets met je?

Nee, op dat moment nog echt niet.

Dat was echt het moment op de Alpha.

Ja, dat is echt en die ontgroening dat is echt het moment van: 'shit, ik heb echt wel een achterstand hiermee.' En op een gegeven moment zag ik wat het betekende. Je had stille tijd, je had kringen en: 'wat bedoelen ze hiermee, wat bedoelen ze hiermee?' En toen dacht ik oh zo, zo. Dus hier heb ik voor gekozen. Dat was halverwege augustus of zo iets.

Ik ga hem even proberen kort samen te vatten. Je bent niet gelovig opgevoed. Ze hebben je wel naar een openbare school gestuurd om je iets van religie mee te geven. Maar eigenlijk heeft dat niet zo heel veel met je gedaan. Op een gegeven moment ontmoette je een christelijk meisje. Die was streng christelijk opgevoed, maar ze wilde er ook niet zoveel mee doen, behalve dat ze wel beseftte dat God bestond. Op een gegeven moment ben je dan naar het buitenland gegaan. Julia ging dan naar NSG en wilde echt op een gegeven moment verder met God. Dus jullie raakte daarover, via Skype of dat ze langskwam, in gesprek met elkaar. Dat was interessant aan de ene kant, aan de andere kant ook heel

gek. Want jij had een bepaald godsbeeld in de beperkende zin dat het christelijk geloof je dingen verplicht en dat christenen schijnheilig zijn en dat soort dingen. Het werd een beetje naar het positieve gedraaid omdat je zag dat het wat voor haar ging betekenen. Toen was je broertje aangereken. Dat heeft je ook wel toe aangezet om over bepaalde vragen na te denken over leven en dood. Toen kwam je weer terug in januari en had je verdere gesprekken met Julia over het geloof. Er brak een lastige situatie in jullie relatie aan dat je denkt van: 'je verschilt over fundamentele dingen, hoe gaan we verder?' Vervolgens kom je binnen NSR en je interesse is gewekt. Je bent benieuwd wat mensen drijft, wat er met mensen gebeurt. Uiteindelijk word je lid, ga je de Alpha cursus doen. Op een gegeven moment gaan die verhalen kwamen binnen en heb je zoiets van: 'hier moet ik wat mee.' En heb je op een gegeven moment om de keuze gemaakt om er wat mee te gaan doen.

Klopt helemaal. Het lid worden en dan die ontgroening heeft ook echt wel een rol gespeeld.

En kan je daar nog iets meer over vertellen over welke rol die dan heeft gespeeld?

Die rol van die ontgroening is eigenlijk van je wordt lid en je gaat toe naar die plek en je leert van die vereniging natuurlijk en die hele stijl. Maar het was meer van je had echt een rustmoment op die dag. Er was een moment van stille tijd. Je had twee keer kring op een dag en dan ging je Lucas, Johannes lezen. En daar ging je het overhebben. En toen dacht ik oh zo, iedereen gelooft hier echt. Iedereen heeft hier een mening over en weet het al en ik weet echt helemaal niets. Toen dacht ik wel van, dat is voor het eerst dat ik serieus in de Bijbel ging kijken.

Wat deed de Bijbel met je toen je eruit ging lezen?

Ik zie het nog steeds als een heel stuk interessante literatuur. Je moet kijken wat 2500 duizend jaar later nog interessant is en wat niet. Maar zeker heel goed om te lezen.

Jullie bespraken die verhalen met elkaar, deden die verhalen op dat moment wat met je?

Het zijn de hele basic dingen. Iedereen leert kringen. Ik was 21 en de meeste zijn 17, 18 dus het doet nog niet echt iets met je, maar het is meer het feit dat je ermee bezig bent. Het niveau waar je het over hebt is best wel basic.

Doordat mensen er ook wat meer van afwisten, triggerde je wel om er zelf over na te denken.

Ja, zeker, zeker. Dat is iets wat bij mij altijd heel goed werkt.

Oké. Dan wil ik overgaan naar de onderwerpenkaartjes. Ik zal ze even één voor één neerleggen. Ik leg ze eerst één voor één toe. Eerste zijn heftige gebeurtenissen, dan kan alles te maken hebben met gepest zijn, overlijden, misbruik. Andere is het in contact komen met het christelijk geloof, zoals christenen, kerken of evenementen. Gezin, ouders, familieleden, opvoeding, gewoontes die er waren. Hobby's. Religieuze ervaringen. School/opleiding. Levensovertuigingen, dat kan ook te maken hebben met wat je geloofde in de loop der tijd. Omgang met mensen, vriendschappen, kennissen of vriendengroepen die je had. Je omgeving, zoals wijk, dorp of stad. Eventuele eigen inbreng of het internet. Dat was het. Zijn ze voor zover helder? (ja). Laat ze op je in werken en dan ben ik benieuwd of er eentje bij zit waarvan je zegt die is nog niet aan bod gekomen en heeft wel een rol gespeeld. Of die is wel aan bod gekomen, maar wil ik nog meer over vertellen.

Even kijken. Omgang met mensen, dat is eigenlijk relaties. En in die zin is dat zo op die manier. Andere vrienden niet echt. Mijn andere vrienden geloven niet. Die gaan dat denk ik ook nooit doen. Omgeving, nee. Ook helemaal niet, want ik was altijd op een openbare school. Levensovertuigingen denk ik wel meer. Dat is meer het punt dat ik dat soort vragen interessant vond, dus dat hebben we

een beetje benoemd. Maar ik vind het wel altijd interessant hoe mensen in het leven staan en dat is iets waar ik wel mee ben opgegroeid om na te denken over: 'waarom doe je wat je doet?' Dat vond ik wel interessant in de periode dat ik voor het eerst bij NSR kwam, tussen april vorig jaar, een jaar geleden ongeveer.

Er zijn natuurlijk heel veel levensovertuigingen. Je noemt nu het christelijke. In hoeverre hebben ook nog andere?

Meer, dus echt een soort agnostische, humanistische visie. Ik denk dat mijn ouders dat een beetje hebben. Daar ben ik wel in geïnteresseerd. Ik heb natuurlijk ook gereisd en dan zie je het boeddhisme en andere culturen. In die zin ben ik wel, ik vond meer van: 'oh, zij doen het zo. Zij doen het zo.'

Het Boeddhisme zei je, dat je daar in aanraking mee bent gekomen?

Ja, dat je reist en je ziet de mensen Boeddhistisch zijn en dan vraag je wat. Christendom is een schriftreligie en dat is een hele andere vorm van religie. Wij geloven dat die Bijbel echt van toegevoegde waarde is en zij geloven hele andere dingen. En dat is iets waar ik nu bijvoorbeeld heel erg mee bezig ben. Ik denk nu soms nog wel eens: 'waarom heb ik eigenlijk voor het christelijk geloof gekozen?' Toch omdat het een beetje je omgeving is en omdat het in de buurt zit. Maar ik heb nog niet helder wat nou exact het verschil is met de Islam of het Boeddhisme en die andere religies. Dus daarom vind ik dit wel, dus in die zin is het eigenlijk dat ik misschien wel tot het christelijk geloof gekomen ben, juist omdat dat veel toegankelijker is dan andere soorten van religie.

Dat je enigszins nog een band mee hebt.

Ja, precies. Dus dat kan misschien wel onder het kopje omgeving vallen.

Je kwam dan in het buitenland in aanraking met het Boeddhisme en je raakte in gesprek met mensen. Wat deed dat met je?

Niets, ik dacht alleen maar interessant leuk. Het is meer dat op het moment dat Julia echt voor God koos dat ik pas bij mezelf ging nadenken: 'waarvoor leef ik eigenlijk? Waar geloof ik dan in?'

Heb je bij jezelf het gevoel van ik heb nog wel in het christelijk geloof verdiept, maar nog niet echt in andere religies, dus dat je daar nog in wilt verdiepen?

Ik wil het wel weten ja. In die zin, ik vind gewoon dat je als mens moet je je keuze wel overwogen maken. Ik heb die keuze toen wel overwogen gemaakt, maar niet zo wel overwogen als ik het had willen zien. Dus in die zin ga ik dat waarschijnlijk wel een keer uitzoeken, alleen heb ik heel veel dingen die ik zou willen uitzoeken.

Je wilt natuurlijk dingen van meerdere invalshoeken bekijken.

Precies, dat wil ik heel graag. Ik merk nu dat ik heel veel kritische vragen krijg van mensen om mij heen en ik wil me daar goed tegen kunnen weren. Dus daar ga ik wel naar op zoek. Hobby's, nee, speelt echt geen rol. School, opleiding ook niet. Gezin hebben we al behandeld en was averechts. Religieuze ervaringen heb ik nog nooit gehad. Internet, nee. Niet, ik zoek vrij weinig op op internet. Zou ik eigenlijk meer moeten doen. In contact komen met het christelijk geloof, dat is die relatie met Julia. En daarna NSR en Alpha cursus, dus die hebben we dus behandeld. Heftige gebeurtenissen is met Gijs, dan moet je daaraan denken. Maar dat is dus niet waarom ik uiteindelijk, dat ik sinds die

gebeurtenis continu aan God heb gedacht. Het is meer dat je op dat moment er even over nadenkt. Het is niet de meest beslissende factor waarom ik gekozen heb.

Wat was voor jou de meest beslissende factor?

Dat is denk ik het in contact komen, zien wat het inhoudt en er dan in gaan geloven. De inhoud dus en de Alpha cursus en zien wat nou het geloof te bieden heeft.

Bij internet zei je dat je dat meer zou moeten doen?

Ik zit nu te denken dat je zo alle verschillen kan opzoeken tussen verschillende religies. Dat is in een uurtje gepiept en dan heb je dat een beetje in kaart. Voor de rest heb ik een Daily Bible App en dat lees ik een beetje en ik heb nu voornamelijk die triade. Het boek van Greg Ogden is het die we gebruiken. Dus daar kijken we naar.

Verder nog iets?

Nee, ik denk het niet. Volgens mij hebben we alles gehad.

Dan wil ik nog naar het laatste gedeelte, dat was nog een definitie van het christelijk geloof om te kijken van.

Hebben we het over hetzelfde.

Hebben we het over hetzelfde. 20 interviews, dus dan moet je kijken wat is het christelijk geloof nou. Het is moeilijk om in 1 zin samen te vatten, tot die conclusie kwamen we. (haha). We hebben het geprobeerd, heel basaal. We zijn heel benieuwd naar ieders mening daarover. Kijken of we het over hetzelfde hebben. De eerste vraag is dan: 'wat vind je van de definitie?' en de tweede vraag is dan: 'kan je je erin vinden?' Hij is dan: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen. Nog een keer: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden en het besluit om Hem te volgen.

Helemaal mee eens, een hele mooie definitie. En ik vind het mooi omdat het over Jezus gaat. Dat je Jezus exclusief noemt, dat is erg belangrijk. En zo simpel is het eigenlijk, toch? Dat je gewoon probeert te leven zoals Hij geleefd heeft en zo in deze maatschappij probeert te staan denk ik. Daar ben ik het helemaal mee eens. Ook goed dat hij zo positief geformuleerd is.

Hoe bedoel je positief geformuleerd?

Wat ik zeg, dat beperkende, of de rol van de kerk, dat zijn allemaal dingen die wij ernaast creëren, maar het gaat om het maken van die keuze en dan het volgen. Dat denk ik ook.

Zijn er verder nog dingen die niet aan bod zijn geweest, die wel aan bod moeten komen? Of zijn er andere dingen die je kwijt wil?

Nee, niet echt.

Nee? Oké, top, dan ga ik hem uitzetten.

9. Interview Jan Driebeek

Algemeen

- Erg open en toegankelijk
- Woonde vrij geïsoleerd in in het bos.
- Klein huis, geen internet, geen tv.
- Vrolijke jongen.

Interview

Als eerste had ik de vraag aan je: kun je kort vertellen wie je bent? Ik heb je kort net al in de auto gesproken. Maar is puur even of je wat over jezelf wilt vertellen.

Je bedoelt gewoon een kort levensverhaal?

Wat je leuk vind, je werk, je hobby's misschien?

Ik ben Jan Driebeek, 21 jaar oud. En uhm... Ja mijn werk is grondverzet. Ik rij de hele dag op trekker of graafmachines. En vind dat erg leuk. *Lacht* Ik heb niet echt bijzondere hobby's, ik vind gewoon, lekker genieten, wandelen. Ik wandel heel graag, elke dag eigenlijk.

Hier in de omgeving waarschijnlijk?

Ja hier in het bos. Dan ga ik naar de IJssel, die is hier dichtbij. En ik wil gaan vissen binnenkort, wordt het weer wel weer naar. En uhm... Ik heb een levende relatie met God. Dus echt levendig relatie.

Je vertelde al dat je de oudste was thuis? Dus de oudste.

Twee broertjes.

Hoe oud waren ze? Elf en...?

Elf en zestien.

Uhm... als je voor je gevoel niet meer weet wat je over jezelf moet vertellen is dat prima, als je nu zegt van he: 'Ik heb wel genoeg over mijzelf verteld.'

Ja weet niet, wat wil je horen?

Ja maakt niet uit.

Ok *lacht* leef je uit

lacht ook ja leef je uit.

Ik heb de bosbouw opleiding gedaan. Ik, ik heb ook in origine in bosbouw gewerkt. Ik heb op uitrijwagens gereden *laat mini model uitrijwagen zien* Op zo'n kar maar dan in het groot.

Owja ok.

En uhm... Maar dat was een beetje teveel van het goede, dan was ik tien weken van huis. En werkte ik negentig of honderd uur per week. Sliep ik in de machine.

Wow...

Tien weken en dan een week thuis.

Ja kan ik me voorstellen.

Dat houd je maar eventjes vol. Ja, al die mannen zijn ook vrijgezel. Gescheiden of nooit een vriendin of vrouw gehad. Gewoon nooit. Die zijn op hun zestiende daar gaan werken en nooit eh... Ja dus dat leek me niks. Ik wil wel trouwen en wil heel graag kinderen. Eerst trouwen *lacht*.

Goede volgorde *lacht ook*

Ja. En uhm... Ja en nu zit ik dus in het grondverzet.

En die opleiding die je had gedaan hoe lang duurde dat?

Drie jaar.

Drie jaar, en dat is een MBO opleiding?

Ja MBO opleiding.

En daarvoor heb je ook MAVO gedaan?

Ja klopt ja. Ja, goed ik zal wel vertellen. Mijn leven was eerst heel anders voor God. Dat komt wel in het interview denk ik...

Dat komt wel in het interview. Daar kunnen we wel naar over gaan? Naar dat verhaal? Of wou je nog meer over jezelf vertellen?

Ik ben begonnen op het VWO. En toen uiteindelijk heb ik mijn kader beroepsdiploma gehaald. Ja, dat is niet goed gegaan. Ik weet eigenlijk niet meer, dat wou ik eigenlijk zeggen denk ik.

Maar dat komt nog terug in je verhaal bedoel je?

Ja ik weet niet wat voor vragen je in je interview hebt *lacht*.

Lacht Nee inderdaad. Laten we verder gaan naar het verhaal, dat ik nu even vragen aan je ga stellen. De hoofdvraag waar het om draait eigenlijk is: wat zijn belangrijke factoren (bijvoorbeeld personen situaties gebeurtenissen) geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Dus wat is daarin belangrijk geweest. En dan wil ik als eerst aan je vragen of je wilt vertellen hoe je tot geloof bent gekomen. Neem daarvoor zoveel de tijd als je nodig hebt. Ik heb de tijd en luister gewoon lekker.

Ok. Nouja zoals ik al zei, ik werkte eerst heel veel. Ook al voor ik in de bosbouw werkte. Heb ik altijd veel gewerkt.

Ook toen je heel jong was?

Vanaf mijn dertiende denk ik. En uhm... Dat was ook de reden waarom ik niet zo goed ging op school. Ik kwam nooit op school. En uhm... En had geen vader, mijn vader is overleden. Ik dronk heel veel, ik was elke dag dronken. Ik gebruikte drugs, blowen, ja...

Kun je vertellen op welke leeftijd dit was ongeveer?

Rond de dertiende ook ja. Ja, ik was altijd boos. Altijd vechten. Ik kwam daarnet op het station iemand tegen. En jongen met wie ik vroeger altijd als we elkaar tegen kwamen, we kenden elkaar eigenlijk helemaal niet, hij wou vechten ik wou vechten, gingen we vechten.

Jullie kenden verder helemaal niet?

Nu lijkt het alsof we elkaar heel goed kennen. Zo voelt het tenminste. En als we elkaar tegen komen is dat heel leuk en ook wel gezellig eigenlijk.

Dus is een beetje iets om elkaar beter te leren kennen of iets?

Ja weet niet het was gewoon heel dubieus.

lacht

Toen was er nog een jongen, Koerdische jongen, dat was ook altijd knokken. Gewoon altijd knokken.

Hoe vaak gebeurde dat?

Ja wel paar keer per week.

Wow, dat is wel echt veel knokken dan.

Ja, dat was gewoon anders. En ik had heel lang haar. Ik speelde in een metal band. Laatste in een bleus rock band. Tot diep in de nacht altijd dingen uitspoken. Feestjes, en...

Kun je wat vertellen over hoe je daar in bent gekomen?

Ja daar kom je in, ja ik zou het niet weten. Ik kwam op school, en er was een jongen die kende ik via de Zevenkennis. Dat is gewoon, ga je zeilen met elkaar. Dus daar trok ik mee op. Dus met ze tweeën zijn we begonnen met eerste biertje drinken. En daarna nog een biertje drinken. En toen een keer spacecake. Toen een keer blowen, en ahh dat was grappig. Ja, en dan komen mensen om je heen en die vinden dat ook heel leuk en dan heb je een vriendengroep. En ja... en dat was de situatie van voordat ik tot geloof kwam. En ik werkte hier in de buurt op een boomkwekerij, en daar werkte ook een meisje, en ik werd verliefd op dat meisje. In ieder geval, ik vond haar leuk. Het was gewoon een lief meisje nog steeds een goede vriendin van me. Misschien ken je haar vriend wel: Kees.

Doet hij ook GPW?

Ja volgens mij wel.

Nee volgens mij zit hij niet in mijn jaar anders had ik hem wel gekend.

Nouja goed geeft niet. Op een gegeven moment op Valentijnsdag gaf ik haar een kaartje, goh wil je mijn Valentijn zijn en uhuhuh, bracht het helemaal niet romantisch.

lacht Gewoon kaartje.

Was gewoon op zoek naar een vriendin. Maar dat wou ze niet. Maar ik mocht wel mee naar een jeugdavond. Ik dacht: 'als jij gaat ga ik ook.' En ik ben gegaan. Mijn vader is ook overleden aan alcohol, die was alcoholist. En ik dronk ook zelf veel. Maar vanaf die dag, ik heb daar God ontmoet. In

ieder geval, dat klinkt zo plastisch, het was mij duidelijk. Ik voelde daar gewoon liefde, en gewenst. En... iets van binnenuit kwam het verlangen om 's avonds te gaan bidden. En ik had niet eens een Bijbel of wat dan ook. Ben gewoon gaan bidden gaan vragen, God.

Was dat nog steeds rond dezelfde leeftijd?

Nee, dat was rond mijn achttiende. Er is een boel gebeurd in die tijd, heb niet alles verteld.

Nee nee nee. Dat meisje kende je al wat langer?

Ja via dus die boomkwekerij daar, daar werkte ik op zaterdag.

En wanneer was het gebeurd dat je die kaart gaf en dat ze je uitnodigde?

Toen ik achttien was, veertien februari.

Ok.

Maargoed, ben gaan vragen: 'God bent u daar.' Heel dom, heel apart eigenlijk. Het voelde gewoon zo van: 'Wat ben ik aan het doen, wat ben ik voor dombo.' Vragen of God bestaat, kom op gast, je weet toch wel beter.

Je voelde nog wel een beetje weerstand?

Ja, toch wel ja. Vanaf dat moment dat me vader overleden was, kan ik me geen moment herinneren dat ik gehuild had. Maar op dat moment begon ik te huilen en, gebeurde er iets heel bijzonders. Ik kreeg echt een afkeer van de dingen die ik deed op dat moment. De levensstijl, onrespectvol met mijn moeder om gaan, vechten, alcohol gewoon echt overmatig elke dag. Iedere dag wel dronken. Drugs en gewoon altijd kwaad, en mensen kwetsen. Ook jatten en alles. Achja dat soort dingen. Zondigen weet je wel. Ik kreeg echt een afkeer van. En uhm... Ja. Ik heb zo'n groot verdriet want ik was gewoon... ik wist gewoon hoe kan ik ooit nog bij God komen? Van binnenuit het gevoel van: 'God bestaat.' Ik had wel gehoord op die jeugdavond, want er waren ook allemaal Antilliaanse jongetjes. Het was een beetje evangelisatie jeugdavond. En toen vergeving gevraagd voor mijn zonden. Dat ik dacht van: 'Ok, vergeef het dan maar.' En vanaf die dag eigenlijk christen.

Dat was rond je achttiende ook ongeveer?

Dat was op mijn achttiende. Dat was echt een avond. Die zaterdag was jeugdavond. Zaterdag ochtend haar gevraagd Valentijn. En 's nachts had ik ervoor gekozen. Kijk, al die termen kende ik toen helemaal niet. Dat is het moment dat ik mij bekeerd heb, geen moment dat ik alcohol gedronken heb. Ik heb het afgezworen. Ik zei: 'Kijk Heer, ik weet wat het doet met mensen, wat het met mij doet. Ik drink nooit meer alcohol. God heeft mij daarbij geholpen. Ik heb geen druppel meer gedronken, ook noot gewild. Nooit meer gerookt, nooit meer drugs gebruikt. Ik ben wel nog een keer boos geworden. Ik heb ook mijn moeder ook nog wel is een keer minder lief behandeld dan dat ze eigenlijk verdient.

Die fouten kunnen nog wel gebeuren inderdaad.

Maar, dat was het moment van mijn bekering.

Ja heavy verhaal ja inderdaad. Ik zal even je verhaal langs gaan, ik heb even kort genoteerd. Ik zal even kijken of ik ergens nog meer vragen over heb, verduidelijkings vragen. Weet je het moment nog dat je vader overleed?

Ik was denk net dertien. En uhm... hij werd 's ochtends knal geel wakker. En toen dacht hij ik zal maar is naar de dokter gaan. Hij was naar de dokter gegaan. Leverserosie. Ja, lever werkte niet meer. En hij was ook niet mager. Het was geen magere man. Dus dat werkte ook niet. Dat helpste ook niet bij. Dikke mensen hebben er kans op, en alcoholisten.

Ja dus was een beetje combinatie van de twee.

We wisten helemaal niet dat hij zo veel dronk, maar niet zo veel. Dat kwam in de autopsie naar voren. Dat hij alcoholist was. Maar wel een anonieme. Hij ging altijd kotsen, tijdens lange ritten, moest hij 's morgens als ik bij hem in de auto zat ging hij even naar de berg en ging hij kotsen. Maar in ieder geval, ik was aan het vertellen over mijn vader toen hij overleed. Dat ik dat kan herinneren. En uhm... toen bij het ziekenhuis. En iedereen zei: 'hij is wel erg ziek.' Maar ik ben toen toch gaan varen, ben toen twee weken gaan zeilen. En naar Friesland – was trouwens geweldige zeiltocht- en weer terug. En op de kade stonden oom en tante, en die zeiden: 'je moet gewoon mee komen naar het ziekenhuis.' En uhm... Dat was twee weken later in het ziekenhuis. En dan allemaal bloed in zijn mond, slangen, overal. Hij kon amper praten. En diezelfde nacht is hij overleden. Ik werd 's nachts wakker gemaakt, je vader is overleden wil je er nog naartoe? Mijn oma, maakte mij wakker. Toen had ik al zoiets van: 'nou, dat hoeft van mij echt niet meer.'

Omdat?

Ja, gewoon...

Toch ergens weerstand misschien?

Weet niet. Ik kon eerlijk gezegd niet echt geloven dattie dood ging. Ik had echt zoiets van: 'Mijn papa is toch superheld?' Ik wist als klein kind hij weet alles. Hij zei: 'ik weet alles'. Dus ik dacht, hij weet alles. Hij verzong de helft, nouja, hij verzong negentig procent. *beide lachen* Toen zag ik hem nog steeds als een superheld. Dus ik geloofde ook niet dat hij overleden was.

Ja wel heavy dat je hem gezien hebt op die manier. Je vertelde over je vader toen jij dertien was, en toen had je een periode dat je veel dronk, veel vechten... Kun je daar wat meer over vertellen hoe je je voelde? Wat er toen in je om ging? Of?

Het was een gevolg van alles.

Ook overleden van je vader?

Me ouder waren drie maanden voor het overlijden van mijn vader gescheiden, dus die woonde niet meer bij elkaar. Het was ook een snel echtscheiding, dus ze waren ook echt gescheiden in twee weken. En uhm... Ja, wat zal ik zeggen... toen hij overleden was allemaal dreigbrieven op de stoep bij mijn familie. Echt serieus. Politie regelmatig op de stoep. Mijn oom, een broer van mijn vader heeft het huis van mijn vader leeg gestolen eigenlijk. Allemaal dingen verkocht. Echt alles. Foto albums, alles gewoon weg. Ik heb paar foto's als baby. Klein dun boekje, die heb ik hier wel, kun je zo meteen wel kijken. Er zijn drie foto's van mij als baby of zo, en drie van de basisschool en laatste foto nog ééntje nog van veertien/vijftien zelfs. De rest is allemaal weg gewoon. Ja, ik weet niet wat die ermee heeft gedaan. Ja, het gevolg: gedoe gewoon, weet je wel. De eerste keer dat ik echt merkte ik ben

agressief nu, was toen ik hoorde dat mijn oom alle dingen uit het huis had gejat. Toen ben ik met een mes op de fiets gestapt. Ik dacht ik zal je krijgen. Ik ben overal gaan zoeken, alle coffeeshops.

Was ook verslaafd aan drugs?

Ja weet niet precies, apart figuur. Bij hem thuis, bij vrienden van hem, niet gevonden. Vanaf die tijd, ja...

Veel woede was er gewoon door omstandigheden vooral? Of kwam het vooral doordat je ouders gescheiden waren, overleden van je vader, en hoe je familie daarop reageerde?

Ik heb geen idee ik weet echt niet. Het was gewoon zo/

Ja. Ok. Je bent ook nog redelijk jong dan natuurlijk. Je weet ook niet helemaal precies wat bij je naar binnen gaan natuurlijk. Uhm... even kijken hoor. Hoe beleefde je verder de tijd, je zei van je dertiende tot je achttiende had je veel drugs gebruikt, druk in een metal band, hoe beleefde je die tijd? Ook als je kijkt naar het christelijk geloof.

Lacht die tijd als ik daar nu aan terug denk, ach... Er was niet veel goeds aan. Ik moet wel zeggen ik heb een hele boel plezier gehad. Het was zo werelds allemaal. Zonder respect voor andere, zonder respect voor mijzelf. Gewoon allemaal dingen gedaan waar ik nu spijt van heb. En het christelijke geloof *lacht kort*, ja... eigenlijk uhm.... Nee, ik wou absoluut niks met christenen te maken hadden of het geloof eigenlijk. Ik had een Bijbel gekregen toen ik op de basisschool zat en naar de eerste ging. Maar dat waren van die fijne papiertjes dus daar ging ik allemaal jointjes van rollen, dat was het enige wat ik echt positief vond aan de Bijbel.

Want je hebt toen wel aan een christelijke basisschool gezeten?

Ja.

Ok. Dus, uhm... Voelde je echt weerstand tegen het christelijk geloof, of was het meer neutraal?

Gewoon neutraal. Het interesseerde me echt geen, het boeide me niks.

Hoe was het voor jou toen je bij die jeugdavond kwam? Toen je werd uitgenodigd.

Ja, ik voelde me eerst een beetje onwennig. Gewoon, wat vriendelijk, wat moet je. Weet je wel. Normaal mijn vrienden waren gewoon asociaal, en eigenlijk gewoon onaardig tegen elkaar. Maar uhm... iedereen was vriendelijk. Geïnteresseerd. Ik dacht wat hebben die mensen toch. Wat mankeert hun. Wat is dit? *lacht*

Wat dacht je op dat moment toen ze dat deden?

Uhm... Ja, van wat doe ik hier. Ik hoor hier niet. Wanneer is het afgelopen. Dat soort dingen.

Wel onwennig inderdaad.

Het was niet echt een preek, op een gegeven moment in een kringetjes, op zitzakken, het was gewoon rustig en relaxt. Werd er iets verteld, en daarna de muziek ging weer aan en dansen.

Hoe zag de jeugdavond eruit?

Je kwam binnen, er werd geouwehoerd. Er werd gezet, er werd iets gedeeld. En uhm... en daarna ging het weer verder. Daarna was er een beetje chips en cola. Maar uhm... de Heilige Geest was er wel, dat is een ding dat zeker is.

Je zei al dat je die liefde toen voelde inderdaad. Toch?

De Heilige Geest die was daar.

Je zei dus ook dat je dat je het verlangen kreeg om te bidden, waardoor was dat ontstaan? Voor jouw gevoel?

Zeg het maar. Er is iets wakker geworden in mij. Nu als ik veel met christenen om ga heb ik veel uhm... veel christelijke muziek luister, christelijke dingen, dan merk ik de Heilige Geest in mij vurig weet je wel. En er zijn dagen dat ik geen christen meer zie. Dan heb ik dat niet, en dan ben ik op mijn werk en dan zijn ze weer aan het vloeken en aan het tieren en dan merk ik gewoon dat er een beest in mij wakker word. Dat is hoe ik vroeger was. Snap je wat ik bedoel? Niet de afkeer van zonde, de afkeer van zonde wordt dan minder lijkt wel.

Als je minder christenen in je omgeving hebt?

Ja. Niet dat het daarvan afhankelijk is, maar broeders en zusters weet je wel.

Ja... Je zei dat het moment dat je vader overleden was dat je er niet over gehuild had. En toen je gebeden had dat je toen heel erg die emotie ervaarde.

Ja gewoon emotie. Gewoon het eerst emotie, geen woede weet je wel. Ik kon alleen maar huilen.

Kun je vertellen wat je toen gebeden hebt?

Iets van: 'God bestaat u?' Weet je wel. De exacte woorden weet ik niet meer. Het was gewoon, het was heel simpel. Maar het was wel oprecht. Gewoon gevraagd: 'Heer, laat maar zien.'

En toen ervaarde je emotie? Kun je vertellen wat er op dat moment in je op ging. Je ervaarde die emotie, wat dacht je op dat moment?

Niet zoveel. Gewoon, ik was een beetje lang gewoon. Helemaal. Alles kwam eruit. Ik heb een paar keer gehad dat echt gewoon lijkt alsof je de Heilige Geest echt voelt. Er was gewoon zo'n druk toen in de kamer. Ik wist toen niet wat het was, maar later... dat was bijzonder.

Je ervoer dat toen, en je wist niet helemaal wat dat was. Hoe ben er erachter gekomen wat het wel wat?

Ja, op andere momenten dat ik wat meer wist uit de Bijbel, meer wist over het geloof. En uhm... ook andere momenten. Ik moet zeggen laatste tijd ben ik in een periode dat het allemaal weer een sleur te worden of zo. Je kent het allemaal, je bent gedoopt, wat is de volgende stap? Nou dat is natuurlijk groeien, en dat was niet helemaal duidelijk. Daar ben ik nu een poosje geleden mee begonnen. Steeds meer ook, dat ik gewoon merk van: de Heilige Geest is aanwezig, ik voel het. En, ik weet het. En op een gegeven moment ik herkende het gewoon. Dat was op die avond zo.

Dat zoiets van God kwam?

Ja.

Ok. Had je voor jezelf op die avond al iets besloten voor jezelf? Bijvoorbeeld: ik wil hier mee verder gaan. Of: ik ben geïnteresseerd. Of...

Ik had besloten: 'Ok, dit is interessant, ik ga morgen naar de kerk.'
beide lachen

Ja je was helemaal overtuigd: ik wil wel....

Ik was echt overtuigd: God bestaat. Ik heb gebeden naar de God van die jeugdavond, ik ga naar hun kerk. Want die God bestaat.

Dus die ervaring voor jou, heeft voor jou bewezen dat Hij bestaat, dat de God uit de Bijbel bestaat.

Op die manier ging dat.

Je vertelde dat je toen ook al een afkeer kreeg van zonde, die avond. En dat was een gevolg van die emotie die je toen voelde? Of iets anders?

Dat is iets wat god in mij bewerkte, het is gewoon de Heilige Geest komt, en daar kan geen zonde zijn. Licht, en geen duister. En dat is het gewoon.

Ok. Uhm... Ok. Volgens mij heb ik je verhaal wel duidelijk, in hoe je tot geloof bent gekomen. Is er nog iets over het verhaal dat je wilt toevoegen?

Ik ben nu heel gelukkig. Heel gelukkig. En echt, mensen zeggen, ben ik met mensen aan het praten: 'Ik ben nu heel gelukkig.' Dan heb ik echt zoiets van: 'Je weet niet waar je het over hebt.' Je kan nog veel gelukkiger zijn. En dat zeg ik ze ook wel: 'Weet wel dat je nog gelukkiger kan zijn?' Weet je met collega's die kijken me dan zo aan: 'Heb je hem weer'. Ik voel me gewoon nu heel gelukkig.

Ok, mooi om te horen. Mijn vraag hieruit, ik heb nu verhaal dus, mijn vraag hieruit zou zijn: wat zijn voor jou belangrijke dingen geweest, belangrijke factoren, waardoor je uiteindelijk tot geloof bent gekomen. Het kan om dit verhaal gaan, het kan misschien nog gaan om dingen die hier buiten vallen.

Belangrijke factoren. De mensen die voor mij gebeden hebben. Ik heb uhm... Ja, mijn oma die leeft niet meer, dat was de enige gelovigen uit de familie, die heeft altijd voor mij gebeden. Dat zei ze toen wel bij haar geleerd, we werkten altijd bij haar in de tuin. Ik was zestien. En uhm... toen zei ze: 'Ik heb altijd voor jou gebeden.' Ik wil dat je dat weet. Toen is zij overleden.

Was dat toen je al tot geloof was gekomen?

Ja. En uhm... Mensen die voor mij gebeden hebben dus. De mensen die bereid waren om ook mij lief te hebben. Dat meisje die mij niet echt blokkeerde. Van eh: Ja hij vraag mij voor Valentijn, ik wil niks met hem te maken hebben. Gewoon open die mensen. Daar bij die jeugdavonden. Ik was echt heel anders, heel ranzig, gewoon vies.

Qua wat?

Gewoon van binnen. Zij waren allemaal zo... ze waren niet zo dat ze zeiden je hoort er niet bij.

Ze accepteerde jou zoals je was?

Ja de acceptatie.

Wat deed dat met jou toen met je? Waarom was dat voor jou belangrijk?

Anders was het niet mogelijk geweest gewoon. Als dat meisje had gezegd: 'Ok, nee ik wil niet Valentijn met je zijn'. En daarna hard weg liep, dan was het gewoon af, dan was het gewoon over.

Ja. Ja.

Voor deze versie van het verhaal. Ik ken het verhaal van Mozes. Dat uhm... met die plagen weet je wel. Dat God die plaag naar Egypte stuurt. En de farao verharde zijn hart. Na plaag een. En de farao verharde zijn hart. Na plaag twee. Et cetera, et cetera. En dan op een gegeven moment verhard God het hart van de farao. Ik weet uit dat verhaal, is voor mij, god geeft meerdere kansen.

Je gelooft dat hij het anders nog wel...

Ja hij had het op een andere wijze ook nog wel...

Maar op dit moment was het echt dat meisje en haar openheid naar jou toe?

Ja. Voor dit verhaal was dat gewoon... en uhm, misschien nog een derde ding dat erg belangrijk was. Ja, dat God van mij houdt. Ja.

Beide lachen

Ja, dat is ook heel mooi inderdaad. Uhm... even kijken hoor. En, je vertelde dat die jeugdavond, wat voor rol speelde dat voor jou?

Ja, daar kon je naartoe. Ik snap niet helemaal de vraag.

De jeugdavond, wat voor rol speelde dat in hoe je tot geloof bent gekomen? En waarom was dat belangrijk?

Ja daar is dat ik van =vergeving heb gehoord. Vergeving van zonde, en ik wist toen nog niet helemaal wat het was. Maar die avond had ik het hard nodig.

Dus voor jou was het belangrijk op dat moment, dat je ervoer dat er vergiving was voor je, ongeachte alle dingen die je had gedaan.

Ja dat ik het wist gewoon. Ik had toen echt zoiets van: 'Prima.' Maar ik ben toch een goed mens. Wat iedereen denkt gewoon. Ik heb het toch niet nodig.

Toen op die avond dacht je: 'Ik heb het wel nodig.'

Ja.

Ok. En wat voor belangrijke factoren zijn er voor jou nog meer. Kijk, dit verhaal zijn natuurlijk allemaal belangrijke gebeurtenissen, maar wat ik vooral probeer te doen is te kijken van he: 'Wat hebben die dingen nou voor jou betekend.' En ook in hoe je tot geloof bent gekomen.

Ik moet heel even naar de wc, ik houd het al een heel poos op.

Prima joh ga je gang.

Anders komt het niet goed.

beide lachen

Prima.

Als ik terugkijk, dan is het gewoon, God heeft alles voorbereid. Er is gewoon een lijn te zien in de gebeurtenissen, en zijn een heleboel vervelende dingen gebeurd. Maar uiteindelijk hebben die wel bijgedragen aan mijn bekering en aan wie ik nu ben. Snap je wat ik bedoel?

Ja, ik snap wat je bedoelt. Een voorbeeld is dus je vader, hoe vervelend dingen ook zijn gelopen, is ook weer iets wat heel erg bijgedragen heeft aan wie je nu bent?

Nou dat weet ik niet precies. Maar de mensen die ik tegen gekomen ben. Ja... Ik ben op mijn veertiende uit huis geplaatst. En toen kwam ik in een pleeggezin. Dat ging niet goed. Agressief, bla bla bla slaan, dit, dat. Toen in Arnhem gekomen, in een kamer begeleiding. Na een week ging niet goed: bla bla alcohol kan echt niet. Toen in Deventer twee weken ging niet goed. En toen kwam ik in een andere plek in Deventer, dat was na een half jaar of zo, heel vaak verhuisd. En toen kreeg ik een mentor, en achteraf – dat wist ik toen niet - bleek hij christen. Allemaal dat soort... Ja, daar was ik het wel mee eens. Met de ideeën die zij had.

Wat voor ideeën?

Hoe ik met mijn geld om moest gaan. Gewoon die praktische dingen. Al was het gewoon precies hetzelfde dan wat die andere zeiden. Maar bij haar voelde ik me wel op mijn gemak. En uhm...

Waardoor kwam dat, dat je je bij haar wel op je gemak voelde?

Ja... Ik denk doordat zij christen was. En dat zij door God op mijn pad is gestuurd. Ik had op de middelbare school. Ik ben eerste half jaar van de middelbare school naar school geweest, daarna niet meer. Toen ben ik uiteindelijk nog twee maanden naar school geweest of zo op de middelbare school. Daarna op het MBO. Daarom heb ik ook niet waarvoor ik ging, HAVO VWO op de middelbare school, maar uiteindelijk een kader beroepsdiploma. Dat heeft daar mee te maken, dat ik er nooit was. En er zijn ook een heleboel hersencellen gestorven. Dus ik weet ook niet wat er nu nog te halen is. Maar uh... toen kwam ik op school, en toen vond ik niks aan geen enkele les, maar ik moest mijn diploma halen. Ik vond nergens wat aan, behalve Engels. En ik weet ook niet waarom. Ik vond die lerares zo aardig, prettig persoon. En toen kwam ik er een poosje geleden achter, bij ons in de kerk, ik zat te kijken, en toen dacht ik hé....

Toen zat ze daar?

Die kwam vast bij ons in de gemeente. Maar ik zat te kijken. En ik dacht: 'Volgens mij ken ik haar eigenlijk al. Waar ken ik haar van?' Toen ben ik met haar gaan praten en toen ja dat was zij, die lerares. Toen zei ze nog: 'Ja, ik heb nog voor jou gebeden.' Toen zag ik er ook heel anders uit. Dus ze herkende mij niet.

Dus weer mensen die op je pad kwamen.

Ja.

En waar je je toch anders bij voelde dan bij mensen die niet geloofden?

Ja.

Hebben die ook voor je gebeden?

Ja.

Dus je hebt meerdere keren gehoord dat mensen gebeden hebben?

Ja, pas nadat ik hoorde dat ze christen waren.

Lachen beide

Ze waagde het ook niet om tegen mij te zeggen tegen mij dat ze voor mij gebeden hadden. Tenminste dat zei de mentor van de kamerbegeleiding. Die zei: 'Ik waagde mij daar niet aan.' Toen zei ik: 'Nee, dat was heel verstandig.'

Beiden lachen

Anders had je wel wat anders gereageerd.

Ja inderdaad: 'Donder op.'

Ok. Zijn er nog meer dingen? Ik blijf gewoon door vragen. Zijn er nog meer belangrijke factoren voor jou geweest?

Nee dat was het denk ik. Gods leiding, klaar. Hij heeft mij geholpen, Hij houdt van iedereen, hij houdt ook van mij.

Ok. Ja. Mooi om te horen. Uhm... Ik heb nog wat kaartjes meegenomen. Een aantal mensen die ik geïnterviewd heb vinden het lastig hun verhaal op een goede manier te ordenen. En, en ook niks over het hoofd te slaan. Over te slaan. Wij hebben kaartjes gemaakt. Dit zijn allemaal verschillende aspecten uit het leven geordend. Ik zou aan jou willen vragen of je ze allemaal zou willen bekijken, en je hoeft er niet per se een uit te kiezen, je mag er ook meerdere uitkiezen, zoveel je wilt. Het gaat erom dat je nog even voor jezelf bekijkt zijn er in dat aspect, zijn daar nog voor mij belangrijke gebeurtenissen, of personen of situaties gebeurd waardoor ik ook tot geloof ben gekomen. Kijk gewoon de kaartjes even door.

Legt kaartjes op tafel

Ok. 'Anders' hebben we al gehad. *Lacht* In contact in komen met christelijk geloof ook, evenement.... Heftige gebeurtenissen.... Ja... School/opleiding.... Ja, ik heb wel op een christelijke basisschool gezeten, maar dat houdt in dat ze dus kerst vieren. *Lacht*

Ok dus inhoudelijk niet heel veel over het geloof of zo.

lacht ik wist helemaal niet dat het een christelijke basisschool was. Toen ik erachter kwam dat onze -tegenwoordig is het wel anders, de pastor heeft ook zijn kinderen daar op school- Hij zei: 'Ja is een christelijke basisschool.'

Maar dat was dus niet heel erg te merken?

Nee, ik me het er niet meer van herinneren. Misschien wel, ik was toen een klein jochie. Levensovertuigingen....

Neem de tijd he.

Ja ik zit gewoon te denken.... *Korte stilte* Ik weet het echt niet. Dit zijn volgens mij de belangrijkste dingen.

Dit was het wel?

Ja.

Prima je hoeft niks te vertellen als je zegt van: 'Ik heb alles denk ik wel verteld.' Zal ik de kaartjes weghalen?

Ja ik zal je even helpen.

Uhm... ok. Wat betreft het verhaal over wat voor jou belangrijk was in hoe je tot geloof bent gekomen, had je daar nog iets aan toe te voegen?

Uhm... Nou ja dat dingen anders lopen dan dat ik eigenlijk dacht, en zelfs als je denkt dat ik dacht: 'Ok nu weet ik wel hoe de vork in de steel zit.' Ook wat betreft het geloof, dan blijkt het iedere keer weer anders te zijn.

Wel onvoorspelbaar?

Ja. Het uhm... Mijn moeder vindt het heel fijn dat ik nu christelijk ben. Ze vindt het geweldig. Ze probeert nu met kerst naar de kerk te gaan.

Want je ouders zijn verder niet gelovig toch?

Nee. Mijn moeder is wel gelovig opgevoed, in die zin. Nouja goed ach, dat was toen, mijn oma en opa waren christen. Wat heb ik daar nog aan toe te voegen. Ik hoop gewoon dat nog meer mensen tot geloof gaan komen, dat ze ook gaan, dat ze het ook gaan doorhebben wat er allemaal gaande is. Wat er werkelijk belangrijk is.

Dat hoop ik ook zeker. Mooi. Er kwam nog een vraag bij mij op. Je vertelde dat toen je vader overleden, toen je hem op die manier zag, volgens mij had ik nog niet gevraagd wat er toen op dat moment in je om ging toen hij overleden was. Voelde je verdriet? Boosheid?

Passief. Gewoon echt... In eerste instantie: Achja... Toch. Zelfs op de begrafenis dacht ik van... Het was nog niet tot mij doorgedrongen. Het drong gewoon niet echt tot mij door. En daarna: 'Waarom mijn vader? Kon het niet iemand anders zijn vader zijn?' Ja toch. Dat klinkt heel hard maar het is gewoon zo.

Ja je wilt Natuurlijk niet dat je eigen vader eh...

Nee. Ook... Verder....'En nu?' Dacht ik toen.

Ja. En dat echte echte huil moment was pas toen je achttien was? Dat het echt helemaal eruit kwam?

Ach ik zeg wel nooit gehuild, maar op de begrafenis heb ik nog wel gehuild. Dat was gewoon nog wel heel intens. Gewoon het besef dat hij echt overleden was kwam pas later. Pas twee weken na zijn overlijden. Ik ben ook gewoon naar school gegaan en alles. Pas toen dat besef kwam dacht ik van: 'Ok, ik wil nu echt niet naar school gewoon.' Ik heb een paar dagen vrij genomen. Heel vreemd. Zo ging het eigenlijk ook bij mijn oma. Dat daalde ook pas later. En bij mijn opa ook.

Echt zo'n besef van... Dat je moet realiseren wat er is gebeurd?

Ja dat was bij mijn oma ging ik altijd de tuin doen en dan kwam zij, grote schuifdeur weet je wel, kom je wat drinken? Dat soort dingen, ik deed nog wel de tuin gewoon. Maar was dat meer het moeilijkste, maar toen kon ik niet meer naar binnen en toen begon ik mij te realiseren: 'he, ze leeft niet meer.'

Bij die gebeurtenissen die heel normaal waren eerst, die daarna...

Ja.

Yes. Ok dat was mijn laatste vraag.

Ok.

Het geloof beleeft niet iedereen op dezelfde manier, net effe wat anders, je hebt ook verschillende kerk stromingen natuurlijk. Uhm... Wij als - ik doe afstudeerproject samen met een andere jongen - en wij dachten het is goed om eigenlijk een beetje beeld te vormen wat het christelijk geloof nou is, om te kijken wat gelooft die persoon die wij interview doen nou eigenlijk? En wat gelooft die precies. Nou wij hebben geprobeerd om een soort van definitie te maken van het christelijk geloof. Nou een definitie van het christelijk geloof kun je eigenlijk niet helemaal maken want daar schiet je erg in te kort.

Ik ben benieuwd *Brede positieve lach*

Hij is dus absoluut niet volledig. Maar het gaat erom dat een paar belangrijke punten van het christelijk geloof, waarvan wij denken he dat is belangrijk, dat we die willen voorleggen en dat we aan je vragen: wat vind je ervan? En: Kun je je er in vinden? Of niet? De definitie hebben we gemaakt, hij is onvolledig maar het zijn belangrijke punten eruit: De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonden, en het besluit om hem te volgen.

De keuze?

Ja: De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonden, en het besluit om hem te volgen.

Ja ik vind het niet echt een keuze om te geloven, wel een besluit om hem te volgen. Geloven is voor mij geen keus.

Is het een vanzelfsprekendheid? Wat is het voor jou?

Nou ja goed Je gelooft wel of je gelooft niet. Toch? Ik bedoel, het is gewoon zo. Je weet dat iets echt is. Of je weet het niet.

Ja. Ja.

En het besluit om Hem te volgen, je kunt ook zeggen: 'Nee, het kost mij te veel.'

Ja je kunt ook niet voor Hem kiezen.

Ik heb wel een paar momenten gehad dat ik dacht: 'Ok het wordt me echt even te veel.' Misschien moet ik maar stoppen met het geloof.

En niet gedaan.

Nee niet gedaan.

Beide lachen

En, met die toevoegingen, die kanttekeningen erbij, kun je zeggen dat je je hier in kan vinden of kun je je niet hier in vinden?

Ja ik kan mij erin vinden.

Ok ja, ok. Dat is even belangrijk voor ons om te weten. Hoe jij het geloof ziet in vergelijking met dit. Uhm... Wat mij betreft is het interview afgelopen.

10. Interview Lucas van Steen

Algemeen

- Het interview kon niet bij hem thuis gehouden worden. Ik hield het interview bij zijn vriendin, omdat hij het prettiger vindt dat zijn ouders er niet waren.
- Was een jongen fitnest en aan zijn spieren werkt.
- Praat rustig en kalm, komt over als een bedachtzame jongen.
- Erg toegankelijk

Interview

Ik wou eerst even een algemene vraag stellen: 'Wie ben je?' Die mag je zo breed en zo smal antwoorden als je wil.

Ik ben Lucas van Steen, ik ben vijfentwintig. Ik woon in Hall. Ik heb de opleiding gedaan van 'sound en vision'. En daarnaast een sportopleiding gedaan ik werk nu als fitness instructeur parttime en ik wil nog doorstuderen.

Als je wilt kun je nog wat vertellen over dingen die je belangrijk vindt, of leuk vindt.

Uhm... Dingen die ik belangrijk vind... Ja Familie wel. Vind ik wel belangrijk. Mijn relatie met Marloes. Vrienden natuurlijk. En mijn relatie met God natuurlijk boven alles.

Ok. Ik had jou inderdaad gevraagd of je wat steekwoorden wilde opschrijven. En de vraag die ik aan jou gesteld had was het volgende: 'denk voor jezelf welke factoren, dus personen situaties of gebeurtenissen, belangrijk zijn geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. En ik was benieuwd kun je daar wat over vertellen?

Ja moet ik beginnen met steekwoorden of kan ik gelijk al het verhaal houden?

Begin maar gewoon met het verhaal te vertellen als je klaar bent. En stel dat er voor mij iets onduidelijk is of ik ben benieuwd naar meer informatie stel ik daar gewoon nog vragen over.

Anders begin ik wel met de steekwoorden en uiteindelijk maak ik daar wel een verhaaltje van.

Ja is goed.

Ok. Nou ik zal bij het begin beginnen. Uhm... als eerste puntje heb ik opgeschreven 'opvoeding zonder God'. Dus met humanisme, atheïsme. Ouders die gewoon niet in God geloven eigenlijk. Hele familie die niet in God geloofd. En ook eigenlijk bewust ervan afgehouden op school op de basisschool. We hadden wel godsdienst les, maar ik werd bewust niet naar de godsdienst les gestuurd.

Dus je werd er ook echt vanaf gehouden?

Precies. Uhm... Nou op een gegeven moment toen ik naar de middelbare school ging, eigenlijk daarvoor ook al, ging ik mijzelf vragen stellen van: 'Is dit alles? Leef je hier nou voor uiteindelijk? Is het afgelopen bij de dood?' Hele directe vragen aan mezelf gesteld van he: 'Is dit alles?' Vanuit een soort leegte. En uhm... Nou op de middelbare school ga je een beetje op onderzoek uit. Ik heb een hoop duisternis gezien, een hoop leegte in mensen die op zoek zijn. Ook in mijzelf. Je ziet een soort, ja leegte. Ik had wat vrienden die waren gewoon met duistere dingen bezig.

Kun je een voorbeeld geven van zoiets?

Uhm... Ja, kort gezegd, leven op straat, een beetje drugs verhandelen, dat soort dingen. Wel gewoon onschuldige softdrugs en zo, maar je zag een hoop duisternis een hoop agressie weet je wel. Uhm... Hoe mensen met elkaar om gingen, hoe mensen konden veranderen als ze naar bepaalde muziek luisteren enzovoort. Op een gegeven moment zie je: 'Er is wel meer'. Je ziet ook gewoon dat mensen echt kunnen veranderen, ook ineens heel agressief. Dat was wel ingrijpend zeg maar.

Door de drugs en de muziek?

Onder andere. Ja. Uhm... Op een gegeven moment na mijn middelbare school ben ik naar Apeldoorn gegaan, heb ik een jaar 'toerisme en recreatie' heb ik daar gedaan, en op een dag liep ik in de stad en kreeg ik een foldertje in mijn hand van Jezus met een schaap zo over zijn schouders...

Een wat?

Een schaap. Over ze schouders, zo. *Laat zien hoe schaap werd gedragen* En er stond een korte uitleg van het evangelie, en in eerste instantie heb ik het papiertje verfrommeld in mijn zak. Niet zoveel mee gedaan. Later in de bus heb ik het toch weer gepakt en ben ik gaan lezen. En de tekst heeft me niet zo heel veel gedaan maar het plaatje bleef in mijn hoofd zitten. Het plaatje greep mij aan op een of andere manier. Was wel bijzonder. Op een gegeven moment heb ik uhm... Zelf was ik ook wel veel bezig met uitgaan, met meisjes, met verkeerde vrienden, met blowen, met alles weet je. Daar heb ik thuis ook wel gezeik, problemen met mijn ouders en zo. Het was ook om die leegte op te vullen. Je ervaart die leegte als het waren heel erg. Ik wou dat opvullen met ja wat iedereen doet. Een hoop mensen, een hoop vrienden van mij op die leeftijd deden.

Die leegte kwam voort uit de vraag van: 'Waarom is het leven het waard?'

Ja precies, ja. Onder andere. Ga je een beetje op zoek naar spanning enzovoort. Ik had mijzelf ook behoorlijk in de nesten gewerkt. Thuis gewoon, problemen met me ouders en gezeik en alles. En op gegeven moment God gevraagd, ben toen even rond gaan lopen en... was wel beetje op internet gaan zoeken aan de hand van het foldertje omdat dat beeld had mij zo gegrepen. En uhm... God gevraagd van: 'Als u bestaat, mag ik dan iets van u zien?' En op dat moment gebeurde er niet zo heel veel. En ik was nog blijven lezen op internet. Op een gegeven moment kwam ik op een site terecht van 'keerpunt'. Ik weet niet of je die site kent?

Nee.

Er stonden heel veel verhalen van mensen die veranderd waren door God en door Jezus. Ik weet nog heel goed dat ik ook avonden heb zitten lezen van: 'Wow, dit is echt bijzonder.'

Wat was je dan aan het lezen?

Ja gewoon getuigenissen, verhalen van mensen die veranderd waren voor God. En ontmoeten met God als het waren. En ik verlangde daar ook wel naar. En uhm...

'Keerpunt' had je via dat briefje dus?

Ja gewoon op internet een beetje gaan zoeken zeg maar. Ja via, via, via dat briefje eigenlijk ja. Uhm... Nou vanaf dat moment kwamen er ook christenen op mijn pad. Op een gegeven moment was ik op vakantie in Frankrijk met mijn familie en uhm... En een aantal christenen kwamen op mijn pad daar en die hadden een uitstraling en dat sprak mij aan zeg maar. Ik wist eerst nog helemaal niet dat het christenen waren maar later hebben ze mij verteld van: 'Dit en dat'. En uhm... Ze hadden een hele

zuivere heldere uitstraling. Heel, opgewekt en... Ja, ik had altijd een beeld van christenen van dat zijn een beetje saaie mensen, die zitten in de kerk... Een beetje het standaard idee wat mensen...

...van christenen kunnen hebben?

Ja precies. Zij waren gewoon hetzelfde volgens mij, een beetje dezelfde dingen, maar ze hadden iets wat aantrok of zo. Dat vond ik wel bijzonder. We hadden wel een beetje contact gehouden nog en...

Kun je nog at meer vertellen over wat dat dan was? Kon je het ordenen zeg maar van: 'Hun gaven dat bij mij.' Bijvoorbeeld dat ze extra lief voor je waren of juist...

Ja, nee het was echt die uitstraling, een bepaalde blijdschap uit, een bepaalde, uhm... Ook vrijheid of zo. Gewoon... Ik kan het niet zo goed uitleggen.

Ja maakt niet uit.

Uhm... In dat jaar daarop, ben ik begonnen met de media opleiding in Amersfoort was dat. Een jongen uit de kerk (**jongen uit de kerk nu, dit is toevoeging omdat deze zin anders niet duidelijk is**) die zat tegenover mij in de trein toen ik naar school toe ging. En op een gegeven moment -het was maandagochtend, een van de eerste school dagen- op een gegeven moment sprak die jongen mij aan. Ik zat maandagochtend in de trein, ik had er niet veel behoefte aan. Maar hij bleef maar praten van: 'He hoe gaat het?' En dit en dat. Bleek dus dattie bij mij in de klas zat - wist ik van te voren nog niet - en dat hij christen was. En dat hij echt gewoon een gesprek met mij aanging.

Hij wist dus al dat jij in dezelfde klas zou komen als hij?

Nee dat wist hij niet. Hij ging gewoon puur ging die een gesprek aan. Later bleek dat we bij elkaar in de klas zaten zeg maar. Elke keer kwamen er gewoon christenen op mijn pad, terwijl ik daar niet om gevraagd had, maar die mensen kwamen gewoon zo op mijn pad of zo. En die jongen heeft mij toen een keer meegenomen naar de kerk, bij hem thuis gegeten, Bijbel gekregen, ook gesprekken in de trein. En uhm... Ja dat was wel bijzonder eigenlijk. Ook die gesprekken in de trein en op een gegeven moment hij dingen ging uitleggen over de Bijbel en zo, en dat ik er een bepaalde rust uit haalde. Uhm... Elke keer als ik er met hem over sprak en ik ging er over na denken als ik met hem mee was geweest naar de kerkdienst had ik minder behoefte om uhm... die andere dingen te doen zeg maar. Bijvoorbeeld om te gaan blowen bijvoorbeeld. En... Op een gegeven moment ik koos voor de richting beeld en geluid techniek, hij koos voor de richting voor ICT, dus echt voor installatie en dat soort dingen. Toen ben ik hem een beetje uit het oog verloren, en tegelijkertijd ga je ook weer terug naar je oude vrienden. Veel sporten, drugs, veel uit gaan, enzovoort enzovoort. Daardoor was ik ook wel weer van God af eigenlijk. Terwijl ik die tijd daarvoor merkte ik wel echt van he:' ik vind toch wel rust daar in.' Je wordt toch.

Je kon met hem heel goed praten over het geloof?

Ja, klopt. Inderdaad ja. Uhm... Die zomer kreeg ik op een gegeven moment de 'Da Vinci Code' van mijn ouders. En dat boek ken je vast wel?

Ja dat boek ken ik.

Dat ben ik gaan lezen en toen dacht ik ja als dit waar is dan is dat hele christelijke geloof... waar is dat dan op gebaseerd? Toen heb ik eigenlijk de Bijbel aan de kant gelegd een hele tijd niet meer gelezen totdat ik Jaap weer tegen kwam op een gegeven moment...

Nog eventjes over door, hadden ze nog een bepaalde intentie met het geven van dat boek?

Weet ik niet. Nee kan ik zo niet zeggen. Ze wisten natuurlijk wel dat ik die Bijbel had gekregen en dat ik met die jongen was gegaan enzovoort. Ze hadden hem zelf toen ook gelezen. Toen in het nieuwe schooljaar dat was in de zomer dan, in het nieuwe schooljaar kwam ik Jaap toen weer tegen en we moesten stageopdracht moest ik doen voor 'geluid- en lichttechniek'. En hij zei van: 'He, je kunt wel mee naar de kerk'. Dus eerst dacht ik van: 'Nee hier heb ik niet zoveel zin in.' Ja ik weet niet, ik zag er een beetje tegenop. Maar uiteindelijk toch maar gedaan want ik had die stageplek nodig. Het was een praise avond in Apeldoorn... die avond ben ik toch weer gegrepen door de liefde die daar was en de mensen en gewoon dat je betrokken bent bij het geheel. Terug in de bus was ik weer helemaal vol, weer echt weer dat gevoel van: 'Wow...' En daarna ben ik toch weer die Bijbel gaan lezen en gestopt met roken met blowen en gewoon gezegd ik wil daar vanaf weetje. Vanaf dat moment met ik met beide helemaal gestopt of zo. Maar daarna toch weer hem uit het oog verloren, toch weer meer drinken, de kroeg in en door dat drinken, door dat uitgaan door dat leven raak je weer van God af. Dus elke keer was het weer naar Hem toe, weer van Hem af, weer naar Hem toe, weer van Hem af. En op een gegeven moment kreeg ik een relatie met een meisje - eerste keer dat ik echt een serieuze relatie kreeg en echt verliefd was - en uhm... daardoor heb ik het uitgaan een beetje achter me gelaten en voor die relatie gegaan op een gegeven moment. Het meisje kreeg een paar hele moeilijke dingen te verwerken. Haar broer was overleden en een van haar beste vriendinnen heeft een auto-ongeluk gehad, ernstig auto-ongeluk, en is ook overleden en zij is daardoor in een soort van depressie geraakt. Ze ging ook heel vaak naar het graf van haar broer, ze dacht dat ze nog met hem kon communiceren en daardoor... het was een hele beladen sfeer die tijd. Ik merkte ook dat uhm... Het ene moment was het gewoon heel erg goed, en het andere moment zat zij in die depressie en dan is het gewoon zwaar. Maar je bent wel gek op elkaar, je gaat gewoon door, maar ondertussen vreet het wel aan je.

Het heeft ook invloed op jou.

Ja absoluut. Ik weet nog dat ik in de nacht toen, ik lag wakker en maakte me zorgen om dingen -deels onbewust en deels bewust ook, misschien dat het toch iets van God zelf is geweest- maar dat ik ook echt daadwerkelijk de naam van Jezus aangeroepen heb. Van: 'He, help me alstublieft.' Toen ben ik begonnen met rijlessen, en mijn rij instructeur begin die mij te vertellen van: 'He ik ga naar de kerk, en ik doe dat.' Was best wel bijzonder en hij begon zijn verhaal te vertellen. Hij is commando geweest in het leger, Irak is hij geweest Bosnië en die plekken, enzovoort. En hij vertelde mij dat hij thuis kwam te zitten met een trauma en problemen -grote gast, sterke gast-. En ik keek wel tegen hem op, weer wat ik op vakantie ook had gezien stralende ogen. Hij ging mij vertellen over wat er in zijn leven gebeurd was, dat hij op een christelijk kamp door God genezen was. Dat God zijn trauma weg had gehaald van alles wattie gezien had van mensen die kapot gingen, die dood gingen. Heftige ervaringen. Hij was wel opgegroeid in de kerk, in de gereformeerde kerk ging hij naartoe. Maar dat hij daardoor gewoon een levende relatie had gekregen met God. En ik zag het ook aan hem. Misschien iets heel kleins maar hij zei - ik leste een keer in de twee weken bij hem - , hij zei: 'Volgende keer krijg je vijftig cent terug. Ik deed de deur open en het eerste wat hij zei is: 'Ik heb nog vijftig cent voor je.' Hij hield zich echt aan zijn woord, en ik zag aan zijn blijdschap en zijn uitstraling enzovoort. Aan de andere kant was ik ook een beetje terughoudend. Ik dacht van ja, wat moet je nou...

beide lachen

Waardoor kwam die terughoudendheid? Dat kwam ... (onverstaanbaar)

Ja misschien wel. Aan de andere kant had ik ook zoiets van: 'Ja ik kom ook gewoon rijles hier doen.' Ik had hele goede gesprekken met hem, ik kende hem niet zo goed maar ik kon alles bij hem kwijt. Relatie en dingen.

Beide lachen

Ja wel bijzonder dat dat kan.

Absoluut. Ja. Ja. Op een of andere manier vertrouwde ik hem zeg maar. Ook door wat hij verteld had en waar hij zelf doorheen was gegaan. In die tijd was ook zijn moeder overleden, hij vond heel veel kracht bij God. Heel veel steun. Iets trok mij aan. Hij heeft het wel moeilijk, maar hij vindt steun bij God als het ware. Dat was heel bijzonder. Ja we hadden gewoon een goede tijd in die auto.

Beide lachen kort

Je vertelde net dat je vriendin met overledenen heel veel te maken kreeg? Ging zij er anders mee om dat die rij instructeur?

Ja klopt en dat was ook weer...

Dat contrast zeg maar.

Inderdaad, klopt. Ik heb het er ook wel met haar over gehad en zij ze gelijk van: 'Ja, moet je niet te veel van aantrekken, dit en dat.' Beetje vanaf houden enzo. Op een gegeven moment was het Pinksteren, 2008 ongeveer, was heel mooi weer. We hebben gewoon ons rondje gemaakt en hij vroeg mij van: 'He we hebben een conferentie in de kerk, van pinksterconferentie, heb je zin om mee te gaan?'

Beide lachen kort

Kwam best wel dichtbij zeg maar. Een paar jaar daarvoor met die andere jongen uit mijn klas waar ik wel gewoon mee ging.

Die kende je misschien wat beter?

Ja kende ik iets beter. Kende ze familie en zo. Op een gegeven moment zei ik: 'Ik ga er wel even over nadenken'. Ik had nog andere plannen, barbecue weet je s' avonds nog met vrienden weg.

Die conferentie hoe lang duurde die? Was dat een avond?

Ja dat was gewoon s' middags, twee middagen was dat. Toen waren we bijna weer terug in Zutphen hier, ik dacht al van hij zal het wel vergeten zijn. Maar toen vroeg hij weer van: 'Heb je zin om mee te gaan?' En we hadden weer zo'n goede tijd gehad, ik werd zo weer opgebeurd door hem, ik dacht ik geef het gewoon een kans. Ik ga met hem mee.

Barbecue weg hupsakee. *Lacht*

Ja, klopt ik dacht ik ga gewoon met hem mee, en de barbecue kan daarna wel weer, maar dan moest hij me wel terugbrengen want de bus gaat dan en dan. Toen zei hij: 'Ja is goed, ik breng je dan en dan wel naar huis.' Met hem meegegaan daar naartoe. Achterin gaan zitten. *Lacht* Samen met hem. En dat was een spreker over de Heilige Geest en over God. En het waren twee dingen, de ene kant stootte het heel erg af, wat die zegt klopt wel maar eigenlijk, als het klopt wat hij zegt moet ik een keuze maken. Dan moet ik in mijn leven, een keuze maken. Aan de andere kant wist ik ook, ergens diep van diep van binnen het klopt gewoon weet je. Dat is gewoon zo. Uiteindelijk vroeg ik aan Willem van he: 'Kun je me straks wel op tijd naar huis brengen?' Zei hij: 'Ja is goed.' Hij zat alleen in het gebedsteam en ging mee bidden voor mensen. En ik zag allemaal dingen gebeuren, mensen die wel, dingen die voor mij heel nieuw waren zeg maar. Mensen die... begonnen te huilen, mensen die aangeraakt werden. Ik dacht van: 'Wat is dit hier? Wil ik hier eigenlijk wel bij zijn?' Maar aan de

andere kant merkte ik ook die liefde die zeg maar... die daar... Gods aanwezigheid van wat ik nu dan weet.

Heel dubbel gevoel?

Ja heel dubbel gevoel zat ik daar. Aan de ene kant wilde ik weg, aan de andere kant vond ik het ook wel interessant wat er gebeurde. En uhm... ik liep naar binnen toe, en vroeg van: 'He wat is dit allemaal?' Toen vroeg hij aan mij van: 'He, mag ik ook voor jou bidden, voor jouw situatie?' Eerst nog gearzeld, getwijfeld, maar uiteindelijk zei hij van: 'He, God wil ook dat jouw situatie goed wordt, dat het gezond wordt.' En, je mag wel voor mij bidden. Toen kwam de spreker 'Jaap Dieleman'. Ik weet niet of je die naam kent?

Nee ken ik niet...

Kwam er toen bij, uiteindelijk nog samen met hun gebeden, op dat moment gebeurde er niet zo heel veel, en ik vond het allemaal een beetje overdreven wat er om mij heen gebeurde. Iedereen heel blij, en heel, te blij eigenlijk. Die blijdschap, was niet weet je, dat was bij mij thuis niet, was zo'n enorme blijdschap, overdreven blijdschap die ik niet voelde, maar die mensen daar wel voelde.

Voelde heel onrealistisch?

Ja inderdaad ja. Ja. En uhm... uiteindelijk heeft Willem mij naar huis toe gebracht. En kwam thuis, en eerst nog wat gegeten. Het was wel mooi weer, dus dacht nou ja in de tuin. Zo'n hangmat, ben ik in zo'n hangmat gaan liggen. En... ja ik lag daar en... ik heb toen wel een ervaring met God gehad, dat Zijn liefde over mij kwam, en ik begon te huilen, te huilen, ik had nog nooit zo hard gehuild, ik had nog nooit zoiets meegemaakt, zo'n intense liefde over, door mij heen stromen, warmte en alles.

Kun je daar wat over vertellen, hoe dat dan ging?

Uhm... ja, gewoon zomaar. Ik ging gewoon, ik lag daar, en het was wel mooi weer, het was alsof in die hele situatie, dat in een keer in kwam, de situatie was nog hetzelfde, maar mijn gevoel, in mijn gedachte en in mijn beleving, werd ik daarin gesterkt als het waren. Die ervaring, is lastig om onder woorden te brengen. Maar het was wel, dat heeft wel een enorme keer in mijn leven gebracht als het waren. Die week daarna was het alsof ik van binnen vernieuwd was. Ik had een nieuwe vreugde, een nieuwe blijdschap, ik heb Willem ook opgebeld en gezegd: 'Ik weet niet wat je...

Lachen beide

...gedaan hebt maar er is echt iets veranderd in mij. Ik kon ook weer naar dingen kijken zeg maar, naar het leven kijken en vreugde ervaren. Als je bijvoorbeeld naar de natuur kijkt, dat je die ook ervaart als het ware, dat je dingen ook op waarde kunt schatten. Ik was dat allemaal kwijt. Ik was zo meegezogen in die negativiteit, in die...

Een positieve kijk op de wereld?

Ja onder andere. Ja. Ook van binnen, het voelt als een soort vernieuwing. Ik ben daarna weer met Willem, niet gelijk die zondag daarop, maar die zondag daarna heeft die me opgehaald en ben weer met hem mee gegaan. En, dienst is eigenlijk een beetje aan me voorbij gegaan. Maar wat ik nog wel goed herinner is dat na die tijd gingen we bij mensen eten en ik dacht van: 'Wow, die gemeenschap hier, die eenheid tussen mensen.' Ik kende dat helemaal niet meer. Ja, daar bij vrienden weet je, uhm... drinken en vijandigheid, enz., zeg maar, dat was veel natuurlijker inderdaad. En die mensen hadden ook echt aandacht voor je en interesse enzovoort. Ja heeft me toen wel geraakt. En die hechte groep, die hechte vriendschap groep die er was. Dat is gewoon bijzonder. Ik ben toen mee

blijven gaan, eigenlijk elke dienst was wel dat ik... geraakt werd door de liefde onderling, maar ook gewoon de boodschap die gebracht werd zeg maar, die vrijheid die ik ervaren had. Dat je ook daadwerkelijk die vrijheid kunt krijgen in God. En ik ben er toen op dat moment met me vriendin, we hadden een hoop gezeik en zo de hele tijd, ben met haar ook gaan praten, maar ze wilde er helemaal niks van weten. We hebben toen even afstand genomen en twee of drie weken later stond ze weer voor de deur, dat we verder gaan. Dus uiteindelijk, wel weer samen dingen gaan doen. Maar toch wel elke keer weer problemen en gedoe, want je leven komt niet meer overeen. Zij zit nog steeds in het oude maar zij wil er niks van weten. En je hebt zo die nieuwe vreugde heb je ervaren, dus... en op een gegeven moment ging ik met familie naar Canada toe op vakantie, en ben ik een boek van 'David Wilkerson: Kruis in de asfalt jungle', weet niet of je dat...?

Nee.

Ben ik gaan lezen over een man die in New York jongeren, agressieve jongeren, drugs en zo, ook gewoon gaat helpen. En dat die daar binnenkomt, en dat mensen ook gewoon veranderd worden door Gods kracht zeg maar. En ik weet nog zat ik een avond waren we met de camper waren we daar aan het rond trekken, en ik zat daar buiten en ik had dat boek bij me, en ik heb zo'n... doorstroomd zeg maar.. dacht ik van: 'Wow, dit is zo anders.' Die plek die daar altijd is geweest, die er altijd is geweest wordt gevuld zeg maar. Moet wel zeggen denk dat ik in die vakantie, drie vier weken denk ik, zeker acht boeken uitgelezen heb. Acht christelijke boeken. Ik wou het allemaal tot me nemen. Die honger naar uhm... naar wat het nou precies was. En daarna heb ik ook definitief de relatie verbroken. Eigenlijk samen voor gekozen. We kunnen hier niet verder. Dat was aan de ene kant best wel moeilijk weet je, want je hebt nog wel een band met elkaar, je hebt nog gewoon een relatie, maar je beseft ook we kunnen niet verder.

Was dat zeg maar de zaak omdat je nu meer met het christelijk geloof mee ging? Of had het andere redenen dat het...?

Ja deels om het christelijk geloof, deels omdat de relatie gewoon niet meer liep. Maar dat kwam dan ook weer omdat ik ook op een hele andere manier ging denken zeg maar. Ja voor een stuk wel bevrijding ervaren, wat er allemaal gebeurd was. Ik was natuurlijk wel aan haar verbonden, je hebt gewoon seks met mekaar, je hebt een relatie, dus je bent ook met elkaar verbonden. Daardoor worden die problemen worden ook een als het ware. Daar heb ik me echt op een gegeven moment bevrijd van gevoeld als het ware op een gegeven moment. Dat heeft me ook dicht op dat moment bij God gebracht.

Ok. Ja. En had je voor jezelf al een keuze gemaakt in die tijd? Dat je echt zegt van ik...

Ja ik denk dat het in Canada is gebeurd. Ja. Maar ook in die tijd uhm... dat ik God, dat ik echt, dat ik dacht van: 'Dit klopt gewoon, dit is waar.' Ik had nog wel heel veel vragen voor mijzelf van vooral voor die tijd. Van: 'Hoe zit dit dan, hoe zit dat dan?' Dat je gaat redeneren. Ik was heel erg gewend om gewoon nuchter dingen te beredeneren. Zo was ik gewoon opgevoed. Als je het niet kunt zien dan is het er gewoon niet zo. En... ja gewoon heel nuchter als het ware. Heel veel dingen van God kun je niet beredeneren. elke keer weer die vraag van mezelf... Ja... Ik heb dan al een werkelijke keuze gemaakt.

En je was naar Canada gegaan, en daar was je boeken gaan lezen. Kun je daar wat meer over vertellen? Hoe dat nog meer invloed had?

Ja, ik las ook wel, die boeken maar daarnaast, ik verslond de Bijbel ook gewoon. Ik ben toen heel veel gaan lezen, s' ochtends, s' avonds, tussendoor dan die boeken. Maar twas... Die boeken van bijvoorbeeld Corrie ten Boom, heel veel persoonlijke verhalen van mensen. Mensen die met God

hebben geleefd, het was net alsof ik een soort, ik uhm... Gaf me altijd vervulling. Als ik die boeken las dacht ik: 'Wow dit is echt zo vet.' Bijzonder.

Net als die verhalen met kruispunt.

Precies, persoonlijke verhalen. Dat, echt mensen die dan ook echt met God leefde. En Hem ook dichtbij ervaren. Dit vond ik gewoon bijzonder.

Mooi.

En daarna kwam ik terug van vakantie. Naar de gemeente blijven gegaan, de kerk blijven gaan. Op een gegeven moment kreeg ik mijn rijbewijs en kon ik naar de kerk gaan. Wat ik vanaf het begin deed, het zingen trok mij niet zo. Dus ik kwam eigenlijk iedere keer als de zang dienst net was afgelopen kwam ik de kerk binnen *lachen*. Ik kwam echt voor die gemeenschap met die mensen weet je. Hoe ze met mekaar om gingen.

En je zei **(onverstaanbaar)**

Ja klopt. Ja. Ja vooral dat bevrijdende, ik was heel erg bewust van zonde. Ik wist donders goed wat zonde was. Me oude levensstijl dat je daar vrij van kon komen. Ja. Ik wilde daar alles van weten. Ja en dat preken dat wel... wel bevestigde en sterkte.

Ja. Kwamen nu dus in dit gedeelte in beetje het eindpunt van het verhaal? Of heb je nog meer over wat er nog verder is gebeurd?

Dat is nu drie en een half jaar geleden denk ik? Die, vier jaar geleden. En in die tijd is er nog wel een hoop gebeurd. Dit is mijn bekeringsmoment geweest.

Ja, mooi verhaal hoor.

Goed om te horen.

Uhm, even kijken hoor. Dit verhaal is, heel veel dingen die daar in mee hebben gespeeld. Mensen op je pad, gebeurtenissen die je hebt meegemaakt. Ik wou vragen: kun je dit verhaal langs gaan en iets concreet aanwijzen van, dit is dus echt belangrijk geweest en dat heeft dat voor invloed op mij gehad.

Echt weer vanaf het begin weer? Wat wil je horen?

Gewoon, je hebt natuurlijk... Ik heb eigenlijk gewoon soort van verduidelijkingsvragen. Ik ga ervan uit dat alles wat je hebt verteld sowieso belangrijk is geweest voor je verhaal. Alleen kan me voorstellen dat je iets meer wil uitweiden over sommige punten. Bijvoorbeeld wat het voor jou betekent, dat je bepaalde mensen tegen kwam, of je kan zeggen van: 'Nee, mijn verhaal is zo compleet, en ik denk wel dat ik alles heb verteld.'

Ik denk dat voor mij, dat moment in de tuin zeg maar, met God, dat dat cruciaal was geweest. Denk dat als dat niet gebeurd was dat ik niet, dat ik geen bekeringsmoment had gehad. Dat ik daar echt besepte van: 'Dit is zo intens, dit moet wel waar zijn. Klopt gewoon.' Klopt, en ook die beschrijvingen, dat je merkt dat je het van binnen nieuw wordt, dat je nieuw uhm... aangrijpingspunt heb, dat je bij God terecht kunt. Dat is zo... zo levensveranderend. Gigantisch is.

Ja wat je aangaf in die dienst, dat er voor je gebeden werd?

Ja inderdaad ja. Alleen op dat moment heb ik het niet ervaren, maar ik denk dat dat wel een heel belangrijk punt is geweest, waardoor het later die ervaring heeft plaatsgevonden.

Dus dat je bijvoorbeeld vertelde dat je heel veel mensen tegen kwam, die ook meer met het christelijk geloof te maken hadden, dat dat ook belangrijk voor je was geweest. Bijvoorbeeld die persoon in die in die opleiding weet je wel?

Ja klopt.

Ja die gewoon, samen met hem heel erg over het geloof kon praten?

Ja inderdaad dat was toen ook al belangrijk. En ik denk dat het heel belangrijk was om dat te blijven doen. Voor mij in ieder geval. Ik zag heel erg he, toen het ophield, werd voor mij het geloof ook weer minder, dus was voor mij heel belangrijk om warm te houden, om het met mensen over te kunnen praten.

Dat je er mee bezig bent?

Ja klopt. Want bij mij thuis, mijn familie gelooft niet, nog steeds niet. Afgelopen jaar wat lastige dingen (ONVERSTAANBAAR) bijna dood geweest.

Wel heftig he...

Ja. Maar daarin ook weer heel erg sterk dat God, dat Willem zeg maar in de auto vertelde. Dat heb ik ook aan den lijve ondervonden, dat Hij dat soort momenten er gewoon is. Dat bouwt je geloof gewoon heel er op.

Mooi om te horen dat je dat gesprek met die mensen dat je dat nu nog steeds mee neemt.

Ja precies. Ik denk dat mensen, gesprekken met christenen die ik gehad heb dat dat heel belangrijk is geweest. Maar ook mensen die niet even een boodschap bij je kwijt willen, maar daadwerkelijk interesse hebben in jouw situatie en wie je bent. Daadwerkelijk interesse.

Niet zomaar even een praatje maken?

Nee precies, klopt.

En aan het begin van het verhaal gaf je ook aan, dat er een bepaalde leegte was? Hoe zie je dat in dit verhaal?

Uhm... Ja ik ben al heel jong gaan afvragen van is dit het? Je hebt straks je baan, je opleiding, je bent gesetteld, is dit het nou of is er meer? Dat ik denk dat het heel erg heeft gespeeld en heeft geknaagd, en dat God wel op een gegeven moment een vervulling daarin heeft gegeven zeg maar. Dat hij daadwerkelijk een betekenis geeft aan het leven, dat je daarna niet meer op zoek hoeft naar avontuurtjes en dingetjes om maar die vervulling, die korte vervulling te vinden of zo.

Ok. En uhm, probeer even langs te gaan wat je hebt verteld, om er even wat over te vragen. Je gaf ook aan dat je die flyer tegen kwam, wat betekende dat voor jou?

Uhm... ja is ook wel belangrijk geweest, maar vooral die afbeelding. En ik denk dat het op, op dat moment heeft het ertoe geleid dat ik ging zoeken op internet van wat betekent het nou eigenlijk.

Waarom blijft het zo in mijn hoofd hangen? Dat plaatje. Dat heeft echt een paar dagen op mijn netvlies gestaan. Ik wist er niet zo heel veel van. Enige wat ik van Jezus wist was het kerst verhaal. En dat was al heel uhm... was me al bijna onthouden van thuis. Op basisschool heb ik het dan wel mee gekregen met kerst werd het dan wel voorgelezen, maar dat was het enige wat ik wist. Dat die afbeelding zo op mijn netvlies gebrand stond.

Je zegt dat je ouders je heel veel onthouden hebben van christelijk geloof, ook niet naar geloofslessen te sturen. Hebben ze ook een negatief beeld gewekt over het geloof?

Ja.

Hoe speelt dat voor jou een rol?

Ja een negatief beeld van christenen. Van kerk.

Wat je misschien al aan gaf dat stereotype beeld van christenen.

Ja onder andere ja. Maar het blijft wel een lastig punt met familie en ouders. Je bent gewoon in een hele andere wereld. Zeker met wie ik erover praat.

Nee lijkt me wel lastig inderdaad.

Zijn uiteindelijk wel, owja dat is misschien ook nog wel een belangrijk punt. 2009 uiteindelijk voor gekozen om mij te laten dopen. En uhm... eerst wouden mijn ouders niet komen, en op allerlaatste moment zeiden ze: 'We komen wel.' Maar niet voor het geloof, niet voor de kerk maar voor jou. Omdat het voor jou belangrijk is.'

Ja.

Ja en het dopen is ook wel een belangrijk moment geweest, dat je echt gewoon voor jezelf kiest, van he dit voor mij belangrijk. Een vervulling zeg maar.

En die keuze had je daarvoor al gemaakt?

Ja klopt, maar de doop was ook naar de buitenwereld laten zien van he: 'Ik kies hiervoor.' En op een gegeven moment me vader heeft heel vaak gezegd van: 'Het zal wel een opvlieging zijn. Over een tijdje ga je er niet meer naartoe.' En toen ik mij liet dopen, had ik er voor gekozen en hij mijn verhaal hoorde, werd het voor hem ook gewoon serieus. 'Maar nu zie ik dat je er daadwerkelijk voor wilt leven.' Naar de buitenwereld was ook een belangrijk moment.

Ok. Mooi. Ik heb nog wat meegenomen. Een paar kaartjes. Zal de tafel even verplaatsen.

Wou je nog koffie trouwens?

Nee. Nee. Ik weet niet of je zelf nog wat drinken wil, ander kun je zelf wel wat drinken pakken.

Nee.

C: Maar je hebt natuurlijk je verhaal verteld, en uhm... je heb wel van te voren voorbereid met steekwoorden, maar kan me voorstellen dat het een beetje lastig te ordenen is. Dus wij hebben kaartjes gemaakt met allemaal aspecten uit het leven eigenlijk. Geprobeerd te ordenen. Je kan naar de kaarten kijken, en uhm... stel dat je nou die kaartjes zo bekijkt, en je zegt van he wacht even dat

heb ik net overgeslagen en daar zou ik ook nog iets over vertellen, dan kun je dat doen. Maar je kan ook zeggen van als ik naar de kaartjes kijk is mijn verhaal gewoon volledig. Het is puur als geheugensteuntje voor jezelf.

Uhm... Ja zitten wel een aantal tussen die ik al genoemd heb inderdaad. Uhm... ik denk niet dat ik echt nog wat aan toe te voegen heb met de kaartjes, omdat ik denk van de omgang met mensen gewoon, heel belangrijk is. Belangrijker dan de rest. Echt belangrijker.

Dus die ontmoeting met die reisgenoot, rijinstructeur. Ok. Prima. Goed, dan haal ik ze weer van de tafel af.

En dat wou ik, uhm... Ik merk dat toen met Jaap zeg maar, toen leefde het geloof nog wel, maar alleen omdat je geen kerk hebt waar je regelmatig naar toe gaat, je hebt geen mensen. Wordt het vanzelf weer koud. Leeft het niet meer voor je.

En nu heb je ook wat meer gevonden in de kerk, wat stabielere?

Ja inderdaad.

Dus die gemeenschap met mensen is inderdaad belangrijk. Ok. Nou, iedereen gelooft, niet iedereen heeft precies hetzelfde geloof. Ik en de jongen met wie ik afstudeer hebben een bepaald beeld van het geloof. Een bepaalde visie over het geloof. En, omdat we dachten beide, hoe is jouw visie op het geloof, en hoe is onze visie over het geloof? We hebben een soort van minimale definitie gemaakt. En die definitie is niet omvattend van het christelijk geloof, maar het is meer een soort van indruk van een belangrijk punt zeg maar. En ik was heel erg benieuwd wat vind je van die 'soort van' definitie, lastig hoe je het moet benoemen, niet echt een definitie. Wat vind je ervan? En zou je je erin kunnen vinden of niet? En wat wij hebben genoteerd is: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonde, en het besluit om Hem te volgen.' Dat is de soort van definitie die we hebben gegeven, en ik was benieuwd wat vind je van deze...

Ja ben ik wel mee eens.

Dus je kunt je er wel in vinden, in deze definitie?

Ja.

Ok, had je daar verder nog aanvullingen op?

Kun je hem nog een keer noemen?

'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonde, en het besluit om Hem te volgen.'

Ik denk dat dat wel heel erg omvattend is.

Ok. Ja. Uhm... ok. Wat mij betreft hebben we alles gehad. Heb je nog iets wat je nog wil toevoegen?

Nee eigenlijk niet. Niet dat ik zou weten.

Ok. Nou wat mij betreft zijn we dan klaar. Hartstikke bedankt. Leuk.

11. Interview David Boer

Algemeen

- We hielden het interview bij buiten bij een café, omdat hij midden in een verhuizing zat. Hier was het rustig en vrijwel niemand hoorde ons.
- Komt over als een hele vriendelijke positieve goede jongen.
- Je kon zien dat hij een lichamelijke beperking had door de manier waarop hij sprak.
- Was enthousiast wanneer hij dingen vertelde, en leek veel vertrouwen in God en het geloof.

Interview

Nou, ik had als eerst even de vraag: 'Wie ben je?' Dat is eigenlijk een hele brede vraag, kun je kort wat over jezelf vertellen?

Ik ben David Boer, ik ben tweeëntwintig. Ik woon sinds kort in Hardenberg. Ik studeer SPH en loop daarnaast stage op een basisschool waar ik kinderen met leerproblemen begeleid. En uhm... wat wil je nog meer weten?

Maakt niet uit, wat je nog meer kan vertellen. Je vertelde dat je nog een hobby had?

Ik speel bas gitaar. Zowel gewoon commercieel rock nummers, als **(Onverstaanbaar)** Ik heb een bandje opgezet met mijn eigen gemeente, dus ja. Uhm... Ik ben ook geboren met een lichamelijke beperking. Ik ben twee maanden te vroeg geboren en heb zuurstof gebrek gehad bij de geboorte. Dit hoor je terug aan mijn stem, en dat een lichaamshelft doet het wat minder dan de ander. Verstandelijk is wel alles goed. En dat was hem wel zo'n beetje.

Nou bedankt, om even kort een indruk te krijgen van wie je bent. Uhm... waar het een beetje om draait, en de hoofdvraag eigenlijk: Welke factoren bijvoorbeeld personen situaties of gebeurtenissen zijn voor jou belangrijk geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. En ik heb met andere interviews gemerkt dat het makkelijker is als je eerst je bekeringsverhaal vertelt, en dat ik daarna zal vragen wat bij jou belangrijk is geweest. Dus kun je vertellen hoe je tot geloof bent gekomen?

Uhm... Laten we beginnen dat ik ben opgevoed door twee ouders die helemaal niks met het geloof hebben of willen te maken hebben. Dus eigenlijk qua opvoeding en achtergrond heb ik helemaal niks met het christelijk geloof. Het begon ongeveer pak en beet jaar of drie geleden toen ik helpende zorg en welzijn ging studeren. Wij moesten toen stage lopen, en ik werd geplaatst op een vrijgemaakte school. En ik was echt een jongen met doodskoppen op mijn T-shirt, en shirts van metal bands. Dus het was wel verwonderlijk dat ze mij op zo'n school plaatsten. Ik heb toen gesprek gehad met de directeur.

Wie heeft jou op die school geplaatst?

Mijn mentor. Dat was gewoon random zeg maar: jij gaat daarheen, jij gaat daarheen. En dat ik een vrij goede instelling had en dat vrijgemaakte school best wel kritisch was in de studenten, wat voor mij een makkelijke keuze was daarin. Ik had toen een soort stage gesprek daar. Moest op gesprek komen, ik daarheen, en die man zegt: 'Geloof je?' Ik zo: 'Nee, ik geloof niet, en ik heb niks met het geloof.' Ik denk: 'Ow daar gaan mijn stage plek.' Want zij zijn meestal wel zo van, je moet vrijgemaakt zijn om hier stage te lopen. Toen gebeurde er al iets, wat ik achteraf al ervaar als leiding van God zelf. Hij vroeg: 'Kun je respect opbrengen voor het geloof?' Ik zei: 'Jawel.' 'Nou dan ben je bij deze aangenomen.' Ik denk: 'Nou, wat me hier overkomt.' Dus ik ben daar begonnen, en ja langzamerhand begon ik wel steeds meer open te staan voor het geloof op zich. Maar dat is maanden niet naar voren gekomen, wel gesprekken gehad, ook met die man van: 'Wat denk je over homoseksualiteit?' 'Hoe denk je over seks voor het huwelijk?' Dat soort dingen. We kwamen wel uit twee verschillende belevingswerelden, dus dat botsten soms nog wel een beetje.

En met wie had je die gesprekken?

Met de directeur van mijn stageplek. Eigenlijk met alle leerkrachten en ouders. Eigenlijk wel met de hele school, maar de directeur speelt wel een centrale rol. Toen het jaar ten einde. Toen kwam hij bij mij, van: 'David, misschien dat jij open staat voor het geloof, en we zouden het jammer vinden als jij nu naar een openbare school gaat.' Want je moest wisselen van stageplek. 'Dus zou je niet nog een jaar binnen een school clusters stage willen lopen, want je bevalt gewoon goed en we denken dat er wel meer bij jou in zit qua geloof.' Toen begon ik wel een beetje te lachen want ik vond het meer een leden wervingsactie, zo van: 'Blijf bij ons.' En ik zei van: 'Mooi, een makkelijke stageplek, hoef ik daar ook niet meer achterna, prima is goed.' Doen we. Nou hij was overgeplaatst, hij was onderdirecteur op de school waar ik toen stage liep, en hij werd directeur op de school waar ik stage ging lopen. Dus ja ik ging met hem mee, en uhm... na de vakantie hadden we elkaar weer gesproken. Toen overleed er een oma van een jongetje bij ons op school. En hij moest helemaal niet huilen, helemaal niks. En ik had zoiets van: 'Dit is helemaal niet goed.' Want ik had bij SPW ook geleerd dan krop je dingen op en dat is niet goed. Dus ik ging naar het jongetje toe, ik zeg kom is even mee. Hij ging dus met mij mee, en ik zeg: 'Je oma is net overleden toch?' hij zei: 'Ja.' Ik zei: 'Vind je dat nou helemaal niet erg?' Hij zei: 'Nee, oma is nu bij de Here God en daar is het veel beter, en dit en dat.' En dat is het begin van alles geweest. Want toen opende het bij mij de ogen, want als zo'n klein jongetje, was vijf jaar, zo veel steun eruit kan halen, dan moet er toch wel meer zijn tussen hemel en aarde? Toen heb ik een Bijbel gevraagd aan de directeur, ten ben ik mij eigenlijk in gaan lezen in het geloof, en ik zat echt uren te studeren. En toen dat jaar erop kreeg ik een aanbod van een andere directeur, binnen het cluster, als ik daar stage wilde gaan lopen.... Heb ik ook geaccepteerd, was weer een vrijgemaakte school dit keer met andere mensen. En uhm... Ik vertelde hem mijn verhaal, over dat ik niet gelovig was, nog steeds niet, maar wel steeds meer geïnteresseerd. En hij bood mij aan samen Bijbelstudie te gaan doen.

En dat was, wie was dat?

Dat was een directeur van de andere stageplek. Ik heb nu drie verschillende scholen gehad. Op dit punt. En uhm... Zijn we samen Bijbelstudie gaan doen, en ik collega's, als ik vragen had kon ik bij hun terecht. En uhm... Ja, op een gegeven moment besloot ik voor mezelf: 'Ik wil hier wel meer van weten.' Maar de drempel was echt nog te hoog voor mij om naar de dominee toe te stappen. Toen gebeurde er iets heel raars, ik zat op een avond in huis, en op een gegeven moment was er aan de deur geklopt. Toen bleek dat onze kerk was gewisseld van jeugd ouderlingen dus ze kwamen ons voorstellen van: 'Ja je staat op ons papiertje, je bent gedoopt, dit en dat.' Dat was op zich al heel raar, want ik ben helemaal nog nooit gedoopt. Dus hoe ik op dat papiertje beland ben is mij ook nog steeds een raadsel. Ik zei: 'Ik ben helemaal niet gedoopt, maar doe je verhaal maar, want ik ben wel zoekende op dit moment.' 'Wij zijn twee nieuwe jeugd ouderlingen en wij komen je zeggen dat als we wat voor je kunnen doen op geloofsgebied, kom naar ons toe en we helpen je verder.' Dus ik een uitleg van zo enzo. En ik ben naar hun huis gegaan, want hun nodigde mij de week erop uit. En ja, goed gesprek gehad, dat ik niet echt wist wat ik er meer moest dit en dat, en zij verwezen mij door naar de dominee om catechisatie te gaan volgen. En toen heb ik dat gedaan. De eerste keer weet ik nog. Ik had een 'ACDC' (?) shirtje aan, dat staat nou niet echt bekend als de meest christelijke band. En ik kwam bij de dominee en ik belde daar aan of ik catechisatie mocht volgen. Nou die man die schok bijna achterover want... Hij had gewoon zoiets van: 'Dat gaat gewoon niet samen'. Maar hij heeft me toch een kans gegeven. Ik ben daar begonnen met catechisatie en ik het steeds leuker te vinden, ook vriendschap op te bouwen met de dominee. Ja, op ten duur volgende ik alle catechisatie die wij maar hadden in de gemeente. En ja, toen zei de dominee: 'David, zou jij geen belijdenis willen doen, zou jij niet gedoopt willen worden?' Dan heb ik hem laten uitleggen wat het inhield, en zodoende heb ik april vorig jaar heb ik belijdenis gedaan, doop dienst gedaan. En ja dat is een beetje grote lijnen mijn verhaal.

Ok, mooi verhaal.

Iemand die eigenlijk best wel anti was, naar...

Want zou je ook zeggen dat echt anti was daarvoor? Had je echt een afkeer of was het meer neutraal?

Nou ik vond christenen altijd een beetje zuur. Beetje geiten wollen sokken. Ja, ik had een beetje een stereotype beeld erbij zeg maar. Maar ik ging ook niet echt met die mensen in gesprek. Ik zat in mijn eigen kringetje van kameraden, en mijn eigen wereldje. En ja...

Je gaf al aan dat je geen christelijke vrienden had he?

Nee. Die heb ik nu eigenlijk nog steeds niet, ja een paar, maar niet echt veel. En dat maakt het soms wel is lastig.

Ja, kan ik me wel voorstellen. Nou bedankt voor je verhaal. Nu best wel wat dingen die je hebt aangehaald. Als je nou terugkijkt nou hoe je tot geloof bent gekomen, kun je dan aanwijzen van he: 'Dat was voor mij heel belangrijk.' En kun je ook vertellen waarom dat belangrijk was.

Ik denk dat je, om te beginnen, God heel duidelijk de eer moet geven, want ik wordt geplaatst tegen alle verwachtingen in op een vrijgemaakte school. Ik kreeg daar de juiste voeding die nodig was. Mijn jeugd ouderlingen stonden opeens uit het niets voor mijn deur. Juist op het moment dat ik ze nodig had. En zo, ja... Er zijn te veel toevalligheden. Zo zat ik ook op een keer in de trein, en ik had gebeden om meer christelijke vrienden, en ik kwam in contact met iemand die een christelijke jeugdgroep had. God is wel heel duidelijk aanwezig in mijn wereld. Maar echt punten die voor mij belangrijk waren, waren toch wel de het jongetje, het kleine jongetje was heel veel... ja dat deed mij de ogen echt open.

Kun je vertellen hoe dat jou de ogen heeft geopend? Wat deed dat met jou?

Ja, een kind is heel puur, en een kind is heel eerlijk, en ik denk van: 'Als een kind iets bullshit vindt, zal dat ook nooit geaccepteerd worden.' Maar hij was zo standvastig: 'Ja waar oma nu zit daar is het beter.' En ja, hij had zoveel houvast aan. Dat ik dacht als zelfs zo'n klein jochie dat kan, dan moet ik dat toch ook kunnen?

Ja, dus de standvastigheid van het jongetje was zo erg, dat je zelf er helemaal erover na ging denken van: 'He, dat is wel heel erg, iets heel anders, iets heel bijzonders.'

Ja. Hij had ook geen verdriet of zo, ik dacht van wat een troost. Dat ervaaarde ik heel sterk. Dat is heel belangrijk is geweest. Wat ook heel belangrijk is geweest is die directeur, alle gesprekken die er waren, die we hebben gehad. En heb het een hele lange tijd heel moeilijk gehad met mijn beperking. Ik denk van: 'Als God mij dan heeft gemaakt, waarom dan zo?' Daar hebben ze mij ook heel erg mee geholpen. Want dat kon ik in het begin absoluut niet accepteren.

Toen je met het geloof bezig was vond je het moeilijk om te accepteren?

Ja, ik geloofde eerst, nou ik ben beperkt het is nou eenmaal zo, maar dan ga je opeens geloven in een schepper. Iemand die je heeft gemaakt. Dan denk je van: 'Waarom ben ik dan zo gemaakt? Waarom heb ik een mank been? Waarom praat ik zo moeilijk?' In het begin heb ik het daar heel moeilijk mee gehad.

Heeft dat nog een rol voor jou gespeeld? In hoe je tot geloof bent gekomen? Of is het meer die jeugd ouderlingen die daar een bepaalde betekenis aan hebben gegeven?

Uhm... Zeker heeft dat een rol gespeeld, want ik had heel veel vragen, en wat ik net ook al aangaf ik had geen doel in het leven. Ik geloofde dat er niks was, en dat ik dood ging en dat was het. En ik voelde doelloos hiervoor, en ik was steeds aan het zoeken van: 'Ja, wat is het nut van het leven? Waarom ben ik hier?' Dat is heel belangrijk geweest voor mij.

Ok. Uhm... Je gaf aan over die jeugd ouderlingen, kun je daar wat meer over vertellen wat het voor jou betekende?

Ja heel veel. Hun hebben mij die drempel over geholpen, hun hebben mij echt het laatste duwtje gegeven. Ik kwam uit een klein dorpje, iedereen had al zijn vooroordeel over mij: 'Ow, dat is David, die jongen met dat metal shirtje enzo.' En ja, de kerk moest ook niet heel veel van mij hebben. Dus de drempel was heel hoog. En door hun, hun hebben mij ook begeleid, de eerste paar keer met mij mee geweest naar de kerk. Hun hebben mij geïntroduceerd in bepaalde groepen. Dus hun hebben wel degelijk de kerk een beetje dichterbij gebracht.

Ja. Dus ze waren ook open naar jou toe? Ze wilde je accepteren?

Ja. Heel erg van: 'Als het zo is, wat jij vertelt, zijn wij hier om jou een helpende hand te bieden.' En ja dat is gewoon...

Ja, mooi om te horen dat ze klaar staan inderdaad om te helpen.

Maar als hun niet bij mij aan de deur waren gekomen, weet ik niet of ik hier vandaag wel had gezeten.

Nee? Dus zo belangrijk was dat zeg maar.

Ja, ik ben zelf best wel onzeker. En ja, hun hebben mij wel een duwtje in de goede richting gegeven op het juiste moment.

Ok. Uhm... Ik probeer voor mijzelf ook een beetje samen te vatten en kijken of ik nog ergens op in kan gaan. Uhm... Vertel eerst nog maar verder over nog meer belangrijke punten.

Uhm... Ja, dat was al wat later, toen was ik al tot geloof gekomen, maar ik heb natuurlijk ook een tijdje net als iedereen dan kak je weer wat in. En krijgen je vrienden meer aandacht. Aan het begin is mooi, maar als je belijdeniscatechisatie hebt gedaan dan val je in een gat. Dan is er opeens niks meer. Je hoeft niet meer naar catechisatie je hoeft niet meer... er is niks. En op een gegeven moment overleed de dochter van een collega van mij. Die kwam onder een bus, meisje van veertien. We hadden een begrafenis. En op die begrafenis sprak die moeder ook vol lof zo van: 'Ja we hebben veertien jaar voor een kind van God mogen zorgen, dit en dat.' En toen dacht ik wel weer van: God laat je niet alleen. Soms al is Hij wat minder, God is er wel. Die laat je zoals ik zei... dat was heel bijzonder.

Bedoel je dat je daardoor geraakt was? Of?

Ja, heel erg geëmotioneerd, ik ben toen best wel een aantal dagen van slag geweest. En ja toen heb ik als het ware weer, ging ik wel wat meer naar de kerk enzo. Dus dat is wel heel belangrijk geweest. Plus - dan wil ik wel dat dit anoniem blijft - mijn vader is een pedofiel, veroordeelde pedofiel, hij heeft mij nooit geaccepteerd door mijn handicap. Ja, ik ging bidden met mijn dominee en er kwam eigenlijk

wel sterk naar voren van ja als jij die handicap niet had gehad, was je misschien wel heel anders terecht gekomen. Had je opgevoed geweest door je vader, want mijn ouders zijn gescheiden. Had je opgevoed geweest door je vader, en misschien wel nooit met God in contact geweest. De puzzelstukjes vallen op zijn plek. Dus dat is gewoon heel belangrijk geweest in dat ik tot geloof ben gekomen. Eerst was **(onverstaanbaar)**

En je leert steeds meer dat juist op die plaatsen waar die jou heeft geholpen.

Steeds meer inzicht. Ja, en je kunt achteraf terugkijken van: 'Ja ik ben gehandicapt, hier en hierop, en dit ging daar en daarom.' Ik zeg altijd van: 'Ik heb een nieuwe vader, ik heb een goede vader, eentje die altijd bij mij is.' Misschien wel niet lichamelijk, maar hij is er wel.

Mooi, dus door God heb je meer overzicht gekregen in waarom dingen zijn?

Ja.

Wel heavy om te horen hoor.

Zeker. Ik ben ook minder bang om dood te gaan. Kijk ik ben geen perfect mens, ik ben nog lang geen perfecte christen, maar ik doe wel mijn best, en ik weet dat dat al geaccepteerd wordt.

Even kijken hoor. Ik zal even nog kijken naar je verhaal waar ik even nog wat over kan vragen. Uhm... Hoe was het voor jou dat je met een vrijgemaakte school in contact kwam? Eerst zei je dat je een kleine weerstand misschien had?

Ja, ik zal er heel eerlijk over zijn. Ik vond het in het begin maar niks. In het begin hoorde ik over homo's praten, en over mensen die niet geloofden, dus waaronder mijn familie en mijn vrienden en ik zelf. Ja, ik vond het allemaal een beetje te gepusht en te gemaakt. En ik vond het heel erg lastig. Nu moet ik ook wel zeggen dat de vrijgemaakte zijn ook wel een van de extremere soorten binnen het christendom.

Dus je vond het wel heel lastig.

Ik vond het heel lastig ja. Maar ik zat er echt zo iets van ja: 'Ik heb nu een stageplek dus ja, ik wil mijn diploma.' Dus we moeten het er maar mee doen.

Stond je negatief tegenover het christelijk geloof tot die ervaring met die jongen? Wat je vertelde, dat jongetje?

Nee, ik kwam toen echt in contact met christenen, toen ik daar stage ging lopen. En ik merkte dat hun andere principes hebben dan ik had. Dat het wel gewoon normale mensen hadden. Met een helemaal niet bij ieder wisselende de Bijbel open slaan. Alleen, hun houden alleen andere normen en waarden die mij nooit bijgebracht waren in dat opzicht.

Dus je stond wat neutraler tegenover christenen?

Het was nog steeds niet mijn pakkie aan, ik kon er ook gigantisch om lachen. Dat mijn kameraden ook zeiden: 'Hoe houd je het vol daar?' Ik vertelde ook dingen die gebeurd waren op school. Die werelden lagen zo ver uit elkaar, maar hun hadden gesprek voor mij en ik had respect voor hun.

Ok. En je ging pas positief tegenover het christelijk geloof aankijken toen dat met het jongetje gebeurd was? Of dat was daarvoor ook al meer?

Dat is geleidelijk gekomen denk ik. Alleen het jongetje gaf (**onverstaanbaar**) dat ik mij er dus zelf in ging verdiepen. Maar hun door hoe hun zich opstelde tegen mij, dus collega's, en iedereen, ik merkte geleidelijk dat mijn weerstand wat minder werd. Het jongetje heeft ervoor gezorgd dat ik er meer over wilde weten.

Ok. Ja. Even kijken hoor. Zei je dat je met die directeur gesprekken ging houden over het geloof?

Ja.

Wat heeft dat voor jou betekend?

Uhm... Ja, in het begin vond ik het een beetje lastig, want in het begin het initiatief meer vanuit hem. Je kon zeggen dat hij mij heel graag in contact wou brengen met God en in aanraking wou brengen met het geloof. Het was wel zo van: 'Ik haalde wel een andere visie uit dingen.' Het ging over de gekste dingen. Het ging over eerbied voor je ouders, maar ook over Bijbelverhalen. Dat vond ik altijd wel heel leuk. Iedere dag een Bijbelverhaal en ik vond het donders mooi om daar gewoon naar te luisteren. Gewoon plaats te nemen in het lokaal en daarnaast ja... met de kinderen vooral om daar over te praten.

Ok. Er was wel interesse maar nog niet dat het iets voor je ging betekenen?

Ik vond het wel mooie verhalen. Bepaalde verhalen haal je ook wel levenslessen uit. Ik had wel zoiets van 'Hier kan ik wel verder mee.' Zoals de barmhartige Samaritaan. Dat soort verhalen zijn gewoon ook voor iemand die niet geloofd. Ben ik ook van mening, iemand die niet geloofd kan toch heel veel steun hebben aan de tien geboden van God. Ik geloofde niet, maar ik zag wel degelijk het nut van het verhaal.

Ja. Dus de gesprekken gingen vooral over Bijbel verhalen met de directeur?

Bijbelverhalen, maar ook de dagelijkse situatie ging heel veel naar metal concerten. Hij wilde weten hoe ik dat ervaarde. Wat er in mij om ging. Maar zo ging het ook over bijvoorbeeld een doodnormale stelling: 'Een christen naar metal luisteren?' Kan dat zonder dat hij daarmee God onteert? Dat soort dingen? Kun je homoseksueel zijn? Dat soort verhalen.

Ja. Uhm... ok. Dus door het jaar heen continue gesprekken gehad waardoor je veel meer over de Bijbel ging leren?

Ja. Het Bijbelverhaal wordt me voorgekauwd, en soms snapte ik niet helemaal, en kwam ik er na schooltijd nog even op terug. Van: 'We hebben een Bijbelverhaal gehad, deze en deze, maar wat wil dat nou eigenlijk zeggen?'

Ok. Uhm... Ik probeer je verhaal even langs te gaan. Daarna vertelde je over de oma van het jongetje dat overleed. Wat ging er toen door je heen? Toen dat gebeurde?

Uhm... Ja.

Je gaf al aan: 'Ik heb SPH gestudeerd en dat klopt niet helemaal met.

Ik vond het heel raar, ik had zoiets van: 'Ja, ik vond het heel lastig. Ik wist ook niet wat ik moest doen. Hij had zo'n houding van: 'Ja, dood gaan daar leven we naartoe, en dit en dat, en dan zijn we bij de Heer.' Ik werd daar echt kwaad om. Ik had zoiets van het is wel een kind dat met zijn gevoel weg moet

kunnen. Daarom stapte ik erop af. Ik was toendertijd best wel kwaad op mijn collega's, en de manier waarop ze ermee op gingen.

Ja. Maar daar is het uiteindelijk niet bij gebleven. Kun je daar wat over vertellen?

Uhm... Toen het jongetje het zo bevestigde. Want ik heb hem apart genomen, alleen, dus zonder druk van juffen en meesters andere. Toen het jongetje het zelf ook nog bevestigde dacht ik: 'Zou dit hersenspoeling zijn? Dat dit van jongs af aan al erin geramd? ' Maar toen dacht ik van: 'Een kind maakt dat niet zomaar wijs. Dat kan niet.'

Dus daardoor ben je er ook anders over gaan denken?

Ja.

Je vertelde dat je een Bijbel had gehad van de directeur? En uhm... kun je wat over vertellen toen je erin ging lezen, hoe vond je dat toen?

Ik vond het heel interessant. Ik vond het wel heel moeilijk van waar begin ik? Want de een zegt dat je in Lucas moet beginnen... Ik begon vooral maar dat was toen veel te moeilijk om mee te beginnen. Dus ja heel veel vraagtekens, maar pas toen ze me echt gingen begeleiden ging het echt goed.

Ok. Dus je hebt veel vragen van: 'kun je me helpen?' En dat was toen ook met de directeur dat je samen Bijbelstudie ging doen?

Ja. Met alle collega's kon ik ermee terecht.

Ok, ja. Uhm... Daarna vertelde je de jeugdleiders dat die bij jou aan de deur kwamen toen. Wel grappig inderdaad, dat ze een dooplijstje had weet je wel, en dat je daarop stond. Wel leuk, want dat is echt een punt waarop je geïnteresseerd was en dat je meer wilde weten.

Klopt. Ik niet gedoopt, ik heb nog nooit een stap in de kerk gezet. Dus hoe ik op dat lijstje terecht kom en hoe ze aan mijn adres kwamen ik weet het nog steeds niet.

Ja bijzonder joh. Ok. Volgens mij heb ik helder hoe je verhaal is gelopen. Heb je nog even iets vanuit jezelf van: 'He dit heb ik nog gemist wat ik nog even wil vertellen over dat verhaal.'

Uhm... Nee volgens mij was dat het wel. Ik heb gewoon altijd op het juiste moment de juiste mensen om mij heen gehad. Altijd mensen die mij verder wouden helpen. Er is ook een hele hoop bij toeval gebeurd. Alleen geloof ik nu niet meer zo in toeval. Er is een hele hoop precies goed geleid. En dat is hoe ik tot geloof ben gekomen.

Ja, ok. Uhm ik had nog even een envelop meegenomen. Daar heb ik wat papiertjes in gedaan. En sommige mensen vinden het nog lastig, ik merk dat het bij jou wel wat minder is, maar sommige mensen vinden het lastig om te ordenen, om hun verhaal op een goede manier te brengen en of ze niet misschien dingen vergeten. Dus ik heb hier allemaal verschillende kaartjes meegenomen, en die kaarten zijn eigenlijk gewoon het leven geordend op een bepaalde manier. En ik vroeg me af kijk even de kaartjes door, en je hoeft niks meer te vertellen als je zoiets heb van: 'Dit is mijn verhaal.' Dat is prima.

Ik vind het zelf ook wel lastig of ik niet wat vergeten ben.

Nee, ja prima.

Ik heb het verhaal heel vaak verteld. Dus bepaalde dingen zijn voor mij misschien niet meer zo interessant wat voor jou wel heel interessant kan zijn, dus ik vind...

Ja is goed. Dus kijk ze even door, en als je een kaartje ziet waarbij je zeg: 'He hier zou ik nog we wat meer over willen vertellen.' Is dat prima, en als je zegt: 'Nee dat hoeft niet.' Is dat ook prima.

Uhm... Zal ik ze even afgaan? Is dat misschien....

Ja kijk maar even. Ja, ik wou ze op tafel leggen maar dat gaat hier niet, dan waait de wind ze weg. * Lucht*

Nou je hebt bijvoorbeeld gezin. Nou dat zijn dus mijn ouders. Verhaal van mijn vader ken je. Dat heeft me zeker ook gevormd. Mijn moeder heeft geen christelijke opvoeding gegeven. We gingen ook niet naar de kerk. Helemaal niks. Ik ben gewoon heel vrij opgevoed.

Ja. Het gaat er vooral om zeg maar dat je op die kaartjes dat je gaat nadenken van he zijn heir belangrijke dingen geweest voor mij waardoor ik tot geloof ben gekomen.

Ik denk wel wat me vader heeft gedaan. Het feit dat hij geen vader voor mij is geweest en ik dat wel kan vinden in God is wel degelijk belangrijk in het proces.

Want hij is zeg maar echt heel je leven niet geweest?

Gescheiden toen ik twee was, momenteel zit mijn vader vast wegens pedofilie. Hij heeft mij nooit geaccepteerd. En nou heb ik heb ik een Vader die mij wel geaccepteerd.

Super mooi.

Heel belangrijk. Even kijken. Heftige gebeurtenissen ook wel. Ik ben heel veel gepest. Dus ik was heel erg onzeker, ik ben natuurlijk gepest met mijn beperking. En nu heb ik echt zoiets van: 'Ik mag er zijn zoals ik ben.' En in de ogen van God als je daarin goed bent maakt het niet meer uit wat andere zeggen.

Dus je vindt ook acceptatie God?

Ik vind zeker acceptatie bij God ik bekijk mezelf nu ook door andere ogen. Ik sta heel anders in het leven.

Dus het is heel belangrijk geweest dat God dat kan accepteren bij jou.

Levensovertuigingen, ik was gewoon overtuigd dat het leven niks was, en langzamerhand is dat gewoon veranderd.

Je hoeft niet bij elk kaartje wat te vertellen hoor per se.

Ok. Deze past er niet bij. Deze wel. *Pakt kaartje 'in contact komen met christelijk geloof'* Door het christelijk geloof, ik speelde dus basgitaar en dat heb ik toe kunnen passen in de kerk, en dat heeft mij ook weer doen helpen met mijn geloof. Het is een drempel met muziek, maar doordat ik best wel goed was met de basgitaar kreeg ik de gesprekken er gratis bij.

Dus door de basgitaar ben je ook weer meer in aanraking gekomen met mensen daar in die

omgeving.

Ja, zeker. Uhm... Ik ben voor het eerst twee jaar geleden vlak voordat ik tot geloof gekomen ben, ben ik naar de EO jongerendag geweest. De dominee had mij omgepraat, zo van: 'David daar moet je een keer heen, betaal ik wel voor jou.' **(onverstaanbaar)**

Lachen beide

Ja, het was toch mooi meegenomen.

Ik had zoiets van: 'Ah moet dat de hele dag in zo'n arena zitten, met allemaal van die gelovigen mensen?' Ja, door de gastsprekers en de hele energie die er hangt, die dag ben ik in contact gekomen met een ex-alcoholist, en ja, die getuigenissen enzo hebben mij wel steeds meer op het pad van God gebracht.

Ok. Mooi.

En dan, ja, eigenlijk ook wel mijn vrienden, mijn niet gelovigen vrienden. Die hebben ook wel ervoor gezorgd dat ik steeds meer geïnteresseerd bleef. Omdat hun het steeds afkapte, en het een fase noemde, maakte dat mij wel bewust dat het juist geen fase was.

Owja ok. Dus je vrienden die juist anti, of juist, hoe noem je dat, wel tegen waren die hebben er juist voor gezorgd dat je je er wel heel erg bewust van was dat het niet zomaar ineens weg ging.

Ja, het gevoel was sterk. Ik dacht in het begin wel, misschien is het wel omdat ik erbij wil horen, met stage of zo. Maarja na een maand was het gevoel er nog. Dat ken ik niet van mijzelf. En er is nog persoon geweest bedenk ik mij net, een stagiair op de opleiding, er was een stagiair Engels die daar les geeft. En na een tijd hadden wij heel lang contact met elkaar. En toen hebben we elkaar een half jaar niet gesproken, en toen belde hij mij op een gegeven moment op van: 'Zullen we een keer afspreken?' 'Ja is goed'. Ik naar Zwolle, en wij komen elkaar daar tegen, en we beginnen te praten over hoe het ging. En toen vertelde hem dat ik dus met christelijk geloof bezig was, en toen zei hij ik ben ook al heel lang christen. Maar wij wisten dat helemaal niet van elkaar. En vanaf toen, hij is ook zanger van een christelijke metal band, en hij heeft mij aangenomen als rodie.

Een rodie is?

Opbouwen voor het optreden. Spullen afbreken. En ik ging met hem mee, en leerde de rest van de band kennen. En dat waren ook allemaal christenen. Ik had zoiets van: 'Ja metal is mijn grote liefhebberij.' En hij maakte een brug tussen die twee werelden.

Want hij was al langer christen, en hij natuurlijk die metal band.

Dat is ook heel belangrijk geweest.

Omdat je die brug eerst zelf nog niet zag?

Mensen en vooral op school, vrijgemaakte school, zeiden dat ik het metal zijnde moest laten vallen. Omdat dat niet hoorde bij God. Hun zagen het **(onverstaanbaar)** de metal was de siroop en God was het water, en ik moest aan het einde van de rit het heldere water overhouden. Zo zeiden hun dat. Want dat paste niet in een glaasje van een christen. En omdat ik toen nog zo onwetend was nam ik dat aan voor waarheid.

En later heb je dus ontdekt dat dat niet zo was.

Nee, toen ben ik mij meer gaan verdiepen. Kijk je had satanistische metal band, maar wel degelijk christelijke metal bands. Dat is voor mij heel belangrijk geweest, want ik had bijna zoiets van, want als God die allemaal van mij vraagt om dit op te geven, om dat op te geven, dan hoeft het van mij niet meer. En hij kwam net op het juiste moment, dat hoeft allemaal niet want je mag gewoon jezelf zijn bij God. En hij had gewoon een andere kijk. Niet een statische kijk van zo moet het.

Ja, mooi.

Dat was het wel een beetje.

Want die andere kaartjes heb je nog niet doorgekeken?

Deze heb ik nog niet echt. Even kijken. Nou omgang met mensen heb ik net al over verteld. Omgeving, ja, het was best wel handig dat ik in zo'n klein dorpje toen ik tot geloof kam, want de mensen om mij heen woonde bij wijzen van spreken bij mij in de straat. Dus altijd van: 'He David, hoe is het? Hoe is het met je Bijbel?'

Dus die vroegen ook regelmatig hoe het daarmee ging. En dat stimuleerde weer erg om...

Beetje sociale controle.

Want de mensen die in jouw dorp waren, waren vooral christelijk?

Nee, nee nee. De mensen die in mijn dorp wonen negentig procent zit wel in de kerk maar puur omdat ze door de kerk begraven willen worden. Slechts veertig procent doet er wat mee.

Dus het was gewoon echt interesse naar jou toe van: 'Hoe gaat het ermee?'

David gaat ineens naar de kerk, hoe komt dat? Nou school. Zonder school was ik er überhaupt nooit gekomen. Eigen inbreng heb ik niet zozeer.

Nou prima. He, hartstikke leuk dat je nog even de kaartjes wilde langs gaan.

Ja.

Uhm... Wij, die het afstuderen nu doen, hebben een bepaalde manier van geloven, en je zei al dat best wel veel mensen kunnen op een andere manier geloven, want sommige mensen andere overtuigingen als het gaat om metal of andere dingen. Wij hebben bepaalde dingen waar wij in geloven, en we wilden even peilen van hoe zie jij dat, en ben je het daarmee eens of oneens. Wij hadden voor onszelf een soort van definitie gemaakt van het christelijk geloof van wat het ongeveer inhoud. Een definitie kun je nooit helemaal goed maken want het christelijk geloof is zo breed dat lukt echt nooit. Dus we beseffen dat hij ook onvolledig is. Maar toch dachten van he, dit kan wel eventueel de belangrijke dingen van het christelijk geloof laten zien. Dus ik wilde even aan je vragen, ik lees hem zo op, zou je er overna willen denken wat jij ervan vind, en daarna aan je vragen kun je je daar in vinden, misschien heb je wat aanvullingen maar is het wel iets waar je je in kunt vinden, of is het echt iets waar je je helemaal niet in kunt vinden.

Ook met aanvullingen erbij?

Wat zei je?

Ook met een korte waarom erbij?

Ja, als je dat zou willen ja.

Is goed.

De definitie die we hebben gemaakt van het christelijk geloof: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden, en het besluit om Hem te volgen.'

Ja uhm... Ik vind het heel lastig, want ik ben van mening dat Jezus niet God is. Want op verschillende plekken in de Bijbel roept hij naar zijn Vader. En Hij zegt Zelf ook: 'Ik zal aan de rechterhand zitten van Mijn Vader.' Dus, het is wel een belangrijk persoon, maar het is niet God zelf. Dus wel de Zoon van God.

Ok. Ja. En, even kijken....

Maar ik moet je er wel bij zeggen, ik heb nog niet zoveel Bijbelkennis, maar misschien verander ik daar nog in.

Nee snap ik. Je mag het er mee oneens zijn hoor. Het is niet iets dat je zegt daar moet ik het mee eens zijn, even om te kijken hoe jij er over denkt. En de rest van het gedeelte. Ik zal nog een keer voorlezen: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden, en het besluit om Hem te volgen.'

Ja, daar ben ik het wel mee eens. Ja.

Misschien dan nog een aanvulling over wat we bedoelen dat Jezus God is. We snappen dat Jezus ook de zoon van God is, en tegelijk is Hij God, omdat Hij een drie-eenheid is. Dus we bekijken het op die manier. Dus het is niet zo dat we daarmee zeggen dat Jezus niet de zoon van God is.

Zeker, ik geloof zeker in de drie-eenheid. Dat heb ik ook beleden.

Ok. Wat mij betreft is het interview afgelopen. Heb jij nog toevoegingen? Maakt niet uit, over de inhoud of over het interview zelf?

Ik vond het een goed interview. Ik heb mezelf misschien een beetje beter kunnen voorbereiden. Ik had een beetje ander interview verwacht. Meer vraag gericht. Ik vind het wel best wel moeilijk als iemand zegt van: 'Vertel maar.' Dan ben ik altijd bang dat ik dingen vergeet. Maar ik vond het een goed interview.

12. Interview Robert de Wit

Algemeen

- Leeft samen met een andere jongen in studentenappartement.
- Veel foto's op de muren.
- Een vrij directe jongen die geen blad voor de mond neemt.
- Komt nonchalant over, en moest vaak goed nadenken over wat hij wilde zeggen.

Interview

Ok. Uhm... Het is een beetje ingedeeld, in twee gedeeltes. Het eerste is eigenlijk heel kort. De eerste vraag is eigenlijk wie ben je. Dit mag je zo smal en zo breed antwoorden als je wil. Tien minuten kort even van wie ben je. Denk bijvoorbeeld aan hobby's.

Nu dus?

Ja.

Ik ben Robert de Wit. Zesentwintig jaar oud. Geboren en getogen in Amsterdam. Op dertiende twee jaar op een internaat gewoond. In Borkslow (?) in de achterhoek. Voor gedragsproblemen, en terugkomen. En... uhm... chronologisch... Weer in Amsterdam met mijn ouder naar huis gegaan tot mijn achttiende. Ja, wat studies geprobeerd in Delft en Leiden, en nu studeer ik MWD. Ik houd van Kyt (?) surfen en motor rijden, snowboarden heel actief in die zin. Uhm... Ja.

Ja?

Je moet toch even vragen gaan stellen.

Kleine introductie, is goed. Nou het draait allemaal eigenlijk om de volgende hoofdvraag, namelijk: 'Welke factoren, dus bijvoorbeeld personen, situaties of gebeurtenissen, zijn belangrijk geweest voor jou in hoe je tot geloof bent gekomen.' Ik weet niet of je er van te voren al een beetje over na hebt gedacht?

Nee.

Ok. Wil je er nog even voor jezelf over na denken? Even dingen op een rijtje zetten?

Nou op zich weet ik het wel. Me moeder, denk dat je daar wel vergelijking in gaat zien, dat ouders heel belangrijk zijn. Me moeder.

Misschien is het fijner voor jou als je je bekeringsverhaal vertelt. En dat we daarna langs gaan in wat is daar belangrijk in geweest. Het is misschien iets makkelijker te ordenen dan.

Ja. Is goed. Uhm... Toen mijn vader, toen ik elf was heeft mijn vader zich van het leven beroofd. Vanaf toen heb ik eigenlijk wel nagedacht, wat is de zin van het leven. Waarom leef ik? Wat is belangrijk? Noem maar op. Daarvoor trouwens als klein kind had ik trouwens ook bewustzijn van een hogere macht. Ik kan mij nog goed herinneren, toen was ik een negen jarig mannetje, tien jarig, of misschien elf, dat ik soort van aan het bidden was, terwijl ik niet gelovig ben opgevoed, maar me moeder wel altijd een beetje me opvoeden zo van: 'Er is wel meer.' En beetje zo. Maar nooit echt christelijk of iets. Ze heeft nooit echt de tijd genomen, ze was wel beetje spiritueel. Als klein kind was ik al aan het bidden, terwijl ik niet echt wist wie God was, en vanaf dat mijn vader overleed heel veel na gaan denken over dat soort dingen. In mijn pubertijd heel erg me afgezet tegen christenen. En ze belachelijk gemaakt. En... toen ik achttien werd toen op mijn zeventiende achttiende ben ik heel erg depressief geweest. En... Nog steeds wel heel op zoek toen ik achttien werd en de wereld in ging. Van

wat wil ik eigenlijk met mijn leven? Wat wil ik eruit halen? Wat kan ik toevoegen? En... Toen ben ik dus op een gegeven moment in aanraking gekomen met de hara krishna's (?) heb ik me een tijd in verdiept, een boek gelezen, aardig spiritualiteiten heb ik wel wat gehad. Ik las in boeken van Paul koruilla (?) over de 'Algemis'. Ik weet niet of je dat kent?

Nee. Kun je er wat over vertellen?

Ja, nou ja dat boek gaat erover dat uhm... Paul Koruilla is (**onverstaanbaar**) en christelijk volgens mij? Hij haalt ook wel is Bijbelteksten aan in zijn boeken. En die boeken gaan over mystiek, over uhm... hoe moet je dat... over de ridders van het licht en zo weet je wel. Hij uhm... hij gelooft wel in dat soort dingen. En de algemis gaat erover dat jonge herders op reis gaan op zoek naar hun schat in de leer gaan bij een diamantair, een meubelmaker, hun hele leven lang door reizen door op zoek naar die schat, en aan het einde van de reis komt hij weer terug bij zijn geboortedorp. En dan ontdekt hij: 'De schat heeft altijd al onder mijn voeten gelegen. En ik ben altijd op reis op ziek geweest.' Aan het eind van de rit kom ik gewoon weer thuis aan en daar ligt mijn schat. Weet je beetje dat soort.... en die Krishna's helemaal vol voor gegeven, want ik vond het mooi dat ze bezig waren met spiritualiteit maar op een of andere manier klikte het gewoon niet met die mensen. En had ik toch zo iets van: 'Jullie zijn wel bezig met het geloof maar er klopt iets niet.' Dus uhm...

Wat voor je gevoel kopte er niet?

Nou, de mensen waren niet echt vriendelijk. Ik kreeg toen dus paar weken in die tempel in België gezeten, omdat ik me er echt aan moest sluiten. En die mensen allemaal alleen maar bezig met Krishna hun God. Altijd aan het mediteren en ze lachen wel vriendelijk naar je, maar zijn niet echt bekommerd om je. Ze zijn toch de hele dag met zichzelf met die God bezig. Ik voelde me vrij verloren op een gegeven moment. Ik dacht: 'Wat is dit precies.' en je moest heel veel opgeven voor het geloof. Je moest heel veel doen wilde je een gelovigen zijn.

Wat moest je opgeven?

Je moest al je bezittingen gewoon, daar moest je geen waarde meer aan hechte en dat is niet belangrijk. Het kwam er echt op neer gewoon dat je, ja, niet echt iets had voor jezelf. Je moest twee uur per dag minimaal bidden. Want dan pas had je een goede dag, kon je je dag beginnen. Dat begon om vier uur 's ochtends. En... Weet je dat soort dingen.

Dus er werd een grote investering van je verwacht op dat moment eigenlijk. En hoe voelde dat voor jou op dat moment?

Nou, ergens vond ik het ook wel ok, want ik had zo iets van heb ik nog iets met mijn leven, dan doe ik iets nuttigs, maar ergens ging het veel te snel. Want ik deed iets voor iets wat eigenlijk nog niet echt geloofde of begreep, of goed bij voelde. Het was gewoon een standaard, kijk als je er echt in gaat geloven ok. Maar het ging veel te snel.

Je geloofde nog niet helemaal erin, maar je ging er wel helemaal in mee zeg maar?

Ik geloofde op zich wel, maar het was nog niet geworteld in mij. Had nog geen bodem gevonden. En uhm... dat je dan meteen al van alles moet, en van alles verwacht, ja.... na bijna drie maanden wel weer bij weg gegaan. Maar nog steeds zoekende naar waarheid en spiritualiteit en invulling van mijn leven en diepgang. En toen ben ik in een psychose terecht gekomen omdat ik zo ziek was door dat blowen dat ik de weg kwijt was dat ik een psychose kreeg. En toen, vanuit de psychiatrische inrichting had ik twee opties ik kon bij kennis in de kom (?) gaan wonen, of ik kon naar een christelijk afkickkliniek die mijn zus mij doorbelde. Me familie wil in principe geen contact meer, maar mijn zus

zei: 'Je kan naar die afkickkliniek hij is christelijk.' 'Nou ja weet je ik probeer het gewoon.' En in die afkickkliniek waren ze gek genoeg ook heel erg opdringerig. Ze zeiden de hele tijd: 'Het enige wat je kan redden van je verslaving is Jezus. Het enige wat jou leven geeft is Jezus. Je hoeft het niet aan te nemen, je moet zelf kijken wat je ermee doet, maar dat is het enige wat ertoe doet, dat zal je genezen.' Dat zeiden ze elke dag weer. En daar heb ik mij uiteindelijk gewoon, toen in die afkickkliniek ben ik tot geloof gekomen.

Je zei net van die afkickkliniek was soms een beetje te drammerig, dat ze zichzelf soms te veel aandrongen zeg maar. Ze drongen het juist aan maar op een positieve manier?

Ja, ze waren altijd heel helder in wat ze geloofden, en dat bleven ze herhalen maar juist niet opdringerig.

Dus op een goede manier steeds naar voren halen?

Ja.

Ok.

Kijk, die afkickkliniek (**onverstaanbaar**) weet je wel, Tijs zei ook altijd: 'Jongens, dat is het enige wat werkt in dit leven.' Hij zegt: 'Maar de Bijbel zegt ook toets alles en behoud het goede en vertrouw nooit op mensen.' Dus hij zei ook vertrouw ook niet op mij. En ga zelf je Bijbel lezen, ga het zelf toetsen.' Als je buiten komt vertrouw dus niet op mensen maar vertrouw op God en de Bijbel. Ja... niet opdringerig in mijn ogen.

Ja ok dus je bent daar tot geloof gekomen voor jezelf, toen je keuze had gemaakt, kun je daar wat over vertellen hoe dat ging?

Ja... Uhm dat is heel geleidelijk. We waren elke dag met het geloof bezig weet je wel. Een uur zingen, en een preek, en s' middags weer een uur les, vaak ook over de Bijbel. En uhm... er gebeurde gewoon van alles met me, ook omdat ik stond te blowen, maar ook omdat ik werd bedekt met de liefde van God en ook door het gebed, de mensen die daar werkten en kwamen. Die met mij hebben gebeden. Heel langzaam werd ik bevrijd van pijn en ellende, en werd ik gevuld met liefde. Op een gegeven moment kwam er dus gewoon een doopdienst, twee keer per jaar ongeveer hadden we een doopdienst in de afkickkliniek. Gewoon intern werd dat gehouden en toen op een gegeven moment dat ik van eh... op een gegeven moment was ik gewoon zo aangeraakt door God tja, dan wil ik me wel laten dopen weet je wel. Dat hoorde er gewoon bij voor mij. Toen heb ik die keuze gemaakt. Maar tegelijkertijd heb ik ook drie maanden lang een terugval gehad, drie maanden gebruikt. Maar uhm... daardoor gewoon met geloof bezig.

Ja. Uhm... heb je voor je gevoel alles verteld over je bekeringsverhaal? Of is er nog iets wat je daarover zou willen toevoegen? In hoe je tot geloof bent gekomen.

Nee, ik kan natuurlijk heel veel mooie momenten vertellen die ik heb meegemaakt in het geloof, dit is mijn... Nou, wat toch echt het moment was, dat ik echt aangeraakt werd door God, gewoon recht voor mijn bam, was toen ik de afkickkliniek binnen kwam ik was (**onverstaanbaar**), daarvoor helemaal in de Krishna's geweest, als ik ergens voor ga, dan ga ik er vol voor zo ook bij de Krishna's. En uhm, de Krishna's zijn veganistisch.

Als in dat helemaal geen...?

Geen melkproducten, geen vlees, geen ei, niks. Zij zeggen gewoon van, het is ten eerste niet goed

voor het lichaam want het verteerd slecht omdat het allemaal dierlijk is. En plantaardig voedsel verteerd je lichaam beter, en dat is niet goed voor de energie in de wereld dat je dieren dood, en dat je ze uit buit, noem maar op. Dus ik was ook veganistisch, en ik moet zeggen dat het echt lekker voor mijn lichaam, en ik moet zeggen dat ik in de psychiatrie, in kliniek, was ik nog steeds vegetarisch, had ik nog steeds vegetarisch besteld. Dus ik was daarna nog drie/ vier manden vegetarisch. En ik kom die afkickkliniek binnen, ik dacht nog van ja ok, ik ben vegetarisch, dat wilde ik op zich wel blijven, maar... Ik ga even mijn telefoon zoeken

Loopt kamer rond om zijn telefoon te zoeken

Maar goed dus ik ben vegetarisch. Maar, hoe ga ik in een afkickkliniek met vijftig mannen van de straat verkondigen dat ik als er spaghetti wordt gegeten, maar het liefst vegetarisch burgertje. Ik voorzag daarin problemen. Dus ik ben naar de leiding toe gestapt, ik zeg: 'Jongens, hoe gaan we dit aanpakken, want ik ben vegetarisch maar ik heb geen zin in gezeik nu meteen weet je wel.'

Wat voor gezeik voorzag je?

Nou ja gewoon dat je het lulletje van de groep wordt die altijd... een beetje een Bastiaen met zijn toetjes *Lacht*. Uh ja dat je gewoon die zeikerd bent die altijd vegetarisch wil hebben, want het kost toch in zo'n afkickkliniek is het lastig. Apart koken en zo. Dus dat voorzag ik weg, ik had daar gewoon geen zin, dus ik vroeg gewoon raak. Ik zeg: 'Jongens, hoe kan ik dit het beste aanpakken?' Wat is jullie mening. En toen zei die kerel, een Surinamer, hij zegt: 'Wacht ik pak even een tekst voor je.' En toen dacht ik van huh??' Wat is dat voor gozer hij heeft niet eens antwoord maar pakt meteen die Bijbel weet je. En uhm... hij zei: 'Nou ok, ok.' En hij gaat zoeken zoeken zoeken. Toen op een gegeven moment zei hij: 'Ik heb het'. Hij zegt: 'Jezus zegt hier: Niet wat de mond in komt maakt de mens onrein, maar wat de mond uit komt maakt de mens onrein.' En ik zat echt zo: 'Wajoh'. Dat was meteen zo'n, ja weetje, echt een openbaring van hoe God echt is, en wie God echt is, en hoe wijs hij is. Ik ben een beetje labiel hoor *lacht* maar als ik er nu over na denk hoe magisch dat is, dat die woorden gewoon je kunnen helen als het waren, gewoon... Ik zat: 'Wauw'. Ik ben er over na gaan denken, en ik dacht: 'Ja waar maak ik mij toch eigenlijk druk om.' En er viel zo'n stress meteen al van mij af. Ja, dat was echt... Dat is eigenlijk mijn echte bekeringsverhaal weet je wel.

Vanaf dat moment had je echt zoiets van: 'Dit is bijzonder'.

Ja, toen dacht ik dit zou wel is die waarheid kunnen zijn waar ik altijd naar op zoek ben geweest. En een bovennatuurlijke waarheid. Ten eerste is die tekst zelf al vrij intelligent, maar ten tweede was het dus ook die medewerker, die mij op dat moment, die tekst liet lezen in plaats van een antwoord te geven. En die combinatie dat hij het dus daar dus zo... hij... geloofde dat hij daarmee komt. Ah het is gewoon...

Heb je zo'n vertrouwen bedoel je in dat boek, dat de eerste de beste manier naar boven komt bedoel je?

Ja dat dus ook. Hij had niks beters kunnen zeggen op dat moment weet je wel, en dat is dus ook die leiding geweest van God. Dacht ik ja... vanaf dat moment, stond ik dus ook ontzettend positief tegenover de Bijbel en ben ik gaan lezen. In dat jaar tijd heb ik drie keer het nieuwe testament van voor tot achter gelezen. Ik had natuurlijk ook alle tijd van de wereld *lacht*.

Ok. Mooi verhaal, niet iedereen heeft natuurlijk met de Hare Krishna te maken gehad en zo.

Nee.

Ok. Als we zeg maar dit verhaal bekijken, kun je voor je al dingen aanwijzen van he: 'Dit is belangrijk

geweest, en dit heeft dat voor mij betekent.' Je hebt natuurlijk wel wat over die tekst verteld. Je gaf aan bijvoorbeeld je vader heeft zich van het leven beroofd gaf je aan. Dat soort dingen veel dingen vertelt, maar laat eerst maar even bij jou wat je belangrijk vind om te vertellen.

Ja... Wat is belangrijk geweest voor mij... Nou kijk me vader was dus ook alcoholist, en die machteloosheid in zijn leven heb ik gevoeld... uhm, ik heb ook in ons gezin zelf waar ik een stiefvader had, die achteraf ook verslaafd bleek te zijn, en die een hoop stress in zijn lichaam had, en woede, en noem maar op. Dat soort dingen heb ik allemaal gevoeld dus, van daaruit blijkt dat ik zoiets had van ja... weet je? Hoe moet ik dat uitleggen. Dus van daar en ik ook gaan zoeken. En misschien dus ook, het wordt je gegeven of niet gegeven, de een zoekt God, of bepaald God wie tot geloof komen? Nou ik heb wel mijn hersens ook mee, dus ik kan nadenken over dingen. Dus ik heb ook altijd nagedacht over waarom is het leven, dus ook waarom liegen mensen, of wat zeggen we nou eigenlijk over tegen elkaar, of waar hebben we het nou eigenlijk over? Ja...

Je zegt nu dat je omgeving, je gezinssituatie met je vader en je stiefvader, en ook stukje door God gegeven? Kun je wat vertellen over wat voor betekenis het heeft gehad voor je? Zo'n vader en stiefvader? Je zei stukje...

Ja, en gewoon, ik was gewoon altijd onrustig. Ik was altijd verdrietig, en ik was altijd op zoek naar onvoorwaardelijke liefde, en warmte en veiligheid. En uhm... en een vaderfiguur. Weet je dat soort dingen.

Ja. Dus daarin was er een soort van behoefte voor liefde? Of behoefte voor... ja.

Ja.

Waardoor je dat ook weer soort van terug had gevonden in het geloof ook?

Ja.

Ok.

En een stukje veiligheid, en echt iets voor mij alleen omdat, thuis heb ik nooit zo kunnen ervaren, dus ga je altijd soort van vluchten, alsof je altijd een tentje wil bouwen waar je je in kan verstoppen weet je wel. Dat je echt iets voor jezelf kunt hebben, en ik denk dat dat ook in God gevonden is gegeven moment, relatie met Hem waarin jij echt helemaal jezelf kan zijn. En dat is me niet meegegeven van huis uit. Dat ook.

Ok. Ja. Zijn er nog meer dingen in je verhaal waarvan je zegt dat is ook echt belangrijk voor mij geweest.

Nou, schiet me opeens wat te binnen. Ik weet nog dat ik een keer bij een oom was. En die oom die was tot geloof gekomen, of bekeerd tot geloof weet ik veel, want mijn familie is helemaal niet gelovig verder. En hij zei op een gegeven moment, toen was ik met mijn zusje. Hij zei: 'ik wil graag even bidden voor het eten.' Dus toen hadden mijn zusje en ik zoiets van: 'Huh wat is dat dan he. Prima.' Nou hand dicht ogen dicht, en mijn zusje en ik zaten echt *ogen wijd open* dus we begonnen een beetje te lachen. En hij kijkt me aan en zei: 'Niet zo bijdehand.' en hij heeft me gewoon een klap in mijn gezicht. Me oom. Zal ik niet snel vergeten.

Wat betekende dat voor jou?

Ja weet ik niet... **(onverstaanbaar)**

Ok...

Apart he? Ik dacht: 'Klootzak ben jij nou gelovig, lekker dan he.'

Dus het eigenlijk negativiteit rond het geloof gebracht?

Ja denk het wel. Maar misschien ook wel ergens dat ik dacht he: 'er is een keer iemand die geeft me een smack in gezicht weet je.' Ok... Prima. Want ja ergens denk ik ook wel dat ik het altijd heb opgezocht, die begrenzing en zo.

Gaf je een fijn gevoel?

Nee, het was heel naar op dat moment. Maar misschien het God het toch ten goede gekeerd. Weet ik niet.

Ok. Ja.

Misschien is dat wel de reden waarom ik zo negatief tegenover het geloof, ik heb me een tijd wel echt afgezet tegen christenen.

Ja.

Ja.

Even kijken je hebt nog meer dingen gezegd, je moeder was spiritueel...

Lichtelijk...

Denk je voor jezelf daar ook in, dat heeft mij ergens toch wel soort van, ergens geholpen of zo?

Ja, natuurlijk, waar je mee bezig bent, waar het hart vol van is.

Ja.

Het heeft me wel, makkelijk gemaakt, om erover te praten, voor mijn moeder was het heel normaal om te praten over dat soort dingen. Dan waren daar bij de sterren, en stonden we buiten, en dan zei ze: 'Doe een wens.' En toen praatte we daar over. En dan wenste ik altijd al het goeds voor alle mensen en zo. En dat vond ze dan heel erg mooi, en dat stimuleerde wel weer. Dus in die zin, ja.

Ja...

Maar goed tot op de dag van vandaag, zegt ze God zit in jezelf, God ben je een beetje zelf. Met elkaar moet je dat kunnen creëren maar dan denk ik nee, zo zie ik het toch echt niet.

Toch wel anders, maar toch wel zoeken naar het spirituele, dat zegt wel iets dat je dat weer over hebt genomen?

Ja. En zij is ook echt bezig met het beste voor iedereen, voor zichzelf.

En uhm... die korte depressie die je hebt gehad. Wat betekende dat voor jou? Als je kijkt naar of het belangrijk is in hoe je tot geloof bent gekomen?

Mijn eerste depressie was op de middelbare school.. was er echt wat aan de hand. Ik heb heel veel gebloed. Uhm... ik zit echt heel hard te denken joh, had ik toen al een arts? Dat is gewoon klote de hele depressie was echt heel erg heftig, toen studeerde ik nog wel, wilde ik ook zelf niet meer leven weet je wel. Heeft er dus wel voor gezorgd, vooral mijn tweede depressie, wat daar heel erg belangrijk in was, zo ongelukkig was, dat ik wilde dood, ik vond het wel dat het leven was mooi genoeg, ik vond wel dat ik alles had meegemaakt dus ik was wel tevreden over wat ik had meegemaakt. Ik had een studie en ik had school gehaald, en ik had een vriendin toen der tijd. Ik had een vriendin en uhm... Dus ik zei ik heb alles gehad in het leven, het is genoeg voor mij. En doordat ik echt dood wilde, ging ik ook ervaren, en ging ik ook opzoeken hoe je zelfmoord kon plegen. Heb zelfs brieven naar de overheid gestuurd en zo, met een zelfmoord kerk. Ja heel bizar, en toen dacht ik ja weet je, enkel op het Krishna idee dat ik heel mooi uittocht zou geven. Maar heb nooit zelf die keuze kunnen maken. Ja heel bizar, hele brief geschreven, en plan van aanpak. Maar uhm... toen heb ik ervaren hoe moeilijk het eigenlijk is om echt uit het leven te stappen. Soms denk je daar wel is over na, maar hoe verder je daar komt bij dat punt, van: 'Ok ik wil het echt, hoe ga ik het doen?' Het is fokking lastig, die drang om te leven is zo groot, en die komt uit iets in je lichaam, ik weet niet wat het is, beetje hetzelfde idee dat als je jezelf probeert te verdrinken. Je komt toch wel weer boven. En dat was in mijn hoofd toen ik dood wilde, van shit joh, het gaat me helemaal niet lukken, dat durf ik niet, dat kan ik niet. En toen dacht ik: 'He, dan heb ik mooi een probleem.' Want ik baalde eigenlijk stierlijk van het leven, maar ik zit er toch in vast. Fokking matrix achtig idee. En toen dacht ik hmm, ik moet er nu echt zaak van gaan maken, en begrijpen wat het leven nu eigenlijk is. En op welke manier ik ook echt, wat ik kan met het leven. Dus in die zin heeft de depressie mij wel geholpen.

Dus je bent nog meer gaan opzoeken naar wat het nut van het leven is?

Ja. Niet direct hoor, maar toen dacht ik shit he, ik ga hier niet aan ontsnappen. Je kunt er maar beter het beste van maken. Ik ga nog wat thee zetten, moet je ook?

Ja is goed.

R zet thee

Even kijken hoor.

Heb je tot nu toe nog niet gehad dat je je telefoon dacht aan dacht gezet te hebben?

Nee, daar heb ik wel erg op gelet.

Je kan op school gewoon die dingen huren he?

Ja, dat wilde ik ook maar ze waren uitgeleend. Beetje jammer, maar op zich het werkt ook prima met de telefoon. En als ik het echt niet versta kan ik het geluid wat harder zetten. Dus werkt prima.

Mooi en je hebt ook genoeg opslag capaciteit?

Ja. Ja. Even kijken hoor. Uhm...

We hadden het over die depressie en uhm...

Ja, want ik wilde je verhaal een beetje langs gaan en kijken wat dit nou voor jou betekent. Nu bij de Krishna's zeg maar, daar ben je geweest. Kun je daar nog wat over vertellen? Of, en zo ja hoe dat belangrijk voor je was.

Ja, kijk, die gasten hebben niet voor niets zo wereldwijd geloof. Een religie, en uhm... sekte gevolg. Dus er zat dus wel een hele hoop waarheid in. En dat is niet de waarheid, maar een heleboel dingen denk ik, tja weet je, ga je progressie boeken in het leven in plaats van aftakeling. Net als dat vegetarisch zijn, toen heb ik heb ik ook echt een gemerkt aan mijn lichaam daar, echt op reageren, dat er ook echt dingen gebeuren...

Dat het goed is voor je lichaam?

Ja. En uhm... Ja dus zo een beetje. Dat je gewoon, ik heb gewoon best wel wat inzicht ook op dat spirituele dat geestelijke, iets te doen in je lichaam, dat in je leven, want ik was alleen maar materieel bezig. En oppervlakkig, en dat maakte me gewoon gek.

Ja.

Dus in die zin heeft het me wel... en ook doordat ik bij de Krishna's ben geweest, had ik vergelijkingsmateriaal, toen ik in die christelijke afkickkliniek kwam.

Owja.

Kan echt heel wezenlijk dat verschil kon ik aantonen.

En wat was dat verschil voor jou?

Ja wat ik zeg, echt je houding van de gelovigen, zoals ik eerder al zei, die Krishna's waren echt alleen maar bezig met: 'Doe ik genoeg, doe ik het goed?' En die leefde ook in een soort van andere van, leefde letterlijk in een andere wereld, die waren zoveel aan het mediteren dat ze gewoon aan het zweven waren. Als je ze sprak, zagen ze van: 'ehhhhhh'. *grappig geluidje* Waren gewoon wappie, alsof ze stoned waren. En ik geloof ook echt dat je bepaalde delen in je hersenen kan stimuleren waardoor je wappie wordt. Maargoed, ik had gewoon totaal geen contact met die mensen.

Dus de houding naar andere mensen toe was gewoon heel anders?

Ja en ook, ik hoorde allerlei geruchten ook over die Krishna's, dat ze bijvoorbeeld seks orgies hadden, om dichterbij God te komen. En dat ze best wel veel drug gebruikte, maar ook stiekem drugs gebruikten, bij andere in het eten deden, om dingen op te wekken. En dat, ja, dat soort dingen hoorde ik. Dat ik dacht van: 'Niet helemaal ok.' En dat was misschien wel wat me het meest tegenstond. Dat Krishna, om de zoveel jaar, reïncarneert in een mens. En in deze periode was dat 'Shriloe bramapaard'. (?) Dat was gewoon een of andere kerel, en die werd echt als een Godheid aanbeden. En je had ook verschillende gradaties daarin. De... reïncarnatie, maar heb ook het idee dat er een bepaalde hiërarchie was met die mensen zelf daar. Als ik daar niet de reïncarnatie van Krishna ben vind ik het eigenlijk een klote geloof, want ik wil eigenlijk gewoon het belangrijkste zijn. Dat krijg je dan, dat pakte ik gewoon sterk.

Dus enerzijds die onbetrouwbaarheid in hun geloof dat er bepaalde drugs werd gebruikt stiekem en dat soort dingen, en een soort hiërarchie die je niet echt aanstond in het geloof.

Ja.

Ok. En hoe zag je het christelijk geloof daarnaast dan?

Het christelijk geloof. Het eerste wat me opviel bij binnenkomst dat die kerel, hoe heet die nou toch...

Die Surinaamse dude?

Dat die ook gewoon meteen mijn vraag hoorde, en dat meteen mij een antwoord gaf waar ik iets aan had. En als je die Krishna's iets vroeg, dan was het zoets van: 'Ja, nouja...' Niet ok, gewoon niet relaxt. En hij hoorde echt wat ik zei, en dat was bij iedereen daar. Ze hadden echt oog voor mij, en ze keken echt wie ben je nou en wat heb je nodig. Dus dat was het eerste wat mij opviel, en die gelijkheid in hoe ze mij behandelde, zit in het hele geloof. En uhm... ja.

Uhm... Als je bij de Krishna's met een vraag kwam had je het idee dat ze eigenlijk niet echt om jou gaven. Maar gewoon kort antwoord geven, zonder praktisch nut. En bij de kliniek had je dat als je een vraag had dat ze ook echt om je gaven en antwoord wilde geven waar je iets aan had.

Ja. Ja. En ook een stapje meer dan dat. Die Krishna's ik werd zo op mijzelf aangewezen joh.

En wat deed dat met je, toen je dat merkte bij die afkickkliniek.

Ja, dat was die liefde waar ik altijd al naar op zoek was. Die onvoorwaardelijke liefde zonder dat je er iets voor hoeft te doen weet je. Die liefde kwam van die mensen zelf uit. Ja, dat was magisch. En uhm... maar ook de rust en de kalmte en de vrijheid waarin dat gebeurde. Ja, dat je echt vrij bent om ervoor te kiezen of niet, en te ontvangen of niet.

Want bij de Krishna's voelde je een soort druk?

Ja. Dat zeiden ze ook gewoon je moet gewoon vier uur opstaan. Werd van je verwacht, en ik moest ook devotioneel werk doen wilde ik daar mogen slapen. Ik had gehoord van iemand: 'Ja je kan naar België, je kan daar eten en slapen, dat kost niks, moet alleen een beetje meehelpen in het huishouden.' Nouja dat was ook echt zo. Ik moest er ook echt wat voor doen. Is logisch maar de manier waarop was niet echt...

Niet vrij in die zin.

Nee niet vrij, niet liefde.

Bij die afkickkliniek kwam je met christenen in contact, en daar merkte je een vorm van liefde die je niet kon vinden bij bijvoorbeeld je ouders en zo vroeger, ook niet bij de Hara Krishna's. Uhm... die jij heel waardevol vond op die manier.

Ja. Ja. En ook dat onzelfzuchtige, dat is zo, dat was zo onbegrijpelijk, dat mensen iets voor je doen omdat mensen, ze halen hun voldoening ergens anders uit. En dat heeft iets enorm aantrekkelijks, dat trok enorm. Ik had zoets dat wil ik ook. Hoe kan dat toch zijn? Waar haal je dat dan vandaan? En dan kom je bij Bijbelteksten van: 'Een levende stroom, het gaat gewoon maar door.' Want dat is wat het is.

Volgens mij heb ik je verhaal wel langs gegaan. Heb je iets over je verhaal nog toe te voegen. Van, dat zou ik er nog kwijt over willen wat daarin belangrijk was?

Uhm... Nee, kijk jij interviewt natuurlijk mensen die tot geloof zijn gekomen later in hun leven. Ik ben ook benieuwd hoe andere daar dan in staan. Ik ervaar het wel als iets lastigs ook, omdat ik zo lang deel van mijn leven een ander leven heb gehad. Gister ook drink ik toch wel iets te veel, krijg ik ruzie met Bilal, ken je denk ik ook van de CHE, Marokkaan.

Uhm... Nee ken ik niet.

Hij pakt mij dan bij me keel vast omdat ik te ver ging en een beetje lomp aan het doen was, en dan pak ik hem terug. En dan word ik wakker, tering weet je wel, waarom gebeuren dat soort dingen nou weer?

Ja...

Ik val nog wel is terug in oud gedrag en ja daar baal ik wel van. Ik vraag me af hoe het dan bij andere is.

Dus dat is wel iets wat regelmatig terug komt zeg maar.

Er verandert een hoop in mijn leven weet je. Maar uhm... dat is iets, ik denk zeker als je met dit soort mensen, hoe werkt dat voor hun en uhm... hoe radicaal ben ik nou in een keer?

Ja...

En wat maakt dan dat je echt gelooft, ondanks dat je dingen doet die echt niet kunnen? Dat je van jezelf gelooft? Dat je gered bent.

Hele nuttige vragen maar...

Niet echt voor jouw onderzoeksgebied.

Kunnen zo wel verder gaan maar na het interview?

Ja is goed ok.

Ik heb nog een paar kaartjes, meegenomen, het interview duurt niet heel lang meer.

Lachen even kort omdat ik een whisky glas opzij moest zetten

Ja die kaartjes die zijn als hulpmiddel. Om eigenlijk een beetje geordend naar het leven te kijken. De kaarten zijn eigenlijk een beetje ene geheugensteuntje. Je hoeft het niet te doen, maar als je zegt van: 'He, maar wacht even dat kaartje daar komt nog iets bij mij naar boven wat ook belangrijk bij mij is geweest.' Dus de kaarten zijn eigenlijk soort van geheugensteuntje. Je hoeft er geen een te kiezen, je mag ze ook allemaal kiezen.

We hebben er al best wel veel gehad he.

Daarom. Als je zegt alles heb ik al verteld is het prima en anders kun je het zeggen...

Ja. Ik heb eh... Ja hobby's. Doel is hoe ben je tot geloof gekomen en wat waren belangrijke ervaringen he?

Ja.

Ik zou het verder echt niet... Ja... nee... Ik vind het moeilijk omdat je heel erg open bent in je vragen. Ik kan alles vertellen over mijn leven, ik vind het ook leuk om over te vertellen. Ik denk soms ook wel is als ik terugkijk naar mijn leven, het is voor mij ook een spannend verhaal mijn leven. Maar ik heb het toevallig zelf meegemaakt, maarja dat heeft geen zin want dan kan ik over alles een uur lang uitweiden.

Nadeel is dat als ik de vragen ga stellen ga ik bepaalde dingen aanwijzen waarvan jij misschien zeg: 'Die zijn eigenlijk niet belangrijk voor mij geweest.' De enige manier om erachter te komen wat voor jou belangrijk is om dat aan jou te vragen.

Ja dat is ook zo.

Nee, maar is prima hoor als je zegt volgens mij heb ik alles verteld.

Ja en op school weet je wel hebben we vaak godsdienst. Dat kan ik mij ook nog wel herinneren dat kreeg ik ook in de eerste klas op een gegeven moment. En toen ging het ook over Jezus en uhm... en ik haalde ook altijd hoge cijfers voor filosofie en godsdienst. Dus in die zin denk ik dat het ook echt in me zit, in me heeft gezeten.

Bepaald interesses?

Ja.

Is dat ook wat samenhangt met je moeder bijvoorbeeld, of staat dat...

Ja. Ja. Ja, denk het wel. Als mijn moeder heel erg van wiskunde had gehouden had ik misschien meer met wiskunde gehad. Terwijl ik had voor alle vakken ongeveer een zes of zeven, dus vrij gemiddeld of alles. Alleen godsdienst een acht. Mijn moeder zal daar ongetwijfeld een grote rol in hebben gehad.

Ok. Ok. Zal ik de kaartjes weghalen?

Ja. Hobby's, dat zijn meer ervaringen dat ik aan het kyten ben, en dat ik God kan danken van weetje: 'Wauw, gewoon machtig wat Hij kan geven in het leven.'

Een blijdschap of natuur?

Een vorm van blijdschap maar ook diepe respect. Dat ik me echt kan beseffen die wind jonge. Hoe flik je het. Zo krachtig soms zo sterk dat ik echt machteloos ben tegen de wind weet je. En dat ik een noodgreep uit moet voeren, maar ook de mensen zo'n kyte kunnen maken. Een kyte is een ding dat ik denk: 'Hoe is het zo ver gekomen want je hebt er een naaimachine voor nodig, van kracht, van wiskunde, denk ik wajoh.' Wat ben ik blij dat die mensen er zijn. Zonder die mensen had ik niet kunnen kyten.

Dankbaar naar God?

Maargoed dat is niet hoe ik tot geloof ben gekomen, maar hoe ik het ervaar.

Ok volgens mij klinkt het wel alsof we alles gehad hebben. Ok. Dan heb ik nog een vraag aan jou. Uhm... Ik pak even een blaadje erbij. Dat is: kijk, iedereen ziet het geloof op een andere manier. Niemand is precies hetzelfde daar in. Wij denken als jongeren die gaan afstuderen denken op een bepaalde manier over het geloof, en wij willen zeg maar beetje peilen hoe jij in het geloof staat. En, dat willen wij doen doordat wij een bepaalde, soort van definitie hebben gemaakt van het christelijk geloof, maar ook weer niet een echte definitie omdat hij nooit volledig kan zijn. Je kan nooit zeggen van he, met deze twee zinnen pak ik het hele christelijk geloof, dat kan gewoon niet. Maar wat eigenlijk een beetje willen bereiken is dat we met deze zin de belangrijke dingen van het christelijk geloof, wat wij denken dat het christelijk geloof zijn, en ik wou vragen of je daar over na wil denken van he: wat vind je er van? En kun je je erin vinden of niet? Dit is wat wij hebben geformuleerd: 'De

keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonde en het besluit om Hem te volgen.'

Nee, kan ik me niet in vinden, want uhm... Jezus is voor mij de vleeswording van het woord en van God, en uhm... en heel veel meer. Alleen hij is voor mij de weg naar God. En... in jouw uitleg gaat het wat mij betreft te veel over Jezus. Terwijl, het voor mij heel erg om God draait in het geloof... Jezus is de poort naar God, de weg naar God, en dat is wel het eerste wat je tegenkomt in het geloof. En ook waar ik nog steeds van leer, Hij is zeg maar wel God, of God werkt door hem heen. Hij is de Zoon van God. Dit lijkt voor mij alsof je te veel stil blijft staan bij Jezus.

Ok. Prima.

Zeg hem nog is?

De keuze te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonde, en het besluit om Hem te volgen.

De keuze dat? Zeg nog is? *Licht kort*

De keuze om te geloven dat hij God is....

Ik vind dat ook zo maakbaar. Ook de keuze weer, dat is een onderdeel geweest, dat is meer de keuze dat ik ervoor open stond om Hem te leren kennen. Vervolgens is het geen keus meer, maar wordt het een overtuiging. Een niet te verklaren connectie die gelegd wordt. Dus nee, eigenlijk totaal niet vinden in de definitie.

Nee is prima. Ok. Zijn er nog dingen die je wilt zeggen over het interview?

Nee.

Ok dan is het wat mij betreft afgelopen.

13. Interview Christine Uittocht

Algemeen

- Leefde samen met andere studenten in een huis.
- Kwam over als een enthousiaste spontane meid.
- Ze leek ook vrij impulsief van aard (vertellen zonder eerst de tijd te nemen om na te denken).
- Leek vrij gehaast om het interview te houden. Moest ook gelijk na het interview weg.

Interview

Ik heb eerst de vraag: 'wie ben je?' Dat kun je zo breed of zo smal beantwoorden als je wilt. Puur dat ik een beetje een idee heb wie je bent en later worden de dingen die persoonlijk over je gaan anoniem ingevuld, bijvoorbeeld houten in stad. Zo wordt het abstracter gemaakt. Kun je wat over jezelf vertellen?

Nou ik ben Christine, ik ben 24 jaar. Ik woon mijn hele leven in Houten. Ben opgegroeid, de eerste twee jaar van mijn leven in Utrecht. Daar ben ik geboren en toen daarna ben ik naar Houten verhuisd. Nu woon ik hier. Straks ga ik weer naar Utrecht.

Want je werkt daar?

Ja ik werk in Utrecht. Ik ga ook trouwen binnenkort. Dan ga ik in Utrecht wonen.

En wat voor werk doe je?

Naschoolse opvang.

Naschoolse opvang, oké. Wat voor opleiding heb je gedaan?

Culturele en maatschappelijke vorming. En docent omgangskunde. Ik heb er twee gedaan.

Kun je daar wat over vertellen?

Cultuur en maatschappelijke vorming, je kort het af met CMV kun je eigenlijk heel breed van jongerenwerker, tienerwerker, wat ik heel leuk vind, tot werker in een museum, ontwikkelen van onderwijsgerichte activiteiten. Dus het is heel breed. En nu werk ik voor de klas.

Wat geef je dan?

Omgangskunde. Vooral op MBO tot LB Loopbaan burgerschappen. Nou, iets wat ik mag geven. (lach) En maatschappijleer. Al die vakken. En sociale vaardigheidstrainingen en dat soort dingen.

Oké, leuk. Kun je nog meer iets over jezelf vertellen? Misschien wat je leuk vindt, hobby's?

Ik houd van dansen, ik houd van lezen en van film kijken en wandelen.

Wat voor dansen, daar ben ik wel benieuwd naar?

Heel veel verschillende dansen, ik heb streetdance gedaan, maar ik ga toch meer richting de moderne jazz kant. Musicaldans vind ik leuk, Afrikaanse dans ook. Ik doe ook heel veel aan Salsa dansen. Dus heel breed.

Heel breed ja, leuk. Doe je dat veel in de week?

Ja net student geweest, dus niet zoveel geld. Dus helaas, niet heel veel.

Maar wel een bezigheid van je. Kun je nog wat over jezelf vertellen? Hoeft niet per se als je zoiets hebt van ik heb wel genoeg over mezelf verteld.

Volgens mij is het wel goed zo.

De vraag waar het om gaat, de hoofdvraag eigenlijk. Ik weet niet of ik nog aan je heb gevraagd om een kleine voorbereiding te doen? (Nee). Maar de vraag waar het om gaat is: welke factoren, dus personen, situaties en gebeurtenissen, zijn belangrijk geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Ik wou daarin eerst aan je vragen hoe je tot geloof bent gekomen. Dus of je je verhaal wilt vertellen.

Prima. Even kijken, ik zat op de HAVO. Op de 4^e jaar HAVO. Ik heb eerst VMBO gedaan, daarna heb ik HAVO gedaan. Het 4^e en 5^e jaar HAVO. En daar leerde ik iemand kennen en die was altijd moeilijk om mee af te spreken. Dus op een gegeven moment gaf ik aan van wanneer gaan we nou wat afspreken? Wanneer gaan we nou wat doen? 'Ja, nee, druk dit, druk dat.' Dus weet je wat: 'kom een keertje mee naar een jongerenavond, hartstikke gezellig, allemaal jongeren bij elkaar.' Het is daar en daar, kom maar mee. Ik dacht oké, ik was toen nog heel verlegen. Ik vertrouw jou volkomen. Dit wordt heel spannend.

Want je kende hem wel redelijk goed of was het iemand die je niet goed kende?

Ja, ik kende hem wel een beetje. Niet heel goed.

Maar wel goed genoeg dat je dacht: 'dit vind ik wel leuk om te doen.'

Dus ik kwam daar, bleken het allemaal christelijke jongeren te zijn, die gingen zingen en bidden en ik dacht: 'wat is dit?' Ik was te verlegen om weg te gaan.

Maar je had zoiets van: 'ik weet niet of ik hier wel bij wil zijn.'

Ja. Het was (**onduidelijk**) Niet christelijke opvoeding gehad, geen christelijke basisschool, niets. Dan kom je daar ineens en dan denk je: 'huh, wat doen die nou hier? Wat zijn ze aan het doen?' Dus die avond kwam ik in gesprek met iemand die nu ook mijn vriendin is. Die had me het een en ander uitgelegd die avond en ik heb die jongen nog flink op zijn donder gegeven.

Dat je het eigenlijk helemaal niet leuk vond. (lach)

Het was bij mij om de hoek. Toen woonde ik nog in het noorden van Houten. Op de een of andere manier raakte ik toch nieuwsgierig.

Want die vriendin van je, daar had je dan gesprekken daarover?

Nee, daar had ik die avond één gesprek mee.

Oké, één gesprek.

En toen was ik klaar voor die avond. Ik weet niet meer wanneer ik nou precies terug ging, het duurde echt een hele tijd voordat ik daar weer ging kijken. Maar ik werd wel nieuwsgierig en ging kijken. Af en toe dan blijf je kijken.

Naar die jongerenavonden bedoel je?

En, ja, dan spraken heel veel mensen me aan. Om een lang verhaal kort te maken.

Je mag de tijd nemen hoor. (korte lach).

Ja, nee, natuurlijk, maar daar heb ik twee jaar met verschillende mensen gesproken die ik via die groep had ontmoet. Allemaal vragen gesteld en gekeken, ik ben een keer naar de NGK in Houten meegenomen. Door een vriendin. Toen ben ik een beetje in het christelijke wereldje binnen gerold.

Kun je nog meer vertellen over die twee jaar. Waar kende je die twee mensen van? Van die jeugdgroep? (ja). Kun je vertellen hoe dat ongeveer ging? Draaide je mee op die avond of had je daarbuiten veel afspraken met ze?

Allebei een beetje. Ik houd van helpen. Dus op die avond ging ik ook achter de bar staan en daar een beetje helpen. Met koffie en alles doorbrengen enzo. Het was zo'n concept dat je 1 keer in de maand, 1 keer in de 2 maanden, had je dan een grote groep, iedereen bij elkaar, dat is een interkerkelijk ding. En elke week had je dan kleine groepjes, had je een soort van kringachtige dingen. Dus daar ging ik ook bij, bij zo'n kring. Ik nam mijn vriendin mee, en ik ga gewoon een keer kijken en zie het wel. Dus daar heb ik ook vragen gesteld. En ik heb voor de rest ook buiten die avonden om mensen gesproken die ik van die avonden ken.

Dus ook daarbuiten wel contact. Je was meegenomen naar de NGK toen. Kun je daar wat over vertellen hoe dat ging?

Eigenlijk weet ik dat niet meer heel goed.

Hoe lang is dat nu geleden dat je daar naartoe ging?

Is het niet 2012 alweer? Ik denk 2007, 2008. Het is al een tijdje terug.

Kun je daar nog wel iets van herinneren?

Ja, ik vond het in het begin vreemd al die heren. De dominees spraken me ook écht niet aan. Gelukkig vond mijn vriendin dat ook, die zei: 'nee joh, het is saai, ik kan het ook niet volgen. Daar hoeft je je geen zorgen om te maken dat je dat hebt.' Oké, prima. (lach)

Dat ze dat zei hielp wel.

Dus dat is ook fijn. Het was heel saai. Zingen vond ik heel leuk, maar dan krijg je zo'n saaie dominee en dan denk ik: 'wat moet je daar nou weer mee?' En in het begin, dat vond ik echt heel stom, wat me er ook echt een beetje weerhield ervan, was het taalgebruik. Ik had letterlijk een woordenboek nodig om in het christelijke wereldje te komen. Met al die woorden en dan vroeg je op een gegeven moment naar die taal, van wat betekent dat woord dan? Dan was het van: 'dat snap je toch wel? Dat kan ik toch niet uitleggen. Dat is dan toch gewoon dat.' Dan denk ik: 'ik snap het niet, jullie zijn ermee opgegroeid, maar bij mij heb je er moeite voor nodig jongens.' Maar ook met de preek, ik merk het nu ook nog steeds. Ze gaan er allemaal vanuit dat je de verhalen kent, ze gaan er allemaal vanuit dat je weet waar het staat. Op een gegeven moment zei de dominee ook: 'we gaan dat verhaal doen, pak het maar voor je neus.' Ik dacht echt van: 'ja, waar?' En dan begint hij weer een verhaal van 'je weet in het begin is dat en dat, ik ga nu naar het eind toe.' Hallo?! Wat is het verhaal? Dat wordt niet uitgelegd. Dan denk ik dan ga ik maar een ander boek lezen, ja. Dat hielp ook niet echt mee. Dus dat merkte ik wel. Heel veel dingen zijn gewoon gewoon en voor mij is het ook gewoon geworden, al die woorden en al die dingen.

Ook al als je in het begin kwam dat het een onbekende wereld is met taalgebruik. Dus dat waren je ervaringen bij de NGK. Hoe is het nu gekomen dat je er toch bij bent gebleven?

Ik heb een christelijke vriend, waar ik ook mee ga trouwen. Die is toen destijds mijn vriend geworden. En die heb ik ook met vragen bestookt en dingen, voelde ik verschrikkelijk (lach). Toen was ik in Milan voor een stage van een half jaar, in mijn 3^e jaar. Daar had ik ook vriendinnen meegemaakt, dat was bij een twee verschillende christelijke organisatie stage gelopen. Eerst bij de ene en dat werkte niet, toen bij de andere. Daar kwam ik met een pinkstergemeente in aanraking, dat vond ik helemaal niets. Dus op een gegeven moment had ik mijn vriendje opgebeld, ik zeg: 'ik snap niet hoe jullie dit doen, ik ben er klaar mee. Dit hoeft ik echt niet.' Dus hij echt zo: 'oh shit, wat heb je nou weer gezien? Zeker dat en dat gezien?' 'Weet ik veel, ze deden dat en dat.' 'ja, dat is een pinkstergemeente, daar wil je ook niet naar toe.' Waarom bestaat dat en heb je dan weer de NGK en heb je ook nog zwaardere?

Dus dat bracht veel vragen.

Ja, veel vragen. Je doet universiteit, ik snapte er niet zoveel van. Hoe kan aan de ene kant heb je het extreme van een pinkstergemeente geval en aan de andere kant heb je de extreme protestante gemeente. Maar ze geloven in het zelfde, maar dat zie ik niet terugkomen in allebei, hoe werkt niet? Daar had hij ook geen antwoord op. Niemand had er een antwoord op. Dat is ook niet handig.

Want je stelde heel veel vragen aan je vriend ook over het geloof wat je bent tegen gekomen. Ik merk aan je dat je net vertelde dat je continu geïnteresseerd bleef, want je ging wel naar de pinkstergemeente toe. Terwijl je dat ook niet had kunnen doen, toch? Kun je nog meer vertellen hoe dat ging met je vriend, niet in detail (korte lach), maar meer van jij hebt natuurlijk een andere achtergrond, hij was christelijk. Hoe functioneerde dat? Je had veel vragen aan hem.

Ja, ik heb me ook een beetje los geschut, hij komt. Ken je de seal in Houten? Een soort van, ja, wat is het? Dat is een gereformeerde kerk, alleen maar met een orgel. Heel verschrikkelijk. Ik denk dat meer kerken een band dan een orgel hebben. Daar kwam hij dan. Ik denk: 'naja, ik ben spontaan en ik houd van muziek en geen orgel.' Dat is geen muziek voor mij. Dat waren ook lastige vragen voor hem, en omdat je niet christelijk bent opgevoed zie je totaal andere dingen. Stel je vragen over de dingen die harstikke gewoon zijn voor alle christenen. Toen werd hij helemaal los geschut van hoe zit dat dan? Dat wist hij ook niet, het is gewoon zo. Maar dat kan toch niet zo gewoon zijn? Ik weer met mijn kritische blik en dat vond hij vaak ook erg lastig. Daarin is hij ook wel anders in geworden.

Dus jullie hebben elkaar daarin ook aangevuld. Je had ook die ervaring in Suriname, dat je naar een pinkstergemeente was gegaan. Kun je vertellen hoe het daarna is gelopen?

Daarna heb ik het een tijdje laten rusten en met mijn vriend erover gepraat. Ik dacht toen: 'ik heb er geen zin meer in, ik vind het allemaal veel te moeilijk worden. Als het allemaal zo liefdevol is, waarom is het dan zo moeilijk?' Dan krijg je dat dilemma. Ik heb het toen gelaten zoals het was. Alleen merk ik dat ik toch weer nieuwsgierig werd, merkte ik bij mezelf, om mij heen stelde ik vragen van: 'wat is er gebeurd? Vertel het eens.'

Hoe bedoel je dat? Je stelde vragen over?

De mensen waar ik mee bezig was. Die vroegen zich af van wat is er dan gebeurd? Je was altijd zo nieuwsgierig.

Dat waren mensen van de jeugdgroep of juist je vriend die dat vroeg?

Ja, mijn vriend en twee mensen uit de jeugdgroep geloof ik waar ik nog contact mee had. Allemaal vanuit Nederland, gewoon lekker via de mail. Op een gegeven moment zat ik daar in mijn kamertje en toen dacht ik: 'wat moet ik hier nou mee? Ik ben nu al 3 jaar lang aan het vragen en doen en aan het onderzoeken.' Ik had nog steeds vragen van: 'wat moet ik hiermee?' Dat ik op dat punt dacht van: 'weet je wat, ik zeg nu gewoon ja, ik ga me er volledig instorten, ik zeg gewoon ja tegen God. En als het niets is kan ik altijd nog terug.' Lekker een maatschappelijke visie. Ik ben er achter gekomen dat als je je er instort dan ga je ook niet meer terug, dan wil je ook niet meer terug. Maar dat weet je op zo'n moment niet.

Maar je dacht op dat moment: 'ik ga het gewoon proberen.' En toen? Wat gebeurde er toen?

Geen grote pas of boem, nou is alles helemaal perfect. Dat is toen geleidelijk aan gegaan. Ik ben toen in Nederland, had ik eerst een hele cultuurshock om te overleven, omdat ik weer in Nederland was. Toen heb ik tijdje stilgelegen weer.

Want toen je zei dat je het ging proberen dat was in Suriname of?

In Suriname. Op een gegeven moment ben ik toen weer een aantal keer naar de NGK in Houten geweest. En toen dacht ik: 'is dit het wel? Ik vond de dominee helemaal niet interessant en als ik dit nou elke zondag moet horen, daar word ik ook niet vrolijk van. Wat kan ik doen?' Toen ben ik gaan kerkshoppen, want ik denk: 'ik weet helemaal niet wat ik wil.' Letterlijk gaan kerkshoppen en overal gaan kijken en uiteindelijk ben ik NGK gebleven.

Toch weer terug?

Ja, en ik ga nu ook naar de NGK in Utrecht en daar spreekt een andere dominee dan hier. Een andere dominee eindelijk (korte lach).

Wat maakte dat je toch bij NGK bent gebleven?

Ik voelde me thuis. Op een gegeven moment was ik heel lang aan het kerkshoppen en dacht: 'de ene kerk heeft dit en de andere kerk heeft dat. En dit vind ik leuk en dat vind ik leuk.' Ik denk vooral de grote vraag: 'waar wil ik me laten dopen?' Want ik wilde me op een gegeven moment ook laten dopen. Waar wil je dat doen? In de NGK, als ik daar uiteindelijk wilde blijven, wilde ik het daar op zich wel doen, maar dan moest ik eerst belijdeniscatechisatie doen, voordat ik me kon laten dopen. Daar was ik het niet mee eens. Ga ik het doen waar ik het niet mee eens ben? Of ga ik een andere kerk zoeken? Ik bleef nog steeds wel kerkshoppen. Op een gegeven moment heb ik het aan God gevraagd: 'God wat moet ik doen, ik weet het niet?' En ook gericht op mijn toekomstvisie, want Piet is mijn vriend, in de NGK. En op een gegeven moment liep ik het NGK gebouw weer in, op een volgende dag en ik voelde me helemaal thuis. Hier ga ik gewoon beginnen en we zien het wel. Daar ben ik uiteindelijk lid geworden.

Had je voor jezelf toen je zei: 'ik ga het gewoon proberen,' al wel een keuze gemaakt of had je zoiets van 'ik ga het gewoon proberen,' en na der hand ga ik een keuze maken of was die keuze meer vanzelfsprekend? Kun je wat meer vertellen over het moment dat je daar in bent gebleven? Is mijn vraag duidelijk? Half misschien (korte lach). Ik ben benieuwd, je zei zelf dat je het ging proberen in de zin van: 'ik ga me er instorten en als ik er niet in wil blijven, kan ik er altijd nog uit gaan. Er is waarschijnlijk een punt geweest waarop je dacht van: 'ik ben er in geweest, ik heb me er in gestort, ik weet wat het is, wat moet ik nu mee?' Of is het juist het moment dat je zei 'ik ging er helemaal inzitten, is dat de keuze geweest dat je er in bent gebleven. (ja). Oké. Heb je nog meer toe te voegen

aan het verhaal hoe je tot geloof bent gekomen? Zijn er nog andere dingen die gebeurd zijn die je bent vergeten te vertellen?

Nee, eigenlijk niet.

Oké. De vraag die ik hoofdzakelijk heb, is: 'wat in dit verhaal of daarbuiten is nou eigenlijk belangrijk geweest in waarom je tot geloof bent gekomen?' Wat is belangrijk geweest en waarom is dat belangrijk geweest?

Nou, als eerste het initiatief van de ander: 'ga mee, kom mee.' En kijk maar gewoon, zie maar wat je ermee doet.

En van die ander, bedoel je dan de jongerenavond bijvoorbeeld, toen je op de HAVO zat? Maar ook latere keren van andere mensen die aan je vroegen hoe het ging?

Ja, volg me maar gewoon. We verblijven hier en kom maar een keer gezellig mee, als je er daarna zin in hebt is dat ook goed.

Wat dacht je op dat moment? Van 'hé, oké?' Wat ging er in je om op dat moment?

Wanneer?

Toen mensen aan je vroegen van 'heb je zin om mee te gaan daar en daar naartoe?'

Uh... Elke keer weer anders.

Dus dat mensen aan jou gingen vragen of je mee wilde gaan, dat ze initiatief namen. Is er nog iets anders dat voor jou belangrijk is geweest?

Ja, openheid van die anderen. Dat ze open waren over hun eigen ervaringen en meningen en dat ze ook de tijd namen.

Wat betekende dat voor jou?

Dat ik mijn vragen kwijt kon. Dat ik er antwoord voor kreeg.

Je had ook die nieuwsgierigheid heel erg. Was dat ook toen je op de HAVO zat, die nieuwsgierigheid, of is die juist daar ontstaan toen je werd uitgenodigd voor de jongerenavond?

Toen ik wat met het geloof wilde doen? Nee, dat is alleen maar gekomen doordat iemand me had uitgenodigd.

Nog iets?

Nee, ik denk dat het gewoon belangrijk is dat mensen de tijd voor me namen en ook gewoon de tijd namen voor het antwoord. Niet snel een antwoord geven, maar als ze het zelf niet wisten het ook dat opzoeken. Want ik heb ook een keer iemand gehad en dat was veel later, ik denk een jaar geleden ofzo, waarbij ik een vraag had en hij zei: 'ik weet het niet. Hier heb je de Bijbel, zoek het maar op.' 'Ja, hallo, je denkt toch niet dat ik de Bijbel van voor naar achter ga lezen. Ik ben niet gek. Heb jij dat gedaan? Ik niet.' Dus dat toen ook. Daar kom je helemaal geen stap verder mee.

Dus je hebt echt die hulp nodig van mensen die de Bijbel kennen.

Ja, dan heb je juist die hulp nodig i.p.v. een Bijbel voor mijn neus houden. Ja, Google'en, maar dat werkt ook niet heel goed naar mijn mening.

Dat is ook wel belangrijk geweest voor jou. Ik ga nog even kijken naar je verhaal en als ik dan nog vragen heb over wat voor jou de betekenis is dan kan ik een samenvatting van je verhaal maken. Dus in die twee jaar heb je doordat je zoveel contact had met verschillende mensen van jeugdavonden, waar je achter de bar stond, dat je met die vragen die je had daar ook daar kwijt kon bij verschillende mensen. Dat is ook wel fijn dat je een bepaalde basis hebt waar je continu je vragen kon stellen. En heeft ook je vriend je geholpen, bij die vragen. En nou denk je dat als je naar de NGK ging dat er een bepaalde afkeer weg nam, dat het voor jou heel vreemd was, dat taalgebruik moeilijk was, dat maakt een preek in het begin wel weer wat lastiger. Hoe heeft dat voor jou bijgedragen of juist niet. Aan je beeld over het Christelijke geloof?

Eerst was het gewoon allemaal nieuw en dan denk ik, ik zie het wel vanzelf. Die vrienden waar ik mee ik was waren ook gewoon heel relaxed. En zeiden van kijk maar gewoon en kom gewoon staan en als je niet wil blijf je gewoon zitten.

Ook weer die openheid.

En toen had ik gewoon vragen bij hem terecht, ook gewoon lekker zeiken over de NGK, zo van waar zijn zij mee bezig?! Geloven jullie dat dan ook? Hoe zie je dat dan voor je? En dan gaan ze toch gewoon weer uitleggen. Oooh ja ok, en dan wordt je toch weer uitgelegd hoe die dominee dat dan zei.

Dus waar je ook gewoon lekker kritisch kon zijn. En dat heeft er ook weer mee te maken dat je je ding kwijt kon, je had gewoon vragen erover en kon je lekker spuien dan. Je vertelde ook over je verhaal van Suriname, dat je daar bent geweest. Kun je daar wat meer over vertellen wat dat voor jou bekend heeft?

Ja, chaos. Het eerste puntje is gewoon chaos. Het gaat daar heel anders en gelover daar gewoon extremer. Ik had daar niet echt mensen, de christelijke mensen waren daar niet heel bekend. Ik heb daar wel vrienden gemaakt, maar waren geen christelijke mensen. Aan de andere kant waren ze een deeltje van de kerk. Ik denk dat ik twee keer in de kerk ben geweest.

Hoe lang was je daar?

Een half jaar. Het geloof is daar gewoon extreem.

Dus was je daar veel in contact gekomen met het geloof?

Nee heel weinig.

Toen je die twee keer bent gegaan ben je in contact gekomen met de Pinkstergemeente en ben je ook weer gaan nadenken over het geloof. Wat heeft het voor jou betekend dat het juist zo anders was?

Ik vond het heel raar, vooral omdat... ik had de kerk toen al wel meegemaakt dus die was een zwaardere kerk, waar je christenen moet opdragen, je zegt het niet maar iedereen doet het wel. Dat beeld wist ik, en het NGK beeld dat wist ik. Dan kom je in een keer bij de Pinkstergemeente en dan denk je ja die kennen echt niet hetzelfde geloven als de Protestante Gemeente. Dat kan gewoon niet.

Het riep gewoon heel veel vragen bij je op.

Ja, het riep gewoon heel vragen bij me op en ook afkeer, gewoon de Pinstergemeente is in één keer zo extreem. Dat geeft me geen goed gevoel, dus ik dacht: 'naja, zo hoeft het ook niet.' Als het zo moet als in de Protestante Gemeente, dan is het ook niks voor mij. Dan denk ik, is er ergens een plek is voor mij? Als het zo verschillend is, wat moet ik hier nou mee?

Als ik zo je verhaal hoort, dan lijkt het net alsof de keren dat je geconfronteerd wordt met bepaalde dingen, dus nu dan misschien na de kerk, dat het vragen oproept, en doordat je die vragen aan mensen kan stellen, dat je daardoor juist weer een bepaalde richting opgaat. Klopt dat of zie je dat anders?

Ja, ik ben altijd heel erg kritisch. Dus als ik dan zo'n kerk zie dan denk ik: 'nou, volgens mij.' Als ik dan, omdat ik al mijn bagage in een keer, ik had al van tevoren al mensen gesproken. De dag daarna ging ik naar Suriname toe. En al die bagage volgens mij klopt daar niets van. Je weet het niet zeker, omdat je zo onervaren bent, dat je het toch aan mensen gaat vragen. Zegt de ene dit, zegt de andere dat, daar word je ook niet wijzer van.

Zoveel verschillende beelden daarover natuurlijk.

Ja, dus dan, ja chaos eigenlijk.

Maar je had voor jezelf wel een bepaald idee wat het geloof zou inhouden, bij de NGK in elk geval. Dus daar kon je wel op reflecteren naar je pinkstergemeente van he dit is wel heel anders en daar vanuit dus weer de vraag van: hoe zit dat dan? Ik lijk ook uit je verhaal te horen dat je die vragen heb erover, maar daar blijft het niet bij. Je stelt die vragen wel aan mensen, waardoor je bepaalde antwoorden krijgt. Wat gebeurt er dan als je antwoorden op krijgt?

Dan ga ik er zelf over nadenken. Ik ben niet iemand die dan door loopt te jengen van wat een ander er over vindt. Dus daarin ben ik dan ook weer kritisch. Op de antwoorden ben ik dan ook weer kritisch, van dat zal toch niet, wat moet ik daar nou weer mee? Ik bedoel.... Geef eens een voorbeeld! Ik heb een aantal keer een paar vragen aan die gesteld en dan kreeg ik weer antwoorden en dan denk ik: ik ben toch niet tevreden met de antwoorden en dan vraag ik het aan iemand anders.

En waren die vragen die je dan aan verschillende mensen vroeg bevredigend voor jou. Kan je je daarmee vinden of juist niet?

Ja, ik heb gewoon verschillende meningen uiteindelijk aan elkaar gekoppeld en ben daar over na gaan denken. En wat vind ik nou? Het fijne was ook gewoon dat ze Bijbelteksten erbij zeiden van als je er zelf nog over wilt nadenken dan daar staat ongeveer dit en daar staat ongeveer dat. Ik heb toen ook voor het eerst een Bijbel gekocht. Dat was wel een hele bijzondere ervaring. Dan loop je zo'n christelijke winkel in en dan zoek je de dikke boeken op omdat ik een Bijbel zoek. Staan er zoveel Bijbels. Maar je hebt echt 20 verschillende Bijbels. En welke moet je dan meenemen? Op dat moment kon ik mijn vriendje niet opbellen. Welke Bijbel wil ik nou? Ik wil toch een Bijbel. Toen uiteindelijk heb ik de Bijbel gekozen met de meeste kleurtjes. Hoe kies je er nou een? Die zwarte zijn zeker de Staten Vertaling ik houd niet van een zwarte Bijbel, geef mij maar kleur. Licht is vaak wat makkelijker.

Die vragen ging je aan elkaar koppelen, je ging langs bij mensen die zegt dat en die zegt dat. En op een gegeven moment had je voor jezelf een antwoord op een bepaalde vraag. En ging het ook zo bewust dat je echt een vraag had dat je de meningen van verschillend mensen ging vergelijken?

Sommige vragen liggen ook los van de antwoorden, ik zie dan wel een keertje.

Het was uiteindelijk wel bevredigend, je ging er wel uiteindelijk mee verder. Het moment dat je zei: ik zeg wel ja ik ga het gewoon proberen. Kun je wat vertellen over dat moment nog, of wil je er niet over beginnen.

Dat was gewoon het punt waarvan ik dacht: ik kan nog wel honderd vragen verzinnen en ik kan nog honderd antwoorden krijgen, maar heeft dat invloed of... ik was toen al drie jaar bezig ik dacht ik kan nog wel 5 jaar bezig gaan. Maar vind ik dat leuk is dat bevredigend, is dat goed. En toen dacht ik volgens mij niet. Er moest actie komen, vind ik ook prima. En dan zien we daarna wel verder.

Dat was het moment dat je je vragen losliet en dacht ik ga het gewoon proberen? Wat hield dat proberen voor jou in?

Iets meer met die vragen bezig gaan en ja zeggen tegen God en het uit proberen en anders ga ik gewoon weer nee zeggen. Gewoon wat meer rust creëren.

Want je hebt ervoor wel eens spanning continu?

Net geen spanning, maar meer chaos, omdat ik zoveel vragen had meer en allemaal antwoorden zocht. Vanaf dat moment was het oké ik heb gekozen, ik hoef niet alles te weten. Ik hoef niet overal klaar te staan meteen. Meer rust in dat opzicht.

Hoe voelde die periode daarna voor jou?

Weet ik niet, eigenlijk gelijk weer toch. Dat ik steeds meer rust nam.

Werd het uiteindelijk vanzelfsprekend. Dat je weer naar de kerk ging?

Ja, dat is nou wel een beetje vanzelfsprekend, dat is wel een beetje raar.

Ja, ik vroeg me af van hoe is het nu bij jou gegaan. Van ik ga het gewoon doen, ik ga er gewoon helemaal in zitten. Waardoor blijft het in stand?

Door mijn eigen nieuwsgierigheid en ik wil nu ook gewoon echt een relatie met God. Ik heb niet de standaard weg gelopen. Ik heb wel geprobeerd de standaard weg te lopen door een Alpha Cursus te doen. Naja om tot geloof te komen moet je wel eerst een Alpha Cursus doen, dat is algemeen bekend. Daarna als je genoeg kennis dan heb je veel doorgroei en op de cursus mag iemand dan wel kiezen. Ik heb die Alpha Cursus nooit gedaan, ik heb ergens een keer een bijeenkomst van de Alpha Cursus meegemaakt. Maar dat heeft geen voeten in de aarde gezet. Het was bij een studentenvereniging in Utrecht. Het was gewoon heel slecht, geen ruimte voor vragen en alles was eigenlijk maar vanzelfsprekend. Van dat snap je toch wel en ik dacht tot nu toe snap ik er niets van en dan ga ik het niet uitproberen ook. Moet je bij mij niet hebben. Er werd ook een soort druk opgelegd van je moet wel komen. Je moet het wel begrijpen, je moet dit je moet dat... ik moet niks. Dus uiteindelijk ben ik naar de NGK gegaan. Ik heb daar een ministry cursus gevolgd. Ik ben daarheen gegaan, ik dacht van ja helemaal goed en zo ben ik een beetje mijn eigen weggetje ingegaan.

Na dat moment van ik ga er helemaal in, is er niet een moment geweest waarvan je zegt ok heer waar blijf je?

Ja, heb ik wel gevoeld. Dat heb ik elke dag wel, van ja heer kom op.

Dat hoeft ook niet per se. Volgens mij is dit wel duidelijk. Had je voor jezelf nog iets om toe te voegen. Ik heb namelijk wat kaartjes meegenomen. Ik kan me best wel voorstellen dat het in een uurtje best wel lastig te ordenen is als je je verhaal wilt vertellen en de dingen uit je verhaal wilt aanhalen. Daarom hebben wij kaartjes gemaakt. En deze kaartjes zijn eigenlijk de verschillende aspecten van het leven, eigenlijk al geordend. Ik leg ze zo meteen op tafel. Je hoeft ook geen een kaartje te kiezen als je dat wilt, maar kijk gewoon naar de kaartjes en als je zoiets hebt van hem, bij dit aspect zit nog iets wat ook belangrijk voor mij is geweest van hoe ik tot geloof ben gekomen. Dan kun je er ook nog wat over vertellen.

Nee, alles over het christelijk geloof heb ik al verteld.

Ok, prima is goed. Is puur een geheugensteuntje zodat ik niks vergeet. Mensen geloven bepaalde dingen net iets anders. De ene gelooft net iets meer dat en de ander gelooft net iets meer dat. Wij geloven, met wie ik afstudeer ook op een bepaalde manier. Wij willen een beetje peilen van, is het wat wij geloven, is het ook iets waar jij achter staat, of geloof je toch net even iets anders. Daarom hebben wij een soort van definitie gemaakt van het christelijk geloof, die ook weer niet echt een definitie kan zijn. Je kan nooit iets vast maken over het Christelijk geloof, dat gaat gewoon niet. Maar wat ik wel wil doen is de hoofdaspecten eruit pakken je voorleggenen jou mening er over vragen. Er zijn twee dingen: wat vind je van de definitie, of de hoofdzaken ervan en kun je je daar in vinden of kun je er niet in vinden. De definitie is: de keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij is gestorven voor onze zonden en te besluiten hem te volgen.

Ik ben het er mee eens, maar ik mis een onderdeel. Jezus volgen als geliefde kinderen. Ik mis een beetje liefde.

Maar je vindt dat de liefde er meer in terug mag komen daarin. Maar verder wel iets waar je je in kunt vinden. Wat mij betreft zijn we klaar. Ik weet niet of je nog toevoegingen hebt?

Nee.

14. Interview Sander Klein

Algemeen

- We hielden het interview buiten in de buurt van het station omdat hij het interview liever niet thuis wilde doen. Hij komt uit een gezin van negen kinderen, dit zou erg druk zijn.
- Kwam over als een toegankelijke, en hippe jongere die het leuk vond om een interview te houden.
- Halverwege het interview werden we gestoord door een aantal gasten op de scooter die hij kende van school. Eerst vond hij het geen probleem, later vond hij het toch prettig om te verplaatsen.

Interview

Kun je wat over jezelf vertellen? Denk aan bijvoorbeeld wat je zei gezin, school, wat je belangrijk vindt, hobby's

Ok. Mag nu gewoon al praten al?

Ja, hij neemt al op.

Ow hij neemt al op?

Beide lachen

Ik ben Sander, en achttien jaar oud, en ik kom uit een gezin van negen kinderen. Ik ben ongeveer zelf de middelste. En de jongste is twaalf, En de oudste tweeëndertig. En mijn ouders zijn zes jaar geleden gescheiden. En ik woon nu met ze allen bij mijn moeder. En ik zit nu op de middelbare school. En ik ben zelf achttien, ik zit nog op de middelbare school, ik ben een keer blijven zitten in de vierde, VWO. En een keer blijven zitten bij de kleuters. Op de basisschool. Vandaar dat ik nog achttien ben en op de middelbare school zit. Ik heb veel vrienden in Haarlem. Een paar vrienden van mij heb ik leren kennen door de kerk en daar ga ik nog steeds mee om. Het zijn nu mijn vaste vrienden zelfs en daarvoor had ik vrienden die niet gelovig waren en die hebben mij eigenlijk verlaten vanwege het geloof.

Ok... Ja. En hoe oud was je toen je ouders gingen scheiden?

Zes jaar geleden, dus twaalf.

En wat doe je in het dagelijks leven, hobby's bijvoorbeeld.

Een hobby voor mij is, ik heb heel lang gebasketbald. Ik heb gefitnest, en nu doe ik een soort van 'quin tjun' (?) dat is een soort kung fu stijl sport.

Ok lachen, heb ik nog nooit van gehoord. Is dat nieuw of oud?

Nee bestaat al heel heel lang, is van uhm... 'Yif man' (?) Ken je dat, film?

Nee, die ken ik niet.

En van Bruce Lee. Die doet het ook.

Nouja als hij het doet zal het wel goed zitten *Lacht* Ok. Is er nog iets dat je over jezelf wilt vertellen? Hoeft niet, maar ik vraag het toch nog eventjes.

Uhm... Ik ga naar de Immanuel kerk in de Indische buurt in Haarlem Noord. Is een pinkstergemeente.

Is het een grote/kleine gemeente?

Uhm wat is een grote gemeente? Ik denk dat er tweehonderdvijftig mensen in kunnen?

Owja ok. Ja, gemiddeld denk ik dan.

Ja het niet altijd helemaal vol dus.

Ok.

Niet echt heel groot. Het is ook een buurtgemeente eigenlijk.

Echt de buurt komt daar alleen?

Ja.

Jij woont daar ook in de buurt?

Nee ik woon in Spaarndam. Maar via vrienden ben ik daar dus terecht gekomen.

Dus het is nog wel een eind reizen dan?

Ja kwartiertje of iets.

Ja kwartiertje dan. Ok. Bedankt. De hoofdvraag, ik weet nog of je nog weet dat ik dat aan je gevraagd had, om een kleine voorbereiding? Waarschijnlijk ben je het vergeten *Lacht*.

Hoe ik tot geloof ben gekomen?

Klopt maar ik had een paar mensen een voorbereiding gevraagd maar een paar mensen waren het al vergeten dus. Maakt niet uit hoor als je het vergeten bent. Uiteindelijk de hoofdvraag waar het om draait is: 'Welke factoren, denk aan personen situaties, of gebeurtenissen zijn belangrijk geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Dat is zeg maar de vraag. Ik had als eerst de vraag hoe je tot geloof bent gekomen. Kun je je verhaal vertellen? En neem zoveel mogelijk de tijd. Ik heb alle tijd. Dus praat maar lekker door ik luister wel.

Hoe ik tot geloof ben gekomen?

Ja.

Dat is ongeveer twee jaar geleden is dat zeg maar gebeurd. En uhm, ik doe middelbare school en toen ik in een nieuwe klas kwam, kwam ik bij iemand in de klas die gelovig was. En ik had eerst helemaal niks met het geloof. In de zin van, ik wist wel dat het bestond, maar ik heb er nooit echt iets over gehoord of zo. Het was gewoon onwetendheid zeg maar.

Ook vanuit thuis heb je dus niet heel veel van mee gekregen.

Nee vanuit thuis heb ik niet veel mee gekregen. Maar mijn moeder is wel gelovig, maar die is er mee gestopt vanwege radicaal... Maar die vriend vroeg aan mij van uhm: 'wil je een keer mee naar de kerk?' En ik stond hem heel raar aan te kijken, want waarom zou ik mee willen naar de kerk? Want ik was toen al zestien, en ja ik heb heel mijn leven zonder God of de kerk gedaan. Dus ik dacht: 'Kerk

hoort iets te zijn vanaf de geboorte ofzo.' Weet je wel? Dus hij zegt: 'Ja, mijn vriendin - want hij is gelovig geworden door zijn vriendin - zou het leuk vinden als je een keer mee gaat.' Want die kende ik ook. Dus ik: 'Ok.' Dus ik ging mee. Dus ik kwam er, daar op een jongerenavond in de kerk. En uhm... hadden ze het over: 'Hoe zie jij de duivel.' Dat vond ik wel een mooi onderwerp, in hoe wij nu de duivel zien. Want in de Bijbel wordt wel omschreven hoe de duivel eruit ziet, maar hoe zien wij in het dagelijks leven de duivel? En uhm... Toen werd er gezegd over bepaalde muziek die je luistert, en bepaalde dingen die je doet. En toen vroeg ik aan die uhm... aan die leidinggevende of je ook de duivel kon zien in bepaalde personen? Beetje een vraag van, als je bepaalde personen om je heen, kunnen die bezeten zijn door de duivel? En hij zei dat hij niet goed antwoord wist. Maar toen vertelde ik het verhaal dat mijn vader alcoholist was, en op best wel brute wijze uit elkaar gegaan, en uhm heel veel geweld thuis. Dus ik zei tegen de leidinggevende: 'Ik denk dat ik de duivel gezien heb in mijn vader.' In de zin van hoe die met ons omging. Was best wel heftig in dat opzicht. En hij zei zo: 'Ja, ik geloof niet dat dat de duivel is geweest, maar inderdaad wel een slechte kant geweest.' Of zo, maar ik snapte niet precies wat ze ermee bedoelde, maar het mooie was, wat er gebeurde was: 'Mogen we voor je bidden?' Was wel heel gaaf want, als je met iemand een gesprek hebt, kan je heel diep gaan met iemand. Maar als iemand voor je bidt is het altijd soort van, een complimentjes oorlog, en eigenlijk ook een soort van zegening, en bescherming om je heen. Dus ik was echt gewoon eigenlijk een open wond die op dat moment geheeld werd, in de zin van dat ze gingen bidden, dat de band tussen mijn vader en mij weer beter zou gaan. Want... Zoals ik al vertelde ik kom uit een gezin van negen, en we wonen allemaal bij onze moeder. Het heeft dus een speciale reden omdat we bij onze moeder wonen, omdat mijn vader gewoon, was gewoon fout in dat opzicht. En sinds daarvoor gebeden is, heb ik gewoon het contact weer durven leggen met mijn vader. Ik durfde het weer aan, omdat het toch wel heel erg heftig wat ik heb meegemaakt. En toen uhm... toen ik bij hem was merkte ik aanwezigheid van God in mij, omdat ik zeg maar, dit klinkt heel raar, maar een soort van gewetenheid, of geweten... hoe ik wilde handelen naar hoe ik was, uit angst, zeg maar als ik bij hem was, was ik een beetje bang en ik durfde toch wel mezelf te tonen door God, omdat hij toch een soort van bescherming om mij heen was. En na die verhalen dat ik naar de jeugdavond en mijn vader was geweest, toen had ik zoiets van: 'mag ik vaker mee naar de kerk?' Toen nam hij mij vaker mee naar de kerk. Toen zag ik hoe die mensen in de kerk met elkaar omgingen en dat verraste mij, want ik vond het zo speciaal hoe die mensen met elkaar omgingen, ze gingen gewoon veel liever met elkaar om dan normale mensen. Dat was voor mij echt wonderbaarlijk zeg maar. Beetje, ja, speciaal of zo. En toen ben ik weer een keer mee, weet niet of ik het goed zeg, gebedsavond? Ik weet niet hoe het heet?

Ministry gebed?

Weet niet precies.

Gewoon waar mensen voor elkaar gaan bidden?

Ja. En toen hebben we met ongeveer honderdvijftig mensen in een kring gestaan, en toen gingen ze allemaal om de beurt bidden, en toen voelde ik zo erg de aanwezigheid van God, en toen ik zei ik in gebed: 'God, ik uhm... wat u allemaal heeft laten zien, en allemaal in deze mensen heeft gedaan, ik geloof in u bij deze, en ik wil mijn leven aan u geven zoals Jezus zijn leven aan mij heeft gegeven.' en toen ben ik eigenlijk definitief voor mijzelf tot geloof gekomen. Ik heb sinds dien, ga ik telkens naar de jeugd, is een jeugdgroep, soort kinderkerk.

Dat is dezelfde kerk als waar je nu nog steeds...

Ja sinds dien ga ik elke zondag naar de kerk. Het heeft eigenlijk gewoon een zwakte, of een wond uit het verleden heeft het genezen. Daar ben ik nog steeds heel erg blij mee eigenlijk. Sinds toen ga ik naar de kerk.

Ok, boeiend. Ok, even kijken, ik heb ondertussen een samenvatting van je verhaal gemaakt. Ik ga even kijken of ik nog vragen over hoe bepaalde dingen zijn gegaan die je hebt verteld. Uhm... Hoe ging dat toen die vriend jou vroeg op de middelbare school? Of je mee wilde gaan?

Hoe dat ging?

Ja.

Dat ging bij hem thuis, op zijn kamer was dat en hij vroeg het aan mij we zaten te gamen op de Playstation, en toen voordat ik naar huis zou gaan om thuis avond te eten, vroeg hij aan mij: 'Sander, ga je wel eens naar de kerk of ben je wel is een keer naar de kerk geweest?' 'Ik weet wel wat een kerk is.' Hij zegt zo: 'Zou je een keer voor mij -hij zegt voor mij, alsof ik het voor hem zou moeten doen- zou je een keer met mij en mijn vriendin naar de kerk willen gaan? Omdat ze dat heel graag wil.' Ik voelde me meer van, opgelaten, ok ik doe het wel voor jou. Weet je wel.

Voelde jij je verplicht omdat ze dat zo aan je vroegen?

Ja beetje wel. Ok ik doe het voor een goede vriend. Ja, zo ging het wel. Dus ik ging ook helemaal naartoe van: 'Ik verwacht helemaal niks, maar ik heb ook geen oordeel.' Ik had ook niet negatief oordeel over of zo. Neutraal.

Toen die jongerenavond, toen gingen ze over de duivel, wat ging er in je om in die jongerenavond? Toen de jeugdavond was?

Nou wat heel erg door mij heen ging, was de gedachte van: 'Kan ik hier blootgeven, wat in mijn verleden is gebeurd, in de zin van hoe ik de duivel heb gezien in mijn leven?' Ze gingen praten over bands als 'Korn', en dat soort bands. En uhm over cyberpesten, digitaal pesten enzo. Dus dat is best wel, qua duivel heel laag niveau een beetje. Stiekeme gang van de duivel. Hoe die in het leven, in de criminaliteit enzo. En ik dacht, dat is eigenlijk het speciale, ik kende al die mensen niet, maar toch durfde ik mijn verhaal daar te doen. Ik barste wel in tranen uit omdat het zo heftig was. Ik dacht wouw, ze vingen mij daar zo goed op, zo vertrouwd.

Waarom kon je daar je verhaal doen? Voor je gevoel.

Voor mijn gevoel? Ja, eerst was het een beetje van, ik kwam net binnen en het was een beetje van, we gingen in een kring zitten, en bij de tieners, bij de jeugd, eet je ook 's avonds. En na het avondeten gingen ook gewoon praten. In de zin van normale kinderen, in de zin van, normale kinderen.

Lachen beide

Zoals iedereen?

Ja zoals iedereen. Uhm... nouja ze eten dan samen, ok leuk. En op een gegeven moment gingen ze zitten, en gingen ze vertellen, en vertrouwd, en God erbij, en toen gingen ze bidden, of God bij de gesprekken wilde zijn, en dat we ons hart mochten luchten en toen was er een soort blokkade in mij die open ging. Want door het gebed was er een soort bescherming om mij heen.

Ok dus, je kwam er, toen werd er gebeden, en toen voelde je je vrij om dingen te vertellen?

Ja. Wel dat die twijfel er nog steeds zat hoor, maar ik voelde mij veel vrijer. Wat ik ook zei, ik heb geen moment spijt over dat ik het heb gezegd.

En uhm... waarom voelde je door het gebed vrijer? Kun je daar wat over vertellen?>

Nou ik dacht bij mijzelf: 'Als er iets als een God bestaat, en ze komen hier om over elkaars problemen te praten, zal het wel goed zijn.' Dus. Ik dacht bij mezelf van, ik zag hoe hun met elkaar omgingen en dat was heel goed, voor mijn doen, en ik dacht wauw, als hun zo lief tegen elkaar zijn dan is God hier aanwezig, dus vertel ik mijn verhaal ook wel.' Beetje proberen waard eigenlijk. Ik ben hier toch, toch? *beide lachen*

Ik merkte dat er een speciale band was.

Ok. Best wel gevoelig punt natuurlijk dat je vader alcoholist was, en de scheiding enzo. Zou je daar nog meer over kwijt willen? Hoe je dat hebt meegemaakt en hoe je dat in verhouding brengt met die jeugdavond.

Of ik dieper wil gaan op de scheiding...?

Hoe je dat hebt beleefd... uhm, niet per se heel diep persoon, maar hoe je dat hebt beleefd toen, en hoe dat zich verhoudt tot die jeugdavond. Je merkte dat er een wond was? Kun je omschrijven wat er gebeurde toen?

Ja, zeg maar, omdat mijn vader altijd zo dronken was thuis enzo. Want vader was vaak dronken thuis, en er was ook veel geweld. Heb ik nooit echt een vader gevoel gehad. Mijn oudste broer was een beetje vader, die zorgde voor iedereen, die deed het allemaal eigenlijk. En uhm... op die jeugdavond merkte ik gewoon dat eigenlijk kon ik mijn verhaal al mijn hele leven bij iemand kwijt als het ware. *Er kwam een klasgenoot van Sander op de scooter aanrijden. Deze jongens gingen iets verder op in een groepje een joint rollen. Dit onderbrak kort het interview.*

Wat grappig dat als ik ga uittikken dit interview, dan ga ik dit ook opschrijven.
Lachen beide

Hoop niet dat je het vervelend vind dat ze daar zitten *lacht kort*.

Nee, die jongen weet dat ik geloof. Ik ken hem pas sinds dit jaar dus *lacht kort*. Ik zei nog net dat er geen hangjeugd was net. Toch wel een beetje. Ja, je moet toch wat toch.

Ja, ik hoop in ieder geval niet dat je het storend of afleidend vindt, anders moet je het gewoon zeggen hoor.

Om terug te komen waar ik was. Even denken. Ja, mijn oudste broer zorgde zeg maar als vader rol voor mij. En je hebt allemaal taken in huis als vader. En mijn moeder was echt een beetje een dubbele vader eigenlijk. Als moeder en vader, die deed alles. En mijn vader, ik zag mijn vader meer als een vervelende man die telkens thuis kwam en dronken was enzo. En toen ik dus ging bidden, op die avond met hun over mijn vader over dat de band moest genezen enzo. Merkte ik eigenlijk dat ik alles aan God kwijt kan. Dus eigenlijk die vader, die band die ik miste met mijn vader had in God. Dus eigenlijk wat ik ontdekte is, dat God al mijn vader was, of altijd al bij me was, eigenlijk was God al bij me op de vervelende momenten met mijn vader. Dus er was altijd iemand die naar mij luisterde, die mij beschermde. Dus heeft God de beschermende rol van mijn vader overgenomen. Maar nu heb ik ook een echte vader, waar ik echt mee om ga, maar God is ook echt een Vader voor mij.

Toen je gebeden had, merkte je ook dat die wond genas of minder werd? En toen ging je ook naar je echte vader toe? En wat heeft dat voor jou betekend? Heb je al wat over verteld, dat hij bescherming bood, kun je dat uitleggen, die bescherming?

Ja, hoe leg je dat uit... Ja, ik kwam bij mijn vader en uhm, ja mijn vader was wel beetje boos. Want ja, ik kan het heel goed begrijpen, en opeens willen je allemaal niet meer zien. Hij snapte zelf, me vader snapt er zelf eigenlijk niks van. Die kijkt vanuit zijn eigen oogpunt, negen kinderen verlaten mij, mijn vrouw verlaat mij, en opeens komt hij mij opzoeken. Dat is toch raar? En het was ook raar eigenlijk. Maar uhm... het gebeurde toch. En dat vond hij al magisch genoeg. En ik had niet eens verteld dat ik tot geloof was gekomen. Mijn vader vanaf het eerste moment al heel erg blij, maar toch heel verrast eigenlijk. Dat merkte ik ook wel aan hem. Hij vroeg het ook waarom ik kwam en toen kon ik wel mijn verhaal doen over God. Maar niet dat hij er iets van wilde weten, maar. Ik voel de goedheid van die avond met mij mee, toen ik bij hem aanbelde, en voor zijn deur stond. Het voelde gewoon goed, bescherm, weet niet hoe ik het moet uitleggen, het was een soort van doel, een taak, die ik moest verrichten. Het leuke is dat ik er eigenlijk zelf niks mee te maken had, maar ik werd er gewoon in geleid.

Het gebeurde soort van vanzelf?

Ja. Het was een soort van weg die werd uitgestippeld voor mij.

Komen nog meer jongens aan op de scooter

Zoals ik zei he, als je ergens anders wil zitten is het prima.

Ja, ik weet niet waar we moeten zitten...

Daar was nog een bankje in de buurt daar. Zeg maar wat je fijn vindt.

Ja, anders gaan we wel daar zitten.

Verplaatsen van bankje

Je vertelde dat je die goedheid, een doel, een taak, om naar je vader toe te gaan?

Ik voelde me soort van geleid. Soort van, laatst leerde ik dat de Heilige Geest bestaat en die je in dingen begeleid. Ja, ik wist dat er wel iets was dat mij begeleidde. Ik denk ook dat de Heilige Geest in mij was.

Mooi om te horen. Even kijken... Dat je daar was, bij die jeugdavonden, en de mensen die er liepen waren normale mensen zei je toen. Je merkte dat de mensen die er aanwezig waren...

Lief waren tegen elkaar?

O nee gebedsavond was dat.

Ja, gebedsavond was de jeugdavond, alleen een speciale avond. Die een keer in de zoveel tijd... Dat ze lief tegen elkaar waren? Ik merkte al met het avondeten dat je eerst met elkaar ging bidden, en bedanken voor het eten. Eigenlijk vond ik dat iets heel netjes... niet iedereen op de wereld heeft eten. Dat vond ik eigenlijk al iets heel gaafs eigenlijk. En ik merkte gewoon dat God aan het werk was in andere mensen en dat soms, door andere mensen God tegen mij sprak. In de zin van, dat andere mensen gingen vragen: 'He Sander, hoe gaat het?' Maar ook echt gemeend. Meestal is het zo van als je iemand groet: 'He he alles Goed?' 'Ja lekker.' ***Zei hij erg kortaf*** Weet je wel. Eigenlijk standaard ritueel, maar dit was echt: 'Hoe gaat het?' Echt de serieusheid. En ik merkte ook gewoon hoe ze dingen aanboden. Ze zeiden ook iedere keer dat ze blij ware dat ze me zagen. Ze vonden het fijn dat ik mijn verhaal daar kon doen. Ik merkte dat ze mij ook vertrouwden. Op een gegeven moment was het ook zo dat ze hun verhaal bij mij gingen doen.

Ja, dat ze ook dingen met jou deelde. Dat is natuurlijk ook wel mooi.

Hun belevenis met God, en hun hoe in het leven staan. Eigenlijk heel filosofisch maar was wel...

Dus eigenlijk de dingen del op en vertrouwende manier. Die gebedsavond...

Het leuke is eigenlijk, al je zwakheden kun je zeggen vanavond. Je hebt geen trotse eer. Eigenlijk als je op school in de pauze met je vrienden heb je eigenlijk trots en eer in die hoog moet houden, je gaat niet je zwakheden tonen want dan ziet de ander dat. Maar bij de kerk onder jongeren kun je gewoon je zwakte tonen, ook als het ging over drugs, seks, maakt niet uit wat. Iedereen snapt het precies dat het een pijnlijke wond voor je was, en God ermee bezig was voor jou. Een soort van vertrouwensband, inderdaad, je kon gewoon alles zeggen.

En er wordt ook niet anders naar je gekeken dus.

Nee. Je merkt nu heel erg dat je toch anders gaat gedragen tegen mensen die niet gelovig zijn. Buiten de kerk om zeg maar.

Hoe bedoel je dat? Liever naar hun, of aardiger?

Ik doe wel aardig tegen hun, maar vertel minder persoonlijke dingen, omdat, die interesse is er niet weet je wel.

Nee en ook het vertrouwen waarschijnlijk niet.

Het vertrouwen ja. Niet dat ik mensen niet vertrouw, maar het echte vertrouwen weet je. Niet dat ik soms denk van **(onverstaanbaar)** maar nu mag ik ook dingen zeggen omdat het voor God is.

Ja.

Ja en ook voor de jongeren die later aan je cursus mee gaan doen enzo.

En ik zou ook zeggen dat het anoniem blijft, had ik al gezegd?

Ja ja.

Owja had ik al gezegd. Je voelde met de gebedsavond de aanwezigheid van God? En dat was het moment dat je voor God koos ook?

Ja.

Had je dat voor jezelf al eerder gedaan? Of was dat dat moment zelf?

Ik wist niet eens hoe dat moest. Klinkt heel grappig maar ik heb nu een collega op mijn werk en die vroeg aan mij: 'Sander hoe wordt je een christen?' En dat vond ik zo speciaal, dat vroeg hij twee weken geleden aan mij.

Ja.

Nu kan ik zeggen tegen hem eigenlijk, heb ik nog niet gedaan, maar daar wil ik een speciaal moment voor uitrekenen, beetje met hem alleen zijn, beetje praten, maar eigenlijk geloofde je in God als je

geloofd. Je wordt niet een christen, je bent al een christen als je geloofd. Je hoeft helemaal niks te doen want God heeft je al gegeven, als je zegt: 'God is mijn vader, en Jezus zijn zoon is aan het kruis gegaan voor mij', dan geloof je eigenlijk al. Hij dacht precies zoals ik dacht, hij dacht dat je eerst een goed mens moet zijn, dat je eerst niet moet drinken, of eerst een perfect mens moet zijn voordat je christen werd. En dat dacht ik eerst ook, maar dat was dus helemaal niet zo.

Dus voor je gevoel had je nog iets heel groots dat je moest doen voordat je christen werd.

Ja, ik moest iets heel groots doen. Echt moest helemaal mijn leven veranderen, zo voelde dat, maar op die avond kwam ik erachter dat het helemaal niet hoefde, maar dat gevoel had ik alleen. Dat vertelde hun ook, want ik hoorde hun vertellen over dingen die ze zelf fout hadden gedaan. Toen dacht ik he wacht, hun zijn ook niet helemaal perfect. Want dat dacht wel beetje heilige mensen... weet wel. Christenen zijn watjes, durven niks spannends te doen weet je wel. Echt allemaal onzin natuurlijk maar. Toen ik zag van dat geven ze van zichzelf toe dat ze niet perfect zijn dacht ik wow wacht, ik ben ook niet perfect...

Toen dacht je: 'Ik hoor er ook bij.'

Ja precies, ik hoor er ook bij.

Maar dat moment waarop je dacht ik ga nu die keuze maken, kun je daar wat over vertellen?

Ik was een beetje zenuwachtig want uhm... ik stond in die kring, en iedereen ging gebed voeren, ook voor de zieken enzo. Maar ik stond de hele tijd met niks in mijn hoofd, en ik dacht bij mijzelf, als ik in de groep sta, dan gaat iemand iets zeggen in, van als het moment er is, dan laat Hij mij spreken. In de zin van: Hij geeft wel een teken. Ik heb eigenlijk gewoon God getempt en toen de een na laatste persoon aan het bidden was, de laatste of zo, die begon een verhaal over hoe hij of zij tot geloof was gekomen. En toen kwam ik. En ja dat was heel maf, ik deed me mond open, en wist eerst niet wat ik moest zeggen, en toen begon ik te praten, en toen begon ik eigenlijk een beetje ik, zat God beetje te bedanken voor alles. En ik sloot af met dat ik altijd bij hem wilde zijn, en dat hij altijd voor me moest zorgen, en dat ik van Hem hield, en dat ik in hem geloofde. Dus ik wist van mezelf niet eens dat ik het ging zeggen, het was soort communicatie tussen mij en God.

Dat je eigenlijk al soort van wist wat je moest zeggen terwijl je het eigenlijk nog niet wist.

Ja. Maar eigenlijk tijdens het gebed kwam ik erachter dat ik tot geloof was gekomen. Was eigenlijk niet iets in mijn hoofd waarvan ik zei van: 'Ok nog vijfhonderd mensen te gaan, en dan ga ik zeggen dat ik ook tot geloof kom.' Nee helemaal niet gepland.

Het was niet iets bewust van tevoren iets wat je ging kiezen, nee je hebt al gekozen. Super mooi.

Ja, ik liet alles op mij afkomen. Ik dacht: 'Als er iets bestaat als God, dan laat ik alles op mij af komen.' Ik ben wel aan het proeven dus als er iets te proeven valt...

Dan hups wil je het uitproberen?

Ja uitproberen ja.

He bedankt. Even kijken hoor. Dit is je verhaal. Heb je daar nog iets aan toe te voegen? Aan over hoe je tot geloof bent gekomen?

Uhm... ja wat wel heel belangrijk is, denk ik, dat als je christen bent, in de zin van je gelooft in God,

dat je mensen niet in de groep moet aanspreken over God maar in kleine groepjes. En ik denk dat het heel belangrijk is dat je, je kan echt voelen bij iemand, want die vriend zei dat ook laatst tegen mij, hij voelde bij mij dat ik toch wel mee wilde naar de kerk. Dus als je echt voelt bij iemand die naar de kerk wil dan moet je het vragen.

Als je voelt dat hij niet wil?

Als je voelt dat hij niet wil moet je niet vragen. Die vriend voelde bij mij al van: He Sander is toe aan een kerk. Hij is klaar voor de kerk.' Dus zeg maar aan christenen is het... geef die ongelovigen een kans, want het is echt fantastisch, echt fantastisch. Ik weet ook niet hoe het allemaal had gelopen als ik niet die kans had gehad. Aan de ene kant die kans, heeft God aan mij gegeven, maar aan de andere kant denk ik ook mijzelf laat God je ook leiden en andere mensen uitnodigen.

Ja. ok. Als je nu terugkijkt naar je verhaal, best veel dingen gezegd, wat zijn nou belangrijke factoren geweest in hoe je tot geloof bent gekomen. Natuurlijk kun je alles wel mee nemen, kan ook wel meer daar buiten misschien, wat zijn voor jou belangrijke dingen geweest?

Belangrijke factoren voor mij... Heel erg belangrijk het vertrouwen. Het opnieuw hebben van een vader, waar ik alles tegen kan zeggen.

En dat vertrouwen?

Vertrouwen in de zin van, vertrouwen van niemand. Ik had zeg maar nooit een vertrouwenspersoon, ook mij beste vrienden zei ik niks tegen, in de zin van scheiding enzo. Maar ik kon tegen God alles zeggen. Dat ik 's avonds in mijn bed lag, en ik piekerde ergens over dan kon ik het tegen God zeggen. Echt het vertrouwen, dat er iemand naar je luistert. Ook op de momenten dat je bang bent, dat je bid naar God, en weet ik eigenlijk van mezelf dat het goed komt.

Ok mooi, het vertrouwen in Hem. Dat je dat belangrijk vond.

Ja heel belangrijk. Ook een beetje de voorbeeldfunctie over hoe de mens hoort te zijn. Ik wil niet zeggen dat alle christenen perfect zijn, natuurlijk niet, ik ben zelf ook niet perfect. Maar ik zag wel hoe mensen tegen elkaar deden, en zag gewoon van: 'He dit gaat beter af dan hoe andere mensen tegen elkaar doen.' Misschien van, ja ik noem het liever, maar het was gemeender eigenlijk.

Gemeender dat je ook echt geïnteresseerd bent in iemand.

Ja oprecht, oprechtheid.

Oprechtheid.

Vertrouwen hebben van een vader. Alles kunnen zeggen.

Zie je dat als twee lossen dingen? Het vertrouwen en het hebben van een vader? Of zie je dat als...

Ja, ik zie dat zeg maar los, omdat ik natuurlijk niet echt een vader heb meegemaakt. En een vader hebben die, ja ik heb natuurlijk wel een vader, maar ik heb hem te weinig meegemaakt om echt te zeggen ik heb een vader zoon band.

Waarom is het hebben van een vader, dat je in God had gevonden voor een deel, belangrijk buiten die vertrouwensband? Of is dat hetzelfde?

Ja voorbeeldfunctie. Hij leert me, zoals een vader je leert hoe je je band moet plannen en hoe je dit en dat moet doen, en hoe je voor jezelf rond moet komen en weet ik het allemaal, zo leerde God mij hoe ik alles moest doen.

Ja. Ok.

Hij voedde mij eigenlijk op.

En dat merkte je zelf ook bij je?

Ja, want ik ben zeg maar in twee jaar tijd heel erg veranderd. Was eerst ook een beetje een aso. Klein beetje.

Kun je voorbeeld geven?

Beetje hangjongeren, dingen slopen enzo.

En doordat je dus bij God bent gekomen heb je andere manier geleefd daarin?

Ja.

Zijn er nog meer dingen die voor jou belangrijk zijn geweest?

Zou ik niet zo snel weten. Ja bidden. Bidden is voor mij iets speciaals.

En waar is dat gebed plaats gekregen in je verhaal?

Hoe bedoel je?

Je zegt dat bidden belangrijk voor je was in hoe je tot geloof bent gekomen, kun je daar wat meer over vertellen? Waar heeft dat plaats gekregen? En waarom is dat belangrijk voor je geweest?

Ja eerste wat ik zei bij het begin, bidden is een soort van complimentjes geven ofzo, of zegening zeg maar, en dat was zeg maar op die jeugdavond, toen we spraken over de duivel, maar toen ik zelf ging bidden, je voelt soort van ontlasting of zo. Ik zag maar, **(onverstaanbaar)** en eind van de dag kan ik het zeg maar kwijt.

Ja.

Kan een plaatsje krijgen.

Ontlasting vooral?

Een soort dagboek eigenlijk.

En ook in hoe je in dat moment toen je tot geloof kwam ging je ook bidden natuurlijk, en toen was het ook een belangrijk moment? Dat je door dat gebed heen je dingen kwijt kon?

Ja. Ja, zeker waar.

Zijn er nog meer, ik blijf gewoon doorvragen, dingen? Als je zegt dit waren de belangrijkste dingen voor mij vind ik het prima. Maar ik blijf gewoon doorvragen tot je het aangeeft.

Uhm... Belangrijk iets. Sinds ik gelovig ben geworden, hoef ik eigen keuze niet te maken omdat God keuzes, ik heb het gevoel dat God aan mij toont van: 'dit is mijn keuze.' God laat natuurlijk iedereen een keuze maken voor mijn gevoel, en ik merk gewoon duidelijk dat God tegen mij zegt: 'Sander, dit is mijn keuze.' Kan je zelf kiezen, of je kan ook gewoon Mijn keuze volgen.

Dus het is aan jou om Gods keuze te volgen?

Ja net als dit interview leek me eerst een beetje gek, een beetje maf om over te praten opeens. Maar God zijn: 'Doe maar gewoon, dag!' En God heeft ook tegen mij gezegd op dat moment aan de telefoon ook, bereidt het ook maar niet voor. Ik leid je wel. Zo is dat tot stand gekomen.

Ok. Ja. Nog meer belangrijke dingen?

Nee. Ja, God is natuurlijk heel belangrijk.

Nee tuurlijk maar als je gewoon...

Nee, nee.

Ok. Uhm

Ik zei vertrouwen?

Vertrouwen, voorbeeldfunctie door christenen, hebben van een vader, en daarin ook het voorbeeld van vertrouwen, bidden en niet eigen keuze maar Gods keuze.

Ja, dat vond ik het belangrijkste.

Ok. Even een ander blaadje erbij. Nee, deze moet ik niet hebben. Je kan meelezen wel grappig he.

Ja.

Lachen beide

Ow ja je kan nog even een envelop bij me...

Kom ambulance voorbij

Wat een ambulance hier zeg.

Ja.

Gebeuren er altijd ongelukken hier?

Nee, weet niet wat er aan de hand is maar.

Hij moet zeker via het station omdat het sneller is of zo.

Ze komen allemaal van een stuk verderop. Het ziekenhuis.

Ik heb wat kaartjes bij me, en uhm... voor sommige kan het lastig zijn je verhaal geordend te vertellen, vooral als je maar een uurtje hebt en je hebt best veel meegemaakt, daarom hebben wij kaarten gemaakt die eigenlijk het leven zijn maar dan geordend. Elk kaartje... hier zie je bijvoorbeeld

kaart 'school'. Zijn aantal kaartjes, uhm... die eigenlijk een ander aspect van het leven laten zien. Ik wou vragen of je die kaartjes langs wil gaan, en bij elk kaartje wil kijken, zijn er nog belangrijke factoren daar? En je hoeft geen een kaart te pakken, je bent niet verplicht als je zegt: 'Nee, ik heb echt alles verteld', het is puur even als geheugensteuntje voor jou. Kijk ze gewoon even door. Als er bij jou en kaartje naar buiten springt van: 'wacht even hier ben ik nog wat vergeten te vertellen.' Dan hoor ik dat graag.

School is natuurlijk met vrienden. Hobby's heb ik niet echt iets met kerk. Vriendschap is natuurlijk die vriend. Uhm... internet uhm... internet gaf mij een verkeerd beeld over het geloof.

Waarom gaf internet jou een verkeerd beeld?

Waarom gaf internet mij een verkeerd beeld, uhm... de site die ik vond, ook de teksten, zijn best wel radicaal, en ook heel veel mensen die het niet leuk vonden of zo. Zag al bij youtube reacties enzo dat het niet leuk was. Opwekking op youtube waren wel heel goed bekeken. Maar voor mij het was...

Niet ok?

Ja. Meer de Bijbel zelf die tot me sprak. Ja... misbruik, nee geen misbruik. Gezin natuurlijk wat er is gebeurd, die wond. Nee. Ik weet het niet.

Prima is goed. Ok. Dan kom ik nu bij het laatste onderdeel, en dat is het volgende. Het geloof beschouwd iedereen op een andere manier, je hebt ook veel verschillende kerkstromingen, en omdat wij een idee willen krijgen in wat jij gelooft en hoe jij daarin staat, hebben wij een soort van definitie van het christelijk geloof gemaakt. Maar dit kan het ook weer niet echt zijn omdat het altijd onvolledig is, je kan nooit echt inkaderen en dat is heel lastig. Maar we vonden het toch wel belangrijk om de belangrijke punten van het christelijk geloof aan te halen. Daarom hebben we een soort van definitie genoemd. Ik wou vragen of je naar die definitie wil luisteren, wil zeggen wat je ervan vindt, en of je je erin kan vinden of niet in kan vinden. De definitie is de volgende, en hij is dus onvolledig: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonden, en het besluit om hem te volgen.'

Ja ben ik het wel mee eens. De keuze om te geloven uhm... natuurlijk wel een keuze voor iedereen natuurlijk, voor mij was het zo'n waarheid dat het eigenlijk niet eens een keuze was. Het was kiezen tussen geen waarheid of wel waarheid. Maar... het is natuurlijk wel een keus. Want voordat ik geloofde was het natuurlijk altijd wel een keus. Maar als je zeg maar je het ontmoet, dan weet je dat het de waarheid is.

Ja, als je eenmaal geloofd heb je niet echt een keus of je het geloofd of niet.

Ook op moment als je ermee in aanraking komt denk je he wacht, dis is echt wel een waarheid. Je zou jezelf misleiden als je zou zeggen wat er in de kerk wordt gezegd is een boel onzin.

Terwijl je het wel hebt gezien bedoel je? Bepaalde dingen over het geloof?

Nouja als je dingen die je te horen krijgt, weet je gewoon van wat ze zeggen is goed, denk aan je medemens, denk aan dit. Weet je wel? Als je tegen jezelf zeg van, je maakt de keuze voor God, omdat God wil dit. Ik weet niet hoe ik het moet zeggen. Voor mij is het helemaal geen keus geweest omdat ik wist dat het echt de waarheid was. Wat er stond in de Bijbel is gewoon de waarheid voor mij.

Dus je kan er kanttekeningen bij plaatsen maar kun je je erin vinden, of kun je je er niet in vinden? Nog een keer: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, hij gestorven is voor onze zonde, en het

besluit om Hem te volgen.'

Uhm, als hij gestorven is besluit je eigenlijk al om Hem te volgen.

Ja, dat is wel het lastige eraan. Je kunt overal kanttekening bij plaatsen en daar hebben wij ook heel lang meer lopen stoeien. Wat moet je nou wel of niet zeggen.

Ik ben het er helemaal mee eens. Maar als iemand is gestorven voor jouw zonden ga je hem eigenlijk vanzelf al in hem geloven en voor hem vechten. Maar ik ben het er wel helemaal mee eens.

Ja. Ok. Wat mij betreft is het interview afgelopen.

15. Interview Wim De Jong

Algemeen

- Woont in een studentenhuus, waar het er nog redelijk net uit zag.
- Lijkt me een jongen die zeer bedachtzaam is.
- Een open jongen, hij vertelde snel vrij persoonlijke dingen zonder een vorm van angst.

Interview

Het interview bestaat eigenlijk uit twee delen. Het eerste deel is de vraag: 'Wie ben je?' Dan wil ik gewoon kort even introductie, kun je wat over jezelf vertellen. Hoe oud je bent, wat je gestudeerd hebt, wat je doet. Tweede deel is de hoofdvraag en dat zal ik zo meteen vertellen. Dus ik wou beginnen met de eerste vraag, kun je vertellen over wie je bent?

Ik ben Wim De Jong, drieëntwintig, ik word over een paar dagen vierentwintig, dus kun je erin zetten.

Ok, ja.

Uhm... ik uhm... Opgegroeid in Zoetermeer. En uhm... ja sinds vijf jaar woon ik hier in Ede. Ik heb eerst VWO gedaan. En ben daarna dus Godsdienst Pastoraal Werk gaan doen. Uhm... Is het de bedoeling dat ik meer persoonlijke dingen vertel over wie ik ben? Of meer van dit soort feitjes?

Feitjes, en je kunt ook vertellen over je hobby's, of over dingen die je belangrijk vindt. En dan mag je zoveel of weinig vertellen als je zelf wilt.

Ok. Nou ja mijn gezin bestaat uit mijn ouders die gelukkig nog bij elkaar zijn. En mijn broertje. Mijn broertje is eenentwintig. En uhm... Verder ik houd heel erg van muziek. Ik speel basgitaar, en akoestisch gitaar. En daarnaast maak ik beats en raps. En uhm... Ik houd ook heel erg van, gewoon met vrienden om gaan, Bijbelstudie doen. Klinkt wel erg geestelijk weer, maar dat is gewoon het gene waar ik het meest geïnvesteerd heb dus is het gewoon leuk om te doen. Ik zit bij stichting 'Out of the box', daar ben ik secretaris, en uhm... Het is een stichting voor jongeren opgezet met Gert en nog een huisgenoot. Ja, en daar zijn we nu al een paar jaar mee bezig, en daar gaat gewoon veel tijd in zitten, en dat is wel leuk. We zijn eigenlijk een soort reisgenootschap van vrienden. Ben je een paar jaar met elkaar onderweg waar dus steeds meer mensen bij komen. Veel jonge mensen die uit niet gelovig gezin komen, en dan Jezus leren kennen.

En wat houdt de stichting in?

Wij hebben als doel om jongeren toe te rusten in de diepte van Gods genade, zodat ze vanuit daar een sterk fundament hebben om vanuit te leven. En ook als ze in hun eigen kerk zijn, dat ze daar ook kunnen gaan schitteren. En heel veel mensen op een of andere manier een conferentie nodig, of een kamp, zoiets, om iets bijzonders mee te maken. Dat zie je gewoon vaak bij jeugd. En dan hebben ze even een andere setting om in te zijn, wat er bij ons gebeurd is dat er veel cultuur gemaakt wordt, waar liefde en genade in de praktijk gebracht worden. En daardoor leven mensen naar wat ze in de conferentie hebben meegemaakt in een vriendschap verder met elkaar. En leven weer toe naar de volgende conferentie waar ze weer nieuwe vrienden mee nemen, en op die manier groeit het ook.

En jij organiseert de conferentie?

Ja wij organiseren die conferentie. En iedereen die wil meehelpen die ook is gekomen die mag mee helpen. Je mag niet meteen mee helpen, we kijken niet naar je CV of dingen maar of je betrokken bent met de reis.

Ok. Ja.

Dat zijn allemaal jongeren, de oudste is vijftientig, en de jongste zestien.

Is er nog iets dat je over jezelf wilt vertellen?

Nee niet iets wat heel erg boeiend is voor het interview.

Ok. Dat was even kort 'Wie ben je'? Ik kom nu naar de hoofdvraag. Ik had hem al over de telefoon gezegd, maar ik zal hem nog een keer herhalen: 'Welke factoren, dus personen situaties of gebeurtenissen, zijn belangrijk geweest in hoe je tot geloof bent gekomen?'

Ja.

Ik wou als eerst aan je vragen of je je bekeringsverhaal wil vertellen.

Ja. Het was in februari 2005. Ik was toen zestien jaar. Ik was op wintersport geweest met school. En daar had ik een groepje mensen leren kennen waaronder een christen. En uhm... die andere, waren vier andere bij waar ik ook me op trok. Toen zijn we na die ski reis weer bij elkaar gekomen, gezellige avondje. Was wel echt heel gezellig. Toen zijn we hamburgers gaan eten, bowlen, filmpje kijken. En die film die we keken, dat zorgde ervoor dat we in gesprek kwamen over op een onbewoond eiland zitten en wat echt belangrijk is om bij je te hebben. Maar ook, hoe ga je met elkaar om als er helemaal geen overheid is die een wet heeft gegeven. En dan kom je dus toch bij je eigen overtuigingen van wat geloof ik dat goed en slecht is. Dat ging eigenlijk, eigenlijk werd het meteen al een christen 'bash' verhaal, waarin wij met ze vieren die christelijke jongen te overtuigen van zijn middeleeuwse, manier van denken middeleeuws was. Dus wij waren een tijd bezig over abortus, en homofilie, en seks voor het huwelijk, noem allemaal maar op.

Dus de discussie was verschoven van onbewoond eiland naar christenen in het algemeen?

Ja het ging steeds minder over onbewoond eiland, en steeds meer ethische kwesties die met geloof te maken hebben, en vanuit daar weer het wel/niet bestaan van God. Die discussie duurde ongeveer twee en een half, drie uur. En ik moest eigenlijk om twaalf uur thuis zijn, maar die discussie begon half twaalf 's avonds en mijn vader was al helemaal ongerust geworden. Die was helemaal door de stad aan het fietsen, en politie gebeld, omdat ik nooit zo laat kwam, uiterlijk kwartier te laat. Maar goed, we waren die discussie aan het hebben, en na een tijd merkte ik, ik deed heel erg intensief mee met de discussie en was heel erg aan het observeren en luisteren van: 'Waar kan ik een zwakke plek vinden om toe te slaan.' Ik was er op aan het broeden, en een kwartier lang dacht ik er moet een vraag of opmerking zijn, en die kon ik gewoon niet vinden. En elke keer als ik dacht: 'Ok, nu heb ik iets.' Dan... was er weer een opmerking van die jongen die eigenlijk heel mijn denken weer helemaal weg schopte, zo van: 'He, dat ziet hij dus zo, dus dat is eigenlijk dat is eigenlijk wel wijsheid.' Na een tijd dacht ik, toen ik heel lang geprobeerd had na te denken hierover: 'Ok, zou het niet kunnen dat wat hij zegt waar is, en dat ik mijn ongelijk moest toe geven?' Toen gebeurde er iets heel mafs wat ik nog nooit eerder had mee gemaakt, en wat ik zou benoemen als soort van geestelijke strijd, dat ik direct overvallen werd door een angst, alsof ik helemaal vast werd gezet in ketens, ik kon me niet echt bewegen. En er kwamen gedachten in mijn hoofd als een orkaan die door mij heen ging die alleen maar te maken hadden met de angst om te gaan geloven: 'Nee, niet geloven.'

Hoe je dat ervaarde kwam vanuit een angst?

Ja het was niet door andere mensen maar het was echt een soort van, iets wat van de duivel af kwam, wat heel erg mij angstig maakte. En het gebeurde wel in mijn hoofd, maar het was te intensief

om het maar gewoon een gedachte te noemen. En die gedachte zeiden eigenlijk van alle kanten probeerde ze te roepen dat ik niet in God moest geloven omdat mijn leven dan een grote zooi zou worden, en dat niks leuks meer zou zijn, dat ik een slaaf zou worden. Ja, het was dus echt zo dat die stem zei: 'Als jij gelooft in God, ja dan alsof je dan de meest waardeloze keuze van je leven hebt gemaakt.' Maar ook met zo'n gevoel erbij dit is een heel belangrijk moment wat je gaat kiezen of niet. Dus toen moest ik helemaal huilen opeens. Moet je voorstellen je zit met vijf jongeren, en begint er opeens een te huilen. Dus ik zeg van: 'Sorry ik wordt heel erg bang, er is iets dat zegt dat ik niet in God mag geloven. Kun je voor mij bidden?' O nee, dit zei ik niet. Ik zei: 'Kun je mij helpen?' En toen zei die jongen van: 'Ja ik wil wel voor je bidden.' En ik dacht toen nog ja bidden ken ik alleen van mijn opa en oma, dat is dat je bij het eten een soort gedichtje voor leest, of onze vader op zegt. En uhm... Ja, dat werkt niet echt, maar kan je wel en rustig gevoel geven. Dat idee. Dus hij ging gewoon voor mij bidden. Hij had een heel rustig gebed, hij zei: 'God wilt U laten zien dat U er bent, en die angst wilt U die weg nemen, en wilt U laten weten dat U van hem houdt?' En op dat moment heel die angst was in een keer verdwenen, het was alsof die boeien in een keer los sprongen, alsof mijn keel, eerst was dicht gedrukt, en nu weer vrije adem ruimte had. En uhm... ik werd in een keer vol van vrede, en ik dacht: 'Wow, ik voel een hele grote liefde, dit is net alsof je in een koude winter een keer een warme deken om heen wordt geslagen.' Ik dacht: 'Ik ken deze liefde, maar ook weer niet.' Het is een soort van, het voelt bekend aan, alsof ik hier vandaan kom, alsof deze liefde ook het gene is waar ik als mens tot mijn recht kom, maar ik herkende het niet van, het is niet hetzelfde als verliefdheid, het is niet hetzelfde als vrienden liefde, niet zelfde als familie liefde. Het was bovennatuurlijk en die bovennatuurlijke liefde, die overviel mij toen eigenlijk, toen zei ik zelf in gebed tegen God: 'Is dit nu wat ik voel? God bent U wat ik voel?' En toen hoorde ik dus in mijn hoofd heel helder: 'Wees maar niet bang, want ik ben bij je.' En later ben ik dus ook de Bijbel gaan lezen en toen zag ik dat vers, en dat komt heel vaak voor in de Bijbel, weet niet of het meest voorkomende vers is, maar komt heel vaak voor. Dat als God begint met spreken, of een engel begint met spreken, dan zeggen ze: 'Wees niet bang. Ik ben bij je, of God is bij je.' En dat is ook wat ik het eerste hoorde. Ik wist twee dingen. Ten eerste die jongen die voor mij had gebeden had gebeden in de naam van Jezus, niet in naam van Allah, of Boeddha, maar Jezus. Ten tweede dat ik dus die liefde ervaren had, dat gevoel, en ook die stem erbij. En ik dacht: 'Nou ja, ik kan dat benoemen als soort chemisch proces in mijn hoofd wat op de een of andere manier gebeurd, en je gaat alles wetenschappelijk verklaren, of het is gewoon wel God, en als God bestaat dan betekent het dat ik niet alleen uit Hem besta, maar dat alles uit hem in voortgekomen. Dus dat veranderd alles voor het leven. Dat betekent dat elk dingetje in mijn leven met God te maken heeft. Toen heb ik dezelfde avond, van zaterdag avond tot zondag ochtend tot drie uur 's nachts, en toen heb ik gewoon gezegd, ik wil voor Jezus gaan leven. Toen ben ik volgende ochtend mee gegaan naar de kerk. En af en toe ben ik daar toen gebleven. En uhm... Dat is eigenlijk een beetje hoe ik tot geloof ben gekomen. Sommige van die angsten die ik had als dat mijn ouders er niet mee om konden gaan of vrienden me zouden verlaten, dat is ook gebeurd, maar dat is ook weer goed gekomen. Soms moet je even door een tijd heen waarin dingen eventjes extra lijken tegen te werken als je net tot geloof komt. Maar dan staat er daarna grotere glorie te wachten.

Ja. Ok. Bedankt voor je verhaal. Heb kort samenvatting gemaakt, zal even kijken of ik nog ergens een vraag over heb. Om te verduidelijken. Uhm... dit was allemaal toen je, zestien 2005, kun je nog wat vertellen over hoe je daarvoor naar het geloof keek.

Ja. Uhm... voordat ik deze manier in aanraking kwam was ik me vooral aan het afzetten ertegen. Ik geloofde wel in bovennatuurlijke dingen, maar ik was gewoon heel erg afgeknapt op uhm... Ja, hoe christenen lijken te zijn. Namelijk, ja, je gaat zondag naar een kerk. Dan doe je even bijzondere kleren aan, want het is een bijzonder moment, en dan gaat iedereen braaf zitten doen. En uhm... het zijn eigenlijk een stelletje hypocrieten. En ja... dat is een beetje het beeld dat ik had van christenen. Ik was daarbij toen der tijd een beetje in gangster leven gekomen. In ieder geval, zo zag ik mijzelf. Dus daarom was ik dus veel wiet gaan roken, heel erg hip hop wereld gekomen. En uhm... veel van school, spijbelen, liegen tegen mijn ouders. Ik was net dat jaar dat ik zestien was, vijftien zestien was ik echt

een rot joch, daarmee bedoel ik dat ik alles in mijn leven, draaide om mij. En ik probeerde ook alles bij elkaar te liegen om zelf die touwtjes in handen te houden, zodat ik overal het beste uit kreeg. En door andere werd gezien zodat ik wilde dat zij mij zagen. En uhm... Daar was ik dan wel veel mee bezig. Aan de andere kant merkte ook ben niet echt gelukkig, wilde altijd wel cool doen, maar was het dan weer net niet zeg maar. *Licht kort* En uhm... ja ik ben in die tijd wel echt geïnspireerd geraakt door verschillende rappers. Ik luisterde veel naar de west-side, Eminem, Dr. Dre, maar ook Tupac. En Tupac die heeft ook best wel veel dingen over God gezegd, die dan soms wel in mijn hoofd bleven zitten. En uhm... Nou ja, hoeft niet helemaal dingen te gaan vertellen over Tupac, maar er zijn bepaalde dingen uit die tijd die uhm... toch op een bepaalde manier erin hebben een gespeeld, dat ik een bepaalde sympathie had met iets met God. Als zo iemand als Tupac ook in God gelooft, dan vond ik dat toch wel gaaf. Daarbij heb ik hele lieve opa en oma, die ook gewoon geloofde en naar de kerk gingen. Als ik daar kwam ging ik ook wel is mee naar de kerk. Dus daar zag ik wel in van: 'Die mensen zijn zo lief, staan altijd voor je klaar.' Zij geloven ook in God. Dat verbond ik toch wel beetje met elkaar.

Het is dus zo dat je aantal keer in aanraking bent gekomen door Tupac of je opa en oma, dat je daar... in ieder geval een ander beeld kreeg van christenen dan je dus had. Hypocriet, braaf...

Ja... ik had daardoor niet echt... bijvoorbeeld mijn opa en oma niet echt en ander beeld gekregen van christenen omdat dat gewoon hele brave mensen zijn en zo. *Licht kort* Maar wel dat ik op een bepaalde manier ook op zoek was naar wat mijn doel was in het leven. Al vanaf dat ik acht was, kan ik mij herinneren. Nou ja, iets ouder was elf, weet ik nog dat ik nummers luisterde van Marco Borsato 'De bestemming'. En uhm dat begon zo: 'Ik lig met mijn rug in het gras, en aanschouw de maan, en vraag of zij misschien weet waarom wij bestaan, waarom we worden geboren en dan weer gaan, maar ze zwijgt en kijkt me lachend aan. Laat me zien waar ik voor leef, laat me voelen wat ik geef. Een moment zodat ik weet dat alles niet voor niets is geweest.' En dat nummer heel vaak keihard mee gezongen toen ik nog best wel een klein kind was. Tien elf jaar, en dan zet ik dat aan voordat ik ging slapen, en dat was eigenlijk mijn gebed, als er iets is wil ik het weten. Ja, ik geloofde eerder in een soort van reïncarnatie achtig gebeuren met sterren en gebeuren, beetje vaag gedoe allemaal. Maar dat kwam dat ik niet echt een punt van houvast had. Dus ik dacht dan gewoon aan wat is mooi om te denken, en dan ging ik dat bedenken, maar ik voelde wel er is iets bovennatuurlijks, want anders ben ik in dit leven gewoon niks. Vanaf jongs af aan dat je er wel mee bezig was wat is het doel van het leven. En dan heel af en toe kwam het ook wel weer naar voren bijvoorbeeld in die gangster tijd, toen ik veel aan het blowen was en nog niet gelovig was, dat me vader ook zei, en toen heb ik een cd voor hem opgenomen met mijn broertje, en daarin komen ook sommige dingen naar voren als ik nu terug luister, dat ik ineens zomaar ergens God benoem. Maar zonder dat ik daar echt mee bezig was, maar dan zit er toch een bepaald besef in: 'Er is wel iets met God.'

Dat kwam dus voor uit Tupac, en opa en oma.

Ja en ook mijn moeder is op een bepaalde manier ook gelovig, en zij gelooft wel in het bestaan van God en ook van Jezus, maar niet op een manier dat dat haar leven is, zeg maar. Meer van: 'Ja dat is er ook.' En mijn basisschool was een christelijke basisschool, dat heeft denk ik best wel veel mee gespeeld denk ik nu. Omdat daar hoorde we Bijbelverhalen, elke dinsdag. En uhm.. dat ging altijd over Jezus, nou ja niet altijd, maar dat zijn verhalen die ik nog kan herinneren. Dat die vrienden, door dat dak heen, dat is zo'n verhaal dat me is bij gebleven, en die kruisiging van Jezus. Ik heb nooit getwijfeld aan het bestaan van Jezus in dat soort verhalen. Ik vond het altijd wel heel bijzonder. En ook bij kerst, dan zongen we ook altijd liederen met elkaar, en dat gaf mij zo'n warm gevoel, ik zong volgens mij het hardste mee uit de klas, omdat ik het zo gaaf vond om liedjes te zingen. En ik voelde ook heel erg affectie erbij voor Jezus. Ik had totaal geen weerstand om over Jezus te zingen. Op de middelbare school is dat wat verander omdat ik daar wat meer stoer moest doen. En daarbij VWO, wetenschappelijk onderwijs, dus dan probeer je overal argumenten voor te verzinnen. Maar uhm...

dat is eigenlijk toen ik tot geloof kwam zijn dingen uit mijn basisschool tijd zijn ook weer omhoog gekomen. Dat ik toen bijvoorbeeld graag weer die kerst liedjes wilde gaan zingen. En dat ik de eerste avond dat ik tot geloof ben gekomen de Bijbel uit mijn la had gepakt die ik op de basisschool gekregen had. Die jaren in mijn kast had gelegen.

Grappig. Dus je hebt vanuit vroeger wel een, bijvoorbeeld op basisschool al die liedjes mee gezongen, op middelbare school was het meet de houding, die cultuur die rappers cultuur bijvoorbeeld, wat ervoor zorgde dat je een afkeer ervan kreeg op een gegeven moment.

In ieder geval dat ik het heel er naar de achtergrond had geduwd. Ik was gewoon zo boos, boze jongen. Op een of andere manier in pubertijd, en rappen bezig dan moet je boos zijn.

Dat hoort wel bij die cultuur.

Ja het hoort erbij dat je ergens boos op bent.

Lachen beide

Dan ga je ook op dat soort dingen boos zijn. Ik kan niet hele goede reden...

Ok. Heb je nog meer te vertellen over de periode daarvoor? Dat je denkt dat is wel belangrijk om te noemen voor mij bekeringsverhaal.

Uhm... Nee, het is alleen dat ik altijd wel een beetje een spiritueel filosofisch figuur was ook als jongetje al. Klein jongetje. En uhm... Dat ik, ik hield er heel erg van om diep na te denken over het leven. En ik kon niet heel veel mensen vinden om daar echt over te praten. En mijn ouders op dat moment als ik zo begon te praten, ook logisch een jongetje begint zo te praten over het leven en zo. En dan moesten ze een beetje lachen en zeiden ze: 'Ow daar heb je Wim weer.' Weet je wel? Dus ik voelde me ook niet heel vrij om daar thuis echt over te praten. En van daar dat als er dan zo'n gesprek kwam, zoals mijn bekeringsavond, dat ik heel erg op kon gaan in dat soort gesprekken. Want ik had er eigenlijk al heel lang over nagedacht, en dat waren dan moment dat testen. En kijken of mijn verhaal hoe ik het bedacht hebt, of dat klopt. En dat rammelde eigenlijk aan alle kanten. Maar... ik wilde wel een gefundeerde keuze maken zeg maar. En die eigenlijk het rotspunt dat ik kon vastpakken, wat ik nog steeds vandaag kan vastpakken, is dat ik God gewoon heel erg ervoer. En die ervaring van Gods liefde dat is gewoon, dat is echt het gene geweest waardoor ik tot geloof ben gekomen, als ik niet die ervaring had gehad, van ik bedoel, die jongen had gebeden voor mij maar ik was gewoon net zo bang, en nog steeds die enge gedachten, en ik voelde me nog steeds niet veilig, dan had ik gewoon gedacht: 'Mooi gebed, maar...'

Geen uitwerking?

Ja misschien dat ik er over na was gaan denken of zo. Ik weet niet hoe dat dan gelopen, maar ik weet in ieder geval wel is ik kijk naar wat het meeste impact op mij heeft gehad dan is het die ervaring.

Ja.

Dus dat is wel... ook wel wat ik belangrijk vindt, als ik met mensen ben die Jezus niet kennen, dan weet ik dat met hun bidden, echt heel belangrijk onderdeel is. Omdat je kan wel voor ze bidden als ze er niet zijn, maar als jij er bij bent dan hebben ze echt door dat je voor ze bidt. En dan openen ze zich op een bepaalde manier daarvoor. En als zij gewoon ergens zijn en jij bidt voor ze op een afstand, dan hebben ze niet door wat er gebeurd. Ik geloof dat dat ook kan werken. Maar bidden op het moment zelf in combinatie met dat je het evangelie hebt uitgelegd dat is wel een manier die voor mij heel erg heeft gewerkt.

Ok. Ik wou vragen hoe je, je vertelde dat je met die jongen op wintersport ging, met die vriendengroep met vier of vijf. Hoe was de omgang met die christelijk jongen en die groep?

Ja was dus met school dus waren met heel veel jongeren maar waren een paar waar we iets meer mee optrokken. En uhm... Mijn omgang met deze jongere was best wel... ja close, of zo. Ik trok samen met hem op. Maar ik merkte dat hij een 'loner' was, hij was echt alleen. Hij koos daar ook voor. Na een tijd stond ik met hem op de berg en ik zei van: 'Hoe zie jij vriendschap eigenlijk?' En kan ik ook dichtbij komen als een goede vriend? Toen zei hij: 'Ja we kunnen wel goede vrienden zijn, maar jij kunt mij niet echt begrijpen.' Omdat ik met God leef, en jij niet. En dat vond ik best wel moeilijk om te horen, maar ik begreep en accepteerde het ook weer, maar uhm... er ontstond wel iets bijzonders of zo. Het was een heel eerlijk moment.

Wat deed het moment met jou toen?

Nou wel eigenlijk dat ik dat ik wilde bewijzen, ik wilde hem tonen dat ik ook een goede vriend kon zijn. En dat hij eerlijk bij mij kon zijn, en gewoon zijn verhaal kon vertellen, ook als ik niet in God zou geloven. Maar daarbij een nieuwsgierigheid. Maar wat is dat dan dat jij hebt wat ik niet heb? Ja, ik zag wel dat hij een bijzondere jongen was die enorm getalenteerd is. En met zijn leren, en muziek, dus ik dacht hij heeft wel iets bijzonders, en hij leefde anders dan andere mensen.

Dus wekte ook nieuwsgierigheid op over wat hij geloofde. Daarna had je dus onbewoond eiland waar die discussie ver ging. En dat vond je natuurlijk heel leuk, want je gaf al aan dat je filosofische gesprekken heel erg je aandacht trok, en dat je daarover met hun in gesprek kon gaan. Even kijken hoor. Op een gegeven moment zei je dat je vader ongerust was en dat hij door de stad liep en toen zei je: 'Daar kom ik nog op terug.'

Ja. Ja, dat heeft dus mee te maken, dat toen ik thuis kwam, een van de angsten die ik had gehad, en die ook in mij rond ging, dat mijn ouders mij niet meer zouden hoeven als ik in God zou geloven. En toen kwam ik thuis, en mijn ouders waren eerste instantie gerust, want ze zaten alle twee nog beneden en zeiden: 'Ah je ben er weer, gelukkig.' Maar vervolgens ook boos, van waarom heb je niks laten horen. Ik zei: 'Ik snap dat jullie boos zijn, maar ik was net helemaal heel bijzonder moment gekomen. Ik heb zojuist het meest bijzondere moment uit mijn leven mee gemaakt.' en toen vertelde ik wat er gebeurd was, en toen zei mijn vader, die vroeg: 'Heb je pillen gebruikt, te veel gedronken?' Eerst even dat aftasten, en ik voelde mij beledigd. Ik zei: 'Nee ik heb alleen maar cola op.' 'Is er iets in gedaan dan?' 'Nee gewoon gechillt' Maar dat wantrouwen van hem naar mij toe, dat ik niet de waarheid vertelde, dat was ook logisch want ik loog super vaak tegen mijn ouders. Dus dat was voor mij heel kwetsbaar moment. Ik liep huilend naar boven toe, en zei: 'Als ik hier thuis niet eens mijn verhaal van mijn hart kan vertellen, waar dan wel?' Ik was gewoon helemaal, het deed me heel erg pijn dat mijn ouders mij niet zagen. En toen riepen mijn ouders mij naar beneden toe en zeiden ze: 'Ok vertel maar gewoon we luisteren naar je.' En toen heb ik wel gewoon mijn verhaal kunnen doen. Maar er is toen heel lang een sfeer geweest van: 'Wim, je hebt altijd van die dingen, nu die gangster periode, en nu even de God periode.' Het waait allemaal wel weer over. En ondertussen hebben mijn ouders gezien, nee wacht Wim heeft echt een plek in het leven gevonden. Het heeft ook niet anders moeten gaan, dit is eigenlijk ook een soort van het lot. Ook al geloven mijn ouders op een andere manier, ze zien wel ook hoe ik nu leef, met Jezus, dat dat helemaal bij mij past, en dat het ook niet anders zou moeten. Dus uhm... Ja.

Ok. Uhm... Wat deed het met je toen je geen zwakke plek kon vinden bij die jongen? Toen: 'Wanneer kan ik nou een zwakke plek bij hem vinden?'

Ik was er heel erg onder de indruk van, van zijn wijsheid en inzicht. Ik dacht van: 'Hij heeft een soort totaal plaatje op het leven, en voor elke levensvraag waar ik dan een beetje tegen aan loop, daar heeft hij een antwoord op. En ook al snap ik allemaal dingen nog niet, hij had het bijvoorbeeld hij had het over de duivel dat er allemaal verkeerde dingen in de wereld waren. En had ik zoiets van ik weet niet wat ik daarvan moet geloven. Maar hij had we een totaal plaatje wat ik niet had. En ik denk dat jongeren daar wel naar op zoek zijn, gewoon, ze willen als het waren het leven kunnen plaatsen. Er is nu zo veel, je kan overal je vermaak vandaan halen. Je springt als het ware in een grote zee van het leven, en je hebt geen idee waar je zwemt. Je wilt gewoon weten waar bevind ik mij, en wat zijn de kaders van waar ik in leef. En uhm... Dat vond ik wel heel bijzonder dat hij dat wist.

En het gevolg was voor jou...?

Uhm... nou dat ik dus, ik luisterde heel goed naar wat hij allemaal zij, misschien in eerste instantie om een foutje te ontdekken, maar toen ik dat niet kon ontdekken dacht ik...

... wow hij heeft wel echt een goede kaders?

Toen dacht ik dus ook dit is dus een veilige plek om eigenlijk in mee te gaan. Die kaders zijn allemaal goed afgebakend, ik heb het goed bekeken en ben als het waren om die stad heen gelopen en de muur staat stevig. Dus ik wil ook wel die stad in gaan.

Ok.

Het was nog meer die ervaring van Gods liefde.

Kun je daar nog meer over vertellen over die ervaring? Want dat is blijkbaar iets heel belangrijks geweest zeg maar. Kwam meerdere keren terug. Je vertelde dat die jongen voor je ging bidden. Wat was het eerste moment dat je dacht toen hij zei: 'Mag ik voor je bidden?' Je gaf al aan dat is iets dat doe je normaal voor het eten, een gedichtje. Was dat het enige wat door je hoofd ging? Of had je nog meer dat door je hoofd ging?

Wat ik toen zei: 'Als jij denk dat het helpt doe het maar.' Een beetje nonchalant, maar aan de andere kant had ik er ook wel vertrouwen in, want ik dacht: 'Ja, als het dus waar is wat die jongen allemaal zegt, dan zou het ook best kunnen dat God naar hem gaat luisteren.'

Nonchalant maar wel nieuwsgierig?

Ja. Ik weet zelf niet precies hoe dat allemaal moet, maar ik heb niet het idee dat God naar mij zou willen luisteren dus doe maar.

En dat ervaringsmoment, je ervoer een angst, en je ervoerde een... dat je vast zat, was dat ook lichamelijk of was dat mentaal?

Uhm... het was wel heel erg mijn beleving. Kijk ik kan niet op zo'n manier terug komen in dat moment om te bedenken kon ik mijn arm wel optillen of niet. In ieder geval, het was echt of dat ik even versteende op dat moment.

Ok... Uhm... En toen ging hij voor je bidden, en je ervoerde een vorm van liefde en vrijheid op dat moment. En, en toen zei je van: 'Ok, dit is echt God.'

Ja zoiets, van, ik vroeg het eigenlijk eerst van: 'Is dit dan God?' En uhm... ja. Dat was voor mij overweldigend, dat de God dat als hij er was dat ik schuldig tegen Hem stond, omdat ik wist ook dat

ik niet goed bezig was, door bijvoorbeeld dingen te stelen, door te liegen. Ja. En door op zo'n manier met mensen om te gaan, dat ik onbetrouwbaar was, wist ik ook als die God zich laat zien, dan denk ik niet met heel veel liefde. *Licht kort* Maar dat is wel het eerste wat ik ervoer, ja zo'n ervaring is wel moeilijk in woorden te vatten, maar het is alsof je een hele warme knuffel krijgt, zonder dat er een mens is die dat doet. Maar dat je wel voelt er is iemand die nu echt van mij houdt, en ondanks alles.

En dat heeft je diep geraakt op dat moment?

Ja.

En daarna gaf je aan dat je naar de kerk ging, en dat je die avond ervoor had gekozen?

Ja want die jongen liep nog meer naar huis, en die jongen die legde nog een paar dingen uit toen we naar huis liepen. Ook over hoe dat dan zit met Jezus en de kerk en zo. En toen zei ik van: 'Ik wil morgen wel graag mee.' Ja.

Ok.

Ik wilde nu ook wel graag toe naar een plek toe waar allemaal mensen in een God geloofde. En toen kwam ik in een evangelische kerk terecht. Wat op zich puur toeval is, ben blij dat ik daar terecht ben gekomen. Want, ja want het was toch ook wel een belangrijk moment, je hebt net iets met God ervaren, maar dan vervolgens waar kom je dan terecht? Voel je je daar veilig om je te gaan ontwikkelen? En dat had ik op die plek heel erg. En ik zag opeens allemaal jongeren, hippe jongeren, helemaal niet dat saaie wat ik er van dacht, maar gewoon echte mensen zeg maar. *Licht kort*

Nadat dat je moment had gehad en ervoor gekozen kon je daar in die gemeente ontwikkelen?

Ja.

Ja. Ok. Volgens mij is je verhaal wel duidelijk. Heb je nog meer toevoegingen over je verhaal?

Nee, niet over mijn bekeringsverhaal.

Dan wil ik nu de volgende stap maken door te vragen als je nu naar dit verhaal kijkt, of dingen die er buiten vallen, wat is belangrijk geweest in hoe je tot geloof bent gekomen? Kun je die nog even aanstippen, en daar nog even een kort uitleg over geven?

Ja. Uhm... Eigenlijk gewoon samenvatting van...

Ja er kunnen misschien nog dingen buiten vallen van: 'Het dit was ook nog belangrijk voor mij.' Maar vaak is het wel een samenvatting.

Nou dus de combinatie van wie ik ben als persoon, dat ik altijd wilde kijken naar diepere dingen en de kaders van het leven. Dus echt op zoek zijn naar waar draait het leven om. En vervolgens daar gesprekken over hebben. Die jonge die gewoon echt met God leeft.

Je was heel erg op zoek naar die kaders kijken van: 'He wat is het nou?'

Ja maar ik liet het ook wel op mij af komen. Want dit gesprek ontstond gewoon out of the blue, maar dan genoot ik er ook wel van. En vanuit dat gesprek dus dat er ook gedeald werd, er kwam dus na een tijd, van dat intellectuele gesprek, een heel persoon iets bij. Namelijk die angst. Dan wordt dat hele grote levensplaatje, helemaal ingezoomd, dit gaat dus over mijn leven, dit gaat niet alleen maar

over dat onbewoonde eiland. Het gaat over mij. En dat er op zo'n moment gebed was, waarin God zich liet zien in mij, door zijn liefde te laten voelen, en zijn zachte stem te laten horen. Dat is eigenlijk wat voor mij heel die omslag heeft gegeven, en hoe dat zit met ik heb een christelijke basisschool gedaan, dan denk ik ja, dat heeft er vast in meegespeeld maar daar kan ik niet zo goed mijn vinger op leggen.

Nee. Niet heel goed bepalen of dat nou heel belangrijk was geweest.

Voor al dat moment, en dat filosofische gesprek, dat is hoe het voor mij is gegaan.

Ik vraag het puur voor de zekerheid, zijn er nog meer dingen die je kan opnoemen die ook belangrijk zijn uit je verhaal?

Nou ik denk nog wel een dingetje, dat de andere die erbij waren, dus allemaal verder met het geloof, er is een jongen ook mee geweest naar de kerk maar daarna niet meer. Maar dat het dus echt een hele persoonlijke ervaring was, dat ik helemaal intens heb ervaren, en de andere hebben erbij gezeten en er niks van mee gekregen. Of in ieder geval, die hebben dat totaal anders ervaren. En dat vind ik nog wel is raar, dat houdt me dan wel bezig. Hoe kan een ervaring zo individueel zijn? Dat je binnen een groep de een alles ervaart en de ander niks.

Ja. Want hoe reageerde hun? Toen je moest huilen en aangaf?

Ja meelevend, we waren er voor elkaar als vrienden. Een arm om mij heen. Ja. Dat moment dat was er niet echt raars aan de hand, en toen de jongen voor mij ging bidden deden de andere ook gewoon mee. Die deden ook hun ogen dicht. Alleen zij hebben uiteindelijk helemaal niks mee gedaan. Dat zijn toch wel, als je dan gaan nadenken over hoe het zit met of je eigen wil hebben, of voorbestemming, dan wordt het een beetje eng en zo. Heel vaak laat ik dat maar gewoon zoals het is. Dan denk ik van...

Maar daarin als je, even samenvattend, het was belangrijk dat God jou juist zo persoonlijk aansprak?

Ja voor mij wel. Maar er zit ook de vraag bij van, hoe kan het dat de andere dat niet zo hebben mee gekregen. Want zij waren en ook de hele tijd bij het gesprek, hebben er ook helemaal in mee gedaan, en waren bij dat gebed. En uhm...

Ja. En waarom dan bij jou wel en hun niet?

Ja... klopt. En dat, ja, dat zijn altijd gewoon lastige vragen. Maar dat is zo gewoon gelopen.

Ja lastig om dat in te kaderen.

Ja maar ik vind dat ook gewoon een lastige vraag met als je met groepswork bezig bent, zoals jeugdwork in de kerk. Hoe je daar dan mee om gaat. Want er kan ook, als ik vertel over mijn ervaring, zijn er christenen die al jaren lang in de kerk komen en dan echt boos op mij zijn, of jaloers, of op God, van waarom heb ik dat niet? En jij wel? En ik kom al heel mijn leven hier, en jij bent maar gewoon soort van op los aan het leven, en dan opeens ervaar je God. En dan is het helemaal cool, en wij hebben niks. En je herkent het verhaal van verloren zoon in. Maar om daar goed mee om te gaan is wel belangrijk in de kerk. Om aan de ene kant te vieren wat mensen ervaren met God en dat ook te benoemen, maar aan de andere kant niet te vergeten dat er mensen zijn die helemaal niks ervaren. En daar is ook zorg voor te hebben.

Ja. Goed punt.

En ik geloof wel dat ervaring voor iedereen er is, maar de timing hebben wij niet zo in de hand.

Wat God er mee doet, wat voor manier, wat voor plaats. Ook lastig. Ik heb nog een envelop met kaartjes. En... uhm, ja je hebt je verhaal, gaf je aan de telefoon aan, al een aantal keer vertelt. Dus je gaf al aan dat het ordenen misschien wat makkelijk af gaat die het verhaal nog niet zo vaak vertellen. Ik heb hier allemaal kaartje...

Wil je nog thee?

Ja lekker.

Schenkt thee in

Omdat het soms zo lastig te ordenen is, hebben wij geprobeerd om alle aspecten van het leven, wat natuurlijk heel lastig is, geprobeerd om dat te ordenen en op een kaartje te schrijven, en voor te leggen zodat je een soort va overzicht hebt. En dat kan als geheugensteuntje voor jou dienen, dat je kan zeggen: 'He wacht even ik ben nog wat vergeten, daar zit nog even iets belangrijks.' Je hoeft niet iets te kiezen, je kan ook zeggen dit was het voor mij. Dat is prima, en als je nog vijf kaartjes kan aanhalen is het ook prima.

En het gaat dan puur in hoe ik tot geloof ben gekomen?

Ja wat voor jou belangrijke dingen waren in hoe je tot geloof bent gekomen.

Moet ik die er gewoon uit pakken?

Ja als iets belangrijk is voor je kun je hem eruit pakken en toelichten. En het liefst dingen die je nog niet verteld hebt dus.

Ja ik denk uiteindelijk dat elk klein dingetjes wel op een bepaalde manier mee speelt. Ik geloof niet veel van dat een moment speelt dat los staat van alles. Als je niet op een bepaalde school zit ontmoet je bepaalde mensen niet. En uhm... Ook bijvoorbeeld inhoudelijk op een school heb je bepaalde discussies als vakken als geschiedenis, hadden we het over Israël en Palestina, allemaal dingen waar je het over hebt, neem je mee en dat vormt zich. En dat zorgt weer voor de volgende stap. Moeilijk om echt te benoemen: 'Dat, dat en dat.' Maar er zijn een paar dingen die er meer uitspringen, dat is dus religieuze ervaring. Maar goed dan denk ik dus wel echt een ervaring van de Vader, van zijn liefde, en dat vind ik dan toch iets anders dan bijvoorbeeld alsof je in een extase houdt omdat je jezelf zo heilig hebt kunnen houden zeg maar. Vroeger probeerde mensen op te stijgen, van de grond te komen als een soort van meditatieproces, ik bedoel het hier, God liet zijn liefde zien.

Dat was op dat moment van die avond.

Ja dat dus gewoon die avond, en da dus in combinatie met mijn levensovertuigingen, ik was altijd al aan het nadenken over het leven, en ook in tijden dat ik mezelf heel erg stoel voor deed, hield me dat nog steeds heel erg bezig. Dat heb ik altijd interessant gevonden om over te praten. Dat soort gesprekken hadden al veel impact op mij hadden. Als mensen mij vroegen: 'Waar draait het leven om?' Dan heb je mij binnen zeg maar. En dus omgang met mensen, ik ben altijd onder de mensen als het gaat om nieuwe dingen meemaken, als ik terug denk: 'Ok, wat zijn bijzondere momenten waardoor ik - gaat niet eens over geloof - als ik denk aan herinneringen', was ik altijd met mensen samen.

Je houdt ervan om met mensen dingen te delen?

Ik lijk ook dingen intenser te beleven als ik met mensen samen ben. Als ik mijn hart deel met mensen zal ik veel sneller bijvoorbeeld een huil bui hebben dan in mijn eentje, omdat ik dan, open ik mij echt.

En hoe zie je dat met die ervaringen? Omdat je dus met die vriendengroep was, dat je dat toen je vertelde, dat je dat toen heftiger nog beleefde?

Nou ja in ieder geval, het was een stap, om die kwetsbaarheid te tonen, omdat je weet van je zet jezelf eigenlijk zo kwetsbaar neer, dat het een beetje gevaarlijk is. Als je het dan doet, ga je daar ook voor. Snap je? Ja, was voor mij handig dat die andere mensen er juist bij waren, want dat gaf mij als het ware een stok achter de deur dat ik het echt beleefde. Anders zou ik kunnen zeggen: 'Ja ik heb het toen mee gemaakt, maar misschien heb ik het toch maar gewoon ingebeeld.' Maar nu wist ik, er waren nu gewoon andere mensen bij die kunnen dat gewoon na vertellen.

Ja.

En niet dat het nou daarom gaat, je moet getuigen hebben of zo, maar dat is voor mij gewoon een belangrijk ding om onder de mensen te zijn. En 'anders', als ik dat zie liggen moet ik eigenlijk denken aan natuur. Ik weet ook wel een beetje overlap met levensovertuigingen, ik ben op heel veel vakanties geweest met mijn ouders naar Frankrijk, ik heb me altijd verwonderd daar over hoe de bergen zijn, de rivieren, hoe alles loopt. En ja, daar zat voor mij al heel erg een stuk van God in. Dat uhm... eigenlijk de schoonheid van de schepping. Uhm... en ook weer de diversiteit van dieren en zo, heb ik altijd interessant gevonden, en het heelal. Op de basisschool heb ik al meerdere spreekbeurten gehouden over het heelal waar ik dan negens of tien voor haalde omdat ik, ik kon er zo erg enthousiast over vertellen. Ik kan nog steeds alle planeten op volgorde opratelen omdat ik dat toen geleerd heb. En het idee wat wij kennen is zo klein vergeleken met wat er is, en dat er zo veel is, laat zien dat er iets boven ons staat.

Ja. Uhm, hoe zou je dat het beste kunnen samenvatten, in hoe dat belangrijk voor je is in tot geloof komen? Bijvoorbeeld ging je steeds toen natuur keek van hoe komt dat zo? Of was het iets anders...?

Niet dat ik er meteen allerlei vragen bij stelde, wel onbewust, maar ook heel vaak beleefd en: 'Wow dit is echt nooit hier.' Stil bleef staan en genoot van wat er was. En als ik dus terugdenk aan vakantie dan is een van de dingen die bij me opkomt, is tot rust kunnen komen in de schoonheid van de natuur. Het is niet dat ik er allerlei vragen bij stel, maar wel dat het iets met mij gedaan heeft. Wat mij blijkbaar heel veel goed doet. En, nouja, dat verbind ik uiteindelijk dan met God. Maar misschien deed ik dat in het begin niet, maar de wereld waarop wij leven kan je niet los zien van je levensovertuigingen. Dus als jij ergens heel erg van kan genieten, zit er ook die vraag achter van, vanuit he ik dan denk: 'Wat is nou eigenlijk genieten? Is het een random momentje? Of is dit iets waar mijn hart, soort van zich aan verbindt?' Ik probeer altijd te denken wat nou echt de puzzel is die in elkaar klikt.

Als ik het goed begrijp dan is de natuur de rede geweest waarom je op een filosofische manier daar over ging nadenken? Of niet de reden, maar een middel geweest?

Ja klopt. In eerste instantie gewoon de sterren, en de grootsheid van het heelal. Dat ik mij er zo over kon verwonderen, en vanuit daar dat ik iets dacht: 'Er moet wel iets zijn.'

Ok duidelijk. Ok. Dat waren de kaartjes?

Ja.

Ok. Dan had ik nog een onderdeel. Uhm... jij hebt GPW gedaan, dus jij weet dat ook, dat iedereen op en andere manier geloofd, iedereen heeft andere overtuigingen, iedereen heeft andere kerk stromingen, wie God is en wat hij doet. Ja wij uhm... Michel en ik, hebben daar over na gedacht, en we wilde eigenlijk wel peilen hoe jij over het geloof denkt, en hoe kun je dat nou doen? Toen hebben we er over nagedacht, en toen zijn we gekomen op een soort van, en dat kan niet volledig, soort van definitie van het christelijk geloof te maken. Het is niet een echte definitie, meer een soort zinnetje wat de belangrijke dingen uit het christelijk geloof even aanhaalt. Dus soort van kernpunten. Ik wou vragen of je ernaar wil luisteren, of je wilt nadenken wat je ervan vindt, en daarna aan je vragen of je jezelf erin kan vinden, of dat je er niet in kan vinden?

Ja.

Is dat duidelijk?

Ja.

Ok. Soort van definitie die wij hebben gemaakt: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonde, en het besluit om hem te volgen.'

Ja.

Nog een keer?

Doe nog maar een keer

'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat hij gestorven is voor onze zonde, en het besluit om hem te volgen.'

Ja. Ik vind het op zich, kan me erin vinden, maar ik zou er wel willen bij zetten dat de opstanding bijvoorbeeld als iets heel belangrijks. Als ik kijk naar mijn eigen bekeringsverhaal, de reden dat God tegen mij kon spreken op dat moment is ook omdat Jezus is opgestaan. En leeft. En uhm... Daarbij het is inderdaad zo dat ik echt een keuze heb gemaakt, er is een moment geweest waar ik heb moeten kiezen: 'Ga ik hiervoor, of ga ik hier niet voor.' En dat keuzemoment is echt belangrijk, aan de andere kant vraag ik mij af in hoeverre die keuze nou echt... uhm, een keuze is, dat het nou echt helemaal 'Wim' was. Ik zie het zo denk ik. Een vader kan zijn kind mee nemen naar een snoepwinkel, met allemaal verschillende snoepjes, en dan denkt dat kind: 'Wow, ik kan kiezen wat ik wil!' Maar hij kan alleen maar kiezen uit de snoepwinkel waar hij in staat. Dat is ook hoe ik denk met keuzes die we hebben. Soms denken we echt: 'Wow dit is echt mijn keuze voor God.' Maar er zijn op een plek gebracht waar die keuze ook wel heel erg ons is voorgelegd. Dus ik geloof inderdaad we hebben die keuze. Maar, dat God ons uitkiest vind ik ook een heel grote realiteit, omdat er zo veel over in het nieuwe testament staat, dat Jezus ons uitkiest. Ik weet nog niet precies hoe ik dat moet zien in het grote plaatje of zo, maar ik weet wel dat Gods keuze voor mij, voor mij belangrijker is dan mijn keuze voor God. Als God niet voor mij had gekozen, om voor mij aan het kruis te gaan, dan had ik helemaal geen keuze gehad. Die keuze van God gaat altijd vooraf.

Dus de opstanding, en het feit dat God ook voor ons heeft gekozen zijn wel toevoegingen hier op?

Ja.

Ok. Duidelijk dus je kan je er ergens wel in vinden maar wel met toevoegingen.

Ja. De nadruk ligt nu nog wel op onze keus, en wij hem volgen, en ik denk van dat zijn wel belangrijke aspecten, maar ik denk dat het nog belangrijker is dat Jezus zijn 'ja woord' aan ons heeft gegeven, en is gekomen, 1 Johannes 4 staat dat hij gekomen is om ons leven te geven, zichzelf heeft gegeven. En als losprijs, weet je wel, en dan staat er: 'Zodat wij door Hem zouden leven.' En ik geloof dat dit leven zit in Hem volgen. Maar dat, soms hebben christenen het idee dat Jezus volgen, dat het eigenlijk op het moment dat je echt voor Jezus gaat, dat dingen dan, dat je dan niet echt meer kan leven zeg maar, dan wordt het zwaar, dan wordt het moeilijk. Ik denk je komt allemaal moeilijke dingen tegen. Ik denk niet dat als je tot geloof komt, dat je dan, dat je leven dan alleen nog maar mooi is. Maar wel dat je in alles mag weten dat God overal, uhm, dat hij overal weer het beste uit haalt, en dat Hij in alles leven wil brengen. En niet: 'Soms heb je een leven, soms volg je Mij tien jaar, en dan geef Ik je weer een momentje van leven.' Maar dat heel het leven waar je in ben gekomen, is zijn goedheid, en zijn licht. Waarschijnlijk bedoelen jullie dat ook wel hoor, maar dat zijn wat dingen die bij mij op komen.

Nee is prima hoor. Is goed dat je het zegt. Ok, wat mij betreft was dit het interview afgelopen.

16. Interview Mirjam Vliet

Algemeen

- Komt over als een meisje dat erg druk was, maar wel de tijd nam.
- Woont in studentenhuus, kleine kamer.

Interview

Ik wou eerst eigenlijk vragen aan je wie je bent.

Uhm... Ja zoals wat? Wat ik studeer?

Ja studeer, hoe oud je bent...

Nou ik ben tweeëntwintig. Ik woon sinds drie jaar in Wageningen, kom daarvoor uit Alphen aan de Rijn. Daar woonde ik met mijn ouders en mijn zusje, die nu twaalf is. Ik studeer internationale ontwikkeling studies, en meer de sociologie kant. En uhm... Ik wil uiteindelijk Disaster studies doen. Dus als er een ramp is, wat je dan daarna gaat doen. En uhm..

Al een idee wat je ermee wilt doen? Waar je wilt werken?

Mijn droom baan is wel Rode Kruis ofzo, in actie als er wat gebeurt. Maar ja, ik moet maar even kijken... *Lacht*

Ok. En misschien nog hobby's?

Ik heb geen tijd voor hobby's

Lachen beide

NSW is wel mijn hobby, lezen houd ik heel erg van. Uhm... Maar veel tijd gaat gewoon in thee drinken met vriendinnen en kletsen, en ik heb heel lang gehockeyd, maar daar heb ik nu ook geen tijd meer voor. Deed dat drie keer in de week als ik dat nog wil doen.

Dus gewoon lekker chillen met vriendinnen.

Ja ik vind reizen heel leuk, dat wel.

Je was ook mee met dat liftweekend?

Ja en natuurlijk 7 maanden in Zuid-Afrika, en ben nog een keer twee maanden in Peru geweest. Sowieso voor mijn master ga ik minstens een jaar ergens heen.

Reizen is wel iets wat je heel leuk vindt?

Ja al had ik had ik meer geld gehad...

Dan was je hier niet meer geweest?

Ja.

Lachen beide

Inderdaad. Eerst even mijn papiertje halen en dan ben ik weg.

Wil je dan ook in het buitenland blijven wonen?

Ja. Maar je weet niet hoe dingen lopen in je leven...

Ok. Had je nog iets dat je graag over jezelf wil vertellen? Kan ook zijn dat je iets belangrijk vindt bijvoorbeeld dat je over jezelf wilt vertellen?

Nee...

Terug naar de hoofdvraag dan, ik zal nog een keer herhalen: 'Welke factoren, bijvoorbeeld personen situaties of gebeurtenissen zijn belangrijk in hoe je tot geloof bent gekomen? En ik wil als eerst vragen of je je bekeringsverhaal wilt vertellen.

Ok... Uhm... Laat ik dan maar helemaal bij het begin vertellen.

Neem de tijd trouwens voor je verhaal.

Ja. Ik ben dus niet christelijk opgevoed. Mijn moeder die heeft wel soort van, iets van katholiek, of zij is zo opgevoed, maar is heel erg traditie. En ze doet er eigenlijk niks mee. Maar soms wel een beetje idee dat ze wat moest overbrengen, maar dat heeft ze eigenlijk niet gedaan. Dat ik mijn communie moest doen en dat we dan een keer naar de kerk gingen en dan moest je dat eten en zeg je amen en dat is het.

En heeft ze alleen de communie willen overdragen of heeft ze ook nog andere activiteiten die ze je oplegde?

Nee, ja. Ze heeft me gedoopt toen ik geboren was. Verder heb ik ook niks mee gedaan.

Nee je ging niet naar de kerk?

Nee, ik heb nooit iets van een Bijbel gehad ofzo.

Ok.

Nee. Mijn basisschool was wel soort van, daar was met kerst, hoorde je het kerstverhaal. Maar het is niet dat ik zoiets nog nooit had gehoord. Maar goed. Ik heb dus sowieso nooit echt meegekregen wat een kern inhoud. Behalve dat een beetje lege idee dat ik kreeg ervan. Dan ga je naar de middelbare school, en wordt het wetenschappelijke atheïst wereldbeeld een beetje op je gelegd. En dat krijg je ook altijd mee in de media en dat neem je dan over. Dus ik was wel.... wel erg van als je iets niet ziet dan is het er niet, feminist. Heel groen zeg maar... Zeg maar alle, zo. En uhm...toen ben ik filosofie gaan doen.

Als in studeren?

Nee uhm... als vak zeg maar op de middelbare school. En mijn eindexamen onderwerp was rede en religie. En dat was heel interessant, en het was sowieso een leuk clubje. Met vijf mensen met een docent filosofie die toen tweeëntwintig was. Dus dat was sowieso wel leuk voor ons. *Lacht* Als vijf meisjes aan ze lippen hingen *lacht* Mochten we bij hem thee drinken, gewoon leuk. Dus uhm... Hij was trouwens zelf best wel atheïst, maar dat als goede filosofieleraar probeer je mensen na te laten denken, dus dat deed hij ook wel. Dus toen dacht ik na mijn examen wel, dat het atheïstische wereldbeeld, dat dat ook een bril was waardoor ik kon kijken, en dat dat niet per definitie de waarheid was. Want dat was een beetje de strekking. En ik had al een meisje op mijn middelbare school, dat was ook echt het enige christelijke meisje dat ik kende, en die ook tot irritant toe voor uit kwam zeg maar, en iedereen vond het ook heel irritant en ging allemaal vragen aan haar stellen en ze had altijd wel een antwoord, en ik vond dat echt heel irritant *lacht*. En allemaal van die makkelijke

antwoorden, als ze het niet wist: 'Ja van de duivel...' en ik dacht ja, zo kunnen wij dat ook. Vond dat een beetje zwak. Maar toen dacht ik ja ben eigenlijk wel benieuwd, en wilde antropologie gaan doen, en als zoveel miljard mensen dat geloven dan minsten in verdiepen. Dus ik vroeg aan haar of ze een keer mee mocht naar de kerk, en dat vond ze natuurlijk maar al te leuk. *Licht kort* Goed evangelische christen. En ging met haar mee naar de kerk, en toen dacht ik echt, wat een verschrikking. Iedereen keek me aan, niemand zei wat tegen me, het was echt een drama. De preek ging ook over de hel. Dat ook echt...nou....

Goede thema om introductie te krijgen?

Vond het heel naar, en heel stom.

Waarom vond je het een drama? Was het vooral door de preek of waren er nog meer dingen?

Die mensen dus dat ze je heel erg aankeken, en voelde me helemaal niet welkom. En ik ben er nog later een keer heen geweest, en nooit heeft iemand me aangesproken ofzo, en als je in je eentje naar de kerk gaat en niemand spreekt je aan, dan denk je volgende keer ook, laat maar ofzo. En toen zei ze, er is een festival, heb je zin om mee te gaan en ik heb niks te doen in de zomer, en ze had niet zo goed uitgelegd wat het was, dus ik dacht: 'Leuk.' En toen ging ik dus naar flevo. Dus dat was wel een beetje een shock dat ik dacht: 'Deze mensen hebben gewoon normale kleren aan.' Ik weet nog heel goed dat ik de eerste dag op flevo rondliep, en dacht: 'Het zijn gewoon normale mensen ofzo.' Ze zien er nog best hip uit.

En dat had je niet verwacht bij christenen?

Nee, nee dacht dat zijn met die meisjes met van die lange vlechten en lange rokken enzo. Dus ja. En toen tijdens flevo, kende al die bandjes natuurlijk helemaal niet, geen enkel liedje of iets, dus ik zat alleen maar in mijn tentje met mijn boekjes... Iedereen dacht: 'Wie is dat nou?' Want ik ging wel soort van met een groep mee die elkaar natuurlijk allemaal al kende. Ik ging wel naar alle lezingen, want die vond ik wel heel interessant. En ik heb toen wel nog een lezing gehoord van Reinier Zonneveld heet hij toch?

Ja.

Nou dat bleef wel hangen. Ja, ik weet niet of dat boek met de appel, de kern hebt gezien?

Volgens mij wel.

Dat vertelde hij een beetje, en dacht: 'Wow, dat is wel interessant.' En niemand had het eigenlijk zo helder ooit verteld.

Daar staan gewoon de fundamentele dingen in van het christelijk geloof?

Ja maar hij had ook wel een beetje, hij was zelf niet christelijk opgevoed, en vertelde hoe hij tot geloof was gekomen, en dingen die God in zijn leven deed. Het werd iets persoonlijker dan de hel verhaal uit de kerk waar ik heen was gegaan. En de rest van flevo... vind het heel grappig dat ik erheen ben. Ik zou er nu heel graag weer heen willen maar toen heb ik er eigenlijk niks van meegekregen.

Toen was het een beetje 'to much' misschien?

Ja een beetje. Maar wat ik er geleerd heb, dat ik Reinier een coole vent vond, en dat zijn wel hippe mensen die wel nadenken. En inderdaad dat die mensen er allemaal best normaal uit zagen, en dat mijn stereotype best wel omgetrapt werd. Omdat ik hippe christenen daar zag. En toen ben ik een tussenjaar gaan doen aan de Vrije Hogeschool. Dat is een beetje een antroposofisch zweverig...

Een Vrije Hogeschool, kun je uitleggen wat dat is?

Het is een beetje een tussenjaar zoals de EH, heet dat toch? Ja. Dat is wel makkelijk ja, nu ik in deze wereld zit kan ik zeggen EH maar dan niet christelijk. *Lacht* Het gaat een beetje over persoonlijke ontwikkeling, wat je wilt qua studiekeuze, wat ik eigenlijk al wist, maar geen zin om meteen door te studeren. Heel creatief. Dus dat. Maar de grondslag is wel beetje antroposofisch, en ik weet niet of je dat kent...?

Niet heel erg.

Maakt verder ook niet veel uit, mensen die alles biologisch willen doen. En uhm... maan stand, en kristallen. Alles moet hout zijn in je huis.

Owja... heel erg natuur gericht?

Ja precies. En... op die school heb ik toen een vak gedaan over godsdienst. En toen dacht ik: 'Ga ik christendom wel verder uitdiepen.' Toen ben ik nog naar EH geweest, met een pastor gaan praten. Ik heb me dat jaar eigenlijk heel erg verdiept, door heel veel boeken te lezen, ik heb er heel veel in mijn kast staan. Want was je bij de thema avond?

Afgelopen keer?

Ja. Al die boeken die hij liet zien had ik allemaal gelezen in dat jaar. Al mijn geld heb ik uitgegeven aan boeken want ik kon toen niet in de bibliotheek, en kende niemand om ze van te lenen. Dus was iedere keer als hij het over een boek had...

... he die ken ik!

Lacht Ja, dat was wel uhm... daaraan opgegaan. En uhm... Ja en ik zag toen ook wel in dat zoiets als evolutie, dat dat echt niet per definitie waar is. En, ik voelde me een beetje bedrogen door de maatschappij. Dat iedereen mij als maar verteld dat dat waar was, en dat als dit niet per se waar is wat nog meer niet waar? En uhm... toen heb ik ook Alpha gedaan.

Waar was dat?

Bij mijn ouders aan Alphen aan de Rijn. Dat was dus met allemaal mensen van mijn kerk eigenlijk die al, naja niet zozeer christen waren, maar wel zo waren opgevoed ofzo.

Was het met alleen maar christenen?

Nou ik weet niet per se of ze helemaal wisten wat ze geloofden, maar ze kwamen wel allemaal uit de kerk. En dat was wel heel tof, maar ik was wel de enige met vragen ofzo. De vragen die ik had. De man wist ook niet zo goed wat hij met mij aan moest. Vond ik wel beetje grappig af en toe. Kreeg alleen maar meer vragen van wat ik hoorde. En dat was eigenlijk een beetje wat het hele jaar door ging, ik kreeg alleen maar van elk boekje dat ik las, en elke Alpha en dingen waar ik heen ging alleen maar meer vragen. En een van die meisjes zat toen bij NSN, ben mee naar navigators, en die vond het heel tof.

En dat was een cursist?

Ja cursist. En zij was ook van mijn filosofie groepje samen. En toen, ik kwam er in mijn eentje toen dat jaar helemaal niet uit. Ik kreeg alleen maar meer vragen, ik had niemand om het erover te hebben. En ik ging wel is naar een kerk maar niemand die me daar echt aansprak, dus ik kwam gewoon niet heel veel verder. En bijvoorbeeld die daar Alpha cursus gaven, die zeiden dan wel: 'Willen er nog wel wat meer doen.' Maar toen gingen ze trouwen ofzo, en toen liep dat weer dood. Ik had niet echt iemand waar ik toen wat mee kon. En toen kwam ik hier (Wageningen) tijdens de AID (Algemene Introductie Dagen) en toen ging ik heel erg feesten bij studentenverenigingen, en toen was ik bij KSV, en heel erg dronken, en dacht dit is niet helemaal het. Niet iets dat bij mij past. En toen wist ik wel dat NSW om de hoek zat. Toen ben ik daar heen gegaan. En toen waren ze daar pim-pam-pet aan het spelen. Toen dacht ik echt: 'Wat de heck.'

Wat een contrast.

Wat doe ik hier. Bloedserieus pim pam pet aan het spelen. Wat doe ik hier? Maar ze waren wel heel vriendelijk, en bereid om een goed gesprek aan te gaan. Toen met Christoph wel heel veel gesproken en die zij bijvoorbeeld in zijn kerk vrouwen niks mochten zeggen, maar het sprak wel aan, ik dacht: 'Ik wil hier wel meer over weten.' Belachelijk voor woorden maar wil het wel weten. Maar toen uiteindelijk dacht ik van: 'Kan best wel leuk worden.' *Lacht* Maar had ik mij misschien wel een beetje in vergist in hoe christelijk NSW was. Ik dacht het is gewoon een beetje filosoferen, net als bij Alpha was geweest, een beetje kletsen, maar... Toen moest ik Bijbelstudie doen, en toen gingen we opwekking zingen, en bidden voor alles, en toen dacht ik: 'Oww, wel echt christelijk, dat was niet helemaal mijn idee.' En mijn eerstejaars kring vond ik echt verschrikkelijk, ik zat alleen maar te wachten tot ik naar de borrel kon.

Dat was bij Avantix toch?

Ja.

Bij wie zat je toen ook alweer in de kring?

Namen

Ok.

Ik kon er gewoon niks mee. Het was zo'n subcultuurtje dat christelijk zijn. Ik kon niet meer praten over muziek want ze luisterde andere muziek, heel veel mensen. Kende niemand die boeken... Ik was echt vet fan van Harry Potter, vroeger, en als je daar dan iets over liet vallen wat het echt ongemaaktheid.

Dus er was niet echt aansluiting?

Nee, iedereen blijkt dezelfde dingen te doen, we gaan allemaal elk jaar naar de Betteld, dit en dat. Dacht echt: 'Oww ok, kan hier sowieso niet over mee praten, want ik herken dit helemaal niet.' Ja, en zo'n Bijbelstudie, als je dan met mensen zit die voor je gevoel heel de Bijbel kunnen quoten, en overall over na hebben gedacht, en hele preken, denk ik echt van: 'Ik weet niet wat ik hier doe. Dus ze probeerde wel om soort van avonden te doen die meer ging over de onderwerpen die ik had, maar uiteindelijk werkt dat gewoon niet, als je met enige niet-christen in een christelijke bijbelstudiegroep zit.

Omdat je dus dezelfde vragen niet kan delen?

Nee, en ze als zou ik dat wel kunnen doen dan heb je nog vier mensen die er sowieso al niet mee eens zijn. Bij Alpha zit je sowieso al met meer mensen die hetzelfde hebben ofzo. En toen heb ik mijn tweede jaar gedaan, en dacht heel vaak, ik kan beter lid af worden, want wat doe ik hier. Kick-off ging ik toen doen, maar we krijgen zo'n hand boek waarin staat dat je echt moet gaan bidden ervoor, dat het goed komt, bla bla bla. En toen dacht ik: 'Ja dat ga ik niet doen, waarom ben ik dan voorzitter?' als het mijn taak is? Maar goed, het waren wel leuke mensen en al mijn vrienden had ik wel bij NSW, studiegenoten vond ik niet zo leuk, huisgenoten niet. Dacht ja als ik hier weg ga geef ik soort van al mijn vrienden op.

Mensen waren wel waarom je blijft?

Ja ben heel welkom ontvangen. Heel chill. Dus dat was heel fijn. En ik ben wel op een gegeven moment vaker naar de kerk gegaan, meer omdat ik dan dacht: 'Misschien hoor ik hier iets ofzo.' Niet een hele diepe gedachte achter, meer dat ik niet zo veel op zondag te doen had ofzo. En ik was wel echt op zoek, dus ehm... Ik greep wel alles aan om wat te kunnen leren.

En was het alleen christelijk geloof of ook andere geloven?

Ik zat wel altijd met als ik dit nu uitzoek dan is het eigenlijk niet eerlijk tegenover andere geloven, maar er is geen Alpha cursus van de Islam. En je loopt niet zomaar een moskee binnen. Dus ik heb het maar een beetje moeten doen met wat christelijke boekjes zeggen over andere geloven, maar dat vond ik ook denk ik de moeilijkste week voordat ik wegging, dacht: 'Ik kan toch niet zomaar iets kiezen?' Als ik in Irak was opgevoed was ik nu moslims geweest.

Ja.

Dus uhm... dat was wel de reden waarom ik daar nooit een keuze voor wilde maken.

Dus je was vooral met christelijk geloof bezig omdat de toegankelijkheid ertoe was?

Ja... Maar goed, ik dacht ik, ik ga naar Zuid-Afrika toe voor zeven maanden.

En hoe lang is dat nu geleden?

Dat ik terug ben? Ik ging weg in juli. Ik ben terug sinds twee februari. En uhm... toen dacht ik: 'Ik ga sowieso niks daar met het christelijk geloof doen want ik vind dat ik allebei dan wel een kans moet geven.' Want ik vond het eigenlijk wel oneerlijk van mijzelf dat ik bij NSW ging want dan is het niet meer objectief, met allemaal christenen. En dat is best wel besmettelijk, laat ik het me aanpraten ofzo. Dan ga ik zeven maanden ergens anders heen, en dan is er ook geen NSW'er die mij ook niet op mijn vingers kan tikken, want ik had tijdens de AID te veel gedronken en dat was dikke drama. En ik dacht: 'Ik wil gewoon student zijn.' En ik had geen zin dat als ik een keer wil drinken dat dan mijn halve vriendengroep over mij heen valt, omdat ik een keer te veel drink. Maar goed, dus ik dacht: 'Yes, zeven maanden ga ik de student uithangen, en NSW zoekt het maar uit.' en als ik terugkom maak ik mijn jaar af en word ik lid af. Ik heb ook geen Bijbel meegenomen, want de jongerenbijbel weegt echt een kilo ofzo, en je mag maar twintig kilo mee nemen en die lees ik toch niet. *Lacht*.

Dus je dacht die laat ik thuis?

Ja.

En je was zeven maanden...

Ja. En uhm... toen kwam ik aan. En nog diezelfde dag werd ik opgehaald door een meisje en uitgenodigd met eten, heel veel mensen uitgenodigd, als een soort van 'welkom in Afrika feestje'. Terwijl je elkaar helemaal niet kende, maar zij had hier een dag ook gestudeerd? Toen ze wegging hadden we een keer gedronken, tien minuten ofzo, de had ze haar mijn nummer gegeven zei, en aan het einde van avond zei die jongen iets, weet niet hij was met een meisje aan het praten over een droom ofzo. Hij zei: 'Ja dat kan ook van God komen.' Toen dacht ik: 'Zijn jullie nou heel zweverig, of heel christelijk? Wat is dit?' en toen zei hij iets over een kerk, en toen dacht ik: 'Nee.. Ik heb me er weer in laten luizen.' 8lacht* En toen bleken ze elkaar allemaal van de kerk te kennen.

En dat meisje kende je dan via een dag hier?

Ja.

En de rest?

Die had ze allemaal uitgenodigd.

Owja dus via dat meisje kwam je in contact met de andere?

Ja. Toen zei ze: 'Ga jij wel is naar de kerk?' Toen dacht ik: 'Kan niet ontkennen dat ik wel is naar een kerk ben geweest.' Dus ik zei ja. Toen zei ze: 'Hoe ziet dat eruit?' Toen zei ik: 'Ik ga wel is naar de baptisten, dus ja ongeveer twintig mensen en een gitaartje ofzo, en dat is hoe het eruit ziet.' en toen zei ze: 'Ow... dat is wel een beetje anders.' als je wil mee komen dan uhm... kan dat.' Nou ik kende helemaal niemand, dus ik ging maar mee. En ik kwam daar binnen, en toen waren er echt vijftien honderd mensen, grote zaal, dikke band. En toen dacht ik: 'Wow...' Veel jonge en hele enthousiaste mensen. Dat was wel even wat anders. Maar goed, zij hadden helemaal niet goed door hoe ik erin stond ofzo. Ik denk dat ze gewoon dachten dat ik christen was, omdat ze vroegen ga je naar de kerk, en ik zei ja. Dus toen zei ze: 'Ja wil je bij ons in cel, hoe zeg je dat, kring komen?' En toen dacht: 'Ik ken niemand.' Dus ik dacht waarom niet, ik vond het allemaal wel prima. Ja en toen ben ik langzaam een beetje in dat wereldje gerold. En... die mensen waren gewoon heel tof. Ze hebben me elke avond die me smsten, zullen we ergens wijn gaan drinken, of zullen we film kijken, of iets doen. Zeker in de eerste weken als je niemand kent is dat heel fijn. En we gingen heel vaak weekenden weg, en ze namen me overal mee, maar ik zag heel erg in hun leven dat ze anders leefde, want er zijn heel veel zwervers daar en arme mensen. Nou de gemiddelde persoon schelt ze gewoon uit, omdat het rete irritant is als iemand om de vijf minuten aan je vraagt of je geld hebt. En zij ging iedere keer geduldig met ze praten, en zei van: 'Je kan hierheen komen, en die avond delen we eten uit.' Uhm... dat soort dingen. Ze waren heel rustig en kalm, maar ook wel vastberaden en enthousiast. En ze waren er gewoon echt voor elkaar. En dat was heel cool om te zien. En die kringen, en ik was kring gewend van NSW. Dat je gaat kijken hoe je het bekijkt, en dat je lang over gaat praten hoe het bedoeld was. Maar zij gingen alleen maar heel veel bidden voor elkaar, voor mensen om hun heen. Ze gingen naar het ziekenhuis, mensen opzoeken die eenzaam waren, voor hun bidden. Dat zou je hier natuurlijk niet zo snel doen omdat het sowieso hier heel raar is, maar mensen geloven daar in het algemeen toch wel. Dat was niet zo... Een of andere dikke evangelisatie actie. We gaan voor die mensen zijn. Uhm... Ik zag gewoon dat ze heel erg omkeken naar anderen, en dingen heel anders deden. En in die kerk zag ik wel dat het uhm... sowieso die preken spraken mij heel erg aan, het was zo veel echter dan ik ook in zo'n Nederlandse kerk had gezien. Ook als ik er nu ben denk ik wat voor toneelstukjes voeren wij hier op? Je zag gewoon aan de mensen dat het serieus was. En dat ze niet daar zaten en op de klok zaten te kijken of het al afgelopen was. De diensten duren soms drie en half uur, en er was niemand die zij: 'Ik moet gaan want ik heb nog andere dingen te doen.'

Dus meer echtheid?

Ja veel meer echtheid. Heel veel acties, ze gaan bijvoorbeeld naar de gevangenis. Ze doen zo veel dingen waarvan ik denk dat staat allemaal in de Bijbel maar dat zie ik hier nooit gebeuren. Het gebeurt vast wel hoor maar dat heb ik hier niet gezien. En wat ik hier vooral zag was dat mensen heel veel twijfelden, en het zelf ook niet wisten, en als ik dan een vraag had was het: 'Ja ik weet het niet, je moet het maar geloven, het is een keuze.' Waarvan ik dacht: 'Ja dag, ik kan toch niet zomaar aannemen dat het een keuze is.' En bij hen zag ik dat helemaal... je zag gewoon in hun leven dingen gebeuren. Ik zag gewoon wat er in hun leven gebeurde. Ook bijvoorbeeld ze kwamen in alles naar God. ook als ze ziek waren, maar ook als ze geld nodig hadden, of er problemen waren. Ze waren zo kalm omdat ze gewoon wisten dat het goed zou komen. En het kwam uiteindelijk ook altijd goed. Er kwam op een of andere manier wel weer geld, het werd altijd wel opgelost. En uhm... Ik zag aan de ene kant dat ze echt ervoor leefden, en dat het niet iets was van zondagochtend ga ik naar de kerk. Maar ook dat ze trouw hadden en vreugde uitstraalden. Nou goed, ik ging dus veel naar die kring, en ik trok heel veel met ze op, en ik denk na een maand, was met ze naar kring geweest, en het is wel heel moeilijk om uit te leggen wat er dan precies is gebeurd... Maar uhm... Ik vind dat het heel zweverig klinkt, maar ik denk wel dat de Heilige Geest er deel aan heeft gehad, want op een gegeven moment kon ik gewoon alles zo veel helderder zien. Waar ik alles eerst dacht van: 'Dit is wel makkelijke oplossing te zeggen dat van duivel kom. Het is alleen maar iets psychologisch.' Weet ik veel, zeg maar dat hele kritische liet ik los en dacht: 'Wat als het nou wel zo is?' Ik weet niet, ik kon het gewoon van een andere kant zien. Het is een beetje bizar hoe dat dan gaat ofzo. En achteraf denk ik dat het makkelijker was ook omdat een ander klimaat ofzo hing. En dat vind ik nog steeds heel ingewikkeld. Omdat ik dat hier helemaal niet zo ervaar.

Wat ervaar je hier niet?

Uhm... Nou klinkt misschien beetje slecht, maar heb idee dat God daar heel veel deed in de levens van mensen, ook omdat ze er zo op vertrouwde. Ik zie hier mensen helemaal niet zo radicaal op God vertrouwen. Maar goed, en toen zat ik in de auto met het meisje en toen zei ik, ik weet niet wat ik zei, iets van uhm...: 'Ik geloof dat ik er niet goed omheen kan, maar ik weet ook niet zo goed wat ik er mee moet doen dan?' En toen dacht ze echt: 'Wat?' Ja, ik weet niet, ze vroegen niet zo zeer echt naar wat ik geloofde ofzo. Ze gingen er gewoon van uit dat ik wel geloofde. Dus dat meisje keerde enzo haar auto langs de kant van de weg: 'Wat? We moeten nu gaan bidden.'

Lachen beide

Ze bidden heel veel. Ze bidden voor een fijne reis, en als ze terugkomen danken voor de reis. Maar goed, nou ja... daarna heb ik nog actiever wat ik in die kerk is aangeboden ook aangepakt om te leren, omdat ik wel dacht er wordt hierzo veel gedaan, en in Nederland zo weinig. Ik moet er ook wel alles uithalen nu ik hier ben. Ik ben best wel actief bij die kerk daar geworden. Ik had nog een vage vriend bij een andere kerk, en ik dacht: 'Ik ga ook wel naar hun Bijbelstudie groep, want ik heb toch wel tijd.' Dus op woensdagavond was ik in mijn 'bid voor iedereen wonder groepje' *lacht* en donderdagavond zat ik in zo'n traditionele kerk, met een meisje dat alleen maar theologie deed, en in het Hebreeuws staat er dit. Zo.

Owja heleboel verschillende plaatsen, mensen.

Ja, maar ze hele andere opvattingen die kerken. En ze hadden ook wel, de Sjofar, dat is de kerk met vijftienhonderd mensen die stonden best wel slecht bekend in de Stellingbos (?). Maar goed dat wist ik dus helemaal niet. Ik was er al bij voordat ik daar erg in had. Dus ik werd de hele tijd gewaarschuwd door die traditionele kerken voor de slechte dingen daarvan. Dat was toen best wel lastig, omdat ze elkaar zo tegenspraken op bepaalde punten. Bijvoorbeeld genezing, of uitverkiezing... of wat heb je nog meer, van die standaard dingen. Ook de eisen voor de muziek die werd gemaakt was eigenlijk al

fout, want dat roept dan te veel emotie op. En ik snap hun punt ook wel hoor, maar ik vond het wel een beetje typisch dat uhm... dat kerken elkaar in het algemeen zo tegenspreken, want dat is best wel verwarrend, en je weet niet waar je dan op moet baseren. Maar goed, daar en toen... dat heeft wel behoorlijk op zijn kop gezet. Alles.

Waardoor heeft dat het op ze kop gezet?

Omdat ik die keuze heb gemaakt, niet precies die dag ofzo maar die periode, ik wel... ow lastig om uit te leggen. Je... hele levensdoel wordt anders ofzo. Het gaat om bijvoorbeeld om hoge cijfers halen op school, dat is niet meer je eerste prioriteit. En je wordt zo in het diepe gegooid bijvoorbeeld ik zat in een internationaal huis daar, en dan ga je naar de kerk, en dan wil iedereen weten: 'Wat vind je dan? Wat vind je dan van homo's? Wat vind je van abortus?' En ik dacht: 'Weet ik veel.' en uhm... en gewoon dat het gevoel is dat God in je leven doet dan, ik heb zoveel rust ervaren erna, en zoveel dingen die zijn gebeurd, en gewoon zo voelde het, ging iedere keer weer dat ik op goede weg valt. Ik heb ook daarna nooit meer nagedacht over bijvoorbeeld de Islam, of Hindoeïsme omdat ik dacht: 'Ik weet gewoon zo zeker dat dit waar is, en dat ik helemaal niet andere dingen hoeft uit te zoeken.' Nou goed, daarna heb ik me daar ook laten dopen, en uhm... toen ben ik daar naar allebei de kerken gegaan totdat ik terug kwam.

Ok. En dat was in februari?

Ja. Het grote boze Nederland.

Hoe vond je het om weer terug te komen.

Ja niet fijn. Sowieso omdat ik daar de zeven beste maanden van mijn leven heb gehad. Het land en de mensen zo fijn. Maar daarnaast ook dat ik nu ineens zo in een wereld ben tv hele tijd alles met geloof zo belachelijk wordt gemaakt, en dat me studievrienden het raar vinden, me ouders vinden het raar, en dat ik me de hele dag moet verdedigen. Daar niet omdat iedereen gelooft.

Ok. Had je nog een toevoeging over je verhaal.

Lacht Nee. Volgens mij was het wel lang genoeg.

Ik heb even een samenvatting gemaakt. Ik zal even kijken of ik nog een vraag heb over iets dat je hebt gezegd.

Ja sorry.

Prima je hebt de tijd genomen. Hoe lang zijn we bezig.

Dat valt best mee.

Lachen beide

Ik had wel een vraag, kun je even zeggen waar hoe oud je was ongeveer. Je hebt best veel verteld over een langere periode, en het is best lastig om te zien hoe oud je waar was.

Ok. Zes VWO, moet ik even rekenen. Want... moet ik gewoon even beginnen... in 2008 zat ik in het VWO.

Dus toen was je hoe oud?

Ow sorry... Shit man, achttien.

Achttien? Ok.

En ik ben nu tweeëntwintig. En ja, dat ik stage liep 21 nog.

En hoe lang zou je nu zeggen dat je gelooft?

Juni, 2011.

Ja, ok. En toen je die school had gedaan, die Vrije Hogeschool, toen was je twintig of eenentwintig?

Uhm... negentien? Dat was zeg maar na mijn examen, dus negentien.

Ok, ja. En normaal vraag ik wel door over je verhaal...

Ja kladblok helemaal vol.

Lachen beide

Nee prima, ik denk niet dat er heel veel dingen onduidelijk zijn. Ik zal nog even langs gaan voor de zekerheid... Nee...

Ik ben wel benieuwd, je hebt heel veel mensen geïnterviewd?

Ja, ik ben nog niet klaar.

Hoeveel heb je er al gehad?

Ik heb er nu... acht gehad volgens mij. Acht of zeven.

En heb je al algemene lijn?

Ga ik nog niks over zeggen.

Lachen beide

Want anders beïnvloed ik jou natuurlijk.

Lacht nou ok, dan hoor ik het daarna. Ik ben namelijk wel benieuwd.

Bedankt voor je verhaal. Ik wou nog even vragen of je dingen wilt langsgaan, in dit verhaal maar kan eventueel ook nog van buiten komen, dat je wilt aanstippen van: 'Dit is voor mij heel voor toen ik tot geloof ben gekomen.'

Ok. Uhm... nouja het is allemaal belangrijk, dus mensen, en daarbij de openheid van NSW. Maar...ja, het is natuurlijk altijd een proces van de boeken die ik heben. Maar ik denk dat mensen toch de rode draad zijn, en dat uiteindelijk toch die mensen in Stellingbosch die hun leven zo radicaal inzetten voor hun geloof, dat ik dacht: 'Dit doe je echt niet als je er niet zeker van bent.'

Dus contact met mensen, en dan openheid vanuit NSW. En... de radicaliteit van de mensen die daar wonen. Kun je vertellen waarom dat voor jou zo belangrijk is geweest?

Nou... doordat ik aan mensen kon zien dat ze het geloof ook echt invloed had op hun leven, en dat het niet gewoon een mooi praatje was, en dat ze ook hun leven anders indelen, en zeker in Stellingbosch. Je geeft niet zomaar op als je het niet zeker weet, je gaat niet al je tijd, al je geld besteden aan iets waarvan je zoals ik hier vaak hoorde: 'Dat weet je nooit echt zeker.' Terwijl ik dacht wat is dat weer allemaal van slap geouwehoer, dat doe je niet. Bijvoorbeeld een van die jongens ik zat bij hem in de auto met een paar internationale studenten en die zei op een gegeven moment dat hij voor een wc had gebeden. Wij zaten allemaal met de slappe lach, maar hij was echt bloed serieus. En ik dacht als je jezelf zo voor schut wilt zetten voor iets wat je niet zeker weet dan doe je dat gewoon niet. Je moet er wel echt van overtuigd zijn. Want anders zeg je zoiets niet.

Dus omdat die mensen zoveel op gingen geven voor wat ze geloofden, raakte dat jou op een bepaalde manier?

Ja. Daardoor kun je je wel open stellen voor iets. Als ze het zelf al niet zouden weten denk je: 'Ja...' Ik weet niet.

Zou je kunnen zeggen dat de echtheid die komt uit wat mensen geloven, dat jij daardoor die mensen meer serieus gaat nemen, in wat ze geloven?

Ja.

Ok.

Ja want wat ik hier vooral zag inderdaad dat mensen die zelf zegmaar niet echt voor dingen gingen bidden, die soms naar de kerk gingen maar ook niet echt. Dat ik dacht: 'Wat is er eigenlijk anders aan jouw leven dan de gemiddelde KSV'er (studentenvereniging waar veel gedronken wordt).'

Ja ok. Zijn er nog meer dingen voor jou belangrijk geweest?

Ja, God zelf. Maar... *Lacht*

Uhm... Ok dus voor jou waren hoofdzakelijk de openheid door mensen en de radicaliteit van mensen?

Ja.

Ok. Uhm... Genoeg over die belangrijke dingen?

Uhm wat bedoel je?

Of er nog meer belangrijk dingen waren?

Nee.

Dan heb ik nog een onderdeel. Even kijken... Even kaartjes pakken. En... omdat ik vaak aan mensen binnen een uur hun verhaal willen vertellen, is best wel lastig om te ordenen. Nou ja, bij jou floept het er allemaal uit.

Lachen beide

Nee hoor, viel wel mee. Maar het belangrijkste is voor mij, om uit jouw verhaal te zien, dat jij zelf zegt: 'Dit waren voor mij echt belangrijke dingen.' Daarom hebben wij voor de zekerheid kaartjes gemaakt, dit is eigenlijk het leven maar dan geordend. Elk kaartje is zegmaar een ander aspect van

het leven en dat hebben we zo goed mogelijk geprobeerd te doen. Dit is wel onvolledig, maar wel zo goed mogelijk.

Je kan de tafel schuiven.

Chill. Ik zal ze even op tafel leggen, en wil aan je vragen of je de kaartjes wilt langsgaan en of je wilt kijken of een kaart of er een kaartje is dat bij jou nog iets oproept: 'Wacht even wat daar is, is ook nog belangrijk voor mij.'

Uhm... nee ik denk het niet. Ik vraag me wel af wat je met religieuze ervaringen bedoelt. *Licht*

Ja dat klinkt heel zweverig. Het kan zijn dat iemand op een of andere manier geraakt is door God, dat hij op een of andere manier een ervaring heeft meegemaakt, wat voor hem betekent dat God iets tegen Hem zegt.

Nouja dat is denk ik ook wel belangrijk geweest toen.

En dat is dat moment dat je in Zuid-Afrika zat en... op kring zei je? Dat het was?

Uhm... er zijn meerdere dingen nadat ik die keuze had gemaakt dat het wel bevestigd werd in dingen die, moet ik wel een voorbeeld geven.... Uhm... Er zijn gewoon meerdere momenten geweest waardoor ik heel bevestigd werd dat ik op het goede spoor zat, en dat het niet allemaal random was. Ja lastig, goed voorbeeld... even denken... Nou ja ik weet nog, het klinkt allemaal wat dramatisch maar goed, dat is vaker met dit soort dingen, daar houd ik ook helemaal niet van. Ik zal even kort vertellen. Ik uhm... was bij dat meisje, en die ging voor mij bidden, en toen zei ze iets in de trant van: 'God wacht op je, bij een schoolhek.' Beetje idee van wat je hier ziet dat je moeders hebt die bij het gaan voor hun kinderen. Zoiets. Wat een beetje random was in Zuid-Afrika, want daar gebeurt dat helemaal niet, want die kinderen worden met busjes opgehaald en zitten vaak op kostscholen. En dat raakte me heel erg, want het ging toen over God de Vader en zonder heel dramatisch te doen, maar de relatie met mijn vader is best wel slecht. En... uhm... voor mij stond nooit iemand bij dat schoolhek, en ik woon in zo'n arbeiders dorpje, waar al die moeders echt om half drie bij het hek stonden. En ik vond dat altijd heel erg. Dus, dat soort dingen. Dacht ik wel... Zij weet niet eens hoe dat in Nederland gaat, ze wist niet hoe belangrijk het voor mij was.

En toch deed het...

En toch zei ze dat op dat moment. En toen dacht ik: 'Ok...' En er zijn zoveel van dat soort dingen gebeurd waar ik niet omheen kom ofzo. Terwijl voor haar was het een random opmerking, maar ik zeg het je toch maar.

En uhm... Dat met je vader is uiteindelijk iets belangrijks, iets wat diep zat bij jou, wat bij die vrouw, dat het goed bij jou viel?

Ja.

Heeft er in dat opzicht nog iets mee te maken hoe je tot geloof bent gekomen? Met je vader misschien of gezinssituatie?

Uhm... Nee, eigenlijk niet.

Ok. Ja.

Nee, maar gewoon van die kleine dingen die een beetje ongrijpbaar zijn, die je nooit goed kan uitleggen, dat dat soort dingen worden gezegd, dat dat soort dingen gebeuren, waarin je bevestiging krijgt dat je niet met onzin meegaat.

Dus dat was voor jou bevestiging ik ben op de goede kant, ik ben op de goede weg.

Ik dacht van... Ja, inderdaad. Dit meisje kon dit niet weten.

Bij religieuze ervaringen is het vooral zo dat het bevestiging als je er al voor gekozen had dat dat een rol speelde?

Ja.

Ok. Zijn er nog meer dingen op de kaartjes waarvan je zegt: 'Dit is echt belangrijk?'

Nee.

Ok. Goed. Ok. Ga ik ze even weg halen. En het laatste onderdeel. Dat klinkt zo groot, maar is eigenlijk maar heel klein.

Ja.

Wat je zelf ook al in je verhaal zei, dat er veel verschillende kerken zijn. Mensen geloven vaak op een andere manier, en wij wilden peilen hoe jij gelooft. En dat is best wel lastig om dat te doen, we zouden dat het liefst aan je vragen maar dat is heel moeilijk en duurt heel lang.

Lacht Zeker met mij.

Lacht Zeker bij jou. We hadden het al voorzien he. We hadden een soort van definitie gemaakt van het christelijk geloof, maar die definitie wil ik zeggen dat die definitie helemaal onvolledig is. Hij klopt van geen kant, maar het is alleen een middel om even belangrijke punten aan te stippelen. Dus ik lees hem voor en ik wou vragen of jij je mening erover wilt vertellen, en of je er enigszins in kan vinden, of dat je je er niet in kan vinden. Wij hebben zelf gezegd: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonden, en het besluit om Hem te volgen.'

Vind ik wel een definitie hoor. Je deed er zo... ***Lacht*** Dacht nu komt het.

Ja.

Nee ik kan me er wel in vinden eigenlijk en zeker dat Jezus centraal staat, want af en toe hoor ik mensen hier om mij heen die dat helemaal niet zo hebben, het gaat om God maar Jezus... en dat volgen in daden. Dat vind ik wel heel belangrijk, en dat mis ik ook best wel, hier gewoon. Ook bij mezelf hoor trouwens, dat het nu lijkt alsof het alleen de ander is. Maar gewoon in het algemeen in Nederland zie ik dat niet zo snel.

Ok, dus je kunt je er wel in vinden.

Ja.

Ok, prima. Wat mij betreft is het interview afgelopen. Heb je nog vragen inhoudelijk of over interview?

Nee.

17. Interview Marlies Hoek

Algemeen

- Woonde in een omgeving waar veel natuur is.
- Woonde in een vrij groot, rommelig studentenhuus.
- Ze leek soms chaotisch en afwezig, maar wel oprecht in haar interview.

Interview

Ok. Nou ik wou eigenlijk als eerste kort beginnen met de vraag van, kort even vertellen 'wie ben je'? Daar mag je zo breed en zo smal op antwoord op geven als je wil. Het is kort om even te kijken wie je bent. Ik ken je natuurlijk al wel. Meer even nog, beginnen bij het begin zeg maar. Dus uhm... kun je daar wat over vertellen?

Nou ja, uhm... Ik ben drieëntwintig jaar oud. En ik studeer hier in Wageningen, biologie. Uhm, ik zit nu in het eerste jaar van mijn master. En... ik vind het moeilijk... Ik heb een vriend zes jaar lang, bijna zes jaar. En ik heb alleen nog maar een moeder, mijn vader is overleden toen ik vijftien was. En uhm... wat wil je weten?

Dingen die je belangrijk vind, hobby's?

Even denken... Ik vind het erg leuk om te lezen, en ik doe het laatste tijd ook steeds meer. Steeds meer tijd. Ik houd erg van muziek luisteren. Ja, zingen vind ik ook wel leuk maar ben ik niet heel goed in. Dus dat houd ik dan maar anoniem in de kerk.

Je wilt niet samen met je vriend zingen?

Maar hij kan ook helemaal niet zingen. Misschien dat hij de muziek maakt en dat ik ga zingen.
Lachen beide

En ik vind het heel erg leuk om buiten te zijn. Lekker in de natuur, en van te genieten, van dat ik hier woon. Hier kun je lekker genieten van de zon. En, ja. Even denken... ik vind het gewoon heel erg leuk om leuke dingen te doen. Naar concerten, of gewoon lekker wandelen in de natuur, of lekker uit eten. Dat soort dingen. Ja.

Yes. Ik weet niet of je daar nog meer daarover wil vertellen? Best wel een open vraag. Uh, de hoofdvraag van ons onderzoek waar we mee bezig zijn, die ik ook aan je ga vertellen. Uhm daar kun je zo meteen gewoon heel veel over vertellen. Uhm, en ik zal gewoon doorvragen en probeer zo open mogelijke vragen te stellen over de dingen die jij vertelt. Uh de vraag eigenlijk die ik aan jou heb waar het om draait is van: 'welke factoren (denk aan personen situaties of gebeurtenissen) zijn belangrijk geweest in hoe je tot geloof ben gekomen?' Je kunt er voor jezelf even over na denken als je nog niet alles op een rijtje hebt."

Nja ik vind het denk ik het makkelijkste om het chronologisch te vertellen denk ik. Zo van eh, want ik ben wel als kind niet christelijk opgevoed. Ik vond het altijd wel interessant. Op de basisschool hebben we ook een keer zo'n project gedaan over allemaal geloven en dat vond ik echt super leuk om mee bezig te zijn. En eh, ik weet ook nog dat ik in eh de zesde klas toen we een profielwerkstuk moesten doen ik een artikel had gelezen over 'intelligent design' en dat ik dat super interessant vond, en echt eh... Ik wilde hier eerst een profielwerkstuk over doen maar dat vond mijn leraar.. nja niet dat mijn leraar dat niet goed vond maar hij vond het teveel werk. Ik wilde wel mensen gaan interviewen daarover en dat vond hij te veel. En eh, toen eh, ja.. Ik had gewoon helemaal geen christelijke mensen om mij heen. Eigenlijk eh... ja alleen mijn buurmeisje die eh, die katholiek was en dan naar de kerk ging. Maar die het er eigenlijk nooit over had.

Heb je voor jezelf een idee waarom je dat toen al zo interessant vond?

Ja, ik weet niet, achteraf denk ik gewoon eh, dat God er wel was maar niemand mij met Hem in contact heeft gebracht. En dat ik daarom zo niet wist wie hij was. En eh, ja toen leerde ik op me achttiende mijn vriend kennen, en eh, hij was wel gelovig opgevoed maar hij was ook niet heel veel ermee bezig. En eh, maar zijn ouders wel heel erg, zijn moeder is heel erg gelovig altijd. Toen was het nog van, toen dacht ik nog van: 'nouja, het gaat wel over.' Ja, toen dacht ik echt het tegenovergestelde van nouja, als hij er toch niet veel me doet dan doen we er ook gewoon niks mee. Maarja.

Je had niet verwacht dat hij er nog meer mee zou doen?

Nee, maar dat was ook niet, maar we hadden het er natuurlijk wel over en... en toen eh... op een gegeven moment vroeg hij dus aan mij of ik de Alpha cursus wilde doen samen, en ja daar had ik helemaal geen eh, geen weerstand tegen ofzo... ik weet ook niet meer precies hoe het gegaan is of wat ik er allemaal bij dacht. Het ging gewoon vanzelf voor mij idee eigenlijk.

Jij dacht op dat moment...? Wat dacht je toen?

Kijkt verbaasd Ja dat weet ik dus niet meer, wat voor gesprekken er daar vooraf aan zijn gegaan. Want, ik kan me niet herinneren dat we er heel veel over gepraat hebben.

Hoe lang is dat nu geleden?

Kijkt bedenkelijk Ehm, zit even te denken... Ik denk, nu drie jaar geleden denk ik. Drie en een half, zoiets. Ja. En eh, ja dus dat vind ik echt heel apart dat ik dat niet meer zo goed weet. Het zou ook heel raar zijn als iemand vraagt van ja wil je mee de Alpha cursus doen. En eh... *Lacht* ik zeg gewoon ja. Eh... ja, ik denk dat we gewoon vooral over gepraat hadden en dat hij gewoon het initiatief nam en ik er toch de honger in mij toch wel genoeg was dat ik daar wel aan mee wilde doen.

En hoe kwam dat vanuit hem? Hij had aangeboden om aan de Alpha cursus mee te doen?

Ja, hij was ernaar op zoek gegaan omdat hij zelf wel meer het geloof bezig wilde zijn en misschien dat hij stiekem in zijn kamertje een heel project plannetje had. *Lachen beide*

Lacht Denk je dat?

Nouja ik dat hij er wel over na gedacht heeft. Niet dat het helemaal een plan was van: 'dit en dit en dit', en zo krijg ik haar wel mee.

Maar het kan zijn dat hij dacht ik wil dat Marlies er ook meer mee gaat doen?

Ja, ik denk het wel ja.

Ok

Ja dus eh, daar ik het allemaal bij begonnen. Want toen zijn we samen die Alpha cursus gaan doen, dus toen zijn we eigenlijk soort van allebei weer bij het begin begonnen. Terwijl hij natuurlijk wel die basis had en ik niet. En eh, ja daar kon ik dus ook al mijn vragen kwijt enzo en toen had ik nog niet het gevoel dat het echt iets voor mij was het geloof maar...

Kun je nog wat meer vertellen hoe dat ging bij de alpha cursus, hoe je je toen voelde en de vragen die je toen had?

Ehm, het was wel een beetje jammer ik was de enige die eh, echt helemaal niks had met het geloof.

Ok.

Er waren allemaal mensen die dan wel gelovig waren opgevoed en daar dan niks meer mee deden. Maar... dan ga je er ook sneller in mee voor me gevoel.

Hoe bedoel je dat?

Dat gewoon, bepaalde dingen die zijn dan aan nemen dat jij die dan ook aan neemt omdat iedereen dat doet. En eh, ook bepaalde basis dingen.

En hoe voelde je je op dat moment daaronder?

Op dat moment voelde het allemaal wel ja, wel goed. Ik vond het wel jammer als, er was af en toe nog wel iemand bij die ook niet christelijk was en dat vond ik toch ook wel weer fijn. Dat zij dan ook iets scherpere vragen had. Die ik dan waarschijnlijk niet durfde te stellen. En eh, maar ja, het was voor mij wel de basis nog die ik eh...

Je vertelde wel dat je je vragen kwijt kon, en dat het soms ook wel weer lastig was om dus hele scherpe vragen te stellen?

Ja, juist omdat door eh ik merkte ik van dat ik aan het begin van de alpha ging dat heel goed, maar op een gegeven moment dat eh gingen ze echt heel snel omdat je elke week weer eigenlijk weer een stap verder gaat, terwijl dit voor mij dus niet zo ging. Dus op een gegeven moment ging het over de kerk, en dan, ja en over eh... over relaties enzo... Wat God daarmee wil. En eh, ja toen begon ik er wel een beetje mee te worstelen om ja, ik was nog nooit in een kerk geweest behalve een keer voor een begrafenis.

Ja...

En eh... Ja, toen ging het het gesprek vooral over: 'ja, welke kerk ga jij, en jij'. En dan had ik zoiets van: 'maar... ik ga nog helemaal niet naar de kerk.' Ik kan hier helemaal niet in mee praten en... ik zit juist nog met de vraag: 'waarom zou ik naar de kerk gaan?'

Ja... Ze waren al iets verder dan jij eigenlijk zelf was?

Ja. Het was toen ook het onderwerp over relaties enzo... Ik weet niet waar het over ging... seks voor het huwelijk ofzo. Toen heb ik ook gewoon, heb ik ook besloten om toen thuis te blijven omdat ik dat allemaal...

Hoe bedoel je thuis blijven?

Ik ben toen niet gegaan bij dat onderwerp omdat ik me daar toen nog gewoon niet op mijn gemak voelde. En eh... Ja, gewoon bewust voor gekozen ja ik ga er nu nog even niet naar toe... dan heb ik het dan wel later een keer over.

Ja... Omdat dat zo'n gevoelig onderwerp was?

Ja, ik denk het ook wel, ik weet ook niet meer wanneer dat was, maar op een gegeven moment was dat ik daar dan achter kwam. In de Bijbel stond dan van: 'een christen en een niet christen mogen niet trouwen.' Dus toen dacht ik altijd al van: 'oow dan zullen peter en ik nooit trouwen...'. En eh, dan ging ik me daar toch zorgen over maken dan merk je al van... ja waarom zou ik me zorgen maken over wat er in de Bijbel staat. Dat eh...

Kun je nog meer vertellen over hoe het bij de alpha cursus, of hoe het verder ging?

Ehm... nouja na de Alpha cursus toen eh... kreeg ik het aanbod om ook verder te gaan met de Bèta cursus. En eh... nouja toen was ik ook wel zo geïnteresseerd in dat ik dat eh... ook wel graag wilde doen. Ik vind het gewoon wel fijn om meningen van mensen te horen en... vaak baseer ik daar ook wel weer mijn mening op. Soms niet helemaal de bedoeling maar, het is wel eh ik zoek dingen makkelijk uit met andere mensen dan in mijn eentje aan ga zitten. En eh... Ja even denken... ik kan niet zeggen wanneer ik nou echt tot geloof ben gekomen. Ik ben erin gerold en ik merkte gewoon eh twee jaar later zo van... mijn gedachtegang is echt wel veranderd. Ik... ik denk gewoon heel anders over dingen en eh... even denken... ook het bidden bij de alpha cursus, heb ik dat nog niet gedaan. Dat vond ik heel raar, en ook het zingen dat ik dacht van eh- ja ben wel paar keer naar de kerk geweest om te kijken en eh...

Kun je vertellen waarom je dat raar vond?

Ja ik weet niet... ik had wel met die liedjes... ik weet nog dat ik één van de eerste keren was ik naar de Vineyard geweest en dan heb je van die liedjes dat waren eigenlijk gewoon liefdesliedjes en dan had ik altijd zoiets van ja... dat kun je ook gewoon voor je partner zingen dat soort liedjes. Waarom zou je dat dan voor een God zingen? Dat voelde nog niet eigen of zo.

Kun je nog wat meer vertellen over hoe die bèta cursus ging?

De Bèta cursus dat was eh ja gewoon een clubje mensen die eh ook de alpha cursus gedaan hadden, en dan ook twee mensen die dat gaven en dan gingen we een boekje behandelen, dat was eh, ik weet even niet meer hoe dat boekje heet. Maar dat boekje behandelde in ieder geval hoofdstuk voor hoofdstuk de Bergrede, en eh, ja daar zaten ook wel meer mensen bij die eh die wat minder van het geloof wisten. Dus daar ging het al wat meer in discussie alles. En daar kon ik wat meer mijn vragen kwijt voor mijn gevoel. *Grasmaaien wordt buiten gebruikt* - Ik hoop niet dat die ding het verstoord heel erg stoort. -

- Ik denk dat als we hard genoeg praten dat het wel goed komt - Ik zit even te denken, uhm, kun je nog meer over de bèta cursus vertellen, of wil je verder gaan met wat er daarna is gebeurd?

Ehm... even denken. Bèta cursus dat hebben we wel anderhalf jaar gedaan, of een jaar denk ik, ik weet niet eens. Best wel lang. En uhm daar heb ik ook gewoon steeds meer contact met Christelijke mensen gewoon. Daarvoor kende ik helemaal niemand die christelijk was. Ik denk ook dat dat mij veranderd heeft. Dat je contact hebt met mensen die anders denken, en dan ga je zelf ook anders denken.

Ja, wat je net zelf ook al zegt natuurlijk dat je met andere mensen bent dat je met andere mensen bent en dat je dan dingen gaat ontdekken, en dat het veilig voelt om dat met meerdere te doen.

Ja, en ik voelde me wel op mijn gemak met die mensen. En via hun ben ik ook bij NSW terecht gekomen. Omdat ik eh... er ook mensen bij waren die bij NSW zaten. En toen dacht ik op gegeven moment in 2009 dat ik toen tijdens de AID was ik aan het helpen als 'crewlid' met de organisatie. Toen dacht ik: laat ik eens kijken bij dat kraampje bij NSW. Want er was iemand die ik kende van mijn

studie en die heb ik even aangesproken. Ja, want ik was toen ook al geïnteresseerd en wilde meer van de Bijbel weten. Dus ik wilde wel verder gaan met Bijbelkring.

Na de béta cursus?

Ja, het liep niet helemaal synchroon, want ik heb nog de béta cursus gedaan toen ik bij NSW zat. En toen dacht ik zo van: 'waarom zou ik niet combineren met gezelligheid?' En toen was het echt van in mijn prioriteiten voelde ik echt dat ik gewoon een kring wilde, een Bijbelkring, maar toen dacht ik ja als je dat met gezelligheid kan combineren waarom niet? Dus zo ben ik daar bij NSW gekomen. En toen ging er voor mij een wereld open. Toen merkte ik heel erg het verschil tussen christenen en niet-christenen. Ik had echt het gevoel dat die mensen veel meer open stonden voor mij.

Bij NSW?

Ja bij NSW. Ze waren allemaal aardig voor mij. Ze waren geïnteresseerd. Het was een hele andere sfeer.

Waar heb je gemerkt dat dit niet zo was?

Nja gewoon uhm, op mijn studie denk ik dan dat was ook wel te vergelijken. Uhm, gewoon dan school. Dat was gewoon heel anders. Ik merkte ook de gesprekken gingen veel dieper. Dat vond ik heel fijn, dat je gewoon merkte dat je op random moment iemand aan kon aanspreken met een hele moeilijke vraag en dan gaan ze er serieus op in. En dan heeft ze helemaal niet zoiets van: 'Waarom vraag je mij dit nou? Waarom vraag je iets ingewikkelds?' Dat vond ik gewoon heel fijn. En eh, dat zou ik niet aan mijn studiegenoten kunnen.

En bij de béta cursus was het toch wel iets anders? Of was het...

Uhm, ja dat vraag ik mij af. Ik denk dat dat was wel iets anders was, we zagen elkaar één keer in de drie weken. En eh, dat was toch wel eh, daarnaast zagen we elkaar eigenlijk niet.

Ja, dus het was vooral gezelligheid en de combinatie met serieus?

Ja, en ik denk de mogelijkheid om diepgaand contact met mensen, want als je elkaar één keer in de week ziet ga je toch sneller met elkaar om dan één keer in de drie weken. Ja, en toen eh, kwam ik zelf wel weer met de vragen, want toen worstelde ik erg, want dat was volgens mij dezelfde tijd als de NSW winter, dat ik heel erg met die basis vragen worstelde: 'Waarom is dit? Waarom is dat?' En dat ik daar bij mijn vriend terecht wilde, maar dat hij daar eigenlijk geen antwoorden op wist. En dat dat voor hem heel uhm veel logisch was allemaal.

Ok. Kun je ook wat vertellen over hoe jij en je vriend dat toen samen deden. Want je vriend heeft toen ook die alpha cursus gevolgd? En, jullie hebben het samen gedaan, maar voor jou waren er weer dingen anders als voor hem natuurlijk. Kun je misschien daar wat meer over vertellen?

Uhm, ja vooral inderdaad het punt wat ik net noemde van dat ik merkte dat ik heel erg aan de basis zat, en hij die basis al voorbij was. En juist verder wilde. En hij dus niet echt antwoord kon geven op de vragen die ik eh had. Maar, en ik dus ook niet op de vragen die hij had. *Licht beet* Dat was wel jammer. We konden wel meer gesprekken erover hebben, en toen zijn we ook samen op zoek gegaan naar een kerk. We hebben wel alles samen blijven doen. Samen het traject door en niet dat eentje apart uh, verder gaat. Ja, ik ben dan wel bij NSW gegaan, maar dat had ik juist om dat beeld aan te vullen wat ik niet bij hem kon vinden.

Dus als ik het goed begrijp zeg maar als je terugkijkt, het moment dat je voor NSW wilde had je voor jezelf duidelijk hier wil ik weer mee verder? Het is echt iets dat bij mij past?

Ja denk het wel.

Kun je daar nog iets meer verder vertellen? Over, misschien het moment dat je dat besepte? En daarna dacht hoe je verder wilde of?

Uhm, je bedoelt bij NSW of eh?

Toen je voor jezelf, toen je dacht he, dit is toch wel iets waar ik mee verder wil. Het moment waarop je dat dacht, of had je helemaal niet zo'n moment maar was het meer vanzelfsprekend? Of...?

Ik denk allebei een beetje. Bij is het nooit echt van die momenten. Van die 'halleluja' momenten. Wel dat ik gewoon ja honger ernaar had, en dat ik er meer over wilde weten. En vooral ook omdat ik nu meer met christenen in contact was gekomen. En op een of andere manier op me gemak voelde bij die mensen. En dan, ja, wilde ik meer met dat soort *lacht* mensen, snap je wat ik bedoel?

Ja, ik snap wel wat je bedoelt. Meer met mensen omgaan die op dezelfde manier denken als jij? Of bedoel je toch...?

Ja of gewoon mensen die daar toch meer voor open staan. Ik had wel, later kwam ik er wel achter dat er christenen bij mij op mijn studie zaten, maar daar hadden we het echt nooit over. Ja behalve dan die discussie evolutie of eh creatie, maar dat eh...

Ja, ok. Dus zeg maar en nu heb je eh ongeveer verteld hoe het ging. Kun je voor jezelf aanwijzen: 'He dat zijn echt belangrijke dingen voor mij geweest.'

Nja het belangrijkste is natuurlijk geweest dat ik mijn vriend heb ontmoet. Dus dat ik met iemand in contact kwam die met het geloof bezig was. Dat is het allerbelangrijkste geweest. En eh, daarnaast eh, die cursussen. Alpha en de béta cursus. Vooral de alpha cursus. Dat er gewoon plekken zijn waar ik eh, ermee terecht kon, en meer over kon leren. En daarna NSW, ja dat ik wat dieper contact kon hebben met eh christenen en daar ook eh veel meer mijn vragen kwijt kon. Niet dat ik gelijk al mijn vragen daar kwijt kon, maar...

Dus voor jou was het gewoon heel belangrijk dat je met mensen van het christelijk geloof in contact kwam.

Ja, dat is wel het belangrijkste voor mij.

Zijn er eventueel nog meer dingen waarvan je zegt: 'Die waren ook belangrijk?' Of niet?

Even denken...

Want, even kijken hoor. Uhm... Eerst even, is er nog iets aan je verhaal van net waar je nog iets aan wilt toevoegen? Van hoe het is gelopen. Laten we daar maar even beginnen. Heb je nog iets van hé, ik heb nog iets niet vertelt van dat verhaal wat ik nog graag zou kwijt willen?

Uhm... Even denken. Nouja, ja, vooral het moment, ik vraag me dan ook wel is af wanneer het moment is geweest dat ik echt eh een relatie met God ben gaan opbouwen. Maar ik denk vooral dat hij mij gezocht heeft, ik ben gaan zoeken en eh ergens hebben we elkaar gevonden. Maar waar dat precies is kan ik niet helemaal zeggen. Ik weet wel wat ik nog wou zeggen van eh, ik denk eh iets van

twee jaar geleden ofzo is dat nu? Ben ik een keer naar opwekking geweest een dagje, samen met met me vriend en nog eh twee mensen die ook bij de bèta cursus zaten. En toen eh, ik merkte wel altijd als ik preken luisterden dat ik dan heel emotioneel werd, omdat het me wel heel erg aansprak. En toen heb ik ook heel veel gebruik gemaakt van 'ministry' gebed, dat heeft me ook heel erg geholpen. Dat is wel een puntje *lacht* dat heeft me ook heel erg geholpen.

Kun je daar meer over vertellen, bijvoorbeeld waarom je daar zo emotioneel werd, niet per se heel erg inhoudelijk, maar kun je vertellen wat je daarvan raakte?

Even denken... Vind ik wel moeilijk om daar dan heel eh, wil ik niet heel uitgebreid over vertellen. Het is gewoon, ik heb best wel een moeilijke jeugd gehad. Dit is waarschijnlijk waarom christenen mij zo aanspraken. Omdat ik niet heel erg gewend ben om, dat mensen, eh hoe zeg je dat, zomaar dingen voor mij over hebben. En dat ik liefde kan ontvangen zonder dat ik er iets voor hoeft te doen en dat mensen zomaar iets voor mij doen. Dat ben ik gewoon niet helemaal gewend geweest. Ik kan wel beetje vertellen mijn hebben allebei ziek geweest dus, mijn moeder is mijn hele leven al ziek, en mijn vader is dus op gegeven moment overleden. Dus ik heb heel erg veel de ouder rol over moeten nemen. En toen was het opeens van he ik hoeft het allemaal zelf niet te doen en eh, het komt zomaar en eh, dan wordt er in zo'n preek heel veel over liefde gepraat. En eh ja dat raakte me heel erg omdat ik gewoon heel erg ja dat gewoon helemaal niet gewend was.

En eh, ik vind het wel interessant om te horen, zou je nog meer kwijt willen? Eh over je jeugd en hoe je misschien met geloof ook eh, zijn gevonden hebt of...?

Hmm... ik weet niet, het is juist eh, toen ik God net leerde kennen merkte ik juist dat ik heel erg boos op hem werd. Omdat ik dacht van: 'Ja, waarom heb je me dit allemaal aan gedaan?' En eh: 'Waarom heb ik dit allemaal moeten doorstaan?' Ja, dat vond ik dan wel weer moeilijk. Daar kon ik dan ook niet echt bij iemand mee terecht. Daar ging ik wel is mee naar mijn moeder toe maarja die is niet gelovig. Dus die zei van ja, als er een God zou zijn zou ik daar ook boos op zijn, * Lacht kort even* dus eh, ja daar kon ik niet echt eh mee terecht. Maar achteraf later zie ik als ik op terugkijk op mijn jeugd dan denk ik van ja, God was er eigenlijk wel altijd. Ik denk dat hij me er ook wel eh doorheen gedragen heeft omdat, als hij er niet was geweest dan had/was ik waarschijnlijk een stuk slechter terecht gekomen. En uh, ja gewoon, dat is ook een puntje dat ik mij kon herinneren, als kind had ik een bepaalde nachtmerrie had ik altijd. En eh, toen eh, zei me moeder altijd van eh, als jij van die nachtmerrie af wil dan moet je gewoon een einde bedenken, gewoon een mooi einde daar aan. En eh, dan zal het wel over gaan. En ik weet nog dat ik toen als kind, ik weet niet hoe oud ik precies was, denk acht of tien of zo, dat ik toen bedacht had dat God het allemaal had opgelost en dat het allemaal goed zou worden. Dat ik helemaal niet geloofde in God, maar dat had ik toen bedacht als kind. En daarna heb ik nooit meer die nachtmerrie gehad. Dus...

En wat betekende dat voor jou? Zal er nog een betekenis achter überhaupt?

Het is gewoon toen, toen had het nog geen betekenis voor mij want toen was het gewoon een verhaaltje, maar als ik het achteraf op terugkijk dan zie ik dat toch wel soort van, ja, handvatten van God die mij doorheen geholpen heeft. Net als toen eh, mijn vader is overleden, mijn vader is wel katholiek opgevoed, maar die is nooit eh, ja iets eh, mee gedaan, dus nooit iets aan ons doorgegeven. En uhm, toen dat dag voordat hij ging overlijden, heeftie en eh, ja ik weet niet of je het nou een visioen of een droom moet noemen maar in ieder geval iets bericht van God gehad. Dat alle mensen die zou overlijden die dag - dus hij wist al dat hij dood zou gaan die dag - dat die nog aan een laatste opdracht moesten voldoen. En me vader was heel zwak, maar zijn opdracht die hij dus gekregen had van God, was dat die naast zijn bed moest gaan zitten op de stoel naast zijn bed. En toen vond dus de zuster vond toen dus midden in de nacht, naast zijn bed. En dat is wel iets wat ik heel erg, wat mij ook heel erg geholpen heeft, dat ik gewoon weet dat mijn vader bij God is en dat hij hem zelf is komen

halen. En dat heeft mij toen al heel erg eh...

Wat betekende dat zeg maar voor jou? Dat hij op die stoel is gaan zitten?

Ja dat die toch wel eh, dat die toch nog wel met God bezig was, of in ieder geval zo zwak was dat hij er geen weerstand meer tegen kon bieden waarschijnlijk eh, wat hij waarschijnlijk veel gedaan heeft heel zijn leven.

Weerstand tegen God?

Ja. En ja, ik weet niet, voor mij was dat al heel mooi om te horen ook al was ik toen helemaal niet met God bezig, Ik vond het heel fijn om te horen dat hij goed terecht is gekomen of zo. Dat heeft me wel altijd geholpen.

Dus daar kun je ook wel dingen aanwijzen die voor jou belangrijk zijn geweest daarin?

Ja.

Kun je dat concreet als je dat langs gaat nog een keer benoemen zeg maar? Van he, dus dit is heel belangrijk voor me, van je zegt net van dat die dus een laatste opdracht kreeg, zou je dat als iets belangrijks willen noemen dat dus voor jou heel erg heeft geholpen?

Ja denk het wel. Ja denk vooral als ik achteraf en dan op terugkijk dat het met heeft geholpen, op het moment zelf niet, maar het is wel altijd een eh, ja soort van eh, bemoediging ofzo voor mij. Dat ik eh, wel goed terecht zal komen of dat hij me wel zal helpen.

Ok. En ook in combinatie met die droom? Of is dat los daarvan?

Uhm, ik denk dat die twee dingen wel los van elkaar staan. Maar dat het wel allebei eh, ja punten zijn van, God was wel met mij bezig. Ook al was ik niet met hem bezig.

Ok. Uhm, ik heb nog even wat bedacht. Dit zijn kaartjes, dit. Ik kan me voorstellen zo'n verhaal vertel je, en eh, ja dat is nu even binnen een uurtje weet je wel dat je dat moet vertellen. Het kan zijn dat het dan nog wel ongeordend is zeg maar. Dat het nog wel even lastig is te ordenen sommige dingen. En eh, wat wij hebben gedaan wij hebben kaartjes gemaakt, met eigenlijk gewoon verschillende aspecten uit het leven, zo breed mogelijk, eh die als geheugensteuntje kunnen dienen zeg maar voor jou om misschien nog te denken van: 'He wacht even daar heb ik eigenlijk ook nog iets waar ik wat over wil vertellen.' Of: 'Daar misschien.' Je kan er ook voor kiezen om te zeggen van: 'Nee, ik heb eigenlijk alles wel verteld, ik hoef niet meer te vertellen.' Maar zijn meer dus als geheugensteun. Dus ik zal ze zo meteen op tafel leggen en dan kun je er gewoon even naar kijken, en als je zoiets heb van: 'He wacht even, ik zie daar een woord staan en er komt bij mij dat op', zeg maar dan kun je daar nog wat over vertellen als je wil.

Ja.

Kat loopt langs

Denk dat hij geaaid wil worden. ***Lachen samen***. Even denken. Nou super veel dingen die er staan die heb ik wel eh, daar heb ik het wel over gehad denk ik. Ja, ik vraag me af hoeveel wil je nog weten van het proces nadat ik tot geloof ben gekomen? Want in principe, wat ik al vertelde dat ik bij opwekking was dat moment dat ik echt eh gekozen heb om voor Jezus, nou ja, daar heb ik getuigenis gedaan op zich, en vanaf dat moment was het toen voor mij echt duidelijk. Zo van nu heb ik er echt voor gekozen. Ja, nu is het echt voor mij hoe ik verder wil.

Hoe lang is dit geleden ongeveer?

Ik denk dat het twee jaar geleden is. Ja. Want opwekking komt er alweer bijna aan dus twee jaar geleden ja. En dat doe je dan met wild vreemde mensen maar voor mij voelde dat toen wel goed. En eh... Ja veel dingen, het is gewoon altijd, zeker als ik bij NSW was dan was, het greep me altijd heel erg aan door mijn verleden. En ik merk dat ik daar nu, op dit moment, dat ik daar nu heb ik daar veel meer rust in. Dat ik toen echt daar nog veel gevoeliger voor was.

En met je verleden, gaf je vooral het onderwerp liefde aan dat dat belangrijk was?

Ja. Dat dat echt iets was dat ik miste en daar dat ook heel erg in gevonden heb.

Ok. Er is dus niet nog iets waarvan je zegt, ok...

Uhm... Nee, denk het niet.

Ok... Ik zit even te denken of ik nog een vraag had over een van de dingen die je verteld hebt... *Korte stilte* Nee, volgens mij is het wel goed. Zijn er dingen die je nog kwijt wilt? Over het interview, of over hoe het is gegaan of iets anders?

Uhm... Even denken... Ja, ik vind leuk dat dit soort onderzoeken er zijn, en ik ben wel heel erg benieuwd naar verhalen van andere mensen eigenlijk. Omdat ik wel heel erg weinig mensen ken die het ook zo hebben meegemaakt. In de kerk waar ik nu zit, ik zit nu anderhalf jaar denk ik in de kerk, waar ik echt wel mijn kerk heb gevonden. En daar hoor ik heel veel verhalen van mensen die ook tot geloof zijn gekomen later.

En dat vind je fijn dat er meer van dat soort mensen zijn?

Ja. Dus niet alleen de mensen die al christen waren vanaf hun geboorte laten we zeggen, dat zijn de mensen die mij geholpen hebben in het begin, En nu zijn het ook de mensen die mij helpen die juist later tot geloof zijn gekomen.

Op wat voor manier helpen ze je?

Uhm... Vooral in herkenning. Zo van: 'ik heb het ook zo meegemaakt'. Dan kun je er beter over praten of zo. Het is toch vooral bij dingen, die basis dingen waar ik het al eerder over had. Voor hun, als je christelijk opgevoed bent, is dat gewoon heel logisch omdat je dat mee hebt gekregen in je opvoeding, maar ik heb daar dan nog vragen bij.

Wat je al zei, die basis vragen inderdaad.

Maar wat ik zelf ook heel fijn vind van later tot geloof zijn gekomen, is dat ik wel mijn eigen ding heb kunnen doen. Ik ben niet beïnvloed door ouders uit een bepaalde stroming komen en mij op die manier hebben opgevoed. Maar ik ben gewoon zelf gaan kijken en ben in allemaal verschillende soorten kerken geweest. En ik ben gewoon gaan zoeken, waar voel ik mij thuis, en met wat voor mensen voel ik mij thuis, en wat voor rituelen *M lacht* of tradities voel ik mij op mijn gemak. En hoe wil ik met God om gaan.

Echt gewoon van jou?

Ja. Ik heb het zelf kunnen creëren en eigen kunnen maken en dat ik dat gewoon heel fijn vind dat ik dat wel heb kunnen doen.

Uhm... Ik had nog één ding namelijk. Wij zijn natuurlijk bezig om mensen te vragen van he: 'op wat voor manier ben je tot geloof gekomen?' En daarbij hoort ook dat iemand op een bepaalde manier geloofd. Wij geloven, ik en die andere jongen met wie ik afstudeer, die geloven op een bepaalde manier en jij geloofd op een bepaalde manier. En wat we eigenlijk willen doen, we willen peilen hoe dat zich tot elkaar verhoudt zeg maar. Hoe jij gelooft, en hoe wij over bepaalde dingen geloven. En daarom hebben wij in de voorbereiding een soort van definitie van het christelijk geloof gemaakt, en deze definitie niet volledig, want die kan niet volledig zijn. Je kan niet een definitie maken van: 'dit is nou compleet het christelijk geloof'. Het is een soort van aanzet van, dit is iets waar ik mij in kan herkennen of niet. Dit zie ik totaal niet zitten of dit zie ik wel ergens zitten. Ik zal zo meteen de definitie oplezen die wij zelf hebben gemaakt en je mag als eerst zeggen wat je ervan vind, en daarna kun je zeggen kun je je ergens vinden in deze definitie of heb je daar toch een hele andere visie op. Heb je daar een vraag over?

Nee.

De definitie die wij hebben neergezet is: 'De keuze om te geloven dat Jezus God is, dat Hij gestorven is voor onze zonde en het besluit om Hem te volgen'. Wat vind je daarvan?

Ja, zo denk ik er ook over. Ja. *Lacht*

Ja duidelijk. Ok... *Lachen allebei harder*

Wat ik wel weer moeilijk vind van, je hebt heel veel verschillende stromingen. Iets wat ik eigenlijk nog steeds niet begrijp. Nouja, wat ik moeilijk vind. Er zijn inderdaad hele strenge kerken waar het heel erg op regeltjes, en: 'God moet je bang voor zijn'. En eh... ja dat vind ik heel moeilijk nog. Dat soort kerken dat ik denk van...

Waar heel veel regels zijn?

Ja want, ik ben juist in contact gekomen met God omdat hij liefde is, en omdat ik liefde van hem kan ontvangen. Want als ik bang voor Hem zou willen zijn, waarom zou ik dan met Hem in contact willen zijn? Ik zie vooral alleen positieve punten in het geloof, en soms denk ik wel ik zou meer ook echt aan de regeltjes moeten houden. Zo van, God wil wel bepaalde dingen van jou waar je je aan moet houden, maar als je je er niet aan houdt, is het niet erg. Dat is dan het idee dat Jezus daarvoor gestorven is. En daar heb ik ook wel verschillende omschrijvingen van gehoord. Dat ik denk van ja, zo zit het ook wel. Om God als een Vader te zien. Je eigen vader heeft het beste met je voor. Maarja, die geeft je ook regeltjes. Van: wat mag je wel en niet.

Dus als toevoeging hier op, is dat het soms wel wat anders kan zijn? Of...

Nou ja voor sommige mensen is het anders en dat begrijp ik ook. Dat je wel in een God kan geloven maar niet geloven dat Hij liefde is. Dan snap ik niet wat de toegevoegde waarde is.

Omdat het voor jou zo belangrijk is die liefde natuurlijk...

Ja.

Ok. Wat mij betreft zijn we klaar met het interview.

Ok, nou mooi.

Afsluiting

Bijlage 8 – Analyse verbanden interviews

Deze kleur betekent dat de meeste van de geïnterviewde zelf niet aangegeven dat dit een belangrijke factor is geweest, maar dat we ons dat wel afvragen, omdat het frequent voorkomt.

Relatie (23)

(=in contact komen met christelijke mensen)⁵

Verkering of verliefdheid met een christen (11)

- Piet Kramer, pag. 1, 7, 8, 11, (verkering met vriendin, zij ging naar de kerk, was vol discipline en overtuiging, heeft nooit lopen pushen, aanstichtster)
- Tim Koopman, pag. 2, 3, 4, 6, 7, etc. (relatie met christelijk meisje, antipathie, geen gesprekken, Julia veranderde, ze ging echt geloven, lastig in de relatie vanwege fundamentele verschillen, Tim wilde weten: zou het voor mij ook zoiets kunnen betekenen?)
- Sara Dekker, pag. 2, 5, 6, hele document wel (verkering, hij was christen, af en toe gesprekken over het geloof, fundamentele verschillen)
- Bert Jansen, pag. 1, 2, 4, 5, 6 (verliefd, zij geloofde, afknapper. Ze probeerde Bert in de kerk te krijgen. Ze kwam uit voor haar geloof en kon grenzen onderbouwen)
- Marjolein Braamsma, pagina 10 (ex-vriend, praten over het geloof)
- Sara Dekker, pag. 2, 7, 8 (relatie, crisis in de relatie, als het voor Jan belangrijk is. Pag. 3: later samen met Jan draai in geloof vinden)
- Nienke de Vries, pag. 2, 3 (MSN, jongen die ze leuk vond, vertelde veel over zijn geloof, ze zag voor het eerst dat het geloof iets voor iemand betekent (en persoonlijk kan zijn), nodigde haar uit voor Alpha cursus)
- Max Heuveling, Pag. 2, 4, 7 (belangrijkste factor, gesprekken: ze had het altijd over Jezus en de gebedsgroep, Max was verliefd op haar. Door haar is hij over het geloof gaan nadenken. Ze draagt geloof naar buiten, ze valt op, ze heeft iets.)
- Christine Uittocht pag 3 (christelijke vriend ontmoet bij jeugdavond waar ze veel vragen kwijt kon)
- Marlies Hoek Pag 2, 4 en 5 (vriend, alpha en beta cursus, haar vriend was christelijk maar deed er niet veel meer mee)
- Jan driebeek pag 4 +8 (meisje waar hij verliefd op was had hem uitgenodigd voor een jeugddienst)

Vriendschap met christenen (6)

- Nienke de Vries, pag. 2, 7 (Drie vriendinnen uit haar Alpha groep, namen haar op sleeptouw, onderhielden contact)
- Marjolein Braamsma
 - o Pag. 1, 2, 11 (goed over praten, pushen, gesprekken, meegenomen naar de kerk)
 - o Pag. 6 (gesprekken met vriendinnen, wat moet ik er nou mee?)
- Tessa Schouten, pag. 2, 6, 7, 8, 9 (vrienden hebben haar meegenomen naar teenchoice, gesprekken met Emma, gesprekken, samen Bijbel lezen (pag 6), bidden).
- Wim de Jong pag 2 (gesprek onbewoond eiland vriend)
- Christine Uittocht pag 1 + 2(via een jongen die ze kende naar jeugdavond, door vriendin mee genomen)
- Sander Klein pag 2 (vriend vroeg of hij een keer naar de kerk mee wilden)

Christelijke kennissen (6)

- David Boer pag 2 (directeur stage, leraren, ouders, jeugdouders)
- Robert de Wit pag 3 (in afkick kliniek, ze zeiden heel veel over Jezus)

⁵ Viel ons zelf op. Deels logisch, maar opvallend.

- Mirjam Vliet pag 4 (mensen in zuid-afrika)
- Lucas van der Steen pag 3 (jongen van opleiding in de trein, rijinstructeur)
- Max Heuveling, pag. 2, 4, 5, 8, 9 (Gebedsgroep, mensen (andere christenen) ontmoeten, met God bezig zijn, geloof verdiepen, kennisoverdracht, vuurdoop).
- Vivian van Duijn (Livingstone: hier komt ze in aanraking met christenen waarvan ze ziet dat het geloof echt belangrijk voor hen is.)

Positieve uitstraling christenen (13)

(=openheid, liefde, omgang van christenen)

- Marjolein Braamsma, pagina 1, 2 (christen straalde iets rustigs uit)
- Bert Jansen, pag. 2, 8, 12 (had hij nooit zo ervaren)
- Nienke de Vries, Vrij ontvangen, iedereen vond het leuk dat ze er was, open, gezellig

- Piet Kamer (passie in clubleiders)
- Max Heuveling (liefde van God die eva uitstraalde)
- Lucas van der Steen pag 3+5 (hele zuivere heldere uitstraling, opgewekt + rijsinstructeur straalde iets uit, liefde, gemeenschap bij praiseavond)

- Tessa Schouten (10 Choice, EO jongerendag)
- Marlies Hoek pag 4+6 (Gevoel dat mensen voor haar open stonden, aardig, liefde ontvangen)
- Jan driebeek pag 10 + (valentijn meisje dat open stond, mensen bij wie hij zich op zijn gemak voelde)
- Robert de Wit pag pag 8 (mensen gaven hem onvoorwaardelijke liefde waar hij naar op zoek was)
- Christine Uittocht pag 5 (de mensen op de jeugdavond enz waren open naar haar toe over hun mening en ervaring en dat ze de tijd namen)
- Sander Klein pag 4 +6+9 (mensen vinden hem op en het voelde vertrouwd, de mensen waren lief voor elkaar + je hoeft geen trots en eer te houden +voorbeeld functie)
- Mirjam Vliet pag 5 (radicaliteit, vreugde, vastberadenheid, mensen in zuid-afrika waar ze altijd wat mee kon doen. Verder waren de mensen enthousiast en vastberaden. Mensen leken veel echter dan in Nederland in hun geloof. Straalde vreugde uit.)

Christelijk religieuze ervaringen (13)

- Piet Kramer
 - o Pag. 2, 9, 10 (broertje stopt met snurken)
 - o Pag. 9 (maakt genezing mee).
 - o Pag. 2, 6 (profetie, iemand zei op een clubavond wat op hem van toepassing was over zijn dopen. Het ging over hem, maar zij kon dat niet weten.)
- Nienke de Vries, pag. 2, 8, 9, 10 (Soul Survivor, In kring bidden: raar gevoel door haar heen (=door God aangeraakt), warme gekke gloed)
- Tessa Schouten, pag. 2 (samen met Emma naar buiten, gingen bidden, regen stopte en wind ging liggen: ze merkte de aanwezigheid van God, belangrijkste moment)
- Max Heuveling, pag. 5, (Bidden en enorm warm gevoel, liefde, iets bovenmenselijks, waarheid van God, gevoel opgevangen te worden)
- Sara Dekker, pag. 5, 6, 12 (Klappertanden, geestelijke strijd, gebeurde vaker in contact met christenen)
- Bert Jansen
 - o Pag. 2, 9, 11 (weekend Youth Alpha: zonden opschrijven, hij brak, liep weg, iemand met hem gepraat en God zei toen duidelijk tegen hem: 'Bert, en nu gaan we het anders doen.' (=omslagpunt).
 - o Pag. (Droom van vroeger kwam uit)
- Marjolein Braamsma

- Pag. 13, Hillsong in Amsterdam (Hand in hand bidden, huilen, overweldigend, alsof God haar vast pakte).
- ONE
- Pag. 4, Alpha Cursus (iets borrelen)
- Wim de Jong Pag 2 (bovennatuurlijke liefde)
- Jan driebeek pag 4 + 8 (voelde een liefde, kreeg verlangen om te bidden + voelde de Heilige Geest)
- Lucas van der Steen pag 6 (lag in een hangmat, kwam een liefde over hem heen en moest huilen, naar aanleiding van zijn problemen in de relatie kreeg hij gebedsverhoring door zijn rijinstructeur)
- Robert de Wit pag 3 (ervoer liefde van God in afkick kliniek, werd steeds meer bevrijd van ellende en pijn)
- Sander Klein pag 3 (voelde tijdens ministry gebed aanwezigheid van God)
- Mirjam Vliet pag 11 (na haar bekering bevestiging gekregen)

In jeugd met christelijk geloof in aanraking gekomen⁶. (12)

- Tim Koopman, pag. 11 (christelijk geloof toegankelijk, omgeving)
- Marjolein Braamsma, pagina 5 (Bekend met het christelijk geloof, wist dat Jezus aan het kruis was gegaan en wat je herdenkt met Pasen)
- Tessa Schouten, pag. 2, 3, 9 (Kinderkoor, zingen gelovige liederen, onbewust bidden)
- Bert Jansen, pag. 2 (Kinderbijbel, las de verhalen, maar die waren voor hem hetzelfde als Jip en Janneke en de gebroeders Grimm)

Opa en oma (5)

- Max Heuveling
- Wim de Jong
- Jan Driebeek
- + 2 (zie hieronder)

Christelijke basisschool (6)

- Piet Kramer
- Mirjam Vliet
- + 4 (zie hieronder)

Kerk (5)

- Marjolein Braamsma, pagina 1, 8, 10 (veel kerken bezocht: erg aanwezig)
- Bert Jansen, pag. 2, 3 (kerst, gedoopt, communie)
- Sara Dekker, pag. 2, 8 (Kerst, oppervlakkig wist ze wat over het christelijk geloof)
- Nienke de Vries, in haar jeugd: pag. 3, 5 (Met Kerst en Pasen verplicht mee naar de kerk. Krijg je wel wat mee).
- Tessa Schouten, pag. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (wilde graag, erg interessant, voelde zich welkom, meer mensen die geloven)

Gebied (11)

- Piet Kramer (broertje stopte met snurken)
- Tessa Schouten (de regen stopte en was windstil, onbewust bidden, bidden met vriendin)
- Max Heuveling (Bijvoorbeeld dat ik zat te bidden en zo'n gevoel kreeg, een enorm warm gevoel kreeg, liefde en dat soort dingen)
- Nienke (En toen gingen we daar in zo'n rondje bidden en toen kreeg ik echt zo'n heel raar gevoel door mij heen en dacht echt van ooh, wat is dit.
- Jan driebeek pag 8 (bad naar God of hij bestond Jan Driebeek 4 + 8 (voelde een liefde, kreeg verlangen om te bidden + voelde de Heilige Geest))

⁶ Viel ons zelf op. Deels logisch, maar opvallend.

- Lucas van der Steen pag 2 (naar aanleiding van ruzie en problemen)
- Bert Jansen, pag. 2, 11 (Echt een gesprek met God)
- Sara Dekker (Haar vriend ging voor haar bidden, samen met Jan draai in geloof vinden)
- Marlies Hoek Pag 5
- Wim de Jong Pag 2
- Sander Klein pag 3 (ministry gebed, hierna besloot hij leven aan God te geven)

Kerk⁷ (11)

- Marjolein Braamsma, pagina 1, 8, 10 (veel kerken bezocht: erg aanwezig)
- Bert Jansen, pag. 2, 3 (kerst, gedoopt, communie)
- Sara Dekker
 - o Pag. 2, 8 (Kerst, oppervlakkig wist ze wat over het christelijk geloof)
 - o Pag. 2, 3, 8, 10 (ze ging naar de kerk, omdat het voor Jan zo belangrijk was, ze moest heel erg huilen, ze werd geraakt, meebidden, voelde zich aangesproken)
- Nienke de Vries
 - o In haar jeugd: pag. 3, 5 (Met Kerst en Pasen verplicht mee naar de kerk. Krijg je wel wat mee).
 - o Later: pag. 2, 7 (leuk om naar verschillende kerken te gaan.).
- Piet Kramer, pag. 1, 2, 3, 4, 7, 8, 14 (ging mee met Suzanne, verschillende kerken, teleurgesteld, nu op zijn plek)
- Tessa Schouten, pag. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (wilde graag, erg interessant, voelde zich welkom, meer mensen die geloven)
- Max Heuveling, pag. 6, 8 (Na tot geloof komen kerk gezocht: voelt zich nu thuis)
- Wim de Jong Pag 3
- Lucas van der Steen pag 4 (stage lopen in kerk)
- Christine Uittocht (ging af en toe mee naar de kerk)
- Mirjam Vliet
- Sander Klein (uitgenodigd door een vriend)

Evenementen (8)

- Marjolein Braamsma, pagina 2, 3, 6 (wauw, best wel mooi eigenlijk)
- Tessa Schouten, pag. 12 (EOJD, Soul Survivor, opwekking: hoeveelheid christenen)
- Max Heuveling, pag. 6, 10, (Bijzonder: sfeer, voelt zich thuis. Uur waarin je helemaal met God bezig bent. 3000 die tegelijk zingen)
- Nienke de Vries, pag. 2, 4, 5 (Livingstone, bijzonder dat mensen erg overtuigd waren van hun geloof (ook nog eens jongeren). Bijzonder: waarheid bestond uit wat ze uit de Bijbel vertelden. Kinderen waren erg blij dat ze er waren. Geloof blijkt ook hier persoonlijk te zijn (blijikbaar meer mensen die dat hebben))
- Marlies Hoek pag 5 (opwekking)
- Lucas van der Steen pag 5 (pinksterconferentie)
- David Boer pag 9 (EO jongerendag)
- Mirjam Vliet pag 3 (flevo, ze kwam erachter dat christenen ook normale mensen zijn door normale kleding)

⁷ Wordt in meerdere interviews niet genoemd als belangrijk kenmerk, maar het komt wel in verschillende interviews terug. Mogelijk speelt het wel een rol, zonder dat ze dat zo zelf zien?

(Youth) Alpha cursus of Bèta cursus ⁸(7)

- Nienke de Vries
 - o Alpha cursus: pag. 2, 5, 6, 7 (Vrij ontvangen, iedereen vond het leuk dat ze er was, open, gezellig,⁹ nooit alleen. Hechte groep. Erg interessant. Ontdekte wat het christelijk geloof inhoudt, Bijbel lezen)
 - o Bèta cursus, pag. 2, 8, 9 (Bijbel gelezen, veel geleerd).
- Marjolein Braamsma, pagina 1, 4, 5 (iets borrelen, ruimte om mening en twijfels te uiten, terug naar de basis)
- Tim Koopman, pag. 2, 7, 8, 9 (kon met zijn vragen terecht, kennis, 'credo, ut intelligam', interesse ging niet meer weg, echt gekozen voor God)
- Bert Jansen, pag. 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11 (hij mocht discussiëren en mening vertellen, dat triggerde hem. Gevoel dat hij gewaardeerd werd, mensen gaven onvoorwaardelijk om hem. Hij kreeg weerwoord. Jezus leven bleek op feiten te zijn gebaseerd (sloeg hem van zijn stuk). Gevoel dat hij er niet omheen kon.
- Sara Dekker, pag. 3, 9, 10, 11, 12 (dingen meer benoemen, geweldig, terecht met vragen, gevraagd om vervulling met de Heilige Geest, schelletjes vielen van haar ogen, besef dat ze God nodig had)
- Marlies Hoek (Alpha en Béta)
- Mirjam Vliet pag 3 (alpha vond ze tof, hoewel ze wel vragen bleef houden)

Christelijke basisschool (6)

- Tessa Schouten, pag. 4, 5 (Bijbel lezen (kerst), bidden voor eten, catechese).
- Marjolein Braamsma, pagina 1, 5 (gedegen christelijk onderwijs)
- Piet Kramer, pag. 7 (Kerst, Pasen: christelijk geloof had een klein fundament in hem)
- Max Heuveling, pag. 2, 4, 7, 10 (iedere dag/week klein stukje uit de Bijbel. Met Pasen een Paasontbijt/lunch. Christelijke liedjes. Christelijke verhalen hadden voor hem geen betekenis (kende ze wel en dat is volgens hem wel belangrijk geweest¹⁰): het hadden net zo goed Donald Duck verhaaltjes kunnen zijn).
- Jan driebeek pag 13 (maar kwam hier pas later achter)
- Mirjam Vliet pag 2 (kerstverhaal, maar niet echt kern van inhoud mee gekregen)

Muziek (6)

- Bert Jansen, pag. 2, 7 (christenen waren geïnteresseerd in zijn muziek en hij in die van hen)
- Piet Kramer, pag. 3, 12 (daar echt God in ervaarde, brengt Piet bij God)
- Tessa Schouten (vond de muziek erg mooi in de kerk, daarom bleef ze komen)
- Nienke de Vriens (zingen in de kerk was altijd leuk)
- Sara Dekker (muziek en liedjes raakte haar altijd heel erg)
- Christine Uittocht pag 3 (zingen vond ze heel leuk)

Spirituele ouders (6)

- Sara Dekker, pag. 8, 9 ()
- Bert Jansen, pag. 3, 4 (Handoplegster)
- Piet Kamer

⁸ Waarom werkt dit? Zijn ze al bekend met het christelijk geloof in hun jeugd?

⁹ Ook hier blijkt gastvrijheid.

¹⁰ In veel gevallen is het christelijk geloof/verhalen uit de Bijbel wel bekend. Sommige noemen dit zelfs als belangrijk, omdat het christelijk geloof daardoor toegankelijk was.

- Tessa Schouten (mee naar baptisten gemeente toen ze in de 2e zat)
- Robert de Wit pag 6 (licht spiritueel, kijken naar de sterren, wens doen, enz)
- **Mirjam Vliet pag 2 (soort katholiek)**

Denken loslaten (5)

- Piet Kramer, pag. 5 (besef dat niet alles in elkaar gaat passen)
- Tessa Schouten (gaf Kidsclub en daar merkte ze dat je soms als kind moet nadenken over het geloof om meer van het geloof te begrijpen)
- Christine Uittocht pag 4 (ze had nog heel veel vragen maar besloot zich er gewoon in te storten)
- Mirjam Vliet pag 5 (hele kritische loslaten)
- Wim de Jong Pag 2

Club of catechese (5)

- Sara Dekker, pag. 5, 6 (verhaal verloren zoon, leuk om te horen, geen betekenis.)
- Tessa Schouten
 - o Teenchoice, pag. 2, 4, 6, (leerde veel over het geloof, basisstappen, kon met vragen terecht).
 - o Kinderclub (leiding), pag. 2, 8, 9 (steeds meer te weten over het geloof, zag wat het geloof met kinderen deed)
 - o 16+ club, pag. 2, 4 (meer diepgang, veel gesprekken)
- Piet Kramer
 - o Pag. 1, 2, 4, 6, 8, (drama, later beter. Catechese: niets geleerd. Diverse clubs: negatief. Tienerclub: positief (wonder van het kruis))
 - o Clubavond over wonder van het kruis, pag. 2, 6, 8, 10 (laten zien waarom Jezus is gekomen en wat het voor ons nu betekent, waarom Hij heeft moeten lijden.)
 - o Clubavond over genezing, pag. (iemand geneest van scoliose en kyphose, God concreet aanwezig in deze wereld)
- Marlies Hoek pag 4
- David Boer pag 2 (bijbelstudie met directeur)

Gelovige opa/oma (5)

- Tessa Schouten, pag. 5 (af en toe naar de kerk)
- Max Heuveling, pag. 8 (geloven, gaan naar de kerk)
- Nienke de Vries, pag. 3 (gingen naar de kerk)
- Wim de Jong Pag 2
- Jan driebeek pag 14

Navigators (5)

- Marjolein Braamsma, pagina 1, 2 (brede vereniging)
- Tim Koopman, pag. 1, 3, 7, 8, 10, 11 (gezellig, ontgroening, interessant, keuze gemaakt dat hij God interessant vond, merkte achterstand met het geloof en dat triggerde hem, ging Bijbel serieus bekijken)
- Nienke de Vries, pag. 3, 11 (geloofsfamilie, thuiskomen)
- Marlies Hoek Pag 4 (Mensen stonden meer open voor haar)
- Mirjam Vliet pag 3 (sommige dingen vond ze moeilijk, maar het waren wel aardige mensen)

Weerlegging stereotype beeld van christenen (4)

(=Een christen die door zijn leven het negatieve beeld verandert naar een positief beeld bij een niet-christen)

- Marjolein Braamsma, pagina 8 (moeten moeten, ALPHA cursus geleerd van vrijheid)
- Bert Jansen, pag. 5, 10 (leuke wordt uit je leven gehaald, beeld veranderde)
- Tim Koopman, pag. 2, 5 (beeld van christenen veranderde toen Julia veranderde, positieve connotatie, wekte nieuwsgierigheid)
- Piet Kramer, pag. 7 (Buren, antipathie tegen iedereen die naar de kerk toeging)

Vaderfiguur (4)

- Jan driebeek pag 5 (overleden had niet meer gehuild, tot op de jeugddienst)
- David Boer pag 5 (gescheiden, vader pedofiel en hem nooit geaccepteerd, gevonden in God)
- Robert de Wit pag 1 (alcoholist, heeft zich van leven beroofd, ging daarna vragen stellen: waarom leef ik?)
- Sander Klein pag 3 (gescheiden, vader alcoholist, had een 'open wond' die door gebed beter werd)

Bepaald Godsbesef (4)

- Piet Kramer, pag. 1, 2, 4, 14 (Idee: er is wel een God, maar hoe en wat moet je zelf weten. Godsbesef was er altijd, Godsbeeld niet. Ontmoedingsbeleid)
- Wim de jong
- Robert de Wit Pag 1 (al vanaf hij klein was)
- Marlies Hoek Pag 7 (als ze nachtmerrie had, stelde ze voor dat God het allemaal goed maakte)

Eureka moment (3)

(=momenten waarop iemand opeens iets helder gaat zien)

- Sara Dekker (viel symbolisch schelletje van haar ogen en kon beter zien met een glans)
- Mirjam Vliet pag 5 (kon ineens dingen veel helderder zien)
- Max Heuveling, pag. 2, 3, 4, 5 (Klik 'waarom zou God eigenlijk ook niet bestaan?' Puzzelstukjes vielen op z'n plaats, bewustwording dat God bestaat).

Zelf Bijbel lezen (3)

- Piet Kramer, pag. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11 (lezen, vragen stellen aan schoonmoeder. Begin van verandering in Godsbeeld)
- Bert Jansen, pag. 10 (ging in NT lezen)
- Nienke de Vries, pag. 8, 9 (elke week hoofdstuk uit Johannes, spreken, toepassen, zag in dat het meer is dan een boek)

Clubleiders (2)

- Piet Kramer, pag. 10 (bracht kennis en passie over)
- Tessa Schouten, pag. 10, 11 (Hielpen haar: rust, bemoediging. Vertelden enthousiast, werkte aanstekelijk. Bemoedigend. Bijzondere band met 1 jeugdleider over thuissituatie)

Bijlage 9 – Vragenlijst specialisten

Opdracht:

Maak een reflectie a.d.h.v. onderstaande vragen.

Vragen:

- Welke belangrijke factoren¹¹ die in meerdere interviews terugkomen (waarbij de belangrijkheid van de factor zich kan uiten in frequentie¹², impact¹³ en effect¹⁴), constateert u vanuit uw vakgebied die belangrijk zijn in hoe jongeren tot geloof komen?
- Welke verklaring kunt u vanuit uw vakgebied geven over deze belangrijke factoren?
- Heeft u verder nog opmerkingen?

¹¹ Factoren = bepaalde personen, gebeurtenissen, onderwerpen of situatie

¹² Frequentie van een factor = het aantal keer dat een factor in de interviews voorkomt.

¹³ Impact van een factor = in hoeverre iemand wordt geraakt door een factor.

¹⁴ Effect van een factor = de gevolgen van de impact; wat brengt de factor teweeg?

Bijlage 10 – Reflecties specialisten

1. Interview Henk Bakker (theologie)

De eerste reactie van Henk Bakker was: begrijpt men het kruis wel? De drie punten voor de definitie van het christelijk geloof waren vrij omvattend. Het was interessant hoe op de definitie gereageerd werd.

Belangrijke factoren

In vrijwel alle interviews kwam terug dat er een raakpunt van God was. Hij was verbaasd door de waaier van ervaringen van alle jongeren die tot geloof gekomen waren.

Iets wat Henk Bakker opviel, is dat er in veel interviews een 'touch down' voorkomt. God grijpt in bij mensen. Dit creëert een bepaalde fascinatie bij jongeren. De jongeren krijgen een honger naar meer van het geloof. Mensen worden geroerd, door iets, bijvoorbeeld een gesprek. Deze jongeren hebben in eerste instantie niet de intentie om God te zoeken, of hebben geen vragen over God. Maar door een ontmoeting maakt God Zich aan hen bekend.

Nog iets dat opviel was dat wanneer de jongeren tot geloof gekomen waren, ze achter steeds meer dingen de bedoeling gaan zien. Ze zien het verleden door Gods ogen. De jongeren kijken terug naar hun verhaal, en ervaren dan dat het 'klopt'. Ze ervaren een leiding die ze eerst niet zagen. Gewone zaken worden nu in een keer bijzonder. In gebruikelijke dingen gaan ze God zien. Gods ingrijpen wordt zichtbaar door deze 'uiterlijke middelen'. Denk bijvoorbeeld aan: gesprekken met mensen, verbondenheid, samen eten, moment van gebed, mensen voelen zich omgeven door God en het Woord.

Hier is een theologische spanning. Wie is eerst bezig? God of de mens? Hier zet God langzaam het hart open. Mensen verzetten zich, maar God werkt door. Ineens wordt een normale ervaring bijzonder.

Hierin stelt Henk Bakker wel de vraag: pakt men wel wat het kruis is? In de verhalen komt naar voren dat veel jongeren later pas rationeel begrijpen waarom Jezus aan het kruis is gegaan. Is het wel goed, dat jongeren eerst voor het geloof kiezen, en later pas beseffen wat dit eigenlijk inhoudt? Henk Bakker benoemt in dit verband het verhaal uit de Bijbel over de blinde man. We hebben vaak een chronologische volgorde in ons hoofd zitten. Normaal gebeurt het meestal niet dat mensen in een dienst naar voren komen (een after call). Zo hoeft het niet altijd. Hier gaat het ook niet volgens deze volgorde. Mensen hebben eerst het gevoel dat ze erbij horen, daarna gaan mensen langzaam de betekenis van het kruis begrijpen. Je moet niet teveel af te laten hangen van het standaard idee: dogmatisch worden mensen bekeerd. God zet de Heilsorde op Zijn kop. Hij husselt kaarten. Wij moeten het loslaten en vertrouwen dat God op Zijn manier ingrijpt in de levens van mensen. 'Hoe het gebeurt, daar gaat God over, je kunt het niet losrafelen.'

Je moet mensen voldoende begeleiding geven. 'Het geloof zoekt te verstaan.' Mensen moeten langzaam weten wat er met ze gebeurt.

Bij een bekering was het normale stramien: (1) ellende, (2) verlossing en (3) dankbaarheid. Deze komt niet meer voor. Nu lijkt het meer de volgende te zijn: (1) rust, (2) idee dat het klopt en (3) vrij. Die rust en vrijheid, Henk Bakker zou daarin mensen in hun spiritualiteit begeleiden, zodat ze het kunnen verlengen (rust en vrijheid naar anderen overbrengen) en weten om te zetten (denk bijvoorbeeld aan aanbidding). Woorden komen later wel.

De negativiteit naar de kerk viel Henk Bakker ook op. Sommige jongeren zeiden dat ze christenen huichelaars vonden. We weten dat dit niet waar is, want het gaat echter altijd om groepen mensen.

Het zegt echter wel wat over het imago dat wij als kerk hebben. We moeten een andere slag daarin halen. Het compleet verwijderen van dit imago is echter onmogelijk. We kunnen echter wel wat van het stoffige image weghalen.

Het maakt niet uit dat mensen eerst erbij willen horen, en daarna pas kunnen benoemen waar het om gaat. Dit zie je ook in de Bijbel terug, en dit is niet verkeerd. God bepaald uiteindelijk hoe dit gaat. We moeten volgens Henk Bakker een morele ruimte creëren. Dit is een ruimte waarin mensen elkaar respecteren, open zijn en geïnteresseerd zijn.

Uitleg vanuit zijn vakgebied

Het mooiste wat Henk Bakker ziet gebeuren is dat God eigenmachtig (soeverein) mensen raakt. Dit is een mysterie. Mensen veranderen in het algemeen moeilijk. Als hij de interviews leest, ziet hij het ingrijpen als wonder. Mensen veranderen door Zijn Geest. Tot overgave komen is verandering. Dit zijn wonderen die vandaag de dag nog steeds gebeuren.

Hoop en vernieuwing zijn het werk van de verborgen hand van God. Hij raakt mensen aan en verzegeld. Randvoorwaarden kunnen echter wel door mensen geleverd worden.

Een belangrijke bijdrage die mensen kunnen leveren noemt hij de 'morele ruimte'. Dit staat voor hoe je met mensen omgaat in je omgeving. Je geeft mensen een ruimte van blijdschap, aanvaarding en openheid. De vraag die je aan jezelf kunt stellen is: 'heb ik zo'n ruimte om mij heen hangen?' Een groep mensen moet een morele ruimte zijn met echte interesse, zorg voor mensen, aanvaardend en creativiteit. Uiteindelijk moet er ook verwezen worden naar God. Het moet wel ergens over gaan. Wat er in de interviews gebeurt, is dat het niet alleen de hand van mensen is, maar dat mensen tot het besef komen dat het God in mensen is. Het mag benoemd worden dat God daar ook is. Maar mensen mogen dit ook ontkennen.

De vaderkant van God heeft ook een belangrijke rol gespeeld in de interviews. Aanvaarding en acceptatie zijn belangrijke noties. Een grote mate van eenzaamheid en afwijzing zit in onze cultuur. Denk aan bijvoorbeeld gebroken gezinnen. Hij noemt het een honger naar aanvaarding. De kerk moet een verbondenheid zijn: nieuw gezin, familie, warme sfeer en genegenheid. De opdracht die we volgens Henk Bakker hebben is: 'ga het begrip substantieel vervullen in de plaats waar je bent, in de praktische zin van het woord.' Hoe kunnen wij hier een warm gezin zijn voor de jongeren? Mensen gaan ook van de ene kerk naar de andere kerk. We zijn geen vaste kerk meer, maar een 'liquid church'. Het is goed als je als kerk een warm nest kan zijn, waar mensen zich in een morele ruimte bevinden, maar ook de vrijheid krijgen om weg te gaan wanneer ze dat willen.

Henk Bakker benoemde ook nog 'The homeless mind'. Met gedachtes ben je nooit ergens thuis, dat kenmerkt jongeren. Hij moest aan een lied denken van Nelly Fortado – I'm Like A Bird (don't know where my home is). We moeten incarnatief leven door gemeenschap in zicht te houden. Dit betekent concreet dat we geen lege woorden moeten spreken, maar authentiek moeten zijn. Als je wat belooft, moet je het nakomen. Op liturgisch vlak kunnen er meer kleuren en symbolen gebruikt worden. Je moet dingen tastbaar maken voor jongeren. Verbondenheid is hierin ook belangrijk. Mensen moeten samen dingen kunnen ervaren. Anders wordt het een cognitief spelletje. Jongeren zijn heel visueel, dit zijn ze gewend en hier leven ze in. De kerk mag dit ook meer worden. Uiterlijke hulpmiddelen zijn hierin nuttig. Je kunt verschillende materiële dingen gebruiken om een boodschap duidelijk te maken. Denk bijvoorbeeld aan olie. Er worden zieken genezen door handoplegging, maar er staat in de Bijbel dat er ook olie gebruikt mag worden. Dit spreekt. Deze olie mag ook zo dicht mogelijk op het origineel lijken. Zo worden mensen meer open, mensen mogen hierdoor geraakt worden. Het heeft impact waardoor mensen meer open worden. Je mag mensen d.m.v. materiële dingen iets laten ervaren. Hierdoor raken ze meer onder de indruk van de Bijbel.

We moeten van ons stoffige imago afkomen, maar het is onmogelijk om de generatiekloof te overbruggen. Er wordt tegenwoordig zelfs gesproken van meerdere generatie kloven. Dit omdat de

jeugdcultuur zo snel gaat. Hoewel Henk Bakker niet precies weet hoe het verder moet, zegt hij dat het wel het proberen waard is om de diensten meer aan te passen. Je mag diensten aantrekkelijk maken. Je moet hier echter wel voorzichtig in zijn, omdat hierdoor er ook weer ruzies veroorzaakt kunnen worden. Predikanten en jongerenwerkers moeten meer weten over de jongerencultuur en de complexiteit hiervan. Ook moeten zij meer nadenken over de praktische invulling hiervan op liturgiek. De gemeente moet een levende, bruisende gemeenschap zijn, die cultureel relevant is, en geen isolatie heeft in een mentaal spel. En jongeren moet niet in de kerk zitten met de vraag: 'waarom ben ik hier eigenlijk?'

Overige opmerkingen van Henk Bakker waren dat er een nood naar verbondenheid en acceptatie is. Het is belangrijk dat de kerk zich hierop focust. Je moet praktisch nadenken over de invulling van de verbondenheid. Bekeren is een proces. Het gaat steeds meer groeien in het hart en hoofd. Een moeilijke vraag blijft echter wel: 'begrijpen mensen het kruis wel?'

2. Reflectie Rob Hondsmark (psychologie)

1. Welke belangrijke factoren die in meerdere interviews terugkomen constateert u vanuit uw vakgebied die belangrijk zijn in hoe jongeren tot geloof komen en hoe verklaar je deze belangrijke factoren?

Relaties

Ervan uitgaande dat mijn vakgebied de psychologie en pedagogiek is, is het sleutelwoord in bijna alle interviews “relatie” of “relaties”. Er is vrijwel geen jongere tot geloof gekomen zonder dat daarbij een goede vriend of vriendin, of een vriendengroep of vereniging een belangrijke rol speelde. Het zijn relaties die jongeren in contact brengen met een andere groep gelovigen (Opwekking, Alpha cursus, kerk), of het zijn relaties die vanuit de thuissituatie/opvoeding al een belangrijke rol hebben gespeeld, op zijn minst in het leggen van een bepaald fundament. Daar waar dit fundament als negatief werd ervaren, is het wel degelijk als een soort klankbord, medebepalend geweest voor latere keuzen. Dat kan ook niet anders, de mens is een relationeel wezen en wat er in zijn eerste jonge levensjaren is ingestopt, vergeet een mens zijn leven lang niet.

Barna Research in de VS heeft een onderzoek gedaan naar de mate van acceptatie van het evangelie in iemands leven. Ik gebruik dit vaak als een motivatie om relaties te leggen met kinderen omdat blijkt dat het evangelie in die eerste jaren met een kans van 32% wordt aangenomen. In de tienertijd dropt dit naar 4% om in de jeugd weer te groeien naar 6% waarschijnlijkheid. Dit zijn statistieken achteraf en het werk van de Heilige Geest kun je niet vragen in statistieken maar het zet ons wel aan het denken. Ook in het kader van de relaties in dit onderzoek. Zij die niet in hun jonge levensjaren een keuze hebben gemaakt doen dit later dus vrijwel uitsluitend door de relatie met een andere jongere of jongerengroep die positief getuigend aanwezig is en het geloof relevant maakt omdat het een duidelijke rol speelt in iemands relaties.

Niet-rationele

Een tweede factor die een grote rol speelt, is het “niet-rationele”. Noem het gevoel of emotie, misschien in dit kader beter het werk van de Heilige Geest, maar in elk geval is bij een behoorlijk aantal van de geïnterviewde jongeren duidelijk dat ze iets bijzonders meemaakten in ofwel een bepaalde samenkomst, ofwel op een bepaalde plaats waar ze alleen waren. Een geïnterviewde noemt de tuin waar hij een ervaring met God had. In de psychologie is men weliswaar heel voorzichtig met dit soort elementen maar ze worden inmiddels wel algemeen erkend als belangrijk en geaccepteerd. De cognitieve en gedragsmatige methoden die ontwikkeld zijn houden in de loop der jaren steeds meer rekening met de factor spiritualiteit. Die is dan wel veel breder dan het christelijk kader, maar krijgt desalniettemin een plaats.

Ook in de christelijke wereld zelf zie je die ontwikkeling, waarbij jongeren vaak vooroplopen. Beleving, bijvoorbeeld in de vorm van praise-avonden, heeft een ongekeende hoogte (gehad?) De vraag is of dat iets specifiek van deze tijd is of dat het iets is dat we zijn kwijtgeraakt en dat nu weer herontdekt wordt. In ieder geval is het voor de jongeren die geïnterviewd werden een duidelijke factor die een rol speelt. Voelen, ervaren zijn niet meer weg te denken factoren in onze over-rationele wereld.

Richtinggevende gebeurtenissen

Een derde factor is de invloed van bepalende gebeurtenissen die een jongere doen nadenken, een proces op gang brengen en uiteindelijk tot een keuze doen komen. Genoemd worden de aanrijding van een broertje, echtscheiding van ouders, vakantie etc. Bij deze gebeurtenissen zien we dat het een richtinggevende gebeurtenis is die het zoeken op gang brengt of de gekozen richting bevestigt voor de jongere om wie het gaat. Het kan zowel een negatieve, traumatische gebeurtenis zijn, als een positieve ervaring die de jongere meemaakt. We weten dat traumatische gebeurtenissen mensen dwingen om na te denken over de essentie van hun bestaan en het doel van hun leven. Daarnaast is het duidelijk dat meerdere van dit soort gebeurtenissen een grotere impact hebben, de positieve kant op, of de negatieve kant op. Een aantal interessante studies hierover worden aangehaald door James H. Johnson in zijn boek *Life Events as Stressors in Childhood and Adolescence* waar hij schrijft: An important issue for life event researchers concerns the nature of those social, physiological, and individual difference variables that lead to increased vulnerability or that play a protective role in the face of stress (blz 119) Juist bij deze gebeurtenissen zien we dat het vaak de relaties zijn die bepalen of iemand een positieve ontwikkelingsrichting kiest of dat hij wegzinkt in zijn problematiek.

Verdere opmerkingen

Zoals reeds boven genoemd, denk ik niet dat we het werk van de Heilige Geest in vakjes kunnen onderbrengen of wetenschappelijk kunnen benaderen. Dat is wel een eerste opmerking bij het gehele onderzoek. Tegelijkertijd is het wel zinvol om te kijken naar omstandigheden die de Heilige Geest klaarblijkelijk gebruikt. Als christen-psycholoog zie ik vaak niet zo grote verschillen tussen de rationele wereld en de geestelijke wereld. Het heeft met elkaar te maken, immers alle waarheid is uiteindelijke God's waarheid en de schepping Hem onderworpen. Dat geldt dus ook voor alle psychologische principes die we inmiddels hebben kunnen ontdekken. Wees verder voorzichtig met het trekken van al te grote conclusies, daarvoor is de responsgroep niet groot genoeg.

3. Interview Miranda Klaver

Uit de interviews met jongeren komen een aantal thema's naar voren die herkenbaar zijn in bestaande onderzoeken naar processen van bekering.

Ten eerste bevestigt dit onderzoek dat de meeste mensen, inclusief jongeren, tot geloof komen door betekenisvolle relaties met gelovigen. Het laat zien dat bekering een sociaal proces is. Anders dan sommige evangelisatiemethoden suggereren, zijn plotselinge zg. 'Paulus' bekeringen - een radicale ommekeer en tot geloof komen op een cruciaal moment in de tijd - een uitzondering. In de interviews kom ik dit type, ook wel crisisbekering genoemd, niet tegen. Tot geloof komen is een langdurig proces waarin wel beslissende momenten of keerpunten aan te wijzen zijn. Bijzondere plaatsen en gelegenheden zoals conferenties kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Hier worden mensen aangemoedigd om een keuze te maken en is sprake van meer of mindere mate van sturing in processen van bekering. Maar hoewel het lijkt alsof conferenties en andere christelijke evenementen de plek zijn waar mensen tot geloof komen, blijkt uit levensverhaal interviews met nieuwe gelovigen dat een dergelijke keuze onderdeel uitmaakt van een langdurige zoektocht naar zingeving.

In de tweede plaats toont dit onderzoek dat bijzondere ervaringen een belangrijke rol spelen in de geloofsweg van nieuw gelovigen. De ervaringsdimensie van het geloof wordt veelal beschreven in zintuiglijke ervaringen waarbij een veranderingen in waarneming van het lichaam centraal staan. Mensen krijgen het koud, warm, voelen een sensatie die geduid wordt als liefde, spreken over de ervaring van aangeraakt te worden, alsof hun hand gepakt wordt. Verder spreken zij over geraakt zijn, over breken, emotioneel worden, en huilen. Bijzondere omstandigheden worden als teken van de aanwezigheid of als het ingrijpen van God geduid. Ervaringen van genezing, profetie en dromen worden in verband gebracht met de aanwezigheid van de Heilige Geest die werkzaam is in de alledaagse werkelijkheid. De aandacht voor de immanentie van God, en gesitueerd wordt in het innerlijk komt tot uitdrukking door de ervaring van het lichaam.

Deze nadruk op subjectieve ervaringen van het individu laat zien dat tot geloof komen bij veel nieuw gelovigen niet in de eerste plaats op basis van argumenten of de overtuigingskracht van de waarheid van het christelijke geloof plaats vindt, maar dat de eigen ervaring een gezaghebbende rol speelt in processen van bekering. Dit aspect wordt bevestigd door de geringe aandacht voor de autoriteit van de bijbel en religieuze gezagsdragers, leiders of identificatiefiguren.

In de derde plaats wordt met deze interviews bevestigd dat relatievorming tussen gelovigen en ongelovigen een succesvolle methode van bekering is. Hoewel in christelijke kringen duurzame relaties met ongelovigen ontmoedigd worden, zou dit vanuit missionair oogpunt aangemoedigd kunnen worden. Het is echter de vraag wat de kansen zijn dat een gelovige zijn of haar geloof verliest door een relatie met een ongelovige partner.

4. Interview Hijme Stoffels

“En toen dacht ik poeh, shit dit is echt wel echt uh, oepsie.”¹⁵

Bekering als sociaal proces

Hijme Stoffels

Hoogleraar Godsdiensociologie Vrije Universiteit Amsterdam

Bekering of ‘tot geloof komen’ is voluit een sociaal proces. Wie de interviews met jonge mensen in dit boek leest, merkt hoezeer de individuele toewending naar het christelijk geloof ingebed is in een web van sociale relaties. Het gaat niet om de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie, om eenzame zielen die tijdens hun zoektocht naar waarheid en verlichting plotseling overweldigd worden door een goddelijke ervaring. Bekering is een sociaal proces dat zich in de levens van de geportretteerde jongvolwassenen zonder kerkelijke binding gaandeweg voltrekt. Ze worden door een groepje vrienden meegesleept naar een christelijke jongerenactiviteit of krijgen een relatie met een christelijke vriend of vriendin. Sociaal psychologen spreken in dit verband van *cognitieve dissonantie*: de spanning die ontstaat tussen twee tegenstrijdige ‘cognities’, zoals bijvoorbeeld:

1. Ik ben verliefd op dit meisje/deze jongen.
2. Zij/hij belijdt een geloof, waar ik niks mee heb of niks van moet hebben.

In de regel zullen mensen ernaar streven de spanning tussen deze tegenstrijdige cognities op te lossen of in ieder geval te doen verminderen. Als iemand het verschil tussen de eigen opvattingen en het geloof van de ander als onoverkomelijk blijft beschouwen, is de kans groot dat de relatie verbroken wordt. Men kan ook gezamenlijk tot de erkenning komen dat er gebieden in het leven zijn, waar de ander niets mee heeft of waarover de meningen diametraal tegenover elkaar blijven staan. Op zondag gaat de een naar de kerk en de ander naar de sportclub. Maar dan heb je ook erkend dat

¹⁵ Interview Nienke de Vries.

een gezamenlijk gedeeld geloof niet het baldakijn is waaronder de relatie zich ontplooit. Voor veel orthodox gelovigen is dat een moeilijk te verteren zaak.

In de verhalen van deze jonge mensen zien we iets anders gebeuren: ze lossen de cognitieve dissonantie op door zich in gelovige richting te ontwikkelen. Ze gaan een keer met de ander mee naar de kerk. Ze gaan de Bijbel lezen. Ze gaan er over praten en nadenken. Dingen die nooit hun interesse hadden, worden nu heel belangrijk. Zelf hadden ze voor die tijd in de regel niet zo'n welomschreven opvatting over de zin van het leven en het bestaan van God. Misschien hadden ze er nog nooit zo heel diep over nagedacht, in ieder geval niet met radicale consequenties. Piet was wel opgevoed met het idee dat er een God was, maar wat dat inhield wist hij niet. Zoals zoveel Nederlanders heden ten dage geen volbloed atheïsten zijn of orthodox gelovigen, maar iets er tussenin: ietsisten, agnosten, of 'zwevende gelovigen' (Joep de Hart). 'Er zal wel iets zijn', 'Voor geloven heb je de kerk niet nodig', 'In alle religies zit wel een kern van waarheid'. Steevast zijn het dit type uitspraken waar Nederlanders bij surveys massaal mee instemmen. Dat wijst op een redelijk vrijblijvende, soms welwillende houding tegenover religie, waarbij men tegelijkertijd elke vorm van dogmatisme, exclusiviteit en fanatisme verwerpt. Maar nu komt zo iemand ineens in aanraking met een persoon die er een duidelijk omlijnd geloof op na houdt en welomschreven opvattingen koestert over wie God is, hoe je Hem zou kunnen leren kennen en wat hij van mensen vraagt. Er is voor hem of haar maar één weg de ware en dat is Jezus. En die persoon staat niet op zichzelf, maar is met ouders, familieleden en vrienden ingebed in een christelijk milieu.

We lezen dat sommige geïnterviewden onder de indruk raken van de houding en 'uitstraling' van hun gelovige leeftijdsgenoten. Christen zijn had dan misschien voor hen tot dan toe een duf en ouderwets imago, maar nu ontdekken zij dat geloven ook 'cool' en 'hip' kan zijn. Nienke gaat met een christelijke jongerenorganisatie mee naar de Oekraïne en ontdekt: "...poeh, shit dit is echt wel echt uh, oepsie." Marjolein vertelt hoe ze bij een groepje jonge christenen terecht kwam en dat ze verrast werd door hun rust en positiviteit. Zo iets wil ze zelf ook wel. Het geeft ook iets aan van de onzekerheid waar deze jongeren mee kampten: blijkbaar waren ze niet zo tevreden over zichzelf en hun leven, zaten ze niet zo lekker in hun vel, dat ze erkennen dat anderen iets hebben wat ze zelf missen. Zo kan een bekeringsproces bijdragen aan de persoonlijkheidsontwikkeling van jonge adolescenten.

Bij nader inzien hebben de 'bekeerlingen' in hun jeugd toch vaak ook wel het een en ander van het christelijk geloof meegekregen. Sommigen zijn gedoopt, hun ouders waren ooit kerkelijk, ze bezochten een christelijke school, ze zongen mee in een kerkkoor, hadden een gelovige oma en gingen met christelijke vrienden om. Als ze dan iemand ontmoeten voor wie het geloof een levende realiteit is, komt er bij hen ook een proces van reflectie en zoeken op gang.

Religieuze ervaringen versterken het proces van toewending. Ze zijn het 'bewijs' van Gods bemoeienis met hun leven. Max gaat bidden en krijgt een 'enorm warm gevoel', hij ervaart liefde en concludeert: "Dat kan haast niet anders dan God zijn." Tijdens een noodweer gaan Tessa en haar vriendin bidden en plotseling komen de storm en regen tot bedaren. Daarin bemerkt ze Gods aanwezigheid. Sara moet huilen bij de muziek in de kerk en voelt dat de Heilige Geest haar op de schouder tikt. Een vriend bidt voor Wim en zijn angsten verdwijnen als bij toverslag. Bidden helpt, geloven werkt en God houdt van jou, dat is wat deze jonge mensen ervaren.

Met terugwerkende kracht spreken sommigen van een vroegere leegte, die nu gevuld is met God en geloof. "Er was toch iets van een leegte...", zegt Marjolein. Lucas vroeg zich destijds af: "Is dit alles? Vanuit een soort leegte." "Je hebt een soort leegte, die toch gevuld wordt", zegt Piet. Als de interviewers op dat vroegere moment gevraagd hadden: "Voel je momenteel een soort leegte?", dan zouden deze jongeren hen niet begrijpend aangekeken hebben: "Hoe bedoel je?" 'Leegte' is duidelijk een begrip dat vanuit het nu in het verhaal gebracht wordt. Misschien komt de term veelvuldig in

preken en getuigenissen terug en hebben deze jongeren dat opgepikt. Dit brengt ons op het gegeven dat een bekeringsverhaal niet in de eerste plaats een objectieve beschrijving van gebeurtenissen wil zijn, maar altijd een *actieve* en *actuele* herinterpretatie van iemands verleden. De bekeerlingen reconstrueren hun biografie met als doel hun huidige positiekeuze te legitimeren: kijk maar, het heeft zo moeten zijn, dit is de weg die God met mij gegaan is. Ze hebben zich een voor hen (tamelijk) nieuw, christelijk discours eigen gemaakt. Mogelijk maken zij gebruik van 'bekingsscripts' die al voor hen klaarliggen, waarin crises en ervaringen van leegte overwonnen worden door de toewending tot God. Als de geïnterviewden op zeker moment hun geloof zouden verliezen, dan zouden zij het verhaal over de eigen ontwikkeling weer geheel anders vertellen. Bij een eerdere bundeling van bekeringsverhalen van jongeren heb ik er al eens voor gepleit¹⁶ - en ik herhaal het hier nog maar eens een keer -: het zou zinvol zijn om jonge mensen als Max, Nienke, Wim, Tessa en de anderen over vijf of tien jaar nog eens te interviewen. Hoe hebben zij zich ontwikkeld? Heeft het geloof zich verdiept of zijn zij een andere kant uitgegaan?

Tegen de achtergrond van nog steeds doorgaand ledenverlies van de traditionele kerken en relevantieverlies van de christelijke traditie is een kleine, maar opvallende tegentrend zichtbaar van jonge, tamelijk seculier opgevoede mensen, die om diverse redenen besluiten om kerk en geloof serieus te gaan nemen. Dat zouden ze niet gedaan hebben, als ze onderweg geen levende getuigen van dat geloof ontmoet hadden. Beking is een voluit sociaal proces.

¹⁶ H. Stoffels, 'Een zelfbewuste minderheid'. In: Heynis, B. (red.), *De gevonden Vader. Hoe jongeren tot geloof komen*, Kampen: Kok Voorhoeve 1996, p. 86.

Bijlage 11 – Literatuurstudies

1. Wat is bekering?

Inhoudsopgave

Opmerkingen vooraf	300
Bekering in de Bijbel.....	301
Het doel van bekering	304
Belijdenisgeschriften	305
Samenvatting.....	306

Inleiding

Wij doen onderzoek naar hoe jongeren tot geloof komen. Jongeren gaan geloven in het christelijk geloof en bekeren zich dus. Maar wat is bekering? Wanneer kan je van een jongere zeggen dat hij tot geloof is gekomen? Wij denken dat het goed is om te kijken naar wat bekering is, omdat dit proces de basis is van ons onderzoek. Voordat we bekeringsprocessen in kaart kunnen brengen met ons onderzoek, moeten we weten waar we over spreken. Daarom bespreken we in dit hoofdstuk wat bekering is. Wat zegt de literatuur over het begrip 'tot geloof komen?' Hieronder zullen we spreken over bekering in plaats van 'tot geloof komen'. Met deze begrippen bedoelen we hetzelfde. In het contact met jongeren hebben we zoveel mogelijk jargon geprobeerd te vermijden en de uitdrukking 'tot geloof komen' is algemener. Kortom: in dit hoofdstuk bespreken we de vraag: 'wat is bekering?'

Als we spreken over bekering zijn er twee zaken van belang. Allereerst gaat het om *verlossing*. De mens heeft het nodig om gered te worden en kan dit uit zichzelf niet. De verlossende kant van bekering is wat God voor de mens heeft gedaan. Daarnaast gaat het om de *menselijke reactie*. God heeft verlossing mogelijk gemaakt, maar hoe reageert de mens? Welke kenmerken heeft de reactie van de mens? Dat is de tweede kant die belangrijk is in het spreken over bekering. Gordon T. Smith zegt het zo: '*Conversion is a personal response to the saving work of God in Christ Jesus.*¹⁷' In dit hoofdstuk zullen we ingaan op het tweede aspect, de menselijke reactie. We gaan ervan uit dat de mens verlossing nodig heeft en dat God verlossing mogelijk heeft gemaakt en wilt geven.

Opmerkingen vooraf

Voordat we willen kijken naar wat bekering is, is het goed om stil te staan bij hoe we gewend zijn om over bekering te praten. Gordon T. Smit constateert dat het revivalisme (revivalism) het hedendaagse christendom heeft beïnvloed in de manier waarop we over bekering spreken en denken. Allereerst benadrukt hij dat bekering noodzakelijk en mogelijk is. De enige hoop voor de mensheid is dat God zijn Goddelijke genade geeft. In reactie daarop mogen wij ons bekeren en dat is ook mogelijk. Smit constateert dat deze beweging ons heeft beïnvloed in hoe we spreken over bekering en religieuze ervaringen en benoemt er twaalf, waarvan wij hier zes citeren:

1. Bekering en verlossing worden vaak door elkaar gehaald/gebruikt
2. We leggen de nadruk op de menselijke wil en keuze
3. Er is een bepaald punt aan te wijzen waarop iemand tot geloof is gekomen

¹⁷ Smith, G.T., *Transforming Conversion: Rethinking the Language and Contours of Christian Initiation* (Michigan: Baker Academic, 2010) p. 22.

4. Bekering gaat alleen tussen God en het individu; Het is een persoonlijke ervaring waar anderen niets mee te maken hebben
5. Bekering is makkelijk, pijnloos en kost je niets.
6. Evangelisatie is een techniek. Met de juiste werkwijze kan je mensen tot Christus leiden

Bekering in de Bijbel

Context van Jezus oproep tot bekering in het Oude Testament

Als we praten over bekering kunnen we beginnen bij Jezus. Maar om Jezus boodschap te begrijpen is het goed om naar de context te kijken waarin Hij leefde. Het gaat om de Joodse context met daarin de belangrijke rol van profeten. Het voornaamste woord dat in de Bijbel gebruikt wordt voor bekering is *repentance* (berouw, inkeer. Grieks: metanoia en Hebreeuws: shuv). Jezus riep aan het begin van zijn optreden het Joodse volk op om tot inkeer te komen, zie Matteüs 4:17: *“vanaf dat moment begon Jezus zijn verkondiging. ‘Kom tot inkeer,’ zei hij, ‘want het koninkrijk van de hemel is nabij!’”* Maar wat bedoelde Jezus toen Hij het volk opriep om tot inkeer te komen? Om deze vraag te beantwoorden moeten we kijken naar hoe dit thema functioneert bij Israëls profeten, want Jezus oproep tot bekering sluit nauw aan bij de oproep van de profeten, die ook het volk Israël meerdere malen oproepen om tot inkeer te komen. Deze oproep van de profeten hadden zes kenmerken:

1. De oproep was somber en pessimistisch (zie bijvoorbeeld Amos 4:6-11). Wat God ook deed, Israël kwam niet tot inkeer. Ze keerden niet terug naar God. In het gedeelte van Amos vinden we drie dimensies van tot inkeer komen: (1) het afkeren van je huidige gedrag, (2) het terugkeren naar hoe dingen in het begin waren en (3) een nationaal element (de oproep was gericht op individuen die deel uitmaken van een groter geheel, bekering gaat om het gehele volk). Amos was pessimistisch over de reactie van het volk. Dit zien we bij meerdere profeten terug, bijvoorbeeld bij Jeremia (zie Jeremia 3:1-2 en 8:4-7). Profeten kondigde een komend oordeel aan en riepen mensen op om tot inkeer te komen, zodat ze konden ontkomen aan het oordeel.
2. Een tweede kenmerk is profetische medelijden. De profeet identificeert zichzelf met het volk en God. Hij bemiddelt tussen God en mensen. Jezus heeft hetzelfde medelijden. Hij draagt de last van het volk op zijn schouders, weet dat zijn boodschap voor het volk van God is en weet dat het antwoord van het volk aan Hem het antwoord van het volk aan God is.
3. Een derde kenmerk van het profetische concept van tot inkeer komen is dat God vergeving belooft voor degene die berouw tonen. Zie Jeremia 15:19-21. Gods plan met het volk kon worden veranderd, zolang het volk tot inkeer kwam. Het volk moest afrekenen met hun zonde.
4. Profeten gaven hun kinderen een bijzondere naam. Jesaja gaf zijn zoon de naam ‘Sear-Jasub’ (Jesaja 7:3. Betekenis: ‘een rest zal terugkeren’). De betekenis achter deze naam was dat bekering nodig is om te ontsnappen aan een afschuwelijke toekomst. Hosea gaf zijn kinderen ook symbolische namen. Jezus doet dit ook bij zijn discipelen (Simon noemde hij Peter, de zonen van Zebedeüs noemde hij Boanerges (zonen van de donder)).
5. Een gebed voor bekering kan door God worden geaccepteerd, maar ook worden afgewezen. Voorbeelden van gebeden die door God afgewezen worden zijn te vinden in Hosea 6:1-11 en Jeremia 14:19-22. Een gebed dat wel geaccepteerd wordt staat in Jeremia 3:22-25. Het antwoord van God (Jer. 4:1-3) laat zien dat bekering geaccepteerd wordt als er een verandering in gedrag zichtbaar wordt, die voortkomt uit een persoonlijke en diepgaande relatie met God.
6. In Deuteronomium 30:1-14 zien we het resultaat van ‘tot inkeer komen.’ Het is een lijst met goede dingen (bijvoorbeeld terugbrengen naar het land, zegenen, het volk in aantal laten toenemen, hart besnijden zodat ze God met hart en ziel liefhebben) die voortkomen uit bekering.

In de Evangelien

Tegen de achtergrond van de profeten in het Oude Testament kunnen we de oproep van Jezus om 'tot inkeer te komen' begrijpen. Het volk moet tot inkeer komen, voordat God zijn oordeel uitspreekt over het zondige volk. Als iemand Jezus ging volgen, hoe zag zijn of haar veranderde leven er dan uit? Het had in elk geval de volgende drie kenmerken: liefde, vrede en rechtvaardigheid. Allereerst vroeg Jezus dat degene die Hem wilde volgen een morele kern van liefde kreeg. Jezus riep zijn volgelingen op om God en elkaar lief te hebben (Mar. 12:28-34). Naast dat je God liefhebt en elkaar, verlangde Jezus dat zijn volgelingen leven als een gemeenschap van vrede. Hierbij ging het niet in eerste instantie om een innerlijke vrede, maar om een sociale, gemeenschappelijke en morele gesteldheid. In de context van de eerste hoorders werd gedacht aan het verbond en de belofte uit Deuteronomium 28. Als derde wilde Jezus dat zijn volgelingen gekenmerkt werden door rechtvaardigheid. Jezus zegt in Matteüs 5:20: *'want ik zeg jullie: als jullie gerechtigheid niet groter is dan die van de schriftgeleerden en de farizeeën, zullen jullie zeker het koninkrijk van de hemel niet binnengaan.'*

Nu willen we kijken naar enkele voorbeelden van bekeringsverhalen van personen in de evangeliën. Het is goed om er rekening mee te houden dat het hier niet gaat om mensen die buiten het christelijk geloof tot geloof kwamen. Het ging hier om een 'bekering' van de ene vorm van geloof binnen het Jodaisme naar een ander vorm van geloof binnen het Jodaisme: het 'Koninkrijk geloof'. Het gaat dus van een oude vorm van geloof (bijvoorbeeld van de Farizeeën) naar een nieuwe vorm (volgelingen van Jezus).

Bekeringsverhalen

In Marcus 1:16-20 vinden we de bekering van Simon Petrus, Andreas, Jakobus en Johannes. Lucas 5:1-11 vertelt ons meer over de bekering van Petrus. Als we het verhaal lezen kunnen we concluderen dat Jezus deze vier mannen roept (Vers 17: *"Jezus zei tegen hen: 'Kom, volg mij! Ik zal van jullie vissers van mensen maken.'"*) en dat ze Jezus direct volgden (vers 18: *"meteen lieten ze hun netten achter en volgden hem."*). Het is de vraag of dit verhaal ons wilt vertellen hoe bekering verloopt. In het gedeelte van Lucas leren we dat Jezus de wereld van Petrus binnenkomt (hij was visser en gaf opdracht het net aan de andere kant uit te gooien). Ook valt Petrus op zijn knieën neer en belijdt zijn zondigheid. Toch blijven er veel vragen: waarom wilde Jezus dat Petrus de netten in het water gooide? Waarom ging Petrus op zijn knieën? Uiteindelijk is dit niet een compleet verhaal over bekering. Marcus en Lucas willen geen compleet verhaal geven over wat bekering is en hoe dat in zijn werking gaat. Ze willen de lezers laten zien dat de discipelen geroepen werden en dat ze daarop reageerden.

Andere verhalen van bekering vinden we over Levi (Marc. 2:13-17, Mat. 9:9-13), Zacheüs (Luc. 19:1-10), een melaatse (Marc. 1:40-45), de blinde Bartimeüs (Marc. 10:46-52) en een aantal vrouwen (Luc. 8:1-3).

Wat vertellen deze verhalen ons? Het doel van de schrijver was in elk geval niet om een heldere opsomming te geven van wat bekering is. Daar roepen de verhalen teveel vragen voor op. In elk geval kunnen we concluderen dat mensen om verschillende aanleidingen tot geloof komen, dat mensen vragen naar Jezus, dat Jezus binnenkomt in de levens van mensen, dat ze reageren met geloof en gehoorzaamheid en dat ze Jezus gingen volgen. Samengevat kunnen we zeggen dat er een roeping is, berouw (mensen komen tot inkeer) en discipelschap. Deze drie kenmerken staan centraal in de bekeringsverhalen.

Naast deze verhalen weten we dat Jezus van mensen vraagt om zichzelf te verloochenen, zijn kruis op zich te nemen en Hem te volgen (Marc. 8:34-9:1), dat Jezus het niet makkelijk maakt voor mensen die hem willen volgen (Luc. 9:57-62), dat Jezus het leven van mensen binnenkomt en het op z'n kop zet (Joh. 4:1-42) en dat sommigen niet konden wat Jezus van hun vroeg (Marc. 10:17-31).

In Handelingen

Het is goed om te kijken naar bekeringsverhalen na Pinksteren. Op Pinksteren werd de Heilige Geest uitgestort en komt de christelijke gemeenschap vol tot bloei. Er zijn in elk geval zes verhalen van bekeringen die we hier willen noemen.

Het eerste verhaal gaat over de Ethiopiër (Hand. 8:26-40). De eunuch was een Godvrezende heiden die uit Jesaja las. Filippus, geleid door de Heilige Geest, raakt met de man in gesprek. Filippus kon over Jezus spreken en de Ethiopiër stond ervoor open. Uiteindelijk reageert de Ethiopiër en wil zich laten dopen. Filippus doopt hem en wordt gegrepen door de Heilige Geest. De eunuch vervolgde zijn weg vol vreugde.

Het tweede en meest bekende bekeringsverhaal is die van Paulus (Hand. 9:1-19, 22:6-16 en 26:12-18). De man die volgelingen van Jezus vervolgt, ziet een licht, wordt blind en komt zelf in aanraking met Jezus: *'Saul, Saul, waarom vervolgt je mij?'* (9:4). Zoals Filippus naar de Ethiopiër werd geleid, zo werd Ananias naar Paulus geleid. Ananias legt zijn handen op Paulus, die dan weer kan zien en zegt: *'Wat aarzel je dan nog? Sta op, laat je dopen en je zonden wegwassen, terwijl je zijn naam aanroept.'* (22:16). Paulus laat zich dopen om zijn zonden weg te wassen. Naast dat het een bekering is, is het vooral ook geschreven om te laten zien dat Paulus geroepen werd door Jezus zelf.

Het derde bekeringsverhaal is van Cornelius (Hand. 10). Cornelius heeft een droom, laat Petrus halen en luistert naar hoe Petrus over Jezus vertelt. Cornelius komt tot geloof, wordt gedoopt en ontvangt de Heilige Geest. Vanaf dit moment wordt Petrus duidelijk dat de Heilige Geest ook onder heidenen wordt uitgestort (10:45).

Het vierde verhaal vinden we in Handelingen 16:13-15. Paulus sprak daar met een aantal vrouwen. Lydia, een vrouw die God vereerde, opende haar hart en werd daarna gedoopt.

Het vijfde verhaal gaat over de gevangenvaarder (Hand. 16:25-34). Na de aardshok vond hij Paulus en Silas en vroeg wat hij moest doen om gered te worden. Ze verkondigden het woord van de Heer. De gevangenvaarder maakte hun wonden schoon en liet zich met zijn huisgenoten dopen.

Het zesde verhaal gaat over vele Korintiërs die tot geloof komen, inclusief Crispus de leider van de synagoge (Hand. 18:1-8). Paulus had zich eerst tot Joden gericht, maar die wilden niet naar hem luisteren. Toen hij zich tot heidenen richtte, accepteerden Crispus en veel Korintiërs het geloof en lieten ze zich dopen.

Wat kunnen we uit deze verhalen leren? Wat zijn de overeenkomsten in deze verhalen? In elk geval de volgende vijf punten:

1. God neemt het initiatief en is actief betrokken. Dit zien we bijvoorbeeld bij Petrus en Cornelius (een droom), Filippus en de Ethiopiër (een engel van de Heer) en de blinde Paulus (het visioen van Ananias).
2. Degene die tot geloof komen staan open voor het evangelie. Ze hebben een verlangen om meer te weten. De gevangenvaarder vraagt: *'Zegt u mij, heren, wat moet ik doen om gered te worden?'* (Hand. 16:13)
3. Er wordt gesproken over Jezus. Er is altijd een persoon die getuigt van Jezus (denk aan Filippus, Petrus, Ananias, Paulus en Silas).
4. De bekeerlingen worden gedoopt.
5. De bekeerlingen zijn verheugd nadat ze tot geloof zijn gekomen.

Als laatste is het goed om stil te staan bij Handelingen 2:38. Bovenstaande verhalen zijn niet geschreven om een handleiding te geven over hoe een bekering eruit moet zien. Maar wanneer kunnen we spreken over een bekering? Hoe moeten we reageren op de verlossing die God heeft mogelijk gemaakt? Hierbij moet de vraag niet zijn hoe we de verschrikkingen van de hel kunnen voorkomen, maar zoals Gordon T. Smith zegt: *'we seek a genesis to the spiritual life that will, as God enables, lead to the full experience of God's transforming grace.'*¹⁸ In Handelingen 2:37-40 wordt antwoord gegeven op de vraag wat we moeten doen om de genade van God te ontvangen. In vers

¹⁸ Smith, Transforming Conversion, p. 112.

37, na de toespraak van Petrus, vragen de mensen *‘Wat moeten we doen, broeders?’* Het antwoord van Petrus is als volgt (vers 28 en 29): *‘Bekeer u en laat ieder van u gedoopt worden in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving van de zonden; en u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen. Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen die veraf zijn, zovelen als de Heere, onze God, ertoe roepen zal.’* Hieruit kunnen we dus twee componenten halen: (1) bekeer u (berouw)¹⁹ en (2) laat u dopen. Dit is een belangrijk gedeelte, omdat het plaatsvindt na de gebeurtenis van de uitstorting van de Heilige Geest, het begin van de gemeente van Christus en het antwoord is op de concrete vraag wat ze moeten doen als antwoord op wat Petrus heeft gezegd. De bekeringsverhalen hierboven zijn verhalen over wat er gebeurd is, maar hier vinden we een uitleg van wat er zou moeten gebeuren. Het is normatief.

Het eerste punt, bekering/berouw, is iets innerlijks. Het is individueel en persoonlijk. Iedereen heeft een vrije keus en heeft de verantwoordelijkheid om te reageren. Het tweede punt is iets uiterlijks, een sociaal component. Je kunt niet jezelf dopen, daar heb je de gemeenschap voor nodig. Kortom: bekering heeft twee dimensies, het is iets persoonlijks en iets gemeenschappelijks. Gordon T. Smith schrijft: *‘repentance is the heart of the matter, virtually equivalent to conversion: conversion, as we shall see, is fundamentally a matter of a turning of the heart, a reorientation of the inner person toward Christ and toward the reign of Christ. Baptism will be presented as the necessary counterpart to repentance, the outward expression of this inward reality.’*²⁰ Berouw en dopen zijn onderdelen van bekering, het zijn de daden van bekering, maar het is niet de bekering in zichzelf. Het betekent niet dat we daardoor ‘gered’ zijn. Dat is het werk van God. We kunnen als mensen niet onszelf redden. Het is slechts een reactie op de verlossende genade die God schenkt.

Het doel van bekering

Bekering is een startpunt en geen eindpunt. In de kerk lijkt het alsof de doop een eindpunt in het geloof is. Kinderen en jongeren volgen verschillende onderwijsprogramma’s (denk aan kinderclub, zondagschool, tienerclub, catechese en belijdeniscatechese). Het loopt uit op het moment dat een jongere zich laat dopen of belijdenis doet. Daarna is een jongere vaak volledig lid van een kerk, met de plichten en rechten die daarbij horen. Na dit moment wordt er minder specifiek onderwijs geboden en wordt er verwacht dat jongeren voldoende in staat zijn om vanaf dit moment hun geestelijke ontwikkeling zelf te regelen. De doop is echter niet een eindpunt van geestelijke ontwikkeling, het is vaak een startpunt. Dit geldt meer nog voor niet-christelijke jongeren die zich bekeren. Zij komen in de kerk en laten zich dopen. Het is belangrijk om in te zien dat deze bekering een startpunt is en geen eindpunt. We kunnen het vergelijken als met de ontwikkeling van een kind. We vinden het heel normaal als een kind groeit. En kind maakt in zijn kinder- en puberteit een grote ontwikkeling door: op lichamelijk, emotioneel, sociaal en cognitief gebied. Op het moment dat er een afwijking in de ontwikkeling ontstaat, gaan alle belletjes rinkelen. Een kind moet naar een dokter, een psycholoog, een logopedist, moet extra onderwijs volgen, enzovoort. We besteden veel tijd en aandacht om een kind op een gezonde manier te laten groeien. Zo is het ook in het geloof. Als iemand tot geloof komt, blijft het niet bij dat ene moment. We worden opnieuw geboren (1 Petrus 1:3) en ‘kinderen van God’ (Gal. 3:26). Het is de bedoeling dat we groeien. Het doel van bekering is dat we ‘tot inkeer komen’, onze oude leven afleggen (Rom. 6:6) en vernieuwen in ons denken (Rom. 12:2). Anders gezegd: het doel is dat we geestelijk gaan groeien. We mogen meer en meer volwassen in ons geloof worden. Dit hele proces van heiliging is het doel van bekering.

Dat betekent niet dat we zonder zonde kunnen leven, alsof we ‘christelijke perfectie’ kunnen bereiken. Maar dat mag ook geen excuus zijn om ons best te doen om in het leven hier op aarde iets van de heiliging te ervaren. We zijn uitgekozen om heilig en zuiver te zijn (Efeze 1:4). Gordon T. Smith schrijft: *‘the goal of spiritual maturity is thus not an impossible burden that oppresses us, but a vision*

¹⁹ Het Griekse woord dat hier gebruikt wordt, is ‘meta-noēsate’. Dat komt van het werkwoord ‘meta-naeō’, wat ‘berouw hebben, zich bekeren’ betekent. In dit geval gaat het om berouw hebben, zich bekeren van een zonde.

²⁰ Smith, *Transforming Conversion*, p. 120.

*of freedom in Christ that we hold on to as a faith community that refuses to be victimized by sin.*²¹
 Uiteindelijk komt hij dan tot de volgende conclusie: *'in the same way, it is not so much how mature you are, but rather, do you have a clear vision of spiritual maturity that is informing your practices, disciplines, and routines as a Christian believer?*²²

Hoe ziet dit nieuwe leven eruit? Wat is geestelijke volwassenheid? Smith heeft het over vier vormen van heiligheid. Hij schrijft²³: *'To be mature in Christ is to know the grace of:*

1. *Sapiential holiness*: de waarheid kennen en met wijsheid in de waarheid leven.
2. *Vocational holiness*: jezelf kennen en te leven in je roeping in deze wereld op een manier die in overeenstemming is met je identiteit in Christus.
3. *Social holiness*: anderen liefhebben met moed en vrijgevigheid.
4. *Emotional or affective holiness*: je gevoel kennen en de genade van het leven met vreugde in een gefragmenteerde wereld.

Belijdenisgeschriften

Als laatste willen we kijken naar twee belijdenisgeschriften die in de kerk gebruikt worden. We gebruiken de Heidelbergse Catechismus (HC) en de Dordtse leerregels (DL). Deze geschriften zijn willekeurig gekozen uit enkele belangrijke geschriften. Hoe spreken deze belijdenisgeschriften over bekering? De HC wordt vooral gebruikt in Gereformeerde kerken, is de meest invloedrijke en geaccepteerde catechismus en wordt veel gebruikt in het onderwijs in de kerk.

Heidelbergse Catechismus

De Heidelbergse Catechismus (vraag 88 t/m 90²⁴) spreekt over bekering als een veranderingsproces. Het wordt gekenmerkt door het sterven van de oude mens en het opstaan van de nieuwe mens. Het afsterven van de oude mens is een oprechte droefheid, waarvan we ons meer een meer afwenden. Het opstaan van de nieuwe mens is een hartelijke vreugde om naar Gods wil alle goede werken te doen. Bekering is dus een veranderingsproces, waarin het oude leven wordt afgelegd en we een hartelijke vreugde hebben om in lust en liefde naar Gods wil te leven.

Dordtse leerregels

De DL benadrukken dat de Heilige Geest de persoon van binnenuit vernieuwt. Hij leert de persoon de wil van God te doen. De genade gaat vooraf aan de bekering. Genade kan niet verkregen worden door menselijk handelen. Wel is het gevolg van bekering dat een mens gaat veranderen, dat er gedragsverandering zichtbaar wordt. Het begint daar niet, maar de vruchten worden wel zichtbaar. De verandering is dus niet gelijk zichtbaar en gaat niet voor elke persoon op dezelfde manier. De Heilige Geest zorgt ervoor dat de menselijke wil verandert en dat is een proces. Anders gezegd, na de bekering volgt gedragsveranderingen, iemand gaat heilig leven. Echter kan daarmee geen genade bereikt worden, het is een reactie op de genade. Het geloof draagt vrucht. In hoofdstuk III/IV staat in artikel 11: *'Voorts, wanneer God dit Zijn welbehagen in de uitverkorenen uitvoert, en de ware bekering in hen werkt, zo is het dat Hij niet alleen het Evangelie hun uiterlijk doet prediken, en hun verstand krachtiglijk door den Heiligen Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn; maar Hij dringt ook in tot de binnenste delen des*

²¹ Smith, Transforming Conversion, p. 91.

²² Smith, Transforming Conversion, p. 91.

²³ Smith, Transforming Conversion, p. 96.

²⁴ Vraag 88: in hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen? Antwoord 88: in twee stukken: in de afsterving des ouden, en in de opstanding des nieuwen mensen. Vraag 89: wat is de afsterving des ouden mensen? Antwoord 89: het is een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zondenvertoord hebben, en die hoe langer hoe meer haten en vlieden. Vraag 90: wat is de opstanding des nieuwen mensen? Antwoord 90: het is een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar den wil Gods in alle goede werken te leven.

mensen met de krachtige werking van denzelfden wederbarenden Geest; Hij opent het hart, dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In den wil stort Hij nieuwe hoedanigheden en maakt dat die wil, die dood was, levend wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die wederspanning was, gehoorzaam wordt; Hij beweegt en sterkt dien wil alzo, dat hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen.'

Samenvatting

Samenvattend kunnen we enkele conclusies trekken.

1. In eerste instantie is elk bekeringsverhaal uniek. De verhalen van hoe mensen tot geloof komen verschilt. Er is niet één specifiek programma voor alle bekeringen.
2. Beking is noodzakelijk en mogelijk. God heeft verlossing mogelijk gemaakt en wij hebben het nodig om daarop te reageren. Als mensen kunnen we niet onszelf redden.
3. Bij de profeten betekent beking (tot inkeer komen) drie dingen: (1) het afkeren van je huidige gedrag, (2) het terugkeren naar hoe dingen in het begin waren en (3) heeft het een nationaal element. God schenkt vergeving aan degene die berouw tonen. Daarnaast kan God een gebed van beking accepteren en afwijzen. Berouw laat dat ook een gedragsverandering zien. En beking brengt beloften (zie Deut. 30:1-4) met zich mee.
4. Uit de verhalen van de evangeliën kunnen we een aantal punten concluderen: dat mensen om verschillende aanleidingen tot geloof komen, dat Jezus binnenkomt in de levens van mensen, dat ze reageren met geloof en gehoorzaamheid en dat ze Jezus gingen volgen. Er zijn drie kenmerken die centraal staan in deze verhalen: (1) er is een roeping, (2) mensen komen tot berouw en (3) er volgt discipelschap. Daarnaast maakt Jezus het niet altijd makkelijk voor mensen die Hem willen volgen. Als een leven van iemand verandert, wordt dat zichtbaar in liefde voor God en de ander, het leven in vrede met anderen en leven in rechtvaardigheid.
5. Uit de verhalen van Handelingen kunnen we de volgende vijf punten concluderen: (1) God neemt het initiatief en is actief betrokken in iemands leven, (2) degene die tot geloof komen staan open voor het evangelie, (3) er wordt gesproken over Jezus, (4) de bekeerlingen worden gedoopt en (5) de bekeerlingen zijn verheugd nadat ze tot geloof zijn gekomen.
6. Uit Hand 2:38 leren we hoe we moeten reageren op het verlossende werk van God. Beking heeft namelijk de volgende twee dimensies: (1) bekeer u/berouw (persoonlijk) en (2) laat u dopen (gemeenschappelijk).
7. Beking is een startpunt en geen eindpunt. Het doel is dat er heiliging op volgt. Een persoon mag meer vrucht dragen en dus meer en meer op Jezus gaan lijken.
8. De HC spreekt over een veranderingsproces, waarin het oude leven wordt afgelegd en we een nieuw leven krijgen. De DL spreken van gedragsverandering. De beking begint daar niet, maar de vruchten worden wel zichtbaar.

2. Invloed op niet-christenen

Inhoudsopgave

Inleiding.....	307
Missionaire invloed.....	308
Bekeringskeuze vanuit de vrije wil.....	310
Verkeerde vormen van invloed.....	311
Conclusie.....	314

Inleiding

Als vierdejaars student Godsdienst Pastoraal Werker heb ik samen met een andere student 17 jongeren geïnterviewd voor ons afstudeeronderzoek. Hierin werd aan de jongeren gevraagd of ze hun bekeringsverhaal wilden vertellen. Ook werd gevraagd wat zij als belangrijke factoren zagen in hoe ze tot geloof zijn gekomen. Het doel van ons onderzoek is om kerken te informeren over factoren die een belangrijke rol spelen in het bekeringsproces van jongeren. Kerken kunnen deze factoren vervolgens toepassen in eigen context om zo effectiever te evangeliseren.

Het is een breed geaccepteerde overtuiging onder christenen dat wij geroepen zijn om het evangelie aan niet-christelijke mensen te brengen. Wanneer wij gevraagd worden om mensen over Jezus te vertellen, oefenen wij 'missionaire invloed' uit. 'Invloed' wordt door de Van Dale als volgt beschreven: *'uitwerking van een gebeuren, een zaak, een persoon op iets of iemand anders.'* We willen dat de boodschap van Jezus een uitwerking heeft bij mensen. Wanneer dit is gebeurt hopen we dat mensen een keuze voor Jezus maken. Enerzijds willen we dus invloed uitoefenen om mensen te confronteren, anderzijds moeten deze mensen zelf de keuze maken. De persoon moet zelf Jezus willen volgen. Hier vormt een spanningsveld.

In de christelijke wereld zijn er veel manieren waarop het goede nieuws wordt verkondigd. Iedere christen probeert op zijn of haar manier missionaire invloed uit te oefenen om deze persoon bij Jezus te brengen. Enkele voorbeelden zijn: tijdens een jeugddienst een 'hippe' sfeer creëren door middel van licht en muziek, gesprekstechnieken leren om mensen op een overzichtelijke manier het evangelie te brengen en in de stad op de welberuchte sinaasappelkist luidkeels schreeuwen hoe goed Jezus is geweest voor de mens. We kunnen vanuit de praktijk concluderen dat het evangelie op veel verschillende manieren gebracht wordt. De manier waarop dit gedaan wordt hangt vaak samen met de doelgroep die men voor ogen heeft.

Zijn alle vormen van invloed positief? In het dagelijks leven komen veel verschillende gradaties van invloed voor. De grens die laat zien of invloed toegestaan of verboden is wordt vaak niet herkend of is onduidelijk. Sommige vormen van invloed zorgen ervoor dat de persoon die beïnvloed wordt in zo'n mate onderworpen is, dat deze persoon geen controle meer heeft om te handelen of om beslissingen te maken. Denk hierbij aan dwang en manipulatie. Mijn essay zal over het manipulatieve onderdeel van invloed gaan. Dat manipulatie in evangelische kringen voorkomt is al bekend.²⁵ Oefenen we echter ook niet onbewust verkeerde vormen van invloed uit wanneer we de boodschap van Jezus verkondigen?

Het doel van mijn essay is om een grens te ontdekken om toegestane invloed en verboden invloed te herkennen. Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt: *'Hoe verhoudt de missionaire invloed die christenen op niet-christenen moeten uitoefenen, zich tot de bekeringskeuze die moet worden genomen vanuit de vrije wil?'*

Eerst zal ik omschrijven wat onze missionaire taak precies is en wat voor invloed wij als christenen

²⁵ Bruijine, O. de, e.a., *Ooit evangelisch; de achterdeur van evangelische gemeenten* (Kampen: Kok 2009), p. 40.

moeten uitoefenen. In het tweede onderdeel zal ik beschrijven wat voor verantwoordelijkheid God de mens toekent in relatie tot de bekering. In het derde onderdeel zal ik voorbeelden geven van verkeerde vormen van invloed om zo verkeerde invloed te herkennen. Als laatst zal ik tot een conclusie te komen.

Missionaire invloed

Inleiding

Als christenen hebben wij de opdracht om het Woord aan niet-christelijke mensen te verkondigen. Mattheüs 28:19-20 zegt het volgende: *'Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen...'* Om helder te hebben wat voor rol onze missionaire taak heeft in het proces van invloed, is het belangrijk om te weten wat de Bijbel zegt over de missionaire invloed die we moeten uitoefenen.

Evangelisatie als onderdeel van het christelijke leven

Als we vanuit de Bijbel willen zien wat onze missionaire taak is, mogen we echter het Oude Testament niet achterwege laten. Volgens J.P. Versteeg ligt de grond van het zendingswerk in het Oude Testament.²⁶ De manier waarop dit zich presenteert is echter anders. In het Oude Testament treffen we de 'universele' boodschap aan van de Bijbel. Dit betekent dat God alle volkeren op het oog heeft. Hij heeft niet alleen Israël gemaakt, God is de schepper van heel de mensheid. Daarom heeft Hij alle andere volken op het oog. Abraham wordt ook hiervoor gebruikt. In Genesis 12:3 staat het volgende: *'Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.'* Hij heeft vanaf het begin van de wereld al heel de schepping voor ogen.

God heeft een plan met de aarde. Het verkondigen van dit goede nieuws is deel van Zijn plan. Volgens Versteeg wordt in Lucas de nadruk gelegd op het ontvouwen van de geschiedenis.²⁷ Het 'moest' zo gebeuren. Ook het verkondigen van het evangelie is geen willekeurig iets. Dit is ook iets dat 'moet' plaats vinden. De verkondiging wordt hierbij direct verbonden aan het lijden en de opstanding. Dit is ook de reden waarom de nieuwe hemel en aarde er nog niet zijn: het evangelie moet verkondigd worden zoals in de geschriften staat.

Als christen is het niet alleen belangrijk om het evangelie te willen brengen, we móeten ook. God vraagt aan ons om te dopen in de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest. Volgens Versteeg is het feit dat we mensen moeten dopen in de naam van de drie-enige God al genoeg bewijs dat het verkondigen van het evangelie geen vrijblijvende aangelegenheid is. In Lucas wordt het nog sterker verwoord. Volgens Versteeg verwoordt Lucas het als volgt: *'Een leven dat geen verkondigend leven is, is in het licht van de woorden van Lucas een leven dat zijn zin mist.'*²⁸ In Johannes wordt duidelijk dat er een officiële joodse regel was in het Oude Testament die zei dat de gezondene door een mens is als de mens zelf. De persoon die de boodschap vertelde werd gelijk gesteld aan de persoon die de boodschapper zond. De boodschapper mocht niet alleen de zender vertegenwoordigen, hij móest het ook.²⁹ Zo moeten wij niet alleen heen gaan omdat God het zegt, we moeten als christenen ook Jezus vertegenwoordigen bij wie we deze boodschap brengen. De verkondiging van het Woord en het vertegenwoordigen van Jezus hoort een onderdeel te zijn van het christelijk leven.

Wat moeten we vertellen en hoe moeten we dit doen?

Volgens Versteeg wordt in Marcus duidelijk dat het doel van de verkondiging is om het evangelie te brengen. Dit evangelie betekent dat God in Jezus het heil heeft doen aanbreken en de grote

²⁶ Versteeg, J.P., e.a. (Gij Die Eertijds Verre Waart.. Een inleiding tot de gereformeerde zendingwetenschap, Utrecht: De Banier, 1978 P. 12,13,14,17

²⁷ Bouw, W.J., Evangelisatie. Wat verstaan we eronder? Een bezinning vanuit de bijbel en vanuit de praktijk over evangelisatie en zending, (Kampen: J.H. Kok 1981), P. 30 .

²⁸ Bouw, Evangelisatie. Wat verstaan we eronder, P. 30 ,31

²⁹ Bouw, Evangelisatie. Wat verstaan we eronder, P. 41

omwenteling tot stand heeft gebracht.³⁰ In Lucas 24:47 wordt de inhoud van de verkondiging weergegeven. De inhoud van het evangelie is: bekering tot vergeving van zonde. De verkondiging is altijd de verkondiging van de bekering tot vergeving van zonde.³¹ De ene kant is de kant van onze verantwoordelijkheid, de andere kant is die van Gods genade. Dit gaat beide over één zaak. Het evangelie vraagt ook om een reactie van de hoorders: het vraagt een om een keuze. Deze keuze is niet alleen belangrijk voor een moment in het leven, maar ook karakteristiek voor de hele levenshouding. Volgens Versteeg kunnen wij vandaag de dag niet meer op dezelfde manier getuigen zoals de discipelen dit deden. Wij zijn immers geen oor- ooggetuigen van Jezus' omwandeling op aarde. Met onze verkondiging mogen wij wijzen naar het getuigenis van de discipelen. Wij mogen ook geen fantasieën en gedachtes van onszelf verkondigen. We moeten verkondigen waar de discipelen getuigen van zijn geweest.³² Het verkondigen niet het enige onderdeel. God vraagt ons ook om deze mensen tot discipelen te maken. Het maken van discipelen is het leren onderhouden van wat Jezus bevolen heeft.³³

J.I. packer zegt dat de boodschap van het evangelie uit vier onderdelen bestaat.³⁴ Allereerst is het evangelie de boodschap over God. We moeten vertellen wie Hij is, hoe Zijn karakter is en wat Zijn maatstaven zijn. Hierbij kunnen we van Paulus leren (handelingen 17:24-27). Toen hij in Athene sprak en de mensen hem vroegen wat hij bedoelde met Jezus en de opstanding, begon Paulus te spreken over de God die de aarde en de mensen gemaakt had. Hierdoor leerden mensen onze God kennen. We moeten de beginsituatie goed in gedachte houden. Ten tweede is het evangelie een boodschap over zonde. We moeten vertellen hoe we door de zonde schuldig zijn geworden. Dit betekent dat we vertellen dat de mens een verkeerde relatie heeft met God, dat we als mensen zondigen en dat dit zondigheid voortbrengt. Ten derde is het evangelie de boodschap over Christus. Christus moeten we niet voorstellen zonder zijn verlossingswerk, en zijn verlossingswerk niet zonder zijn persoon. Als laatste is het evangelie een oproep tot geloof en bekering. Denk hierbij aan Johannes 6:29: *'Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft.'*

Volgens J.R.W Stott staat evangelisatie los van de methode. Evangeliseren is het vertellen van het goede nieuws, hoe die verkondiging ook mag worden gebracht. Hier kunnen veel verschillende hulpmiddelen voor zijn. Evangelisatie staat dit ook los van de resultaten. Het woord 'evangelisatie' wordt in het Nieuwe Testament niet in verband gebracht met resultaat. Natuurlijk is het doel van de boodschap dat er iets gebeurd. Er wordt echter niet gezegd of de boodschap ook werd geloofd door de inwoners of dat deze tot bekering kwamen.³⁵

Stott zegt dat dialoog ook een plaats mag hebben in evangeliseren. Dialoog betekent 'bespreken' of 'redeneren'. Lucas gebruikt dit ongeveer negen keer in Handelingen om het prediken van Paulus te omschrijven. Dit laat in ieder geval zien dat Paulus niet bang om met mensen over het evangelie te redeneren. Hij verkondigde niet alleen, maar redeneerde en bewees ook. Stott haalt de volgende quote aan over dialoog: *'Een ware dialoog met een man van een ander geloof vereist zowel bezorgdheid voor het evangelie als voor de andere mens.'*³⁶ Hij benadrukt ook dat het evangelie alleen omschreven mag en moet worden ten uitgaande van de boodschap. We mogen niet onze eigen denkbepelden verkondigen. De enige Christus die we aan de mensen moeten verkondigen is de Bijbelse Christus.³⁷

³⁰ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 23

³¹ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 32

³² Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 37,38

³³ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 17

³⁴ Packer, J.I., *Evangelisatie en de soevereiniteit van God*, (Apeldoorn: Novapres 1995) P. 54

³⁵ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 53, 54, 55

³⁶ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 57, 59

³⁷ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, P. 56

God is ons nabij

Als mensen zijn wij niet de enige die invloed uitoefenen wanneer wij getuigen. Zoals eerder aangegeven zijn wij door God gestuurd. God verlangt dat wij andere mensen vertellen over de vergeving van zonden die wij door Jezus mogen ontvangen. God laat ons echter niet alleen in deze taak. Hij is zelf aanwezig om ons te helpen en om ons bij te staan. Versteeg haalt hierbij de belofte uit Mattheus aan: *‘En zie, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding van de wereld’*. In Lucas 24:49 wordt er gesproken over de belofte van de Vader over de Heilige Geest. De Heilige Geest zal ons gegeven worden. We moeten onze taak in voortdurende afhankelijkheid met de Heilige Geest uitvoeren.³⁸

De missionaire invloed

We zien dus dat we als Christenen een taak hebben. Deze taak is niet vrijblijvend. We worden gezonden door de God die een plan heeft met de wereld. We moeten daarom invloed uitoefenen op de mensen om ons heen. Het vertellen van het goede nieuws staat één op één met de boodschap die we moeten verkondigen. We mogen daarom geen verhalen verzinnen, maar ons best doen om de Bijbelse boodschap zo goed mogelijk te brengen. Wanneer we het evangelie vertellen, vertellen we over de God die de wereld heeft gemaakt, de zonde, Jezus als verlosser en de oproep die wordt gedaan naar de mens. Hierbij spelen zowel de verantwoordelijkheid van de mens als de genade van God een belangrijke rol. Het evangelie verwacht een reactie. We moeten de mensen om ons heen bewust maken van deze oproep. We kunnen met mensen in gesprek gaan door het evangelie met ze te bespreken en te redeneren. Dit dialoog kan niet plaatsvinden zonder dat we geven om de boodschap zelf en de mensen om ons heen. Daarnaast staat evangeliseren los van de resultaten. Wij zijn alleen gevraagd om deze boodschap te brengen.

De bekeringskeuze vanuit de vrije wil

Inleiding

Wanneer wij als christenen de boodschap verkondigen staat men voor een keuze. God geeft dus duidelijk een verantwoordelijkheid aan mensen. W.J. Ouweneel zegt zijn boek *‘Het plan van God’* het volgende over God en de mens in relatie tot de bekering: *‘Zo belangrijk als de zijde van het eeuwige, goddelijke, soevereine raadsbesluit is, zo belangrijk is de zijde van de menselijke wilsvrijheid en verantwoordelijkheid in de schrift.’*³⁹

Genade, de mens en de vrije wil om te kiezen

Ouweneel zegt dat de genade van God voor ieder mens is, Hij wil het goedmaken met alle mensen.⁴⁰ Dit blijkt uit verschillende Bijbelteksten. Denk hierbij aan Mattheüs 11:28: *‘Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent en ik zal u rust geven’*. Paulus zegt in Romeinen 1:16 het volgende: *‘het evangelie (...) is Gods kracht tot behoudenis voor ieder die gelooft, eerst voor de Jood, en ook voor de Griek.’* Volgens Ouweneel wordt de universaliteit van de redding in 1 Timotieüs 2:3,6 ook duidelijk verwoord: *‘God, onze Heiland, die wil dat alle mensen behouden worden en tot kennis van de waarheid komen (...) Christus Jezus, die zichzelf gegeven heeft tot een losprijs voor allen.’*

Over de vrije wil haalt Ouweneel de volgende vers aan: *‘Het levenswater is voor iedereen; men moet slechts willen.’* Openbaring 22:17b zegt: *‘laat hij die dorst heeft, komen; laat hij die wil, het levenswater nemen om niet’*. God brengt de mens niet tegen zijn eigen wil in tot bekering. Hoewel God de mensen wel beveelt om tot bekering te komen, dwingt Hij hen niet. Het is opmerkelijk om te zien dat zelfs wanneer God zo graag wil dat de mens zich bekeert, God de vrije wil respecteert en de mens verantwoordelijkheid geeft. Ouweneel zegt zelfs dat het onrechtvaardig van God zou zijn om

³⁸ Bouw, *Evangelisatie. Wat verstaan we eronder*, p. 18,38

³⁹ Ouweneel, W.J., *Het plan van God: ontwerp van een voorbeschikkingsleer*, (Vaassen: Medema 2008), p. 281.

⁴⁰ Ouweneel, *Het plan van God: ontwerp van een voorbeschikkingsleer*, p. 281, 282, 283

iets te bevelen wat we helemaal niet kunnen opvolgen en waar we ook nog voor gestraft worden.⁴¹ De rol van de menselijke wil is belangrijk. Hierbij is te denken aan de ontroerende woorden van Jezus in Mattheüs 23:37: *‘Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt wie naar haar toe zijn gestuurd! Hoe vaak heb ik je kinderen niet bijeen willen brengen zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, maar jullie hebben het niet gewild.’* God wilde wel, maar de mensen wilden niet. Ouweneel zegt dat de één ontvangt en de ander niet, afhankelijk van de vraag of men het wil ontvangen.

De onderliggende aannames in de Bijbel over de vrije wil

‘De vrije wil’ is een lastig begrip en er zijn veel verschillende visies op de vrije wil. Zo zijn er wetenschappers die zeggen dat er niet zoiets bestaat als de vrije wil. Dit principe noemt men ‘determinisme’.⁴² Dit betekent dat al onze keuzes en al ons handelen volledig wordt veroorzaakt en volledig verklaard kan worden uit een eerdere situatie van het universum. De complete uitsluiting van de vrije wil is een uiterste. Er zijn ook verschillende wetenschappers die zeggen dat ons handelen wordt bepaald door onbewuste processen maar dat er wel een ‘vorm’ van vrije wil is. Volgens deze wetenschappers worden onze acties geleid door het onbewuste. Deze acties zouden wij wel kunnen tegengehouden (‘free won’t’ in plaats van ‘free will’).⁴³ Onderwerpen rondom de vrije wil en determinisme zijn lang en vaak besproken. Daarbij heeft elk vakgebied (de filosofie maar bijvoorbeeld ook de neurologie) zijn eigen visie op de vrije wil. Hoe de vrije wil precies functioneert is een moeilijk en complex onderwerp. Het is niet mijn bedoeling om deze onderwerpen hier uit te diepen. Wel kunnen we op basis van de Bijbel een aantal aannames maken. Deze aannames worden gemaakt naar aanleiding van Gods houding naar de mens.

Niet alleen in het Nieuwe Testament maar ook in het Oude Testament geeft God verantwoordelijkheid aan de mens. De mens wordt continue door profeten en God zelf opgeroepen om de juiste keuze te maken en om de goede handelingswijze te kiezen. Dit impliceert dat wij zelf de mogelijkheid hebben om te kiezen. Wanneer wij zelf geen invloed zouden hebben over ons gedrag, zou het onlogisch en onrechtvaardig van God dat Hij ons wél die verantwoordelijkheid geeft. God geeft ons dan een verantwoordelijkheid die wij als mensen niet aan kunnen. Vanuit de bijbel kunnen daarom veronderstellen dat er wél een manier is dat men zelf kan kiezen en niet alles oorzaak-gevolg is. Aangezien God ons verantwoordelijk houdt voor onze keuzes, kan er ook niet gezegd worden dat alles vanuit de impulsieve emotie wordt bepaald. Anders zouden wij immers ook niet in staat zijn om onze keuzes in de hand hebben. Je zou kunnen zeggen dat God in Zijn houding naar de mens een bepaalde vorm van redelijkheid veronderstelt. Natuurlijk maakt de mens een keuze naar aanleiding van veel verschillende processen (de mens is niet puur redelijk, soms maakt deze onredelijke beslissingen). Wat deze redelijkheid is, is lastig te definiëren. We kunnen echter wel zeker zijn van het feit dat we zelf invloed hebben over onze keuzes en dat wij als mens deze keuzes in een bepaalde mate van redelijkheid kunnen maken. Zelfs wanneer God ons zal straffen hebben wij de mogelijkheid en vrijheid om te kiezen.

Verkeerde vormen van invloed

Inleiding

Wanneer we aannemen dat in de Bijbel wordt verondersteld dat wij als mensen keuzes kunnen maken en dat we deze keuzes kunnen maken met een mate van redelijkheid, kunnen we goede vormen en slechte vormen van invloed onderscheiden. Goede missionaire invloed zorgt ervoor dat de mens door middel van redelijkheid zelf kan beslissen. Wat is dan verkeerde invloed?

⁴¹ Ouweneel, *Het plan van God: ontwerp van een voorbeschikkingsleer*, p. 291

⁴² Tiemeijer, W. L., *Hoe mensen keuzes maken: de psychologie van het beslissen*, (Amsterdam: Amsterdam university press 2011), p. 48,49.

⁴³ Tiemeijer, *Hoe mensen keuzes maken: de psychologie van het beslissen*, p. 50

Het is goed om voorbeelden te hebben van verkeerde vormen van invloed. Hierdoor kunnen we verkeerde invloed herkennen en onszelf/andere beschermen. Verkeerde invloed kan zich op veel manieren presenteren. Het is daarom niet mogelijk om een totaal overzicht te geven. Echter, R. B. Cialdini geeft in zijn boek *'The psychology of persuasion; influence'* zes universele principes van invloed. Omdat dit universele principes zijn die op oneindig veel verschillende manieren kunnen terug komen, denk ik dat deze principes een goede richtlijn geven.

Deze principes zijn 'mechanismen'.⁴⁴ Het toepassen zorgt voor een 'automatische' reactie bij de persoon waar deze principes op worden toegepast. Wanneer een van deze principes wordt toegepast heeft dit twee gevolgen. Ten eerste verliest men de mogelijkheid om te kiezen. Deze principes zijn zo sterk mechanisch dat wanneer deze worden toegepast, de mens reageert ongeacht of men het eens is met de verdere inhoud. Ten tweede kiest men (wanneer men het gevoel heeft hiervoor 'gekozen' te hebben) niet voor de inhoud, maar voor het mechanisme. Er kan daarom ook gezegd worden dat de redelijkheid van onze vrije wil wordt weggenomen wanneer een van deze principes worden toegepast. De keuze wordt dan met de verkeerde motivatie gemaakt.

Veel bedrijven gebruiken deze principes om de consument over te halen iets te kopen. Ze worden waarschijnlijk niet alleen bewust door bedrijven toegepast, maar ook onbewust in het persoonlijke leven. Wanneer mensen het evangelie verkondigen en in de praktijk merken dat iets 'werkt' kan men deze strategieën blijven toepassen, ongeacht of deze moreel juist zijn. Nu zullen we de zes principes bespreken.

De zes principes

Het principe van 'wederkerigheid' (reciprocation)⁴⁵

Het principe van wederkerigheid is een van de sterkste wapens van invloed. De regel zegt dat we de ander moeten proberen terug te betalen wat hij of zij ons gegeven heeft. Wanneer iemand ons een gunst doet, moeten wij deze gunst terug betalen. Deze vorm zit zo in de menselijke cultuur, dat deze in vrijwel elke gemeenschap aanwezig is. Dit principe heeft een enorme kracht op wie het uitgeoefend wordt.

Wanneer een man ons een verjaardagkaart stuurt, moeten wij er ook een terug sturen. Als je wordt uitgenodigd door een stel om naar een feest te gaan, moeten wij hetzelfde doen. Het hoeft niet eens iets te zijn waar we om hebben gevraagd. Zelfs wanneer je langs een straatmuzikant loopt en deze jou als het ware muziek 'geeft', is het mogelijk een gevoel van schuld te krijgen wanneer je niks terug geeft (bijvoorbeeld geld).

Het principe van 'toewijding en consistentie' (commitment and consistency)⁴⁶

Net als de andere principes ligt dit principe diep in de mens. Het is volgens Cialdini een obsessie om consistent te zijn met wat we al gedaan hebben. Een goede persoonlijke consistentie wordt hoog gewaardeerd in onze cultuur. Wanneer we ergens voor gekozen hebben, ervaren we een persoonlijke druk om consistent te reageren op de eerdere toewijding. De druk die we ervaren dwingt ons om te reageren op een manier dat onze eerder beslissing goedkeurt.

Cialdini noemt het voorbeeld van een paardenrace. Dertig seconden voordat mensen geld wedden op een paard zijn ze onzeker. Dertig seconde nadat ze het geld hadden gegeven werden ze een stuk optimistischer en zelfverzekerder. Een ander voorbeeld betreft de telemarketing. De persoon die belt stelt vaak eerst de vraag: 'Bel ik gelegen?' Of: 'Heeft u een goede avond?' Wanneer er vervolgens positief wordt gereageerd heeft de gebelde persoon een toewijding gemaakt aan positief gedrag. Hierdoor wordt het later lastiger om het gesprek af te kappen. Hoe groter of langer de toewijding,

⁴⁴ Cialdini, R. B., *The psychology of persuasion: Influence*, (New York: HarperCollins 2007), p. 3,4.

⁴⁵ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, p. 17

⁴⁶ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, p. 57

hoe kleiner de kans dat iemand terug wil.

Het principe van 'sociale goedkeuring' (social proof)⁴⁷

Het principe van sociale goedkeuring zegt dat we onze goedkeuring zoeken bij wat andere mensen goed vinden. Dit principe is erg sterk wanneer het om gedrag gaat. Door dit principe aan te houden maken we minder vaak verkeerde keuzes in onze levens.

In series op de tv wordt dit vaak toegepast. Er zijn veel verschillende komedieseries waarbij je, wanneer er een grapje wordt gemaakt, op de achtergrond gelach hoort. Dit lachen is een geluidsfragment en iedereen weet dit. Het klinkt erg nep en onrealistisch. Toch zijn we geneigd eerder te lachen omdat dit de goedkeuring geeft dat we mogen lachen. Zelfs wanneer we weten dat dit geen echte mensen zijn.

Het principe van 'iets/iemand mogen' (liking)⁴⁸

Weinig mensen zullen hier verrast over zijn, maar wanneer iemand iets vraagt die we 'mogen' zijn we eerder geneigd 'ja' te zeggen. Een voorbeeld is dat we mensen die we fysiek aantrekkelijk vinden anders behandelen dan mensen die fysiek minder aantrekkelijk zijn. Wetenschappers noemen dit het 'halo effect'. Dit is wanneer één positieve eigenschap zo erg domineert dat we de andere eigenschappen van die persoon ook als positief gaan beschouwen.

Bedrijven doen dit ook vaak met reclame. Wanneer in een reclame allemaal mooie vrouwen worden gebruikt om bijvoorbeeld 'scheermesje x' te promoten, zijn mensen eerder geneigd te denken dat dit product ook veel waarde heeft. Dit komt omdat het scheermesje in verband worden gebracht met de positieve eigenschap van de vrouw.

Het principe van 'autoriteit' (authority)⁴⁹

Dit principe heeft te maken met het diepe gevoel van plicht wanneer we met autoriteit te maken hebben. Wanneer iemand 'hogere' staat dan ons, zijn we geneigd ons eigen denken uit te zetten en de autoritaire persoon te gehoorzamen.

Bij dit principe wordt het onderzoek van Milgram aangehaald. Milgram wilde het volgende onderzoeken: *hoeveel leed men wil veroorzaken wanneer het werk is en opgedragen wordt?* Het resultaat was erg verontrustend. In het experiment waren tweederde van de proefpersonen ('normale' mensen) in dit scenario in staat om iemand onder stroom te zetten met 450 volt. Hierbij zouden de mensen (in dit verhaal echter toneel spelers) bewusteloos zijn. Dit wil vrijwel niemand uit zichzelf doen, toch zijn mensen hiertoe wanneer het hun opgedragen wordt door een 'meerdere'.

Het principe van 'zeldzaamheid' (scarcity)⁵⁰

Het principe van zeldzaamheid stelt dat wanneer we bang zijn om iets te verliezen, we eerder geneigd zijn 'ja' te zeggen. Het is zelfs zo dat mensen eerder geneigd zijn ergens voor te kiezen wat ze misschien kwijt raken, dan dat ze ergens voor kiezen om iets te ontvangen.

Dit principe wordt vaak toegepast wanneer er iets verzameld moet worden. Wanneer een voetbal plaatje zeldzamer is, is deze ook waardevoller. Ook zetten veel bedrijven 'limited edition' achter hun product om de waarde te vergroten.

Altijd verkeerd?

Het obsessief uitsluiten van deze principes in evangelisatie is onmogelijk en onnodig. Cialdini stelt dat deze principes over het algemeen voordelig zijn voor de mens omdat ze ons tijd en energie besparen. Ze vormen vaak een 'short-cut' in het leven wanneer we keuzes maken.⁵¹ In het evangelie zelf zie je

⁴⁷ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, P. 114

⁴⁸ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, P. 167

⁴⁹ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, P. 208

⁵⁰ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, P. 237

⁵¹ Cialdini, *The psychology of persuasion: Influence*, P. 7

deze principes immers ook terug. God (dé Persoon met autoriteit) vraagt ons om een keuze (toewijding en consistentie) te maken die we alleen maar in dit leven kunnen maken (zeldzaamheid). Dit zegt echter niet meteen dat het evangelie verkeerde vormen van invloed bevat.

Het is echter wel verkeerd wanneer iemand hoofdzakelijk de keuze maakt voor Jezus op basis van een van de besproken principes. Zoals in het onderdeel 'missionaire invloed' besproken is, staat de keuze voor Jezus in direct verband met de boodschap. Men moet niet door mechanismes overtuigd worden in de keuze voor het evangelie. Wanneer men kiest voor Jezus op basis van een van de bovenstaande mechanismen is ten eerste de verantwoordelijkheid en vrije wil weg gehaald, ten tweede kiest men niet door en voor Jezus maar door en voor het principe. Het is daarom goed om in gedachte te houden dat hoewel deze vormen niet altijd negatief zijn, ze niet een hoofdrol spelen krijgen in de keuze voor Christus.

Conclusie

De grens

Met mijn onderzoeksvraag: *'Hoe verhoudt de missionaire invloed die christenen op niet-christenen moeten uitoefenen, zich tot de bekeringskeuze die moet worden genomen vanuit de vrije wil?'*, is het doel om een grens te bepalen was toegestane en verboden invloed is. Deze grens kan onze missionaire houding inkaderen. Dit kader is als volgt te definiëren:

Getuigen zijn onderdeel van het christelijk leven. De 'goede boodschap' moet op zo'n manier worden verteld dat het recht doet aan de Bijbelse boodschap. De Bijbelse boodschap gaat over God Zelf, de zonde, Jezus als Verlosser, het wel of niet willen ontvangen van vergeving en het worden van Zijn discipel. Deze boodschap verwacht dus een keuze van de hoorder. Hoe graag God ook wil dat we Hem volgen en hoe genadig Hij ook is, Hij geeft de mens verantwoordelijkheid en respecteert de vrije wil. Dit veronderstelt dat wij op een redelijke manier een keuze kunnen maken. Christenen moeten ook de vrije wil van niet-christenen respecteren. Dit betekent dat de persoon die de boodschap te horen krijgt in alle vrijheid een overwogen beslissing mag maken. De keuze voor of tegen staat één op één met de inhoud van het evangelie. Men kan bijvoorbeeld niet zeggen: 'ik volg Jezus, maar ik zie mijzelf als god.' Invloed gaat te ver wanneer de mens niet meer in staat is om zelf de keuze te maken of wanneer iemand niet meer in staat is door middel van redelijkheid te kiezen. De aangegeven vormen van invloed die verkeerd zijn mogen daarom geen hoofdrol spelen in het maken van deze keuze.

Bekering is meestal een langdurig proces en komt weinig spontaan voor. Eerder al is opgemerkt dat de 'verkeerde' vormen van invloed niet altijd verkeerd zijn. Deze principes zitten verweven in ons als mens of in onze cultuur. Omdat bekering vaak een langdurig proces is moeten we uitkijken met het trekken van de conclusie dat deze vormen van invloed op geen enkele manier mogen voorkomen in het bekeringsproces. We kunnen alleen de conclusie trekken dat dezen vormen van invloed geen hoofdrol mogen spelen in het keuzemoment zelf. Het kan zijn dat kerken deze vormen van invloed onbewust toepassen om bijvoorbeeld jongeren te 'lokken'. Denk bijvoorbeeld aan een knappe populaire man of vrouw die wordt aangesteld als jeugdleider (het principe van 'mogen' of liking). De jongere komt dan hoofdzakelijk naar de clubavond voor de leider (het lokmiddel), maar komt tegelijkertijd in aanraking met het evangelie. Waarschijnlijk wordt er dan gehoopt dat de jongere op een gegeven moment niet meer komt voor de leider maar voor het evangelie zelf.

Op de vraag of de 'verkeerde' vormen van invloed wel gebruikt mogen worden in het 'proces' van tot geloof komen is lastiger. Mijn antwoord zal daarom ook speculatiever zijn. Het hele proces van getuigen en bekering zou je kunnen plaatsen in twee domeinen: het domein van de christen en het domein van de niet-christen. De christen die getuigt moet 'toetreden' naar de niet-christen. Het is hierbij zijn taak om het evangelie op een zo'n correct mogelijk manier te brengen aan de niet-christen. Hierbij heeft de christen ook de taak om het evangelie zo begrijpelijk mogelijk te maken voor de niet-christen. De christen hoopt, bid en smeekt (voor) de niet-christen om de boodschap aan te horen. De niet-christen moet echter 'toetreden' naar het evangelie. Het is zijn recht en plicht om

open te staan voor deze boodschap, om te luisteren naar wat de christen te zeggen heeft en te testen of wat er gezegd wordt klopt. Wanneer we als christen een van de 'verkeerde' vormen van invloed gebruiken om mensen te beïnvloeden om naar het evangelie toe te treden (op wat voor manier ook), stappen we als het ware in het domein van de niet-christen. We bevinden ons dan op gevaarlijk terrein: het is niet ons recht als christen om dit domein te betreden en de verantwoordelijkheid die God zelf toekent aan de niet-christen over te nemen.

Verdere opmerkingen

Leeftijd speelt ook een belangrijke rol. Een jongen van vijf kan niet op dezelfde manier keuzes maken als een volwassen man van dertig. Kinderen worden opgevoed en nemen voor een groot deel de normen en waarden van de ouders over. Hier zit mogelijk ook het principe van 'sociale goedkeuring' in. Echter, elk kind leert wat goed en fout is door naar zijn of haar omgeving te kijken. Wanneer een kind daarom het geloof overneemt van zijn of haar ouders is dit niet erg. Het overnemen van normen en waarden hoort bij de opvoeding. Toch komt er een punt dat het kind een jongere wordt en zich los zal maken van zijn of haar ouders. Het is dan niet meer voldoende om te zeggen dat je gelooft omdat je ouders geloven. We verwachten van jongeren dat ze zelf keuzes zullen maken in het leven. Daar hoort ook de geloofskeuze bij. Het is lastig te bepalen op welke leeftijd een mens een overwogen beslissing kan maken voor of tegen het geloof. Hoewel het geloof van een kind vooral gebaseerd mag zijn op het principe van sociale goedkeuring, zal het kind wanneer het ouder is zélf een keuze moeten maken. De persoon kan dan niet meer schuilen achter dit principe.

Bijlage 12 – Popularisering

1. Artikel Idea

Onderzoek 'hoe komen jongeren tot geloof?'

Jongeren lijken steeds minder de kerk te bezoeken. Hoe komen niet-christelijke jongeren anno 2012 tot geloof? Wat zouden wij als kerk kunnen doen om niet-christelijke jongeren te bereiken?

Cornée Bruin en Michel Koekkoek, beide studenten Godsdienst Pastoraal Werk op de Christelijke Hogeschool in Ede, hebben in opdracht van de werkgroep Jeugd van de Evangelische Alliantie onderzoek gedaan. Met het onderzoek is in kaart gebracht wat belangrijke factoren zijn die invloed hebben op het tot geloof komen van niet-christelijke jongeren. Met hun onderzoek willen ze advies geven en zo de kerk helpen om niet-christelijke jongere te bereiken.

Onderzoeksvraag en jongeren

De hoofdvraag van het onderzoek is: *'wat zijn belangrijke factoren die van invloed zijn op het tot geloof komen van een jongere?'* In totaal zijn er 17 diepte-interviews gehouden met niet-christelijke jongeren die tussen de 18 en 26 jaar oud zijn. De jongste is op haar 13e tot geloof gekomen en de oudste op zijn 23e. De geïnterviewde jongeren zijn gevonden door een groot aantal kerken, organisaties en jeugdwerkers te benaderen.

Specialisten

De studenten hebben de interviews geanalyseerd en zo 19 factoren gevonden. Daarnaast zijn ook vier specialisten gevraagd om vanuit hun eigen vakgebied de interviews te analyseren en zo verbanden te ontdekken. Hieraan hebben Henk Bakker (theologie), Rob Hondsmark (psychologie), Miranda Klaver (antropologie) en Hijme Stoffels (sociologie) meegewerkt.

Conclusie en advies

De factoren zijn samengevat in 'kernwoorden'. Hieronder volgen de belangrijkste vijf kernwoorden die het meest voorkwamen in onze interviews en de adviezen die daaruit volgen. De adviezen gelden niet voor één specifieke kerk of organisatie, maar zijn zo algemeen mogelijk geformuleerd. Het is goed om te kijken hoe u deze factoren kunt toepassen in uw eigen context.

Relaties

Voor alle jongeren geldt dat relaties met christenen een belangrijke rol heeft gespeeld. In elk verhaal speelt minimaal een van de volgende relaties een rol: vrienden, vriendengroepen, beste vrienden, kennissen of een partner. Piet zegt bijvoorbeeld over de rol van zijn vriendin: *'zij is de aanstichter geweest. Ik bedoel als ik niet verkering had gehad met Liesbeth (...) dan was ik niet op dat moment tot geloof gekomen.'*

Het is goed dat jongeren niet alleen in het christelijke wereldje blijven, maar ook contact maken met ongelovige jongeren. Stimuleer daarom het aangaan van relaties met niet-gelovige leeftijdgenoten. Daarbij is het ook goed om de jongeren te leren hoe ze het evangelie kunnen doorgeven en ze te ondersteunen. Tegen welke problemen lopen ze aan in het contact met niet-christelijke leeftijdgenoten en wat kan hen daarbij helpen? In de jeugdgroep van de kerk is het nuttig om jongeren te stimuleren om initiatief te nemen en niet-christelijke jongeren uit te nodigen. Bespreek met jongeren hoe ze hun vrienden kunnen meenemen. Wat vinden ze lastig en wat zou hen helpen?

Positieve uitstraling christenen

In 15 interviews (88%) kwam naar voren dat christenen een positieve uitstraling hadden. Deze uitstraling uit zich bijvoorbeeld in zuiverheid, openheid en liefde. Jongeren zijn vaak onder de indruk van deze houding of uitstraling. Robert de Wit beschreef de houding van christenen in de

afkickkliniek als volgt: *'ja, dat was die liefde waar ik altijd al naar op zoek was, die onvoorwaardelijke liefde (...) dat was magisch.'*

Wat je uitstraalt zegt iets over je geloof. Niet elke christen handelt volgens zijn of haar geloof, of is zich bewust van wat hij of zij uitstraalt. Het is daarom goed om tijdens een jeugdavond jongeren te laten reflecteren op hun houding. Hoe handelt de jongere? Is de jongere bewust van zijn of haar gedrag?

Een open, accepterende en liefdevolle houding naar jongeren en specifiek naar niet-christelijke jongeren in de gemeente is belangrijk. Hoewel dit spannend kan zijn, is het advies om op nieuwe jongeren in de gemeente af te stappen en hier een praatje mee te maken. Jongeren moet zich thuis en welkom voelen. De geïnterviewde jongeren wisten niet altijd in eerste instantie waarom deze uitstraling en liefde er was. Het is daarom goed om te laten zien wat u gelooft.

Christelijk religieuze ervaringen

Twaalf jongeren (71%) vertellen dat een christelijk religieuze ervaring een belangrijke rol heeft gespeeld. Dit betekent dat jongeren een gebeurtenis meemaken waar hij of zij een bovennatuurlijke verklaring voor geeft. De jongere is vaak ineens emotioneel geraakt of heeft een moment waarop God zijn of haar gebed lijkt te verhoren. Tessa vertelt over het moment dat ze ruzie had met een vriendin en naar buiten ging om te bidden: *'toen gingen we bidden en toen werd het ineens windstil en de regen stopte ook en dat was mijn eerste aanvaring met God.(...) En sindsdien geloof ik ook echt. (...) En toen we klaar waren met bidden begon het weer met regenen en waaien.'*

Het is goed om voor jongeren te bidden die nog niet gelovig zijn om zo God te betrekken in het proces. Stimuleer gemeenteleden om individueel en gezamenlijk voor ongelovige kennissen en vrienden te bidden.

Niet elke ongelovige jongere realiseert zich dat een ervaring van God komt. Bij zo'n ervaring mogen christenen de weg wijzen naar God.

De interviews laten zien dat God op verschillende manieren in de levens van jongeren aanwezig is. Het is goed om hiervan bewust te zijn en de ervaringen die jongeren met God hebben, moeten daarom niet afgewezen worden.

In jeugd met christelijk geloof in aanraking gekomen

Een groot aantal jongeren (71%) komt in zijn of haar kinder- en/of pubertijd in aanraking met het christelijk geloof. Dit kan doordat ze als kind af en toe naar de kerk gingen, dat ze naar een christelijke basisschool gingen, dat hun opa of oma gelovig was of op nog andere manieren. Het gevolg is dat het christelijk geloof een bepaald fundament in het leven van jongeren heeft.

Het is belangrijk om bewust te zijn van de invloed die uitgeoefend wordt op kinderen. Deze is vaak groter dan wordt gedacht. Daarom is het goed om als kerk kinderactiviteiten te organiseren. Bespreek met mensen in uw kerk welke kinderactiviteiten er in uw gemeente georganiseerd kunnen worden. Zo wordt er een fundament in kinderen gelegd, wat mogelijk op latere leeftijd vrucht draagt.

Gebied

In elf interviews (65%) komt naar voren dat jongeren zelf gaan bidden, voor zich laten bidden of bidden met anderen. In veel gevallen is er gebedsverhoring of contact met God en dat is voor jongeren belangrijk in hoe ze tot geloof komen. Jan Driebeek kreeg ineens het verlangen om te bidden en na het gebed kreeg hij een afkeer van zijn oude levensstijl.

Het is het goed om bewust te zijn van de kracht die van het gebed uit gaat. Daarnaast is het goed om met en voor jongeren te bidden, juist omdat gebed voor jongeren zo belangrijk is. Het is belangrijk om open te staan voor gebed, initiatief te nemen en uitnodigend te zijn.

Adviezen:

- Stimuleer jongeren om niet-christelijke vrienden uit te nodigen
- Relatie aangaan met niet-christelijke leeftijdgenoten
- Wees bewust dat daden laten zien wat je gelooft
- Heb een liefdevolle houding naar niet-christelijke jongeren in de gemeente
- Verwijs naar God
- Betrek God in de levens van niet-christelijke jongeren
- Wees bewust en accepteer dat God op verschillende manieren werkt
- Organiseer kinderactiviteiten
- Wees bewust van de kracht van gebed
- Bid met en voor jongeren

Cornee Bruin en Michel Koekkoek